

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ

ΤΗΣ

ΑΝΑΤΟΛΗΣ

ΠΟΛΙΤΕΥΟΓΡΑΦΙΚΟΝ, ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΝ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΝ

ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ

1886

ἐκδιδόμενον ὑπὸ

ΑΘ. ΠΑΛΛΑΙΟΔΟΥ

Ἰδρυτὸς τοῦ Ἰνστιτούτου τῆς Δημ. Ἐκπαίδευσως.

ὑπ' ἀριθ. 825 καὶ ἡμερῶν. 10 Σεβτ-ουβ-ἑβελ 1802, 4 Κιανούν-ἑβελ 1801).

ΕΤΟΣ ΗΜΕΡΙΤΟΝ.

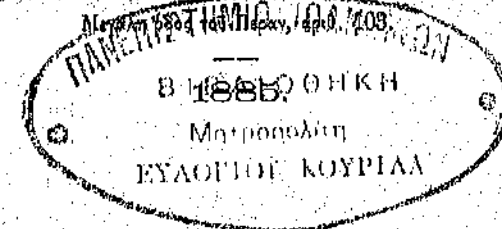
ΕΠΙΒΛΕΤΟΡΗΚΗ

ΕΥΛΟΓΙΟΥ ΚΟΥΡΙΑ

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ.

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Τ. ΠΑΛΛΑΜΑΡΗ

ΒΙΒΛΙΟΦΟΡΕΙΑ
ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΕΚΔΟΣΕΩΝ
ΑΝΤΙΣΤΑΣΕΩΣ
ΑΥΞΑΝ ΑΡΙΘ.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΩ, ΖΑΠΠΑ,

ΕΠΙΦΑΝΕΣΤΑΤΩ ΠΟΛΙΤΗ,

ΚΑΙ ΤΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΜΕΓΑΛΟΦΡΟΝΙ

ΧΟΡΗΓΩ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΤΗ,

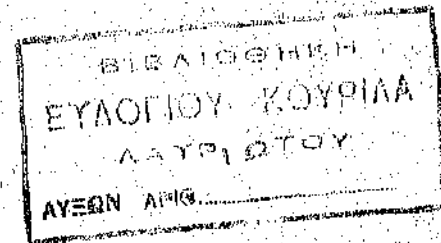
ΣΕΒΑΣΜΟΥ ΚΑΙ ΕΥΓΝΩΜΟΣΥΝΗΣ ΕΝΕΚΑ.

Κωνσταντίνος Ζάππας

Bibliog. Dypardis Paris

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΕΥΛΟΓΙΟΥ ΚΟΥΡΗΛΑ
ΑΝΤΙΣΤΡΑΤΗΓΟΥ
ΑΥΣΤΡΟ-ΟΥΝΓΑΡΙΚΗΣ

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ.

ΔΙΚΗΝ ΠΡΟΛΟΓΟΥ (*)

ΠΟΣΕΙΑΠΟΥ

Ποίην τις βιόταιο τέμη τρίβον; εἰν ἀγορῆ μὲν
νεῖκα καὶ χαλεπαὶ πρήξιες· ἐν δὲ δήμοις
Φροντίδες· ἐν δ' ἀγροῖς καμάτων ἄλις· ἐν δὲ θαλάσῃ
τάρβος· ἐπὶ ξείνης δ', ἣν μὲν ἔχῃς τι, δόος·
Ἦν δ' ἀπορῆς, ἀνηρόν ἔχεις γάμον; οὐκ ἀμέριμνος
ἔσσεαι· οὐ γαμέεις; ζῆς ἔτ' ἐρημότερον·
Τέκνα, πόνοι· πῆρωσις ἄπαις βλος· αἱ νεότητες
ἄφρονες· αἱ πολιαὶ δ' ἔμπικλιν ἀδρανέες.
Ἦν δ' ἄρα τοῖν δε δυοῖν ἐνός ἀφρασις, ἢ τὸ γενέσθαι
μηδέποτ', ἢ τὸ θανεῖν αὐτίκα τιχτόμενον.

(Παράφρασις Ταταράκη).

Ὅτι ποῖον δρόμον τῆς ζωῆς ὁ ἄνθρωπος νὰ τρέξῃ!
Ἐὰν εἰς τὰ πολιτικά θέσῃ τινὰ καθέξῃ,
ἐρίδες, ἔργα σκολιά ἐκεῖ θὰ ἀπαντήσῃ·
φροντίς δὲ εἰς τὸν οἶκόν του θὰ τὸν περιστοιχίσῃ.
Ἄν διατῶν εἰς τοὺς ἀγροὺς ὁ κόπος εἶναι μέγας·
ὁ φόβος ὁ θαλάσσιος τοῦ πάγωσε τὰς φλέβας.
Εἰς ξένην γῆν ἂν ἔχῃς τι, ὁ φόβος σὲ κατέχει
ἢ λύπη ἂν δὲν ἔχῃς τι, κατόπι σου θὰ τρέξῃ.
Θὰ ἦσαι βλος ἔμφροντις, ἂν εἶσαι νυμφευμένος,
ἂν εἶσαι πάλιν ἀγαμός, θὰ ζῆς μεμονωμένος.

(*) Κέρει οἰκονομίας χρόνου καὶ χώρου, παρελείφθη μὲν ὁ πρόλογος, τὰ δὲ
μηνολόγια τῶν ἄλλων ἔθνων, συμπτυχθέντα, περιελήφθησαν, μετὰ τῶν ἑορτῶν
αὐτῶν, ἐν τῇ ἡμετέρῃ μηνολογίᾳ.

Τὰ τέκνα λύπας φέρουσι· ὁ δ' ἄκαις πάλιν βίος
μεγάλῃ εἶναι ἔλλειψις καὶ ἀνοστος καὶ κρύος.
Ἄφρονες αἱ νεότερες, ἀλλὰ τὸ γῆρας πάλιν
ἀδυναμίαν προξενεῖ καὶ νόκωσιν μεγάλην.
Ἐν ἓκ τῶν δύο πρέπει τις λοιπὸν νὰ προτιμήσῃ,
ἢ νὰ μὴ γεννηθῇ ποτε ἢ ἄλλως νὰ μὴ ζῆσῃ.

ΜΗΤΡΟΔΩΡΟΥ (ἐκ τοῦ ἐναντίου).

Παντοῖον βίοτοιο τάμεις τρίβον εἶν ἀγορῇ μὲν
κῶδεα καὶ κινῶνται πράξεις· ἐν δὲ δόμοις
Ἄμπαμ· ἐν δ' ἀγοραῖς φύσις χάρις· ἐν δὲ θαλάσῃ
κέρδος· ἐπὶ ξείνης, ἦν μὲν ἔχῃς τι, κλέος·
Ἦν δ' ἀπορῆς, μόνος αἶδας· ἔχεις γάμον; οἶκος ἄριστος
ἔσεται· οὐ γαμέεις; ζῆς ἔτ' ἐλαφρότερον·
Τέκνα, πάθος· ἄφροντις ἄκαις βίος· αἱ νεότερες
ῥωμαλέαι, πολὺ αἱ δ' ἔμπαλιν εὐσεβέες.
Οὐκ ἄρα τῶν διωκτῶν ἐνός αἵρεσις, ἢ τὸ γενέσθαι
μηδέποτε ἢ τὸ θανεῖν· πάντα γὰρ ἐσθλὰ βίου·

(Παράφρασις Ταταράκη).

Παντοῖον δρόμον τῆς ζωῆς, ὡ ἄνθρωπε, νὰ τρέξῃς.
Ἐὰν εἰς τὰ πολιτικὰ θέσιν τινὰ κατέβῃς,
μεγάλως ὁ ἀποκτῆς τιμὰς διὰ φρονίμους πράξεις·
κατ' οἶκον δὲ θέλεις εὐρεῖ πολλὰς τὰς ἀναπαύσεις.
Εἰς τοὺς ἀγορὰς τὰς χάριτας πολλὰς ἢ φύσις ἔχει
τὸ βίον ζῆν θαλάσσιον κέρδη πολλὰ παρέχει.
Βίς ξένην γῆν ἀν ἔχῃς τι, κλέος εὐρὺ θερζεις·
ἐὰν δὲ πάλιν πένεσαι, μόνος θὰ τὸ γναρζεις.
Θὰ ζῆσης δὲ πολὺ καλὰ ἀν εἶται νυμφευμένος,
καὶ ἔτι ἀνετώτερον ἀν ζῆς μεμονωμένος.
Τὰ τέκνα δὲ πάθος ἔστι γλυκύτατος καὶ θαῖος,
ἄφροντις δὲ καὶ ἀντος ὁ ἀνευ τέκνων βίος.
Νεότερες δ' ἐραταιναὶ ἀνδρῶν προξενούσι,
αἱ τῆρας πάλιν αἱ λευκαὶ συνήθως εὐσεβοῦσι.
Λοιπὸν ἔν ἓκ τῶν δύο τις ποτὲ μὴ προτιμήσῃ,
ἢ νὰ μὴ γεννηθῇ ποτε, ἢ ἄλλως νὰ μὴ ζῆσῃ·
διότι ὅλα καλλίστα ὑπάρχουν τὰ τοῦ βίου,
καὶ οὕτως εἶνε λυπηρὸν τὸ τέρμα τοῦ σταδίου.

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ

(Ὁ Ἥλιος εἰς τὸν Ἰθρολόον τῆ 8, ὥρ. 8, λ. 55 π. μ.)

Ἦξ ἔμθεν λυκάδωντας ὑπ' ἡλλοιο θόρετρα
Αἰσόνιοι, ὕψος δέρκεται ἡέλιος.

N.	Π.	Text
13	1	Τε. Ἡ ΠΕΡΙΤΟΜΗ τοῦ Χριστοῦ καὶ μνήμη Βασιλείου τοῦ Μεγάλου.
14	2	Πα. Κοσμᾶ πατρ. Κητόλεως, Σιλβέστρου πάπα Ρώμ., Θεαγένους ἱεραμ.
15	3	Πα. Μαλαχίου τοῦ προφήτου καὶ Γορδίου μάρτυρος.
16	4	Σά. Μνήμη τῶν ὁ' ἀποστόλων καὶ ζωσίου μάρτ.
17	5	Κυ. Θεοπέμπτου, Θεωνᾶ μαρτύρων.
18	6	Δε. Τὰ ΘΕΟΦΑΝΕΙΑ. Ἀρμ. Γέννησις καὶ Βάπτισις Χριστοῦ.
19	7	Τρ. Μνήμη τοῦ Προδρόμου καὶ Βαπτιστοῦ Ἰωάννου.
20	8	Τε. Κύρου καὶ Ἀττικῶν πατριαρχῶν Κητόλεως, Δομνίκης ὁσίας.
21	9	Πέ. Πολυεύτου μάρτ. καὶ Εὐσταθίου ὁσίου. Ἰουδ. Ἡμέρα Ἰεσσαίας.
22	10	Πα. Γρηγορίου ἐπισκόπου Νόσσης.
23	11	Σά. Θεοδοσίου τοῦ Κοινοβιάρχου.
24	12	Κυ. Τατιανῆς καὶ Εὐδοκίας μαρτύρων.
25	13	Δε. Γεραῖου καὶ Στρατονίκου μαρτύρων. Ἀρμ. Περιτομὴ Χριστοῦ.
26	14	Τρ. Ἁγῆς μάρτυρος καὶ Σάββα α' ἀγγελ. Σερβίας, κτίτορος τῆς ἐν Ἀθῆναις τοῦ Διλιπαστοῦ.
27	15	Τε. Ἰωάννου τοῦ Καλυβήτου καὶ Παύλου τοῦ Θηβαίου.
28	16	Πέ. Ἡ προσκύνησις τῆς τιμῆς ἀλώσεως τοῦ ἀποστόλου Πέτρου.
29	17	Πα. Ἀντωνίου τοῦ Μεγ. καὶ τοῦ βασιλέως Θεοδοσίου τοῦ Μεγάλου.
30	18	Σά. Ἀθανασίου καὶ Κυρίλλου πατριαρχῶν Ἀλεξανδρείας.
31	19	Κυ. Μάρκου τοῦ Εὐγενικοῦ ἀρχιεπισκόπου Ἰερῶσου, Μακαρίων τῶν δύο, Αἴγυπτ. καὶ Ἀλεξανδρ.
ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ (ν. 2.)		
1	20	Δε. Εὐθυμίου τοῦ Μεγάλου καὶ μνήμη τοῦ εὐσεβεστάτου βασιλέως Λέοντος τοῦ Μεγάλου.
2	21	Τρ. Μαθίμου τοῦ ὁμολογητοῦ καὶ Νεοφύτου μάρτ. Λατ. Ἰπαπαντῆ.
3	22	Τε. Τιμοθέου τοῦ ἀποστόλου καὶ Ἀναστασίου τοῦ Πέρου.
4	23	Πέ. Κλήμεντος ἐπισκόπου Ἀγκύρας καὶ Ἀγαθαγγέλου μάρτυρος.
5	24	Πα. Σένης ὁσίας, Ἐρμογέμου καὶ Μάμαντος μαρτύρων, Φιλωνος ἐπισκόπου Καλκασίου, Μην μουσουλμαν. Δεζμαζι-οὐλ-ἔββέλ.
6	25	Σά. Γρηγορίου πατρ. Κητόλεως τοῦ Θεολόγου. Μην Ἰουδαϊκῶς Ἀδάρ.
7	26	Κυ. Εὐνοφώντος ὁσίου.
8	27	Δε. Ἡ ἀνακομιδὴ τοῦ Λειψάνου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου καὶ Μαρτιανῆς τῆς βασιλεύσεως.
9	28	Τρ. Κερραιμῶν τοῦ Σύρου καὶ Παλλαδίου ὁσίων.
10	29	Τε. Ἡ ἀνακομιδὴ τοῦ λειψάνου Ἰγνατίου τοῦ Θεοφύρου.
11	30	Πέ. Μνήμη τῶν Ἱερῶν Ἱεραρχῶν καὶ Ἰππολύτου πάπα Ρώμης.
12	31	Πα. Κύρου καὶ Ἰωάννου τῶν Ἀναργύρων. Ἀθανασίας καὶ τῶν τριῶν αὐτῆς θυγατέρων Θεοδότης, Θεοκτίστης καὶ Εὐδοκίας, μαρτύρων.

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ

(Ο Ήλιος εις τὸς Ἰχθῦς τῆ 6, ὥρ. 6, λ. 19 μ.μ.)

Αὐτὰρ ἐγὼ Θαμιναῖς γαίην νεφάδεσσι δαίλυω,
ταύχων εἰαρινῆς ἔγχυσον ἀγλαΐης.

13	1	Σά. Τρύφωνος μάρτυρος.
14	2	Κυ. Ἡ ὑπαπαντὴ τοῦ Χριστοῦ. Τοῦ Τελώνου καὶ Φαρισαίου.
15	3	Δε. Συμεὼν τοῦ Θεοδόχου καὶ Ἄνης τῆς προφήτιδας. Ἄρμ. Μπᾶκ Ἀραταβουράς (νηστεία πενταήμερος).
16	4	Τρ. Ἰσιδώρου τοῦ Πηλου αἰώτου.
17	5	Τε. Πολυεύκτου πατριάρχου Κων)πόλεως. Ἀγάθης μάρτυρος.
18	6	Πέ. Φωτίου πατριάρχου Κων)πόλεως. Βουκόλου ἐπισκ. Σμύρνης.
19	7	Πκ. Παρθενίου ἐπισκόπου Λαμφάκου.
20	8	Σά. Θεοδώρου μεγαλομάρτυρος τοῦ Στρατηλάτου, Ζαχαρίου τοῦ προφήτου καὶ τῶν ἀδελφῶν Μάρθας καὶ Μαρίας μαρτύρων.
21	9	Κυ. Τοῦ Ἀσώτου. Νικηφόρου μάρτυρος.
22	10	Δε. Χαραλάμπους ἱερομάρτ. Ἀναστασίου πατρ. Κων)πόλεως καὶ Ζήνωνος ὁσίου.
23	11	Τρ. Πλασίου ἱερομάρτ. καὶ Θεοδόχου τῆς βασιλείας.
24	12	Τε. Ἀντωνίου πατριάρχου Κων)πόλεως, Μελετίου ἀρχιεπ. Ἀντιοχείας καὶ Χρήστου νεομάρτυρος.
25	13	Πέ. Μαρτινιανοῦ ὁσίου. Εὐλογίου ἀρχιεπ. Ἀλεξανδρείας.
26	14	Πα. Ἀδελφίου ὁσίου. Ἄρμ. Ὑπαπαντὴ τοῦ Κυρίου.
27	15	Σά. Τῶν Κεκοιμημένων. Ὀνησίμου τοῦ ἀποστόλου, μαθητοῦ τοῦ ἀποστ. Παύλου.
28	16	Κυ. Τῆς Ἀκρόσεως. Φλαβιανοῦ πατριάρχου Κων)πόλεως καὶ Παμφίλου μάρτυρος.

ΜΑΡΤΙΟΣ (ν. ξ.)

1	17	Δε. Μαρμιανοῦ καὶ Πουλχερίας τῶν βασιλείων.
2	18	Τρ. Λέοντος πάπα Ρώμης καὶ Παρηγορίου μάρτυρος.
3	19	Τε. Ἀρχιππου τοῦ ἀποστόλου.
4	20	Πέ. Λέοντος ἐπισκόπου Κατάνης. Βησσαρίωνος ὁσίου καὶ Ἀγάθωνος πάπα Ρώμης.
5	21	Πα. Τιμᾶθου τοῦ ἐν Συμβόλοις. Ἰωάννου πατρ. Κων)πόλεως καὶ Εὐσταθίου πατρ. Ἀντιοχείας.
6	22	Σά. Συνετοῦ καὶ Ἀνδοσίας μαρτ. Μὴν μουσουλμ. Δζεμαζι-οὐλ-ἀχέρ.
7	23	Κυ. Τῆς Τυροφάγου. Πολυκάρπου ἐπισκόπου Σμύρνης καὶ Πολυχρονίου ὁσίου.
8	24	Δε. Π' α' καὶ β' εὐρέσις τῆς τιμᾶς κεφαλῆς τοῦ Προδρόμου. Μὴν Ἰουδαϊκῆς Βε-Ἀδάρ.
9	25	Τρ. Ταρασίου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως.
10	26	Τε. Παρφυρίου ἐπισκόπου Γάζης καὶ Φωτεινῆς τῆς Σαμαρείτιδος.
11	27	Πέ. Προκαπίου τοῦ Δεκακολλίτου καὶ Ἀσκληπιῦ ὁσίου.
12	28	Πα. Βασιλείου τοῦ ὁμολογητοῦ.

ΜΑΡΤΙΟΣ

(Ο Ήλιος εις τὸν Κριὸν τῆ 8, ὥρ. 6, λ. 23 μ.μ. Ἐαρ.)

*Ἄρχετ' Ἄρης ἀπ' ἐμεῖο, καὶ ἄνθεα καὶ γλάγος ἦδη
ἴση δ' εἰκοστῷ ἤματι νύξ τελευθεῖ.

13	1	Σά. Θεοδώρου μεγαλ. τοῦ Τήρωνος. Εὐδοκίας ὁσίου. τῆς Σαμαρ.
14	2	Κυ. Τῆς Ὁρθοξίας. Ἰουστου καὶ Εὐθαλίας μαρτύρων.
15	3	Δε. Εὐτροπίου, Κλεονίκου καὶ Βασιλικῶν μαρτ. Θεοδορήτου ὁσιομάρτ.
16	4	Τρ. Γερασίμου ὁσίου τοῦ Ἰορδανίτου.
17	5	Τε. Κόνωνος ὁσιομάρ. καὶ Ἀρχελίου μάρτυρος.
18	6	Πέ. Τῶν ἐξ μεγ. μαρτύρων τῶν ἐν Ἀμορίῳ μαρτυρησάντων.
19	7	Πα. Τῶν ἐν Χερσῶν ἱερομαρτύρων Ἀγαθοδώρου, Βασιλέως κλπ.
20	8	Σά. Θεοφυλάκτου Νικομηδείας, Ἐρμού ἀποστόλου. Δίμωνος μάρτυρος. Ἰουδ. νηστεία τῆς Ἐσθήρ.
21	9	Κυ. Γρηγορίου Θεσσαλονίκης τοῦ Παλαμᾶ. Τῶν ἐν Σεβαστείᾳ 40 μαρτύρων καὶ Ἀγλαίου τοῦ δεσμοφύλακος αὐτῶν. Καισαρίου ὁσίου. (Ἐν ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ ἱερτάζουσι καὶ αἱ φερόνυμοι τῆς Ἀγλαίας). Ἰουδ. Πουρίμ. Ἐορτὴ διήμερος.
22	10	Δε. Κοδράτου μάρτυρος τοῦ ἐκ Κορίνθου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ.
23	11	Τρ. Σωφρονίου ἀρχιεπ. Ἱεροσολύμων, Τροφίμου καὶ Θαλλοῦ μαρτύρ.
24	12	Τε. Γρηγορίου πάπα Ρώμης τοῦ Διαλόγου καὶ Θεοφάνους ὁμολογητοῦ.
25	13	Πέ. Ἀνήμη τῆς Ἀνακομιδῆς τοῦ λειψάνου Νικηφόρου πατρ. Κων)πόλεως. Ἀστίν. Εὐαγγελισμῆς Θεοτάκου.
26	14	Πα. Βενεδίκτου ὁσίου. Εὐδόχμου ἐπισκ. Λαμφάκου.
27	15	Σά. Ἀγαπίου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ 7 μαρτύρων Ρωμαίου, Τιμολέου κλπ. Ἀριστοβούλου ἐπισκ. Βρετανίας καὶ Νικάνδρου μάρτυρος.
28	16	Κυ. Τῆς Σταυροπροσκυνήσεως. Σαβίου μάρτ. καὶ Χριστοβούλου ὁσ. τοῦ ἐν Πάτμῳ.
29	17	Δε. Ἀλεξίου καὶ Θεοστηρίκου ὁσίων.
30	18	Τρ. Κυρίλλου ἀρχιεπισκόπου Ἱεροσολύμων.
31	19	Τε. Χρυσάνθου καὶ Δαρείας. Ἰσίνου καὶ Ἰακώβου μαρτύρων.

ΑΠΡΙΛΙΟΣ (ν. ξ.)

1	20	Πέ. Τῶν ἐν τῇ μονῇ ἁγ. Σάββα ἀνατ. πατέρων καὶ Ἐμμανουὴλ μαρτ.
2	21	Πα. Θωμᾶ πατριάρχου Κων)πόλεως καὶ Σεραπίωνος μάρτ.
3	22	Σά. Βασιλείου ἱερομ. Καλλινίκης, Βασιλείσης καὶ Ἀρσένου μαρτ.
4	23	Κυ. Ἀκολουθία Ἰωάννου συγγρ. τῆς Κλήμανος. Νίλωνος ὁσίου.
5	24	Δε. Ἀρτέμιου ἐπισκ. Σελευκείας τῆς Πισιδίας καὶ Ζαχαρίου ὁσίου. Μὴν μουσουλμ. Ρετζέπ: Ἀϊλέ-ραγαίπ (νύξ συλλέψ. Προφήτου).
6	25	Τρ. Ὁ ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΜΟΣ τῆς Θεοτάκου. Μὴν Ἰουδαϊκῆς Νισάν.
7	26	Τε. Μνήμη τοῦ ἀρχαγγέλου Γαβριήλ.
8	27	Πέ. Ἀκολουθία Μεγάλου Κωνόνος. Ματρώνης μάρτ. τῆς ἐν Θεσσαλίᾳ.
9	28	Πα. Ἰαρίωνος τοῦ Νέου καὶ Πρωδίωνος τοῦ ἐν τῶν ἀποστόλων.
10	29	Σά. Ἀκολουθία τοῦ Ἀκρίστου. Μάρκου ἐπισκόπου Ἀρεθουσίων.
11	30	Κυ. Εὐδοκίης μητρὸς τοῦ ἁγ. Παντελεήμονος.
12	31	Δε. Ὑπάρχου ἐπισκ. Γαγγρῶν. Ἀκακίου ἐπισκ. Μελιτινῆς.

ΑΠΡΙΛΙΟΣ

(Ο Ήλιος εἰς τὸν Ταύρον τῆ 8, ὥρ. 6, λ. 13 π.μ.)

Ἐνώνει τῆμος δὲ φωτόσκαφος ἔρνεα τάρμων
ῥίζη ἐπ' ἀκρατάτη ἡμεραν ἀκρέμονα.

13	1	Τρ. Μαρίας τῆς Αἰγυπτίας.
14	2	Τε. Τίτου ὁσίου.
15	3	Πέ. Νικήτα ὁσίου καὶ Ἰωσήφ τοῦ Ὑμνογράφου.
16	4	Πα. Πλάτωνος καὶ Ζωσιμᾶ ὁσίων.
17	5	Σά. Τοῦ Ἀζάρου. Θεοδώρας ὁσίας τῆς ἐν Θεσσαλονίκῃ καὶ Παμπηίου μάρτυρος.
18	6	Κυ. Τῶν Βαίων. Εὐτυχίου πατρ. Κ)λειος καὶ Πλατωνίδος ὁσίας.
19	7	Δε. Καλλιστίου μάρτυρος. Γεωργίου τοῦ ἐν Νεακίᾳ. Ἄρμ. Βλαγγελαίου Θεοτόκου, Ἰουδ. Νηστίας τῶν πρωτοτόκων.
20	8	Τρ. Ἀγάθου, Φλέγοντος, Ρούφου καὶ Ἀσυχρίτου τῶν ἐκ τῶν ὁ' ἀποστόλων. Ἰουδ. Πάσχα. Ἐορτὴ ὀκταήμερος.
21	9	Τε. Εὐφύλιου μάρτυρος τοῦ ἐν Καισαρείᾳ.
22	10	Πέ. Τερεντίου, Ἀφρικανοῦ, Μαξίμου καὶ Παμπηίου μαρτύρων.
23	11	Πα. Ἀντίπα ἐπισκόπου Νεογράμου ἱερομάρτυρος.
24	12	Σά. Βασίλειου ἐπισκόπου Καιρείου, Ἀρτέμιονος ἱερομάρτυρος.
25	13	Κυ. Ἡ ΑΝΑΣΤΑΣΙΣ τοῦ Χριστοῦ. Ὁμ. Ἄρμ. καὶ Λατίνων.
26	14	Δε. Ἀριστάρχου, Παύλου καὶ Τροφίμου τῶν ἐκ τῶν ὁ' ἀποστόλων.
27	15	Τρ. Κρησκεντος μάρτ. Αἰωνίου ἐπισκόπου Ἀθηνῶν.
28	16	Τε. Αἰωνίου, Χαρίσιος, Νίκης, Γαλήνης, Καλλίδος, Νουναγίας, Βασιλείου καὶ Θεοδώρας μαρτύρων.
29	17	Πέ. Σιμεῶν ἱερομάρτυρος.
30	18	Πα. Τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς. Κοσμᾶ ἐπισκόπου Χαλκηδόνος.

ΜΑΙΟΣ (γ. ἔ.)

1	19	Σά. Γεράσιμος πατρ. Κοιν)πόλεως. Σωκράτους καὶ Διονυσίου μαρτύρων. Μουσοῦμ. Λεβιτί-μυράτζουν-νεπι (νυξ ἀναλήψεως τοῦ Προφήτου).
2	20	Κυ. Τοῦ Θωμᾶ. Ζαχαρίου τοῦ ἀποστόλου.
3	21	Δε. Μαξιμιανῶ πατρ. Κοιν)πόλεως καὶ Ἀλεξάνδρας τῆς βασιλείσης.
4	22	Τρ. Ναθαναὴλ τοῦ ἀποστόλου καὶ Νεάρχου μάρτυρος. Μὴν μουσοῦμ-μηνικῆς Σιαμπάν.
5	23	Τε. Γεωργίου μεγαλομάρτυρος.
6	24	Πέ. Ἐλισάβετ ὁσίας, Δοκίμ Μικυ)νηαίου νεομάρτυρος. Μὴν Ἰουδαϊκῆς Ἰγιάρ.
7	25	Πα. Μάρκου τοῦ ἀποστόλου. Μακεδονίου πατρ. Κωνσταντινουπόλεως.
8	26	Σά. Βασιλείου ἐπισκόπου Ἀμασίας ἱερομάρτυρος.
9	27	Κυ. Τῶν Μυροφόρων. Σιμεῶν ἐπίσκ. Ἱεροσολύμων ἱερομάρτυρος.
10	28	Δε. Τῶν ἐν Κυβίτῃ ἐνέκτα μαρτύρων Θεόγνιδος Ἀντιπάτρου κτλ.
11	29	Τρ. Ἰάσονος καὶ Σωσιπάτρου τῶν ἐκ τῶν ὁ' ἀποστόλων.
12	30	Τε. Ἰακώβου τοῦ ἀποστόλου, ἀδελφοῦ Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου, καὶ Ἀργυρῆς νεομάρτυρος.

ΜΑΪΟΣ

(Ο Ήλιος εἰς τοὺς Διδύμους τῆ 8, ὥρ. 6, λ. 10 π.μ.)

Ὀγίετι ἄρτι θάλασσα' ἐροπλίζετα δὲ νῆας,
ἄριον ἀλλόστον ἐκτὸς ἔγειν λιμένων.

13	1	Πέ. Ἱερεμίου τοῦ προφήτου.
14	2	Πα. Ἡ ἄνακμ. τοῦ λαφ. Ἀθανασίου τοῦ Μεγ., Ἰσίδору καὶ Ζωῆς μαρ.
15	3	Σά. Τιμοθέου καὶ Μαύρας μαρτύρων.
16	4	Κυ. Τοῦ Παράλυτου. Πελαγίας μάρτυρος.
17	5	Δε. Εἰρήνης μάρτυρος.
18	6	Τρ. Ἰούδ τοῦ δικαίου καὶ πολυδόλου. Μουσοῦμ. Λεβιτί-μπαράτ (νυξ ἐμφανίσεως τοῦ ἀγγέλου πρὸς τὸν Προφήτην).
19	7	Τε. Τῆς Μεσοπενηκοστῆς. Ἀνάμνησις τοῦ ἐν οὐρανῷ φανέντος σημεῖου τοῦ σταυροῦ καὶ Κυρίλλου Ἱεροσολύμων, Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου, Ἀρσενίου τοῦ Μεγάλου.
20	8	Πέ. Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου, Ἀρσενίου τοῦ Μεγάλου.
21	9	Πα. Ἰακώβου τοῦ προφήτου καὶ Χριστοφόρου μεγαλομάρτυρος.
22	10	Σά. Σίμωνος ἀποστόλου τοῦ Ζηλιτοῦ καὶ Λαυρεντίου ὁσίου.
23	11	Κυ. Τῆς Σαμαρείτιδος. Μοκίου ἱερομ. καὶ Ἀργυροῦ νεομάρτ. τοῦ ἐν Θεσσαλίᾳ. Ἰουδ. Ἀγ-λαφμερ (33ῃ ἀπὸ τοῦ Πάσχα).
24	12	Δε. Γεραμανῶ Κ)λειος, Ἐπιφανίου ἐπίσκ. Κωνσταντίας Κόπρου.
25	13	Τρ. Γρηγορίου μάρτυρος καὶ Βεργίου ὁμολογητοῦ.
26	14	Τε. Ἰσιδώρου μάρτ. τοῦ ἐν Χίῳ. Θεράποντος ἱερομάρτ.
27	15	Πέ. Παναγιώτου τοῦ Μεγάλου, Ἀγρίλλου ἐπισκόπου Λαρισίας.
28	16	Πα. Νικολάου πατρ. Κ)λειος, Ἀλεξάνδρου ἄρχιεπ. Ἱεροσολύμων.
29	17	Σά. Ἀνδρονίκου καὶ Ἰουλίας τῶν ἀποστόλων.
30	18	Κυ. Τοῦ Τυλοῦ. Στεφάνου Κ)πόλεως, Ἀλεξανδρίας, Εὐφρασίας, Ἰουλίας, Κλαυδίας καὶ τῶν λοιπῶν 7 μαρτ. γυναικῶν.
31	19	Δε. Πατρικίου ἐπίσκ. Προύσης ἱερομ. καὶ τῶν σὺν αὐτῷ Μενάνδρου κλ.

ΙΟΥΝΙΟΣ (γ. ἔ.)

1	20	Τρ. Θαλλελαίου μάρτυρος.
2	21	Τε. Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης τῶν ἱσαποστόλων βασιλείων. Μὴν μουσοῦμ. Ραμαζάν.
3	22	Πέ. Τῆς ΑΝΑΨΥΞΕΩΣ. Ὁμ. Ἄρμ. καὶ Λατ. Βασιλείου καὶ Κόδρου μαρτύρων.
4	23	Πα. Νηλεὴ ἐπισκόπου Συνάδων. Μὴν Ἰουδ. Σιδάν.
5	24	Σά. Σιμεῶν ὁσίου τοῦ ἐν τῷ Θαυμαστῷ ἔρτι.
6	25	Κυ. Νικήτη τῶν 118 Θεοφόρων πατέρων τῆς ἐν Νικαίᾳ Α' οἰκουμ. Συνόδου. Ἡ γ' εὐρεσις τῆς τιμῆς κεφαλῆς τοῦ Προδρόμου.
7	26	Δε. Κέσπου τοῦ ἐκ τῶν ὁ' καὶ Ἀλφαίου ἀποστόλων.
8	27	Τρ. Ἑλλαδίου ἱερομάρτυρος.
9	28	Τε. Βότυου ἐπισκόπου Μελιτινῆς ἱερομάρτ., Ὁλιωνίδος μάρτυρος. Ἰουδ. Σαβαῶ (Πεντηκῆστι).
10	29	Πέ. Ἀλεξάνδρου πατρ. Ἀλεξανδ., Θεοδοσίας ὁσίου. τῆς Κοιμ)λίας.
11	30	Πα. Ἰσακίου ὁσίου.
12	31	Σά. Τῶν Κεκοιμημένων. Ἐρμείου μάρτυρος.

ΙΟΥΝΙΟΣ

(Ὁ ἥλιος εἰς τὸν Καρκίνον τῇ 9, ὥρ. 2, λ. 37 μ. μ. Θέρος.)

Μεσσατίας ῥόδου εἰμι καὶ ἀργενοῦ κρίνου,
καὶ ξανθῆς κεράσου βριθομαι ἀκρέμοισιν.

13	4	Κυ.	Τῆς ΠΕΝΤΗΚΟΣΤΗΣ μετὰ Ἄρμ. καὶ Λατ. Ἰουστίνου φιλοσόφου καὶ Θεοκτιστοῦ μαρτύρων.
14	2	Δε.	Τῆς ΑΓΙΑΣ ΤΡΙΑΔΟΣ. Νικηφόρου πατρ. Κων)πόλεως ὁμολογητοῦ καὶ Ἐράστου ἱερομάρτ.
15	3	Τρ.	Αουκιλιανοῦ καὶ τῶν σὺν αὐτῷ. Κλαυδίου, Ὑπατίου, Παύλης καὶ λοιπῶν μαρτύρων.
16	4	Τε.	Μητροφάνους πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως. Μουσουλμ. Χιρκά-Σερφ (ἡ προσκύνησις τοῦ ἱεροῦ μανδύου).
17	5	Πέ.	Δωροθέου ἐπισκόπου Τύρου. Τῶν 10 μαρτύρων τῶν ἐν Αἰγύπτῳ. Ἀπόλλωνος, Γοργίου κλπ.
18	6	Πα.	Ἰλαρίωνος τοῦ Νέου ἁγ. τῆς μονῆς τῶν Δαλμάτων. Γελασίου μάρτ.
19	7	Σά.	Θεοδοῦ ἐπισκόπου Ἀγκώρας.
20	8	Κυ.	Τῶν ἁγίων Πάντων. Ἡ ἄνακ. τοῦ λευφ. Θεοδώρου τοῦ Στρατηλάτου, Καλλιόπης μάρτ. καὶ Μελενίας ὁσ. Λατ. Ἁγ. Τριάδος.
21	9	Δε.	Κυρίλλου ἀρχιεπ. Ἀλεξανδρείας (Νηστεία ἁγ. Ἀποστόλων ἡμ. 20)
22	10	Τρ.	Ἀλεξάνδρου καὶ Ἀντωνίνης μαρτύρων.
23	11	Τε.	Βαρθολομαίου καὶ Βαρνάβα τῶν ἀποστόλων.
24	12	Πέ.	Ἰουουφρίου ὁσ. τοῦ Αἰγυπτ. Λατ. Ἁγ. Δωραῖς καὶ γυν. Προδρόμου.
25	13	Πα.	Ἀχιλλῆος μάρτυρος.
26	14	Σά.	Ἐλισσαίου τοῦ προφήτου. Μεθοδίου πατρ. Κ)λεως. Νήφωνος ὁσίου.
27	15	Κυ.	Ἀμῶς τοῦ προφήτου, Ἱερωνύμου ὁσίου, Νερσῆ μάρτυρος.
28	16	Δε.	Τόγωνος ἐπισκόπου Ἀμφοῦντος τῆς ἐν Κύπρῳ. Ἰουσουλ. Λεϊλέ-Καδῆρ (νῦξ Ἰαχῆος).
29	17	Τρ.	Μανουὴλ Σαβὴλ καὶ Ἰσμαὴλ μαρτύρων. Λατ. Πέτρου καὶ Παύλου τῶν ἀποστόλων.
30	18	Τε.	Λεοντίου, Θεοδόλου, Ὑπάτου καὶ Αἰθερίου μαρτύρων.

ΙΟΥΛΙΟΣ (ν. ἔ.)

1	19	Πέ.	Ἰσθδία τοῦ ἀποστόλου καὶ Παύλου τοῦ Μεγάλου, ὁσίου.
2	20	Πα.	Μεθοδίου ἐπισκ. Πατέρων ἱερομάρτυρος. Μὴν μουσουλ. Σιβερία: Ἰδι-φγῆτρ (Σεκέρ Βαίρῆμ). ἡμ. 3.
3	21	Σά.	Ἰουλιανοῦ τοῦ Ταρσέως μάρτυρος.
4	22	Κυ.	Εὐσεβίου ἐπισκόπου Σαμοσατών. Μὴν Ἰουδ. Ταμουί.
5	23	Δε.	Ἀγριππίνης, Ἀριστοκλέους καὶ τῶν σὺν αὐτῷ μαρτύρων.
6	24	Τρ.	Τὸ γανέθλιον τοῦ Προδρόμου καὶ Παναγιώτου νεομάρτυρος.
7	25	Τε.	Φεδρωνίας ὁσιομάρτυρος καὶ Δομετίου ὁσίου.
8	26	Πέ.	Δαυὶδ ὁσίου τοῦ ἐν Θεσσαλονίκη.
9	27	Πα.	Σαμφῶν ὁσίου τοῦ Ξενοδόγου.
10	28	Σά.	Ἡ ἀνακομιδὴ τῶν λευφάνων Κύρου καὶ Ἰωάννου τῶν Ἀναργύρων.
11	29	Κυ.	Πέτρου καὶ Παύλου τῶν ἀποστόλων. Ἄρμ. Γρηγορίου Φωτιστοῦ.
12	30	Δε.	Μνήμη τῶν Δώδεκα Ἀποστόλων.

ΙΟΥΛΙΟΣ

(Ὁ ἥλιος εἰς τὸν Λέοντα τῇ 11, ὥρ. 1, λ. 32 π. μ.)

Καρκίνου ἡέλιος μετανεύσεται, ἀτάχμας δὲ
καρφαλέως κῆρι γησκόνας ὀρεπάνη.

13	1	Τρ.	Κοσμά καὶ Δαμιανοῦ τῶν Ἀναργύρων.
14	2	Τε.	Ἡ ἐν Βλαγγέρναις καθύπεσις τῆς τιμῆς ἐσθῆτος τῆς Θεοτόκου ἐπι-Λέοντος τοῦ Μεγάλου.
15	3	Πέ.	Ἀνατολίου Κωνσταντινουπόλεως καὶ Ἰακίνθου μάρτυρος.
16	4	Πα.	Ἀυρέου Κρήτης τοῦ Ἱερουσαλιμίτου.
17	5	Σά.	Ἀθανασίου τοῦ ἐν Ἄθῳ καὶ Λαμπάδου ὁσίου.
18	6	Κυ.	Σισση ὁσίου τοῦ Μεγάλου. Αουκῆ καὶ Ἐπιμάχου μαρτύρων.
19	7	Δε.	Κυριακῆς μεγαλομάρτυρος καὶ Εὐαγγέλου μάρτυρος.
20	8	Τρ.	Προκοπίου μεγαλομάρτυρος. Ἰουδ. Ἄλωσις τοῦ Νικοῦ. Νηστεία.
21	9	Τε.	Παγαρακίου ἐπισκόπου Ταυρομανίας τῆς ἐν Σικελίᾳ ἱερομάρτυρος.
22	10	Πέ.	Τῶν ἐν Νικοπόλει τῆς Ἀρμενίας με' καὶ Ἀπολλωνίου τοῦ ἐκ Σάρδεων, μαρτύρων.
23	11	Πα.	Ἰθσημίας μεγαλομάρτυρος.
24	12	Σά.	Πρόβλου, Ἰακίου καὶ Βερωνίκης μαρτύρων.
25	13	Κυ.	Τοῦ Ἀρχιεγγέλου Γαβριήλ. Μνήμη τῶν 630 ἱερομ. πατέρων τῆς ἐν Χαλκηδῶνι δ' οἴκου. Συνόδου. Ἄρμ. Μεταμόρφωσις Χριστοῦ.
26	14	Δε.	Ἀπόλλ. τοῦ ἀποστόλου καὶ Ἰρακλίου μάρτ. Ἰωσήφ ἀρχιεπ. Θεσσαλονίκης.
27	15	Τρ.	Κηρόκου καὶ Ἰουλίττης μαρτύρων.
28	16	Τε.	Ἀθηνογένους ἱερομάρτυρος.
29	17	Πέ.	Μαρίνης μεγαλομάρτυρος.
30	18	Πα.	Αἰμιλιανοῦ καὶ Οὐαλεντίνης μαρτύρων.
31	19	Σά.	Τῶν ὁσίων Δίου καὶ Μαρίας, ἀδελφῆς τοῦ Μ. Βασιλείου. Μὴν μουσουλμ. Ζιλκαδέ.

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ (ν. ἔ.)

1	20	Κυ.	Ἡλιὸς τοῦ προφήτου.
2	21	Δε.	Ἰωάννου καὶ Συμεὸν τοῦ Σαλοῦ. Μὴν Ἰουδ. Ἰδθ.
3	22	Τρ.	Μαρίας Μαγδαληνῆς τῆς Μυροφόρου.
4	23	Τε.	Φωκῆ ἐπισκ. Συνόπης ἱερομάρτ. καὶ Ἰεζουήλ τοῦ προφήτου.
5	24	Πέ.	Χριστίνης μεγαλομάρτυρος.
6	25	Πα.	Ἡ καθήμις τῆς Θεομ. Ἄννης. Ὀλομπιάδας καὶ Εὐπραξίας ὁσίων.
7	26	Σά.	Ἐρμολάου, Ἐρμίππου, Ἐρμολόπου ἱερομάρτυρων, Ἐρασιχῆλης μάρτ. καὶ Παρσκαυῆς ἐπιμάρτυρος.
8	27	Κυ.	Παντελεήμονος μεγαλομάρτυρος.
9	28	Δε.	Πρόβρου, Νικάνορος, Τιμῶνος καὶ Παρμενῆ ἀποστόλων.
10	29	Τρ.	Κωνσταντίνου πατρ. Κ)πόλεως. Καλλιπίνου, Θεοδοῦτος μαρτῶν. Ἰουδ. Καταστροφὴ τοῦ Νικοῦ. Νηστεία.
11	30	Τε.	Σάλα, Σιλωνοῦ, Ἐπιμαντοῦ, Κρησκέντος καὶ Ἀνδρονίκου τῶν ἐκ τῶν σ' ἀποστόλων.
12	31	Πέ.	Εὐδοκίμου τοῦ Δικαίου.

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ

(Ο Ήλιος εις τήν Παρθένον τῇ 11, ὥρ. 8, λ. 11 π.μ.)

Κρίνω ἐγὼ πυρὸν καὶ ἀγυρμάς· ἐν δὲ λέοντι
ἀτρειά τελεθεὶ χύματα Νηϊέδων.

13	1	Πα.	Μνήμη τῶν 7 Μακκαδαίων μαρτ., τοῦ διδασκάλου αὐτῶν Ἑλεαζάρου καὶ τῆς μητρὸς Σολομωνῆς.
14	2	Σά.	Ἡ ἀνακομιδὴ τοῦ λειψάνου Στεφάνου τοῦ πρωτομάρτυρος καὶ Ἰουστινιανοῦ τοῦ βασιλέως.
15	3	Κυ.	Ἰσακίου δαίου, Στεφάνου πάπα Ρώμης, Σολώμης Μυροφ. Θεοκληταῦς δσίας. Λατ. Ἡ Κοίμησις Θεοτόκου.
16	4	Δε.	Τῶν ἑπτὰ παίδων τῶν ἐν Ἐφέσῳ.
17	5	Τρ.	Ἐδουρνίου μάρτ., Φαβίου ἀρχιεπ. Ρώμης, Νόνας μητρὸς Γρηγορίου Θεολόγου.
18	6	Τε.	Ἡ ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΙΣ τοῦ Χριστοῦ.
19	7	Πέ.	Ναρκισσοῦ ἀρχιεπ. Ἱεροσολύμων, Ἀσπερίου δισμ. Ποταμίας μ.
20	8	Πα.	Αἰμιλιανοῦ ἐπισκ. Κυζίκου, Μύρωνος ἐπισκ. Κρήτης καὶ Τριανταφύλλου νεομάρτυρος.
21	9	Σά.	Ματθίου τοῦ ἀποστόλου.
22	10	Κυ.	Εὐστοῦ πάπα Ρώμης, Λαυρεντίου καὶ Ἰππολύτου μαρτύρων.
23	11	Δε.	Νήφωνος πατρ. Κ/πόλεως, Εὐπίου μεγαλομάρτυρος.
24	12	Τρ.	Φωστῆου καὶ Ἀνικήτου μαρτύρων.
25	13	Τε.	Μαξίμου τοῦ ὁμολογητοῦ, Ἰδόκλειας καὶ Εὐφύνης τῶν βασιλισσῶν.
26	14	Πέ.	Διτχάλου τοῦ προφήτου.
27	15	Πά.	Ἡ ΚΟΙΜΗΣΙΣ τῆς Θεοτόκου.
28	16	Σά.	Ἀλκιβιάδου, Σταμωτίου καὶ Διομήδους μαρτύρων.
29	17	Κυ.	Μύρωνος, Στράτωνος καὶ τῶν σὺν αὐτῷ μ. Ἄρμ. Κοίμ. Θεοτόκου.
30	18	Δε.	Ἰωάννου καὶ Γεωργίου πατριαρχῶν Κ/λεως, Φλώρου καὶ Λαδρίου μαρτ. Μὴν μουσουλμ. Σιλχιτζέ.
31	19	Τρ.	Ἀνδρέου τοῦ Στρατηλάτου μεγαλομάρτυρος.

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ (ν. ἔ.)

1	20	Τε.	Σαμουὴλ τοῦ προφ., Σεβήρου καὶ Μένωνος μ. Μὴν Ἰουδ. Ἐλοῶλ.
2	21	Πέ.	Θαοδαίου τοῦ ἀποστόλου.
3	22	Πά.	Ἀγαθόνικου, Ζωτικῆς, Θεοφρεπίου κλπ. μαρτύρων.
4	23	Σά.	Καλλινίκου πατρ. Κ/λεως, Εἰρηναίου ἐπισκόπου Λουγδούνων.
5	24	Κυ.	Εὐτυχοῦς, μαθητοῦ Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου, Ἱεραμάρτ.
6	25	Δε.	Βαρθολομαίου καὶ Τίτου τῶν ἀποστόλων.
7	26	Τρ.	Ἀδριανοῦ καὶ Ναταλίας μαρτύρων.
8	27	Τε.	Ποιμένας δαίου, Λατ. Γενέθλιον Θεοτόκου, Μουσουλμ. "Ἡδι-ἀζγ'ά (Κουρμπάν Παϊράμ) ἡμ. 4.
9	28	Πέ.	Μιουσιέως δαίου τοῦ Αὐθλοκος.
10	29	Πα.	Ἡ ἀποτομὴ τῆς κεφαλῆς τοῦ Προδρόμου, Ἀριστιδέου τοῦ Ἀθηναίου ὁμολογητοῦ.
11	30	Σά.	Ἀλεξάνδρου, Ἰωάννου καὶ Γαβύλου τοῦ Νέου πατριαρχῶν Κ/λεως.
12	31	Κυ.	Ἡ κατάθεσις τῆς τιμῆς ζώνης τῆς Θεοτόκου ἐν τῇ ἁγίᾳ Σοφίᾳ.

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ

(Ο Ήλιος εις τὸν Ζυγὸν τῇ 11, ὥρ. 5, λ. 1 π.μ. Φθινόπωρον.)

Βρίθω ἐγὼ σταφυλῆ, βρίθω δ' ἐπὶ πάσῃ ἀπόρῃ,
αἴθρις δ' ἰσοπαλῆς γίνεται ἤματα νόξ.

13	1	Δε.	Ἀρχὴ τῆς Ἰνδίκτου.
14	2	Τρ.	Ἰωάννου τοῦ Νηστευτοῦ πατρ. Κων/λεως, Μάμαντος μάρτυρος. Λατ. Ἡ ψυσις Σταυροῦ.
15	3	Τε.	Ἀνθίμου ἐπισκ. Νικομηδείας, Ἀριστιωνος ἐπισκ. Ἀλεξανδρείας.
16	4	Πέ.	Βαβύλα ἐπ. Ἀντιοχείας, ἱερ. Μιουσιέως τοῦ ὁσίου καὶ Ἐρμιόνης μ.
17	5	Πα.	Ζαχαρίου τοῦ προφήτου.
18	6	Σά.	Ἀνάμνησις τοῦ ἐν Κολοσσαίς ὁσίου καὶ Ἀρχαγγέλου Μιχαήλ.
19	7	Κυ.	Σάζοντος μ. Εὐδόου καὶ Ὀνησιφόρου τῶν ἐπ. Ἄρμ. ἱερ. Θεοτόκου.
20	8	Δε.	Τὸ ΓΕΝΕΘΛΙΟΝ τῆς Θεοτόκου.
21	9	Τρ.	Ἰωακίμ. καὶ Ἄννης τῶν Θεοπατέρων.
22	10	Τε.	Ἀπελλοῦ, Δουκῆ καὶ Κλήμεντος τῶν ἀποστόλων, Μηνοδώρας, Μητροδώρας καὶ Νυμφοδώρας μαρτύρων.
23	11	Πέ.	Θεοδώρας δσίας τῆς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ καὶ Ἐσθλίας μάρτυρος.
24	12	Πα.	Ἀδωνόμου μάρτυρος.
25	13	Σά.	Τὰ ἐγκαίνια τοῦ ἐν Ἱερουσαλήμ ναοῦ τῆς Ἀναστάσεως καὶ Κορνήλιου ἑκατοντάρχου.
26	14	Κυ.	Ἡ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ὙΨΩΣΙΣ τοῦ τιμίου Σταυροῦ. Ὁμ. Ἄρμ. Μουσουλμ. Γέβμ ἀπουρὴ βανκαὶ Κερμπλά (τὸ μαρτύριον τοῦ υἱοῦ τοῦ Ἀλῆ Χουσαν ἐν Κερμπελέ). Ἰουδ. Κιτωόρ. Μ. νηστεία.
27	15	Δε.	Νικήτα μάρτυρος καὶ Φιλοθέου ὁσίου.
28	16	Τρ.	Εὐφημίας μεγαλομάρτυρος.
29	17	Τε.	Σοφίας μάρτ. καὶ τῶν τριῶν αὐτῆς Ουγκτέρων Πίσταως, Ἐλπιδος καὶ Ἀγάπης, Ἀγαθολείας καὶ Παντολέοντος μαρτ. Ἡλίας ἱερομ. Μὴν μουσουλμ. Μουχαρέμ. Νέον ἔτος 1304. Μὴν Ἰουδ. Τισρί. Νέον ἔτος 5617. Ἐορτὴ διήμερος.
30	18	Πέ.	Εὐμενίου ἐπισκόπου Γορτύνης καὶ Ἀριάνης μάρτυρος.

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ (ν. ἔ.)

1	19	Πα.	Τροφίμου, Σαββατίου καὶ Δορυμάνδου μαρτύρων. Ἰουδ. Νηστεία Γεόλμα.
2	20	Σά.	Ἐδοσθίου μεγαλομάρτ. καὶ Θεοκτίστης τῆς σμύβλου.
3	21	Κυ.	Κεδράτου τοῦ ἀποστόλου καὶ Ἰωνᾶ τοῦ προφήτου.
4	22	Δε.	Φωκά ἐπισκόπου Σινώπης, Ἱερομάρτ. καὶ Ἰσακ μάρτ.
5	23	Τρ.	Ἡ σέλλησις τοῦ Προδρόμου, Πολυζώνης καὶ Εὐσθίπης δαίου.
6	24	Τε.	Θέκλης πρωτομάρτυρος καὶ Ἰσακροῦ δαίου.
7	25	Πέ.	Εὐφροσύνης δσίας καὶ Παφνούστου μάρτυρος.
8	26	Πα.	Ἡ μετάνστασις Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου.
9	27	Σά.	Καλλιστράτου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ μὲν μαρτύρων.
10	28	Κυ.	Χαρίτωνος ὁμολογητοῦ καὶ Βαρουχ τοῦ προφήτου.
11	29	Δε.	Κυριακοῦ τοῦ ἀναχωρητοῦ.
12	30	Τρ.	Γρηγορίου ἐπισκόπου τῆς Μεγάλης Ἀρμενίας, Ἱερομάρτυρος.

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ

(Ο Ήλιος εἰς τὸν Σκορπίον τῆ 11, ὥρ. 1, λ. 34 μ.μ.)

Τῆς δὲ κ' ἡμέρας πέλει γλυκερώτερος, ὅς μεθ' ἡμέραν
ἔδω' ἐπικατάγω Βάκχου ἀπ' οἴνοπιδου;

Ν.Π.	Π.	Ν.
18	1	Τε. Ἀγκνίου τοῦ ἐκ τῶν σ' καὶ Ρωμανοῦ ὁσίου τοῦ Μελωδοῦ. Ἰουδ. Σουκκόθ (σκηνοπηγία). Ἑορτὴ ἐνεαήμερος.
44	2	Πέ. Κυπριακοῦ ἱερομ. Ἰουστίνης μάρτ. καὶ Θεοφίλου ὁμολογητοῦ.
45	3	Πα. Διονυσίου τοῦ Ἀρεοπαγίτου ἱερομάρτυρος.
46	4	Σά. Ἱεροθέου ἐπισκόπου Ἀθηῶν.
47	5	Κυ. Χαριτίνης μάρτυρος.
48	6	Δε. Θωμά τοῦ ἀποστόλου καὶ Ἐρωτηίδος μάρτυρος.
49	7	Τε. Σεργίου καὶ Βάκχου μαρτύρων καὶ Πολυγρονίου ἱερομ.
20	8	Τε. Πέλαγίας ὁσίας.
21	9	Πέ. Ἰακώβου τοῦ ἀποστόλου.
22	10	Πα. Βιλαμπίου καὶ Βιλλαμπίας μαρτύρων.
23	11	Σά. Νεκταρίου, Ἀρσενίου καὶ Σισαίου πατριάρχων Κων/πόλεως. Θεοκότους τοῦ Ἰσραήλ.
24	12	Κυ. Μνήμη τῶν Θεοφ. πατέρ. τῆς ἐν Νικαίᾳ τῆ β' ἐν ἔτει 788 συνελθούσης ζ' οἴκου. συνόδου. Διοδώρου καὶ Ἀνδρομάχου μάρτ. (Ἐν ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐορτάζονται καὶ αἱ φερώνυμοι τῆς Ἀνδρομάχης).
25	13	Δε. Ἀγαθωνίχης καὶ Χρυσῆς μαρτύρων.
26	14	Τρ. Κοσμά τοῦ ποιητοῦ.
27	15	Τε. Ἀδωνιανοῦ ἱερομάρτ.
28	16	Πέ. Λογγίνου τοῦ ἑκατοντάρχου μάρτυρος.
29	17	Πα. Ἐσθῆ τοῦ προφήτου. Μῆν μουσουλμ. Σαφέρ.
30	18	Σά. Λουκά τοῦ εὐαγγελιστοῦ καὶ Μαρτίνου μάρτ. Μῆν Ἰουδ. Κασάκ.
31	19	Κυ. Ἰωήλ τοῦ προφήτου.

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ (ν. ἔ.)

1	20	Δε. Ἀρταμίου μεγαλομ., Γερασίμου τοῦ ἐν Κεφαλληνίᾳ καὶ Ματρίωνης τῆς Χιπολίτιδος. Δετ. Ἁγίων Πάντων.
2	21	Τρ. Μαρτινός τοῦ Μεγάλου.
3	22	Τε. Ἀθεράσιου ἐπισκόπου Ἱερραπόλεως.
4	23	Πέ. Ἰακώβου τοῦ ἀδελφοθέου καὶ Ἰγνατίου πατρ. Κων/πόλεως.
5	24	Πα. Ἀρσῆ μεγαλομ. καὶ τῶν σὺν αὐτῇ.
6	25	Σά. Μαρτιανοῦ καὶ Μαρτυρίου μαρτύρων.
7	26	Κυ. Δημητρίου μεγαλομάρτυρος.
8	27	Δε. Κυριακοῦ πατρ. Κων/πόλεως καὶ Νίστορος μάρτυρος.
9	28	Τρ. Ἀδωνιανοῦ πατρ. Κων/πόλεως τοῦ ἐν Ἀθῆναισι καὶ Τερωνίου καὶ Νουβίλλης μαρτύρων.
10	29	Τε. Ἀναστασίας ὁσίου, τῆς Ραμναίας καὶ Ἀβραχίου ὁσίου.
11	30	Πέ. Κλεόπᾳ ἀποστόλου, Ἰωσήφ Κ/λεως, Ζηνοβίου καὶ Ζηνοβίας μάρτ.
12	31	Πα. Στάχυος α' μετὰ τὸν ἀπὸστολὸν Ἀνδρέαν ἐπίσκ. Κων/πόλεως.

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ

(Ο Ήλιος εἰς τὸν Τοξότην τῆ 10, ὥρ. 10, λ. 26 π.μ.)

Ἐἴ τοι Ἀθηναίης πέλει ἄνετα, ὄριον ἦδη
καρπὸν ἀποθλίβει, μνήστιν ἔχειν καρμάτων.

Ν.Π.	Π.	Ν.
13	1	Σά. Κοσμά καὶ Δαμιανοῦ τῶν Ἀναργύρων.
14	2	Κυ. Ἀπιθόπου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ μαρτύρων.
15	3	Δε. Ἀπεφίμα, Ἰωσήφ καὶ Λεθαλά μαρτύρων.
16	4	Τρ. Ἰωαννικίου τοῦ Μεγάλου, Νικάνδρου καὶ Ἐρμαίου ἱερομάρτ.
17	5	Τε. Ραλακτιανός καὶ Ἐπιστήμης μαρτύρων.
18	6	Πέ. Παύλου πατρ. Κων/πόλεως ὁμολογητοῦ.
19	7	Πα. Τῶν ἐν Μελιτινῇ λγ' μάρτ. Ἰέρωνος κλπ. καὶ Θεσσαλονίκης μάρτ.
20	8	Σά. Μνήμη τῶν ἀρχιστρατῆγων Μιχαὴλ καὶ Ἰαβροὴλ καὶ τῶν λοιπῶν ἀσωμάτων δυνάμεων.
21	9	Κυ. Ὀνησιφόρου καὶ Πορφυρίου μάρτ., Ματρίωνης ὁσίας καὶ Συμεὼν Μεταφραστοῦ.
22	10	Δε. Ἐράστου ἀποστόλου καὶ Ὀρίστου μάρτυρος.
23	11	Τρ. Μηνῆ, Βικτωρος, Βικεντίου καὶ Στεφανίδος μαρτύρων.
24	12	Τε. Ἰωάννου Ἐλεήμονος ἀρχιεπ. Ἀλεξανδρείας. Νεΐλου ὁσίου.
25	13	Πέ. Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου.
26	14	Πα. Φιλίππου τοῦ ἐκ τῶν εβ' ἀποστ. καὶ Κωνσταντίνου νεομάρτ. τοῦ Ἰσραήλ.
27	15	Σά. Τῶν βασιλέων Ἰουστίνου καὶ Θεοδώρου. (Ἀρχὴ τῆς νηστείας τῶν Χριστουγέννων).
28	16	Κυ. Μαρθάλου τοῦ εὐαγγελιστοῦ. Μῆν μουσ. Ρεθ-ουλ-εβέλ. Ἰουδ. Κισλέβ.
29	17	Δε. Γρηγορίου ἐπίσκ. Νεοκισσαρείας καὶ Γενναδίου α' μετὰ τὴν ἁλωσιν πατρ. Κων/πόλεως.
30	18	Τρ. Παύλου καὶ Ρωμανοῦ μαρτύρων.
ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ (ν. ἔ.)		
1	19	Τε. Ἀβδίου τοῦ προφήτου.
2	20	Πέ. Ηρόδου πατρ. Κων/πόλεως καὶ Γρηγορίου τοῦ Δεκαπολίτου.
3	21	Πα. Τὰ ΕΠΘΔΙΑ τῆς Θεοτόκου.
4	22	Σά. Φιλήμονος, Ἀπρίας, Ἀρχιππου καὶ Ὀνησιμου τῶν ἀποστόλων.
5	23	Κυ. Ἀμισιολίου ἐπίσκ. Ἰανίου, Γρηγορίου ἐπίσκ. Ἀφραγκτινῶν.
6	24	Δε. Κλήμεντος πάπα Ρώμης καὶ Πέτρου Ἀλεξανδρείας.
7	25	Τρ. Αἰκατερίνης καὶ Μερκουρίου μεγαλομαρτύρων.
8	26	Τε. Στυλιανοῦ ὁσίου.
9	27	Πέ. Ἰακώβου μεγαλομ. τοῦ Πέτρον, Μουσουλμ. Δελδί-μεδλοδδ-νεμ-πὶ (γένν. Μωάμεθ).
10	28	Πα. Στεφάνου τοῦ Νέου καὶ Βλεσφόρου μάρτυρος.
11	29	Σά. Νικολάου ἀρχιεπ. Θεσσαλονίκης καὶ Φαίδρου μάρτ. (Τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ ἐορτάζονται καὶ αἱ φερώνυμοι τῆς Φαίδρας).
12	30	Κυ. Ἀνδρέου τοῦ πρωτοκλήτου ἀποστόλου.

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ

(Ὁ ἥλιος εἰς τὸν Διγόνερον τῆ 9, ὥρ. 11, λ. 16 μ.μ. Χειμῶν.)

Πάσχαθαι νεῖσθ' κέλομαι· γλαγόντι γάρ ἤδη
σπέρματι ξιγέδανῃ κηγυλῆς ἀντίσσει.

13	1	Δε. Νασὺμ τοῦ προφήτου καὶ Φιλαρέτου τοῦ Ἑλεήμονος.
14	2	Τρ. Ἀββακούμ τοῦ προφήτου.
15	3	Τε. Σοφονίου τοῦ προφήτου καὶ Ἀγγελῆ νεομάρτυρος.
16	4	Πέ. Βαρδάρης μεγαλομάρτυρος. Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ, Σεραφεῖμ ἱερομάρτυρος.
17	5	Πα. Σάββα τοῦ ἑσπερίου καὶ Διογένους μάρτυρος.
18	6	Σά. Νικολάου ἀρχιεπ. Μύρων τῆς Λυκίας.
19	7	Κυ. Ἀμβροσίου ἐπισκ. Μεδιολάνων καὶ Ἀθηνωδῶρου μάρτ.
20	8	Δε. Σωσθένους τοῦ ἐκ τῶν ο' ἀποστόλων.
21	9	Τρ. Ἡ σάλληψις τῆς θεομήτορος Ἄννης.
22	10	Τε. Μηνῆ, Ἑρμογένους καὶ Ἐδγράφου μαρτύρων. Ἰουδ. Χανουκᾶ (Ἐγκαίνια τοῦ Νασὺ). Ἑσπ. ἁγίασμα.
23	11	Πέ. Δανιὴλ τοῦ Στυλίου, ὁσίου.
24	12	Πα. Σπυρίδωνος ἐπισκόπου Τριμουθούτου τῆς ἐν Κύπρῳ.
25	13	Σά. Βασίλειου, Ἀδελφίου καὶ Λουκίας μαρτύρων.
26	14	Κυ. Τῶν κατὰ σάρκα προπατέρων τοῦ Κυρίου. Θύρσου, Λευίου καὶ τῶν ἐν αὐτῇ μαρτύρων.
27	15	Δε. Ἐλευθερίου ἱερομ., καὶ Σωσάννης ὁσίου.
28	16	Τρ. Ἀγγαίου τοῦ προφήτου καὶ Θεοφανοῦς τῆς βασιλείας. Ἀθῆν. Ἰουδ. Τεβέτ.
29	17	Τε. Δανιὴλ τοῦ προφήτου μετὰ τῶν 3 παιδῶν καὶ Διονυσίου τοῦ ἐκ Ζακύνθου.
30	18	Πέ. Σιδκατιανοῦ καὶ Ζωῆς μαρτύρων.
31	19	Πα. Βενεδικτῶν μαρτύρων.

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ (γ. Ξ)

1	20	Σά. Ἰγνατίου ἱερομάρτυρος τοῦ ἑσπερίου.
2	21	Κυ. Μνήμη πάντων τῶν ἀπ' αἰῶνος Θεοῦ ἐσπερησάντων ἀπὸ Ἀδάμ ἄχρι καὶ Ἰωσήφ τοῦ Πιηστήτορος. Θεμιστοκλέους καὶ Ἰουλιανῆς μ.
3	22	Δε. Ἀναστασίας Φαρμακολυτῆρας μεγαλομάρτυρος.
4	23	Τρ. Τῶν ἐν Κρήτῃ δέκα μαρτύρων.
5	24	Τε. Ἐγενίας ὁσιομάρτυρος.
6	25	Πέ. Ἡ ΚΑΤΑ ΣΑΡΚΑ ΓΕΝΝΗΣΙΣ τοῦ Κυρίου ἡμῶν. Ἰουδ. Ἄλωσις τῆς Ἱερουσαλὴμ. Νηστεία.
7	26	Πα. Μνήμη τῆς Θεοτόκου καὶ Ἐδουμίου ἐπισκ. Σάρδεων.
8	27	Σά. Στεφάνου πρωτομάρτ. Θεοδώρου πατρ. Κων/λεως.
9	28	Κυ. Τῶν ἐν Νικομηδείᾳ δισημῶν μαρτ. καὶ Δόμνης μάρτ.
10	29	Δε. Τῶν ἐν Βηθλέμ ὑπὸ Ἡρώδου ἀναιρεθ. ἱερακιστῶν νηπίων.
11	30	Τρ. Ἀγναίας τῆς ἐν Θεσσαλονικῇ μάρτυρος.
12	31	Τε. Μελάνης ὁσίας τῆς Ρωμαίας καὶ Ὀλυμπιοδώρας μάρτυρος.

ΕΟΡΤΑΙ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΓΡΑΦΕΙΩΝ.

ΕΝ ΤΟΥΡΚΙΑ.

α'. Θρησκευτικά:

Ἡ 1η τοῦ Ῥαμαζάν (21 μαΐου). — Ἡ 15η τοῦ Ῥαμαζάν (4 Ιουνίου). — Αἱ τρεῖς ἡμέραι τοῦ Σακέρ Βαϊράμ (20, 21 καὶ 22 Ιουνίου). — Αἱ τέσσαρες ἡμέραι τοῦ Κουρμπάν Βαϊράμ (27, 28, 29 καὶ 30 αὐγούστου).

β'. Βασιλικά:

Τὰ γενέθλια τῆς Α. Μ. τοῦ Σουλτάνου (Βελιζέτ Χουμαγιούν), ἑορταζόμενα κατὰ τὸ σεληνιακὸν ἔτος 16 Σιαμπάν, ἦτοι 7 μαΐου. — Ἡ ἀνάβησις εἰς τὸν ὄρθον τῆς Α. Μ. τοῦ Σουλτάνου (Δζουλούσι-Χουμαγιούν), ἑορταζομένη κατὰ τὸ ἡλιακὸν ἔτος, 19 αὐγούστου.

ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ.

α'. Θρησκευτικά:

1. Νέον ἔτος. — 2. Θεοφάνεια. — 3. Ἐπαγγελισμός. — 4. Μεγάλη Πηρασκυή καὶ Μέγα Σιβδύτον. — 5. Κυριακὴ καὶ Δευτέρα τοῦ Πάσχα. — 6. Ἅγιος Γεώργιος. — 7. Ἀνάληψις. — 8. Πεντηκοστή. — 9. Ἅγιοι Ἀπόστολοι. — 10. Κοίμησις τῆς Θεοτόκου. — 11. Ἅγιος Δημήτριος. — 12. Αἱ δύο ἡμέραι τῶν Χριστουγέννων.

β'. Βασιλικά:

Τὸ ὄνομα τῆς Α. Μ. τοῦ βασιλέως Γεωργίου (23 ἀπριλίου). — Τὰ γενέθλια αὐτοῦ (12 δεκεμβρίου). — Τὸ ὄνομα τῆς Α. Μ. τῆς βασιίσσης Ὀλγας (11 Ἰουλίου). — Τὰ γενέθλια αὐτῆς (22 αὐγούστου). — Τὸ ὄνομα τοῦ βασιλικῆ διαδόχου Κωνσταντίνου (21 μαΐου). — Τὰ γενέθλια αὐτοῦ (21 Ἰουλίου).

ΣΕΛΗΝΟΔΡΟΜΙΟΝ ΚΑΙ ΕΚΛΙΨΕΙΣ ΤΟΥ 1886.

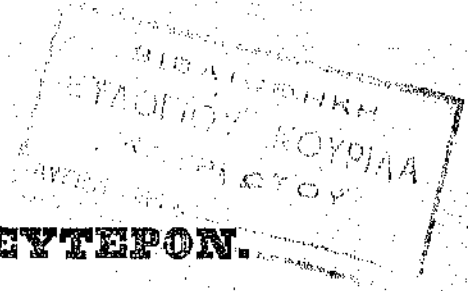
(Μέσος χρόνος Κωνσταντινουπόλεως.)

	ἡμ.	ὥρ.	λεπ.	φάσεις		ἡμ.	ὥρ.	λεπ.	φάσεις
Ἰαν.	1	2	21	μ.μ. π. τ.	Ἰούλ.	4	5	5	π.μ. π. σ.
	8	6	44	π.μ. π. σ.		12	9	18	π.μ. τ. τ.
	15	3	28	π.μ. τ. τ.		19	7	22	π.μ. ν. σ.
	23	5	11	π.μ. ν. σ.		25	11	3	μ.μ. π. τ.
	31	4	43	π.μ. π. τ.	Αὐγ.	2	8	20	μ.μ. π. σ.
Φεβρ.	6	8	11	μ.μ. π. σ.		10	9	38	μ.μ. τ. τ.
	13	7	8	μ.μ. τ. τ.		17	2	51	μ.μ. ν. σ.
	22	0	1	π.μ. ν. σ.		24	9	52	π.μ. π. τ.
Μαρτ.	1	3	14	μ.μ. π. τ.	Σεπτεμ.	1	0	47	μ.μ. π. σ.
	8	6	33	π.μ. π. σ.		9	7	52	π.μ. τ. τ.
	15	0	41	μ.μ. τ. τ.		15	11	45	μ.μ. ν. σ.
	23	4	27	μ.μ. ν. σ.		23	0	30	π.μ. π. τ.
	30	10	40	μ.μ. π. τ.	Ὀκτώβ.	1	5	20	π.μ. π. σ.
Ἀπριλ.	6	4	55	μ.μ. π. σ.		8	4	37	μ.μ. τ. τ.
	14	7	12	π.μ. τ. τ.		15	9	12	π.μ. ν. σ.
	22	5	30	π.μ. ν. σ.		22	7	2	μ.μ. π. τ.
	29	4	17	π.μ. π. τ.		30	9	3	μ.μ. π. σ.
Μάιος	6	3	43	π.μ. π. σ.	Νοέμβρ.	7	0	37	π.μ. τ. τ.
	14	1	32	π.μ. τ. τ.		13	9	15	μ.μ. ν. σ.
	21	9	52	μ.μ. ν. σ.		21	4	22	μ.μ. π. τ.
	28	9	23	π.μ. π. τ.		30	11	26	π.μ. π. σ.
Ἰούν.	4	3	35	μ.μ. π. σ.	Δεκέμβ.	6	8	36	π.μ. τ. τ.
	12	6	31	μ.μ. τ. τ.		13	11	51	π.μ. ν. σ.
	20	0	3	π.μ. ν. σ.		21	4	32	π.μ. π. τ.
	28	3	15	μ.μ. π. τ.		28	11	52	π.μ. π. σ.

Κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο συμβῆσονται δύο ἐκλείψεις Ἡλίου.

1η δακτυλιοειδής, 21 φεβρουαρίου ὁρατὴ ἐκ τῆς βορείου Ἀμερικῆς, ἐκ τοῦ Εἰρηνικοῦ ὠκεανοῦ καὶ τῆς ἀνατολικῆς Αὐστραλίας.

2α εὐκαίη, 16—17 αὐγούστου ὁρατὴ ἐκ τῆς κεντρικῆς Ἀμερικῆς καὶ τῆς Βραζιλίας, καὶ ἐκ τῆς δυτικῆς καὶ νοτίου Ἀφρικῆς καὶ τοῦ μεταξὺ Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

ΓΕΝΕΑΛΟΓΙΚΑΙ ΚΑΙ ΛΟΓΟΓΡΑΦΙΚΑΙ ΒΙΒΛΗΣΙΣ.

ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΕΥΡΩΠΗ.

ΤΟΥΡΚΙΑ.

Σουλτάνος **ΑΒΔ-ΟΥΛ-ΧΑΜΙΤ-ΧΑΝ**, δεύτερος τὸ ὄνομα Χαμίτ, γεννηθεὶς 22 Σεπτ. 1842 (*), τριακοστὸς πέμπτος ἡγεμὸν τῆς δυναστείας τῶν Ὀσμάν καὶ εἰκοστὸς ἑννατὸς ἀπὸ ἀλώσεως, υἱὸς τοῦ Σουλτάνου Ἀβδ-ούλ-Ματζίτ (γ. 23 ἄπρ. 1828 καὶ ἀπ. 25 ἰουν. 1861), ἀνῆλθεν εἰς τὸν θρόνον 31 αὐγ. 1876.

[Σημ. λεπτομερέως περὶ τῶν εἰς τὸ κεφάλαιον τῆς ὀθωμ. αὐτοκρατορίας ἀναγκαζόμενων ἴδε κ' Ἡμερ. Ἀνατολῆς 1884 σελ. 66—135.]

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Α', βασιλεὺς τῶν Ἑλλήνων, ἐκ τοῦ οἴκου τοῦ Σλέσβιργ-Ὀλστέιν-Σουδερδύργ-Γλυκσβόργ, τρίτοκος υἱὸς τοῦ βασιλέως τῆς

(*) Αἱ χρονολογίαι σημειοῦνται κατὰ τὸ γρηγοριανὸν ἡμερολόγιον. Σουλταμίαι δὲ γάριν, σημειοῦμεν γ. ἀντὶ γεννηθείς, σφεννηθείσα κτλ. — ἀπ. ἀντὶ «αἰσθανών», «αἰσθανούσα» κτλ. — Πρ. ἀντὶ «πρίγκιψ», «πριγκίπισσα» κτλ. Ὁμοίως σημειώθησαν συγκεκριμένα τὰ τῶν μηνῶν ὀνόματα· ὁ αὐτὸς δὲ τῆς συντόμιας λόγος ἀπηγόρευσε ἡμῖν τὴν μὴ ἀναδημοσίευσιν τῶν κλειστων πολιτογραφικῶν καὶ καταστατικῶν πληροφοριῶν, παραπεμπομένου ἐκάστοτε τοῦ ἀναγκώστου εἰς τὰς σχετικὰς σελίδας τῶν προηγουμένων ἐτών.

Δανίας Χριστιανού Θ' και τῆς βασιλείσσης Λουίζης, γ. 24 δεκ. 1845. ἐδέξατο τῇ 6 Ιουν. 1863 ἐν Κοπεγχάγη τὸ στέμμα τῆς Ἑλλάδος, προσενηχθὲν αὐτῷ ὑπὸ τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως τῶν Ἑλλήνων, δυνάμει τοῦ ὑπογραφέντου τῇ 5 Ιουν. τοῦ αὐτοῦ ἔτους ἐν Λονδίῳ Πρωτοκόλλου ὑπὸ τῶν τριῶν προστατῶν δυνάμεων Ἀγγλίας, Γαλλίας καὶ Ρωσίας, ὑπὸ τὸν ὄρον τῆς ἐνώσεως τῶν Ἰονίων νήσων μετὰ τῆς Ἑλλάδος. Ἐκηρύχθη ἐνῆλιξ 27 Ιουν. 1863 ὑπὸ τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως, ἀφίετο εἰς Πειραιᾶ 30 ὀκτ., καὶ ἀνέλαβε τὴν βασιλείαν τῇ 31 τοῦ αὐτοῦ εἰς ἀρχηγὸς τοῦ συντάγματος τοῦ ῥωσικοῦ πεζικοῦ τοῦ Νέου ἀριθ. 1 καὶ συνταγματάρχης τοῦ 99ου πεζικοῦ συντάγματος τῆς Αὐστρίας. Ἐνυμφεῖθη τῇ 27 ὀκτ. 1867 τὴν

Βασίλισσαν ΟΛΓΑΝ Κωνσταντινίδην, μεγάλην δούκισσαν τῆς Ρωσίας, γ. 3 σεπτ. 1851, θυγατέρα τοῦ μεγάλου δούκως Κωνσταντίνου Νικολάεβιτς, ἀδελφοῦ τοῦ πρώην αὐτοκράτορος τῆς Ρωσίας καὶ θεοῦ τοῦ νῦν. Φέρει τὸν τιμητικὸν τίτλον κυβερνήτου τοῦ β' πληρώματος τοῦ ρωσικοῦ στόλου.

Τέκνα. — 1. Κωνσταντῖνος, διάδοχος τοῦ ἑλληνικοῦ θρόνου, γ. ἐν Ἀθήναις 2 αὐγ. 1868. — 2. Γεώργιος, γ. ἐν Κερκύρῃ 24 Ιουν. 1869. — 3. Ἀλεξάνδρος, γ. ἐν Κερκύρῃ 30 αὐγ. 1870. — 4. Νικόλαος, γ. ἐν Ἀθήναις 21 Ιαν. 1871. — 5. Μαρία, γ. ἐν Ἀθήναις 3 μαρτ. 1876. — 6. Ἀνδρέας, γ. ἐν Ἀθήναις 20 Ιαν. 1882.

[Σημ. Δεσπομερείας περὶ τῶν εἰς τὸ κεφάλαιον τῆς Ἑλλάδος ἀναγομένων ἴδε «Ἡμερ. Ἀνατολῆς» 1884 σελ. 142—167.]

ΡΟΥΜΑΝΙΑ.

Κάρολος Α', βασιλεὺς τῆς Ρουμανίας, ἐκ τοῦ οἴκου Κοεντζέλλερν, δυνάστης τὸ δόγμα, γ. 20 ἄπρ. 1839, υἱὸς τοῦ ἀπ. πρίγκ. Καρόλου Ἀντωνίου Κοεντζέλλερν (γ. 7 σεπτ. 1811), ἐκλεχθεὶς ὡς ἡγεμὼν, μετὰ δικαιοῦματος διαδοχῆς, τῆς Ρουμανίας, 20 ἄπρ. 1866, ἀνεκηρύχθη βασιλεὺς τῆς Ρουμανίας ὑπὸ τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ ἔθνους 26 μαρτ. 1881 καὶ ἐπέφθη 22 Μαΐου τοῦ αὐτοῦ ἔτους. Ἐνυμφεῖθη 15 νοεμ. 1869 τὴν βασιλισσαν Ἐλισάβετ, Λουθηρανὴν τὸ δόγμα, θυγατέρα τοῦ ἀποθ. πρίγκηπος Ἐρμάννου τοῦ Οὐδέδου, γ. 29 δεκ. 1843. — Ἀτεκνοί.

ΣΕΡΒΙΑ.

Μιλέκος Ὀβρένοβιτς Α', βασιλεὺς τῆς Σερβίας, γ. 22 αὐγ. 1854, ἀνηγορεύθη ἡγεμὼν μὲν τῆς Σερβίας 2 Ιουλ. 1868, κηρυχθεὶς ἐνῆλιξ 22 αὐγ. 1872, τῇ δὲ 6 μαρτ. 1882 βασιλεὺς τῆς Σερβίας διὰ ψηφίσματος τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως, συνταγματάρχης τοῦ αὐστρ. συντάγματος τοῦ πεζικοῦ, ἀρ. 97. Ἐνυμφεῖθη 17 ὀκτ. 1875 τὴν βασίλισσαν Ναθαλίαν, θυγατέρα τοῦ ῥώσου συνταγματάρχου Κέσκιω καὶ τῆς Πουλχερίας, πριγκηπίσσης Στούρτζα, γ. 7 σεπτ. 1859.

Τέκνα. — Πρ. Ἀλέξ. κνδρος, διάδοχος, γ. 14 αὐγ. 1876.

ΜΑΥΡΟΒΟΥΝΙΟΝ.

Νικόλαος Α' Πέτροβιτς Νιέγος, ἡγεμὼν καὶ ἄρχων (εσοπαρ) τοῦ Μαυροβουνίου καὶ τῶν Βερβῶν, γ. 7 ὀκτωβρίου 1841, ἐκ πατρὸς μὲν τοῦ ἀπ. ἀρχιεπισκόπου Μίρκου Πέτροβιτς Νιέγος, μητρὸς δὲ Στάνας Μαρτινοβιτς, ἀνηγορεύθη ἐν Κεττίγρη τῇ 14 αὐγ. 1860 διαδεχόμενος τὸν θεῖον αὐτοῦ πρίγκηπα Δανήλον Α' (ἀπ. τῇ 13 αὐγ. 1860). Ἐνυμφεῖθη 8 νοεμ. 1860 τὴν ἡγεμονίδα Μιλένκω (Ἀκριθὴν), θυγατέρα τοῦ Στεφάνου Βούκοβιτς, γερμανιστοῦ, βοεβόδα καὶ ἀρχηγῶ τῆς ἡγεμονικῆς φρουρᾶς, γ. 3 Μαΐου 1847.

Τέκνα. — 1. Πριγκηπίσσα Ζέρνα, γ. 23 δεκεμβρίου 1864, συνεζεύχθη 12 αὐγ. 1883 τῷ πρίγκηπι Γεωργίῳ Καρκαγιώργεβιτς. — 2. Πρ. Μιλέκω, γ. 26 Ιουλ. 1866. — 3. Πρ. Στάνα (Ἀναστασία), γ. 4 Ιαν. 1867. — 4. Πρ. Σοφία, γ. τῇ 1868. — 5. Πρ. Μαρία, γ. 7 μαρτ. 1869. — 6. Πρ. Δανήλος Ἀλέξ. κνδρος (διάδοχος), γ. 29 Ιουν. 1871. — 7. Πρ. Ἐλένα, γ. 8 Ιαν. 1873 (ἀπ. 8 Μαΐου 1885). — 8. Πρ. Μίρκο (Δημήτριος), γ. 17 ἄπρ. 1879. — 9. Πρ. Ζένη (Ζηνοβία), γ. 22 ἄπρ. 1881.

Θεῖα. — Πριγκηπίσσα Δαρίγνα Κβεκίτσιτσεβα, ἐκ τοῦ σερβικοῦ οἴκου Κβεκίτσιτς, γ. τῇ 1839. Συνεζεύχθη τῷ πρίγκηπι Δανήλῳ τῇ 1855 καὶ ἐχάρυσσε 18 ἄπρ. 1860. — Θυγάτηρ αὐτῆς: Πρ. Ὀλγα, γ. 19 μαρτ. 1859.

ΔΥΤΙΚΗ ΕΥΡΩΠΗ.

ΑΥΣΤΡΙΑ.

Φραγκικός Ιωσήφ Α' Κάρολος, αυτοκράτωρ τῆς Αυστρίας, βασιλεὺς ἀποστολικῆς τῆς Οὐγγαρίας, βασιλεὺς τῆς Βοημίας, Δαλματίας, Κροατίας, Σκλαβωνίας, Γαλιτίας, Λοδομερίας καὶ Ἰλλυρίας, βασιλεὺς Ἱερουσαλήμ, ἀρχιδουὸς τῆς Αυστρίας, Μέγας δούξ Τσικάνης καὶ Κροκίας, δούξ Λοθρινγίας, Σαλομβούργου, Στυρίας, Καρινθίας, Καρινθίας καὶ Βουκεβίνης, Μέγας ἡγεμὼν Τρανσυλβανίας, μαργράβος Μοραβίας, δούξ τῆς Ἄνω καὶ Κάτω Σιλεσίας, Μοδένης, Πάρμης, Πλακεντίας καὶ Γουαστάλιας, Ἀουστρίτης καὶ Ζατέρ, Τσεκόνης, Φριούλης, Παγούνης καὶ Ζάρκς, κόμης ἡγεμονικῆς Ἀλβούργου, Τυρόλου, Κυβούργου, Γόριτς καὶ Γραβίτσας, Αὐθύντης Τριδέντου καὶ Βριζέντης, μαργράβος τῆς Ἄνω καὶ Κάτω Λουσατίας καὶ Ἰστρίας, κόμης Χοσνέμβυρς, Φελδγκέρσης, Βοιγαντίας, Σονεμβέργης κτλ., ἀρχὼν Τεργέστης, Καττάρου καὶ Μάρχης κτλ., γ. 18 αὐγ. 1830, ἕως τοῦ ἀρχιδουκῆς Φραγκίσκου Καρόλου Ἰωσήφ (ἀπ. 8 μαρτ. 1878) καὶ τῆς ἀρχιδουκίσσης Σοφίας (ἀπ. 28 μαΐου 1872), διεδέξατο τὸν θρόνον αὐτοῦ αὐτοκράτορα Φερδινάνδου Α', παραιτηθέντα 2 δεκ. 1848, ἀντὶ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Φραγκίσκου Καρόλου, παραιτηθέντος τοῦ δικαιώματος τῆς διαδοχῆς, στεφθεῖς καὶ βασιλεὺς τῆς Οὐγγαρίας 8 ἰουν. 1867. Ἐνυμφεῖθη 24 ἀπρ. 1854 τὴν

Ἐλισάβετ - Ἀμαλίαν - Ευγενίαν, αὐτοκράτειραν τῆς Αυστρίας καὶ βασίλισσαν τῆς Οὐγγαρίας, γ. 24 δεκ. 1837, θυγατέρα τοῦ Μαξιμιλιανού-Ἰωσήφ, δουκῆς βαυερικοῦ δουκάτου.

Γέννα.— 1. Ἀρχιδουκίσσα Κισήλη-Λουίζα-Μαρία, γ. 12 ἰουλ. 1856, σύζυγος τοῦ Λεοπόλδου-Μαξιμιλιανού, πρίγκηπος Βυαρτίας.

2. Ἀρχιδουὸς Ροδόλφος-Φραγκίσκος-Κάρολος-Ἰωσήφ, ἐπιδοξος διάδοχος, γ. 21 αὐγ. 1858, διοικητῆς τῆς Θῆς μετὰ τοῦ πεζικοῦ, ἀντιναύαρχος, κτήτωρ τοῦ συντάγματος τοῦ πεζικοῦ ἀρ. 19 καὶ τοῦ συντάγματος τοῦ πυροβολικοῦ ἀρ. 2, ἀρχηγὸς τοῦ β' πρωσσικοῦ συντάγματος τῶν λοχισφύρων τοῦ Βρανδεβούργου ἀρ. 11, ἀρχηγὸς τοῦ ῥωσσικοῦ συντάγματος Σέδτικη ἀρ. 34, κτήτωρ τοῦ συντάγματος τῶν

Βυαρτῶν Θωρακοφύρων κτλ., ἐνυμφεῖθη ἐν Βιέννῃ 10 μαΐου 1881 τὴν ἀρχιδουκίσσαν Στεφανίαν - Κλοτίλδην - Λουίζαν - Ἑρμινίαν - Μαρίαν-Καρλότταν, δουκίσσαν Σαξωνίας καὶ πριγκίπισσαν Σάξ-Κοβούργ-Γόθα, γ. 21 μαΐου 1864, θυγατέρα τοῦ βασιλέως τῶν Βέλγων Λεοπόλδου καὶ τῆς βασίλισσας Μαρίας-Ἑρριέτης.— Τέκνον αὐτῶν ἀρχιδουκίσσα Ἐλισάβετ-Μαρία-Ἑρριέττα-Στεφανία-Κισήλη, γ. 2 σεπτ. 1883.

3. Ἀρχιδουκίσσα Μαρία-Βαλερία-Ματθίλδη-Ἀμαλία, γ. 22 ἀπρ. 1868.

ΒΕΛΓΙΚΗ.

(Ἦε «Ἡμερ. Ἀνατολῆς» ἔτους 1885, σ. 32.)

Λεοπόλδος Β' Λουδοβίκος-Φίλιππος-Μάξιμος-Βίκτωρ, βασιλεὺς τῶν Βέλγων, δούξ τῆς Σαξωνίας, πρίγκηψ τοῦ Σάξ-Κοβούργ-Γόθα, γ. 9 ἀπρ. 1835, ἕως τοῦ βασιλέως Λεοπόλδου Α' (γ. 16 δεκ. 1790, ἐκλεγέντος βασιλέως 4 ἰουν. 1831 ὑπὸ τῆς βελγικῆς συνόδου) καὶ τῆς δευτέρας αὐτοῦ συζύγου βασίλισσας Λουίζης, θυγατρὸς τοῦ βασιλέως τῶν Γάλλων Λεοδολίκου-Φιλίππου, διεδέξατο τὸν πατέρα αὐτοῦ ἀποθανόντα τῇ 10 δεκ. 1865. Ἐνυμφεῖθη 22 αὐγ. 1853 τὴν Μαρίαν-Ἑρριέτταν-Ἄνναν, ἀρχιδουκίσσαν τῆς Αυστρίας, γ. 23 αὐγ. 1836.

Γέννα.— 1. Πριγκίπισσα Λουίζα (γ. 1858), σύζυγος τοῦ πρίγκηπος Φιλίππου τοῦ Σάξ-Κοβούργ-Γόθα.— 2. Πρ. Στεφανία (γ. 1864), συζευχθεῖσα 10 μαΐου 1881 τῷ διαδόχῳ τῆς Αυστρίας ἀρχιδουκὶ Ροδόλφῳ.— 3. Πρ. Κλημεντίνη (γ. 1872).

Τοῦ οἴκου τούτου γόνος, ἡ πριγκίπισσα Καρλόττα, ἀδελφὴ τοῦ βασιλέως (γ. 1838), συναζεύθη 27 ἰουλ. 1857 τῷ Φερδινάνδῳ-Μαξιμιλιανῷ-Ἰωσήφ, ἀρχιδουκὶ τῆς Αυστρίας καὶ αὐτοκράτορι γονομένῳ τοῦ Μεξικοῦ ἀπὸ τῆς 10 ἀπρ. 1864, γηρεύσασα 19 ἰουν. 1867.

[Σημ.—Μηνὶ ἀπριλίῳ τοῦ 1885 οἱ βελγικαὶ Βουλαί, τῇ εἰσηγήσει τῆς κυβερνήσεως, ἀνεκήρυξαν τὸν βασιλέα τῶν Βέλγων ἡγεμόνα τοῦ νέου ἐν Ἀφρικῇ κράτους τοῦ Κόγγου, ἐνωθέντος οὕτω προσωπικῶς μετὰ τῆς Βελγικῆς.—] Ἦε ΚΟΓΓΟ.]

ΓΑΛΛΙΑ.

(Ἦε «Ἡμερ. Ἀνατολῆς» ἔτους 1885, σ. 33—34.)

Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας: Γεώργιος Γρεβύ, ἐκλεγθεὶς τὸ πρῶτον

τῆ 30 Ιαν. 1870 ἐπὶ ἐκταετίαν, ἐξελέγη τὸ δευτέρον τῆ 28 Δεκ. 1885 ὑπὸ τοῦ ἐν Βερσαλλίαις συνελθόντος συνεδρίου.

Πρόεδρος τῆς Γερουσίας: Λερουαγιέ.

Πρόεδρος τῆς Βουλῆς: Φλοκέ.

ΓΕΡΜΑΝΙΑ.

(Ἴδε «Ἡμερ. Ἀνατολῆς» ἔτους 1885, σ. 31 καὶ σημειῶσι σ. 46-49.)

ΠΡΩΣΣΙΑ.

Φρειδερίκος-Γουλιέλμος Α' Λουδοβίκος, αὐτοκράτωρ τῆς Γερμανίας, βασιλεὺς τῆς Πρωσίας κτλ., γ. 22 μαρτ. 1797, υἱὸς τοῦ βασιλέως Γουλιέλμου Γ' καὶ τῆς βασιλισσῆς Λουίζης ἐκ Μεκλεμβούργου-Στρέλιτς ἐγένετο ἀντιβασιλεὺς 9 Δεκ. 1858 καὶ διεδέξατο 2 Ιαν. 1861 ὡς βασιλεὺς τῆς Πρωσίας τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Φρειδερίκον-Γουλιέλμον Δ', ἐπέζηθη 18 Δεκ. 1861, ἀπὸ δὲ τῆς 18 Ιαν. 1871 ἀνηγορεύθη αὐτοκράτωρ τῆς Γερμανίας. Ἐνυμφεῖθη 11 Ιουν. 1829 τὴν Αὐγούσταν-Μαρίαν-Λουίζαν-Αλκατερίνην, αὐτοκράτειραν τῆς Γερμανίας καὶ βασίλισσαν τῆς Πρωσίας, γ. 30 Σεπτ. 1811, θυγατέρα τοῦ μεγάλου δουκῆ τοῦ Σάξ-Βεϊμάρ Καρόλου-Φρειδερίκου, φέρουσαν τὸν τίτλον ἀρχηγοῦ τοῦ 4ου συντάγματος τῆς φρουρᾶς ἀρ. 4.

Τέκνα. — 1. Πρίγκηψ Φρειδερίκος-Γουλιέλμος-Νικόλαος-Κάρολος, ἐπίδοξος διαδόχος, αὐτοκρατορικὸς καὶ βασιλικὸς πρίγκηψ τῆς Πρωσίας, γ. 18 Δεκ. 1831, στρατάρχης, γενικὸς ἑφφρος τῆς 4ης ἐποπέλις τοῦ στρατοῦ τῆς γερμανικῆς αὐτοκρατορίας, στρατάρχης τοῦ ῥωσικοῦ στρατοῦ, πρόεδρος τῆς ἐπιτροπῆς τῆς ἀμύνης, ἀρχηγὸς τοῦ 1ου συντάγματος τῶν ἐπιλέκτων τῆς Ἀνατολικῆς Πρωσίας ἀρ. 1, τοῦ 5ου συντάγματος τοῦ πεζικοῦ τῆς Βεστφαλίας ἀρ. 58, τοῦ 2ου συντάγματος τῶν δραγόνων τῆς Σιλεσίας ἀρ. 8, τοῦ 2ου συντάγματος τῶν ἐπιλέκτων τῆς Σιλεσίας ἀρ. 11, καὶ τοῦ 6ου συντάγματος τοῦ πεζικοῦ τῆς Βάδης ἀρ. 114, ὡς καὶ τοῦ σάξωνικοῦ συντάγματος τῶν οὐσσάρων ἀρ. 2, τοῦ συντάγματος τῶν ῥώσων οὐσσάρων ἀρ. 11, κτήτωρ τοῦ συντάγματος τοῦ αὐστριακοῦ πεζικοῦ ἀρ. 20, καὶ τοῦ συντάγματος τῶν βουαρῶν λογχοφόρων ἀρ. 1. Συνεζεύθη 25 Ιαν. 1858 τὴν Βικτωρίαν-Ἀδελαΐδα-Μαρίαν-Λουίζαν, αὐτοκρατορικὴν καὶ βασι-

λικὴν πριγκίπισσαν, πρωτότοκον θυγατέρα τῆς βασιλισσῆς τῆς Ἀγγλίας, γ. 21 Νοεμ. 1840, φέρουσαν τὸν τίτλον δευτέρου ἀρχηγοῦ τοῦ 2ου συντάγματος τῶν οὐσσάρων ἀρ. 2.

Ὁ πρωτότοκος αὐτῶν υἱὸς, Φρειδερίκος-Γουλιέλμος-Βίκτωρ-Ἀλβέρτος, γ. 27 Ιαν. 1859, ἐνυμφεῖθη 27 Φεβρ. 1881 τὴν πρ. Αὐγούσταν-Βικτωρίαν τοῦ Σάξον-Ἰολστέιν (γ. 22 Ιαν. 1858) καὶ ἐγέννησεν ἐξ αὐτῆς δύο τέκνα ἄρρενα.

2. Πρ. Λουίζα-Μαρία-Ἐλισάβετ, γ. 3 Δεκ. 1838, συνεζεύθη τῷ μεγάλῳ δούκῳ Φρειδερίκῳ-Γουλιέλμῳ-Λουδοβίκῳ τῆς Βάδης, τῆ 20 Σεπτ. 1856.

Ἄδελφοί. — Πρ. Φρειδερίκος-Βιλελμίνη-Ἀλεξανδρίνη-Μαρία-Ἐλένη, γ. 23 Φεβρ. 1803, χήρα τοῦ μεγάλου δουκῆ Παύλου-Φρειδερίκου τοῦ Μεκλεμβούργου-Σχθέριν, ἀπὸ, τῆ 7 μαρτ. 1842, φέρεται τὸν τίτλον β' ἀρχηγοῦ τοῦ α' συντάγματος τῶν ἐπιλέκτων τῆς φρουρᾶς τοῦ Βρανδεμβούργου ἀρ. 8.

Ἄνεψοι καὶ ἀνεψιὰί. — 1. Πρ. Μαρία-Λουίζα-Ἄννα, γ. 1 μαρτ. 1829, συνεζεύθη 27 Ιουν. 1854 τῷ Ἀλέξιῳ-Γουλιέλμῳ, λαυδογράφῳ τῆς Ἑσθίας-Φιλίπποβλ-Βαρσφελδης, ἀρ' οὗ διεζεύθη τῆ 6 μαρτ. 1861.

2. Πρ. Μαρία-Ἄννα-Φρειδερίκα, γ. 17 Μαΐου 1836, συνεζεύθη 26 Μαΐου 1858 τῷ Φρειδερίκῳ-Γουλιέλμῳ-Γεωργίῳ-Ἀδόλφῳ, λαυδογράφῳ τῆς Ἑσθίας.

3. Πρ. Λουδοβίκος-Γουλιέλμος-Νικόλαος-Ἀλβέρτος, γ. 8 Μαΐου 1837, υἱὸς τοῦ πρ. Φρειδερίκου-Ἀλβέρτου (ἀπ. 14 Δεκ. 1872), συνεζεύθη 1873 τῇ μεγάλῃ δουκίσσῃ Μαρίᾳ τοῦ Σάξ-Ἀλτεμβούργου, ἐξ ἧς ἔχει 3 τέκνα. Ἐξελέγη 21 Δεκ. 1885 δούξ τοῦ Βροῦνσβικ. (Ἴδε ΒΡΟΥΝΣΒΙΚ.)

4. Πρ. Φρειδερίκα-Ἀλεξανδρίνη, γ. 1 Φεβρ. 1842, χήρα τοῦ δουκῆ τοῦ Μεκλεμβούργου-Σχθέριν ἀπὸ τοῦ 1879.

[Σημ.—Ἐκ τοῦ ἀνεψιοῦ τοῦ αὐτοκράτορος: Φρειδερίκος-Καρόλου-Νικόλαος (γ. 20 μαρτ. 1828 καὶ ἀπ. 15 Ιουν. 1885) καὶ τῆς πρ. Μαρίας-Ἄννης τῆς ἐξ Ἀγγλίας (γ. 14 Σεπτ. 1837) ἐγεννήθησαν τέκνα τέσσαρα: Πρ. Μαρία, χήρα τοῦ πρ. Ἡερρίκου τῶν Κάτω Χωρῶν ἀπὸ τοῦ 1879.—Πρ. Ἐλισάβετ, σύζυγος τοῦ μεγ. δουκῆ Αὐγούστου, διαδόχου τοῦ Ὀλδεμβούργου.—Πρ. Λουίζα-Μαργαρίτα, σύζυγος τοῦ

τριτοτάκου υιού της βασιλ. Βικτωρίας της Μεγ. Βρετανίας Ἀρλόβρου, δουκῆς τοῦ Κοκχούτ.—Πρ. Φρειδερίκος-Λεοπόλδος.]

ΒΑΥΑΡΙΑ.

Λουδοβίκος Β' Ὁθων Φρειδερίκος-Γουλιέλμος, βασιλεὺς τῆς Βαυαρίας, κόμης παλατίνος τοῦ Ρήνου (bei Rhein), δούξ Βαυαρίας, Φραγκωνίας καὶ Σουαβίας, γ. 25 αὐγ. 1845, διεδέξατο τὸν πατέρα αὐτοῦ Μαξιμιλιανὸν Β' 10 μαρτ. 1864, κτήτωρ 4 βαυαρικῶν συνταγμάτων καὶ τοῦ θου συντάγματος τοῦ αὐστριακοῦ πεζικοῦ, ἀρχηγὸς τοῦ α' συντάγματος τῶν ῥώσων λογαροφόρων «Πετρουπόλεως», ὡς καὶ τοῦ α' συντάγματος τῶν πρώτων οὐσάρων τῆς Βαυαρίας ἀρ. 8.—Ἄγαμος.

Ἄδελφοί.—Πρίγκηψ Ὁθων-Γουλιέλμος-Λουδοβίκος-Ἄδελφός-Βέρτος-Βολδεμάρ, γ. 27 ἀπρ. 1848, ἀντιστράτηγος, ἱππότης τοῦ τάγματος τοῦ χρυσοκόλλου δέματος.

ΣΑΞΩΝΙΑ.

Βασιλεῖον.—Ἀλβέρτος-Φρειδερίκος-Αὐγουστος-Ἀντώνιος-Φερδινάνδος-Ἰωσήφ-Κάρολος-Μάριος-Βαπτιστῆς-Γουλιέλμος-Σαβέριος-Γεώργιος-Φιθέλιος, βασιλεὺς τῆς Σαξωνίας, γ. 28 ἀπρ. 1828, διεδέξατο τὸν πατέρα αὐτοῦ Ἰωάννην τῇ 29 δεκ. 1873· φέρει βαθμὸν στρατάρχου, ἀρχηγὸς τοῦ συντάγματος τῶν δραγόνων τῆς Ἀνατολικῆς Πρωσίας ἀρ. 10 κτλ. Ἐνομφεύθη 18 ἰουν. 1853 τὴν βασιλισσάν Καρολίναν, θυγατέρα τοῦ δαυὸς πρίγκηπος Ρουσκίου τοῦ Βλχ, γ. 6 αὐγ. 1833.—Ἄτεκνοι.

ΒΥΡΤΕΜΒΕΡΓΗ.

Βασιλεῖον.—Κάρολος Α' Φρειδερίκος-Αλέξανδρος, βασιλεὺς τῆς Βυρτεμβέργης, γ. 6 μαρτ. 1823, διεδέξατο τὸν πατέρα αὐτοῦ Γουλιέλμον Α' τῇ 25 ἰουν. 1864. ἀρχηγὸς τοῦ συντάγματος τῶν ῥώσων δραγόνων (Νίκου Νοβγορόδ), τοῦ συντάγματος τῶν αὐστριακῶν οὐσάρων ἀρ. 6, δύο βυρτεμβεργικῶν συνταγμάτων καὶ τοῦ α' πρωσικοῦ συντάγματος τοῦ πεζικοῦ τοῦ Ρήνου ἀρ. 25. Ἐνομφεύθη 13 ἰουλ. 1846 τὴν βασιλισσάν Ὀλγαν Νικολαϊέβικην, θυγατέρα τοῦ αυτοκράτορος τῆς Ρωσίας Νικολάου Α', γ. 11 σεπτ. 1822 καὶ φέρουσαν τὸν

τίτλον ἀρχηγοῦ τοῦ θου συντάγματος τῶν οὐσάρων τῆς Ἑλιταβετουπόλεως, τοῦ συντάγματος τῶν ἐπιπέκτων τῆς Βυρτεμβέργης ἀρ. 119 καὶ τοῦ ἰου συντάγματος τῶν βυρτεμβεργίων δραγόνων ἀρ. 25.—Ἄτεκνοι.

ΒΑΣΗ.

Μέγας Δουκάτο. — Φρειδερίκος-Γουλιέλμος-Λουδοβίκος, μέγας δούξ τῆς Βάδης, γ. 9 σεπτ. 1826, υἱὸς τοῦ μεγάλου δουκῆ Κρόλου-Λεοπόλδου-Φρειδερίκου (ἀπ. τῇ 1852) καὶ τῆς πρ. Σοφίας-Βιλελμίνης (ἀπ. 6 ἰουλ. 1865) τῆς ἐκ Σουηθίας διεδέξατο ὡς ἀνηγεμῶν τὸν πατέρα αὐτοῦ ἀντὶ τοῦ ἀδελφοῦ του μεγάλου δουκῆ Λουδοβίκου Β' 24 ἀπρ. 1852 καὶ ἔλαβε τὸν ὀριστικὸν τίτλον μεγάλου δουκῆ τῆς Βάδης 6 σεπτ. 1856. Ἐνομφεύθη 20 σεπτ. 1856 τὴν μεγάλην δούκισσαν Λουίζαν-Μαρίαν-Ἐλισάβετ, γ. 3 δεκ. 1838, θυγατέρα τοῦ αυτοκράτορος τῆς Γερμανίας Γουλιέλμου Α'.

Τέκνα.—1. Μέγας δούξ Φρειδερίκος-Γουλιέλμος-Αὐγουστος, ἐπίδοξος διδάσχος, γ. 9 ἰουλ. 1857.—2. Σοφία-Μαρία-Βικτωρία, γ. 7 αὐγ. 1862, συνελεύθη 20 σεπτ. 1881 τῷ ἐπίδοξῳ διαδόχῳ τῆς Σουηθίας Ὀσκαρ-Ρουσκίῳ-Ἀδόλφῳ (γ. 1858).—3. Λουδοβίκος-Γουλιέλμος-Κάρολος, γ. 12 ἰουν. 1865.

ΒΑΣΗ.

Μ. Δουκάτο. — Λουδοβίκος Α', μέγας δούξ τῆς Έσσης καὶ τοῦ Ρήνου (bei Rhein) κτλ., γ. 12 σεπτ. 1837, διεδέξατο 13 ἰουν. 1877 τὸν θεῖόν του μέγαν δούκα Λουδοβίκον Γ', ἀντιστράτηγος τοῦ πρωσικοῦ στρατοῦ καὶ ἀρχηγὸς διαφόρων συνταγμάτων τῆς Έσσης, τῆς Βαυαρίας καὶ τῆς Πρωσίας. Ἐνομφεύθη 1 ἰουλ. 1862 τὴν μεγάλην δούκισσαν Ἀλίκην-Ματθίλδην-Μαρίαν, θυγατέρα τῆς βασιλισσῆς τῆς Μ. Βρετανίας Βικτωρίας καὶ τοῦ πρίγκηπος Ἀλβέρτου.

Τέκνα.—Πριγκηπισσά Βικτωρία (γ. 1863).—Πρ. Ἐλισάβετ (γ. 1864).—Πρ. Εἰρήνη (1866).—Πρ. Ἐρνέστος Λουδοβίκος (1868).—Πρ. Ἀλίκη (1872).

Σημ.—Ἐκ τοῦ κλάδου τοῦ εἰκοῦ τούτου Βάτερμπεργ ὀφθαίτη 6 νῦν ἡγεμῶν τῆς Βουλγαρίας, υἱὸς τοῦ πρίγκηπος Ἀλεξάνδρου-Λουδοβίκου-Ἐωργίου-Φρειδερίκου-Αλιούλου (θεῖου τοῦ μεγ. δουκῆ Λουδο-

έίκου Δ') και τής Ίουλικής περιγήπείσης τοῦ Βάτερμπεργ (Θυγατρίς τοῦ ἀποθ. Μικρικίου κόμητος Χάουκ, χρηματίσαντος ὑπουργοῦ τῶν στρατιωτικῶν, Βοεβόδα κτλ. τοῦ βασιλείου τής Πολωνίας), γ. 5 ἄπρ. 1857 και ἐκλεχθεὶς ὑπὸ τής βουλγαρικῆς ἐθνοσυνελεύσεως 20 ἄπρ. 1879 ἡγεμὼν τής Βουλγαρίας ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἀλέξανδρος Δ' μετὰ τοῦ τίτλου Ὑψηλοτάτου (Hoheit).

Τοῦ κλάδου τής Ἐκλεκτορικῆς Ἔσσης ἀπόγονος ἡ περιγήπιστα Λουίζα (γ. 7 σεπτ. 1817), συνεζεύθη 26 μαΐου 1842 τῷ περιγήπιστα Χριστιανῷ, νῦν βασιλεὶ τής Δανίας Χριστιανῷ Θ'.

ΜΕΚΛΕΜΒΟΥΡΓΟΝ-ΣΧΒΕΡΙΝ.

Μέγα δουκάτον. — Φρειδερίκος-Φραγκίσκος Γ', μέγας δούξ τοῦ Μεκλεμβούργου, περιγήπιστα τοῦ Βάδεν, Σχβέρην και Ράτσουρ κτλ., γ. 19 μαρτ. 1851, διεδέξατο τὸν πατέρα αὐτοῦ μέγαν δούκα Φρειδερίκον-Φραγκίσκον Β' 15 ἄπρ. 1853, στρατηγὸς τοῦ πρῶτου στρατοῦ και ἀρχηγὸς διαφόρων συνταγματικῶν (ρωσικοῦ, ἀνοδερικοῦ, μεκλεμβουργικοῦ και πρῶτου στρατοῦ), ἐνομφεῦθη 24 ἰαν. 1870 τὴν μεγάλην δούκισσαν Ἀνυστασίαν, γ. 28 ἰουλ. 1860, θυγατέρα τοῦ μεγάλου δούκα Μιχαήλ Νικολαΐεβιτς.

Τέκνα. — 1. Δούκισσα Ἀλεξάνδρινη (γ. 1870). — 2. Φρειδερίκος-Φραγκίσκος (1882) ὁ και διάδοχος.

Ἄδελφοὶ και ἀδελφαί. — α') ἐκ τοῦ πρώτου γάμου τοῦ πατρὸς του: Δούξ Παῦλος-Φρειδερίκος (γ. 1852). — Μαρία (1854), σύζυγος τοῦ μεγάλου δούκα Βλαδимиρῶν τής Ρωσίας. — Ἰωάννης-Ἀλβέρτος (1857). — β') ἐκ τοῦ τρίτου γάμου: Ἐλισάβετ (1869). — Φρειδερίκος-Γουλιέλμος (1871). — Ἀδόλφος-Φρειδερίκος (1873). — Ἐρρίκος (1876).

ΜΕΚΛΕΜΒΟΥΡΓΟΝ-ΣΤΡΕΛΙΤΣ.

Μέγα δουκάτον. — Φρειδερίκος-Γουλιέλμος-Κάρολος-Γεώργιος-Ἐρνέστος-Ἀδόλφος-Γουσταῦος, μέγας δούξ τοῦ Μεκλεμβούργου, περιγήπιστα τοῦ Βένδεν, Σχβέρην και Ράτσουρ κτλ., γ. 17 ὀκτ. 1810 διεδέξατο τὸν πατέρα του μέγαν δούκα Γεώργιον 6 σεπτ. 1860, στρατηγὸς τοῦ ἰππικοῦ ἐν τῷ πρῶτῳ στρατῷ, ἀρχηγὸς τοῦ 2ου συντάγματος τῶν πρῶτων λοχαγῶν τής Πομερανίας ἀρ. 9, κτήτωρ

τοῦ συντάγματος τοῦ εὐγγρικοῦ πεζικοῦ ἀρ. 31, διδάκτωρ τοῦ πολιτικοῦ δικαίου τοῦ Πανεπιστημίου τής Ὁξφόρδης ἐνομφεῦθη 28 ἰουλ. 1843 τὴν μεγάλην δούκισσαν Ἀνυστασίαν, περιγήπισσαν τής Μ. Βρετανίας, Ἰρλανδίας και Ἀνοδέρου, γ. 19 ἰουλ. 1822, θυγατέρα τοῦ ἀποθανόντος Ἀδόλφου δούκα Κανταβριγίας. — Υἱὸς αὐτῶν: Μέγας δούξ διάδοχος Ἀδόλφος-Φρειδερίκος, γ. 22 ἰουλ. 1848, ταγματάρχης τοῦ πρῶτου στρατοῦ. Ἐνομφεῦθη τὴν μεγάλην δούκισσαν Ἐλισάβετ τὴν ἐξ Ἀγγλίας.

ΣΑΞ-ΑΑΤΕΜΒΟΥΡΓ.

Δουκάτον. — Ἐρνέστος-Φρειδερίκος-Παῦλος-Γεώργιος-Νικόλαος, Δούξ τοῦ Σάξ-Ἀλτεμβούργ κτλ., γ. 16 σεπτ. 1826, διεδέξατο τὸν πατέρα του δούκα Γεώργιον 3 αὐγ. 1853, στρατηγὸς τοῦ πεζικοῦ ἐν τῷ πρῶτῳ στρατῷ. Ἐνομφεῦθη 28 ἄπρ. 1853 τὴν δούκισσαν Ἀγνήν, θυγατέρα τοῦ ἀποθ. δούκα τής Ἀγγλίας Λεοπόλδου. — Θυγάτηρ αὐτῶν περιγήπισσα Μαρία, γ. 2 αὐγ. 1854, συζευθεῖσα 19 ἄπρ. 1873 τῷ πρ. Φρειδερίκῳ-Νικολαῷ-Ἀλβέρτῳ τής Πρωσίας, ταυνὸν δουκὶ τοῦ Βρόνσδικ.

ΣΑΞ-ΒΕΙΜΑΡ-ΒΙΣΕΝΑΧ.

Μέγα δουκάτον. — Κάρολος-Ἀλέξανδρος-Αὐγουστος-Ἰωάννης, μέγας δούξ, λανθγράβος τής Θυρίγγης, μαργράβος τοῦ Μάισεν, κόμης τής Ἐννεβέργης, ἀρχὼν τοῦ Βλανκενχάιν, κτλ., γ. 24 ἰουλ. 1818, διεδέξατο 8 ἰουλ. 1853 τὸν πατέρα αὐτοῦ μέγαν δούκα Κάρολον-Φρειδερίκον, στρατηγὸς τοῦ ἰππικοῦ ἐν Πρωσίᾳ και Σαξωνίᾳ, πρῶτανις τοῦ Πανεπιστημίου Ἰένης ἀπὸ τής 26 αὐγ. 1853. Ἐνομφεῦθη 8 ὀκτ. 1842 τὴν μεγάλην δούκισσαν Βιλελμίνην-Μαρίαν-Σοφίαν-Λουίζαν, γ. 8 ἄπρ. 1824, θυγατέρα τοῦ βασιλέως τής Ὀλλανδίας Γουλιέλμου Β' (ἀπ. 1840) και τής Ἀννης Παυλδόνης (ἀπ. 1866) θυγατρός Παύλου Α' αυτοκράτορος τής Ρωσίας.

Τέκνα. — 1. Μέγας δούξ διάδοχος Κάρολος-Αὐγουστος, δούξ τής Σαξωνίας, γ. 31 ἰουλ. 1844, ἐνομφεῦθη τὴν μεγάλην δούκισσαν Παυλίαν (γ. 1852).

2. Πρ. Μαρία, γ. 20 ἰαν. 1849, σύζυγος Ἐρρίκου Ζ' τοῦ Ρέϋς, ὑπασισταῦ τοῦ αυτοκρ. Γουλιέλμου και πρέσβειος ἐν Βιέννῃ.

3. Πρ. 'Ελισάβετ, γ. 28 φεβρ. 1854.

'Αδελφίη. — Μαρία-Αουλία-Αυγουστα-Αικατερίνη, δούκισσα τῆς Σαξωνίας, γ. 30 σεπτ. 1811, συνεζεύχθη 11 Ιουν. 1829 τῇ τότε πρίγκηπι καὶ νῦν αὐτοκράτορι τῆς Γερμανίας Γουλιέλμῳ Α'.

ΣΑΞ-ΚΟΒΟΥΡΓ-ΓΟΘΑ.

Δουκάτον. — 'Ερνέστος Β' Αὔγουστος-Κάρολος-Ίωάννης-Λεοπόλδος-Αλέξανδρος-Έδουάρδος, δούξ Σάξ-Κεβούργ-Γόθα, Ζούλιερς, Κλέβης καὶ Βέργης, 'Εγγέρης καὶ Βεσφαλίας, λανδγράβος Θυρίγγης, μαργράβος Μάισεν, κόμης ἡγεμονικῆς 'Εννεβέργης, κόμης Μάρχης καὶ Ραδενστέργης, ἀρχων Ραδενστάϊν καὶ Τόννας, γ. 21 Ιουν. 1818, διαδεχόμενος τὸν πατέρα αὐτοῦ 'Ερνέστον Α' 29 Ιαν. 1844, στρατηγὸς τοῦ πρωσικοῦ ἱππικοῦ καὶ ἀντιστρατηγὸς τοῦ Σαξωνικοῦ, ἀρχηγὸς τοῦ συντάγματος τῶν πρῶτων θωρακοφόρων τοῦ Μαγδεβούργου ἀρ. 7, ἐνυμφεῖθη 3 μαΐου 1842 τὴν μεγάλην δούκισσαν 'Αλεξάνδρινην, γ. 6 δεκ. 1820, θυγατέρα τοῦ ἀπ. μεγάλου δουκῆ τῆς Βάδης Λεοπόλδου.

'Εξάδελφος. — Πρίγκηψ Φερδινάνδος (γ. 1816), ἐνυμφεῖθη 9 ἀπρ. 1836 τὴν Μαρίαν Β' βασίλισσαν τῆς Πορτογαλίας, ἀπ. 15 νοεμ. 1853.

'Η ἐπίζῳα θυγάτηρ τοῦ βασιλέως τῶν Γάλλων Λουδοβίκου-Φιλίππου πρίγκηπισσα Κλημεντίνη ὑπῆρξε σύζυγος τοῦ ἀδελφοῦ τούτου, πρίγκηπος Αὐγούστου (ἀπ. 26 Ιουλ. 1881).

ΣΑΞ-ΜΕΙΝΙΓΚΕΝ-ΧΙΛΔΟΥΡΓ-ΡΑΟΥΣΕΝ.

Δουκάτον. — Γεώργιος Β', δούξ τοῦ Σάξ-Μεϊνγκεν κτλ., γ. 2 ἀπρ. 1826. Διεδέξατο 20 σεπτ. 1866 τὸν πατέρα αὐτοῦ δούκα Βερνάρδον, παραιτηθέντα φέροι βαθμὸν πρῶτου στρατηγού, ἀρχηγὸς τοῦ 2ου συντάγματος τοῦ πρωσικοῦ πεζικοῦ τῆς Θυρίγγης ἀρ. 32. 'Ενυμφεῖθη τὸ πρῶτον 18 Μαΐου 1850 τὴν πρ. Καρλότιαν (γ. 1831), θυγατέρα τοῦ πρίγκηπος 'Αλβέρτου τῆς Πρωσίας, ἀπ. 30 μαρτ. 1855, τὸ δεύτερον 23 δεκ. 1858 τὴν δούκισσαν Θεοδώραν (γ. 1839), θυγατέρα τοῦ πρ. Χρυσῆς Λαγγενδούργου 'Ερνέστου, ἀπ. 10 φεβρ. 1872, καὶ τὸ τρίτον μοργανατικῶς 18 μαρτ. 1873 τὴν βαρωνίδα τοῦ 'Ελδούργου 'Ελένην.

Τέκνα.—α') 'Ἐκ τοῦ πρώτου γάμου: 1. Πρίγκηψ διαδόχος Βερνάρδος (γ. 1854) ἐνυμφεῖθη 18 φεβρ. 1878 τὴν πρ. Καρλότιαν τῆς Πρωσίας, θυγατέρα τοῦ νῦν διαδόχου τῆς γερμανικῆς αὐτοκρατορίας.—2. Πρ. Μαρία (γ. 1853).—β') 'Ἐκ τοῦ δευτέρου γάμου: 3. Πρ. 'Ερνέστος (γ. 1859).—4. Πρ. Φρειδερίκος (1861).

ΣΧΑΟΥΜΒΟΥΡΓ-ΛΙΠΠΕ.

Πρίγκηπάτον. — Πρίγκηψ 'Αδόλφος-Γεώργιος, γ. 1 αὐγ. 1817, διεδέξατο τὸν πατέρα αὐτοῦ πρίγκηπα Γεώργιον 21 νοεμ. 1860, στρατηγὸς τοῦ ἱππικοῦ ἐν τῷ πρωσικῷ στρατῷ. 'Ενυμφεῖθη 25 δεκ. 1844 τὴν πρ. 'Ερμίνην (γ. 1827), θυγατέρα τοῦ ἀπ. πρίγκηπος τοῦ Βαλδῆκ Γεωργίου.

Τέκνα.—1. Πρ. 'Ερμίνη (γ. 1845).—2. Πρ. διάδοχος Γεώργιος (1846).—3. Πρ. 'Ερμάνος (1848).—4. Πρ. 'Ἰδα (1852), σύζυγος τοῦ ἡγεμόνος τοῦ Ρεύς 'Ερρίκου.—5. Πρ. 'Οθων (1854).—6. Πρ. 'Αδόλφος (1859).

ΣΧΒΑΡΤΖΒΟΥΡΓ-ΣΟΝΔΕΡΧΑΟΥΖΕΝ.

Πρίγκηπάτον. — Πρίγκηψ Κάρολος-Γουθιέρος, γ. 7 αὐγ. 1830, διεδέξατο τὸν πατέρα αὐτοῦ πρίγκηπα Γουθιέρον (ἀρχηγέτην τοῦ ἡγεμονικοῦ οἴκου Σχβαρτζβούργ) παραιτηθέντα 17 Ιουλ. 1880. 'Ενυμφεῖθη 12 Ιουν. 1869 τὴν πρίγκηπισσαν Μαρίαν, δούκισσαν τῆς Σαξωνίας (γ. 1845), θυγατέρα τοῦ ἀπ. πρίγκηπος τοῦ Σάξ-'Αλτεμβούργου 'Εδουάρδου.

'Ο ἐπιζῶν πατὴρ αὐτοῦ πρ. Γουθιέρος-Φρειδερίκος-Κάρολος, γ. 24 σεπτ. 1801, διεδέξατο καὶ αὐτὸς τὸν πατέρα αὐτοῦ πρίγκηπα Γουθιέρον, παραιτηθέντα προφορικῶς μὲν 19 αὐγ. 1835, γραπτῶς δὲ 3 σεπτ. τοῦ αὐτοῦ ἔτους.

ΣΧΒΑΡΤΖΒΟΥΡΓ-ΡΟΥΔΟΛΣΤΑΤ.

Πρίγκηπάτον. — Πρίγκηψ Γεώργιος-Αλβέρτος, γ. 23 νοεμ. 1838, διεδέξατο τὸν πατέρα αὐτοῦ πρ. 'Αλβέρτον 25 νοεμ. 1869, ἀντιστρατηγὸς τοῦ ἱππικοῦ ἐν τῷ πρωσικῷ στρατῷ.

ΡΟΥΣ (Ρούσ).

Πριγκιπάτον (πρεσβύτερος κλάδος).—Πριγκιψ 'Ερρίκος ΚΒ', κόμης και άρχων του Πλάουεν, άρχων του Γράιτς, Κρανιαπέλδ, Γέρας, Σχλάιτς και Λέβενσταίν, γ. 28 μαρτ. 1846, διεδέξατο 8 νοεμ. 1859 τον άπ. πατέρα αυτού 'Ερρίκον Κ', υπό την κηδεμονίαν της μητρός αυτού, κυβερνᾷ δὲ αὐτοπροσώπως ἀπὸ τῆς ἐνγλιαιότητος αὐτοῦ (28 μαρτ. 1867) στρατηγός τοῦ πεζικοῦ ἐν τῷ πρωσσικῷ στρατῷ. Ἐνομφεῖθ 8 ὀκτ. 1872 τὴν πριγκιπίαν Ἰθάν, θυγατέρα τοῦ πρ. 'Αδολφου τοῦ Σχλουμβουργ-Λίππε (γ. 1852).

Τέκνα.—1. Πριγκιψ διάδοχος 'Ερρίκος ΚΔ' (γ. 1878).—2. Πρ. Ἐμμα (1881).—3. Πρ. Μαρία (1882).

ΡΟΥΣ.

Πριγκιπάτον (νεώτερος κλάδος).—Πριγκιψ 'Ερρίκος ΙΔ', κόμης και άρχων του Πλάουεν κτλ. (ὡς ἀνωτέρω), γ. 28 μαΐου 1832, διεδέξατο τὸν πατέρα αὐτοῦ πριγκιπα 'Ερρίκον ΕΖ' ἀπ. 11 ἰουλ. 1867, στρατηγός τοῦ πεζικοῦ ἐν τῷ πρωσσικῷ στρατῷ και άρχηγός τοῦ τάγματος τῶν εὐζώνων τοῦ Μαγδεβούργου ἀρ. 4. Ἐνομφεῖθ 6 φεβρ. 1858 τὴν πρ. Ἀγνήν, δούκισσαν τῆς Βυρτεμβέργης, θυγατέρα τοῦ δουκῆς Εὐγενίου τῆς Βυρτεμβέργης.

Τέκνα.—1. Πριγκιψ διάδοχος 'Ερρίκος ΚΖ' (γ. 1858).—2. Πρ. Ἐλισάβετ (1859).

ΑΓΧΑΛΗ.

Δουκάτον.—Λεοπόλδος-Φραγκίσκος-Νικόλαος, δούξ τῆς Ἀγγάλτης, δούξ τῆς Σαξωνίας, Ἐγγέρονης και Βεστφαλίας, κόμης τῆς Ἀσκάνιας, άρχων τοῦ Βερνθούργου κτλ., γ. 29 ἀπρ. 1831, υἱὸς τοῦ δουκῆς Λεοπόλδου-Φρειδερίκου (ἀπ. 22 μαΐου 1871) και τῆς δουκίσσης Φρειδερίκης, τῆς ἐκ Πρωσίας (ἀπ. 1 ἰαν. 1850) διεδέξατο τὸν πατέρα αὐτοῦ 22 μαΐου 1871 ὡς δούξ τοῦ δουκάτου τῆς Ἀγγάλτης περιλαμβάνοντος τὰς ἡνωμένας γῶρας τῆς Ἀγγάλτης-Δεσιῶ, Ἀγγάλτης-Κοθὲν και Ἀγγάλτης-Βερνθούργ' στρατηγός τοῦ πρωσσικοῦ πεζικοῦ. Ἐνομφεῖθ 22 ἀπρ. 1854 τὴν δούκισσαν Ἀντωνιέταν-Καρλότταν-Μαρίαν-Ἰωσηφίναν-Καρολίναν-Φρίδαν, γ. 17 ἀπρ. 1838,

θυγατέρα τοῦ δουκῆς τῆς Σαξωνίας Ἐδουάρδου, πριγκιπος τοῦ Σάξ-Ἀλτεμβούργ.

Τέκνα.—Λεοπόλδος (γ. 1855).—Φρειδερίκος (1856).—Ἐλισάβετ (1857), σύζυγος τοῦ διαδόχου τοῦ Μεκλεμβούργου-Στρέλιτς.—Ἐδουάρδος (1861).—Ἀλβέρτος (1864).—Ἀλεξάνδρα (1868).

ΒΑΛΛΕΚ-ΠΗΡΜΟΝ.

Πριγκιπάτον.—Γεώργιος-Βίκτωρ, πριγκιψ τοῦ Βαλδεν-Πηρμόν, κόμης τοῦ Ράππολατικόν, άρχων τοῦ Χασνέκ και Γερολδσέκ κτλ., γ. 14 ἰαν. 1831, διεδέξατο τὸν πατέρα αὐτοῦ πριγκ. Γεώργιον-Φρειδερίκον-Ερρίκον 15 μαΐου 1845 διατελὼν ὑπὸ τὴν κηδεμονίαν τῆς μητρός του πριγκ. Ἐμμας μέχρι τῆς 14 ἰαν. 1852, ὅτε διὰ προκηρῦξεως παρέτανα τὴν ἀνοηγεμονίαν τῆς μητρός του μέχρι τῆς 17 αὐγ. τοῦ αὐτοῦ ἔτους· φέρει τὸν τίτλον στρατηγοῦ τοῦ πρωσσικοῦ πεζικοῦ και άρχηγοῦ τοῦ θου πεζικοῦ συντάγματος τῆς Ἔσσης ἀρ. 83. Ἐνομφεῖθ 26 σέπτ. 1833 τὴν πρ. Ἐλένην-Βιλελμίνην-Ἐρριέτταν-Παυλίναν-Μαρίάνναν (γ. 1831), θυγατέρα τοῦ ἀπ. δουκῆς τοῦ Νασάου Γουλιέλμου.

Τέκνα.—Πρ. Παυλίνα (γ. 1855), σύζυγος τοῦ ἐπιδόξου διαδόχου Ἀλεξίου τοῦ Βενθάρμ.—Πρ. Ἐμμα (1858), σύζυγος τοῦ βασιλέως Γουλιέλμου τῶν Κάτω Χωρῶν.—Πρ. Ἐλένη (1861), χήρα τοῦ πριγκιπος Λεοπόλδου δουκῆς Ἀλδανου. (Ἴδε Μ. ΒΡΕΤΑΝΙΑ.)—Πρ. Φρειδερίκος (1863).—Πρ. Ἐλισάβετ (1873).

ΒΡΟΥΝΣΒΙΚ.

Δουκάτον.—Μηνί δακτωδρίμ τοῦ 1884 θανάτος τοῦ δουκῆς τοῦ Βρουνσβικ και Λουναβούργου, Λυγόστου-Αουδοβίκου-Γουλιέλμου-Μαξιμιλιανου-Φρειδερίκου (γ. 25 ἀπρ. 1806. Ἴδε «Ἡμερολόγιον Ἀνατολῆς» τοῦ 1885, σελ. 45), και μὴ ἔχοντας ἄμεσον διάδοχον, ἐγενήθη σπουδαῖον ζήτημα περὶ διαδοχῆς, ἀντιτασσόμενου μὲν ταύτης τοῦ δουκῆς τῆς Κουμβερλάνδης (ἐκ τοῦ βασιλικῆς οἴκου τοῦ Ἀνοδέρου, νεωτέρου κλάδου τοῦ Βρουνσβικ-Λουναβούργου. Ἴδε ΑΝΟΒΕΡΟΝ), ἀλλ' ἀποκρουσμένου ὑπὸ τῆς πρωσσικῆς κυβερνήσεως. Τῆς γνώμης δὲ ταύτης κρατησάσης και ἐν τῇ Δικαίῃ τοῦ Βρουνσβικ, ἀνεκηρύχθη ὑπ' αὐτῆς τῆ 21 ὀκτ. 1885 δούξ δ

Πρ. Φρειδερίκος-Γουλιέλμος-Νικόλαος-Αλβέρτος, πρωτότοκος υἱὸς τοῦ πρ. Φρειδερίκου-Αλβέρτου (ἀδελφοῦ τοῦ αυτοκράτορος Γουλιέλμου Α') τῆς Πρωσίας καὶ τῆς πρ. Βιλελμίνης-Φρειδερίνης-Λουίζης-Καρλόττης-Μαριάννης τῶν Κάτω Χωρῶν, γενν. 8 μαΐου 1837. (13ε ΠΡΩΣΣΙΑ.)

ΛΙΠΠΕ-ΔΕΥΓΜΟΛΔ.

Πριγκιπάτον. — Γονιτέρος-Φρειδερίκος-Βολδεμάρ, πρίγκιψ τοῦ Λίππα, γ. 18 ἄπρ. 1824, υἱὸς τοῦ πρ. Λεοπόλδου, ἀντιστρατήγου τοῦ πρῶτου στρατοῦ, διεδέχθη τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ πρίγκιπα Λεοπόλδον 8 δεκεμ. 1873. Ἐνυμφεύθη 9 νοεμ. 1858 τὴν πρ. Σοφίαν, γ. 7 αὐγ. 1834, θυγατέρα τοῦ ἀπ. Γουλιέλμου μαργράβου τῆς Βάδης.

ΟΛΔΕΜΒΟΥΡΓΟΝ.

Μέγας δουκάτον. — Νικόλαος-Φρειδερίκος-Πέτρος, μέγας δούξ τοῦ Ὀλδεμβούργου, γ. 8 ἰουλ. 1827, διεδέχθη τὸν πατέρα αὐτοῦ μέγαν δούκα Αὐγούστον 27 φεβρ. 1853, στρατηγὸς τοῦ ἱππικοῦ ἐν τῷ πρῶτῳ αὐτοῦ στρατῷ. Ἐνυμφεύθη 10 φεβρ. 1852 τὴν μεγ. δούκισσαν Ἐλισάβετ-Παυλίαν-Ἀλεξάνδριναν, γ. 26 μαρτ. 1826, θυγατέρα τοῦ ἀπ. Ἰωσήφ, δούκος τοῦ Σάξ-Ἀλτεμβούργου.

Τέκνα. — 1. Φρειδερίκος-Αὐγούστος, διάδοχος, γ. τῷ 1852, ἐνυμφεύθη τὴν μεγάλην δούκισσαν Ἐλισάβετ, θυγατέρα τοῦ πρ. Φρειδερίκου-Καρλόλου τῆς Πρωσίας. — 2. Γεώργιος-Λουδοβίκος (γ. 1855).

ΑΜΒΟΥΡΓΟΝ.

(Ἐλευθέρα πόλις.)

Πρόεδροι τῆς Γερουσίας: Ουέβερ καὶ Πέτερσεν.

ΒΡΕΜΠ.

(Ἐλευθέρα πόλις.)

Πρόεδροι τῆς Γερουσίας: Βλδελμίστερ καὶ Βούφ.

ΔΥΒΕΚΙ.

(Ἐλευθέρα πόλις.)

Πρόεδρος τῆς Γερουσίας: Κούλανκαμπ.

ΔΑΝΙΑ.

(13ε ε' ἡμερ. Ἀνατολῆς ἔτους 1885, σ. 50.)

Χριστιανὸς Θ', βασιλεὺς τῆς Δανίας, τῶν Βανδάλων καὶ Γότθων, δούξ τοῦ Σλέσβιγ, Ὀλοστίν, Στέρμαν, τῶν Διθμάρων, τοῦ Λαουεμβούργου καὶ Ὀλδεμβούργου, γ. 8 ἄπρ. 1818, υἱὸς τοῦ Φρειδερίκου-Γουλιέλμου-Παύλου-Λεοπόλδου, δούκος τοῦ Σλέσβιγ-Ὀλοστίν-Σονδερούργου-Γλυκσούργου (ἀπ. 17 φεβρ. 1831) καὶ τῆς Λουίζης-Καρολίνης, πριγκιπίσσης τῆς Ἑσσης ἀνηγορεύθη βασιλεὺς τῇ 15 νοεμ. 1863, δυνάμει τῆς ἐν Λονδίνῳ συνθήκης τῆς 8 μαΐου 1852 καὶ τοῦ περὶ διαδοχῆς δανικοῦ νόμου τῆς 31 ἰουλ. 1853, ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ βασιλέως Φρειδερίκου Ζ' Καρόλου-Χριστιανοῦ (γ. 6 ἰαν. 1808) στρατηγὸς τοῦ σουηδικοῦ στρατοῦ, συνταγματάρχης τῶν ῥώσων δραγόνων Σεβέρσκησ ἀρ. 47. Ἐνυμφεύθη 26 μαΐου 1842 τὴν

Βασιλισσαν Λουίζαν-Βιλελμίνην-Φρειδερίκην-Καρολίαν-Αὐγοῦσταν-Ίουλίαν, πριγκιπίσσαν τῆς Ἑσσης-Κάσελ, γ. 7 σεπτ. 1817.

Τέκνα. — 1. Πρ. Χριστιανὸς-Φρειδερίκος-Κάρολος, γ. 8 ἰουν. 1843, νυμφευθεὶς τῇ 28 ἰουλ. 1869 τὴν πρ. Λουίζαν (γ. 1851), θυγατέρα τοῦ ἀπ. Καρόλου ΙΕ', βασιλέως τῆς Σουηδίας καὶ Νορβηγίας, ἐξ ἧς ἐγέννησεν 6 τέκνα.

2. Πρ. Ἀλεξάνδρα, γ. 1 δεκ. 1844, συνεζύχθη 10 μαρτ. 1863 τῷ Ἀλβέρτῳ-Ἐδουάρδῳ, πρίγκιπι τῆς Οὐαλλίας καὶ διαδόχῳ τοῦ ἀγγλικῶς θρόνου.

3. Πρ. Χριστιανὸς-Γουλιέλμος-Φερδινάνδος-Ἀδόλφος-Γεώργιος, γ. 24 δεκ. 1845, ναύαρχος τοῦ δανικοῦ στόλου νῦν βασιλεὺς τῆς Ἑλλάδος. (13ε ΕΛΛΑΣ.)

4. Πρ. Δάγμαρ, γ. 26 νοεμ. 1847, νῦν αυτοκράτειρα τῆς Ρωσίας. (13ε ΡΩΣΣΙΑ.)

5. Πρ. Θόρα, γ. 29 σεπτ. 1833, συνεζύχθη 21 δεκ. 1878 τῷ Ἐρνέστω-Αὐγούστῳ, δούκι τῆς Κομβερλάνδης, γ. 21 σεπτ. 1845. (13ε Μ. ΒΡΕΤΑΝΙΑ.)

6. Πρ. Βλαδμήρος, γ. 27 ἰαν. 1858, πρῶτος ὑποπλοίαρχος τοῦ βασιλικῶς ναυτικοῦ, συζευθεὶς 20 ἰαν. 1885 τῇ πριγκ. Μαρίᾳ (γ. 13 ἰαν. 1863), θυγατρὶ τοῦ πρ. Ροβέρτου-Φιλίππου, δούκος τῆς Σάρτρης.

Ἐξ ἀδέλφῳ. — Πρ. Βιλελμίνη, γ. 18 ἰαν. 1808, συνεζύχθη 1 νοεμ. 1828 τῷ βασιλεὶ Φρειδερίκῳ Ζ', τότε πρίγκιπι τῆς Δανίας, οὗ

διαξυχοθεία τῆ 6 σεπτ. 1837, συγγλθεν εἰς δευτερον γάμον τῆ 19
μαΐου 1838 μετὰ τοῦ Καρόλου, δευτοῦ τοῦ Σλέσβιγ-Όλστὲν, ἀπ.
24 δεκ. 1878.

Τοῦ οἴκου Δανίας-Όλστὲν γόνοι: ὁ πρ. Χριστιανός, γ. 22 ἰαν.
1831, ἐνομφεύθη τῆ 5 ἰουλ. 1866 τὴν πρ. Ἐλένην, θυγατέρα τῆς
βασιλοῦσος τῆς Μ. Βρετανίας, γεν. τῆ 23 μαΐου 1846· καὶ ἡ πρ.
Καρολίνα, γ. 5 ἀνγ. 1833, συνεζεύθη 18 ἰουν. 1853 τῷ τότε πρίγκι-
πῳ, εἶτα δὲ βασιλεῖ τῆς Σαξωνίας Ἀλδέρτω.

[Σημ. — Ὁ βασιλεὺς τῆς Δανίας προεδρεύει τοῦ Συμβουλίου τοῦ
Κράτους, εἰ μὲν εἰσὶν ὁ πρίγκιψ διάδοχος καὶ οἱ ὑπουργοί.]

ΕΛΒΕΤΙΑ.

(Ἴδε ἡ ἡμερ. Ἀνατολῆς ἔτους 1885, σ. 51—52.)

ΙΣΠΑΝΙΑ.

(Ἴδε ἡ ἡμερ. Ἀνατολῆς ἔτους 1885, σ. 53—53.)

Ἀντιβασιλισσα Μαρία-Χριστίνα-Προηγή-Ἐρριέττα-Ἐντουχία-Ρενιέ-
ρη, γ. 21 ἰουλ. 1858, θυγάτηρ τοῦ ἀπ. ἀρχιδουκῆ Καρόλου-Φερδινάν-
δου τῆς Αὐστρίας καὶ τῆς ἀρχιδουκίσσης Ἐλισάβετ, ὀφθαλμοῦσιν ἀνώπιον
τῶν Βουλῶν τῆ 30 δεκ. 1883. Χήρα τοῦ

Ἀλφόνσου Β', γ. 28 νοεμ. 1837, ἀναγορευθέντος βασιλέως 30
δεκ. 1874. Οὗτος ἐνομφεύθη τὸ πρῶτον τῆ 23 ἰαν. 1878 τὴν Μαρίαν-
Μερτεδὴν, θυγατέρα τοῦ δευτοῦ Μομπανσιέ (γ. 24 ἰουν. 1860 καὶ
ἀποθ. 26 ἰουν. 1878) καὶ δευτερον τῆ 20 νοεμ. 1879 τὴν ἡδὴ ἀν-
τιβασιλισσαν ἀπέθανε δὲ τῆ 25 νοεμ. 1883.

Θυγατέρας. — 1. Πριγκίπισσα τῶν Ἀστουριῶν Μαρία-Μερτε-
δὴ, γ. 12 σεπτ. 1880. — 2. Πρ. Ἐλισάβετ, γ. 13 νοεμ. 1882.

Ἡ μήτηρ τοῦ Ἀλφόνσου Β' Ἰσπελλά Β' Λουίζα, γ. 10 δεκτωβ.
1830, διεδέξατο ὑπὸ κηδεμονίᾳ τῆ 29 σεπτ. 1833 τὸν πατέρα αὐτῆς
βασιλέα Φερδινάνδου Ζ' (γ. 1784) δυνάμει τῆς εὐχῆς, κυρω-
θείσης διὰ θεσπισματος τῆ 20 μαρ. 1830· ἀνηγορεύθη βασίλισσα ἐν
Μαδρίτῃ τῆ 2 δεκ. τοῦ αὐτοῦ ἔτους, κηρυχθεῖσα ἐνῆλιξ ὑπὸ τῶν βου-
λῶν τῆ 8 νοεμ. 1843, τῆ δὲ 30 σεπτ. 1868, ἐκτραγείσης ἐπαναστά-
σεως, ἀπῆλθεν εἰς Γαλλίαν, κηρυχθεῖσα αὐθήμερον ἐκπτώτας τοῦ θρό-
νου ὑπὸ τῆς πρόσκαιρῆς κυβερνήσεως· διαμαρτυρηθεῖσα τότε κατὰ τῆς

νέας τάξεως τῶν πραγμάτων, παρητήσατο τῆ 25 ἰουν. 1870 τὰ ἐπὶ
τοῦ θρόνου δικαιώματα αὐτῆς ὑπὲρ τοῦ υἱοῦ Ἀλφόνσου, πρίγκιψος τῶν
Ἀστουριῶν (ἴδε ἀνωτέρω). Ἐνομφεύθη τῆ 10 δεκ. 1846 τὸν ἐξάδελ-
φον αὐτῆς Φραγκίσκον, Ἰνφάντην τῆς Ἰσπανίας (γ. 13 μαΐου 1822),
πρωτότοκον υἱὸν τοῦ ἀπ. Ἰνφάντου Φραγκίσκου-Παύλου, λαβόντα κατὰ
τὴν ἡμέραν τῶν γάμων τὸν τιμητικὸν τίτλον «Βασιλέως» καὶ «Μεγα-
λειοτάτου».

[Σημ. — Ἀκριβῶς ὅπως ἐτυποῦτο τὸ μέρος τοῦτο τοῦ «Ἡμερολο-
γίου» ἀποθανόντος αἰφνης μετὰ βραχείαν νόσον τοῦ βασιλέως Ἀλφόν-
σου Β' ἀνηγορεύθη ἀντιβασιλισσα ἡ χήρα αὐτοῦ Μαρία-Χριστίνα
συμφώνως τῷ ἀρθρ. 67 τοῦ συντάγματος τοῦ 1876 ἀνευ κηρυγμένου
διαδόχου, ἕτε τῆς βασιλείσης ἐγκυμονούσης καὶ ἐπὶ τῆ πιθανότητι γεν-
νήσεως ἄρρενος βασιλοπαιδός.]

ΙΤΑΛΙΑ.

(Ἴδε ἡ ἡμερολ. Ἀνατολῆς ἔτους 1885, σ. 54.)

Ουδύβερτος Α' Ρενιέρος-Κάρλολος-Ἐμμμανουήλ-Ἰωάννης-Μάριος-
Φερδινάνδος-Ἰωγένιος, βασιλεὺς τῆς Ἰταλίας, γ. 14 μαρ. 1844, υἱὸς
τοῦ βασιλέως Βίκτωρος-Ἐμμμανουήλ Β' (γ. 14 μαρ. 1820 καὶ ἀπ. 9
ἰαν. 1878) καὶ τῆς βασιλίσσης Ἀδελαΐδας (γ. 9 ἰουν. 1822 καὶ ἀπ.
20 ἰαν. 1853, θυγατρὸς τοῦ ἀπ. ἀρχιδουκῆ τῆς Αὐστρίας Ρενιέρου)
διεδέξατο τὸν πατέρα αὐτοῦ ἅμα τῷ θανάτῳ του ἀρχηγός τοῦ α' πρω-
σικοῦ συντάγματος τῶν ἐσθίων αὐστρίων ἀρ. 13. Ἐνομφεύθη 22 ἀπρ.
1868 τὴν

Βασίλισσαν Ἰαίριαν-Μαργαρίταν-Θηρεσίαν-Ἰωάνναν, γ. 20 νοεμ.
1831, θυγατέρα τοῦ δευτοῦ Φερδινάνδου τῆς Σαβοΐας, ἀπ. 10 φεβρ.
1853, καὶ τῆς ἐπιζώσης τούτου συζύγου πρ. Ἐλισάβετ (γ. 4 φεβρ.
1830), θυγατρὸς τοῦ ἀπ. βασιλέως τῆς Σαξωνίας Ἰωάννου, συνελευ-
θείσης εἰς δευτερον γάμον μετὰ τοῦ μαρκησίου Δε-Ραπάλλο ἐν ἔτει 1856.

Υἱός. — Πρίγκιψ διάδοχος Βίκτωρ-Ἐμμμανουήλ-Φερδινάνδος-
Μάριος-Ἰαννίριος, πρίγκιψ τῆς Νεαπόλεως, γ. 11 νοεμ. 1860.

Ἄδελφὴ. — Πρ. Κλοτίλδη, γ. 2 μαρ. 1843, συζύγος τοῦ πρ.
Ναπολέοντος ἀπὸ τῆς 30 ἰαν. 1859.

Ἄδελφός. — Πρ. Ἀμεδαῖος, δευτῆ τῆς Ἀδσῆς, γ. 30 μαΐου 1845,
ἀποστράτηγος· ἐδέξατο τῆ 4 δεκεμ. 1870 τὸ ἰσπανικὸν στέμμα, προ-

σνεχθὲν αὐτῷ ὑπὸ τοῦ ἰσπανικοῦ λαοῦ, παρατηρήμενος δὲ αὐτὸ τῇ 14 φεβρ. 1873 ἐπανάκαμψεν εἰς Ἰταλίαν. Ἐνυμφεῦθη 30 μαΐου 1867 τὴν πρ. Μαρίαν (γ. 1847 καὶ ἀπ. 8 νοεμ. 1876). Τέκνα 3, ἄρρενα.

Ἡ νεωτέρα ἀδελφὴ τοῦ βασιλέως Οὐμβέρτου, πρ. Μαρία-Πία, γ. 16 ὀκτ. 1847, συνεζεύχθη ἐπιτροπικῶς μὲν 27 Σεπτ., αὐτοπροσώπως δὲ 6 ὀκτ. 1862, τῷ Λουδοβίκῳ, βασιλεῖ τῆς Πορτογαλίας.

ΛΙΧΤΕΝΣΤΑΙΝ.

Ἡγεμονία. — Ἰωάννης Β' Μάριος-Φραγκίσκος, γ. 5 αὐγ. 1840, ἡγεμὼν καὶ ἀρχηγέτης τοῦ οἴκου Λίχτενσταϊν, δούξ Τροπέου καὶ Γάν-γερντορφ, κόμης Ρεϊτβεργ κτλ. κληρονομικὸς σύμβουλος τῆς γερμανικῆς αὐτοκρατορίας, ἐκπότης τοῦ τάγματος τοῦ χρυσοκόλλου δέματος, ἐπίτιμος τῆς ἀρχῆς τοῦ τάγματος τοῦ ἀγίου Ἰωάννου τῆς Ἱερουσαλήμ, διεδέξατο τὸν πατέρα αὐτοῦ πρ. Ἀλοίσιον-Ἰωσήφ τῇ 12 νοεμ. 1858.

ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟΝ,

(Ἴδε «Ἡμερ. Ἀνατολῆς» ἔτους 1885, σ. 55.)

ΜΕΓΑΛΗ ΒΡΕΤΑΝΙΑ καὶ ἸΡΑΝΔΙΑ.

(Ἴδε «Ἡμερ. Ἀνατολῆς» ἔτους 1885, σ. 55.)

Βικτωρία Ἀλεξάνδρινη, βασίλισσα τοῦ Ἰνωμένου Βασιλείου τῆς Μεγάλης Βρετανίας καὶ Ἰρλανδίας καὶ τῶν ἐν Ἑυρώπῃ, Ἀσίᾳ, Ἀφρικῇ, Ἀμερικῇ καὶ Αὐστραλίᾳ ἀποικιῶν καὶ ἐξουχίσεων αὐτῆς, αὐτοκράτειρα τῆς Ἰνδικῆς, προστατὴς τῆς πίστειας, γ. 24 μαΐου 1819, θυγάτηρ τοῦ πρ. Ἐδουάρδου, δούκῃ τοῦ Κέντ, τεταρτοτοκίου υἱοῦ τοῦ βασιλέως Γεωργίου Γ', καὶ τῆς πρ. Μαρίας-Λουίζης-Βικτωρίας, θυγατρὸς τοῦ δούκῃ Φραγκίσκου τοῦ Σάξ-Σάυφελδ-Κοβούργ, καὶ χήρας τοῦ Ἰμμ, πρίγκηπος τοῦ Λαϊνίγγεν· διεδέξατο τὸν θεῖον αὐτῆς βασιλέα Γουλιέλμον Δ' 20 ἰουν. 1837, ἐστέρθη 28 ἰουν. 1838, καὶ συνεζεύχθη 10 φεβρ. 1840 τῷ πρίγκηπι Φραγκίσκῳ-Ἀλβέρτῳ-Αὐγούστῳ-Καρλόῳ-Ἑρμανουήλ, δούκῃ τῆς Σαξωνίας, πρίγκηπι τοῦ Σάξ-Κοβούργ-Γέθα (γ. 26 αὐγ. 1819, πολιτεογραφηθέντι 24 ἰαν. 1840, συμβασιλεύσαντι δὲ τυπικῶς ἀπὸ τῆς 25 ἰουν. 1837, κτλ.). Ἠγήραυσε τῇ 14 δεκ. 1861.

Τέκνα α.— 1. Πριγκ. Βικτωρία-Ἀδελφίς-Μαρία-Λουίζα, δούκισσα

τῆς Σαξωνίας, γ. 21 νοεμ. 1840· συνεζεύχθη 21 ἰαν. 1858 τῷ τότε πρίγκηπι τῆς Πρωσίας, νῦν δὲ αὐτοκρατορικῷ πρίγκηπι καὶ διαδόχῳ τοῦ γερμανικοῦ θρόνου Φρειδερίκῳ-Γουλιέλμῳ.

2. Πρ. Ἀλβέρτος-Ἐδουάρδος, γ. 9 νοεμ. 1844, πρίγκηπι τῆς Οὐαλλίας καὶ δούξ τῆς Κορνουαλλίας, δούξ τοῦ Ροδεταίν, κόμης τοῦ Τσέστερ, κόμης τοῦ Κάρρι καὶ Δουβλίου, βαρῶνος τοῦ Ρενφρέθης, λόρδος τῶν νήσων, δούξ τῆς Σαξωνίας, ἑφορος τῆς Σκωτίας, στρατάρχης τοῦ βρετανικοῦ καὶ τοῦ πρωσικοῦ στρατοῦ, ἐπίτιμος συνταγματάρχης τοῦ ἰππικοῦ τῆς φρουρᾶς, τοῦ ε' συντάγματος τῶν οὐσσάριων, τοῦ στ' συντάγματος τοῦ ἰππικοῦ τῆς Βεγγάλης, καὶ πρῶτος ἀρχηγὸς τοῦ πρωσικοῦ συντάγματος τῶν οὐσσάριων τῆς Πομερανίας ἀρ. 5' ἐνυμφεῦθη 10 μαρτ. 1863 τὴν πρ. Ἀλεξάνδραν (γ. 1 δεκ. 1844), θυγατέρα τοῦ βασιλέως τῆς Δανίας Χριστιανοῦ Θ', ἐξ ἧς ἐγέννησε 5 τέκνα: Ἀλβέρτον (γ. 1864)· Γεώργιον (1865)· Λουίζαν (1867)· Βικτωρίαν (1868)· Ματθίλδην (1869).

3. Πρ. Ἀλφρέδος-Ἐρνέστος-Ἀλβέρτος, δούξ τοῦ Ἐδιμβούργου, δούξ τῆς Σαξωνίας, κόμης τοῦ Οὐλστερ καὶ τοῦ Κέντ, γ. 6 αὐγ. 1844, ἀντιναύαρχος, ἐπίτιμος συνταγματάρχης τοῦ κυροβολικοῦ καὶ τοῦ πεζικοῦ, ἀρχηγὸς τοῦ β' πληρώματος τοῦ ῥωσικοῦ στόλου τοῦ Εὐξείνου, κτλ., ἐνυμφεῦθη 23 ἰαν. 1874 τὴν μεγάλην δούκισσαν Μαρίαν (γ. 17 ὀκτ. 1853), μονογενῆ θυγατέρα τοῦ ἀπ. αὐτοκράτορος Ἀλεξάνδρου Β'. Τέκνα αὐτῶν τέσσαρα.

4. Πρ. Ἐλένη-Αὐγούστα-Βικτωρία, δούκισσα τῆς Σαξωνίας, γ. 23 μαΐου 1846, συζευθεῖσα 6 ἰουλ. 1866 τῷ πρίγκηπι τοῦ Δανεστικῆς-Ολοστέιν Χριστιανῷ.

5. Πρ. Λουίζα-Καρλόνα-Ἀλβέρτη, δούκισσα τῆς Σαξωνίας, γ. 18 μαρτ. 1848, συζευθεῖσα 21 μαρτ. 1871 τῷ Ἰω. Δούγλας Σούθερλανδ, μαρκησίῳ τοῦ Ἄδρν (γ. 1845), πρωτοτόκῳ υἱῷ τοῦ δούκῃ Argyll.

6. Πρ. Ἀρθούρος-Γουλιέλμος-Πατρίκιος-Ἀλβέρτος, δούξ τοῦ Κονάουτ καὶ Στράθερν, κόμης τοῦ Σούσεξ, δούξ τῆς Σαξωνίας, γ. 1 μαΐου 1850, ὑπασπιστὴς τῆς βασιλείας, κτλ. Ἐνυμφεῦθη 13 μαρτ. 1879 τὴν πρ. Λουίζαν-Μαργαρίταν (γ. 25 ἰουλ. 1860), θυγατέρα τοῦ πρ. Φρειδερίκου-Καρλόου τῆς Πρωσίας. Τέκνα αὐτῶν δύο.

7. Πρ. Βεατρίκη-Μαρία-Βικτωρία-Θεοδώρα, δούκισσα τῆς Σαξωνίας,

νας, γ. 14 άπρ. 1857, συζευχθετα 23 Ιουλ. 1885 τῷ πρίγκ. Έρρίκῳ Βάτερμπεργ, ἀδελφῷ τοῦ ἡγεμόνος τῆς Βουλγαρίας Ἀλεξάνδρου Α', γ. 5 άκτ. 1858.

Ο ἐκ τῶν υἱῶν τῆς βασιλείσης Βικτωρίας πρ. Λεοπόλδος-Γεώργιος-Δοῦγκαν-Ἀλδέρτας, δούξ τοῦ Ἀλβαν, κόμης Κλαρεντίας, βαρῶνος Ἀρχλούς, δούξ τῆς Σαξωνίας, γ. 7 άπρ. 1853, συνταγματάρχης, νυμφευθεὶς 27 άπρ. 1882 τὴν πρ. Ἑλένην-Φρειδερίκην-Αὐγούσταν (γ. 17 φεβρ. 1861), θυγατέρα τοῦ Γεωργίου-Βίκτωρος, ἡγεμόνος τοῦ Βαλδὲκ, ἐξ ἧς ἐγέννησε καὶ τέκνον τὴν πρ. Ἀλίκην (γ. 1883), ἀπεθίωσε ἐν Κέννις τῇ 28 μαρτ. 1884.

Σημ.—Ο θεῖος τῆς βασιλείσης Βικτωρίας Ἐρνέστος-Αὐγούστος, δούξ τῆς Κομβερλάνδης (γ. 1771, άπ. 1851), κατέλαβε τὸν θρόνον τοῦ Ἀνοδέρου διαδεχόμενος τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ βασιλεῖα Γουλιέλμον Δ' τῇ 20 Ιουν. 1837, γεννήσας δὲ ἐκ τῆς πρ. Φρειδερίκης τῆς ἐκ Μακλεμβούργου υἱὸν τὸν πρ. Γεώργιον, δούκα Κομβερλάνδης καὶ βασιλεῖα τοῦ Ἀνοδέρου (άπ. 1878). Ἴδε κατωτέρω.—Ἐτέρου υἱοῦ τῆς βασιλείσης, τοῦ πρ. Ἀδόλφου, δουκὸς Κανταβρίας (άπ. 1850), ἐπίτῃ ἡ γήρα·

Πρ. Αὐγούστα, γ. 1797. Τέκνα αὐτῆς: 1 Πρ. Γεώργιος (γ. 1819), δούξ Κανταβρίας, ἀρχιστράτηγος.—2. Πρ. Αὐγούστα (1822), σύζυγος τοῦ μεγάλου δουκὸς τοῦ Μεκλεμβούργου-Στρέλιτς.—3. Πρ. Μαρία (1833).

ΑΝΟΒΕΡΟΝ.

(Ἴδε «Ἰμερ. Ἀνατολῆς» ἔτους 1885, σ. 58.)

Ἐρνέστος-Αὐγούστος, γ. 24 σεπτ. 1845, πρίγκηψ Μεγάλης Βρετανίας καὶ Ἰρλανδίας, δούξ Κομβερλάνδης, Βρῦνσδικ καὶ Λουμβούργου, κτλ., διεδέξατο τὸν πατέρα αὐτοῦ Γεώργιον Δ' (γ. 1819) τῇ 12 Ιουν. 1878. Ἐνυμφεῦθη τῇ 21 δεκ. 1878 τὴν δούκισσαν Θύραν (γ. 1853), θυγατέρα τοῦ βασιλέως τῆς Δανίας Χριστιανῶ Θ'.—Τέκνα 3.

Μήτηρ.—Βασίλισσα Μαρία, γ. 14 άπρ. 1818, δούκισσα τῆς Σαξωνίας, θυγατὴρ τοῦ άπ. δουκὸς τοῦ Σάξ-Ἀλτεμβούργου Ἰωσήφ, ἡπανδρευθεῖσα τῷ 1843 καὶ χηρεύουσα τῇ 12 Ιουν. 1878.

ΜΟΝΟΙΚΟΝ (Monaco).

[Κρατὶδον παρὰ τὴν γαλλικὴν Νίκαιαν, ὅθ' ἡ ἄρχουσα δυναστεία Γριμάλδη βασιλεύει ἐν Μονοίκῳ ἀπὸ τοῦ ἔτους 988. Ὁ ἡγεμὼν διαμένει ἕξ μῆνας ἐν Μονοίκῳ καὶ ἕξ ἐν Παρίσιαις.]

Κάρολος Γ' Ὀνώριος, ἡγεμὼν τοῦ Μονοίκου, γ. 8 δεκ. 1818, διεδέξατο τὸν πατέρα αὐτοῦ Φλωρεστίνον Α' τῇ 20 Ιουν. 1856. Ἐνυμφεῦθη τῇ 28 σεπτ. 1846 τὴν πριγκ. Ἀντωνιέτταν, τὸ γένος Μερδ, άπ. 10 φεβρ. 1864.

Ἴίδος.—Πρίγκηψ διάδοχος Ἀλέξτεος-Ὀνώριος-Κάρολος, γ. 13 νοεμ. 1848, πλοίαρχος τοῦ ἰσπανικοῦ ναυτικοῦ.

ΟΛΛΑΝΔΙΑ.

(Ἴδε «Ἰμερ. Ἀνατολῆς» ἔτους 1885, σ. 58—59.)

Γουλιέλμος Γ' Ἀλέξανδρος-Παῦλος-Φρειδερίκος-Λαυδοβίκος, βασιλεὺς τῶν Κάτω Χωρῶν, πρίγκηψ Ἀρμυσίνως-Νασάου, μέγας δούξ τοῦ Λουξεμβούργου, γ. 19 δεκ. 1817, υἱὸς τοῦ βασιλέως Γουλιέλμου Β' (γ. 6 δεκ. 1792) καὶ τῆς βασιλείσης Ἄννης-Παυλῆνης (γ. 18 Ιαν. 1795 καὶ άπ. 1 μαρτ. 1865), θυγατρὸς τοῦ άπ. Πάυλου, αὐτοκράτορος τῆς Ρωσίας· διεδέξατο τὸν πατέρα αὐτοῦ 17 μαρτ. 1849· συνταγματάρχης καὶ κήτωρ τοῦ συντάγματος τοῦ αὐστριακοῦ πεζικοῦ άρ. 63, ἀρχηγὸς τοῦ συντάγματος τῶν βώσων ἐπιπέκτων τοῦ Κιέβου καὶ τοῦ ἰα' συντάγματος τῶν πρώσων εὐσσάρων. Ἐνυμφεῦθη τῇ 18 Ιουν. 1839 τὴν βασίλισσαν Σοφίαν-Φρειδερίκην-Ματθιλδην, θυγατέρα τοῦ άπ. βασιλέως τῆς Βυρτεμβέργης Γουλιέλμου Α', γ. 17 Ιουν. 1818 καὶ άπ. 3 Ιουν. 1877. Συνῆλθεν εἰς δεῦτερον γάμον τῇ 7 Ιαν. 1879 μετὰ τῆς βασιλείσης Ἐμμάς-Ἀδελαΐδος-Βιλελμίνης-Θηρεσίας, γ. 2 αὐγ. 1858, θυγατρὸς τοῦ πρ. Γεωργίου-Βίκτωρος, ἡγεμόνος τοῦ Βαλδὲκ-Πιρμόν.

Τέκνα.—Ἐκ τοῦ πρώτου γάμου πρίγκηψ Γουλιέλμος-Ἀλέξανδρος-Κάρολος-Ἐρρίκος-Φρειδερίκος, πρίγκηψ Ἀρμυσίνως, γ. 25 αὐγ. 1851, διάδοχος, ὃ ἔμωις ἀποθανόντος τῇ 31 Ιουν. 1884 ἡ διαδοχὴ μετεβιβάσθη εἰς τὴν ἐκ τοῦ β' γάμου πριγκήπισσαν Βιλελμίνην-Ἑλένην-Παυλίνην-Μαρίαν, γ. 31 αὐγ. 1880.

Ἀδελ. φή.—Πρ. Σοφία, γ. 8 άπρ. 1824, συναζεύθη 8 άκτ. 1842 τῷ Καρόλῳ-Ἀλεξάνδρῳ, νῦν μεγάλῳ δουκὶ τοῦ Σάξ-Βεϊμάρ-Ἐϊσενχ.

[Σημ. Συγγενὴς τοῦ οἴκου τούτου εἶνε καὶ ὁ πρεσβύτερος κλάδος τοῦ Νασάου. Κατ' ἰούλιον μῆνα τοῦ ἔτους 1866 τὸ δουκάτον τοῦ Νασάου καταλήφθη ὑπὸ τῶν πρῶσσιων στρατευμάτων καὶ συνηῶθη μετὰ τοῦ βασιλείου τῆς Πρωσίας διὰ διαπλάματος τῇ 20 σεπτ. τοῦ αὐτοῦ ἔτους. Ἀγγόντος τοῦ σεπτ. τοῦ 1867 συνήθη συναιμολογήθη μετὰ τοῦ δουκὸς καὶ τῆς Πρωσίας.]

'Αδόλφος-Γουλιέλμος-Λύγουστος-Κάρολος-Φρειδερίκος, δούξ τοῦ Νασάου, κήρυξ παλατινός τοῦ Ρήνου, γ. 24 Ιουλ. 1817, διεδέξατο τὸν πατέρα αὐτοῦ δούκα Γουλιέλμον, ἀπ. τῆ 20 αὐγ. 1839· ἐνομιεβόθη α' τῆ 31 ἰαν. 1844 τὴν Ἐλισάβετ, θυγατέρα τοῦ ἀπ. Μιχαήλ, μεγάλου δουκῆ τῆς Ρωσίας, καὶ τῆς ἀποθανούσης τῆ 28 ἰαν. 1845 συνήλθαν εἰς β' γάμον τῆ 23 ἄπρ. 1851 μετὰ τῆς δουκίσσης Ἀδελαΐδος τῆς ἐξ Ἀγγλίας, γ. 23 δεκ. 1833.

Τέκνα ἐκ τοῦ β' γάμου.—Γουλιέλμος, πρίγκηψ διάδοχος (γεν. 1852).—Πρ. Χρῆσθ (1864).

'Αδελφός καὶ ἀδελφαί: ἐκ τοῦ α' γάμου τοῦ πατρὸς μετὰ τῆς Λουΐζης, θυγατρὸς τοῦ ἀπ. δουκῆ τοῦ Σάξ-Ἀλτεμβούργου Φρειδερίκου: 1 Πρ. Μαρία (γ. 1825), χήρα τοῦ πρ. Ἐρμάνου τοῦ Ουτίεδου ἀπὸ τοῦ 1864.—Ἐκ τοῦ β' γάμου τοῦ πατρὸς μετὰ τῆς Παυλίνης, θυγατρὸς τοῦ πρίγκηπος τῆς Βυρτεμβέργης Παύλου, ἀπ. τῆ 7 Ιουλ. 1856: 2. Πρ. Ἐλένη (γ. 1831), σύζυγος τοῦ νῦν ἡγεμονεύοντος τοῦ Βαλδάν-Πυρμὸν Γεωργίου-Βικτωρος.—3. Πρ. Νικόλαος (1832).—4. Πρ. Σοφία (1836), σύζυγος τοῦ νῦν βασιλέως τῆς Σουηδίας καὶ Νορβηγίας Όσκαρ Β'.

ΟΥΑΤΙΚΑΝΟΝ.

Λέων ΙΓ', πρότερον Ἰωακείμ-Πέλικης, γεννηθεὶς ἐν Καρπινέτῳ τῆ 2 μαρτ. 1810· ἐξελέγη Πάπας ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ Πίου Θ' (συμβάνει τῆ 7 φεβρ. 1878) τῆ 20 φεβρ. καὶ ἐστέφη τῆ 3 μαρτ. τοῦ ἔτους 1878.

ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ.

(Ἴδε ἡμερ. Ἀνατολῆς ἔτους 1885, σ. 60—61).

Λουδοβίκος-Φίλιππος-Μάριος-Φερδινάνδος-Ἀλκαντάρ-Ἀντώνιος-Μιχαήλ-Ραφαήλ-Γαβριήλ-Γονζάγος-Ξαβιέρος-Φραγκίσκος-8' Ἀοῖξ-Ἰωάννης-Πούλιος-Αύγουστος-Βολφάνδος-δε-Βραγάντα-Βουρβῶνος, βασιλεὺς τῆς Πορτογαλίας καὶ τῶν Ἀλγκάρβων, τῶν ἐντεθῶν καὶ ἐκείθων τῆς ἀφρικανικῆς θαλάσσης, ἀρχὼν τῆς Γουίνεας, κτλ., δούξ τῆς Σαξωνίας, γ. 31 ὀκτ. 1838, διεδέξατο τῆ 14 νοεμ. 1861 τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Πέτρον Β' τῆς Ἀλκαντάρης (γ. 1837). Ἐνομιεβόθη τῆ 6 ὀκτ. 1862 τὴν

Βασίλισσαν Μαρίαν-Πίαν, γ. 16 ὀκτ. 1847, θυγατέρα τοῦ ἀπ. Βικτωρος-Ἐμμανουήλ Β', βασιλέως τῆς Ἰταλίας.

Γιοί.—1. Πρίγκηψ διάδοχος Κάρολος-Φερδινάνδος κτλ., δούξ Βραγαντίας, γ. 28 σепт. 1863.—2. Πρ. Ἀλφόνσος-Ἐρρίκος κτλ., δούξ τοῦ Ὀσέρτου, γ. 31 Ιουλ. 1865.

[Σημ.—Ὁ ἄρι ἀποθιώσας πατὴρ τοῦ βασιλέως Φερδινάνδος-Αύγουστος-Φραγκίσκος-Ἀντώνιος, βασιλεὺς (ἄλλοτε) τῆς Πορτογαλίας, δούξ τῆς Σαξωνίας, στρατάρχης, κτλ., ἐγεννήθη τῆ 29 ὀκτ. 1816 καὶ ἐνομιεβόθη τῆ 9 ἄπρ. 1836 τὴν Δόξαν Μαρίαν Β' da Gloria (γ. 4 ἄπρ. 1819 καὶ ἀπ. 15 νοεμ. 1853, θυγατέρα ἐκ τοῦ πρώτου γάμου τοῦ Πέτρου Α', αὐτοκράτορος τῆς Βρασιλίας, μετὰ τῆς Λεοπολδίνης, θυγατρὸς τοῦ ἀπ. αὐτοκράτορος τῆς Αὐστρίας Φραγκίσκου Α', ἀναγορευθεῖσαν βασίλισσαν τῆς Πορτογαλίας ἐπὶ τῆ παραίτησιν τοῦ πατρὸς αὐτῆς [Πέτρου Α' ἢ Πέτρου Δ' ὡς βασιλέως τῆς Πορτογαλίας] καὶ συζευχθεῖσαν α' τῷ Λυγούατῳ-Καρλόῳ-Κυγενίῳ-Ναπολέοντι, δουκὶ τοῦ Λάϊψτεμπεργ καὶ, γηραύσασαν, β' τῷ Φερδινάνδῳ, ὡς ἀνωθι)· ἔλαβε τὸν τίτλον «Βασιλέως» τῆ 16 σепт. 1837 καὶ ἐχορηγίωσεν ἀντιβασιλεὺς καθ' ἑλθὼν τὴν ἀνηλικιότητα τοῦ υιοῦ αὐτοῦ Πέτρου τοῦ Ε' (ἀναγνωρισθέντος ὡς τοιοῦτου ὑπὸ τῶν Βουλῶν τοῦ βασιλείου τῆ 19 δεκ. 1853) μέχρι τῆς 16 σепт. 1855. Ἐνομιεβόθη τὸ β' τῆ 10 Ιουν. 1869 τὴν Ἐλιζαν, κόμισσαν Ἑδλα τὸ γένος Ἑνσλερ.—Ὁ βασιλεὺς Φερδινάνδος ἀπέθιωσε τῆ 13 δεκ. 1885.]

ΡΩΣΣΙΑ.

Αὐτοκράτωρ Ἀλέξανδρος Γ' Ἀλεξάνδροβιτς, γ. 10 μαρτ. 1845, διεδέξατο τὸν πατέρα αὐτοῦ Ἀλέξανδρον Β' Νικολάεβιτς, δολοφονηθέντα, τῆ 13 μαρτ. 1881· ἐνομιεβόθη τῆ 9 νοεμ. 1866 τὴν

Αὐτοκράτειραν Μαρίαν-Θεοδωρόβιαν (πρότερον Μαρίαν-Φρειδερίκαν-Σοφίαν-Δάγμωρ), γ. 26 νοεμ. 1846, θυγατέρα Χριστιανοῦ Θ', βασιλέως τῆς Δανίας.

Τέκνα.—1. Μέγας δούξ Νικόλαος, διάδοχος, γ. 18 μαΐου 1868, ἀτάκτων ἀπάντων τῶν κοζακικῶν στρατευμάτων κτλ. κτλ.—2. Γεώργιος, μέγας δούξ, γ. 9 μαΐου 1871.—3. Ζηνοβία, μεγάλη δούκισσα, γ. 6 ἄπρ. 1875.—4. Μιχαήλ, μέγας δούξ, γ. 5 δεκ. 1878.—5. Ὀλγα, γ. 13 Ιουν. 1882.

'Αδελφοί καὶ ἀδελφὴ.—1. Μέγας δούξ Βλαδίμηρος (γ. 1847), γενικὸς ὑπασπιστὴς τοῦ αὐτοκράτορος, στρατηγὸς τοῦ πεζικοῦ,

γενικὸς διοικητὴς τῆς αὐτοκρατορικῆς φρουρᾶς καὶ τῆς στρατιωτικῆς περιφερείας τῆς Πετρούπολεως, συνταγματάρχης τῶν δραγόνων τῆς φρουρᾶς, τῶν δραγόνων τῆς Νέας Ρωσσίας ἀρ. 3, τοῦ πεζικοῦ τοῦ Ἀρχιγγέλου ἀρ. 17, τοῦ μὲν συντάγματος τοῦ πεζικοῦ τῆς Οὐκραίνης καὶ τοῦ τῆς Σαμουόρης ἀρ. 83, τοῦ α' τάγματος τῆς γραμμῆς τῆς δυτικῆς Σιβηρίας, ὡς καὶ τοῦ συντάγματος τῶν πρώτων οὐγγρῶν τῆς Θουρίγγης ἀρ. 12, κήτωρ τοῦ ὑπ. ἀρ. 14 αὐστριακοῦ συντάγματος τῶν οὐγγρῶν. Ἐνυμφεῖθη τῇ 28 αὐγ. 1874 τὴν Μαρίαν-Παυλόδον, μεγάλην δούκισσαν (γ. 1854), θυγατέρα τοῦ μεγάλου δούκως τοῦ Μεκλεμβούργου, ἐξ ἧς ἐγέννησε 4 τέκνα.

2. Μέγας δούξ Ἀλέξιος (γ. 1830), γενικὸς ὑπαπιστὴς τοῦ αὐτοκράτορος, ἀντιναύαρχος, ὑπέρτατος κυβερνήτης τοῦ στόλου κτλ.

3. Μεγάλη δούκισσα Μαρία (γ. 17 δεκ. 1853), συναξέυθη 24 Ιαν. 1874 τῷ ἀγγλῷ βασιλόπαιδι Ἀλφρέδῳ, δούκι τοῦ Ἐδιμβούργου (γ. 1844).

4. Μέγας δούξ Σέργιος (γ. 1857), συνταγματάρχης καὶ ὑπαπιστὴς τοῦ αὐτοκράτορος, ἀρχηγὸς τοῦ β' τάγματος τῶν εὐζώνων τῆς φρουρᾶς κτλ., συναξέυθη 15 Ιουν. 1884 τῇ πρ. Ἐλισάβετ τῆς Βασιλικῆς Δαρμιστάνης (γ. 1864).

5. Μέγας δούξ Παῦλος (γ. 1860), λοχαγὸς τοῦ ἐπιτελείου καὶ ὑπαπιστὴς τοῦ αὐτοκράτορος κτλ.

Θεῖοι καὶ θεῖαι.—1. Μεγ. δούκ. Ὀλγα (γ. 1822), σύζυγος τοῦ βασιλέως τῆς Βυρτεμβέργης Καρόλου Α'.

2. Μ. δούξ Κωνσταντῖνος (γ. 1827), νυμφευθεὶς τῷ 1848 τὴν θυγατέρα τοῦ δούκως Ίωσήρ τοῦ Σάξ-Ἀλτεμβούργου Ἀλεξάνδραν, ἐξ ἧς ἐγέννησε 5 τέκνα: Νικόλαον (γ. 1850) Ὀλγαν (1851), βασίλισσαν τῆς Ἑλλάδος Βέραν (1854), γήραν τοῦ δούκως Εὐγενίου τῆς Βυρτεμβέργης: Κωνσταντῖνον (1858) καὶ Δημήτριον (1860).

3. Μ. δούξ Νικόλαος (γ. 1831), νυμφευθεὶς τῷ 1856 τὴν Ἀλεξάνδραν, θυγατέρα τοῦ Πέτρου πρίγκηπος τοῦ Ὀλδεμβούργου, ἐξ ἧς ἐγέννησε 2 τέκνα: Νικόλαον (γ. 1850) καὶ Πέτρον (1864).

4. Μ. δούξ Μιχαήλ (γ. 1832), γενικὸς ὑπαπιστὴς τοῦ αὐτοκράτορος, στρατάρχης, πρόεδρος τοῦ συμβουλίου τῆς ἐπικρατίας, κτλ. κτλ., νυμφευθεὶς τῷ 1857 τὴν Ὀλγαν, θυγατέρα τοῦ ἀποθ. μεγάλου δούκως τῆς Βάδης Λεοπόλδου, ἐξ ἧς ἐγέννησαν ἑπτὰ τέκνα: Νικόλαον

(1859) Ἀναστασίαν (1860), σύζυγον τοῦ μεγάλου δούκως διαδόχου τοῦ Μεκλεμβούργου-Σχβέριν Μιχαήλ (1861): Γεώργιον (1863): Ἀλεξάνδραν (1866): Σέργιον (1869) καὶ Ἀλέξιον (1873).

Ἐκ τοῦ πρὸς πᾶν τοῦ αὐτοκράτορος ἀδελφοῦ Μ. δούκως Μιχαήλ Παύλοβιτς (ἀπ. 1849) καὶ τῆς Μ. δούκισσας Ἑλένης τῆς ἐκ Βυρτεμβέργης (ἀπ. 1873) ἐγεννήθη τῷ 1827 ἡ Μ. δούκισσα Αἰκατερίνη, συζευθεῖσα 16 φεβρ. 1851 τῷ Γεωργίῳ, δούκι τοῦ Μεκλεμβούργου-Στρέλιτς, καὶ χηρέυσσα τῇ 20 Ιουν. 1876.

ΣΟΥΗΔΙΑ καὶ ΝΟΡΒΗΓΙΑ.

(Ἦτε ε' ἡμερ. Ἀνατολῆς ἔτους 1885, σ. 63—64).

Ὅσκαρ Β' Φρειδερίκος, βασιλεὺς τῆς Σουηδίας καὶ Νορβηγίας, τῶν Γέθων καὶ τῶν Βενδῶν, γ. 21 Ιαν. 1829, υἱὸς τοῦ βασιλέως Ὅσκαρ Α' (γ. 4 Ιουλ. 1799 καὶ ἀπ. 8 Ιουλ. 1859) καὶ τῆς βασιλισσας Ίωσηφίνης (γ. 14 Μάρτ. 1807 καὶ ἀπ. 7 Ιουν. 1876): διεδέξατο τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ βασιλέα Κάρολον ΙΕ' (γ. 3 Μάϊου 1826) τῇ 18 Σεπτ. 1872: νάαρχος τοῦ δανικοῦ στόλου: ἐνυμφεῖθη τῇ 6 Ιουνίου 1857 τὴν

Βασίλισσαν Σοφίαν-Βιλελμίνην-Μαριάνναν-Ἐρριέτταν, γ. 9 Ιουλ. 1836, θυγατέρα τοῦ ἀπ. δούκως τοῦ Νασάου Γουλιέλμου.

Τέκνα.—1. Πρίγκηψ διάδοχος Ὅσκαρ-Γουσταῦος-Ἀδόλφος, δούξ Βερμελάνδης, γ. 16 Ιουν. 1858, νυμφευθεὶς 20 Σεπτ. 1881 τὴν πριγκ. Βικτωρίαν (γ. 1862), θυγατέρα τοῦ μεγάλου δούκως τῆς Βάδης καὶ τῆς μεγάλης δούκισσας Λουίζης (θυγατρὸς τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Γερμανίας Γουλιέλμου Α').

2. Πρ. Ὅσκαρ-Κάρολος-Αὔγουστος, δούξ τοῦ Γότλανθ, γ. 15 Νοεμ. 1859.

3. Πρ. Ὅσκαρ-Κάρολος-Γουλιέλμος, δούξ Ὀστρογοθικῆς, γ. 27 φεβρ. 1861.

4. Πρ. Εὐγένιος-Ναπολέων-Νικόλαος, δούξ Νηριτίας, γ. 1 αὐγούστου 1865.

Γόνος τοῦ οἴκου τούτου ἡ Λουίζα-Ίωσηφίνη-Εὐγενία (γ. 31 δεκ. 1851), θυγατέρα τοῦ ἀπ. βασιλέως Καρόλου ΙΕ' καὶ τῆς βασιλισσας

Λευϊκής (πριγκιπίσσης τῆς Ὀλλανδίας), συνεζεύχθη ἐν Στοκχόλμῃ 28 ἰουλ. 1869 τῷ Χριστιανῷ-Φρειδερίκῳ-Γουλιέλμῳ-Καρλόφ, πρίγκιπι διαδόχῳ τοῦ δανικοῦ ὀρόνου.

ΑΣΙΑ.

ANNAM.

Ὁ μεταξὺ Γαλλίας καὶ Σινικῆς τελευταῖος πόλεμος, προκλήθεισός ὡς ἐν τῆς ἐπιδικουμένης ὑπὸ τῆς γαλλικῆς κυβερνήσεως κατοχῆς τοῦ Τογκίνου, ἔληξεν ἤδη διὰ νέας συνθήκας, διαμολογηθείσης μεταξὺ τῶν συμβαλλομένων μερῶν ἐν Γιέν-Τσιν τῇ 9 ἰουνίου 1883 ἐπὶ τῇ βῆσει τῆς πρὸ ἐνὸς ἀκριβοῦς ἔτους γενομένης (14 ἰουνίου 1884). Καὶ ἀνεγνωρίσθη μὲν ὑπὸ τῆς Σινικῆς ἢ ἐπὶ τοῦ Ἀννάμ καὶ τοῦ Τογκίνου ἐπικυριαρχία τῆς Γαλλίας, ἀλλ' ὅτε ὁ τελευταῖος ἀρχηγὸς τῆς ἐστρατιαικῆς στρατηγῆς δὲ-Κουρσὺ ἐπεχείρησε νὰ εἰσέλθῃ μετὰ στρατιωτικῆς συνοδείας εἰς Χουὲ, πρωτεύουσαν τοῦ Ἀννάμ, ὡς ἀπεσταλμένος τῆς Δημοκρατίας, προσεδέχθη ὑπὸ τοῦ πυροβολικοῦ τῆς φρουρᾶς τῆς Ἀκροπόλεως. Κατὰ τὴν ἐπισυμβᾶσαν συμπλοκὴν ἠττήθησαν οἱ Ἀννικίται· ὁ δὲ ἕτερος τῶν ἀντιπαικίλων παρέλαβε τὸν ὑπὸ κηδεμονίαν διατελοῦντα βασιλέα τοῦ ἀνναμιτικοῦ ὀρόνου καὶ κατέφυγεν εἰς τὸ ἐσωτερικόν, ὁπόθεν καὶ διωργήσασκε νέαν ἀντίστασιν. Ὁ στρατηγὸς, γενόμενος κύριος τοῦ Χουὲ καὶ μάλιστα προσκαλέσας τὸν βασιλέα νὰ ἐπανέλθῃ, προσέβη ἐκ συμφώνου μετὰ τοῦ συμβουλίου τῆς ἀντιπαικίλειας εἰς τὴν καθάρσειν αὐτοῦ καὶ τὴν ἀνακήρυξιν ἑτέρου βασιλείου ἐκ τοῦ οἴκου τῆς ἀνναμιτικῆς δυναστείας.

ΑΦΓΑΝΙΑ.

Χώρα κειμένη κατὰ τὰ Βλ. μεθόρια τῆς Ἰνδικῆς μεταξὺ τῶν περσικῶν 61°—71° ἀν. μῆκ. καὶ 27°—33° βορ. πλάτ. καὶ ὄριζομένη πρὸς Δ. καὶ Ν. ὑπὸ τῆς Περσίας καὶ τοῦ Βελουχιστάν, ἐκτείνε-

ται πρὸς Β. πέραν τῶν ὄρειων τοῦ Ἰνδοκούς, ἡ δὲ μεθόριος γραμμὴ καθορίζεται ἤδη, ὡς γνωστὸν, ὑπὸ ἐπὶ τούτῳ ἐπιτροπῆς. Ἡ χώρα εἶνε γενικῶς ἀνάμικτος καὶ ὄρεινῃ, ἡ δὲ ἐπιφάνεια αὐτῆς ὑφύσσεται, ἐκτός ἐλαχίστων ἐξαιρέσεων, ἐπέκεινα τῶν 4,000 ποδῶν ὑπὲρ τὴν ἐπιφανείαν τῆς θαλάσσης. Ἐκ Καϊσάρ, ἥτις εἶνε μία τῶν κυριωτέρων πόρειων, ἐγένοντο αἱ ἐπικειλημμένοι κατὰ τῆς Ἰνδικῆς ἐπιδρομαί, εἰς οὗ καὶ ἡ μεγάλη σπουδικιότης τῆς Ἀφγανίας. Κατὰ τὴν 11ην καὶ 15ην ἐκατονταετηρίδα τὸ κράτος τῆς Ἀφγανίας διὰ τῶν Σουλτάνων Γαζνὴ καὶ Γόρ καὶ κατὰ τὴν τελευταίαν ἐκατονταετηρίδα διὰ τοῦ Ἀχμέτ Σάχ ἐπεξετάθη καὶ ἐπὶ τοῦ Πουτζάδ (Ἰνδικῆ) τῷ 1838 ἡ χώρα κατελήφθη ὑπὸ ἀγγλικῶν στρατευμάτων· ἀλλὰ μετὰ τρία ἔτη ἐπανέστασις ἐκράγηται ἐν Καπούλη ἐπήνεγκε τὴν καταστροφὴν τοῦ ἀγγλικῶ στρατοῦ καὶ τὴν ἐγκατάλειψιν τῆς χώρας εἰς τοὺς αὐτόχθονας κυβερνήτας. Τῷ 1879 ἐγένετο ὑπὸ τῶν Ἀγγλων δευτέρα εἰς Ἀφγανίαν εἰσέλσις, ὅτε τὰ ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ Ρόβερτς ἀγόμενα πολυάριθμα ἀγγλοῖνδικά στρατεύματα κατέλαβον τὴν τε Κανδχαχάρην καὶ τὴν Καπούλην. Αἱ κυριώτεροι μεταξὺ Ἀφγανίας καὶ Ἰνδικῆς πόροιδοι προσητηθήσαν τῇ Ἰνδικῇ Αὐτοκρατορίᾳ. Ἀντὶ δὲ τοῦ ἐμίρου Σιρ Ἀλῆ, καθαιρεθέντος, ἀνεκηρύχθη ὑπὸ τῶν Ἀγγλων τῷ 1880 ὁ Ἀδδουραχμάν χάν, ἐπὶ τοῖς εἰσῆς ὄροις· αὐτὸς μὲν νὰ ὑπῆρχῃ τοῖς νεύμασι τῆς Ἀγγλίας, ἡ δὲ ἀγγλικὴ κυβέρνησις νὰ χορηγῇ μὲν αὐτῷ γενναίαν ἐπιχορήγησιν, νὰ ὑποχρεώται δὲ νὰ προστατεύῃ τὴν ἀνεξαρτησίαν καὶ ἀνεκραιότητά τῆς χώρας κατὰ πάσης ἐξωτερικῆς προσβολῆς. Ἐν Ἀφγανίᾳ ἐν γένει εἰπεῖν γίνονται ἐτησίως δύο συγκομιδαί, ἡ μὲν ἐκ σίτου, κριθῆς καὶ φακῆς, ἡ δὲ δευτέρα εἰς ὄρυζης, κέγχρου κτλ., τοῦ μέλλοντος μέρους τῆς παραγωγῆς ἔντος τοῦ σίτου. Ἡ Ἀφγανία δὲν εὐμοιρεῖ πολλῶν μέσων συγκοινωνίας, τὰ δὲ ἐμπορεύματα μετακομίζονται δι' ὀπορυγίων, ἰδίᾳ δὲ καμήλων. Ὁ μεταλλικὸς πλοῦτος τῆς χώρας λέγεται μέγας, ὅλγισθαι ὅμως μεταλλεῖα εὐρηγται ἐν ἐκμεταλλεῦσιν. Τῷ 1883 ἡ εἰς τὴν Ἰνδικὴν ἐξαγωγή ἀνήλθεν εἰς 310,000 λιρῶν στερλ., ἡ δὲ αἰσαγωγή εἰς 570,000 λ. στ. Αἱ πρῶσοδοι τοῦ νῦν Ἐμίρου ἀνέρχονται εἰς 400,000 λίρας στερ. περίπου, ἐκτὸς τῶν ὑπὸ τῆς Ἰνδικῆς κυβερνήσεως χαρηγομένων λιρῶν 120,000. Ὁ πληθυσμὸς ὑπολογίζεται εἰς 4,000,000.

ΒΕΛΟΥΧΙΣΤΑΝ

Ἐχουσα πρωτεύουσαν τὴν Χελάτ, ὀρίζεται ὑπὸ τῆς Ἀφγανίας, τῆς Περσίας, τῆς Ἀραβικῆς Θαλάσσης καὶ τοῦ πρὸς τὴν Σινδὴν Ἰνδικοῦ με-
θόριου. Ἡ ἐπιφάνεια αὐτῆς περιλαμβάνει 406,000 τετρ. μίλια περί-
που, ὃ δὲ πληθυσμὸς ὑπολογίζεται κάτω τοῦ ἑκατομμυρίου. Χώρα
πτωχὴ καὶ ἐμπόριον ἀσήμαντον· αἱ δὲ πρόσοδοι τοῦ Χάνου, ὅστις εἶνε
νῦν ὁ Μίρ Χοθαλάν, ἀναγορευθεὶς τῷ 1856, δὲν ὑπερβαίνουσι τὰς
30 χιλ. λιρῶν στερλ. Δυνάμει ὁμοίως τῆς μετὰ τῆς Ἀγγλίας συνθήκης
τοῦ 1854 λαμβάνει παρὰ τῆς ἀγγλ. κυβερνήσεως 5,000 λιρ. στερλ.
ἐπὶ τῷ ὄρει τοῦ πρᾶστατεύειν τοὺς διὰ τῆς χώρας αὐτοῦ διερχομένους
ἐμπόρους, ἀντικρούειν δὲ πάντα ἐχθρὸν τῆς βρετ. κυβερνήσεως καὶ μὴ
ἔχειν σχέσεις πρὸς ἄλλα κράτη. Δι' ἐτέρου δὲ ἄρθρου τῆς συνθήκης
αὐτῆς ἐπιτρέπεται εἰς τὰ ἀγγλικὰ στρατεύματα νὰ καταλαμβάνωσιν
οἰονδήποτε μέρος τῆς χώρας αὐτοῦ ὅτ' ἐθεώρουν κατὰλληλον αἱ ἀγ-
γλοῖνδικαί ἀρχαί· δυνάμει δὲ τοῦ ὅρου τούτου ἡ πόλις Κεττάχ, ἥτις
δεσπόζει τῆς παράδου Βολάν, καταλήφθη τῷ 1876. Ἐν Χελάτ δια-
μένει ἀγγλος ἀντιπρόσωπος.

ΙΑΠΩΝΙΑ.

Ἡ ἀνωτάτη ἐξουσία εὐρηται εἰς χεῖρας τοῦ «Τέννου» ἢ «Μικαδου»
(αὐτοκράτορας), εἰς ὃν εἰσὶν ὑποτεταγμένοι πάντες οἱ ἡγεμόνες τοῦ
τόπου.

Ὁ νῦν αὐτοκράτωρ Μούτς-Χίτο, γεννηθεὶς τῇ κβ' ἡμέρᾳ τοῦ 0' μη-
γὸς τοῦ 1852 (3 νοεμ. 1852), διεδέξατο τὸν πατέρα αὐτοῦ Κομάι-
Τέννο τῷ 1867, ἐνυμφεύθη δὲ τὴν Χαρού-κὸ, γεννηθεῖσαν τῇ ιε' ἡμέ-
ρᾳ τοῦ 3' μηνὸς τοῦ 1850 (28 μαΐου 1850), ἐκ τοῦ οἴκου Φουδζι-
βάρα Ἰτχιδζο, θυγατέρα τοῦ ἀποθ. Ταδακά-Δαϊδσίν.

Ἐπίδοξος διάδοχος. — Ἰοσιχίτο, υἱὸς τοῦ Τέννου καὶ τῆς Ἰατζι-
βάρα-Ἰοχίκο, γ. 31 αὐγ. 1879.

Θυγατέρις. — Ἄχι-κὸ, γ. 3 αὐγ. 1881.

Δικαιώματα διαδοχῆς τοῦ θρόνου ἔχουσι καὶ οἱ ἡγεμονικοὶ οἴκοι
Ἀρισουγέα, Φουσιμὴ καὶ Κανὶν ἐν ἐκλείψει τῆς πρώτης γραμμῆς.
Καὶ τοῦ μὲν οἴκου Ἀρισουγέα γόνοι εἰσὶν οἱ πρίγκηπες Τακαίτα (γ.
1812), Τορουχίτο (1835) καὶ Τακχίτο (1862), τοῦ δὲ οἴκου Φου-

σιμὴ δὲ πρίγκηψ Σαθανάρος (γ. 1838), καὶ τοῦ οἴκου Κανὶν ὁ πρίγ-
κηψ Κοτοχίτο (γ. 1863).

Ὁ τίτλος αὐτοκρατορικοῦ πρίγκηπος ἀπονέμεται ὡσαύτως (ἀλλ'
ἀνευ δικαιώματος κληρονομικοῦ) εἰς τοὺς ἀρχηγέτας τῶν οἰκογενειῶν·
Γιαμάσι-νὸ-μίγια (γ. 1846), Χιγιάσι-Φουσιμὴ-νὸ-μίγια (1846),
Ναρχιμάτο-νὸ-μίγια (1819), Κοβι-νὸ-μίγια (1824), Κίτα Σχιρα-
κάδα-νὸ-μίγια (1847), Κάνχο-νὸ-μίγια (1831).

ΚΟΡΕΑ (ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ).

[Μοναρχία ἀπόλυτος. — Ἀπὸ τοῦ 12' αἰῶνος ἡ Κορέα διετέλει ὑπο-
τελῆς τῇ Σινικῇ, ἀνευ ζμῶς ἄλλων καθηκόντων εἰμὴ τοῦ γνωστοποιεῖν
ἐν τάξει ἐκάστην ἀλλοδαξβασιλείαν καὶ τοῦ ἀποστέλλειν ἐτησίως μίαν
πρεσβείαν. Ἡ τάξις αὕτη τῶν πραγμάτων διαεπαύθη ὑπὸ τῶν Ἰαπό-
νων πρώτων, ἀναγνωρισάντων τὴν Κορέαν ἀνεξάρτητον διὰ τῆς ἀπὸ
27 φεβρ. 1876 συνθήκης τοῦ Σούλ καὶ τυγχόντων τοῦ δικαιώματος
τῆς ναυσιπλοΐας ἐν πολλοῖς λιμένσι τῆς Κορέας καὶ τοῦ ἀντιπροσω-
πεύεσθαι διὰ διπλωμάτου ἀλληλοδιαδόχως δὲ ἠνεψύθησαν εἰς τοὺς
Ἰάπωνας οἱ λιμένες τοῦ Φουζάν ἐπὶ τῆς μεσημβρινῆς ἀκτῆς (1870),
τοῦ Γένσαν ἐπὶ τῆς ἀνατολικῆς (1880) καὶ τοῦ Χιμουόλου ἐπὶ τῆς δυ-
τικῆς (1882), ἀπὸ δὲ τοῦ 1877 ἐδρεύει ἐν Σούλ ἀντιπρόσωπος τῆς
Ἰαπωνίας. Βραδύτερον οἱ Κορεανοὶ συνωμολόγησαν συνθήκας φιλίας
καὶ ἐμπορίου πρὸς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας τῆς Ἀμερικῆς (1882),
τὴν Μεγάλην Βρετανίαν καὶ τὴν Γερμανίαν (1883), τὴν Ἰταλίαν καὶ
τὴν Ρωσίαν (1884), ὧν οἱ ὑπῆκοοι ἔχουσιν ὁμοίως ἐλευθερίαν τὴν
εἰσόδον εἰς τοὺς λιμένας τῆς Κορέας.]

Ὁ νῦν βασιλεὺς διεδέξατο τὸν Τοῦλ-Τοῦχ ἐν ἔτει 1864.

ΠΕΡΣΙΑ.

Σαχ-ιν-σάχ Νασρ-εδ-διν, γ. τῇ 24 ἁπρ. 1831, τέταρτος ἡμερῶν
ἐκ τοῦ οἴκου τῶν Χατζάρ, διεδέξατο τὸν πατέρα αὐτοῦ Μωχαμέτ Σάχ,
ἀποθανόντα μηνὸς Σεπτεμβρίου 1848.

Τέκνα 9.

ΣΙΑΜ.

(Ἴδε ἡ ἡμερ. Ἀνατολῆς ἔτους 1885, σ. 67.)

Βασιλεὺς· Σάμδετς-Φρά-Παραμίνδρ-Μαχά-Χουλαλουκδρν, γ. 21
σεπτ. 1853, υἱὸς τοῦ βασιλεῶς Σάμδετς-Φρά-Παραμίνδρ-Μαχά-

Μονγκούτ και της βασιλείας Ραμδσί-Βχομραδχορομά: διεδέξατο τὸν πατέρα αὐτοῦ τῇ 1 ἰαν. 1868.

Πρίγκηπες: Σόμδετς-Τιάου-Φά-Μαχά-Μαλά-Κρόμ-Φρά-Βουμ-ράκ-Παραπάνς (Οεῖος τοῦ βασιλέως), Σόμδετς-Τιάου-Φά-Χατουρντ-Ρασμι και Σόμδετς-Τιάου-Φά-Χατβρονγιράγμ-Κρόμ-Λουάγου-Χα-κραπαδιγόγης (ἀδελφοὶ τοῦ βασιλέως), Σόμδετς-Τιάου-Φά-Μαχά-Ουαγίραγγίς, υἱὸς τοῦ βασιλέως.

ΣΙΝΙΚΗ.

(Ἴδε «Ἡμερ. Ἀνατολῆς» ἔτους 1885, σ. 68—69.)

Αὐτοκράτωρ: Κουάγκσοῦ, κυβερνῶν ἀπὸ τῶν μέσων τοῦ Ἰανουαρίου 1875. Ὁ αὐτοκράτωρ ὠνομάζετο πρὸ τῆς ἐνθρονίσεως αὐτοῦ Τσαίτ-τ' ἰέν. (Τὸ ἔτος 1884 συμπέπει ὡς ἔγγιστα πρὸς τὸ δέκατον ἔτος τῆς βασιλείας τοῦ αὐτοκράτορος Κουαγκσοῦ, ἐκτεινόμενον ἀπὸ τῆς 26 ἰαν. 1884 μέχρι τῆς 13 ἰαν. 1885.)

ΑΦΡΙΚΗ.

ΑΒΥΣΣΙΝΙΑ.

Χώρα τῆς βορείου Ἀφρικῆς καμμένη πρὸς τὸ Ν. τῆς Ἐρυθρᾶς Θαλάσσης μεταξύ τῆς 16° καὶ 20' βορ. πλάτ. καὶ 34° καὶ 40' ἄν. μήκ. περιλαμβάνει τὰς πηγὰς καὶ τὸ ἄνω μέρος τοῦ κυανοῦ Νεῖλου· ἔχουσα ἐπιφάνειαν 158,000 τετρ. μιλίων ἀποτελεῖται ἐκ σειρᾶς ὄροσέων ὕψους κατὰ μέσον ὄρον 5—8 χιλ. ποδῶν· ἡ δὲ ὑψηλότερα κορυφὴ τῶν ὑπερκαμμένων ὄρεων ὑπολογίζεται εἰς 15,200 ποδ. Τὰ προϊόντα τῆς ἐξπαγωγῆς εἰσιν ἐλεφαντόδον, χρυσόμοις, καφῆς, μόσχος καὶ λοιπά.

Ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ βασιλέως Θεοδώρου (13 Ἀπριλίου 1868) ἡ χώρα διηρέθη εἰς πολλὰ μικρὰ κράτη, ὧν τὰ κυριώταρα Τίγρις, Ἀγ-

χρά καὶ Σόα. Πληθυσμὸν ἔχει 3,000,000 περίπου κατοίκων, διασκορμμένων εἰς πολλὰς φυλὰς καὶ πατριὰς.

Ὁ νῦν βασιλεὺς τῆς Ἀβυσσινίας Ἰωάννης Β' Κάσας ἐστέφθη τῷ 1872.

ΑΙΓΥΠΤΟΣ.

[Σατραπεία ὑποτέλης τῷ Σουλτάνῳ τῆς Τουρκίας. Ἀπὸ τῆς 26 ἰουν. 1867 ὁ ἡγεμονεῖον ἀντικαταλείβει φέρει ἐπισήμως τὸν τίτλον «Υψηλοτάτου» καὶ «Χεδίβου».]

Μεχεμέτ-Τεβρίκ, Χεδίβος τῆς Αἰγύπτου, κυρίαρχος τῆς Νουβίας, Αἰθιοπίας, Κορδοφάν καὶ Δαρφούρ, γ. τῷ 1852, υἱὸς τοῦ Χεδίβου Ἰσμάηλ πασσαῦ, ὃν διεδέξατο τῇ 8 αὐγ. 1879 (19 Σεπτεμβρίου 1879), ἐγκαθιδρυθεὶς ἐπισήμως τῇ 14 αὐγ. 1879. Ἐνυμφεύθη μηνὶ Ἰανουαρίου τοῦ 1879 τὴν

Πρ. Ἐμινὲ Χανούμ, θυγατέρα τοῦ ἀπ. πρ. Ἐλ-Χαμῆ πασσαῦ.

Τέκνα.—1. Πρ. Ἀββᾶς βέης (γ. 1874).—2. Πρ. Μεχεμέτ-Ἀλῆ βέης (1876).—3. Πρ. Καδσχαί-Χανούμ (1879).—4. Πρ. Νιμλετ-Χανούμ (1884).

ΑΡΑΓΣΙΩΝ (Orange).

(Ἴδε «Ἡμερ. Ἀνατολῆς» ἔτους 1885, σ. 69—70.)

Πρόεδρος: J. H. Brand, ἐκλεγείσ τῇ 9 μαΐου 1884 τὸ πέμπτον ἐπὶ πενταετίαν.

ZANZIBAR (Σουλτανάτον).

(Ἴδε «Ἡμερ. Ἀνατολῆς» ἔτους 1885, σ. 70.)

Ἡγεμὸν (Seyyid): Βαργάσγ βάν Σαῖδ, ἀπὸ τοῦ 1870, δευτερότοκος ἀδελφὸς τοῦ Σαῖδ-Μετζῆτ, ἀποθνήσκοντος τῇ 7 ἰαν. 1870.

ΚΟΓΓΟ.

Τὸ ἀνεξάρτητον Κράτος τοῦ Κόγγου, ἱδρυθέν κατὰ συνέπειαν τῆς ἐν Βερολίνῳ συνελθούσης συνδιασκεψῆς τῇ 26 φεβρ. 1885, ὑπὸ τῆς κυριαρχίας τοῦ βασιλέως τῶν Βέλγων Λεοπόλδου Β', τῇ ἐγκρίσει καὶ ἐπιψηφίσει τῶν

βελγικῶν νομοθετικῶν σωμάτων ἀπὸ τῆς 30 ἁπρ. τοῦ αὐτοῦ ἔτους. Τὸ νέον Κράτος ἐκηρύχθη διὰ παντὸς οὐδέτερον, συμφώνως τῇ γ' παραγράφῃ τοῦ πρακτικῆς τῆς συνδιασκεφῆς, ἣ δὲ σχετικῆ προκήρυξις ἐγένετο ἐν Βανναῖ τῇ 31 ἰουλ. 1885. Τὰ σύνορα τοῦ Κράτους καθωρίσθησαν διὰ συνθηκῶν συναμολογηθεισῶν ὑπὸ τῆς Διεθνούς Ἑταιρίας τοῦ Κόγγου μετὰ τῆς Γερμανίας (8 νοεμ. 1884), τῆς Γαλικῆς Δημοκρατίας (5 φεβρ. 1885) καὶ τῆς Πορτογαλίας (14 φεβρ. 1885).

Κυβερνήτης ἐν Κόγγῳ : Σιρ Φράνσις δὲ-Οὐίντων.

ΛΙΒΕΡΙΑ (δημοκρατία).

(ἴδε «Ἡμερ. Ἀνατολῆς» 1885, σ. 70—71.)

Πρόεδρος τῆς δημοκρατίας : Πάριων-Ριχάρδος-Βραϊτ-Ίόνσον (7 ἰαν. 1884).

Ἀντιπρόεδρος : Ἰάκωβος Θόμφων.

ΜΑΔΑΓΑΣΚΑΡΗ.

Διὰ τὰ ἀναγόμενα εἰς τὴν νῆσον ταύτην μέχρι τοῦ 1884 παραπέμπεται ὁ ἀναγνώστης εἰς τὸ «Ἡμερ. τῆς Ἀνατολῆς» 1885, σ. 71.

Μετὰ νέας προσπάτους περιπλοκάς πρὸς τὴν Γαλλίαν, ἡ Μαδαγασκάρη ἐτέθη διὰ συνθήκης ὑπὸ τὴν γαλλικὴν προστασίαν (δεκ. 1885).

Βασίλισσα : Ραναβαλό Γ' (γ. 1860), διαδεξαμένη τῇ 13 ἰουλ. 1883 τὴν ἀποθανούσαν θείαν αὐτῆς Ραναβαλό Β', συνελοῦσα εἰς γάμον μετὰ τοῦ πρωθυπουργοῦ Ραζαρεμίνου. — Τέκνα 2, θήλια.

ΜΑΡΟΚΟΝ.

Σουλτάνος : Μουλεῦ-Χασάν, ἀναγορευθεὶς τῇ 25 σεπτ. 1873 καὶ διαδεχόμενος τὸν πατέρα αὐτοῦ Σιδι-Μωχαμέτ, ἀποθανόντα.

ΤΡΑΝΣΒΑΛΑ (δημοκρατία).

(ἴδε «Ἡμερ. Ἀνατολῆς» ἔτους 1885, σ. 71—72.)

Πρόεδρος : S. J. P. Krüger, ἐκλεγείς τῇ 9 μαΐου 1883 ἐπιτριεῖαν.

Ἀγγλος ἀντιπρόσωπος : Γεώργιος Οὐδσαν.

ΤΥΝΙΣ.

Βέης καὶ κύριος τοῦ βασιλείου τῆς Τυνίδος : Σιδι-Ἀλή πασάς, γ. 1817, υἱὸς τοῦ Βέη Σιδι-Ἀχρίν διεδέξατο τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Μωχαμέτ-ἔλ-Σαδὴν τῇ 28 ἔκτ. 1882.

Ἐπίδοξος διάδοχος : Σιδι-Ἀλῆς, δευτερότοκος ἀδελφὸς τοῦ νῦν βέη, γεννηθεὶς τῇ αὐτῇ ἔτει 1817.

ΑΜΕΡΙΚΗ.

ΑΡΓΕΝΤΙΝΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ.

(ἴδε «Ἡμερ. Ἀνατολῆς» ἔτους 1885, σ. 73.)

Πρόεδρος : Ὁ στρατηγὸς J. A. Roca, ἐκλεγείς τῇ 12 ἔκτ. 1880 ἐπι ἐξουσίαν.

Ἀντιπρόεδρος : F. B. Madero, ἐκλεγείς τῇ 12 ἔκτ. 1880 ἐπι ἐξουσίαν.

ΒΕΝΕΖΟΥΕΛΑ (Ἡνωμέναι Πολιτεῖαι).

(ἴδε «Ἡμερ. Ἀνατολῆς» ἔτους 1885, σ. 73.)

Πρόεδρος : Στρατηγὸς Ἰωακείμ Κρέσπος (μέχρι τῆς 20 φεβρουαρίου 1886).

ΒΟΛΙΒΙΑ (δημοκρατία).

(ἴδε «Ἡμερ. Ἀνατολῆς» ἔτους 1885, σ. 73.)

Πρόεδρος : Γ. Παχέκο, ἐκτὸς τῆς 1 ἀγ. 1884.

Ἀντιπρόεδροι : M. Βαπίστας καὶ A. Ὁθλίτας.

ΒΡΑΣΙΛΙΑ.

(ἴδε «Ἡμερ. Ἀνατολῆς» ἔτους 1885, σ. 74.)

Πέτρος Β' τῆς Ἀλκαντάρας-Ἰωάννης-Κάρολος-Λεοπόλδος-Σαλβαδόρ-Βιτιάνος-Φραγκίσκος-Σαβέριος-Δὲ-Πάολ-Λεοκίδιος-Μιχαήλ-Γαβριήλ-Ραφαήλ-Γουζάγος, αὐτοκράτωρ τῆς Βρασιλίας, γ. 2 δεκεμ.

1825, υἱὸς τοῦ αὐτοκράτορος Δὸν Πέτρου Α' τῆς Ἀλκμαντρίας ἀνέλαβε τὴν βασιλείαν τῇ 7 ἁπρ. 1831 ὑπὸ κηδεμονίαν κατόπιν τῆς ἐν Βοσκίστρῃ γραφείας πικραιτήσεως τοῦ πατρὸς του, ἀνεξαρτήτως δὲ κυβερνᾷ ἀπὸ τῆς 23 ἰουλ. 1840· ἐπέστη τῇ 18 ἰουλ. 1841. ἐνυμφεύθη τῇ 4 σεπτ. 1843 τὴν

Αὐτοκράτειραν Δόνναν Θερεσίαν-Χριστίην-Μαρίαν, γ. 14 μαρτ. 1822, θυγατέρα τοῦ ἀπ. Φραγκίσκου Α', βασιλέως τῶν Δύο-Σικελιῶν.

Θ υ γ ἄ τ η ρ.—Αὐτοκ. πριγκίπισσα Ἰσαβέλλα, γ. 29 ἰουλ. 1846, συζευθεῖσα 15 ὀκτ. 1864 τῷ πρίγκηπι τῆς Αὐρηλίας Γάστων (γ. 29 ἁπρ. 1842), ἐγγόνῳ τοῦ ἀπ. βασιλέως τῶν Γάλλων Λουδοβίκου-Φιλίππου. Τέκνα τούτων 3: Πρ. Πέτρος (γ. 1875) πρ. Λουδοβίκος (1878), πρ. Ἀντώνιος (1881).

Ἡ δευτέρα θυγάτηρ τοῦ αὐτοκράτορος, πρ. Λεοπολδίνη, γ. 13 ἰουλ. 1847 καὶ ἀπ. 7 φεβρ. 1871, ὑπῆρξε σύζυγος τοῦ πρ. Αὐγούστου τῆς Σαξωνίας (γ. 1845), υἱοῦ τοῦ ἀπ. πρ. Αὐγούστου (θεῖου τοῦ νῦν ἡγεμόνος τοῦ Σάξ-Κοθούργ-Γόθα) καὶ τῆς πρ. Κλημεντίνης (γ. 1817), θυγατρὸς τοῦ ἀπ. βασιλέως τῶν Γάλλων Λουδοβίκου-Φιλίππου. Τέκνα τούτων 4.

Ἄ δ ε λ φ αὶ ἐκ τοῦ α' γάμου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Πέτρου Α' (γ. 1798 καὶ ἀπ. 1834) καὶ τῆς αὐτοκράτειρας Λεοπολδίνης, ἀρχιδουκίσσης τῆς Αὐστρίας (ἀπ. 1826.—Πρ. Ἰανουαρία, γ. 11 μαρτ. 1822, συνεζεύχθη 28 ἁπρ. 1844 τῷ πρ. Λουδοβίκῳ τῶν Δύο-Σικελιῶν, υἱῷ τοῦ ἀπ. βασιλέως τῶν Δύο-Σικελιῶν, Φραγκίσκου Α'.—Πρ. Φραγκίσκα, γ. 2 αὐγ. 1824, συνεζεύχθη 1 μαΐου 1843 τῷ ὀρλεανίδῃ Φραγκίσκῳ, πρίγκηπι τοῦ Ζαμβίλ, γ. 14 αὐγ. 1818. Ἡ πρωτότοκος τούτων θυγάτηρ πρ. Φραγκίσκα, γ. 1844, συνεζεύχθη 11 ἰουν. 1868 τῷ ὀρλεανίδῃ πρίγκηπι Ροβέρτῳ, δουκί τοῦ Chartres (γ. 1840).

ΗΝΩΜΕΝΑΙ ΠΟΛΙΤΕΙΑΙ.

Δημοκρατία.— Ἀνεξαρτησία ἀπὸ τῆς 4 ἰουλ. 1776. Σύνταγμα ἀπὸ τῆς 17 δεκ. 1787, μερίζον τὰς ἐξουσίας τοῦ Κράτους μεταξὺ 3 σωμάτων, ἀνεξαρτήτων καὶ διακεκριμένων ἀπ' ἀλλήλων: τῆς ἐκτελεστικῆς ἀρχῆς (Πρόεδρου), τῆς νομοθετικῆς (Συγκλήτου)

καὶ τῆς «δικαστικῆς» (Ἀνωτάτου Δικαστηρίου). Ἡ Σύγκλητος (Congrès) ἀποτελεῖται ἐξ 109 γερουσιαστῶν καὶ 292 βουλευτῶν. Ἡ ἐκλογή τοῦ Προέδρου, ἔχοντος τετραετὴ περίσδον, εἶνε δευτεροβάθμιος, γινομένη ὑπὸ 401 ἀντιπροσώπων ἰσarithμῶν πρὸς τὸν ὀλίγον ἀριθμὸν τῶν μελῶν τῆς Συγκλήτου, ἀκλεγομένων ὑπὸ τῶν 38 κρατῶν καὶ τῶν 8 ἀνεξαρτήτων πόλεων, ἐξ ὧν ἀποτελοῦνται αἱ Ἰνωμένοι Πολιτεῖαι. Τῆς τελευταίας δὲ τετραετοῦς περιόδου, ἥτις ἤρξατο ἀπὸ τῆς 4 μαρτ. 1881, ὅτε ἀνέλαβε τὴν προεδρίαν ὁ δολοφονηθεὶς Ἰακώβος Α. Γκάργηλδ, ληξάσης τῇ 4 μαρτ. 1885, ἐξέλεγη τῇ 4 δεκ. 1884 νέος πρόεδρος ὁ Cleveland, δικηκτῆς Νέας-Υόρκης, ἀντὶ τοῦ Chester A. Arthur, συνεχίσαντος τὴν προεδρίαν τοῦ δολοφονηθέντος Ἰακώβου Γκάργηλδ· ἀντιπρόεδρος δὲ ὁ Θωμᾶς Ἀνδρέας Hendricks, ἀποβιώσας τῇ 25 νοεμ. 1885.

Ἡ παρούσα περίσδος εἶνε εἰκοστὴ τετάρτη ἀπὸ τοῦ 1789.

ΙΣΗΜΕΡΙΝΟΣ (δημοκρατία).

(Ἔσ α' Ἡμερ. Ἀνατολῆς ἔτους 1885, σ. 76.)

Πρόεδρος: J. M. P. Canhamo, ἐκλεγείς τῇ 23 ὀκτ. 1883 ἐπὶ περίσδον 4 ἐτῶν.

Ἀντιπρόεδρος: Στρατηγὸς A. Guerrero.

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΑΜΕΡΙΚΗ.

(Ἔσ α' Ἡμερ. Ἀνατολῆς ἔτους 1885, σ. 76.)

Δημοκρατία, ἀνεξάρτητος κηρυχθεῖσα τῇ 15 Σεπτεμβρίου 1821. Ἡ συνένωσις πάντων τῶν κρατῶν τῆς Κεντρικῆς Ἀμερικῆς εἰς ἓν ἐγένετο τῇ 1 ἰουλ. 1823. Διαλύσις τῆς ὁμοσπονδιακῆς συνθήκης τῷ 1840.

1. ΓΟΥΑΤΕΜΑΛΑ.— Πρόεδρος: Ὁ στρατηγὸς Βαρβλάς τοποτηρητῆς (1885).

2. ΚΟΣΤΑ-ΡΙΚΑ.— Σύνταγμα ἀπὸ τῆς 22 δεκ. 1871, ἀνακυρωθὲν μετὰ τινῶν τροποποιήσεων τῷ 1878.— Πρόεδρος: Βερνάρδος Σότο (12 μαρτ. 1885).

3. ΝΙΚΑΡΑΓΟΥΑ.— Τὸ σύνταγμα προδικηροῦθη τῇ 19 αὐγ. 1858, διαρκεία τῆς προεδρίας ἔτη 4. Ἡ νομοθετικὴ Συνέλευσις

ἀπικρίθεται ἐξ 11, ἡ δὲ Γερουσία ἐκ 10 μελών. — Πρόεδρος: Ἀδάμ Καρδένκς (1883).

4. ΣΑΛΒΑΔΟΡ (Σώστης ἢ Σωτήρ). — Ἡ Σύγκλητος ἀποτελεῖται ἐξ 24 βουλευτῶν καὶ 12 γερουσιαστῶν, τῶν πάντων ἡ ἐκλογή ἀνανεοῦται κατ' ἔτος κατὰ τὸ ἥμισυ. — Πρόεδρος: Φραγκίσκος Μένενδὲζ, προσωρινῶς (1885).

5. ΧΟΝΔΟΥΡΑΣ. — Διάρκεια τῆς προεδρίας ἔτη 4. — Ἡ νομοθετικὴ Συνέλευσις ἀπικρίθεται ἐξ 11 βουλευτῶν, ἡ Γερουσία ἐξ 7 μελών καὶ τὸ Συμβούλιον τῆς ἐπικρατείας ἐκ τῶν ὑπουργῶν καὶ 7 ἐτέρων μελών. — Τὸ Σύνταγμα προκηρύχθη τῆ 1 νοεμ. 1880. — Πρόεδρος: Λουδ. Βόγραν, ἐκλεγείς τῆ 27 νοεμ. 1883.

[Σημ. — Τῆ 9 μαρτ. 1885 ὁ τότε πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας Γουατεμάλας στρατηγὸς Βέρριος, προκηρύξας τὴν ἕνωσιν τῶν 5 κρατῶν, προσήλθε μετὰ τῶν στρατευμάτων αὐτοῦ πρὸς πραγματοποίησιν τῆς ἐνώσεως ταύτης· ἀλλὰ τῆ 28 τοῦ αὐτοῦ μηνὸς αἱ κυβερνήσεις Κόστα-Ρίκας, Νικαραγουάας καὶ Σαλβαδόρ, συμμαχήσαντι ἀντεπεξῆλθον κατὰ τοῦ στρατηγῶ Βερρίου, ἐπαπειλοῦντες τὰ σύνορα τοῦ Σαλβαδόρ μετὰ 15,000 ἀνδρῶν, ἐν δὲ τῇ γενομένῃ μάχῃ τῆ 4 ἀπρ. ὁ πρόεδρος τῆς Γουατεμάλας κατατροπωθεὶς ἐρρονεῖθη μαχόμενος. Τῆ 16 ἀπρ. ἡ εἰρήνη ἀποκατεστάθη ἐντελῶς.]

ΚΟΛΟΜΒΙΑ (Ἡνωμ. Κράτη).

(Ἴδε «Ἡμερ. Ἀνατολῆς» ἔτους 1885, σ. 70).

Πρόεδρος: Ε. Νούνιεζ (1 ἀπρ. 1884).

ΜΕΞΙΡΟΝ (Δημοκρατία).

(Ἴδε «Ἡμερ. Ἀνατολῆς» ἔτους 1885, σ. 70—77).

Πρόεδρος: Ὁ στρατηγὸς Πορφύριος Διάξ, ἐκλεγείς ἐπὶ τετραετίαν πρόεδρος συνταγματικῆς τῆς Δημοκρατίας τῆ 1 δεκ. 1884.

ΟΥΡΟΥΓΟΥΑΗ (Δημοκρατία).

(Ἴδε «Ἡμερολ. Ἀνατολῆς» ἔτους 1885, σ. 77.)

Πρόεδρος: Ὁ στρατηγὸς Μάξιμος Σάντος, ἐκλεγείς μετὰ τὴν παραιτήσιν τοῦ Φραγκίσκου Α. Βιδάλ τῆ 1 μαρτ. 1882 μέχρι τῆς 1 μαρτ. 1886).

ΠΑΡΑΓΟΥΑΗ (Δημοκρατία).

(Ἴδε «Ἡμερ. Ἀνατολῆς» ἔτους 1885, σ. 77—78.)

Πρόεδρος: Ὁ στρατηγὸς Β. Καβαλλέρο, ἐκλεγείς τῆ 25 νοεμ. 1882.

ΠΕΡΟΥ (Δημοκρατία).

(Ἴδε «Ἡμερ. Ἀνατολῆς» ἔτους 1885 σ. 78.)

Δικτάτωρ: Στρατηγὸς Caceres (1884).

ΧΙΛΗ (Δημοκρατία).

(Ἴδε «Ἡμερ. Ἀνατολῆς» ἔτους 1885 σ. 78.)

Πρόεδρος: Δομίγγο Σάντα-Μαρία, διαδεχόμενος τὸν Ἀνθῶν Πίντο (18 σεπτ. 1881 — 1886). Ὁ αὐτὸς προεδρεῖ καὶ τὸ Συμβούλιον τῆς ἐπικρατείας.

ΩΚΕΑΝΙΑ.

ΣΑΜΟΑΙ ΝΗΣΟΙ.

(Ἴδε «Ἡμερ. Ἀνατολῆς» ἔτους 1885, σ. 78—79).

Βασιλεὺς: Μαλιετό Ακουπέπα, διαδεχόμενος τῆ 8 νοεμ. 1880 τὸν ἀποθανόντα βασιλέα Μαλιετό Ταλαβοῦ.

Ἀντιβασιλεὺς: Ταμασίος.

ΣΑΝΔΟΥΧΑΙ ΝΗΣΟΙ (Hawaii).

(Ἴδε «Ἡμερ. Ἀνατολῆς» τοῦ ἔτους 1885 σ. 70.)

Βασιλεὺς: Καλακαούας Α', γ. 16 νοεμ. 1836, υἱὸς τοῦ Καπισιέα, διαδεχόμενος Λουναίλον τὸν Α' (γ. 31 ἰαν. 1835 καὶ ἀπ. 3 φεβρ. 1874) καὶ ἐκλεγείς ὑπὸ τοῦ κοινοβουλίου τῆ 12 φεβρ. 1874 ἐστέφθη 12 φεβρ. 1883.

Βασίλισσα Καπιολάνη, γ. 31 δεκ. 1834.

Ἀδελφοὶ τοῦ βασιλέως: Καμκατέα Λιλιουκαλάη, ἐπίδοχος διάδοχος, γ. 2 σεπτ. 1838, συνεζεύθη τῇ Γωάννῃ Δ. Δομίνη, διοικητῇ

τῷ Οὐαχού. — Μικτὸμ Δικελίκη, γ. 13 Ιαν. 1851, συναζούχθη 22
σεπτ. 1870 τῷ Ἀρχιδάλδω Σκὼτ Κλέγορν.

ΤΟΓΓΑ (Νῆσοι).

(Ἴδε ἡ ἡμέρ. Ἀνατολῆς ἔτους 1885 σ. 80.)

Βασιλεὺς: Γεώργιος Α' Τουεκαά.

Βασίλισσα: Κορλόττα.

Πρίγκηψ διαδόχος: Οὐελλιγκτὼν-Γου-Τουδου-Μαλοχί, πρωτότοκος υἱὸς τοῦ πρίγκηπος διαδόχου Δαυίδ-Οὐγά, ἀποθανόντος τῆ 22 δεκ. 1870.

Πρόεδρος τῆς νομοθετικῆς Συνελεύσεως Οὐίλλιαμ-Τουρί.

ΣΗΜΕΙΩΣΙΣ.

Ἀπὸ τοῦ προσεχούς ἔτους τὸ πελιτειογραφικὸν μέρος τοῦ ἡμερ. τῆς Ἀνατολῆς σπουδαίως διαρρυθμίζεται καὶ διασκευάζεται, οὕτως ὥστε τοῦτο μὲν, ἐπεκτεινόμενον καὶ συστηματικώτερον καταρτιζόμενον, νὰ κατέχη δέκα τοῦλάχιστον τυπογραφικὰ φύλλα, ὅλος δὲ ὁ γῶρος 20—25 τυπογραφικῶν φύλλων νὰ ἀφιερώται τοῦ λοιποῦ εἰς τὸ καθαρῶς φιλολογικὸν καὶ ἐπιστημονικὸν μέρος. Βίς τοῦτο δὲ ὑποχρεοῖ ἡμᾶς ἡ θέσις, ἣν ἡσημέρκι καταλαμβάνει τὸ ἡμέτερον ἔργον, ὅπου μεθ' ὑπερῆρκαίως βλέπομεν χρησιμεῖον ὡς τινὰ αὐθεντικὴν πηγὴν μὲν τοῖς ξένοις, προκειμένου περὶ τῶν καθ' ἡμᾶς, ὡς βοήθημα δὲ πρόχειρον τῆ ἡμετέρα δημοσιογραφία, ὡς πρὸς τὰ πολιτειογραφικὰ ἰδιὰ, ὧν ὁ ἐπίσκοπος καταρτισμὸς, γινόμενος ἐπὶ τῆ βίασει ἰδικιτέρων ἡμῶν σημειώσεων καὶ ἄλλων πηγῶν, ἀνατίθεται ἀπὸ τοῦ παρελθόντος ἔτους τῆ φιλοκαλίῳ ἐπιμελείᾳ καὶ φροντίδι τοῦ ἀγαπητοῦ ἡμῶν συναδέλφου Γ. Α. Ξανθοπούλου. Σημειωτέον ἐν τούτοις ὅτι καὶ ἐν τοῖς πολιτειογραφικοῖς τῆς μετὰ χεῖρας ἐκδόσεως οὐσιώδεις ἐγένοντο τροποποιήσεις εἴτε χάριν συμπληρώσεως εἴτε χάριν προσθήκης νέων ὅλων πολιτειογραφικῶν καὶ καταστατικῶν εἰδήσεων.

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟΝ.

Α.

ΚΑΙ ΠΑΛΙΝ ΠΕΡΙ ΚΑΥΤΑΙΜ(Ν)ΗΣΤΡΑΣ.

I.

Δημιουργήσας πρὸ δύο ἐτῶν ἐκ Θουμαστῆς τύχης ζήτημα περὶ τοῦ ὀνόματος τῆς γυναικὸς τοῦ Ἀγαμέμνονος οὐδέποτε ἠλπίζον ὅτι ἐντὸς βραχυτάτου χρόνου ἐμελλε καὶ νὰ λυθῇ, βεβαιουμένου ὅτι ἡ ἐνδοξὸς γυνὴ ὠνομάζετο ἄλλως ἢ ὅπως πάντες ἀπὸ τῶν πρώτων τῆς παιδικῆς ἡλικίας ἐτῶν συνειθισαμεν νὰ ὀνομάζωμεν αὐτὴν ἐν τῷ σχολείῳ καὶ ἐκτὸς αὐτοῦ. Ἀπὸ αἰῶνων, τίς οἶδε πόσων, ἐπεκράτει ἡ κλήσις Κλυταίμηστρα, μέχρις οὗ τύχη «Θουμάσαι ἀξία», κατὰ Σοφοκλέα εἶπεῖν, προὔξενήσέ μοι τὸν φόβον μὴ «ἢ γυνὴ τοῦ Ἀγαμέμνονος πρὸ αἰῶνων πολλῶν ἀποβαλοῦσα βίαν καὶ βασιλείαν καὶ ζωὴν καὶ ἄλλα ἀγαθὰ θείῃ νῦν, μετὰ τρεῖς ἐτῶν χιλιάδας, νὰ ἀποβῆ καὶ ἐν γράμμῳ μένουσα Κλυταίμηστρα». Ὁ φόβος μου ἐκτὸς μετεβλήθη εἰς πίστιν, ἐν τοῖς ἐπομένοις δὲ ἐπιχειρῶ νὰ πείσω καὶ ἐκείνους τοὺς ἀναγνώστας ὅσοι δὲν ἔχουσιν ἐκ προομιῶν ἀπέφασιν νὰ μὴ πεισθῶσιν.

II.

Τὴν πρώτην ἀφορμὴν εἰς τὸ ζήτημα ἔδωκεν ἡ λαμπρὰ Λαυρεντιὰκὴ βιβλιοθήκη ἐν Φλωρεντίᾳ ἐνθὰ πρὸ τριῶν ἐτῶν διέτριβον

χάρις τῆς ὑγείας. Ὅδοῦ πέρρον ἀνεγίνωσκον καὶ ἄλλα μὲν χειρόγραφα μάλιστα δὲ τὸ πολύτιμον καὶ ἀρχαιότατον τοῦ Σοφοκλέους τὸ ἀποκεκρυμένον ἐν τῷ 32ῳ ἀναλογεῖται ὑπ' ἀρ. 9 (Plut. XXXII, 9) καὶ ὑπὸ τῶν ἐκδοτῶν διὰ τοῦ LA ἢ διὰ μόνου τοῦ L (=Laurentianus) συνήθως σημεινόμενον περιγράφεται ὁ κώδιξ διὰ μικρῶν μὲν ἀλλ' ἀνεπαρκῶς καὶ οὐχὶ μετὰ τῆς δεούσης ἀκριβείας ὑπὸ τοῦ Bandini ἐν σελ. 131-134 τοῦ δευτέρου τόμου τοῦ καταλόγου τῶν Ἑλληνικῶν χειρογράφων, ἀνήκει δὲ εἰς τὸν ἐνδέκατον αἰῶνα, εἰ καὶ ὁ πολὺς Cobet ἐν τῷ βιβλίῳ τῷ ἐπιγραφομένῳ «*cod. arte interpreti.*» ἐν σελ. 103 ἀνάγει αὐτὸν εἰς τὸν δέκατον ἔχει 264 φύλλα ὡν τὰ τελευταῖα 146 φέρουσι γεγραμμένα τὰ δράματα τοῦ Αἰσχύλου καὶ τὰ Ἀργοναυτικά Ἀπολλωνίου τοῦ Ῥοδίου.

Ἰδῶν εὖθις κατὰ τῶν πρώτων φύλλων τὴν ἀνάγνωσιν οὐ τοῦ χειρογράφου κακῶς εἶχον ἀναγνώσῃ οἱ μέχρι τοῦ χρόνου ἐκείνου ἐκδίδεται Elmsley (1820), Wolff, Dübner (1858) καὶ Campbell (1879) ἐπεχείρησα νὰ συντάξω νέαν ἀκριθεῖ αὐτοῦ ἀντιβόλην ἐν ταῖς κειμένην τῶν δραμάτων καὶ ἐν τῷ τῶν ἀρχαίων σχολίων τῶν προσγεγραμμένων ἐν ταῖς ῥαῖς (marginalia) τίς ἠδύνατο λ.χ. νὰ φαντασθῇ ὅτι ἐν Αἰαντ. στ. 178 ὁ L δὲν ἔχει ἐλ α φ Η β ο λ (αἰς, ἀλλ', ὡς ὁ Dindorff εἶχεν ἀπακαστήσῃ κατ' εἰκασίαν, ἐλ α φ Α β ο λ (αἰς καὶ ἐν στ. 1098 οὐχὶ τὸν ἄνδρ', ὡς πάντες οἱ ἐκδίδται παραδίδουσιν, ἀλλὰ τὸν δ' ἄνδρ' (πρὸβλ. στ. 1047 τὸν δὲ τὸν νεκρὸν, 4061, 4090, 4103, 4109, 4126, 4128, 4140, 4169, 4176, 4185, 4280, 4319, 4332 τὸν ἄνδρα τὸν δὲ, 4355, 4378, 4385) καὶ ἐν στ. 4100 οὐχὶ ἐς ταφῆς ἀλλ' εἰς ταφῆς;

Μεζζονα καὶ πλείονα ἦσαν τὰ κακὰ τῶν ἐκδοτῶν ἀναγνώσματα ἐν ταῖς σχολίαις ἅτινα μετὰ τὸν Dübner οὐδεὶς ἄλλος εἶχεν ἐκ νέου ἀντιβόλην, περὶ αὐτῶν δὲ καὶ ἔγραψα διὰ μικρῶν ἐν τῇ πραγματείᾳ τῇ ἐπιγραφομένῃ «*codex Laurentianus von Sophokles und eine neue Kollation im Scholientexte*» τῇ καταχωρήσει ἐν σελ. 403—440 τοῦ 13ου ἀναπληρωτικοῦ τόμου τῶν «*χρονικῶν τῆς κλασικῆς φιλολογίας*» (Supplementband der Jahrbücher für classische Philologie) τῆς Αἰφίας καὶ ἀνατυποποίησι καὶ ἐν ἰδίῳ τεύχει (besonderer Abdruck). Ἡ ἀνάγνωσις

καὶ ἀντιβόλη τοῦ ἐξ 118 φύλλων συγκαμημένου χειρογράφου τοῦ Σοφοκλέους εἶχε προχωρήσῃ μέχρι τοῦ φύλλου 97α ὅτε ἐν φ. 97β ἐνέτυχον τῷ εἰς Οἶθ. ἐπὶ Κολ. στ. 71 σχολίῳ τῷδε: κῆ καταρτόσων μέλοι: παρασκευάσων, εὐτρεπίσων. Ὀμηρος ἤρτωναν τὸ δ' ἔρετμ. α (δ 782) καὶ Κλυταιμνήστρα δόλον ἤρτυε (λ 439)», ἐπιστήσας δὲ μᾶλλον τὴν προσοχὴν εἶρον ὅτι ὁ κώδιξ εἶχε Κλυταιμνήστρα. Περιεργία τῆς σιγμῆς ἐκείνης προσγενομένη μοι ἐξ ὑπονοίας, ἥς τὴν ἀρχὴν καὶ αἴτιαν οὐδ' ἐγὼ ἐθυμοῦμι πλέον, μὲ ἐκίνησε νὰ ἀνέρω καὶ ἐν ταῖς προαναγνωσθεῖσιν 96 φύλλοις τὰ χωρία πάντα ἐν οἷς φέρεται τὸ ὄνομα, ἀνευρῶν δὲ καὶ ἐπαναγνῶς αὐτῆ εἶρον ὅτι πανταχοῦ τοῦ κώδικος κείται γεγραμμένον Κλυταιμνήστρα. Ἰδὸν τὰ χωρία κατὰ τὴν ἐν τῷ χειρογράφῳ τάξιν:

Φύλλ.	18α.	Ἡλέκτρ. σζ.	εἰς στ.	95.	(Elmsl. ἐκδ. σελ. 313)	δὲς.
»	19α.	»	»	206.	(» »)	318).
»	19β.	»	»	213.	(» »)	»).
»	20α.	»	»	300.	(» »)	322).
»	20β.	»	»	312.	(» »)	»).
»	21β.	»	»	441.	(» »)	325).
»	»	»	»	445.	(» »)	326).
»	22α.	»	»	493.	(» »)	328) δὲς.
»	»	»	»	495.	(» »)	»).
»	22β.	»	»	539.	(» »)	329).
»	23β.	»	»	610.	(» »)	331).
»	»	»	»	622.	(» »)	»).
»	28α.	»	»	1058.	(» »)	343) δὲς.
»	»	»	»	1065.	(» »)	»).
»	»	»	»	1069.	(» »)	»).
»	»	»	»	1070.	(» »)	»).
»	28β.	»	»	1080.	(» »)	344).
»	29α.	»	»	1146.	(» »)	345).
»	29β.	»	»	1178.	(» »)	346).
»	30α.	»	»	1239.	(» »)	»).
»	»	»	»	1243.	(» »)	»).
»	31β.	»	»	1384.	(» »)	349) δὲς.

Φηλλ.	316.	Ήλεκτρ. σγ.	εις στ.	1389.	(Elmsl. έκδ. σελ. 349).
»	32α.	»	»	1404.	(» » 350).
»	»	»	»	1428.	(» » »).
»	»	»	»	1434.	(» » »).
»	32β.	»	»	1438.	(» » 351).
»	72α.	Τραχ.	»	639.	(» » 174).
»	976.	Οιδ. Κολ.	»	71.	(» » 45).

Ἐν τῷ κειμένῳ τῶν δραμμάτων αὐτῶν τὸ ὄνομα ἀπαντᾷ μόνον δὲς, ἐν Ἠλεκτρ. στ. 1368 καὶ 1473.

Μνημονεύσας ἐν τῇ ἀντιβολῇ ἐν σελ. 436—436 τὸ πρῶγμα παρετήρουν ὅτι πρὸς ἐξαιρέσειν αὐτοῦ ἀνάγκη ἐπιμελοῦς τῶν χειρογράφων ἐρεύνης καὶ παρέθετον χωρίον τι τοῦ μεγάλου ἐτυμολογικοῦ, περὶ οὗ κατώτερω, παραβλήλων καὶ τὰ ὄνόματα Κλυτομήθης, Κλυτομήστωρ (Πολυμήστωρ) τὴν περαιτέρω ζήτησιν ἀνέβαλλον εἰς δευτέρως φρονιδίας.

Ἐἶνε ἡ γραφή Κλυταιμήστρα ἐν τῷ Σοφοκλείῳ κώδικι σφάλμα τοῦ ἀντιγράφεως ἢ ἔχει λόγον τινὰ καὶ τίνα;

Ὅτι δὲν δύναται εἰς ἀπλήν τύχην νὰ ἀποδοθῇ, μάρτυς ὁ μέγας ἀριθμὸς τῶν χωρίων (33 τῶν σχολίων καὶ 2 τῶν δραμμάτων) ἐν οἷς ἀπαντᾷ. Εἰς τὰ 35 ταῦτα χωρία ὡς ἐπίκουροι προσήλθον οὖν 37 ἄλλα ἐκ τοῦ κειμένου τῶν δραμμάτων τοῦ Αἰσχύλου καὶ τῶν εἰς αὐτὰ σχολίων, ὅπως ἐξεδήθησαν πρὸ δόλγου ὑπὸ τοῦ ἐπιφανοῦς φιλόλογου Ν. Wecklein. Τὴν νέαν ἀντιβολὴν ταύτην ἐν τῷ L Αἰσχυλείῳ κειμένῳ συνέταξεν ὁ γνωστὸς ἐν Φλωρεντίᾳ παλαιόγραφος Τεράνουμος Vitelli χάριν τῆς ἐκδόσεως τοῦ Wecklein τῆς ἐπιγεγραμμένης: «Aeschyli fabulae cum lectionibus et scholiis codicis Medicei... ab H. Vitelli denuo collatis, Bōrolini 1885» (ἐν δυτὶ τόμοις). Ἴδου τὰ 37 χωρία:

Αἰσχόλ. Ἀγαμέμν. στ. 84, 270, 276, 590. Χορηγόρ. 881. Εὐμέν. 116.

Ἰππόθ. Ἀγαμέμν. πεντάκις. Εὐμενίδ. ἀπαξ.

Σχόλ. εἰς Ἀγαμ. στ. 31, 1098, 1105. Χορηγόρ. 22, 35, 82, 303, 388, 417, 439 (δὲς), 459, 462, 541, 598, 621, 682, 828, 834, 877, 954. Εὐμέν. 94, 104, 362, 641.

Ὁ Wecklein ἀνεγνοῦς ὅσα περὶ τοῦ ὀνόματος εἶχον γραφῆν ἐν

τῇ «Νέα Ἡμέρα» τῆς Τεργέστης ἐν ἀρ. 487 τῆς 12ης Ἀπριλ. 1884 ἐδημοσίωσεν ἐν τῷ προσαρτήματι (Beilage) τῆς Βερολινείου φιλολογικῆς ἐφημερίδος (Philologische Wochenschrift) ἐν ἀρ. 31 καὶ 32 τῆς 2ας Αὐγούστου 1884 δὴλωσιν ἐν ἡ ἀποδέχεται μετὰ χαρᾶς τὰ ἐμὰ περίσματα ὁμολογῶν ὅτι τὴν γραφὴν Κλυταιμήστραν εἶχε φυλάξῃ ἐν τῷ κειμένῳ τοῦ Αἰσχύλου διὰ τὸν λόγον ὅτι πανταχοῦ τοῦ κώδικος φέρεται οὕτω τὸ ὄνομα γεγραμμένον, τ. ἔ. ἀνευ τοῦ ν.

Ἡ γραφὴ κατὰ ταῦτα δὲν εἶνε δυνατόν νὰ ὑποληφθῇ ὡς ἀπλοῦν σφάλμα ἢ σφάλμα τοῦ ἀντιγράφεως τοῦ κώδικος οὗ 72 χωρία φέρουσι Κλυταιμήστρα ὅτι δὲ οὐδὲ ἰδιοτροπία τις παράδοξος εἶνε οὐ μάρτυρήσωσι τὰ ἐξῆς.

Πῶς ἐτυμολογοῦσιν οἱ καθ' ἡμᾶς φιλόλογοι τὸ ὄνομα κατὰ τὴν μέχρι τοῦδε κρατούσαν ἐκτροπὴν Κλυταιμνήστρα; Ὁ ἡμέτερος Γ. Ν. Τσερέπης ἐν τῷ βιβλίῳ αὐτοῦ τῷ ἐπιγεγραμμένῳ «τὰ σύνθετα τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης» ἐν σελ. 91η γράφει τάδε: «Κλυταιμνήστρη δὲ ἢ παράγουσιν ἐκ τοῦ κλυταίο-ς ἐπιθέτου, ὅπερ ἕμως δὲν ὑπάρχει, κατὰ τὸ κραταί-λεως, κραταί-πεδον κ.τ.λ. (τῆς Δ' ἀλάσεως) ἢ θεωροῦσι τὸ κλυταί- αὐτοῦ τοπικὴν πτώσιν ἐπιρρηματικῶς ἐκλαμβανομένην κατὰ τὸ μεσαί-(πόλιος), πρὸς καὶ δημοσίᾳ, ἐτέρῃ ἢ συχῇ (ἢ συχαί-τερος), ἰδίᾳ (ἰδίαι-τερος), καὶ νῆ, λαθρη, πεζῇ. Ἡ πρώτη ἐρμηνεία τοῦ Pott, ἡ δευτέρα Weissenborn (σελ. 7) [«die Zusammensetzung der Nomina und der Compositions vocal bei Homer», Mühlhausen 1870]. Εἰς τὴν τελευταίαν κάπως κλίνει καὶ ὁ Rödiger (σελ. 83) [«de priorum membrorum in nominibus graecis compositis conformatione finali commentation», Lipsiae 1866]. Ἡμεῖς ἐκ τοῦ κλυταίο τοῦ Pott δυνάμεθα κἀλλιον νὰ ἐξηγήσωμεν τὸ ὄνομα = ἡ ἔχουσα κλυταίων = κλυτὸν μνηστῆρα, ἀλλὰ τὴν ἐπιρρηματικὴν σημασίαν τοῦ κλυταί- κατὰ Weissenborn, ἂν μὴ τὸ δεύτερον σύνθετικὸν ἐκληφθῇ ρηματικόν, ὅπερ ὀσκόλον, δὲν δυνάμεθα νὰ ἐνοήσωμεν (πρὸς καὶ Fedde σελ. 19) [«ueber Wortzusammensetzung in Homer», Breslau 1871] καὶ Clemm de compositis σημ. 212). Καὶ ὁ Clemm (Stud. VII, 31) ἐκ τοῦ κλυταίο κατὰ τὴν τετάρτην κλάσιν

παράγει αὐτῷ, ἢ καὶ τὸ ὄνομα κατ' αὐτὸν εἶνε ἀκέραια σκοτεινόν. Ὁ δὲ Zacher (39) [*de prioris nominum compositorum graecorum partis formatione*, Halis Saxonum 1873] λέγει ὅτι οὐδὲν σαφές ἐστὶν αὐτῷ περὶ τῆς λέξεως.

Εἰς τοῦ Τσερέπη τὰ σημειώματα ταῦτα προστεθίσθω ὅτι ὁ Seiler ἐν τῇ ἐκδόσει ἐκδίδει τοῦ Ὀμηρικοῦ αὐτοῦ λεξικοῦ ἐν σελ. 368 ὑποσημειοῦται: «*man deutet (=ἐρμηνεύουσι) κλυτὴ μνήστρια, vgl. Savelsb. Dig. p. 21*».

Τῷ βιβλίῳ τοῦ Savelsberg δὲν ἐνέτυχον, ἀγνοῶ δὲ ἢ καὶ ἄλλοις τις ἔγραψε περὶ τῆς Κλυταίμνηστρας; δῆλον ἕως ἄρα ὅτι πάντες οἱ ἐτυμολογήσαντες ἔλαβον, τὸ δὴ λεγόμενον, τὴν Νεφέλην ἀντὶ τῆς Ἰρας κατ' οὐδὲν αὐτοὶ τοῦ παλαιῦ Ἰζιονος εὐτυχέστεροι δύο μόνον, ὁ Clemm καὶ ὁ Zacher ὁμολογοῦσιν ὅτι οὐδὲν σαφές αὐταῖς περὶ τῆς λέξεως, ἢ δ' ὁμολογία αὕτη εἶνε τὸ μόνον ἄξιον λόγου ἐν τοῖς προκειμένοις, διότι ἡ γυνὴ δὲν ὀνομαζέτα Κλυταίμνηστρα ἀλλὰ Κλυταίμηστρα.

Τὶ δὲ νομίζουσιν οἱ ἀρχαῖοι γραμματικοὶ περὶ τοῦ ὀνόματος;

Ἄπορον πῶς τοσοῦτοι νεώτεροι γράψαντες περὶ αὐτοῦ παρεῖδον τὸ χωρίον τοῦ μεγάλου ἐτυμολογικοῦ ἐν σελ. 521, 18: «*Κλυταίμνηστρα: παρὰ τὸ κλυτὸν, ὃ σημαίνει τὸ εὐδοξόν, καὶ τὸ μῆδω τὸ φροντίζω γίνεται Κλυτομήστρα τουτέστιν ἡ εὐδοξά φροντίζουσα, τροπὴ τοῦ ο εἰς α' καὶ προσθέσει τοῦ ι γίνεται Κλυταίμνηστρα*» (πρβλ. 461, 30). Κατὰ ταῦτα ἡ λέξις εἶνε Κλυταίμηστρα καὶ οὐχὶ Κλυταίμνηστρα; ἀλλὰ πῶς ὁ γραμματικὸς γράφει Κλυταίμνηστρα; ἐγὼ φεβούμαι ὅτι ὁ κωδὴξ τοῦ μεγάλου ἐτυμολογικοῦ ἐν τε τῷ παρατεθέντι ἐτυμολογήματι καὶ ἐν τῷ λήμματι ἔχει Κλυταίμηστρα, οἱ δὲ ἐκδίδται παραγόμενοι ἐκ τῆς συνηθείας προσέθηκάν ἀφ' ἑαυτῶν τὸ ν, ὅπως καὶ οἱ ἐκδίδται τοῦ Σοφοκλέους: περιττὸν νῦν νὰ σημειωθῇ ὅτι τὸ σημεῖον τοῦ Sylburg: τροπὴ τοῦ ο εἰς α' etc.] Melius fortasse τροπὴ τοῦ ο εἰς οι καὶ προσθέσει τοῦ ν. Alioqui enim a μνήστρια facienda erit derivation εἶνε, τὸ δὴ λεγόμενον, συνίκη ἐπικουρία, ἀναγκαῖον δὲ νὰ παρατηρηθῇ ὅτι ἄλλα ἀνάλογα ὀνόματα ἔχομεν τὰ Κλυτομήθης καὶ Πόλυμηστρω.

Τὸ ὄνομα εἶνε σύνθετον ἐκ τοῦ κλυτὸ καὶ μῆθεσθαι, ἢ

Κλυταίμηστρα δὲ σημαίνει τὴν «κλυτὰ μνησμένην», τὴν «Bertrada, d. h. die durch ihren Rath od. ihre Klugheit glänzenden» (ἡ τεθρολημένη ἐπὶ τῇ πονηρίᾳ), ὡς γράφει ὁ Pape ἐν τῷ λεξικῷ οἰονεὶ προμαντευόμενος ὅτι πρὸς τὴν ἐρμηνείαν αὐτοῦ ἔμελλέ ποτε νὰ συμφωνήσῃ καὶ ἡ ἀληθὴς τοῦ ὀνόματος ἐκφορά. Ἐπέρχεται δὲ παντὶ ἡ ἀληθὴς ἐτυμολογία τοσοῦτω εὐκολώτερον καὶ ταχύτερον ὅσω πλείον ἐνθυμῆται τὰ περὶ τῆς ἐκδόξου βασιλείσης μυθολογηθέντα ὑπὸ τῶν ποιητῶν ὁ Ὀμηρος ἀποκαλεῖ αὐτὴν δολόμητιν ἐν Ὀδυσσ. λ 422:

Κασσάνδρης τὴν κτεῖνε Κλυταίμηστρη δολόμητις,

ἐν δὲ στ. 439 λέγει:

σοὶ δὲ Κλυταίμηστρη δόλον ἤρπυε τηλόδ' ἔοντι

(ἀπαξάπασσι αἱ ἐκδόσεις ἔχουσι Κλυταίμνηστρη κατὰ τὴν κακὴν τῶν ἐκδοτῶν ἀνάγνωσιν ἐν τοῖς Ὀμηρικοῖς κώδιξιν) ὁ Αἰσχύλος ἐν Ἀγαμέμν. στ. 1426 μεγαλόμητιν:

μεγαλόμητις εἶ,
περίφρονα δ' Ἰλακας,

ὁ δὲ Σοφοκλῆς, ὅστις καὶ ἔδραμα Κλυταίμηστραν ἐποίησε (Nauck ἀποσπάσμ. τραγ. σελ. 161), ἐν Ἠλέκτρ. στ. 124 δολεράν:

τὴν παλαιὰ ἐκ δολεράς ἀθεώτατα
μητρὸς ἄλόντ' ἀπάταις Ἀγαμέμνονα.

Πρόσθετε ὅτι ὁ μὲν Ὀρέστης ἐν Αἰσχ. Χορηφ. στ. 989 λέγει περὶ τῆς μητρὸς αὐτοῦ ὅτι ἀέμησατο (—μῆστρα) ἐπ' ἀνδρὶ (τῷ Ἀγαμέμνονι) στύγος ἢ δὲ Ἠλέκτρα ἐν τῇ φερωνόμῳ τοῦ Σοφοκλέους τραγωδίᾳ ἐν στ. 279:

πατέρα τὸν ἄμῶν ἐκ δόλου κατέτακταν.

Εὐστόχως δὲ καὶ ὁ Wecklein ἐν τῇ μνημονοσειᾷ αὐτοῦ δηλώσει ἀνευρίσκει ἐν τῷ στίχῳ 11φ τοῦ Αἰσχυλείου Ἀγαμέμνονος:

ἴδε γὰρ κρατεῖ
γυναῖκός ἀνδρόθουλον ἄπλιν κέαρ

ἐτυμολογικὸν ὑπαινυγμὸν (Anspielung) εἰς τὴν Κλυταίμηστραν.

Κατ' ἐμὲ οὐδεμία ἀμφιβολία ὅτι καὶ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων συγγραφέων τὰ παλαιὰ χειρόγραφα, ἂν προσηκόντως ἐξετασθῶσι καὶ

ἀκριβῶς ἀναγνωσθῶσι, θὰ μαρτυρήσωσιν ὅτι Κλυταίμηστρα εἶνα ἡ πρώτη καὶ ἀληθὴς τοῦ ὀνόματος μορφή· εἶπον τὰ παλαιὰ χειρόγραφα, διότι οὐδαμῶς λαθάνει με ὅτι ἐν τοῖς νεωτέροις ἀπαντᾷ ἢ μετὰ τοῦ ν γραφῆ, τ. Ἐ. Κλυταίμνηστρα, παραδείγματα δὲ ἀρκοῦμαι νὰ μνημονεύσω τὰ ἐξῆς ἐκ τῶν αἰώνων 16ου, 15ου καὶ 14ου. Ἐν τῷ Εὐριπίδειῳ κώδικι τῆς ἐν Ἀθήναις ἐθνικῆς βιβλιοθήκης καὶ ἐν τῷ τῆς Θεσσαλονίκης (περὶ οὗ ἱκανὰ ἔγραψα ἐν τῷ «Ἀθηναίῳ» ἐν τόμ. ι' σελ. 286—309) τοῦ 16ου αἰῶνος ἀνέγνω ἐν τῇ «ὑποθέσει» τοῦ Ὀρέστου: «Ὀρέστης τὸν φόνον τοῦ πατρὸς μεταπορευόμενος ἀνεῖλεν Ἀγισθεὺν καὶ Κλυταίμνηστραν». — Μαρτύριον ἐκ τοῦ 15ου αἰῶνος εἶνε ὁ Αἰσχύλειος κώδιξ Farnesianus ἐν Νεαπόλει (h) περὶ οὗ γράφει ὁ Wecklein ἐν *praefat.* pag. X καὶ XV· ἐν αὐτῷ φέρεται Κλυταίμνηστρα ἐν Ἄγαμ. σχολ. εἰς στ. 489, 1847, 1471, ὧν στρεφῆται ὁ L (*praef.* σελ. XIV). — Ἐκ τοῦ 14ου αἰῶνος εἶνε ὁ κώδιξ Florentinus ἐν τῇ Λαυρεντιανῇ βιβλιοθήκῃ *plut.* XXXI, 8 ἐν ᾧ ἢ μετὰ τοῦ ν γραφῆ κεῖται ἐν Ἄγαμ. σχολ. εἰς στ. 31 καὶ 39 (Wecklein ἐκδ. τόμ. α' σελ. 336). Ἀρχαιότερα τοῦ 14ου αἰῶνος μαρτύρια δὲν εἶνε γνωστὰ εἰς ἐμέ, ἴσως δὲ θὰ εἶνε καὶ ὁ πρῶτος αἰὼν καθ' ὃν ἤρξατο νὰ εἰσαγῆται καὶ κρατῆται ἢ μετὰ τοῦ ν γραφῆ διδασκτικὸν εἶνε τὸ ἐπόμενον παράδειγμα ἐν τῇ «ὑποθέσει» τῶν Εὐμενίδων τοῦ Αἰσχύλου φέρονται «τὰ τοῦ δράματος πρόσωπα» ἐν οἷς καὶ «Κλυταίμηστρας εἰδωλὸν» εἰς ὃ ὁ Wecklein σημειοῦται: «κλυταίμηστρας in κλυταίμνηστρας mutavit m^l», εἶνε δὲ m^l ἢ Βυζαντιανῆ διορθωτικῇ χεῖρ τοῦ 14ου αἰῶνος περὶ ἧς ἐν *praef.* pag. XIV.

Ἡ ἐπιμελής καὶ ἄλλων χειρογράφων ἔρευνα θὰ δείξῃ ἡμῖν τὸν χρόνον καθ' ὃν ἤρξατο νὰ ἀναφαίνεται ἢ Κλυταίμνηστρα καὶ θὰ δώσῃ ἴσως ἀφορμὴν καὶ εἰς ἐξακριβῶσιν τοῦ λόγου ἕστις ἀπεπλάνησε τοὺς ἀντιγραφεῖς ἀπὸ τῆς ὀρθῆς ἀνεῦ τοῦ ν ἐκφορᾶς τοῦ ὀνόματος. Ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὸν χρόνον δῆλον ἐκ τῶν ἄνω ὅτι ἀνάγκη νὰ εἶνε νεώτερος τοῦ 11ου καθ' ὃν ἐγράφη ὁ Λαυρεντιανὸς κώδιξ ἐν ᾧ ἀείπεται κεῖται Κλυταίμνηστρα μετὰ τοῦ αὐτοῦ καὶ τοῦ 14ου, ὅτε ἀναφαίνεται τὸ ν, μεταλαβοῦσι δύο αἰῶνες, ὁ 12ος καὶ 13ος ὧν ἀνάγκη νὰ ἔχωμεν τεκμήρια ἐκ χειρογράφων δὲν ἰσχυρίζομαι, θέλω ὅμως (καὶ ἐγὼ θύγῃ διὰ τὴν ἀλόγῳ) νὰ πιστεύω ὅτι

καὶ κατὰ τοὺς δύο τούτους αἰῶνας τὸ ὄνομα διέσφραζεν ἐπὶ τὴν ἀρχαίαν ὀρθὴν αὐτοῦ ἐκφορὰν καὶ οὐ τὸ ν ἤρξατο νὰ παρεμφερόνται εἰς τὴν γυναικα μάλις κατὰ τὸν 14ον αἰῶνα, ὅτε ἤμικαθεν ὁ Γρικλίτιος καὶ οἱ περὶ αὐτὸν γραμματικοί.

Εἶνε ἢ Κλυταίμνηστρα κατὰ ταῦτα πλάσμα τῶν Βυζαντιανῶν ἀντιγραφῶν. Οἱ ἀντιγραφεῖς ἠπατήθησαν ἐκ κακῆς τινος ἀναγνώσεως ἢ κατὰ συνείδησιν ἠκολούθησαν εἰς γραμματικὸς παρατυμολογήσαντας τὴν λέξιν; δὲν ἰσχυρίζομαι καὶ πάλιν, πιστεύω ὅμως ὅτι συνέδη τὸ δεύτερον καὶ ἐπὶ γραμματικὸς τις ἐτυμολογήσας ἀπέβλεψεν εἰς τὸ μνησασθαι (μνηστήρ κ.τ.λ.) ἐξ οὗ καὶ παρατυμολογήσεν ἴσως δὲ ἀφορμὴν ἔδωκεν αὐτῷ καὶ ἡ δισση ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ ἐκφορὰ Πολυμνήστρω-Πολυμήστρω.

Οἱ ἀναγνώσται σφόδρα θὰ ἠπόρησαν πῶς τοσοῦτοι ἐκδόται τοῦ κώδικος τοῦ Σοφοκλέους καὶ Αἰσχύλου κακῶς ἀνέγνωσαν ἐν 72 χωρίοις Κλυταίμνηστρα· μᾶλλον θὰ ἀπορήσωσι, πιστεύω, ἅμα μαθόντες ὅτι ἄλλοι φιλόλογοι εὐρόντες τὸ ὄρθον Κλυταίμνηστρα καὶ ὀρθῶς ἀναγνόντες αὐτὸ οὐδεμίαν ἔλαβον ἐντεῦθεν ἀφορμὴν νὰ ἐξετάσωσι τὸ πρᾶγμα ἀλλ' ἀταλαιπώρως καὶ ἀδασανίστως προσέθησαν ἀπ' ἐαυτῶν τὸ ν ὡς κακῶς κατ' αὐτοὺς λείπον! Ἐν τῷ «συντάγματι τῶν Ἑλληνικῶν ἐπιγραφῶν» τοῦ Böckh (*corpus inscriptionum Graecarum*) ἐν ἀρ. 6195 (τόμ. γ' σελ. 879) καταχωρίσθη ἐπιγραφή («in fragmento marmoris ad Ostiam reperto, ex schedis Gerhardi») ἥδε:

5 — — — εἰσὶν αὐ καὶ εἰς ἑῶναν ἐσφον-
ται — — — τοι ἐκράτησάν κέ ἐτι ἴς
— — — [πρ]ῶτος καρπὸς πάντας
— — — ἦ]ς ἐπολέμησε κέ Ἰνδοῦς, οὐχ
— — — — οὐ μεγάλου· ὅς πολλοὺς ὦλε-
10 σεν — — — εἰς] ἔδην, οὐ Κλυταίμ[ν]ήστρας ἀεί-
θημα πρὸς Ἀγαμέμνονα, οὐ μῖστος Πύρρου πρὸς Πολοξέην,
ο [ὅ] Βίτωνος καὶ Κλεόβιος] εὐσεβ[ε]ια, οὐ φίλια Θιόσης καὶ
[Πυράμου] κ. τ. λ. κ. τ. λ.

— Ὡς βλέπει ὁ ἀναγνώστης, ἐν τῷ δεκάτῳ στίχῳ συνεπληρώθη τὸ ν ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ἐκδότου, τοῦ λίθου ἔχοντος, ὡς μαρτυρεῖ τὸ συγκαταχωρισθὲν πανομοιότυπον, ΚΛΥΤΕΜΝΗΣΤΡΑΣ = Κλυταί-

μήστρας! Ὁ ἐκδότης ὑπολαβὼν αὐτὸ σφάλμα συνεπλήρωσεν ἐν ταῖς ἀγκύλαις τὸ ν!

Τὴν αὐτὴν τόχην ὑπέστη τὸ ὄνομα τῆς ταλαιπώρου γυναικὸς καὶ ἐν τῇ ἐπιγραφῇ ὑπ' ἀρ. 7704 (τόμ. δ' σελ. 144) τῇ ἐξ ἀρχαιοτάτου ἀγγείου ἐκδοθείσῃ, σωζομένου ἐν τῷ μουσεῖῳ τοῦ Βερολίνου περὶ οὗ ὁ ἐκδότης γράφει: «Orestes gladio petens Aegisthum in throno sedentem, post Orestem accelerans Clytaemnestra post Aegisthum Electra; descripserunt Lovezow Verz. d. ant. Denkmäl. cet. p. 254 n. 1007, Gerhard Berl. ant. Bildw. I p. 293 n. 1007, edidit Gerhard Etr. u. Kampan. Vasenbilder tab. XXIV.

Tit. a. Κλυταιμνήστρα. Ὀρέστης. Αἴγισθος. Ἡλέκτρα.

Tit. b. Νικοστράτος. Is est Nicostratus qui celebratur hoc vasculo. Cf. n. 7400, 7555, 7562 *.

Τὸ ἀγγεῖον ἐξέδωκε καὶ ὁ Adolf Michaelis ἐν σελ. 148 τῆς νεωτάτης ἐκδόσεως τῆς Ἡλέκτρας Σοφοκλέους ὑπὸ Otto Jahn (1881), σημειούμενος ἐν σελ. VII τάδε: «caedes Aegisthi depicta in OLLA VOLCENTANA musei berlinensis (n. 1007), quam ediderunt Gerhardus — et Overbeckius bildw. tab. 28, 10 p. 695» ἐν τῷ ἀπεικονίσματι ἀναγινώσκεται:

Δ Α Τ Σ Ε Μ Ι Α Τ Ν Ι Κ

= Κλυταιμνήστρα, οἱ δ' ἐκδότης οὐδ' ἐπὶ ἐλάχιστον ἐδίστασαν τὸ βουστραφηδὸν γεγραμμένον ὄνομα νὰ συμπληρώσῃσι (!) γράψαντες Κλυταιμνήστρα!

Τοῦ πέμπτου αἰῶνος π. Χ. εἶνε καὶ ἕτερον ἀγγεῖον ὅπερ ὁ Michaelis ἐδημοσίωσεν ἐν σελ. 175 ἀπεικονίζει καὶ αὐτὸ τὸν φόνον τοῦ Αἴγισθου ὑπὸ τοῦ Ὀρέστου· ἀλλ' ἄς παραθέσω καὶ πάλιν αὐτοῦ τοῦ ἐκδότη τοῦ σημείωμα ἐν σελ. VII: «picturas OLLAE CAERETANAE Vindobonae in museo austriaco servatae quam editam mon. dell' inst. VIII pl. explicavit Bonndorfius ann. 1865 p. 212—216, in parte antica Aegisthum a solis Atridarum labentem interficit Orestes effugiente Chrysothemide, ab altera parte Clytaemnestra accurrit bipenni armata, quam arceat Talthybius Orestis paedagogus (cf.

Nicol. Damasc. hist. fr. 28 τούτων δὲ ἐρρύσαστο Ταλθύβιος ἐξαρπάσας καὶ ἐκθόμενος εἰς τὴν Φωκίδα παρὰ Στρέφιον κ. τ. λ.)»· Ἐπιγραφαὶ ἀναγινώσκονται ἐν τῷ ἀπεικονίσματι αἵδε: Ὀρέστας, Χρυσόθεμις, Αἴγισθος, Ταλθύβιος καὶ:

Κ Λ Υ Τ Α Ι Μ Ε Σ Τ Ρ Α

τ. ζ. Κλυταιμνήστρα! — Περὶ τῶν Ἀττικῶν τούτων ἀγγείων τῶν ἀρχαιοτάτων βλ. καὶ ὅσα γράζουσιν ὁ Kiessling καὶ ὁ Milamowitz von Möllendorf ἐν τῷ βιβλίῳ τῷ ἐπιγραφόμενῳ «philologische Untersuchungen» ἐν τόμ. ε' κεφ. ε'. (*)

Ἐν τῇ ἐπιγραφῇ ὑπ' ἀρ. 8419 τοῦ συντάγματος τῶν Ἑλληνικῶν ἐπιγραφῶν (τόμ. δ' σελ. 232) φέρεται μὲν τὸ ὄνομα Κλυταιμνήστρα ἀλλ' ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη ἢ ἐπὶ ἀγγείου τοῦ μουσεῖου ἐν Νεαπόλει εἶνε ὑποβοηθητικὴ, ὡς διὰ μακρῶν σημαιοῦται ὁ ἐκδότης.

III

Κώδικες ἀρχαῖοι, ἐπιγραφαὶ παλαιόταται, μαρτυραὶ γραμματικῶν λέγουσιν ἡμῖν ὅτι οἱ Ἕλληνες ἐξέφερον τὸ ὄνομα Κλυταιμνήστραν, οὐχὶ Κλυταιμνήστραν. Πῶς ἐξέφερον αὐτὸ οἱ Λατῖνοι;

Κατὰ θαυμαστὸν συγκύρημα περὶ αὐτοῦ ἔγραψεν ὁ πολὺς Ritschl ἐν τῷ βιβλίῳ τῷ ἐπιγραφόμενῳ «opuscula philologica» ἐν τόμ. II, σελ. 497—498, ἐν ταῖς «εἰς Πλαῦτον παρεκδόσεσιν» (Plantinische Excursus). Ὁριζόμενος ἐκ τῆς γνώμης ὅτι τοῖς Ῥωμαίοις δύσκολος προσέπιπτεν ἡ προφορὰ τοῦ mn γράφει τάδε: «δυνατὸν ἦτο καὶ σύμφωνον πρὸς τὴν ἐκτεθείσταν ἀναλογία νὰ σχηματίσωσιν Agamemino καὶ Clutaemnestra (ἀντὶ Clytaemnestra). Ἀλλὰ τὸ δεύτερον ὄνομα τοῦλάχιστον φαίνεται ὅτι δὲν ἐσχημάτισαν οὕτως, ἀλλὰ ἐπὶ τὸ ἐλευθερώτερον ἀπέσωσε Clutemestra ὅπως ἀπαλλαγῶσι τοῦ mn, ἂν μὴ τὰ πάντα ἀπατώσι. Τοῦτο ἀποδεικνύει πρῶτον ἢ διὰ παντός· Ἐλλειψίς τοῦ n ἐν ταῖς ἀναγραφαῖς τῆς τραγῳδίας τοῦ Ἀττικοῦ παρὰ Νουίῳ καὶ Σερουίῳ: clytemestra, clytaemystira, clytemetra, tytesemestra, ἐμπροσθ' δ' ἐτι μᾶλλον

(*) Κατ' ἀνακοινώσιν φιλικὴν τοῦ σεβαστοῦ καθηγητοῦ Κ. Σ. Κόντου.

ή συστολή τῆς δευτέρας συλλαβῆς ἐν τῷ λόγῳ τοῦ Λατίου στ. 11:

Clytemestra iuxtim, tertias natae occupant

καὶ παρ' Ἀδωνίου ἐν τοῖς «ἐπιταφίοις ἡρώων» ἐν ἀρχῇ:

Vindicem adulterii cum Clytemestra necet.

— Καὶ ἐν τοῖς πρὸς Ἑβραίων I, 16, 26 ἔχουσι καλὰ ἀντίγραφα *Clytemestram* καὶ ἴσως καὶ ἀλλοχοῦ ἂν τις ἐπιστήσῃ τὴν προσοχήν (πρὸς. καὶ Fleckeisen «fünfzig Artikel» σελ. 13 ἐνθα ἀποδεικνύται ἀσφαλῆστατος ὁ τύπος *Clytemestra*).

Ἐν σελ. 502 λέγεται: ὁ Σαρδύσιος γράφει εἰς Ἀν. VII, 681: «Cassius Hemina tradidit Siculum quendam nomine uxoribus suae *Clytemestras* condidisse *Clytemestrum*, mox corrupto nomine *Crustumerium* dictum».

Ταῦτα ὁ πολὺς Ritschl. Ὁ δὲ ἐν Λειψία καθηγητὴς Ribbeck προσέθεσεν ἐν σελ. 517 τῶν ὑπ' αὐτοῦ ἐκδοθέντων φιλολογικῶν ἔργων τοῦ Ritschl τὰ ἐξῆς ἀναδημοσιεύων αὐτὰ ἐκ τῶν «χρονικῶν» (Jahrbücher f. class. Philologie) τοῦ Fleckeisen ἐκ τόμ. 77ου σελ. 191 (1858): «ἴσως οὐδαίς Ῥωμαῖος ἐγράφησθε τῷ η, διότι καὶ παρὰ Κικέρωνι de off. I § 114 ἔχει ὁ κωδῆξ Bamb. (τοῦ δεκάτου αἰῶνος) καὶ Würzb. *clyte-mestram* καὶ ὁ Ambrosianus καὶ ἀμφότεροι οἱ Bernenses α καὶ β, ὁ δὲ Bern. γ *clitimestram*. Καὶ παρὰ Γουθενάλιου 6, 656, ἐνθα ἡ δευτέρα συλλαβὴ μακρά, καίτοι *mane Clytemestram nullus non vicus habebit*. Παρὰ Προπερτίου V, 5, 57 τὸ *Clytaemestras* εἶνε σφάλμα, τούναντιον ἐν V, 68 τὸ *Hypermetras* (τοῦ κώδ. Groniuganus καὶ Guelferbytanus) εἶνε ὁρθόν κ.τ.λ.»

Πόσον ὁμως ἠπατάτο ὁ ἄλλως μέγας Ritschl! Πάσαι αἱ ἐν τοῖς ἄνω ἐκτεθείσαι θεωρίαι ἐστηρίζοντο ἐπὶ τῆς σαθρᾶς ὑποθέσεως ὅτι οἱ Λατίνοι παραλαβόντες τὸ ὄνομα παρὰ τῶν Ἑλλήνων παρέλιπον τὸ η, διότι δὲν ἠδύνατο νὰ προφέρωσιν εὐκλῶς τὸ mu! Ἀλλὰ τότε πῶς προίφερον τὰ *autumnus, damno, contomno* κ. ἄ. ; — Ναί, ἐὰν παρέλιπον οἱ Ῥωμαῖοι τὸ η τῆς λέξεως, διότι οὐδέποτε καὶ εἶχεν αὐτὴ ἡ λέξις ἀφοῦ τὸ ν ὑπὸ οὐδενὸς Ἑλληνος συγγραφέως ἐλέγηθῃ δῆλον ὅτι καὶ οὐδαίς Ῥωμαῖος ἐγράφησθε ποτε αὐτῷ. Ἀλλ' ἴσως; καὶ ὁ Ritschl εἶχε προαίσθησιν τινα ὅτι ἔγραφεν

ἐκεῖνα τὰ «ἂν μὴ τὰ πάντα ἀπατώσιν» («wenn nicht alles täuscht»), ὅπως καὶ πράγματι τὰ πάντα τοὺς πάντας ἠπάτων!

IV.

Γράφων πρὸ δύο ἐτῶν βραχέα τινα περὶ τοῦ ὀνόματος εἰς φιλόν ἐπέβαινον λέγων: «ἐγὼ οὐ μόνον ἔπεισα ἑμαυτὸν ὅτι ἡ ἔνδοξος βασίλισσα ἦτο Κλυταιμῆστρα, ἀλλὰ πολὺ φοβούμαι μὴ καὶ ἡ κοινῶς λεγομένη Ὑπερμνήστρα φανῇ ποτε Ὑπερμῆστρα».

Ὁ φόβος μου δὲν ἦτο μάταιος, διότι ἐν τῷ ἀρχαίῳ σχολίῳ εἰς Δισχύλ. ἐπτ. ἐπὶ Θῆδ. στ. 556 (ἐκδ. Wecklein σελ. 159) ἀναγινώσεται τὸ ἐξῆς κατὰ τὴν ἀντιβολὴν τοῦ Vitelli: «Ἀμφιπόρος Ὀϊκλέους τοῦ Μελάμπροδος τοῦ Ἀμφιάνοδος τοῦ Κρηθίως τοῦ Αἰόλου τοῦ Ἑλληνός τοῦ Διός, μητρὸς δὲ Ὑπερμῆστρας» (οὐχὶ Ὑπερμνήστρας).

Ἐν τῷ λατικῷ τῷ Λατινικῷ τοῦ Georges ἐν λ. ἀναγινώσκω τὰ ἐξῆς: «Hypermetra — Prop. 4, 7, 68 (wo L. Müller ohne Noth *Hypermetra*)» ὅτι ὅμως οὐχὶ «ἀνευ ἀνάγκης» (ohne Noth) ὁ Müller ἔγραψε παρὰ Προπερτίῳ *Hypermetra* μαρτυρεῖ ὅτι δύο κώδικες ἔχουσι τὴν γραφὴν ταύτην, ὡς ἀναφέρει ὁ Ribbeck ἐν τῷ παρατεθέντι σημειώματι.

V.

Ταῦτα εἶχον νὰ εἶπω περὶ τῆς ἐκφορᾶς τοῦ πολυθρυλήτου ὀνόματος παρὰ τοὺς Ἑλλῆσι καὶ Λατίνοις ἀποδεικνύων ὅτι ἡ πρώτη καὶ ἀρχαία καὶ ἀληθὴς καὶ μόνη ὁρθὴ ἐκφορὰ αὐτοῦ εἶνε Κλυταιμῆστρα (*Clytaemestra*) καὶ ὅτι ὁ τύπος Κλυταιμνήστρα εἶνε ἴδιος τῶν μεταγενεστέρων αἰῶνων 14ου, 15ου, 16ου, πλάσμα γραμματικοῦ τινος ἀγρῶμου ἢ νυσταλέου ἀντιγραφῆως.

Παρὰ τὴν κακὴν συνήθειαν τὴν κρατοῦσαν δῆλον ἐκ τῶν ἐκτεθέντων δι' ἑπταξ ἄπαντες καὶ γράφοντες καὶ ὁμιλοῦντες ἀφελόμενοι ἀπὸ τοῦ ἴου νὰ μεταχειρίζωμεθα τὸν ἀληθῆ καὶ γνήσιον τύπον Κλυταιμῆστραν, ὅστις ἀπὸ τοῦ 14ου αἰῶνος παραγκωνισθεὶς ὑπὸ τῆς κίβδηλου Κλυταιμνήστρας ἐπέπρωτο μετὰ πάντε αἰῶνας, φθίνοντας τοῦ 19ου, νὰ ἀναφανῇ πάλιν καὶ ἀναλήψῃ καὶ καθρῆς καὶ ἐλεύθερος τοῦ παρασιτήσαντος ἐκείνου ν. Εἰς τὴν γνώμην ταύτην

συμφωνοῦσι μοι καὶ πλείστοι λόγιοι φίλοι, ξένοι τε καὶ ὁμογενεῖς, οἷς ἀνεκάλωσα αὐτήν, εὐτυχῶς δὲ ἤρξατο καὶ νῦν γίνηται χρῆσις τοῦ ὀρθοῦ τύπου ἐν βιβλίοις ἐν τῇ Ἑλλάδι καὶ ἐν τῇ Εὐρώπῃ. Βίβωμεν ὅτι ὁ σοφὸς Wecklein ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Αἰσχύλου εἰσήγαγεν αὐτὸν καὶ ἀποκατέστησε πανταχοῦ τοῦ κειμένου τῶν δραμάτων καὶ τοῦ τῶν εἰς αὐτὰ σχολίων καὶ λατινιστῶν δὲ γράφων γράφει ἀείποτε *Clytaemestra*.

Δὲν ἔλειψαν καὶ φίλοι λόγιοι εἴτινες σαφῶς μοι ὠμολόγησαν διαταγμὸς περὶ τοῦ δυνατοῦ τῆς ἐκνικήσεως τοῦ ὀρθοῦ τύπου μετὰ προηγουμένην πέντε αἰώνων χρῆσιν τοῦ ἐσφαλμένου καὶ νόθου. Δὲν ἀρνοῦμαι ὅτι ἡ ἔξις εἶνε δευτέρα φύσις ἐνίοτε ἀδιστακτικῶς ἕμως νομίζω ὅτι παρὰ τὴν κακὴν ἔξιν θὰ ἐκνικήσῃ ἡ Κ λ υ τ α ι μ ν ῆ σ τ ρ α ἔταν μάλιστα, ὡς ἐξ ἀπαντος θὰ συμβῆ, ἀποκατασταθῆ καὶ πάλιν εἰς πάντων τῶν συγγραφέων τὰ κείμενα. Ὁμολογῶ ὅτι μετὰ τσαυτὴν γενικὴν καὶ παγκόσμιον χρῆσιν τῆς Κ λ υ τ α ι μ ν ῆ σ τ ρ α ς φαίνεται παράδοξός πως καὶ προσπίπτει ξενότροπος εἰς τὰ ὅσα ἡ Κ λ υ τ α ι μ ν ῆ σ τ ρ α ἄς ἐπιχειρήσῃ τις ἕμως καὶ δεκάκις μόνον νὰ ἀπαγγεῖλῃ τὸ ὄνομα ἄνευ τοῦ ν καὶ δεκάκις νὰ ἀνχνιώσῃ αὐτὸ ἄνευ τοῦ γ καὶ τότε παραχρῆμα ἄμα μὲν θὰ προσοικειωθῆ πρὸς τὴν Κ λ υ τ α ι μ ν ῆ σ τ ρ α ν ἄμα δὲ θὰ ἀπαλλοτριωθῆ ἀπὸ τῆς Κ λ υ τ α ι μ ν ῆ σ τ ρ α ς ἥτις ὡς ἄλλος ψευδὴς Σμέρδης ἐνοσφίσατο τὴν βασιλείαν τῆς πρώτης.

Θὰ ἔλωρ ποτὲ ἡμέρα, καὶ εἶνε ἐγγὺς αὕτη, καὶ ἦν πάντες θὰ ἀπορῶμεν πῶς τάσος κέσμιος ἠδύνατο τάσον δευνῶς νὰ ἀπατάται ἐπὶ πέντε αἰῶνας νομίζων ὅτι ἡ τοῦ Ἀγαμέμνονος γυνὴ ἦτο ἡ Κ λ υ τ α ι μ ν ῆ σ τ ρ α |

Ταχέως, τάχιστα θὰ ἐκνικήσῃ κατὰ τὴν ἐμὴν γνώμην ἡ Κ λ υ τ α ι μ ν ῆ σ τ ρ α καὶ τότε θὰ προπέμψωμεν εἰς τὸν τάφον τὴν Ψευδοκλυταϊμνήστραν ἐπιφωνοῦντας τό :

sic transit gloria mundi | (pseudoclytaemnestra).

ΠΙΕΤΡΟΣ Ν. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ.

B.

ΤΟ ΠΝΕΥΜΑ ΤΟΥ ΟΜΗΡΟΥ.

(Ἰλιάδος Α στίχ. 188—245).

Ἦτο' εἶπε καὶ ἐμάνισεν ὁ Ἀχιλλεύς, καὶ μέσση
 ἔς τὰ μαλλικρὰ τὰ στήθηκα τοῦ ἐπάλειυεν δυὸ γνάμμις,
 ἢ τὸ σπαθὶ τὸ κοπτερὸ νὰ σύρῃ ἀπ' τὸ θηκάρι
 καὶ τὸ σπαθὶ ἀνεμίζοντας τοὺς ἄλλους νὰ σκορπίσῃ
 καὶ νὰ σκοτώσῃ τὸν ὕψι τοῦ Ἀτρέα, ἢ νὰ πάψῃ
 τὸ φοβερό του τὸ θυμὸ βυστάωντας τὴν καρδίαν του.
 Αὐτὰ συλλογιζέστανε ἔς τὸ νοῦ καὶ ἔς τὴ ψυχὴ του,
 καὶ σέρν' ἀπ' τὸ θηκάρι τῆς τῆ φοβερῆ τῆ σπάθα,
 καὶ νὰ | ἀπ' τὰ οὐράνια ἡ Ἀθηναῖα προφαίνεται,
 τὴν ἔστειλ' ἀπ' τὸν οὐρανὸν ἡ ἀσπροχέρα Ἦρα,
 γιὰτὶ ἀγαποῦσε καὶ τοὺς δυὸ καὶ εἶχε τῶν δυὸ τὴν ἔγνοια.
 Κι' ἐστάθηκ' ἀπ' ὀπίσω του, καὶ ἀπ' τὰ ξανθὰ μαλλιά του
 τὸν Ἀχιλλεῖα ἔρπαξε — αὐτὸς τὴν εἶδε μόνον,
 καὶ ἄλλος κανεῖς — — θαμπώστανε τὰ μάτια τοῦ Ἀχιλλεῖα,
 γυρίζει, βλέπει, καὶ μὲ μὴ τὴν Ἀθηναῖα γνωρίζει,
 ποῦ στράφτον καὶ λαμπροκοποῦν τὰ μάτια τῆς τὰ δυὸ
 βγάνει μιλιά π' τὸ στόμα του καὶ αὐτὰ τῆς λέει τὰ λόγια.
 Τί πάλιν ἤρθες, λέγε μοι, τοῦ Δία θυγατέρα;
 τοῦ γυιοῦ τοῦ Ἀτρέα γὰρ νὰ δῆς τὴν ἀδικίαν τὴν τόση;
 Μὰ ἀκούσε τί θὰ νὰ πῶ, καὶ αὐτὸ θαρρῶ θὰ γίνῃ,
 ἀπὸ τὰς ἀδικίας του θὰ χάσῃ τὴ ζωὴ του.
 Τοῦ ἀποκροθ' ἡ Ἀθηναῖα μὲ τὰ γαλάζια μάτια.
 Ἦρθα τὸν τόσο σου θυμὸ νὰ πάψω, ἂν μ' ἀκούσῃς;
 ἀπ' τὰ οὐράνια μ' ἔστειλεν ἡ ἀσπροχέρα Ἦρα
 γιὰτὶ ἀγαπᾷ καὶ τοὺς δυὸ καὶ ἔχει τῶν δυὸ τὴν ἔγνοια.

Ἐλ' ἄφησε τὸ μῆλωμα, μὴ σέρνης τὸ σπαθί σου
 μὲ λόγια τέρρα ἔβρισε τον — ὅπως καὶ ὅτ' τὸ κάμης —
 Κι' ἐγὼ ὅτ' πῶ ὀλοφάνερα, κι' ὅπως ὅτ' πῶ ὅτ' γίνῃ.
 Ὅτ' νάρθη μ'έρα 'ποῦ γι' αὐτὴ τῆ σημερινῆ ἀδικία
 διπλά ὅτ' πάρης καὶ τριπλά χαρίσματα, Ἀχιλλέας'
 γι' αὐτὸ βρατάξου, κι' ἄκουσε τὰ λόγια πού σοῦ λέγω.
 Τῆς ἀποκριῶ' ὁ Ἀχιλλέας, ὁ γρήγορος 'ς τὰ πόδια
 πρέπει, θεᾶ, τὸ λόγο σου ν' ἀκούσω καὶ νὰ κάμω,
 ὅσο κι' ἂν βράξω ἀπὸ θυμῶ, καλλίτερον εἶν' ἔτσι,
 ἀπ' τὸν θεὸν ἀκούεται ὁποῖος θεῶν ἀκούει.
 Εἶπε τὸ χέρι τὸ βαρὺ 'ς τὸ πιάσιμο τῆς σπάθης
 ἔδωκε, καὶ ξανάσπρωξε τῆ σπάθα 'ς τὸ θυμῶρι,
 κι' οὐδ' ἀπ' τὸ λόγο τῆς θεᾶς ὀλέγηεν ἔξω νύγῃ.
 Κι' ἐκείνη 'ς τὰ οὐράνια ἀνέβηκε καὶ πῆγεν
 ἐκεῖ πού ὁ Δίας κάθεται, μὲ τοὺς θεοὺς τοὺς ἄλλους.
 Μὲ λόγια πάλι ἐγγιχτικά, ἀκόμα χολιασμένους,
 'ς τὸν Ἀγαμέμνονα μιλεῖ ὁ Ἀχιλλέας τότε.
 Μεθόστακα, σκυλόμουτρο, 'σὺν ἴαρι φρονησάρη,
 ποτὲ σου δὲν σοῦ βράσταξε νύγῃς νὰ πολεμήσης
 'σὺν πολεμῆαι τὸ στρατεύμα, ἢ νυῆγῃς σὲ καρτέρι
 μὲ τάξια καὶ τὰ διαλεχτὰ Δικίμας παλληκάρια.
 Θεὸς φυλάξοι... Ὀχνητος σοῦ φαίνεται πῶς εἶναι.
 Χίλιας φορὰς καλλίτερα ἐδῶ ἀνάμεσά μας
 ν' ἀρπάξῃς τὰ χαρίσματα 'κείνου 'ποῦ ὅτ' θελήσῃ
 ἀντίκρου σου γιὰ νὰ σταθῇ καὶ νὰ σ' ἀντιμικήσῃ.
 Αἶ, φαταούλα βασιλική, γιατί χαμένους ἔχεις
 κι' ἐξουσιάζεις, εἰδειμὴ ἢ 'σταρινὴ ὅτ' ἦταν
 ἢ ἀδικία σου αὐτή. Μὰ ἄκουσε τί λέγω
 καὶ κάμνω ὅσο φεθερὸ 'ς τὸ λόγο μου ἐπάνω
 Ναὶ μὰ τ' αὐτό μου τὸ βράδι πού φύλλα καὶ πού βόξους
 δὲν ὅτ' νὰ βγάλλῃ παρὸ ποτὲ, κι' οὐδὲ ὅτ' ξυκαυθόσῃ,
 ἀφοῦ τὸ 'κόψαν μιὰ φορὰ εἰς τὸ βουνὸ ἀπάνω
 καὶ γύρω γύρω τῶπαγε μαχίρι φύλλα, φλοῦδα,
 καὶ τὸ βαισοῦν 'ς τῆ φύγῃ τους καὶ τὸ κρατοῦν 'ς τὰ χέρια
 κριτᾶδες γιὰ νὰ κρίνουνε, νὰ μὴ χαλιάρῃ ὁ νόμος.

Ὁ ὄρκος ὅπου ἔκαμα, εἶναι μεγάλος ὄρκος.
 Σὺν ὀρόθῃ ἡμέρα οἱ Ἕλληνας ὅλοι τους μαζεμένοι
 τὸν Ἀχιλλέα νὰ ζητοῦν, τὸν Ἀχιλλέα νὰ θέλουν,
 τότε δὲν ὅτ' ἔμπορῆς ἐσὺ βοήθεια νὰ τοὺς δώσης
 ὅταν πολλοὶ θὰ πέφτουνε πὸ χῆτω ἀπὸ τὸ χέρι
 τοῦ ἀνδρσοφάχτη "Ἐχτορα ἄψυχοι, 'πολαμένοι'
 καὶ σὺ ὅτ' νὰ πικραίνεσαι, θὰ σφάξῃς ἢ καρδιά σου
 γιατί τιμὴ δὲν ἔδωκες 'ς τὸ πρῶτο παλληκάρη.

(*Ἰλιάδος Α*, σ. 322—365.)

Σύρτε νὰ πάτε 'ς τῆ σκηνὴ κι' οἱ δύο τοῦ Ἀχιλλέας,
 ἀπὸ τὸ χέρι πάρτε τὸ καὶ φέρτε τὸ κορήτσι
 πῶχει τὸ πρόσωπ' ὀμορφο, τὸ πρόσωπο γραμμμένο'
 κι' ἂν δὲν τὸ δώσῃ, σφοδρά! — μαζέω παλληκάρια
 κι' ἐγὼ ὁ ἴδιος ἔρχομαι καὶ τοῦ τὸ πέρωμα τότε.
 Ἔτε' εἶπα καὶ τοὺς ἔστειλε μὲ δυνατὴ φοδέρα,
 κι' ἐκείνοι τὸ γυαλὸ γυαλὸ πηγαίνουν περπατώντας
 'ς τὸν Μυρμιδόνων φθάνουνε τὸ μέρος, τὰ καρᾶρα.
 'ς τὸ μαῦρο τὸ καρᾶρι του κοντὲ καὶ 'ς τῆ σκηνὴ του
 τὸν Ἀχιλλέα ἔβηκε νὰ κάθεται τὸς εἶδε,
 τοὺς εἶδε κι' οὐδ' ἐχάρηκεν ὁ Ἀχιλλέας τότε.
 Κι' ἐκείνοι, πῆς ἀπὸ ἄντροπῆ καὶ πῆς κι' ἀπὸ τὸ φόβο,
 στέκονται, στέκονται βουβοὶ κι' ἀμύλητοι κι' οἱ δύο τους.
 Μὰ 'κείνος ἐκατάλαθε βγάινει φωνὴ καὶ λέγει:
 Γεῖσας, χάρασας, ἄρχοντες, καλὸ 'ς τοὺς μνηστᾶδες
 ἔλατε παιὸ σιμώτερα τὸ ἔξω, ἐσεῖς δὲν φταῖτε
 μόν' φταῖτε ὁ Ἀγαμέμνονας, ὅπου σᾶς ἔχει στείλει
 γιὰ τὸ κορήτσι τῶμορφο, τῆ Βρισήδα λέγω.
 Ἔλα, καλέ μου Πάτροκλε, ἔγχε' ἔξω τὸ κορήτσι,
 καὶ δός τῶς τὸ γιὰ νὰ τὸ πᾶν καὶ μάρτυρες κι' οἱ δύο σας
 ἐσεῖς νὰ ἦστε 'ς τὸ θεᾶ ἔμπροστὰ καὶ 'ς τοὺς ἀνθρώπους
 κι' ἀκόμα καὶ 'ς τὸν ἄπονο ἔμπροστὰ τὸ βασιλικᾶ σας.

Ἄν ἄρα ἡ μέρα καὶ καιρὸς κ' ἢ ὦρα θά τὸ φέρη
 νά μὲ ξαναζητήσουνε τοὺς ἄλλους νά γλυτώσω
 ἀπ' τὸ χαμό... γιατί αὐτὸς χαμένε τότε τῆχει,
 κ' οὐδὲ ἔγρουξ' ἀπὸ πόλεμο, κ' οὐδὲ ἔμπρός ἔπλω ἔφερε
 πῶς πολεμῶν οἱ Ἀχαιοὶ χωρὶς ζωὴ νά χάνουν.
 Ἔστ' εἶπε τὴν παραγγελιὰ δὲ Πάτροκλος ἀκούει,
 τὴ Βρισηΐδ' ἀπ' τὴ σκηνὴ τὴν ὠμορφὴν ἐθέλει
 καὶ τοὺς τὴν δίνει νά τὴν πᾶν κ' ἐκεῖνοι ξεκινούνε
 ἔς τὸ στρατεύμα γιὰ νά τὴν πᾶν τῶν ἄλλων τῶν Ἑλλήνων.
 Κι' ἐκεῖνη καὶ μὴ θέλοντας μαζὶ μ' αὐτοὺς πηγάινει.
 Μακρὰ ἀπ' τὰ συντρόφια τοῦ ἔς τὸ περιγῆλι κάτω
 δὲ Ἀχιλλέας ἐκάθισε, τὴ θάλασσα τηράει,
 ἐξάπλωσε τὰ χέρια τοῦ καὶ ἔς τὴ γλυκαῖά του μάνα
 στέλνει πικρὰ παράπονα καὶ λόγια πικραμένα.
 Μάνα μου, κ' ἂν με γέννησες ἄλγος νά ζήσω χρόνια,
 ἄλγη τιμὴ δὲν ἄξιζα γιὰ νά μοῦ δώσ' ὁ Δίας,
 ὁ Δίας π' ἀπ' τὸν οὐρανὸν ἕψηλὰ βαρεῖα βροντᾷει;
 ψύχα τιμὴ δὲν μῦδωνκεν. Ἀτιμασμένο μ' ἔχει,
 μ' ἄρπαξε τὸ βραβεῖό μου, τὴ Βρισηΐδα ἔπῃρεν
 δὲ Ἀγαμέμνονας ὁ γυῖος τ' Ἀτρέα ὁ βασιλέας.
 Ἔστ' εἶπε μὲ τὰ δάκρυα ἔς τὰ μάτια δὲ Ἀχιλλέας,
 κ' ἢ μάνα τοῦ τὸν ἀκουσεν, ἢ τιμημένη μάνα,
 ποῦ ἔς τὸν πατέρα της κοντὰ καθότανε τὸ γέρο
 κάτω βαθεῖα ἔς τῆς θάλασσας, εἰς τοῦ νεροῦ, τὸν πάτο.
 Ἀπ' τὴ βαθεῖα τὴ θάλασσα μὲ μαζὶ ἄν ἄχνη βγαίνει,
 ἔς τὸν Ἀχιλλέα της κοντὰ ἐκάθισε ποῦ κλαίγει,
 τὸ χέρι της ἐξάπλωσε κ' ἐχάιδεψε τὸ γυῖό της,
 βγάινει φωνὴ ἀπ' τὸ στόμα της καὶ τοῦ μιλᾷ, τοῦ λέγει.
 Ἐῖχες, παιδί μου, καὶ μοῦ κλαῖς; ποῖά λύπη τὴν καρδίά σου
 τὴ δέρνει; πῶς, φανέρωσε, νά ξέρουμε κ' οἱ θεοὶ μας.
 Βαρεῖα βαρεῖα ἀναστέναξεν ὁ Ἀχιλλέας καὶ λέγει
 Τὰ ξέρεις; εἰ νά σοῦ τὰ πῶ, μάνα μου, ἄν τὰ ξέρεις.

(Ὀδυσσεύς II, σ. 1—48.)

Ὁ Ὀδυσσεύς κ' ὁ βοσκητὴς τῶν χοίρων ἔς τὴν καλόδα,
 ἀνάφτουν τὴν αὐγὴ φωτιὰ καὶ τὸ φαγαῖ ἐτοιμάζουν
 καὶ στέλνουσιν καὶ τοὺς παρχαυοὺς νά βόσκουν τὰ θρεφτάρια.
 Σειρῶνε γιὰ τὸν Τηλέμαχος κ' οἱ σκύλοι οἱ γαυγατάδες
 ὅσο σιμόνει τὴν οὐρά, σειρῶνε κ' οὐδὲ γαυγίζουσι.
 Βλέπει τοὺς σκύλους τὴν οὐρά νά σειρῶν ὁ Ὀδυσσεύς,
 ἀκούει καὶ τῶν ποδαριῶν τὸν ἔχτυπο, μιλᾷ
 καὶ λέει μὲ μαζὶ ἔς τὸν Εὐμαιοῦσιν αὐτὰ τὰ λόγια τότε
 « Ἐὖν κάποιος ἔρχετ', Εὐμαιοί, κἂν γνώριμος, κἂν φίλος,
 κ' οὐδὲ γαυγίζουσι τὰ σκυλιὰ, καὶ τὴν οὐρά τοὺς σειρῶνε,
 κ' καὶ ποδαριῶν πατήματα, περπατησιαῖς ἀκούω.»
 Τὸ λόγο δὲν ἀπίστωσε, κ' ὁ γυῖος τοῦ δὲ κανακάρης
 ἔμπροστά ἔς τὴ θύρα στάθηκε κ' ἐσκώθη ἔς τὸ ποδάρι,
 καὶ τῶρα ὁ χοιροβοσκός τοῦ πέφτουσιν ἀπ' τὰ χέρια
 ἢ στάμνατις πᾶνακάτονα νερὸ μὲ κρασι μαῦρο.
 Τρέχει ἔς τὸ βασιλόπουλο, φιλάει τὴν κεφαλή του,
 φιλάει τὰ μάτια τοῦ τὰ θυρῶν, φιλάει τὰ θυρῶν τοῦ χέρια,
 καὶ δάκρυο ζεστό ζεστό, κυλάει, τοῦ τρέχει, πέφτει.
 Ἐὖν τὸν πατέρα τοῦ παιδί δέχεται μὲ λαχτῶρα,
 ἄν στρέψη ἀπὸ τὴ ξενητεία, παιδί ποῦ δέκα χρόνια
 ἔς τὰ ξένα τοῦ ἐγύριζε καὶ τὸν καὶ μὲ τοῦ εἶχε,
 ἔτσι καὶ τὸν Τηλέμαχος σφιγχαγκυκαλιάζει τότε
 ὁ ἀξίος ὁ χοιροβοσκός κ' ὀλοῦθε τὸν φιλάει,
 καὶ μὲ πικρὸν παράπονο αὐτὰ τοῦ λέει τὰ λόγια
 « Φῶς μου γλυκὺ, Τηλέμαχε, ἦρθες; Κι' ἐγὼ ἄαρροῦσα
 « πῶς δὲν θὰ σὲ ξανάδλεπα ἄν ἔφυγες ἔς τὴν Πύλο.
 « Καὶ μέσα τότε κόπησε, παιδί μου ἀγαπημένο,
 « καλὰ καλὰ γιὰ νά σὲ δῶ καὶ νά χαρῆ ἢ ψυχὴ μου,
 « ποῦ κάλι σ' ἔδεχτήκαμε στ' ἦρθες ἀπ' τὰ ξένα.
 « Γιατί δὲν ἔρχεσαι συχνὰ ἔς τὴν ἐξοχὴν, παιδί μου,
 « οὔτε σὲ βλέπουν οἱ βοσκοὶ νά κάθουσι ἔς τὴν χώρα
 « ἔτσι τραβᾷ ἢ καρδουλιὰ σου, τὸ μαῦρο τὸ κοπάδι
 « τῶν τῶσων ἀγαπητικῶν νά βλέπης τῆς μητέρας.»

Ὁ φρόνιμος Τηλέμαχος ἀπέκρισι τοῦ δίνει·
 «Θεάρα, θὰ γίνῃ ὅ,τι θέσ' ἐδῶ γιὰ σένα ἦρθα,
 « γιὰ νὰ σὲ ἴδω ἢ τὰ μάτια μου, καὶ νὰ μοῦ πῆς, ὡς ἀκούσω,
 « ἀνάσῃς ἢ μητέρα μου ἔς τὸ σῆτι ἀκόμα μένει,
 « ἢ μὴν τὴ στερωνώθηκα καὶ τὴν ἐπῆρον ἄλλος,
 « καὶ ἔμεινε τοῦ πατέρα μου τοῦ Ὀδυσσεῆ τόρα
 « ἀραχνιασμένο καὶ ἔρημο τὸ νυρικό κλισίον.»
 Ὁ ἄξιός ὁ χοιροβοσκός τοῦ ἀπεκρίθη τότε·
 « Ἔσφιξε τὴν καρδοῦλα της, μένει καὶ παραμένει
 « ἔς τ' ἀρχοντικό σου τρέχουσι τὰ δάκρυα της ποτάμι,
 « περνοῦν πικραῖς ἢ νύχτας της, πικραῖς περνοῦν ἢ μέρας.»
 Εἶπε, καὶ τὸ κοντάρι του πέρνει· ἔμπαίνει μέσα,
 τὸ πέτρινο ὁ Τηλέμαχος περνοῦν κατώφλι δασκώθη
 ὁ Ὀδυσσεὺς ἀπ' τὸ σκαμνὶ γιὰ νὰ τοῦ κάμῃ τόπος
 μὲ ἐκεῖνος δὲν τὸ δέχτηκε, καὶ τοῦ μιλᾷ, τοῦ λέγει·
 « Κάθισε, ξένη· θὰ ἔρθῃ καὶ γιὰ τ' ἐμένα τόπος
 « μέσ' ἔς τὴν καλύδα· καὶ ἀνθρώπος εἶναι γιὰ νὰ μοῦ στρώσῃ.»
 Εἶπεν αὐτῆ, καὶ ἐκάθισεν ὁ Ὀδυσσεὺς πάλι·
 στρώνει γιὰ τὸν Τηλέμαχος χλωρὰ κλαδί· πὸ κάτω,
 καὶ ἐπάνω στρώνει κροβηὴ ὁ βουκινητὴς τῶν χοίρων,
 καὶ ἐκεῖ ἐπάνω τὸν ὕγιον τὸν πολυαγαπημένο,
 τοῦ Ὀδυσσεῆ τὸν ὕγιον, ἔβαλε νὰ καθίσῃ.

(Ὀδυσσεΐας X, σ. 1—70.)

Πεταῖ τὰ κουρελιάρικα τὰ ρούχα ὁ Ὀδυσσεὺς
 καὶ μ' ἕναν πῆδο βρισκται ἔς τὴν ἐμπαστὴ τῆς θύρας·
 βαστάει τὸ δοξάρι του καὶ τὴ σαίττοθιγῃ
 γεμάτῃ τὴν εὐκαίρωσε καὶ χόνει ταῖς σαίτταις,
 καὶ ἔμπρός του ταῖς ἐσώριασε, βγίνει φωνὴ καὶ λέγει
 ἔς τοὺς νεοῦς ποῦ τὴ γυναῖκά του ἔζητοῦσαν γιὰ γυναῖκα.
 « Τὸ πρῶτο καὶ τὸ δύσκολο τὸ πέτυχα σημάδι
 « καὶ τὴν ἄλλα θὰ νὰ δῶ σημάδι ἂν θὰ πέτυχα

« καὶ ἂν κάμῃ τοῦ Ἀπόλλωνα ἢ χάρι νὰ χτυπήσω
 « σημάδι ποῦ δὲν χτύπησεν ἄλλος κανεὶς ἀκόμα.»

Εἶπε, καὶ ἔς τὸν Ἀντίνοο φαρμακερὴ σαίττα
 στέλνει ποτήρι ὀλόχρυσο καὶ μὲ χαροῦλια δύο
 καὶ πλουμιστὸ ἐπέχαινε ἐκεῖνος νὰ σηκώσῃ,
 σήκωνε μὲ τὸ χέρι του ἔς τὸ στόμα νὰ τὸ βάλῃ
 νὰ πῆ κρατὶ τὸ σκοτωμὸ δὲν ἔδανε ἔς τὸ νοῦ του.
 Καὶ ποῖος ἔμπορὸς σκοτωμὸ ἔς τὸ νοῦ του γιὰ νὰ βάλῃ
 καὶ νὰ πιστέψῃ ἀνάμεσα σὲ τόσους γλεντιστάδες
 πῶς ἕνας ἐλομόναχος, καὶ ἂν ἦταν αἰθερέσιος,
 θὰ νὰ τοῦ πάρῃ τὴ ζωὴ, θάνατο θὰ τοῦ δώσῃ;
 Μὲ τὴ σαίττα ἔς τὸ λαιμὸ ὁ Ὀδυσσεὺς τὸν ἔβρισκε·
 τρυπᾷ ἢ σαίττα τὸ λαιμὸ, πίσω ἔς τὸ σέβριο ἔβγαίνει·
 ἔξγειρε ἕκτος καὶ ἔπεσε ἔς τὸ πλάγι τὸ ποτήρι
 ξερούγ' ἀπὸ τὸ χέρι του, βροῦσι τὸ αἷμα τρέχει
 ποῦ ἔβγαίνει ἀπ' τὰ βουβούνη του, καὶ δυνατὰ χτυπάει
 καὶ ἀπρώγει μὲ τὸ πόδι τοῦ πέφτοντας τὸ τραπέζι,
 καὶ χόνοται κάτω ἔς τὴ γῆ ἀνάκατα καὶ σκόρημα
 φωμῆ καὶ κρέατα ψητὰ καὶ ἄλλα φαγεῖα ἀκόμα.
 Ἐὰν εἶδαν τὰρχοντόπουλα τὸν ἄνδρα πῶς πέσει,
 σέρνουν φωνὴ ἄλα μὲ μιλᾷ, ποῦ βέβηξε τὸ σῆτι,
 καὶ ἀπ' τὰ θρονητὰ τινάχτηκαν ἔδυσμένοι π' τὴν τρομάρα
 ἔς τοὺς σάλας γύρω κότεπάζαν καὶ ἔδον σπαθὶ κοντάρι,
 καὶ οὐδὲ κοντάρι ἦταν ἐκεῖ καὶ οὐδὲ σπαθὶ κανεὶς ἕνα·
 καὶ μὲ θυμὸ γυρῶσανε καὶ λέν ἔς τὸν Ὀδυσσεῆ·

« Ἀσχμη, ξένη, ἔαρσας καὶ ἀσχημα σαίττα εἶσις
 « ἔστερνή σου αὐτὴ παλληκαρῆ, ἔστερνὸ σημάδι θάνατι
 « γόητες τόρα, ἔδυστηκες, χαντακωμένος εἶσαι
 « τὸ παλληκάρι σκότωσας, τὸ πρῶτο παλληκάρι
 « ποῦ ἔς τὴν Ἰθάκῃ ἔβρισκονταν ἀνάμεσα ἔς τὰ ἄλλα,
 « καὶ τὴ κορῆν θὰ σὲ φᾶν γιὰ τοῦτο ἐδῶ πέρα.»
 Τέτοια καθένας ἔλεγε, γιὰ τὸ δλοι τοὺς θεροῦσαν
 πῶς σκότωσε μὴ θέλοντας αὐτὸς τὸ παλληκάρι.

Φτωχοί! σὺς ἤρην ὁ θεὸς τὸ νοῦ καὶ τὸ κεφάλι
καὶ δὲν ἐκαταλόβετε τὴν ἔρα τοῦ χαμοῦ σας!
Καὶ τοὺς ἐστραβοῦνταξεν ὁ Ὀδυσσεύς καὶ λέγει

« Συκυλιὰ, δὲν ἐπιστεύετε πῶς ἴσιω θὰ γυρίσω
« καὶ ἀπ' τὴν Τρωάδα ὄρθω ἐδῶ ἔς τὸ σπήτι μου καὶ πάλι.
« Τὸ σπήτι μου ἐρημάξατε καὶ τρώγατε τὸ βιὸ μου,
« ταῖς σκλαδαῖς ἐπειράξατε, ποῦ μεσ' ἔς τὸ σπήτι εἶχ' ἄν;
« καὶ τὴ γυναῖκά μου αὐτὴ ζητούσατε γυναῖκα,
« γυναῖκα γιὰ νὰ πάρετε ἔς τὰ ζωγτανά μου ἀνδρα.
« Θεὸ δὲν φοβηθήκατε, ἔς τὸ νοῦ σας δὲν περνοῦσε
« τὸ κρέμα μὴ σὺς ἔρη ποτε ἀπ' ἄνθρωπο κανένα.
« Νὰ τέρα ἐξοσ' ὁ καιρὸς ποῦ θὰ χαθῆτε ἔλοι. »
"Ἔσθ' εἶπε καὶ ἀπ' τὸ φόβο τους ἐχλώμιασαν ἐκείνοι
καθένας βλέπει πῶς ἔμπερὶ νὰ φύγη, νὰ γλυτώσῃ,
καὶ μοναχὰ ὁ Εὐρύμαχος γυρίζει καὶ τοῦ λέγει

« Ἄν ἦσαι σὺ τὸ γέννημα, τὸ ὄρεμμα τῆς Ἰθάκης;
« ὁ Ὀδυσσεύς ἂν ἦσαι σὺ καὶ γύρισας ὀπίσω,
« σωστὰ καὶ δίκησ' ἔμνησας καὶ εἶπες ὅσα εἶπες.
« Πολὺ σοῦ γίνηκε κακὸ καὶ χαλασμός ἔς τὸ σπήτι
« πολὺ κακὸ ἔς τὰ χτήματα καὶ ῥημαχμὸς ἀλήθεια.
« Μὰ καίνας ποῦ ἐστάθηνεν αἰτία γιὰ νὰ γίνουν,
« καὶ νῆλαιον ἔς τὰ κεφάλι μας αὐτὰ, πεσμένασ τὰξ;
« κείτεται ὁ Ἄντινος δὲν ἤθελε γυναῖκα,
« τὸ γάμο δὲν τὸν ἤθελε ἄλλα ἔς τὸ νοῦ του εἶχε
« εἰς τὴν Ἰθάκη βασιλῆας ἤθελε γιὰ νὰ γίνῃ
« ἀφοῦ κρυφὰ θὰ σκότωνε τὸ γυριὸ σου, τὸ παιδί σου.
« Τέρα αὐτὸς σκοτώθηκε καθὼς γραφτό του ἦταν
« καὶ σὺ τοὺς ἄλλους ἄφησας, ἐμᾶς μὴ μᾶς χαλάσῃ;
« καὶ ἐμεῖς θὰ τὰ ἰσάξωμε, θὰ βάλωμε ἔς τὸν τόπον
« ὅσα ἔς τὸ σπήτι φάγαμε καὶ ἔπιναμε τὸ δικό σου
« καὶ ἂν ἕνα σοῦ στοιχίξανε, εἶκοσι θὰ νὰ πάρῃς,
« καὶ ὅσα θὰ πῆς πῶς φτάνουνα, ὅσα βροτῆ ἢ ψυχῆ σου
« σὲ χάλκωμα καὶ μέλιμα θὰ πάρῃς, Ὀδυσσεύς

« γι' αὐτὸ, πρὶν πάρῃς, δίκαιο δὲν εἶναι νὰ κανίξῃς. »
Λοξὰ, λοξὰ τὸν ἔκπιταξεν ὁ Ὀδυσσεύς καὶ λέγει

« Κι' ἂν ὄλα σας τὰ πατρικὰ, καὶ ἂν ὄλα τὰ δικὰ σας,
« καὶ ἂν ὄλα ὅσα ἔχετε καὶ ὅσα θὰ βάλῃτε ἄλλα,
« μοῦ δώσετε, δὲν φεύγετε ἀπ' τὰ δικὰ μου χέρια,
« καὶ οὐδὲ θὰ πάψω νὰ χτυπῶ πρὶν ἔλοις σὺς καστρέψω.
« Κάμετε ὅπως θέλετε σταθῆτε, πολεμάτε,
« ἢ φεύγετε τὸ θάνατο, τὴ μαύρη σας τὴ μοῖρα,
« Θαρρῶ δὲν θὰ γλυτώσετε, ἔλοι σας θὰ χαθῆτε. »

Τὰ ἦπατά τους ἔδκησαν ὅαν τὰκδυσαν ἐκείνοι,
καὶ δεύτερο ὁ Εὐρύμαχος ἐμίλησε, τοὺς λέγει....

X. ΣΑΜΑΡΤΕΙΑΝΗΣ

H'.

ΕΥΡΥΠΠΙΔΟΥ ΜΗΔΕΙΑ

(ΠΑΡΑΦΡΑΣΙΣ ΕΜΜΕΤΡΟΣ).

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Ἡ Μήδεια ἔνεκεν τῆς πρὸς τὸν Ἰάσονα ἔχθρας, ἐπειδὴ ἐνυμπεύθη αὐτὸς τὴν θυγατέρα τοῦ Κρέοντος Ἰλιάκην, ἀπέκτησε μὲν ταύτην καὶ τὸν Κρέοντα αὐτὸν, ἀπέσφαξε δὲ τὰ τέκνα τῆς καὶ ἀναρπασθεῖσα ἐφ' ἄριστος κατέφυγε πρὸς τὴν Λιγέα, ὅστις ὑπέσχετο νὰ παράσῃ αὐτῇ ἄτυλον.

Ἡ μὲν σιγή τοῦ δράματος ὑπόκειται ἐν Κορινθίῳ, ὃ δὲ χορὸς συστάσκει ἐκ γυναικῶν Κορινθίων. Προλογίζει δὲ τρῶδες Μηδείας.

ΤΑ ΤΟΥ ΔΡΑΜΑΤΟΣ ΠΡΟΣΩΠΑ.

ΤΡΟΦΟΣ.
ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ.
ΜΗΔΕΙΑ.
ΧΟΡΟΣ ΓΥΝΑΙΚΩΝ.
ΚΡΕΩΝ.

ΙΑΣΩΝ.
ΑΙΓΕΥΣ.
ΑΓΓΕΛΟΣ.
ΠΑΙΔΕΣ ΜΗΔΕΙΑΣ.

ΤΡΟΦ. Εἶθε τὸ σκῆμα τῆς Ἀργούσ τῆς Κουκῆς
νὰ μὴ ἐπέρα Συμπληγάδης καὶ ποτὲ
μὴ φθάσει εἰς τῶν Κόλχιων τὴν γῆν ἤθελεν!
Μηδ' εἰς τὰς νάπας τοῦ Πελίου ἤθελε
πέσει τμηθεῖσα πούκῃ καὶ δι' ἀρετῶν
τὰς χεῖρας εἶθε νὰ μὴ ὠπλιζέ ποτε

ἀνδρῶν γενναίων, αἵτινες τὸ πάγχρυσον
δέρας ἀπῆλθον ἵνα παραλάβωσι
πρὸς χάριν τοῦ Πελίου καὶ ἡ Μήδεια
ἡ δέσποινα μου τότε δὲν ὄκ ἔπλεον
εἰς Ἰωλκοῦ τὸς πύργους ἐκ τοῦ ἔρωτος
τὰς φρένας παραχθεῖσα τοῦ Ἰάσονος
οὐδὲ τὰς κόρας τοῦ Πελίου πείσασα
νὰ κτείνωσι κατόπιν τὸν πατέρα των
ἤθελε κατοικήσαι εἰς τὴν γῆν αὐτὴν
τὴν Κορινθίαν μετ' ἄνδρος καὶ τέκνων τῆς.
Ἀρέσκουσα μὲν εἰς τῶν πολιτῶν αὐτῶν
ἐδῶ τὴν χώραν εἰς ἣν ἤλθε φεύγουσα
κ' εἰς πάντα συμφωνοῦσα τῷ Ἰάσωνι.
Τοῦθ' ὅπερ ὄντως σωτικῶν τὰ μάλιστα
εἶνε ὁπόταν αὐξυγὸς πρὸς σύζυγον
ἐμαρρονοῦσα δὲν διακίητ' ἐχθρικῶς.
Τώρα δ' ἐχθρὰ τὰ πάντα κ' ἡ ἀγάπη των
ἐφαρμικεύθη· ὁ Ἰάσων ἐπαίδῃ
προδούς τὴν δέσποινά μου καὶ τὰ τέκνα του
εἰς γάμους ἤδη ἐντροπᾷ βασιλικούσ,
τὴν θυγατέρα νυμφευθεῖς τοῦ Κρέοντος
τοῦ ἄρχοντος τῆς χώρας. Ἡ δὲ Μήδεια
παρρημιμένη τῶρα ἡ ταλαίπιπρος
καὶ καταφρονημένη, ἀνακράζει μὲν
τοὺς ἄριστους των βρώσα, ἀναφέρει δὲ
πίστιν μεγίστην χειραφίας δεξιᾶς
κ' ἐπικαλεῖται μαρτυρίας τῶν θεῶν,
ὁποίας αὐτὴ παρὰ τοῦ Ἰάσονος
ἀντικμοιδῆς τυγχάνει. Κεῖται δ' ἄριστος
εἰς ἀληθδόνος δόψασα τὸ σῶμα τῆς,
περῶσα τὸν κειρὸν τῆς μὲ τὰ δάκρυα,
ἀφ' οὗτου εἶδεν ὅτι τὴν ἠδίκησεν
ὁ σύζυγός τῆς, οὔτε τ' ὄμμα αἴρουσα
ἐπάνω, οὔτε ἐκ τῆς γῆς τὸ πρόσωπον
νὰ ἀπαλλάξῃ θέλουσα ἀκούει δὲ

νοθεταυμένη παρὰ φίλων ὅσον καὶ
ὁ κλύδων τῆς Ουλάσσης ἢ τὸ μάκρον.
Ἐπιτὸς καὶ μόνον ἂν αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν
τὸν πᾶλλευκον λαίμῳ τῆς στρέψασά ποτε
οὐμώζουσι' ἀποκλαίῃ τὸν πατέρα τῆς
καὶ τὴν πατρίδα καὶ τὸν οἶκον τοῦ πατρὸς,
προδοῦσα τοὺς ὁποίους ἠκολούθησε
τὸν ἄνδρα ὅστις τώρα τὴν καταφρονεῖ.
Ἐπὶ τῶν συμφορῶν δὲ ἡ ταλαίπωρος
ἔμαθε τώρα τί σηκώνει τις μακρὰν
τῆς πετρικῆς τοῦ γῆς· ν' ἀπομικρύνηται.
Μισεῖ δὲ καὶ τὰ τέκνα, οὐδ' εὐφραίνεται
νὰ βλέπῃ ταῦτα καὶ φοβοῦμαι μήπως τι
ἀποφασίσῃ νέον καὶ ἀπρόοπτον.
Διότι εἶνε βαρυλάβριος, οὐδὲ
ὅλ' ἀνεχθῆ τὸ πάθος. Τὴν ἠξέδρω ἐγώ.
Καὶ τὴν φοβοῦμαι μὴ σιγῇ ἐμδαίνουσα
ἐντὸς τοῦ οἴκου, ἔπου εἶν' ἡ νυμφικὴ
παστῆς, διαπεράσῃ μὲ τὸ φάταγον
τῆς νόμης τὴν καρδίαν, εἶτα καὶ αὐτὴν
καὶ τὸν γαμβρὸν φονεύσῃ καὶ τὸν τύραννον
κ' ἔπειτα εὖρη χειροτέραν συμφορᾶν
τῆς νῦν παρούσης· ἐπειδὴ καὶ φοδερά
εἶν' ἀληθῶς, οὐδ' εἶνε πράγμα εὐκόλον
ἂν τις συνάψῃ ἔχθραν πρὸς αὐτὴν ποτε
καλλίνικον νὰ εἶη νίκη. — Ἀλλ' ἴδου
οἱ παῖδες ἤδη καύσαντες τὰ παίγματα
προσέρχονται, οὐδέλλως στοχαζόμενοι
τὰ πάθη τῆς μητρὸς των· ἀλλ' οὐδ' ἀγαπᾶ
τὰς λυπηρὰς μερίμνας τὸ νεανικόν.

ΠΑΙΔΑΓ. ὦ καλαῖά οἰκέτις τῆς δεσποίνης μου,
τί πρὸς τὰς πύλας ἔρημος διαγούσα
ἴστασι σὺτω καὶ μοιρολογεῖς κακὰ
καθ' ἑαυτὴν λαλοῦσα; πῶς ἢ Μήδεια
μακρὰν σου μόνη θέλει νὰ εὐρίσκηται;

ΤΡΟΦΟΣ. Τῶν τέκνων γέρων ὀδηγέ Ἰάσωνος,
εἰς τοὺς χρηστοὺς τοὺς δούλους ἢ τῶν δεσποτῶν
ὑπάρχει δυστυχία δυστυχία των
κ' ἐγγίξει τὴν καρδίαν εἰς τοσούτην δὲ
κ' ἐγὼ προσέβην Ὀλβιον, ὥστε ἐραξίς
μοῦ ἦλθε νὰ ἐξέλθω καὶ πρὸς οὐρανὸν
καὶ γῆν νὰ εἶπω τῆς Μηδείας τὰ δεινὰ.

ΠΑΙΔΑΓ. Δὲν ἔπαυσεν ἀκόμη ἡ ταλαίπωρος
τοὺς ὀδυρμοὺς τῆς;

ΤΡΟΦΟΣ. Σὲ ζηλεύει ἀληθῶς!
Εἶν' ἐν ἀρχῇ ἀκόμη τὸ δυστύχημα
οὐδ' ἐν τῷ μέσῳ.

ΠΑΙΔΑΓ. ὦ μωρὰ, ἂν πρέπη τις
νὰ λέγῃ τοῦτο τοὺς κυρίους καὶ λοιπὸν
οὐδὲν ἠξέδρωι ἐκ τῶν νέων τῆς κακῶν.

ΤΡΟΦΟΣ. Τί δὲ συμβαίνει, γέρων; λέγε, μὴ φθονῆς.

ΠΑΙΔΑΓ. Οὐδέν μετέγων καὶ διὰ τὰ πρὸ μικροῦ
λεχθέντα ἤδη.

ΤΡΟΦΟΣ. Μὴ πρὸς τοῦ γενείου σου!
τὴν σύνδουλόν σου κρύπτῃς, ὑπισχυοῦμαι δὲ
ἂν πρέπη, νὰ σιγήσω.

ΠΑΙΔΑΓ. Ἦκούσα λοιπὸν
νὰ λέγῃ τις πρὸς ἄλλους, μὴ φαίνόμενος
ὅτι ἀκούω, προσελθὼν εἰς τοὺς πεσοῦς,
ἔπου φοιτῶσι, ὡς γνωστῶν, οἱ γέροντες
περὶ τὴν κρίνην τῆς Πειρήνης τὴν σεμνήν,
ὅτι τοὺς παῖδας τούτους μετὰ τῆς μητρὸς
ὁ Κρέων, ὁ τῆς χώρας τύραννος αὐτῆς,
νὰ ἐξορίσῃ ἤδη μέλλει ἐκ τῆς γῆς
τῆς Κορινθίας· ἂν ὁ λόγος ἀληθὴς
ὑπάρχῃ ὅμως, δὲν ἠξέδρωι εἶθε δὲ
καὶ νὰ μὴ εἶνε τοῦτο.

ΤΡΟΦΟΣ. Καὶ τὰ τέκνα τοῦ
νὰ πάθουν ταῦτα ὁ Ἰάων ἢ ἀνεχθῆ,
κἂν ἄλλως ἔχη τῇ μητρὶ δικρορᾶν;

ΠΑΙΔΑΓ. Τὰ παλαιὰ τὰ φίλτρα κατελείφθησαν
χάριν τῶν νέων καὶ τοῦ οἴκου τοῦ αὐτοῦ
δὲν εἶν' ἐκεῖνος φίλος.

ΤΡΟΦΟΣ. Ἀπωλέσθημεν!
Δυστύχημά τι νέον ἂν προσθέσωμεν
εἰς τὸ ἀρχαῖον, πρὶν αὐτὸ ἐξαντληθῆ.
Σὺ θυμῶς ἤδη — ἐπειδὴ καιρὸς αὐτὸ
δὲν εἶνε νῦν τὸ μάθῃ καὶ ἡ δέσποινα,
σώπησον τὸν λόγον καὶ ἡσύχαζε.
Ἀκούετε, ὦ τέκνα, ποῖος ὁ πατήρ
καὶ τίνι τρόπῳ πρὸς ὑμᾶς προσφέρεται!
Ν' ἀπλεσθῆ μὲν, ὅχι! εἶν' αὐθέντης μου
ἀλλὰ φωρᾶται πρὸς τοὺς φίλους κακὸς ὢν.

ΠΑΙΔΑΓ. Ἀλλὰ εἰς ὅχι τῶν θνητῶν; μὴ ἔμαθες
ἀρκίως τούτο, ὅτι πᾶς τις ἐκυτὸν
ἢ τὸν πλησιέσιον στέργει περισσότερον,
οἱ μὲν δικαίως, οἱ δὲ κέρδους ἕνεκα,
ἀφοῦ καὶ τούτους πλέον χάριν τῆς εὐνῆς
δὲν στέργει ὁ πατήρ των;

ΤΡΟΦΟΣ. Ἄλλ' ὑπάγετε,
καλλίτερον ὅλ' εἶνε τούτο, τέκνα, σεῖς
ἐντὸς τοῦ οἴκου, οὐ δὲ ἔσον δύνασαι
μεμονωμένα ταῦτά κράτησον καὶ μὴ
τὰ πλησιάζεις τῇ μητέρι των, ἐπειδὴ
βαρυθυμεῖ καὶ ἤδη ἀκοντίζουσαν
τὴν εἶδον βλέμμα πρὸς αὐτὰ ἀγριωπὸν
ὡσεὶ νῦν πράξῃ μέλλει τι καὶ τὸν θυμὸν
τὸν ἀγρίον τῆς δὲν ὀκ' παύσει ἀληθινῶς,
πρὶν κατασκήψῃ εἰς τινα. Ἄλλ' εὐχομαι
νῦν πράξῃ μάλλον εἰς ἐχθροὺς ἢ φίλους τι.

ΜΗΔΕΙΑ. ὦ δυστυχῆς!
Δυστυχῆς ἐγὼ, πόνοιον ἀθλία μεστή!
Ὀἴμοι! Εἴθε νῦν μ' εὖρ' ἢ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ!

ΤΡΟΦΟΣ. Εἶν' αὐτὸ, φίλοι παῖδες, ἢ μήτηρ ὑμῶν
μὲ ψυχὴν Θεαλλιώδῃ καὶ ὀργίλῃ χωρεῖ.

Ἀλλὰ σπεύθετε σεῖς εἰς τὸν οἶκον εὐθὺς
μηδὲ ἔλθετε ἐγγύς τῶν βλεμμάτων αὐτῆς
μὴ προσέλθετε μὴ φυλαχθῆτε καλῶς
τὴν φρικώδη τῆς φύσιν ἀγρίας ψυχῆς
καὶ τὸ ἀγριον ἦθος.

Προχωρεῖτε λοιπὸν ὅσον τόχος ἐντός.
Ἐκ τοῦ νέφους αὐτοῦ τῶν λυγμῶν φανερὸν
ἔτι μέλλει ν' ἀνάψῃ γοργῇ ἐκ θυμοῦ
σφοδρότερον! ἄρα ὅλ' πράξῃ δεινὸν
ἢ βαρύναρδος καὶ δυσκατάπικτος
ἐκ κακῶν πληρωθεῖσα ψυχὴ τῆς;

ΜΗΔΕΙΑ. Ἡ ταλαίπωρος ἔπαθον ὄξια φεῦ!
ὀδουρῶν ἤδη πάθη μεγάλων.

ὦ κατάρτοι παῖδες μητρὸς στοχεράς
εἰς τ' ἀνάθεμα σεῖς καὶ ὁ πατήρ σας ὀμοῦ
καὶ εἰς ὄλον τὸν οἶκον κατάρτα!

ΤΡΟΦΟΣ. Ὀἴμοι φεῦ! ὦ ταλαίπωρος οἴμοι!
Ἀλλὰ τί στυ οἱ παῖδες μετέχουν αὐτῶν
τῶν πικρῶν σφαλμάτων, τί τούτους μισεῖς;
Ὀἴμοι! τέκνα, φοβεῖμαι μὴ πάθητέ τι.
Τρομεραὶ τῶν τυράννων εἶσιν αἱ ὀρμαί,
ἐπειδὴ, εἰθισμένοι νῦν ἄρχουν πολὺ
καὶ νῦν ἄρχοντ' ἐλπίγον, δυσκόλως ὀργὰς
μεταβάλλουσι! τὸ δ' ἐν ἰσότητι ζῆν
εἶνε κρεῖττον τοῦλάχιστον εἶθε ἐγὼ
νῦν γηράσω χωρὶς μεγαλειῶν, ἀλλὰ
ἀσφαλῶς. Ἐπειδὴ κατὰ πρῶτον αὐτὸ
τῶν μετρίων τὸ ὄνομα φθόνον ποσῆς
δὲν κινεῖ, προτιμότερον δ' εἶνε πολὺ
ἢ δ' ὑπέροχος τύχη οὐδὲν ἰσφαλεῖ
τοῖς ἀνθρώποις καὶ μόνον ἐάν ὁ θεὸς
ὀργισθῇ κατὰ τούτων, οἱ οἴκοι αὐτῶν
περιπίπτουσι εἰς μείζονα βλάβην.

ΧΟΡΟΣ. Φωνὴν ἤκουσα μὲν, βοήν ἤκουσα δὲ
τῆς δυστήνου Κολυίδος.

οὐδ' ἀκόμη κατέστη ἡμία, ἀλλὰ
σύ, ὦ γραῖα, εἶπε μοι διότι ἐντός
τοῦ διπύλου μεγάρου ἀντήχησαν
γῶσι οὐδ' εἶν' εἰς ἐμέ τὰ τοῦ οἴκου παθήματ' εὐχάριστα
ἐπειδὴ μοι εἶνε φίλος.

ΤΡΟΦΟΣ. Δὲν ὑπάρχει ὁ οἶκος ἐχάθη οἰκτρῶς,
ἠφανίσθη· διότι ὁ μὲν ὡς γαμβρὸς
τῶν τυράννων μετέλλαξε κείτην, ἡ δὲ
ἐντός μένουσα εὐθείη τὸν βίον αὐτῆς
ἢ κυρία μου οὔτε ἀκούει τινὸς
παραμύθημα λόγων αὐτῆς ἢ ψυχῆ.

ΜΗΔΕΙΑ. Αἰαί!

Ἄστραπὴ οὐρανόα νὰ μ' ἔλθῃ
ἐπὶ τῆς κεφαλῆς μου! τὸ κέρδος μου τί
ἂν ζῶ φεῦ! ἀκόμη ζῶην στυγερὰν;
Νὰ κατέλυον εἶθε τοιαύτην ζωήν.

ΧΟΡΟΣ. ὦ Ζεῦ καὶ ἦλιε καὶ γῆ!
ἀκούεις τὰς φωνὰς τῆς
τῆς λυπηρᾶς μολπᾶς τῆς,
πόσον ἡ θύστηνος ἀλγεί!
ὦ ποῖος πόθος θλιβερός
τῆς κείτης τοῦ θανάτου
σὲ ρίπτ' εἰς τὰ περὰ του.
Ἄλλ' εἶν' ὁ θάνατος πικρός.
Μὴ τοῦτο εὐχου· καὶ ἂν
ὁ σύζυγός σου ἦδη
στοργὴν εἰς ἄλλους δίδῃ,
ὀργὴν μὴ τρέφῃς σὺ σφοδρᾶν.
Θὰ ἔλθῃ ἡ ὥρα καὶ ὁ θεός
ὅα γείνη ἐκδικίας σου.
Ἄς παύσῃ ὁ ὀδυρμός σου
περὶ συζύγου ὁ πικρός.

ΜΗΔΕΙΑ. Θεὰ Θεῖμα μεγάλη καὶ κόρη Λητοῦς
Πόντι! Ἄρτεμι, βλέπατε ὅσ' ἀπ' αὐτὸν
τὸν κατάρτατον ἄνδρα μου πᾶσχω, ἀφοῦ

εἶχον θέσαι δι' ὄρκιον μεγάλων αὐτόν;
Ὅμως εἶθε νὰ ἴδω τὴν νόμφην καὶ αὐτὸν
μετ' αὐτῶν τῶν μεγάρων νὰ πέσουν οἰκτρῶς
ἀφοῦ πρῶτοι ἐτόλμησαν εὐτοὶ ἐμέ
ν' ἀδικήσουν. ὦ πάτερ, ὦ πόλις ἐμή,
τῶν ὁποίων μακρὰν ἀπεπείσθη αἰσχρῶς
ἀποκτείνωσα φεῦ! τὸν ἐμὸν ἀδελφόν.

ΤΡΟΦΟΣ. Τὴν ἀκούετε ποῖα βοᾶ καὶ κλαίει
τιμωροῖς τῆς τὴν Θεμίην εὐκαταῖαν καὶ τὸν
νομιζόμενον ἔρκον ταμίαν Θεόν.
παρ' ἀνθρώποις τὸν Δία; τὸν μέγαν θυμὸν
μὰ μικρὰν δὲν θὰ πάσῃ ζημίαν.

ΧΟΡΟΣ. ὦ! πῶς θὰ ᾔτο δυνατόν εἰς ὄψιν ἡμετέραν
νὰ ἔλθῃ καὶ ἓνα λόγον μας ν' ἀκούσῃ φιλικόν,
ἴσως καθίστα τὴν ὀργὴν ὀλίγω πραύτεραν
καὶ τὸν θυμὸν τῆς ἔπαυε τὸν ἀπειλητικόν.
Τῆς προθυμίας εὐχόμεαι ποτὲ τὸ ἀγαθόν μου
νὰ μὴ μοῦ λείπῃ οὐδαμῶς εἰς φίλων συμφορᾶς.
Ἄλλ' ὑπάγε τὸν λόγον μου εἰπὲ τὸν φιλικόν μου
καὶ ἐντός τοῦ οἴκου πέρυσσον τὸ βῆμα τῆς πικρᾶς.
Ἄλλ' ἕμους σπεύσον, τοὺς ἐντός πρὶν εἰς κακὸν ἐμβάλλῃ,
διότι εἶνε ἡ ὀργὴ τοῦ πένθους τῆς μεγάλης.

ΤΡΟΦΟΣ. Θὰ τὸ πράξω, ἀλλὰ ἀμφιβάλλω πολὺ
ἂν θὰ πείσω αὐτὴν τὴν κυρίαν μου
σοῦ δὲ χάριν θὰ λάβω τὸν κόπον αὐτὸν
ἂν καὶ ρίπτ' εἰς τοὺς δούλους αὐτῆς βλοσυρόν
ὡς τὸ βλέμμα λεαίνης ὅπταν αὐτὴ
πλησιάζῃ τις λόγον νὰ εἴπῃ
τοὺς προτέρους δ' ἀνθρώπους, ἂν εἴπῃ κανεὶς
ἀμαθείς καὶ σκαιὸς καὶ οὐδὲλως σοφούς,
δὲν θὰ σπᾶλλῃ· διότι ἐφεῦρον ὠιδᾶς
εἰς ὀκλίαν καὶ δεῖπνα καὶ ἐρώτων φαιδρᾶς
νὰ πραύνωσιν ἕμους δὲν εὔρον ποσῶς
δι' ἀσμάτων φαιδρῶν μουσικῆς Ἰλαρᾶς
καὶ τὰς λόπας τὰς μαύρας ἀνθρώπων, εἰς ὧν

δυστυχίαι καὶ θάνατοι οἴκους λαμπροὺς
ἀνταρτέπουν. Καὶ ὅμως θὰ ἦτο καλὸν
μὲ ὤδᾳς ἂν οἱ ἄνθρωποι μᾶλλον αὐτὰ
εὐθεράκτουσιν ὅπου δὲ δεῖται φαιδρὰ
καὶ συμπόσια τί χρησιμεύ' ἢ βοή;
ἀποῦ μόνον αὐταὶ αἱ παροῦσαι τραφῆ
ἀφρονεῖται τερπνὰ καλοῖσθαι αὐτά.

ΧΟΡΟΣ.

Ἦκουσα στόνους γεροῦς
καὶ λιγυρὰν φωνὴν νὰ κράξῃ,
θρηνοῦσα πόνους μογεροῦς
καὶ τὸν προδότην νὰ φωνάζῃ,
καὶ τοὺς θεοὺς γ' ἀνακαλῆ,
σκληρὰν παθοῦσα ἀδικίαν
ἢ νόμφ' ἢ ἄλλοτε καλῆ,
Δία καὶ Θέμιν τὴν ἄρκιαν!
ἦτις ἐξώρμησεν αὐτὴν
εἰς τὴν Ἑλλάδα νὰ περάσῃ
καὶ εἰς τὸν πόντον τὸν πλατὺν
ἐδέουσα ἔδω νὰ φθάσῃ.

ΜΗΔΕΙΑ. Κορίνθιαί γυναῖκες, τῶν δωματίων μου
ἐξῆλθον ἴδτε, μήπως μοῦ μεμνηθῆτέ τι
διότι εἶδον καὶ ἠξεύρω ἀληθῶς
πολλοὺς ἀνθρώπους, εἴτ' ἰδίους ὄμμασιν
εἴτ' ἀλλαγθῆεν, ὅντας μόνον σοδαροῦς,
οἵτινες ὅμως ἐκ τῆς ἡσυχίας των
ῥαθύμων φήμην ἄδοξον ἀπέκτησαν.
Διότι δὲν ὑπάρχει εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς
δικαιοσύνη τῶν ἀνθρώπων, ἐπειδὴ
πρὶν ἢ σπουδάζῃ τὴν καρδίαν ἀκριβῶς
τὸν ἀνθρωπίνον τις μόνον βλέπων τὸν μισαῖ
χωρὶς νὰ πᾶθῃ ἀδικόν τι. Πρέπει δὲ
ὁ ξένος μὲν ἰδίως διαλλακτικὸς
νὰ εἶνε πρὸς τὴν πόλιν. Οὐδὲ τὸν ἀστὸν
ἐπήνεσ' ὅστις ὡν αὐθιγῆς γίνεται
πιπρὸς τοῖς συμπόλιταις ἐκ σκαίδτητος.

Ἔμοι δ' αὐτὸ τὸ πρᾶγμα τὸ ἀνέλπιστον
συμβᾶν διέφθειρέ μου τὴν ψυχὴν καὶ νῦν
εἶμαι χαμένη! καὶ τὴν χάριν τῆς ζωῆς
παραιτουμένη, ν' ἀποθάνω προτιμῶ.
Διότι εἰς δὲ εἶχον ἀναθέσει μου
τὰ πάντα, ὡς γινώσκεις, ἤδη κάκιστος
ἀνδρῶν ἀπέβη ὁ κλεινὸς μου σύζυγος.
Ἐκ πάντων δ' ὅσα ἔχουσι ψυχὴν καὶ νοῦν
εἶν' αἱ γυναῖκες ἀθλιώτατον φυτόν.
Αἵτινες πρώτον δι' ἀδράς καταβολῆς
χρημάτων πρέπει ἄνδρα ν' ἀγοράσωμεν
τοῦ σώματός μας κύριον καὶ ἄρχοντα.
Κακὸν τῶντι τοῦτο ἀλγαιότερον.
Κ' ἐν τούτῳ πάλιν εἶνε μέγα ζήτημα
ἢ κακὸν ἄνδρα ἢ καλὸν νὰ λάδωμεν.
Διότι ἄλλως οὔτε δύνατ' ἢ γυνὴ
ν' ἀπαλλαγῆ ἐντιμῶς, οὔτε ν' ἀρνηθῆ
τὸν σύζυγον τῆς. Εἰς καινὰ δὲ ἔπειτα
ἦθῃ καὶ τρόπους ἐρχομένη ἢ πτωχῆ
πρέπει νὰ εἶνε μάντις, χωρὶς οἰκοθεν
νὰ μάθῃ περὶ τούτου τίς ὁ σύζυγος
τοὺς τρόπους εἶνε. Καὶ ἂν ταῦτα μὲν ἡμεῖς
οἰκονομῶμεν, συνοικῆ δ' ὁ σύζυγος
καλῶς μὴ βία φέρων τὸν ζυγὸν αὐτοῦ,
ὁ βίος εἶνε ζηλωτός· ἐὰν δὲ μὴ,
ἀνάγκη ν' ἀποθάνῃ. Ὅμως ὁ ἀνὴρ,
ὅταν δυσαρτετῆται τοῖς οἰκείοις του,
ἄξεργετ' ἔξω καὶ τὴν δυσαρέσκαιαν
εὐκόλως καταπαύει τῆς καρδίας του,
πρὸς φίλους εἴτε πρὸς ἑλληνας τραπέας.
Ἡμεῖς δ' ἀνάγκη εἶνε ν' ἀποθλέπωμεν
πρὸς μίαν ψυχὴν μόνον. Λέγουσι δ' ἡμᾶς
ὅτι κατ' οἶκον ζῶμεν χωρὶς κίνδυνον
ζωῆν, αὐτοὶ δὲ μὲ τὴν λόγῃν μάχονται
κακῶς φρονούντες· ὅτι τρεῖς φορές ἐγὼ

Ὅα προετίμων παρ' ἀσπίδα νὰ σταθῶ,
ἢ ἀπαξ νὰ γεννήσω. Ὅμως ὁ αὐτὸς
λόγος βεβαίως δὲν ἀρμόζει καὶ πρὸς σέ
καὶ πρὸς ἐμέ, διότι σὺ μὲν ἀληθῶς
καὶ πόλιν ἔχεις ταύτην καὶ πατρός
τὸν οἶκον ἔχεις καὶ ζωῆς ἀπόλαυσιν
καὶ φίλων συνουσίαν. Ἐγὼ δ' ἔρημος
ἀπολις εὔσα ὑπὸ τοῦ συζύγου μου
ὑδράκιμ', ἀρπαγείσα ἐκ βαρβάρου γῆς.
Οὔτε μητέρα ἔχουσα, οὔτ' ἀδελφῶν
οὐδ' ἓνα συγγενῆ μου φίλον, παρ' αὐτῆ'
ἀπὸ τῆς συμφορᾶς μου νὰ προσοριμαθῶ.
Τοσοῦτον δὲ καὶ μόνον θέλω περὰ σοῦ
νὰ ἐπιτύχω, εἴαν ἦθελον εὐρεῖ
μέσον ἢ τρόπον ἐπιτήδειόν τινα
νὰ τιμωρήσω ἀντ' αὐτῶν τὸν σύζυγον
τῶν συμφορῶν μου, καὶ τὸν δόντα εἰς αὐτὸν
τὴν θυγατέρα καὶ τὴν νόμφην του αὐτῆν,
σὺ νὰ σιγήσης. Ἐπειδὴ εἶν' ἡ γυνὴ
φθῶν μὲν πλήρης κατὰ τᾶλλα καὶ δειλὴ
ἀκόμη καὶ νὰ βλέπῃ ὅπλα σιδηρᾶ,
ἀλλ' ὅταν τύχῃ εἰς τὴν καίτην τῆς αὐτῆν
ν' ἀδικηθῆ, δὲν εἶνε μᾶλλον ἀφοβός
καὶ μαιφονωτέρα ἄλλῃ τις ψυχῇ.

ΧΟΡΟΣ. Μήδεια, πράξον τοῦτο, καὶ τὸν ἄνδρα σου
δικαίως θέλεις τιμωρήσει· ἀλλ' οὐδὲ
θαυμάζω εἶτι σὺ πενθεὶς τὰς τύχας σου.
'Ἄλλ' ὅμως βλέπω καὶ ὁ Κρέων ἔρχεται
ὁ βασιλεὺς τῆς χώρας, ἀγγελὸς καινῶν
βεβαίως βουλευμάτων.

ΚΡΕΩΝ. Σὲ τὴν σκυθρωπὴν
καὶ θυμουμένην κατὰ τοῦ συζύγου σου,
Μήδειαν, εἶπον ἔξω ἐκ τῆς γῆς αὐτῆς
νὰ φύγῃ καὶ τὰ τέκνα σου λαμβάνουσα
μεθ' ἑαυτῆς τὰ δῶα μάλιστα χωρὶς

ἀναβολὴν, διότι εἴμ' ἐκτελεστής
ἐγὼ τοῦ λόγου, οὐδ' ὀπίσω ἀπρακτός
ὅα ἐπιστρέψω εἰς τοὺς οἴκους μου, πρὶν ἂν
ἔξω τῆς χώρας δὲν σ' ἐκβάλω πάραυτα.
ΜΗΔΕΙΑ. Ὅμ' ἢ ἀύλια | εἴχομαι πανώλεθρος.
Διδίτι πάντα κάλων οἱ ἐχθροὶ κινῶν
καὶ δὲν ὑπάρχει τοῦ κακοῦ διέξοδος.
Ὅα σ' ἐρωτήσω ὅμως, ἂν καὶ πάσχουσα
κακῶς, ἀλλ' ὅμως, Κρέων, τίνοσ' ἐνεκα
ἔξω τῆς χώρας μ' ἀποστέλλεις;

ΚΡΕΩΝ. Ἐπειδὴ,
ὦ γύναι, σὲ φοβούμαι, τὸ ὁμολογῶ
ἀπρακτύπως, μὴ κακὸν τὴν κέρην μου
ἀνήκεστόν τι πράξῃς. Ἐγὼ δὲ πολλοὺς
ἴνα φοβῶμαι λόγους εἶσαι φυσικὰ
νοφῇ πανουργός καὶ πολυὶδρύς κακῶν.
Σὲ ὀλίβιαι δ' ὅτι ἐστερήθης τοῦ ἀνδρός.
'Ἀκούω δ' ὅτι, ὡς μοι λέγουν, ἀπειλεῖς
κ' ἐμέ καὶ τὸν νυμφίον καὶ τὴν κέρην μου
κακὸν νὰ πράξῃς. Πρὶν λοιπὸν νὰ πᾶθω τι,
ὅα φυλαχθῶ. Εἴν' ἄλλως προτιμότερον
νὰ γείνω τώρα πρὸς σέ, γύναι, μισητὸς
ἢ νὰ στεναζῶ ὑστερον μαλθακισθεὶς.

ΜΗΔΕΙΑ. Φεῦ! φεῦ!
Ὅχι νῦν πρῶτον, καὶ πολλάκις ἄλλοτᾶ
μ' ἔβλαψ' ἡ δόξα, Κρέων, καὶ πολλῶν κακῶν
ἐγένετό μοι πρόξενος. Πρέπει λοιπὸν
ἕστις ἀρείφων εἶνε πράγματι ἀνὴρ,
τοὺς παιδάς νὰ μὴ κάμῃ περισσῶς σοφούς.
Διδίτι πλὴν τῆς ἄλλης τῆς ἀργίας των
καὶ φθόνον ἐπισπῶνται καὶ δυσμένειαν
ἐκ τῶν συμπολιτῶν των· ἐπειδὴ εἴαν
εἰς τοὺς ἀγροίκους εἴπῃς πράγματα σοφὰ
ἀλλ' ὅμως νέα, ὅα φανῆς ἀνόητος
βεβαίως εἶτι εἶσαι καὶ ὄχι σοφός.

Τῶν δὲ νομιζομένων οὐδε ἕκτακτον
 ἤξεύρουσί τι, ἂν φανῆς ἀνώτερος,
 εἰς τοὺς πολλίτας θὰ φανῆς δυσάρεστος.
 Κ' ἐγὼ αὐτὴ τῆς τύχης ταύτης κοινωνῶ,
 διότι φήμην ἔχουσα σοφῆς, τοῖς μὲν
 ἐπιφθονοῦς ὑπάρχω, ἥσυχος τοῖς δὲ
 εἰς τρίτους ἄλλου τρόπου καὶ εἰς ἄλλους θὰ
 εἶμ' ἐπαχθὴς· καὶ ὅμως ἐπαρκῶς σοφῆ
 δὲν εἶμαι. Σὺ δὲ πάλιν μὲ φοβεῖσαι, μὴ
 κακὸν τι πάθῃς; ὄχι, Κρέων, μὴ φοβοῦ,
 δὲν εἶμ' ἐγὼ τοιαύτη πρὸς ἰσχύοντας
 τυράννοισι ἀνδρῶσι ν' ἀμαρτήσω, μάλιστα.
 Διότι ἄλλως σὺ εἰς τί μ' ἠδίκησας;
 Ἐξέδικάσας τὴν κόρην σου εἰς θυτινα
 ἤθελεν ἡ ψυχὴ σου· ἀλλ' ἐγὼ μισῶ
 τὸν σύζυγόν μου. Σὺ δὲ ἔπραξες αὐτὸ
 ὡς φρόνιμος βεβαίως· ναί. Καὶ τώρα μὲν
 νὰ εὐρωῶσι, δὲν φθονῶ, τὰ κατὰ σέ.
 Νυμφεύετ', εὐτυχεῖτε· ἄρετε δ' ἐμὲ
 νὰ κατοικῶ τὴν χώραν ταύτην· ἐπειδὴ
 ἂν καὶ ἠδικημένοι, θὰ σιγήσωμεν
 εἰς τοὺς δυνατωτέρους ὑποκόπτοντες.

ΚΡΕΩΝ. Οἱ λόγοι σου κινεῦσιν εἰς συμπάθειαν
 ἀλλ' ἡ ψυχὴ μου τρέμει εἰς τὰ στήθη μου
 μήπως κακὸν τι μελετᾷς· τοσοῦτον δὲ
 ὀλιγωτέρην ἢ τὸ πρὶν πεποιθήσιν
 μ' ἐμπνέεις, γύναι, ἐπειδὴ δξυθυμῶς
 γυνή, ἀνὴρ δ' ὠσαύτως, ευκολώτερον
 φυλάσσει· ὄντως ἢ σιωπηλὸς σαρῶς.
 Ἄλλ' ἔξελε τῆς χώρας ὅσον τάχιστα,
 μὴ λόγους λέγε· ταῦτ' ἀπεφασίσθησαν,
 οὐδ' εἶνε τρόπος ἵνα μένης παρ' ἡμῖν,
 ἀφοῦ μοι εἶσαι δυσμενῆς.

ΜΗΔΕΙΑ. Μὴ πρὸς Θεοῦ,
 μὴ, τῶν γενεῶν ἀπτομαί σου, κ' εἰς αὐτὴν

τὴν κόρην σ' ἐξορκίζω τὴν νεόνυμφον.
 ΚΡΕΩΝ. Ἄλλ' ἐξοδεύεις λόγους, ἐπειδὴ ποτὲ
 δὲν θὰ μὲ πείσης.
 ΜΗΔΕΙΑ. Θὰ μ' ἐκπέμψῃς ἀληθῶς,
 οὐδὲ τὴν ἱκεσίαν ὀλέεις σεβασθῆ;
 ΚΡΕΩΝ. Διότι μᾶλλον ἀγαπῶ τὸν οἶκόν μου
 ἢ σέ.
 ΜΗΔΕΙΑ. Πῶς σ' ἐνθυμοῦμαι τῶρα, ὃ πατρίς,
 πάλιν τρώοντι.
 ΚΡΕΩΝ. Πλὴν δὲ τέκνων εἰς ἐμὲ
 φιλτατόν εἶνε καὶ ἡ πόλις μου.
 ΜΗΔΕΙΑ. Φεῦ! φεῦ!
 ὅποσον μέγα εἶν' εἰ ἔρωτες κακὸν
 εἰς τοὺς ἀνθρώπους!
 ΚΡΕΩΝ. Ὅπως ἔλθῃ κ' ἡ φορὰ,
 φρονῶ, τῆς τύχης.
 ΜΗΔΕΙΑ. Ζεῦ! ὃ αἴτιος αὐτῶν
 νὰ μὴ σὲ λάθῃ ὅστις εἶνε τῶν κακῶν.
 ΚΡΕΩΝ. Ἐμπρός, ματαία, καὶ τοῦ κόπου τάχιστα
 ἀπάλλαξόν με.
 ΜΗΔΕΙΑ. Κόπους ἔχομεν ἡμεῖς
 κ' εἰς κόπους ἄλλους δὲν ἐμβάλλομεν ποσῶς.
 ΚΡΕΩΝ. Θὰ ἐξωσθῆς ταχέως ὅμως τῇ χειρὶ
 τῶν δεσπῶν μου βία.
 ΜΗΔΕΙΑ. Μὴ τοῦλάχιστον
 τοῦτο, ἀλλὰ ζητῶ σε, Κρέων —
 ΚΡΕΩΝ. Ὅχληρά
 ὄκα γείνης, γύναι, φάνεται.
 ΜΗΔΕΙΑ. Θὰ φύγωμεν
 δὲν ἱκετεύω περὶ τούτου.
 ΚΡΕΩΝ. Τί λοιπὸν
 δὲν φεύγεις ὅσον τάχος καὶ παρενοχλεῖς;
 ΜΗΔΕΙΑ. Μίαν νὰ μείνω ταύτην μόνον ἄφες με
 ἡμέραν καὶ περᾶνω τὴν φροντίδα μου
 περὶ φυγῆς καὶ πόρον συντηρήσεως

τῶν τέκνων μου, ὅποτε ὁ πατήρ αὐτῶν
οὐδ' ἄλλως θέλει περὶ τέκνων νὰ σκοποῖ
καὶ πόρον νὰ τοῖς εὕρῃ· οὔτε ἴσθαι δ' αὐτὰ
κα' οὐ πατήρ ὑπάρχεις καὶ συμπάθειν
νὰ ἀισθανθῆς ἑλπίην εἶνε δίκαιον.

Οὐδέν μιν μέλλει περὶ τύχης τῆς ἐμῆς,
κλιῶ δ' ἐκεῖνα καὶ τὴν συμφορὰν αὐτῶν.

ΚΡΕΟΝ.

Εἶν' ἡ ψυχὴ μου ἥμισυ τυραννικὴ,
πολλὰς ζημίας ὅμως δυσιωπούμενος
ὑπέστην ἤδη· τῶρα πάλιν βλέπω μὲν,
ὡ γύναι, ὅτι πράττω σφάλμα, ὅμως δὲ
παρὰ χωρῶ σοι τοῦτο· ἄλλως ἐνταυτῷ
καὶ τοῦτο σοὶ προλέγω, ἂν ἡ αὔριον
ἡμέρα ἴδῃ σέ τε καὶ τὰ τέκνα σου
ἐντὸς τῆς χώρας κτύης, ὅα ὑκνατωθῆς.
Εἶπον, ὁ λόγος δ' οὗτος εἶνε ἀψευδής·
[Τῶρα δὲ ἀνάγκη ἐάν εἶνε, ὡς ζητεῖς,
μείνον ἡμέραν μίαν, δὲν φοβοῦμαι δὲ
ἐντὸς αὐτῆς νὰ πράξῃς ὅ,τι μὲ πτοεῖ.]

ΧΟΡΟΣ.

Ἦ γυνή, δυστυχῆς,
φεῦ, φεῦ! ὦ ἀθλίαι τῶν σῶν Ὀλιβαρῶν
καθημάτων! ὦ ποῦ ὅα τραπῆς;
Ποῖον οἶκον φιλόξενον, τίνα δὲ γῆν
τῶν κακῶν σου σιωτήρα ὅα εὕρης;
Εἰς ἀμήχανον κλύδωνα ὄντως κακῶν
σὲ ἐνέβαλε, Μήδεια, φεῦ! ὁ Θεός.

ΜΗΔΕΙΑ.

Κακῶς τὰ πάντα ἔχουσι, τίς ὀ' ἀρηθῆ;
'Ἄλλ' ὄχι κατὰ τοῦτο, μὴ νομίζετε.
'Υπάρχουσιν ἀγῶνες ἔτι φοβεροὶ
διὰ τοὺς νεονόμους καὶ τοὺς κηδεστὰς
πόνοι μεγάλοι. Ἦ φρονεῖς ὅτι ἐγὼ
ἀσκέπως τοῦτον ὅα ἐθώπευσ' ἄποτε
ἂν κέρδος τι δὲν εἶχον ἔκτε τέχνημα
δὲν ἐτεχνώμην; Οὐδὲ καὶ ὀ' ἀπηύθυνον
αὐτῷ τὸν λόγον ὅσπερ ὅα ἰκέτευον.

Ὁ δ' εἰς τοσαύτην ἀνοιαν κατήκτισεν,
ὥστ' ἐνῷ ἦτο τοὺς σκοποὺς μου δυνατὸν
νὰ ματαιωσῇ, ἂν μ' ἐξεβαλλεν εὐθὺς
ἀπὸ τῆς γῆς του, μὲ ἀφήκε κατ' αὐτήν
νὰ μείνω τὴν ἡμέραν, καὶ ἦν τρεῖς ἐγὼ
νεκροὺς ὅα καταβάλω τῶν ἐμῶν ἐχθρῶν,
καὶ τὸν πατέρα καὶ τὴν κόρην καὶ αὐτὸν
τὸν σύζυγόν μου. Ἐνῷ δ' ἔχω δι' αὐτοὺς
πολλὰς μεθόδους Ὀκνασίμους, ἀγνοῶ
ποῖαν νὰ προτιμήσω, φίλαι, πότερον,
νὰ θέσω εἰς τὸν οἶκον πῦρ τὸν νυμφικόν
καὶ νὰ ἐμπρήσω τοῦτον, ἢ ἐμβάινουσα
σιγῇ ὅπου ἡ κλίνη ἢ γαμήλιος
ὑπάρχει ἐστρωμένη, εἰς τὰ σπλάγγνα των
δξὺ ἐμπήξω φάσγανον; ἄλλ' εἶνε ἔν
ἀντιξοόν μοι τοῦτο· ἂν ὅα συλληφθῶ,
ἐνῷ ἐμβάινω καὶ τεχνάζομαι αὐτὸ,
Ὀκνατωθεῖσα, ὅα παράσχω γέλωτα
εἰς τοὺς ἐχθροὺς μου. Προτιμότερον λοιπὸν
νὰ λάθω τὴν εὐθείαν, ὅπου μάλιστα
σοφαί, ὡς λέγουσιν, εἴμεθα, μὲ φάρμακα
σοφὰ καὶ τοῦτους νὰ ἐξολοθρεύσωμεν.
Καλῶς!

'Ἀλλ' ἀποθνήσκουν! τίρα τίς ὅα μὲ δεχθῆ
πόλις; τίς ξένος παρασχῶν μοι ἄστυλον
καὶ οἶκος ἐχεγγύους εἰς ἀσφάλειαν
τὸ σῶμά μου ὅα σῶση ἄρα τίς; οὐδεὶς!
Λοιπὸν ἄς ἀναμείνω μικρὸν ἔτι καὶ
ἐάν φανῆ τις πύργος ἀσφαλῆς, καλῶς.
Τὸν φόνον δόλω καὶ σιγῇ διενεργῶ.
'Ἄν ὅμως πάλιν συμφορὰ ἀμήχανος
μὲ ἐξωθῆσθαι ἀπηνῶς, λαμβάνουσα
αὐτὴ τὸ ξίφος, καὶ ἂν μέλλω νὰ χαθῶ,
ὅα τοὺς φονεύσω, καὶ εἰς τὸ ἔπακρον αὐτὸ
τῆς τόλμης ὅα χωρήσω. Μὴ τὴν δέσποισαν

ἦν ἐγὼ σέβω και τιμῶ τὰ μάλιστα
καὶ συνεργῶν μου τὴν ἐξέλεξαι, Θεὸν
Ἐκάτην, ἥτις τῆς ἑπτάης τῆς ἐμῆς
οἰκεῖ τὰ βάλθη, οὐδεὶς χαίρων ἐξ αὐτῶν
ὅτι μού πληγώστη τὴν καρδίαν ἀληθῶς.
Πικρὸς δ' ἐγὼ τοὺς γάμους τούτους καὶ λυγρὸς
ὅτι καταστήσω εἰς αὐτοὺς καὶ τρομερῶν
τὴν κηδεστειάν και τὴν ἐξορίαν μου.
Ἄλλ' ἄγ' ἐμπρός, βουλεύθητι, τεχνάσθητι,
ὦ Μήδεια, μὴ φείδου τῆς σοφίας σου.
Εἰς τὸ δεινὸν εὐτόλμως χῶρει· νῦν ἀγῶν
εἶν' εὐφυχίας. Πῶς ἰ τὰ πάθη σου λοιπὸν
δὲν βλέπεις ὅσα πάσχεις; Ὅχι, γέλωτα
δὲν πρέπει νὰ πράσῃς εἰς τοὺς γάμους τῶν
ἐκγόνων τοῦ Σισύφου καὶ Ἰάκονος,
πατρὸς γενναίου οὕτω κόρη καὶ ἔλκουσα
τὸ γένος ἐξ Ἡλίου τοῦ Θεοῦ αὐτοῦ.
Σοφὴ δὲ εἶσαι φυσικὰ δὲ εἴμεθα
γυναῖκες, τῶν καλῶν μὲν ἀπειρόταται,
κακῶν δὲ πάντων τέκτονας σοφώταται.
ΧΟΡΟΣ. Τὰ βέβηλα τῶν ποταμῶν χωροῦσιν ἀνὰ πλέον,
τὰ πάντα ἀνεστράφησαν καὶ ἡ στάθμη τῶν δικαίων.
Τῶν μὲν ἀνδρῶν εἶν' αἱ βουλαὶ δόλου ἐπινοήσεις,
ἀλλ' οὐδ' οἱ ἔρκοι τῶν θεῶν εἶν' ἀσφαλεῖς ἐπίσης.
Νῦν δ' εἰς τὸ γένος ἔρχεται τιμὴ τὸ γυναικεῖον
καὶ αἱ φῆμαι ὅτι κλείπτωσι καὶ τὸν ἐμὸν νῦν βίον.
Ὅτι παῖς ἢ κατακαλιὰ τῶν γυναικῶν. Αἱ Μοῦσαι
εἰς τὰς ἀρχαίας των ᾠδὰς ὅτι παύσουν μελωδοῦσαι
τῶν γυναικῶν τὸ ἄπιστον. Διότι μελωδίας
ὁ Φοῖβος δὲν ἐχάρισε καὶ εἰς ἡμᾶς ὁμοίως
εἰς λύραν νὰ μελιζώμεν, ὁ χορηγὸς τοῦ μέλους.
Εἰδ' ἄλλως ὕμνοι καὶ ἐξ ἡμῶν ὁ ἀντήχων ἐπὶ τέλους
κατὰ τοῦ γένους τῶν ἀνδρῶν καὶ εἰς τὸν μακρὸν αἰῶνα
δὲν εἶνε τὰ τεχνάσματα τὰ γυναικεῖα μόνον.
Σὺ δὲ μακρὰν μὲν ἔπλευσας τῆς πατρικῆς οἰκίας

μετὰ φυγῆς περιπατοῦς καὶ ἔκφρονος καρδίας.
Τὰς Συμπληγάδας τὰς διπλάς τοῦ Πόντου οὐ διήλθες,
ξένη δὲ τῶρα κατοικεῖς καὶ εἰς ξένην χώραν ἦλθες.
Καὶ ἦδη ἄλλη, τάλαινα, τὴν κοίτην σου θερμαίνει,
οὐ δ' ἀπελαύνουσι φυγὰς καὶ καταφρονημένη.
Παρθένον ἀνεπιστρεπτὴ τῶν ἔρκων ἡ ἀξία
καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐντροπὴ δὲν μένει φεῖ! καμμία
ἀπέπτη εἰς τοὺς οὐρανοὺς. Καὶ εἰς σὲ δυστυχισμένη
οὐδὲ ὁ οἶκος σου λιμὴν ὁ πατρικὸς δὲν μένει,
οἰκτρὰ τοῦ βίου ναυαγὸς ἐκεῖ νὰ μεθορμίσῃς
καὶ τῆς φυγῆς σου τὰ δεινὰ ἐκεῖ νὰ ἀνακουφίσῃς.
Τῆς κοίτης σου δὲ βασιλὶς δυνατωτέρα ἄλλη
ἀνέστη καὶ τὸν νόμον τῆς ἐκείνη ἐπιβάλλει.
ΙΑΣΩΝ. Οὐχὶ τὸ πρῶτον νῦν, ἀλλὰ καὶ πρότερον
πολλὰκις εἶδον ὅτι εἶν' ἀμήχανον
κακὸν τῶντι ἢ τραχέα ἢ ὀργή.
Σὺ δ' ἐνφ' ἦτο δυνατόν νὰ κατοικήσῃς
τὴν χώραν ταύτην καὶ τὸν οἶκον, ἐλαφρῶς
τὰς ἀποφάσεις τῶν κριττόνων φέρουσα,
λόγων ματαίων ἕνεκα ὅτι ἐξωσθῆς
ἐντεῦθεν. Καὶ εἰς ἐμὲ μὲν ἀδιάφορα
εἶν' ὅσα λέγεις· καὶ μὴ παύσης λέγουσα
ὅτι εἶνε ὁ Ἰάκων κείστος ἀνὴρ.
Ἐξ ὅτων ὅμως εἶπες εἰς τοὺς ἀρχοντας
θεῶραι κέρδος ἔστι σ' ἐτιμώρησαν
δι' ἐξορίας. Καὶ ἐγὼ μὲν πάντοτε,
τῶν βασιλέων θυμουμένων κατὰ σοῦ,
πράξων τὴν ὀργὴν των, ἦθελον εἰδῶ
νὰ μένης· οὐ δ' ἐν τούτοις τὴν μωρίαν σου
δὲν καταστέλλεις, πάντοτε δ' ἀκούεσαι
κακολογοῦσα τοὺς τυράννους· δι' αὐτὸ
ὅτι φύγῃς ἐκ τῆς χώρας. Ὅμως καὶ μὴ αὐτὰ
μὴ βαρυνθῆς τοὺς φίλους, ἐγὼ ἔρχομαι
καὶ πρόνοιαν λαμβάνω, γύναι, περὶ σοῦ
μήτε χρημάτων ὅπως μὲ τὰ τέκνα σου

μήτ' ἐφοδίων στερηθῆς ἐν τῇ φυγῇ.
Πολλὰ κακὰ δὲ μετ' αὐτῆς ἐφέλκεται
ἢ ἐξορίκ. Κἀν δὲ μ' ἀποστρέφασαι
σὺ, θμως εἶνε εἰς ἐμὲ ἀδύνατον
νὰ λάβω κ' ἐγὼ ἔχθραν ἐναντίον σου.

ΜΗΑΕΙΑ. ὦ παγκάμιστε, εἰς τὴν ἀνδρῖαν σου
διὰ τῆς γλώσσης τοῦτο μέγιστον κακὸν
νὰ εἶπω ἔχω — ἦλλοες, ἦλλοες πρὸς ἡμᾶς
πανέχθιστος ὑπάρχων τοῖς θεοῖς κ' ἐμοὶ
κ' εἰς τῶν βροτιῶν τὸ γένος ὄλον; Ἄλλ' αὐτὸ
δὲν εἶνε θράσος, οὔτε τόλμη νὰ τολμᾷ
νὰ βλέπῃ τις τοὺς φίλους εἰς τὸ πρόσωπον,
κακοποιήσας τούτους, ἢ μεγίστη δὲ
τῶν ἀνθρωπίνων νόσων, ἢ ἀνκίδεια.
Καλῶς ἐν τούτοις ἔπραξας ἐλθὼν, κ' ἐγὼ
δ' ἀνακουρίσω τὴν καρδίαν μου, κακῶς
εἰποῦτά σε, καὶ θέλεις λυπηθῆ καὶ σὺ
κακῶς ἀκούων. Ἐκ τῶν πρώτων πρώτον δὲ
θ' ἀρχίσω καὶ νὰ λέγω ὅσα σ' ἔπραξα.
Σὲ ἔσωσ' ὡς ἠξέουρον, ὅσοι Ἕλληγνες
εἰς τῆς Ἀργούσ τὸ σάφος συνεισέδησαν
τὸ ἴδιον, ὁπόταν τοὺς πυρίπνοας
ἐπέμφθης ταύρους ἴνα ζεύξῃς καὶ τῆς γῆς
μ' αὐτοὺς νὰ σπείρῃς αὐλάκκα θανάσιμον.
Τὸν δράκοντά δ' ἐπίσης ὅστις τὸ χρυσοῦν
ἐφρούρει δέρας μὲ τῆς πολυπλόκου του
φυλάττων σπείρας ἀύπνος φονεύσασα,
τὸ φῶς τῆς σωτηρίας σοὶ ἀνέδειξα.
Κ' ἐγὼ αὐτὴ προδοῦσα τὸν πατέρα μου
καὶ τὴν πατρίδα καὶ τὸν οἶκόν μου αὐτὸν
ἐπλευσα κ' ἦλλον μετὰ σοῦ εἰς Ἴωλκὸν
τὴν Πηλιῶτιν, προθυμίαν δείξασα
περισσοτέρην ἢ σοφίαν. Ἔπειτα
καὶ τὸν Πελλίαν κτείνασα τὸν ἄθλιον
μὲ θάνατον καὶ τρόπον ἀλγεινότεατον

δι' αὐτῶν τούτου τῶν κορῶν, ἀφῆρασα
πάντα σου φόβον καὶ τοσαύτην παρ' ἡμῶν
λαβὼν εὐεργεσίαν, κάμιστε ἀνδρῶν,
ἐπρόδωκάς με, συνοικέσια καινὰ
συνάψας, ἐνῷ ἔγεις τέκνα μέλιστα ἰ
Διότι ἄπικς ἐάν ἦτο, συγγνωστὸν
ὄκ σ' ἦτο νὰ συνάψῃς νέους ἐρωτας.
Ἢ πίστις δὲ τῶν ἄρκων ὄχετο κενή ἰ
Οὐδ' ἐρωτῶ νὰ μάθω ἀν οἱ τότε σου
θεοὶ νομίζεις ὅτι νῦν δὲν ἄρχουσι,
ἢ νέοι παρ' ἀνθρώποις νόμοι κείνται νῦν.
Διότι σὺ γνωρίζεις, ὅτι εὐαρκος
δὲν εἶσαι πρὸς με, συνοικθῆσαι καλῶς.
Φεῦ θεξιά μου! τὴν ὁποῖαν τότε σὺ
ἐλάμβανες πολλὰκις, καὶ γονάτων μου
φεῦ ἰ τούτων, πόσον μάτην ἐμιάνθησαν
ὕπὸ κακοῦ ἀνθρώπου, καὶ ἐσφαλμην
ἐλπιδῶν ἰ Ἔλλα θμως, ὡς πρὸς φίλον μου
πρὸς σὲ νὰ ὀμιλήσω κ' ἐκμυστηρευθῶ.
Καλὸν τί πλέον παρὰ σοῦ κ' εὐτύχημα
ἐλπίζουσα νὰ εὖρω; θμως δ', ἐπειδὴ,
ἀν σ' ἐρωτήσω, ὄκ φανῆς αἰσχροτέρος.
Τώρα ποῦ θέλεις νὰ τραπῶ; εἰς τοῦ πατρὸς
τὸν οἶκον ὅν προδοῦσα καὶ πατρίδα μου
σοῦ χάριν, ἦλλον εἰς Ἑλλάδα μετὰ σοῦ;
Ἢ πρὸς τῆς κόρας τοῦ Πελλίου τῆς πικρᾶς;
Καλῶς τῷ φόντι ὄκ μ' ἐδέχοντο χυταὶ
καὶ ὄκ μ' ἐφιλοξέουον ἐν τῷ οἴκῳ των,
τὴν δολοφόνειν τοῦ πατρὸς των Ἔπειδὴ
τοιαύτη εἶνε ἢ ἐμὴ κατάστασις.
Πρὸς μὲν τοὺς οἴκοι φίλους ἔγεινα ἔχθρὰ,
κακοποιούσα δ' ὅσους δὲν μοὶ ἔκρεπε
τοὺς ἔχω ἤδη πολειμούς χάριν σοῦ.
Σὺ δ' ἀντι τούτων ἐν Ἑλλάδι εἰς πόλλας
μακαριστὴν τῷ φόντι μὲ κατέστησας,

Θαυμαστὸν δ' ἔχω καὶ σεπτὸν σε σύζυγον
ἢ τάλαινα βεβαίως, ἀν' ὅκ' ἐξωσθῶ,
φυγὰς, ἐκβεβλημένη ἐκ τῆς γῆς αὐτῆς,
ἐρημος φίλων, μόνη μετὰ μόνων μου
τῶν τέκνων, οὕτως θνητὸς ἐξείρετο
τοῦ νεοτόμου, νὰ πλανῶντ' οἱ παῖδες τοῦ
πτωχοῦ ἀλλήται καὶ ἡ σώσασά σ' ἐγώ.

Ὡ Ζεῦ! τί τάχα τοῦ χρυσοῦ τεκμήρια
εἰς τοὺς ἀνθρώπους ἀσφαλῆ ἐδώρησας
νὰ διακρίνουσι τοῦ κισθῆλου τὸν καλόν,
καὶ δὲν ὑπάρχει εἰς τὸ σῶμα γνώρισμα
καὶ τῶν ἀνθρώπων ἐπιτήθειον δι' οὗ
νὰ διακρίνητ' ὁ κακὸς τοῦ μὴ κακοῦ!

ΧΟΡΟΣ. Ἔϊνε δεινὴ τις θνητῶς καὶ δυσίατος
ὀργή, πρὸς φίλους φίλοι ὅταν συγμουσοῦσιν,

ΙΑΣΩΝ. Πρέπει κ' ἐγὼ νὰ εἶμαι καθὼς φαίνεται,
οὐχὶ κοινὸς τις εἰς τὸ λέγειν καὶ κακὸς,
ἀλλ' ὡς εἰκαστότροφος ἐπιτήθειος
διὰ τῶν ἀκρων τοῦ ἰστίου προχωρῶν
νὰ θυγηθῶ νὰ ὑπεκφύγω τούτην σου
τὴν γλωτταλίαν, γύναι, τὴν ἀτάσθαλον.
Ἐγὼ δὲ ὄμιος, ἐπειδὴ τὴν χάριν σου
πολὺ τὴν μεγεθύνεις, ἦτο σώτεια
νομίζω μόνη ἐξ ἀνθρώπων καὶ θεῶν
ἢ Ἀφροδίτη ἐν τῷ πλῶ μου· ἀλλὰ σὺ
λεπτὸν μὲν ἔχεις νοῦν, ἀλλὰ φυλάττεσαι
νὰ μαρτυρήσης ὅτι σὲ ἠνάγκασεν
ὁ ἔριος μόνον διὰ τῶν ἀφύκτων τοῦ
τῶν τέξων νὰ με σώσης. Ἀλλ' ὡς πρὸς αὐτὸ
πολὺ δὲν ἐπιμένω ν' ἀκριβολογῶ.

Λοιπὸν εἰς ὅ,τι μοι ἐράνης χρήσιμος,
ἀναγνωρίζω τούτο καὶ σ' εὐχαριστῶ.

Μεγαλειτέρην ἔμωι χάριν ἔλαβες
ἢ ἔδωκας βεβαίως ἀντὶ τῆς ἐμῆς
τῆς σωτηρίας, ὡς ἐγὼ ὅκ' εἶπω σοι.

Καὶ πρῶτον μὲν ἀντὶ βαρβάρου κατοικεῖς
τὴν γῆν Ἑλλάδος καὶ γνωρίζεις τί ἐστὶ
δικαιοσύνη καὶ μεταχειρίζεσαι
οὐχὶ τοὺς νόμους τῆς ἰσχύος· ἔπειτα
σοφῆ ὅτι εἶσαι σ' ἔμαθον οἱ Ἕλληνας
πάντες καὶ δόξαν ἔσχε· ἀν' δὲ ἤθελες
μακρὰν εἰς τὸ τοῦ κόσμου ἄκρα κατοικεῖ,
οὐδεὶς σου λόγος θὰ ἐγίνετο ποτε.
Τὸ ἐπ' ἐμοὶ δὲ εὐχοίμαι μῆτε χρυσὸν
πολὸν νὰ ἔχω, μῆτε κρείττων ὑμνωδὸς
νὰ εἶμαι τοῦ Ὀρφέως, ἀν' ἐπίσημον
δὲν ἔχω καὶ τὴν τύχην καὶ ἐξήκουστον.
Τοσαῦτα μόνον λέγω περὶ τῶν ἐμῶν
πρὸς σὲ χαρίτων, ἐπειδὴ σὺ ζήτησας
ἀγῶνα λόγων. Ὅσα δὲ μ' ἀνείδισας
περὶ τῶν γάμων τῶν βασιλικῶν, εὐθὺς
ὅκ' σ' ἀποδείξω δι' ἀγῶν πρῶτον μὲν
ὅτι φρονίμως πράττω, πάφρων ἔπειτα
ὅτι ὑπάρχω, φίλος μέγας εἶτα δὲ
καὶ σοῦ τυγχάνω καὶ τῶν τέκνων μου. Ἀλλὰ
ἔχ' ἡσυχίαν. Ἀφοῦ ἦλθον ὡς φυγὰς
ἐξ Ἰωλκοῦ ἐνταῦθα, συμφορὰς πολλὰς
ἐφέλκων ἀμνηστῶν, ποῖον εὐρημα
νὰ εἶρω τούτου ἄλλο εὐτυχέστερον,
ἢ βασιλέως κόρην ὁ φυγὰς ἐγὼ
νὰ λάβω σύζυγόν μου; Ὅχι δι' αὐτὸν
τὸν λόγον ὅστις σ' ἐρεθίζει, δηλαδὴ
τὴν κότην σου ἐχθαίρων τάχα καὶ τρωθεὶς
ἀπὸ τῆς νόμφης τῆς καινῆς τὸν ἡμερον,
οὐδὲ σπουδάζω νὰ φανῶ πολύτεχνος.
Ἀρκούν τὰ γεννηθέντα, δὲν μεμψιμοιρῶ.
Ἀλλὰ πρὸ πάντων ὅπως οἶκον εὐμαρῆ
οἰκῶμεν καὶ στερήσεις νὰ μὴ πάσχουμεν,
καλῶς γινώσκων ὅτι φίλον πένητα
πᾶς φίλος ἀποφεύγει, γ' ἀναυδέψω δὲ

τὰ τέκνα μου ἀξίως πρὸς τὸν οἶκόν μου,
τεκνοποιῶν δὲ ἀδελφούς τῶν τέκνων σου
νὰ συνενώσω ταῦτα καὶ τὸ γένος μου
τοιοῦτον συναρτήσας νὰ εὐδαιμονῶ.
Διότι ἄλλως ἔχεις βέβαια καὶ σὺ
τῶν τέκνων σου ἀνάγκην, διαφέρει δὲ
καὶ εἰς ἐμὲ τὰ τέκνα μου τὰ μέλλοντα
εἰς τὰ νῦν ὄντα νὰ φανῶσι χρήσιμα.
Μήπως κακῶς ἐσκέφθην; ἔχει βέβαια,
δὲν θὰ ἠρνεῖσο οὐδ' ἂν σὺ, ἂν ἡ φροντίς
τῆς κοίτης δὲν σ' ἠνώχλει. Πλήν τοιαῦται σείς
εἶσθ' αἱ γυναῖκες, ὥστε ἔχετε τὸ πᾶν
νομίζετε' ὅταν εὐτυχῆ ἡ κλίνη σας.
Ἴδαν δὲ συμφορὰ τις εἰς αὐτὴν συμβῆ,
εὐθὺς καθ' ὅλων τῶν καλῶν κηρύττετε
τὸν πόλεμον. Ἄλλ' ἔπρεπεν οἱ ἄνθρωποι
κατ' ἄλλον τινὰ τρόπον νὰ τεκνοποιοῦν
μηδὲ νὰ ἦτο ὀφλο γένος· οὕτω δὲ
εὐδὲν κακὸν θὰ ἦτο παρὰ τοῖς Ὀνητοῖς.

ΧΟΡΟΣ. Καλῶς, Ἰάσων, ταύτους μὲν συνήρτησας
τοὺς λόγους, ὅμως πάλιν φάνεο' εἰς ἐμὲ,
καὶ ἐναντίον εἶπω σοι, ὅτι προδοῦς
τὴν σύζυγόν σου πράττεις ἔργον ἀδικον.

ΜΗΔΕΙΑ. Ἄλλα τρέντι εἰς πολλὰ διαφηνῶ
πρὸς τοὺς πολλοὺς ἀνθρώπους· ἄλλως κατ' ἐμὲ
ὅστις ὑπάρχειν ἀδικος εἶν' εὐγλωττος
μυρίας εἶνε τιμωρίας ἀξίας.
Διότι μὲ τὴν γλῶσσαν ἐγκυχωμένος
ὅτι θὰ εὐτρεπίσῃ τὸ ἀδίκημα,
τολμᾷ νὰ πράττῃ τ' ἀδικα· ἀλλ' ἐπαρκῶς
σοφὸς δὲν εἶνε. Οὕτως ἤδη πρὸς ἐμὲ
καὶ σὺ μὴ θέλῃς νὰ φανῆς εὐπρόσωπος
καὶ εὐγλωττος, διότι μία λέξις μου
θὰ σ' ἀποπλήσῃ· ἔπρεπεν, ἔάν κακὸς
δὲν ἦσο, νὰ μὲ πέλισσες κ' ἐπειτα αὐτὸν

τὸν γάμον νὰ συνάψῃς, ἀλλ' οὐκί σιγῆ.
ΙΑΣΩΝ. Καλῶς τρέντι, ἂν θὰ σοὶ προσέλεγον
τὸν γάμον τοῦτον ὅα μὲ ὑπερέτεις σὺ.
Ἄφοῦ καὶ τώρα τὴν βαρεῖάν σου ὀργὴν
νὰ καταστειλῆς εἶσαι ἀμετάπειστος.

ΜΗΔΕΙΑ. Δὲν ἐκωλύθῃς ὑπὸ τούτου σὺ, ἀλλὰ
ὁ τῆς βαρβάρου γάμος εἰς τὸ γῆρας σου
δὲν σοὶ ἀπέδαιν' εὐκλεῆς καὶ εὐδοξός.

ΙΑΣΩΝ. Μάθε καλῶς καὶ πάλιν, χάριν γυναικὸς
ἀπλῶς εὐδόλως τὸ βασιλικὸν αὐτὸ
συνῆψα συνοικέσιον, ἀλλὰ καθὼς
καὶ πρὸ μικροῦ σοὶ εἶπα, μᾶλλον χάριν σοῦ
κ' ἵνα γεννήσω ἀδελφούς τοῖς τέκνοις μου
ἡγεμονίδας, οἰκιῶν προπύργια.

ΜΗΔΕΙΑ. Δὲν θέλω βίον λυπηρῶς εὐδαιμονα
οὐδ' ὄλβον ὅστις τὴν ψυχὴν μου τυραννεῖ.

ΙΑΣΩΝ. Ἡξέουρεις ὅμως ὅτι θὰ μετευχθῆς
καὶ σοφωτέρα θὰ φανῆς; Τὰ χρήσιμα
νὰ μὴ τὰ θαυρῆ τις λυπηρὰ ποτε,
μηδ' εὐτυχοῦσα δυστυχῆς νομίζεσαι.

ΜΗΔΕΙΑ. Ἄλλ' ὑβρίζε με, ἐπειδὴ σὺ ἄστυλον
ἔχεις· ἐγὼ δὲ ἔρημος ἐξόριστος
θὰ φύγω ἐκ τῆς χώρας ταύτης.

ΙΑΣΩΝ. Ἄλλα σὺ
νὰ γείνη τοῦτο μόνῃ ἐπροτίμησας.
Μὴ αἰτιάσαι ἄλλον.

ΜΗΔΕΙΑ. Πῶς; τί πράττουσα
μὴ νυμφευθεῖσα καὶ προδοῦσά σε;

ΙΑΣΩΝ. Ἄρα
εἰς τοὺς τυράννους ἀνοσίους λέγουσα.

ΜΗΔΕΙΑ. Καὶ σοῦ τὸν οἶκον καταρῶμαι ἀληθῶς.

ΙΑΣΩΝ. Δὲν θὰ φιλονεικήσω πλέον μετὰ σοῦ.
Ἄλλ' ἂν διὰ τὰ τέκνα ἡ καὶ τὴν φυγὴν
τὴν ἰδικήν σου θέλῃς τι χρηματικὸν
βοήθημα νὰ λάβῃς, λέγε· ἐπειδὴ

εἰμ' ἔτοιμος νὰ δώσω μὲ θαψίλειαν
καὶ σύμβουλα νὰ πέμψω εἰς τοὺς φίλους μου
τοὺς ἐν τῇ ξένῃ ὅπως τύχης παρ' αὐτοῖς
φιλοξενίας. Ἄν δὲ ταῦτα ἀρνηθῆς,
μωρὰ, ὦ γύναι, θὰ φανῆς· ὁκ' πράξης δὲ,
ἂν καταστειλῆς τὴν ὀργήν, καλλίτερον.

ΜΗΔΕΙΑ. Οὐτε τῶν ξένων χρῆσιν νὰ ποιῶμεν
τῶν ἰδικῶν σου, οὔτε νὰ δεχθῶμέν τι
βοηθίην σου, μήτε δὸς ἡμῖν οὐδέν.
Ἐν' ἄθωρα τὰ δῶρα τοῦ κακοῦ ἀνδρός.

ΙΑΣΩΝ. Δοιπὸν ἐγὼ μὲν τοὺς θεοὺς μαρτύρομαι
ὅτι εἰς πάντα σέ τε καὶ τὰ τέκνα μου
νὰ βοηθήσω θέλω, ὅμως τ' ἀγαθὰ
οὐδόλως σ' εἶνε ἀρεστὰ, ἀλλ' ἀπαθείς
τοὺς φίλους ἀγερώχως· τούτου ἕνεκα
θὰ λυπηθῆς βαθαίως περισσότερον.

ΜΗΔΕΙΑ. Χώρει διότι πόθος σ' ἐκυρίευσεν
τῆς νεονύμφου κόρης, τῶν ὀμμάτων τῆς
μακρὰν χρονοτριβοῦντα. Ναι, νυμφεύθητι,
διότι ἴσως, καὶ τὸ λέγω σὺν Θεῷ,
τοιούτων γάμων ὁκ' συνάψης ἀληθῶς
ὥστε ν' ἀρνήσῃς τούτον. Ἦδη ἀπελοσε.

ΧΟΡΟΣ. Οἱ ἔρωτες ὅταν σφοδροὶ ἐπέλθουν καὶ μὲ βίαν
δὲν δίδουν οὔτε ἀρετὴν ἀλλ' οὔτε εὐδοξίαν.
Ὅταν δ' ἡ Κόπρις ἔρχεται καὶ συγκινή μετρίως
εἶν' ἡ θεὰ ἠδονικὴ καὶ εὐχαρὶς ὁ βίος.
Μιγδέσασ' ἐκ τῶν τόξων σου, θεὰ, τῶν χρυσωμένων
νὰ ρίψης εὐχομ' ἐπ' ἐμοῦ τὸ βέλος των χρυσιμένου
μὲ ἡμερον ἀκάθεκτον· μ' ἄρκει ἡ σωρησύνη
εἶνε τὸ δῶρον τῶν θεῶν τὸ καλλίστον ἐκεῖνη.
Ἄλλ' εἰς τὴν Κόπριν τὴν δεινὴν ὁκ' εὐχρηθῶ καὶ πάλιν,
ποτὲ μὴ ρίπτῃ τὰς ψυχὰς εἰς μαύρην παραζάλην
ὀργῆς καὶ λογομαχιῶν καὶ εἰς εἰς ἐρίδων ἀλόγους,
ἠθούσα μὲ ἀκάθεκτον ὀρμὴν εἰς γάμους ἄλλους.
Ἐμῶσα δὲ τὴν ἡσυχον συμβίωσιν ἐκεῖνη

τὰς τῶν συζύγων ἔριδας ταχεῖα νὰ κραύνη.
Ὡ δώματά μου, ὦ πατρίς, οὐδέποτε νὰ γείνω
ξένη καὶ ἀπολις, οὐδὲ χωρὶς ἡμῶν νὰ μείνω,
ἐν λύπῃ ζωῆα θλιβερώς ζωὴν τὴν οἰκροτέρων
νὰ ἀστεροῦμην πρότερον τὸ φῶς καὶ τὴν ἡμέραν.
Καλλίτερον ὁ θάνατος νὰ μ' εὐρη· δὲν εἶν' ἄλλη
δδύνη πλέον ἢ τῆς γῆς τῆς πατρικῆς μεγάλης
νὰ στερηθῆ τις· τὸ κακὸν τὸ εἶδον, ὅχι ξένους
νὰ εἶπω λόγους ἔρχομαι παρ' ἄλλων ἀκουσμένους.
Σὲ τώρα οὔτε πόλις τις νὰ σὲ φιλοξενήσῃ
δὲν εἶνε, οὔτε φίλος τις νὰ σὲ παρηγορήσῃ,
παοῦσαν τὰ δεινότατα εἰς τὴν ζωὴν σου πάθη.
Ἄλλ' εἶθε ἀσυμπάθητος τὰ κάκια νὰ πάθῃ
ὅστις τοὺς φίλους δὲν τιμᾷ ἀνοίγων τὴν καρδίαν
τοιούτου φίλου ὦ! ποτὲ δὲν θέλω τὴν φίλιαν.

ΑΙΓΕΥΣ. Μήδεια, χαῖρε· τῶν προσρήσεων αὐτῶν
δὲν εἶνε καλλιτέρα, ὅταν προσφωνῇ
τοὺς φίλους του τις ἄλλη.

ΜΗΔΕΙΑ. Ὡ χαῖρε καὶ σὺ
Αἰγεῦ, ἐπίσης, τοῦ σοφοῦ Πανδίωνος
οἰέ! καὶ πόθεν ἤλλοις εἰς τῆς γῆς αὐτῆς
τὸ ἔδαφος;

ΑΙΓΕΥΣ. Τοῦ Φοῖβου ἡλθον ἐκλιπῶν
τὸ παλαιὸν μαντεῖον.

ΜΗΔΕΙΑ. Εἰς τὸν μαντικὸν
τί θέλων δὲ μετέβης ὀμφαλὸν τῆς γῆς;

ΑΙΓΕΥΣ. Πῶς ν' ἀποκτήσω παιδῶν σπέρμα ἐρευνηῶν.

ΜΗΔΕΙΑ. Πρὸς θεῶν! ἄπαις ἀγεις μέχρι σήμερον
τὸν βίον;

ΑΙΓΕΥΣ. Ἄπαις, τῇ βουλή θεοῦ τινος,
εἶμι τρόντι.

ΜΗΔΕΙΑ. Ἐχὼν ἄρα σύζυγον
ἢ ἀπειρος ὢν γάμου;

ΑΙΓΕΥΣ. Ὅχι, ἀπειρος
εὐνῆς δὲν εἶμαι γαμηλίου.

- ΜΗΔΕΙΑ.** Τί λοιπόν
ὁ Φοῖβος περὶ παιδῶν εἶπέ σοι σοφόν;
- ΑΙΓΕΥΣ.** Σοφώτερα ἢ ἕσαν νοῦς ἀνθρώπινος
νὰ ἐξηγήσῃ ἐπη.
- ΜΗΔΕΙΑ.** Ἐὖν χρησμὸν δ' αὐτοῦ
ἡμεῖς εἶν' ἄρα θεμιτὸν νὰ μάθωμεν;
- ΑΙΓΕΥΣ.** Καὶ μάλιστα· διότι χρήζει καὶ σοφῆς
τιμῆναι διανοίας.
- ΜΗΔΕΙΑ.** Τίνα δὲ χρησμὸν
σοὶ ἔδωκεν, ἂν εἶνε θεμιτὸν, εἶπέ.
- ΑΙΓΕΥΣ.** Ἄσκού τὸν πόδα νὰ μὴ λύσω τὸν ἐμπρός.
- ΜΗΔΕΙΑ.** Πρὶν ἂν τί πράξῃς, ἢ εἰς ποῖαν φύλασῃς γῆν;
- ΑΙΓΕΥΣ.** Πρὶν ἐπανέλθω εἰς τὴν πατρικὴν μου γῆν.
- ΜΗΔΕΙΑ.** Σὺ δ' ὡς τί θέλων, ἦλθες εἰς τὴν γῆν αὐτήν;
- ΑΙΓΕΥΣ.** Ἐν Τροίῳινα εἶνε ἄρχων τις Πηλεΐδης.
- ΜΗΔΕΙΑ.** Πέλοπος γόνος, λέγουσι, εὐσεβέστατος.
- ΑΙΓΕΥΣ.** Πρὸς τοῦτον θέλω νὰ κοινώσω τοῦ Θεοῦ
τὸ μάντευμα.
- ΜΗΔΕΙΑ.** Διότι πράγματι σοφὸς
καὶ τρίβων εἶνε τὰ τοιαῦτα ὁ ἀνὴρ.
- ΑΙΓΕΥΣ.** Κ' ἐμοῦ πρὸς τούτοις εἶνε πάντων φίλτατος
τῶν δορυξένων φίλων.
- ΜΗΔΕΙΑ.** Εἴης εὐτυχῆς
κ' ἐπιτυχίαν σ' εὐχομαι τῶν πόδων σου.
- ΑΙΓΕΥΣ.** Σοὺ δὲ τὸ ἔμμα καὶ ἡ ὄψις διατί
ἠλλοικωμένα οὕτως εἶνε;
- ΜΗΔΕΙΑ.** Κάκιστον,
Αἰγεῦ, ἀνδρῶν ἀπάντων ἔχω σύζυγον.
- ΑΙΓΕΥΣ.** Τί λέγεις; τὴν αἰτίαν τῆς σῆς θλίψεως
σαφῶς εἶπέ μοι.
- ΜΗΔΕΙΑ.** Ὁ Ἰάσων μ' ἀδικεῖ,
οὐδὲν ἐκείνος ἐξ ἐμοῦ παθῶν.
- ΑΙΓΕΥΣ.** Καὶ τί
κακὸν σοι πράξας; λέγε μοι σαφέστερον.

- ΜΗΔΕΙΑ.** Γυναῖκα ἄλλην πρὸς ἐμὲ τοῦ οἴκου τοῦ
ἔχει κυρίαν.
- ΑΙΓΕΥΣ.** Καὶ ἐτόλμησ' ἀληθῶς
τὸ ἀσχιστὸν νὰ πράξῃ τοῦτο;
- ΜΗΔΕΙΑ.** Μάλιστα!
ἡμεῖς δ' οἱ πρώην φιλοῖ εἴμεθ' ἄκριτοι.
- ΑΙΓΕΥΣ.** Καὶ δι' αἰτίαν ποῖαν, ἐρασθεῖς ἢ σέ
ἐχθαίρων;
- ΜΗΔΕΙΑ.** Μέγην οὕτως ἔρωτα.
- ΑΙΓΕΥΣ.** Λοιπὸν
ἔρρέτω, ἂν, ὡς λέγεις, εἶν' αὐτὸς κακός.
- ΜΗΔΕΙΑ.** Ἀνδρῶν τυράννων κηδεστής ἐπέδησε
νὰ γείνη.
- ΑΙΓΕΥΣ.** Τίς δὲ εἶν' ὁ πενθερὸς αὐτοῦ;
συμπλήρου μοι τὸν λόγον.
- ΜΗΔΕΙΑ.** Ὁ τῆς γῆς αὐτῆς
τῆς Κορινθίας ἄρχων Κρέων.
- ΑΙΓΕΥΣ.** Συγγνωστὸν
εἶν' οὕτως νὰ λυπήσῃ, γύναι.
- ΜΗΔΕΙΑ.** Χάνομαι!
πρὸς δὲ καὶ ἐκ τῆς χώρας ἐξορίζομαι.
- ΑΙΓΕΥΣ.** Ἀλλ' ὑπὸ τίνας; Τοῦτο πάλιν τὸ κακὸν
μοὶ λέγεις νέον.
- ΜΗΔΕΙΑ.** Ἐκ τῆς Κορινθίας γῆς
ὁ Κρέων μὲ διώκει ὑπερβόριον.
- ΑΙΓΕΥΣ.** Ἀφήνει δ' ὁ Ἰάσων; Οὐδ' αὐτὸ καλόν.
- ΜΗΔΕΙΑ.** Λόγῳ μὲν ὄχι, θέλει δὲ νὰ καρτερῶ
ἀλλὰ σὲ ἱκετεύω, τοῦ γενέτου σου
καὶ τῶν γονάτων ἀπτομένη, εὐτεριόν,
καὶ οὐτεριόν με τὴν ταλαίπωρον καὶ μὴ
ἐλαυνομένην μὲ παρῆδες ἔρημον.
Καὶ δέξαι μ' εἰς τὴν χώραν κ' εἰς τὸν οἶκόν σου.
Οὕτως ὁ ἄρως παιδῶν τελεσγάρους σοὶ
παρὰ θεῶν νὰ γείνη, καὶ σὺ θλίβεις
καὶ εὐτυχῶν νὰ θάλῃς· δὲν ἠξέουρες δὲ

- καὶ πῶτον ἔντως εὖρες ἤδη εὖρημα.
Διότι θὰ σὲ πᾶσαι ὄντα ἔκαστα
καὶ τέκνων θὰ σὲ κἀμὼ ν' ἀποθῆς πατὴρ.
Τοιαῦτα δὲ ἠξιώρω ἐγὼ φέρμακα.
- ΑΙΓΕΥΣ.** Διὰ πολλὰ, ὦ γόναι, εἶμαι πρόθυμος
τὴν χάριν ταύτην νὰ σοὶ δώσω, τῶν θεῶν
ἕνεκα πρώτου, εἶτα χάριν τῆς γονῆς
ἣν ὑποσχεῖσαι τέκνων' ἐπειδὴ αὐτὸ
ἐπιθυμῶ πρὸ πάντων. Τὴν δ' ἀπόρρουν
αὐτὴν λαμβάνω' ἂν μὲν εἰς τὴν χώραν μου
ἔλθῃς, ἐγὼ ξενίαν κ' ὑπερασπίσω
ὄκ' προσπαθῆσω νὰ σοὶ δώσω, δίκαιος
ὑπάρχων' ἔμωσ' σοὶ προλέγω καὶ αὐτὸ.
'Εγὼ δὲν θέλω νὰ συμπαραλάβω σε
ἐνεσθῆν' ἂν δὲ ἔλθῃς εἰς τὸν οἶκόν μου
αὐτῆ, ὄκ' ἔχῃς ἄσυλον, οὐδ' εἰς τινα
ὄκ' ἐπιτρέψω νὰ σ' ἐγγίσῃ, μόνον σὺ
ἐνεσθῆν' ἀπαλλάσσου μόνη, ἐπειδὴ
νὰ δώσω κ' εἰς τοὺς ξένους δὲν ἐπιθυμῶ
αἰτίαν.
- ΜΗΔΕΙΑ.** Οὕτως ἔσται· ἀλλ' ἐγγύσω
ἐάν μοι δώσης τούτων, ἔσομ' ἀσφαλῆς
ἐκ μέρους σου κατ' ἔλα.
- ΑΙΓΕΥΣ.** Μὴ πεποιθῆσαι
δὲν ἔχεις πρὸς με; ἢ τίς ἢ δυσχέρεια;
- ΜΗΔΕΙΑ.** Πεποιθῆσαι βεβαίως ἔχω· ἀλλ' ἐχθρὸς
ὁ οἶκος τοῦ Ἡλίου καὶ ὁ Κρέων δὲ
νῦν εἶνε πρὸς με· κ' εἰς αὐτούς, ἂν δεσμευθῆς
δι' ὄρκων, ἐκ τῆς χώρας θέλοντας τῆς σῆς
νὰ μ' ἀπαγάγουν, δὲν ὀ' ἀφήσῃς βίβ' σου.
'Αλλῶς μὲ λόγους μόνον συμβληθεῖς, χωρὶς
καὶ θεῶν ὄρκους νὰ πειράσῃς, δυνατὸν
νὰ γείνης φίλος καὶ εὐκόλως νὰ πεισθῆς
μὲ διαπραγματεύσεις· ἄλλως ἐπειδὴ
ἐγὼ μὲν εἶμαι ἀσθενής, ἀδύνατος,

- αὐτοὶ δὲ εἶνε πλούσιοι καὶ τύρανοι.
- ΑΙΓΕΥΣ.** Πολλήν, ὦ γόναι, ἐνδεικνύεις πρόνοιαν
ἀλλ' ἂν καὶ τοῦτο θέλῃς, δὲν ἀνούμαί σοι
νὰ πράξω τοῦτο· ἐπειδὴ κατ' εἰς ἐμὲ
τοιουτοτρόπως εἶνε ἀσφαλῆστερον,
πρὸς τοὺς ἐχθρούς σου ἐν δικαιολόγημα.
ἂν ἔχω νὰ προβάλλω' ἀρεστότερον
κ' εἰς σὲ βεβαίως εἶνε· λέγε τοὺς θεούς.
- ΜΗΔΕΙΑ.** Λοιπὸν ὀρκίζου εἰς τῆς γῆς τὸ ἔδαφος
καὶ τὸν πατέρα τοῦ πατρός μου Ἴηλιον
καὶ τῶν θεῶν τὸ γένος ὄλον συντιθεῖς.
- ΑΙΓΕΥΣ.** Τί θέλω πράξει ἢ τί ἔχει; λέγε μοι.
- ΜΗΔΕΙΑ.** "Οτι αὐδέποτε' ἐκ τῆς γῆς σου οὐτ' αὐτὸς
ὄκ' μὲ ἐκθάλῃς, οὐτ' ἂν ἄλλος τις ζητῇ
νὰ μ' ἀπαγάγῃ τῶν ἐχθρῶν μου, σὺ ποτε
δὲν θὰ μ' ἀφήσῃς ἐκουσίως ἔσω ζῆς.
- ΑΙΓΕΥΣ.** Λοιπὸν ὀμνῶ εἰς τὴν Γῆν κ' εἰς τὸ λαμπρὸν
Ἴηλιου φῶς καὶ πάντας τοὺς θεούς ὄμω
εἰς ὅτ' ἀκούω νὰ ἐμμένω παρὰ σοῦ.
- ΜΗΔΕΙΑ.** Ἄρκετ' τί δὲ νὰ πάθῃς ἐάν τοῦτόν σου
τὸν ὄρκον δὲν τηρήσῃς;
- ΑΙΓΕΥΣ.** Εἰς τοὺς δυσσεβεῖς
καὶ τοὺς ἀνόμους ἀνδρας ὅσα γίνονται.
- ΜΗΔΕΙΑ.** Ἦδη πορεύου χάριτων' ἐπειδὴ καλῶς
ἔχουσι πάντα καὶ ἐγὼ ὡς τάχιστα
ὄκ' ἔλθω εἰς Ἀθήνας, ὅσα μαλετῶ
πράγματα καὶ τυχοῦσα ὄσων βούλομαι.
- ΧΟΡΟΣ.** Ὁ τῆς Μαίας Ἐρμῆς ὀδηγός σου νὰ ἦ
πρὸς τοὺς οἴκους σου εἴθε καὶ ὅσα ποθεῖς
ἐν τῇ νῆ' κατ' εὐχὴν, ν' ἀποδώσῃ, Διγαῶ,
ἐπειδὴ ἀληθῶς
σὺ γενναῖος ἀνὴρ μοι ἐφάνης.
- ΜΗΔΕΙΑ.** Ὁ Ζεῦ καὶ Δίκη τοῦ Διὸς καὶ Ἴηλιε!
Τώρα νικητὴ τῶν ἐχθρῶν μας ἐνδοξοὶ
ὄκ' γείνομεν, ὦ φίλοι, κ' ἐπὶ τῆς ὁδοῦ

τῆς νίκης ἤδη βαινόμεν· τώρα ἐλπὶς
 νὰ τίσωσι τὴν δίκην εἰ ἐμοὶ ἐχθροί.
 Διότι αὐτός ὁ ἀνὴρ, καὶ ὁ ἡμεῖς
 ἐπάσχουμεν ἰδίως, τῶν βουλῶν ἡμῶν
 λιμὴν ἐφάνη· ἀπὸ τούτου θελομεν
 τὸν μάλων ἀναρτῆσαι τὸν κρυμνήσιον,
 εἰς τ' ἄστυ τῆς Πηλλάδος καταφεύγουσαι.
 Ἦδη θὰ σ' εἶπω πάντα μου τὰ σχέδια·
 μὴδ' ἀναμένης λόγους εὐχαρίστους σοι·
 πέμψασα ἕνα ἦδ' εἰς τὸν Ἰάσονα
 τῶν οἰκετῶν μου θὰ ζητήσω παρ' αὐτοῦ
 νὰ ἔλθῃ νὰ τὴν ἴδω· ὅταν ἔλθῃ δέ,
 θὰ εἶπω λόγους προσητέρους εἰς αὐτόν·
 ὅτι κ' ἐγκρίνω, ταῦτα κ' ἔχουσι καλῶς,
 οἱ γάμοι οὗς συνῆψεν οἱ βασιλικοί,
 προδούς ἡμᾶς, καὶ ὅτι εἶνε καὶ καλῶς
 τῶντι ἐσκεμμένα καὶ συμφέροντα.
 Μόνον οἱ παῖδες θὰ ζητήσω εἰ ἐμοὶ
 νὰ μείνωσιν ἐνταῦθα, ἔχι βέβαια
 ὅπως ἀφῆσω ἐπὶ χώρας ἐχθρικῆς
 εἰς τοὺς ἐχθρούς μου τούτους ἐξουθένημα,
 ἀλλ' ἕνα κτείνω μὲ θαλίαις μηχανῆς
 τὴν μέρην τοῦ τυράννου· ἐπειδὴ αὐτοὺς
 θὰ πέμψω πρὸς τὴν νόμην δῶρα φέροντας,
 πέπλον λεπτὸν καὶ πλέγμαρον χρυσήλατον.
 Ἄν δὲ λαθοῦσα τὴν στολὴν περιβληθῆ,
 θ' ἀπολεσθῆ παγκόμως κ' ὅστις ἂν αὐτὴν
 ἐγγίσῃ· μὲ τοιαῦτα ἐγὼ φάρμακα
 τὰ δῶρά μου θὰ χρίσω· ἀλλ' ἐνταῦθα μὲν
 τὸν λόγον μου περαινῶ τὸν περὶ αὐτῆς.
 Ῥαγίζετ' ἔμως ἡ ψυχὴ μου ἔπειτα
 ὅποτον ἔργον μέλλω φεῦ! νὰ ἐργασθῶ,
 διότι θ' ἀποκτείνω καὶ τὰ τέκνα μου.
 Οὐδεὶς ὑπάρχει νὰ τὰ σώσῃ ἐξ ἐμοῦ.
 Καὶ πάντ' ἀφοῦ τὸν οἶκον τοῦ Ἰάσονος

ἀνάστατον ποιήσω, τότε ἀπέρχομαι
 φυγᾶς τὸν φόνον φεύγουσα τῶν παιδῶν μου,
 τολμήσασ' ἔργον φεῦ! ἀνοσιώτατον,
 διότι τὸ γελᾶσθαι ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν
 δὲν εἶνε, φίλαι, ἀνεκτόν· ἔρρέτω, τί
 τὸ ζῆν μοι κέρδος; αὔτε οἶκον ἔχω νῦν,
 οὔτε πατρίδα, οὔτε παραμύθημα.
 Ἐπαλλοῦν τότε, ὅτε ἐγκατέλειπον
 τὸν οἶκον τὸν πατρῶόν μου εἰς Ἑλλήνος
 ἀνδρὸς πεισθεῖσα λόγους, ὅστις σὺν Θεῷ
 θὰ μᾶς πληρώσῃ δίκην· τώρα, ἐπειδὴ
 οὔτ' ἐξ ἐμοῦ θὰ ἴδῃ παῖδας τοῦ λοιποῦ
 οὔτ' ἐκ τῆς νεογᾶμου νόμης του ποτὲ
 θέλει τεκνώσει, ἐπειδὴ κακὴ κακῶς
 ἀνάγκη ν' ἀποθάνῃ διὰ τῶν ἐμῶν
 φαρμάκων αὐτῇ· ἄς μὴ μὲ νομίζῃ τις
 ἀδύνατον καὶ φαύλην, μὴδὲ ἤσυχον,
 ἀλλὰ ἐκ τούναντι, πρὸς μὲν τοὺς ἐχθροὺς
 βαρβαίαν, εὐμενῆ δὲ πρὸς τοὺς φίλους μου.
 Διότι τῶν τοιούτων εὐκλεέστατος
 ὁ βίος εἶνε.

ΧΟΡΟΣ.

Ἄλλ' ἀφοῦ ἐκοίνωσας

τὸν λόγον ἡμῖν τοῦτον, ἀποτρέπομεν
 νὰ πράξῃς ταῦτα καὶ τῶν νόμων τῶν θεῶν
 ὑπερμαχούσαι, ὠφελούσαι δὲ καὶ σέ.

ΜΗΔΕΙΑ.

Οὐκ ἔστιν ἄλλως. Σὲ δὲ συγγνωστὸν αὐτὰ
 νὰ λέγῃς, μὴ παθοῦσα ὡς ἐγὼ κακῶς.

ΧΟΡΟΣ.

Ἀλλὰ τὴν τέλμην ν' ἀποκτείνῃς, γύναι, πῶς ἔ
 τὰ τέκνα σου θὰ λάβῃς;

ΜΗΔΕΙΑ.

Οὕτως, ἐπειδὴ

ὁ σύζυγός μου θὰ δηχθῇ τὰ μάλιστα.

ΧΟΡΟΣ.

Σὺ δὲ ἀθλιωτάτῃ ἀληθῶς γυνὴ
 θὰ γείνης ὅντως.

ΜΗΔΕΙΑ.

Ἄλλ' ἐμπρὸς καὶ περιττοὶ
 οἱ λόγοι πλέον ἤδη τὸν Ἰάσονα

ὕπαγε, φέρε, κόμιζε εἰς ἅπαντα
τὰ μυστικά μου, βλέπεις, σ' ἔχω ἔμπιστον.
Μηδὲ τῷ εἴπης τι ἐξ ὧν ἀπόφασιν
νὰ πράξω ἔχω, ἂν πρὸς τοὺς δεσπότης σου
εἶσ' εὐνοὺς ὄντως κ' εἶσαι ἀληθῶς γυνή.
ΧΟΡΟΣ. Οἱ ἔρχομαι εἰς αὐτοὺς ὡς ἔλθοις ἠρνεύονται
καὶ παῖδες εὐτυχεῖς θεῶν, ἀνέκαθεν καρποῦνται
ἀπὸ ἐδάφους ἱεροῦ καὶ χώρας ἀποροβήτου
τὰ ἄνθη τὰ κλεινότερα σοφίας μελιρρύτου,
μ' ἄβρον τὸν πόδα βάνοντες διὰ λαμπροῦ αἰθέρος
καὶ πάντοτε τερπόμενοι καὶ ζῶντες εἰς τὸ μέρος,
ὅπου ποτὲ ἢ τῶν Μουσῶν ἐρατεινὴ χορεία
νὰ ἀναβῆν ἢ ξανθὴ ἠθέλησ' Ἄρμονία
ὅπου ἀκμή, λέγουσιν, ἢ χεῖρ τῆς Ἀφροδίτης
ἐκ τοῦ καλλιόρου Κηφισοῦ ἀρύτατα τῆς κώτης
τὸ κῆλον τῆς χειρὸς αὐτῆς ἀπὸ τῆς δρόσου γέμον
εἰς αὔρας κατασεκάσας μετρίως τῶν ἀνέμων.
Καὶ νῦν φοροῦσα πάντοτε εὐώδεις βόδων στέμματα,
ἐξαπνοτέλλ' εἰς τοὺς βροτοὺς τοὺς ἐριώτας ἠρέμα,
τῆς μουσικῆς τοὺς χορηγούς παρεδρους τῆς σοφίας
καὶ συνεργούς ἐμπνεύσεων καὶ ἀρετῆς παντοίας.
"Ω! πῶς λοιπὸν σέ, δυστυχῆ, τὴν παιδοκτόνον ἦδη
μετ' ἄλλων τὴν ἀνόσιον ἢ χώρα ὅκ σέ ἴδῃ;
Τῶν ἱερῶν τῶν ποταμῶν τὸ γάμα πῶς σε τώρα
ἢ πόλις ἢ τῶν φίλων σου ὅκ σέ δεχθῆ ἢ χώρα;
"Ω! σκέφθητι τὸ κτύπημα τῶν τέκνων σου καὶ μόνον,
μὴ ἐκτελέσῃς, σκέφθητι, ποτὲ τοιοῦτον φόνον.
Σὲ τιετεύομεν θεριμῶς, τὰ τέκνα μὴ τολμήσῃς
νὰ τὰ φονεύσῃς μηδὲ μῶς. Τὴν τόλμην τοῦ θ' ἀντήλησῃς
ἢ τῆς ψυχῆς ἢ τῆς χειρὸς, μὲ ποίαν δὲ καρδίαν
θ' ἀποτολήσῃς, δυστυχῆ, τοιαύτην κρεουργίαν;
Οἱ ὀφθαλμοὶ σου πῶς λοιπὸν τὸ δάκρυ ὅκ κρατήσου
ἂν τ' ὄμμα σου τὰ βλέμματα τῶν τέκνων ἀντικρύσου;
Ἰκέται ἂν οἱ παῖδες σου προσπέσου πῶς θ' ἀστράψῃς
ἐκ τόλμης κ' εἰς τὸ αἶμα τῶν τὴν χεῖρά σου ὅκ βιάψῃς;

ΙΑΣΩΝ. Ἐλθὼν προσκληθεῖς, ἐπαίδῃ καὶ ἂν ἐχθρὰ
μοὶ εἶσαι; ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἠθέλησα
νὰ σ' ἀρνηθῶ τῶνδ' ὅκ σ' ἀκούσω δὲ
τί νέον, γύναι, ἐξ ἐμοῦ ἐπιθυμῆς;
ΜΗΔΕΙΑ. Συγγνώμην, ὦ Ἰάσω, ἐξικιτοῦμαι σε
δι' ὅσα εἶπον, ἀλλ' ὅκ εἶνε δίκαιον
νὰ φέρῃς τὰς ὑπάρξεις μου μεταξὺ ἡμῶν
πολλὰ τὰ φίλα ἄλλοτε ἐπράχθησαν.
Ἐγὼ δ' εἰς λόγους ἦλθον μόνῃ κ' ἐμιαυτῇ
ἐξήλεγξ' σχετλίξ, τί παρεφρονῶ!
κ' ἐξαγριοῦμαι πρὸς καλῶς βουλευόντας,
ἐχθρὰ δ' εἰς τοὺς τυράννους μάτην γίνομαι
τῆς χώρας ταύτης, κ' εἰς τὸν σύζυγον ἐχθρὰ,
ἕστις βεβαίως συμπεφρότατα ἡμῶν
τὴν κόρην τοῦ τυράννου πράττει νομπευθεῖς
καὶ ἀδελφούς τῶν τέκνων σπείρων τῶν ἐμῶν;
Καὶ δὲν ὅκ πύσω τὸν θυμὸν λοιπὸν αὐτόν;
Τί πάχος; ὅταν εὐτυχῶν οἱ θεοὶ
πορίζουν; πῶς! δὲν ἔχω παῖδας ἀληθῶς;
Καὶ δὲν ἠξέσω ὅτι πρόβατες ἐσμέν
κ' ἑσπερημένοι φίλων; Ταῦτα κατὰ νοῦν
συλλογισθεῖτα ἀναγνώρισα πολλῆν
τὴν ἀδουλίαν ὅτι εἶχον κ' ἐκ θυμοῦ
ματαιῶς ὅτι κατελήφην. Καὶ λοιπὸν
τώρα σ' ἐγκρίνω καὶ μοὶ φαίνεσ' ἀληθῶς
σωφρόνως ὅτι πράττεις, ταύτην προσλαβὼν
τὴν κηδεστέαν ἐγὼ δ' ἄφρων φαίνομαι,
ἥτις καὶ νὰ συμπράξω εἰς τὸ βόλλεμα
ἔπρεπε τοῦτο καὶ εἰς πέρας ἀγαθὸν
νὰ φέρω κ' εἰς τοὺς γάμους νὰ παρασταθῶ
καὶ νὰ στολίζω χάρισμα τὴν νύμφην σου.
Ἄλλ' αἱ γυναῖκες εἴμεθ' ὅτι εἴμεθα,
κακὸν δὲν λέγω, ἀλλ' οὐχ ἦτεον ὅμως σὺ
πρὸς τοὺς κακούς δὲν ἔδει νὰ δμωιωθῆς
καὶ ν' ἀντιτείνῃς ἀνε' ἀφρόνων ἄφρονα.

Παραχωρῶ ἐν τούτοις καὶ ὁμολογῶ
ὅτι κακῶς ἐφρόνουν τότε, ἀλλὰ νῦν
καλλίτερον ἐσκέφθη ἡδὴ τὸ ἐξῆς.
Ὡ τέκνα, τέκνα, δεῦτε, προχωρήσατε,
ἐξέλθετ' ἀσπασθήτε τὸν πατέρα σας,
προσαγορεύσατέ τον μεθ' ἡμῶν καὶ σείς
κ' ἐκ τῆς προτέρας ἐχθρας διαλλάχθητε
πρὸς φίλους φίλοι μετὰ τῆς μητρὸς ἡμῶν.
Διότι πλέον συναφιλιώθημεν
κ' ἐφυγκδεύθη ἡ ὀργή μας. Λάβετε
τὴν δεξιάν του χειρᾶ ὁἱμοὶ! ἀλλὰ πῶς
κακὸν τι κεκρυμμένον προαισθάνομαι!
Ἄρα γ' ὦ τέκνα, οὕτω ζῶντες καὶ πολλὴν
ἀκόμη χρόνον τὴν καλὴν ὠλένην σας
ὄκ τείνητε; Ἄλλ' οἱμοὶ! τάλατα ἐγὼ
οἱ θροναί μου πῶς θακρῶν, φόβου δὲ
εἶν' ἡ φυγὴ μου πλήρης! ἐνῶ μόλις δὲ
πρὸς τὸν πατέρα παύω τὴν διαφορὰν,
τὴν τρυφεράν των ἔψην τούτην ὀλιθεριῶν
ἐνέπληξα θακρῶν.

ΧΟΡΟΣ.

ΙΑΣΩΝ.

Κ' εἰς ἐμὲ γλωρὸν
κατήλωε θακρυ τῶν ὀμμάτων' εἶθε δὲ
μὴ τὸ κακὸν προβαίῃ μεῖζον ἢ τὸ νῦν.
Αἰνῶ σου, γύναι, τὰυτα, δὲν μεμφιμοιρῶ
οὐδὲ διὰ τὰ πρῶτα θυμῶς' ἐπειδὴ
τῶν γυναικῶν τὸ γένος εἶνε φυσικὸν
ν' ἀγανακτῆ, ὅπταν παρειαίεται
ὁ σύζυγος ἀλλοίους γάμους' ἀλλὰ νῦν
ἡ σὴ καρδιά μετεβλήθ' εἰς τὸ καλὸν,
ἐνόησας δὲ τέλος καὶ τὴν κρείττονα
βουλήν καὶ τοῦτο πρέπει εἰς τὴν σώφρονα
γυναῖκα. Σείς δὲ, τέκνα μου, περὶ ὑμῶν
καλῶς φροντίζων ὁ πατήρ σας κλαδε
μετὰ θεῶν μεγάλην ἡδὴ πρόνοιαν.
Ἐλπίζω δὲ ἀκόμη δεῖ καὶ ὑμεῖς

μετὰ τῶν ἀδελφῶν σας ὄκ πρωτεύητε
ἐδῶ ἐν Κορινθίᾳ, ἀλλ' αὐξάνεσθε,
τὰ δ' ἄλλα ὁ πατήρ σας κ' ὅστις εὐμενῆς
ἐκ τῶν θεῶν σας εἶνε πράττει δι' ὑμᾶς.
Εἶθε δ' εἰς ἡδὴς τέλος ἴδω εὐτραφεῖς
νὰ φθάσῃτ' ὅντως τῶν ἐχθρῶν μου κρείττονας.
Αὐτῆ, τί πάσχεις; τί μὲ θακρυα ὕγρα
τὰς κόρας καταβρέχεις, στρέψασ' ὀπισθεν
τὴν παρειάν σου; καὶ δὲν δέχεται' ἐξ ἐμοῦ
τὸν λόγον τούτον εὐπροσύνως.

ΜΗΔΕΙΑ.

ΙΑΣΩΝ.

ΜΗΔΕΙΑ.

ΙΑΣΩΝ.

ΜΗΔΕΙΑ.

Ἄλλ' οὐδέν
περὶ τῶν τέκνων τούτων μόνον σκέπτομαι.
Θάρρει λοιπόν' διότι τὰ περὶ αὐτῶν
καλῶς ὄκ διατάξω.
Μάλιστα, θακρῶ
οὐδ' ἀπιστῶ βεβαίως εἰς τοὺς λόγους σου.
Ἄλλ' ἡ γυνὴ καὶ ὀήλυ κ' εἰς τὰ θακρυα
ἐπιρροπῆς ὕπαρχει.
Ἄλλὰ τί λοιπόν'
τὰ τέκνα ταῦτα κλαίεις;
Τὰ ἐγέννησα
καὶ ὅτε ἡῦχου σύ νὰ ζήσωσιν, ἐμὲ
παράπονον μεῦ ἤλωε, ὅν ὄκ ζήσωσι.
Ἄλλὰ δε' εἶπα ἤλωε νὰ διαλεχθῆς
τὰ μὲν ἐλέγχοι, τὰ δὲ μέλλω νὰ εἰπῶ.
Ἄφου νὰ μ' ἀποστείλουν ἐκ τῆς γῆς αὐτῆς
εἰ τύραννοι τῆς χώρας ἀπεράσσω,
καὶ εἰς ἐμὲ ὄκ εἶνε προτιμότερον
καλῶς γνωρίζω, μήτ' εἰς σὲ ἐμπέδιον
ἐδῶ νὰ μένω, μήτ' εἰς τοὺς ἀρχοντας,
διότι φαίνει' εἰς τὸν οἶκόν με μισοῦν
ἡμεῖς μὲν ἐκ τῆς χώρας φεύγομεν αὐτῆς,
οἱ παῖδες δ' ἔπαις ἐκτραφεῖσιν ὑπὸ σοῦ,
νὰ μὴ φυγαδευθῶσι, παρκαλέσον
τὸν Κρέοντα, ἐντεῦθεν.

ΙΑΣΩΝ.

Ἄγνωσθ' ἔαν

αὐτὸν θὰ πείσω, πρέπει δὲ νὰ πειραθῶ.

ΜΗΔΕΙΑ.

Σὺ δ' ἀλλὰ τὴν γυναῖκα τὴν σὴν κέλευσον
τὴν χεῖρην νὰ ζητήσῃ παρὰ τοῦ πατρὸς
νὰ μὴ φυγαδευθῶσι.

ΙΑΣΩΝ.

Ναί! καὶ μέλλω

πιστεῖν νὰ τὴν πείσω καὶ αὐτὴ ἔαν
εἴνε τῶν ἄλλων μία γυναικῶν.

ΜΗΔΕΙΑ.

Καλῶς.

Ὅτι σὲ συνδράμω θ' εἰς τὸ ἔργον σου κ' ἐγώ,
διότι δῶρα πρὸς αὐτὴν τὰ κάλλιστα
τῶν πολυτίμων παρ' ἀνθρώποις σήμερον
τοὺς ποῖδας θ' ἀποστελλῶ φέροντας αὐτῆ,
πέπλον λεπτὸν καὶ πλόκωμον χρυσοῦλκτον.
Ἄλλ' ὅσον τάχος τὴν στολὴν ἀνάγκη τις
ἔδω νὰ φέρῃ τῶν ὑψηροτέρων αὐτῆν.
Πολλαπλασίως δ' οὐχὶ ἔπαξ' εὐτυχῆς
θὰ εἴνε σύζυγόν της ἄνδρα ἄριστον
ἐπιτυχούσα σὲ καὶ κόσμον ἔχουσα
εἰς τοὺς ἐκγόνους θ' ἐδώρησεν αὐτοῦ
ὁ τοῦ πατρὸς μου πατήρ Ἥλιος ποτέ.
Ἀδέει' ὃ παῖδες τὰ δωρήματα αὐτὰ
καὶ φέροντες τῇ νόμφῃ τῇ βασιλικῇ
τῇ μακαρίᾳ δότε ἔγι' ἄσημα
θὰ λάβῃ ἔντως δῶρα.

ΙΑΣΩΝ.

ὦ μακαία, τί

νὰ στερηθῆς τοῦ κόσμου τούτου; ἢ φρονεῖς
ὅτι σπανίζει πέπλων ὁ βασιλικὸς
ὁ οἶκος καὶ χρυσίου; φύλαξον αὐτὰ
καὶ μὴ τὰ διδῆς, ἐπειδὴ ἔαν ἡμᾶς
ἀξίους λέγου ἑπιστοῦν μᾶς θεοῦ,
θὰ προτιμήσῃ τῶν χρημάτων, καὶ καλῶς
ἠξέσσω τούτοις.

ΜΗΔΕΙΑ.

Μὴ μὲ ἀποτρέπῃς σὺ,

τὰ δῶρα, λέγουσιν, πείθουσι καὶ τοὺς θεούς.

Καὶ παρ' ἀνθρώποις εἶνε, λέγουσιν, ὁ χρυσοῦς
μυρίων κρείττων. Εἴν' ἡ τύχη νῦν αὐτῆς,
ἐλείνην προσταθεὶς ὁ θεός, αὐτὴ
θεσπέζει τῶρα καὶ θ' ἀντήλασσον ἐγὼ
καὶ τὴν ψυχὴν μου τῆς φυγῆς τῶν τέκνων μου,
οὐχὶ χρυσὸν καὶ μόνον. Ἄλλ' ὃ τέκνα μου,
εἰς τοὺς πλουσίους οἴκους εισελθόντα νῦν
τὴν νέαν τοῦ πατρὸς σας ἤδη σύζυγον
κ' ἐμὴν κυρίαν, ἱκατέεστε θερμῶς,
παρακαλεῖτε μὴ σταλῆτ' ἐξόριστοι,
προσφέροντες τὸν κόσμον τούτον, ἐπειδὴ
ἀνάγκη τοῦτο εἶνε, εἰς τὰς χεῖρας της
αὐτῆς νὰ λάβῃ ταῦτα τὰ δωρήματα
καὶ τάχιστα χωρεῖτε κ' εὐτυχήσαντες
φαιδροὶ πρὸς τὴν μητέρα ν' ἀναγγεῖλαιτε
ἐπιτυχίαν τῆς ἐπιθυμίας της.

ΧΟΡΟΣ.

Δὲν ὑπάρχει ἐλπίς τῶρα πλέον
τῆς ζωῆς τῶν δυστήνων, οὐχί!
Ἄλλ' εἰς φόνον χωροῦσι μοιραῖον
ἤδη πλέον, ὃ τέκν' ἀτυχῆ!
Καὶ ἡ νόμφη θὰ λάβῃ τὸ στέμμα
τὸ χρυσοῦν, ἀλλὰ βλάβης μεσῶν,
κ' εἰς τὴν κόμην θὰ θέσῃ ἡρέμα
τὴν ξανθὴν της τὸν φόνον αὐτόν.
Μὲ τὰς χεῖρας αὐτῆς τῆς θὰ βάλῃ
τοῦ θανάτου τὸν κόσμον τικρόν.
Ὅτι τὴν πείσουσι τοῦ πέπλου τὰ κάλλι
τοῦ σταφάνου δ' αὐτοῦ τὸ λαμπρόν.
Ὡς τοιαύτην παγίδι θὰ πῶσῃ
καὶ εἰς τέλος θανάτου οἰκτρόν.
Καὶ γαμήλιον κόσμον θὰ θέσῃ,
ἀλλὰ κόσμον ἢ μαύρη νεκρῶν.
Σὺ δ' ὃ τάλαν, γαμβρὸς κακῆς ἕρας,
ὕπὸ μοίρας οἰκτρῆς πλανηθείς,
τῶν τυράννων θὰ γείνης τῆς χώρας,

ἀγνοεῖς δὲ εἰς ποῖον ὠθαῖς
καὶ τὰ τέκνα σου ἐλευθρον ἦδη
τῆς ζωῆς των σκληρώως φοβερόν
καὶ ἡ νέα σου νόμφη θὰ ἴδῃ
ποῖον θάνατον φεῦ! στυγερόν.

Καὶ σοῦ, τάλαινα μῆτερ, ἀξία
εἶν' ἢ ὀλίγῃς πολλῶν στεναγμῶν!
πῶς θὰ κόψῃς τῶν τέκνων ἀγρία
τῆς ζωῆς τὸν ἀκμαῖον παλμόν;
Χίρην, οἴλαι! τοῦ γάμου σου, θίμως
εἶν' ὁ πόνος σου ὄντως πικρὸς,
ἦν ἀφείς ὁ ἀνὴρ σου ἀνίμως
συννοεῖ νῦν μετ' ἄλλης φαιδρός.

ΠΑΙΔΑΓ. ὦ θέσπινα, ἴδου λοιπὸν τὰ τέκνα σου
τῆς ἐξορίας ἀπηλλάγησαν, φαιδρὰ
καὶ χαίρουσα δ' ἡ νόμφη ἢ βασιλικὴ
τὰ δῶρα μόνῃ ἔλαβεν εἰς χεῖράς τῆς
κ' ἐκ μέρους τῆς εἰρήνῃ εἰς τὰ τέκνα σου.
'Ἀλλὰ!

Τί συγχυθεῖσθα στέκαις ὅτε εὐτυχεῖς;
Τί τὴν λευκὴν σου παρὰν ἀπέστρεψας
καὶ μὲ χαρὰν τὸν λόγον μου δὲν δέχεσαι;

ΜΗΔΕΙΑ. Αἰαί!

ΠΑΙΔΑΓ. Ὁ στεναγμὸς ἀλλὰ δὲν συμδιόχεται
πρὸς τὴν καλὴν μου ἀγγελίαν.

ΜΗΔΕΙΑ. Ἄλλ' αἰαί!
καὶ πάλιν καὶ πολλὰκις.

ΠΑΙΔΑΓ. Μὴ δυστύχημα
ἀγγέλλων ἴσως ἀγνοῶ καὶ ἀτυχῆς
εἰς τὴν καλὴν ἐράνην ἀγγελίαν μου;

ΜΗΔΕΙΑ. Ἀνήγγειλας ἐκεῖνο ποῦ ἀνήγγειλας
οὐδόλως μέμφομαι σε.

ΠΑΙΔΑΓ. Διατί λοιπὸν
τὸ ὄμμα σκυθρωπάζεις καὶ θακρροεῖς;

ΜΗΔΕΙΑ. Πολλὴ ἀνάγκη, γέρον! ταῦτα οἱ θεοί

καὶ ἐγὼ κακῶς φρονεῖσα ἐτεχνάσθημεν.

ΠΑΙΔΑΓ. Ἄλλ' ἔχε ὄραρος κ' ἔλπιζε τὰ τέκνα σου
καὶ σὲ θὰ καταγάγουν ἀπὸ τῆς φυγῆς.

ΜΗΔΕΙΑ. Θέλω κατὰξίε ἄλλους πρότερον ἐγὼ
ἢ τάλαινα.

ΠΑΙΔΑΓ. Σὺ μόνῃ ἔκ τῶν τέκνων σου
δὲν ἐχωρίσθης πρώτη, πρέπει ἐλαφρῶς
τὰς συμφορὰς νὰ φέρῃ ὄντως ὁ ὀνητός.

ΜΗΔΕΙΑ. Ὁ πρᾶξω τοῦτο. Ἀλλὰ βάλνε σὺ ἐντὸς
τοῦ οἴκου κ' εἰς τοὺς παῖδας παρασκευάσαν
τὰ καθ' ἡμέραν. — Ἄλλ' ὦ τέκνα, τέκνα μου,
ὁμῶν μὲν ἔστιν ἦδη πόλις, οἶκός τε,
ἐν ᾧ λιπόντες τὴν ταλαίπωρον ἐμὲ
θὰ κατοικήτε στερημένοι τῆς μητρός.

Ἐγὼ δ' εἰς ἄλλην γῆν ἀπέρχομαι φυγῆς,
πρὶν ἀπολαύσω κ' ἴδω σὰς εὐδαίμονα,

πρὶν γάμους καὶ γυναῖκα καὶ τὰς νομφικὰς
τὰς κλίνας σας στολίσω καὶ τὰς δάδας σας
κρατήσω. Οἴμοι τῆς δυσκόλου μου φυγῆς!

Λοιπὸν, ὦ τέκνα, μάτην σὰς ἐξέθηρα,
μάτην δ' ἐμάχθουν κ' ἐσπαράχθην φέρουσα
τοὺς σκληροτάτους πόνους εἰς τοὺς τοκετοὺς.

Ἐἶχον τρώοντι εἰς ὑμᾶς ἢ δούτηνος
πολλὰς ἐλπίδας νὰ γηροκομήσητε
ἐμὲ καὶ ὀνηκουσάν με νὰ κηδεύσητε,
τοῦθ' ὅπερ εἶπε τοῖς ἀνθρώποις κηλωτόν.

Νῦν θίμως ἠρανίσθη ἡ γλυκεῖά μου
φροντίς· ὑμῶν δὲ στερουμένη, δυστυχῆ
θέλω διαγεῖ βίον, ἀλγεινὸν ἐμοί.

Ἔμας δὲ τὴν μητέρα μὲ τὰ ὄμματα
τ' ἀγαπητὰ σας πλέον δὲν ὄα ἴδῃτε,
εἰς ἄλλον τρόπον βίου μεταβαίοντα.

Τί τρυφερῶς, ὦ τέκνα μὲ προσδλέπετε;

Τί προσγέλατε, γέλωτα πανύστατον;

Φεῦ! τί νὰ πράξω; κόπιετ' ἢ καρδία μου,

γυναικίς, ὡς τὸ ἕμμι εἶδον τὸ παιδρὸν
 τῶν τέκνων μου. Ἄλλ' ἔχει, δὲν θὰ δυνηθῶ.
 Ἐρρέτωσαν τὰ πρῶτά μου βουλευμάτα.
 Θὰ ἀπαγάγω μετ' ἐμοῦ τοὺς παῖδάς μου.
 Τίς ἢ ἀνάγκη τὸν πατέρα των μ' αὐτῶν
 τὴν συμφορὴν λυκοῦσα, τὴ διπλάσια
 ἐγὼ κακὰ νὰ πάσχω; Ἄλλ' οὐδέποτε.
 Ἐρρέτωσάν μου τὰ σκληρὰ βουλευμάτα.
 Καίτοι, τί πάτρω; λοιπὸν θέλω γέλωτα
 νὰ προξενήσω, τοὺς ἐχθροὺς ἀφήνευσα
 ἀτιμωρήτους; Πρέπει νὰ τολμήσωμεν.
 Εἶν' ἀνανδρία εἶτι καὶ ἀφήσωμεν
 νὰ μᾶς ἐκφύγουν ἤδη λόγοι μαλθακοί.
 Χωρεῖτε, παῖδες, εἰς τὸν οἶκον· ἅστις δὲ
 δὲν εἶνε εἰς τὰ θύματα μου θεμιτὸν
 παρῶν νὰ τύχη, ὡς φροντίση μόνος του.
 Ἄλλως ἢ χεῖρ μου δὲν θὰ κλονισθῇ ποσῶς.
 *Α | α |
 Ὁ μὴ, ψυχὴ μου, πρῆξῃς τοῦτο, μὴ ποτέ!
 Ἄφες τὰ τέκνα, τάλαινα, φείσαι αὐτῶν.
 Ἐκεῖ μεθ' ἡμῶν ζῶντες θὰ σ' εὐφραίνωσι.
 Μὰ τοὺς ἐν ἄδη τιμωροὺς ἀλάστορας
 οὐδέποτε' ἔσται τοῦτο, τοῖς ἐχθροῖς ἐγὼ
 τοὺς παῖδάς μου ν' ἀφήσω νὰ ὑδρίσωσι.
 [Πάντως ἀνάγκη εἶνε ν' ἀποθάνωσιν,
 ἀνάγκη δ' ἀφοῦ εἶνε, θὰ φονεύσωμεν
 ἡμεῖς αὐτοὺς οἱ τούτους καὶ γεννήσαντας.]
 Εἶν' εἰμαρμένον τοῦτο, οὐδ' ἐκρεύγεται.
 Ὁ στέφανος εἶν' ἤδη ἐπὶ κεφαλῆς,
 ἐν πέπλοις δὲ ἢ νόμφῃ ἢ βασιλικῇ
 ἀπέλλυται, ἡξέδρω βεβαίωτατα.
 Ἄλλ' ἤδη βάλω τὴν χειρίστην τῶν ὀδῶν,
 εἰς χειροτέρων δ' ἔτι πέρωσιν καὶ αὐτούς.
 Θέλω τοὺς παῖδας νὰ προσείπω τέκνα μου,
 δότε μοι, δότε τῇ μητρὶ τὴν δεξιάν

τὴν χεῖρα νὰ φιλήσω. Ὁ φιλότατη χεῖρ,
 ὡ προσφιλές μοι κεφαλῇ, ὡ πρόσωπον
 καὶ σχῆμα τέκνων εὐγενῆς, εἶθ' εὐτυχῇ
 νὰ εἴσθε, ἐκεῖ ὄρωσ' τὰ ἐδῶ πατὴρ
 ἀφείλεν ἤδη. Ὁ γλυκεῖα ἐπαφή,
 ὡ τρυφερότης σάματος, ὡ ἄρωμα
 πνοῆς τῶν τέκνων. Προχωρεῖτε, εἰσέλθετε.
 Νὰ βλέπω πλέον δὲν ἀντέχω πρὸς ὑμᾶς,
 ἀλλὰ νικῶμαι ἤδη ἐκ τῶν συμφορῶν.
 Καὶ ἐνοῶ μὲν ποῖα μελετῶ κακὰ
 νὰ πράξω, ἕμως ὁ θυμὸς ὑπέρτερος
 τῶν βουλευμάτων εἶνε τῶν ἐμῶν, αὐτὸς
 ὅστις κακῶν μεγίστων αἴτιος βροτοῖς.

ΧΟΡΟΣ.

Ἐκ λεπτῶν λογισμῶν
 λεπτοτάτων πολλάκις λαβοῦσ' ἀφορμὴν,
 εἰς μειζόνων προέβην ὄρμην ἐρευνῶν
 ἢ τῶν ἀρμοζουσῶν εἰς σπουδὴν γυναικῶν.
 Ἄλλὰ μούσα βεβαίως ὑπάρχει κ' ἡμῶν,
 ἢ ὅποια φοιτῶσα ἐμπνέει σοφῶς
 ἔχει πάσας ἀλλ' ἕμως ὀλίγη μερίς.
 —ἐν πολλαῖς μίαν ἴσως θὰ εὖρης ζητῶν—
 Δὲν εἶν' ἄμουσον ὄλωσ τὸ φύλον ἡμῶν.
 Καὶ λέγω λοιπὸν εἶτι ἔσοι θνητοί
 ὄλωσ ἀπειροὶ εἶνε καὶ τέκνα ποτὲ
 δὲν ἐγέννησαν, μᾶλλον εἰσιν εὐτυχεῖς
 τῶν σχόντων αὐτοί.
 Οἱ μὲν ἀτέκνοι, ὅσοι, ἐὰν λυπηρὸν
 ἢ εὐχάριστον εἶνε οἱ παῖδες, αὐτοὶ
 ἀγνοοῦσι, διότι δὲν ἔσχον, πολλῶν
 ἀπαλλάσσονται κόπιον βεβαίως.
 Τοὺς γεννήσαντας δ', ὅσων ἐν οἴκοις ἔστι
 γλυκὺ βλάστημα τέκνων, τοὺς βλέπω φροντίς
 διαρκῶς κατατρώχει αὐτοὺς ζωηρά,
 πῶς νὰ ὑρέψωσι πρῶτον τοὺς παῖδας καλῶς
 καὶ ν' ἀφήσωσιν ἔπειτα πόρον ζωῆς.

Και κατόπιν δὲ πάλιν ἐὰν πρὸς κακὸν
ἢ καλὸν αὐτῶν
κοιτιάζωσιν, ἀδήλον τοῦτο.
Ἐν δὲ ὑστατον πάντων ὑπάρχει κακὸν
τῶν θνητῶν, ὅπερ ἤδη ὁ εἶπω.
Και δὴ πέρους εὐρίσκουν ζωῆς ἱκανοὺς
καὶ τὰ τέκνα τῶν φθάνουν εἰς ἡθὴν κελῶς
καὶ χρηστὰ ἀποβαίνουν· ἀλλ' ἀφρηγῆς Ἰδοῦ,
τύχη αὐτῆ, θανάτου εἰς Ἄθην βίπη
ἀποστέλλει τὰ φίλιτα σώματα' αὐτῶν!
Τί λοιπὸν ὠφελᾷ πρὸς τοῖς ἄλλοις κακοῖς
καὶ τὴν λύπην αὐτῆν τὴν σκληρῶς Ολιβεράν
χάριν τῶν τέκνων

ΜΗΔΕΙΑ. Φίλοι, τὴν τύχην πρὸ πολλοῦ προσμένουσα
καρδοκῶ τέκνειθαι πού θέλουν προδοῦ.
Ἄλλ' ἤδη βλέπω τὸν θεράποντα αὐτῶν
ἐρχόμενον ἐνταῦθα τοῦ Ἰάστονος.
Ὁ δὲ ἐρευθισμένος του ὅτι νέον τι
κακὸν δακνύει ν' ἀνγγεῖλη ἔρχεται.

ΑΓΓΕΛ. Ὁ κακὸν ἔργον πρόβλεπα καὶ ἄνομον,
Μήδεια, φεῦγε, φεῦγε, εἴτε μ' ὄχημα
Ξηρῆς εἴτε Θαλάσσης.

ΜΗΔΕΙΑ. Τί δὲ ἄξιον
τῆς φυγῆς ταύτης μοῦ συνέδη;

ΑΓΓΕΛ. Ὀλωλεν
ἡ βασιλόπαις ὑπὸ τῶν φαρμάκων σου,
ὄμοῦ δὲ καὶ ὁ Κρέων ὁ πατὴρ αὐτῆς.

ΜΗΔΕΙΑ. Λαμπρὸν μοι εἶπες λόγον κ' εἶσαι τοῦ λοιποῦ
ἐν τῶν εὐεργετῶν μου καὶ τῶν φίλων μου.

ΑΓΓΕΛ. Τί λέγεις, γύναι; σωφρονεῖς ἢ μάλιστα;
ἦτις τοῦ οἴκου χάρις τοῦ βασιλικῶ
καὶ δὲν φοβεῖσαι ὄλωσεν τὴν καταστροφὴν
μυνομένης.

ΜΗΔΕΙΑ. Νὰ εἶπω ἔχω κ' ἐγὼ τι

βεδαιῶς ἀπαντῶσα εἰς τοὺς λόγους σου.

Ἄλλὰ μὴ σπεύδης, φίλε· διηγήθητι
τὰ τοῦ ὀλέθρου τούτων διπλάσιος δὲ
παγκράτως, ὅκ μὰς τέρψης, εἰ ἀπέθωνον.

ΑΓΓΕΛ. Ἀπὸ τῶν δύο τέκνων σου ἡ ξυνορίς
σὺν τῷ πατρὶ τῶν ἡλθα κ' εἰς τὰ δώματα
τὰ νομφικὰ εἰσῆλθεν, ὅσοι δευλοῖ σου
διὰ τὰ πύθη ἐθλιέμεθα τὰ σά,
ἐχάρημεν, καὶ λόγος ἤρχισεν εὐθύς
πολύς νὰ γίνητ' ὅτι ἡ διαφορά
συνδηληλάτρη σου καὶ τοῦ συζύγου σου
καὶ κατέφθου ἀλλος μὲν τὴν χεῖρά των,
ἄλλος δὲ τὴν ξανθὴν των κεφαλὴν, κ' ἐγὼ
ἐκ τῆς χαρῆς μου ἠκολούθησα αὐτὰ
εἰς τοὺς θαλάμους βλίνοντα τῶν γυναικῶν.
Ἡ δὲ κυρία, ἦν τοιαύτην ἀντὶ σοῦ
τιμῶμεν τῶρα, πρὶν τῶν τέκνων σου αὐτῶν
τὴν ξυνορίδα ἔδη, πρὸς Ἰάστονα
προσηλωμένον εἶχε τ' ὄμμα πρόθυμον.
Ἐπειτα ὄμμα ἐκρυψε τὰ ἔμματα
καὶ τὴν λευκὴν τῆς παρειᾶν ἀπέστρεψε,
τῶν παίδων μυσταχθεῖσα σοῦ τὴν εἴσοδον.
Ὁ σύζυγός σου ὄμμα τὴν ἐπράνε
καὶ τὸν θυμὸν τῆς νέας διεσκέδαζε,
τοιαῦτα λέγων ἠδὲν ὅκ παύσης δυσμενῆς
τοῖς φίλοις αὐτα; δὲν ὅκ παύσης τὸν θυμὸν,
τὴν κεφαλὴν σου δὲν ὅκ στρέψης, φίλους δὲ
τοὺς φίλους θεωροῦσα τοῦ συζύγου σου;
δὲν ὅκ δευλοῖς τὰ δῶρα καὶ τοὺς παῖδάς μου
δὲν ὀ ἀπαλλῆξῆς χάριν τοῦ πατρὸς αὐτῶν
τῆς ἐξορίας; Ἡ ὄμα δὲ εἶδε τὴν στολὴν
ἐκείνην πλέον, δὲν ἐπέμεινε, ἀλλὰ
ἐνέδωκεν εἰς πάντα εἰς τὸν σύζυγον.
Καὶ πρὶν ἀκόμη ὁ πατὴρ κ' οἱ παῖδες σου
μακρὰν ἀπέθουσαν τῶν δωματίων, ἔλαθε.

τοὺς πέπλους κ' ἐνεδύθη τοὺς ποικίλους σου
καὶ τὸν χρυσοῦν δὲ περιβεῖσα στέφανον
εἰς τοὺς βωστρύχους, ἤρχισε τὴν κόμην τῆς
ὡς σχηματικῆς εἰς λαμπρὸν τι κάτοπτρον
προσμειδισα εἰς τὴν ἄψυχον ἐντὸς
τοῦ σώματος εἰκόνα. Ἐγερθεῖσα δὲ
ἀπὸ τοῦ θρόνου εἶτα, βαίνουσα δ' ἀβροῦς
μὲ τὸν λευκὸν τῆς πῶδα, τοὺς θαλάμους τῆς
διέρχεται, τοῖς δούροις ὑπερχαίρουσα,
πολλὰ πολλάκις βλέμματα τοξεύουσα
εἰς τὸν ὄρθον τῆς καὶ ὠραῖον τένοντα.
Τοῦντεῦθεν ὁμως—θέαμα δεινὸν ἰδεῖν.
Διότι, αἴφνης μεταλλάξασα χροιάν,
λοξοβατοῦσα στρέφεται ἔλη τρέμουσα
καὶ μόλις φθάνει εἰς τὸν θρόνον νὰ ριφθῆ,
χαμκι πρὶν πέσῃ, καὶ τις γραῖα πρόσπολος,
νομίζουσα ὅτ' εἶνε ἡ Πανὸς ὄργαν
ἢ τινος ἄλλου τῶν θεῶν, ὠλόλυξε,
ἀφροῦ πρὶν εἶδεν ἀνερχόμενον λευκὸν
ἀφρόν τοῦ στέματός τῆς, τῶν ὀμμάτων δὲ
τὰς κόρας στρεφομένας, τὸ δὲ σῶμά τῆς
ἐστερημένον αἵματος, κατόπιν δὲ
ἀφῆκε μέγαν κωκυτὸν ὀλολυγμοῦ.
Εὐθὺς δ' ἡ μὲν εἰς τοῦ πατρός τῆς ὤρμησε
τὸν οἶκον, ἡ δὲ γραῖα πρὸς τὸν σύζυγον
τὸν νέον ν' ἀναγγεῖλη τὸ δυστύχημα
τῆς νέμφης· καὶ ὁ οἶκος ὄλος ἐκ πυκνῶν
ἐκτύπει δρομημάτων. Καὶ ὅλ' ἔφθανε
ταχὺς δρομεὺς ἐκπλήθρου δρόμου τέρματα,
τόσος παρῆλθε χρόνος, ὅτ' ἡ δυστυχῆς
ἀπὸ ἀναύτου ὀμματος καὶ μύζοντος
δεινὸν βλαῦστα στεναγμῶν ἠγάρατο.
Διότι πόθος τὴν κατέλαβε διπλοῦν,
ὁ μὲν περὶ τὴν κόμην χρυσοῦς στέφανος
πυρρὸς κάμφαγος φλόγα ἔχεεν ὑγρῶν,

οἱ δὲ λεπτοὶ τῆς πέπλοι, τὰ ζωρήματα
τῶν τέκνων σου, τὴν σάρκα τῆς δυσδαίμονος
κατῆσθιον· καὶ πάλιν ἐγερθεῖσα δὲ
πυρρὸς τοῦ θρόνου, φεύγει, σείουσα
τὴν κεφαλὴν καὶ κόμην ἄλλοι' ἄλλουσα,
τὸν στέφανον νὰ ῥίψῃ ὀλέουσα, ἀλλ' αὐτὸς
προσηρμοσμένος ἦτο διὰ τῶν χρυσῶν
στερρῶς συνδέσμων· ἐπειδὴ δὲ ἔσπειρε
τὴν κόμην οὕτω, διπλασίως ἔφλογε
τὸ πῦρ καὶ μάλλον ἤδη. Τέλος κατὰ γῆς
καταβλήθεισα πίπτει ὑπὸ τοῦ κακοῦ
ἀγνωρίστος τὴν ὀσάν, πλὴν εἰς τοῦ πατρός
τὰ ὄμματα· διότι οὕτ' οἱ ὀφθαλμοὶ
οὔτε τὸ πρόσωπόν τῆς διεκρίνοντο,
τὸ αἶμα δ' ἐκ τῶν ἄκρων κεφαλῆς αὐτῆς
συμπεφυρμένον ἔσταζε μετὰ πυρρὸς,
ἐκ τῶν ῥυτίων δ' αἱ σάρκες ὡς τὸ πεύκινον
ἀπέπερον τὸ δάκρυ, ὡς κοπτόμεναι
ὑπὸ τῶν γυῖων τῶν φαρμάκων ἀφανῶς,
δεινὸν ἰδεῖν καὶ φόβος ἦτο τὸν νεκρὸν
νὰ θίξῃ πᾶς τις, ἄλλως ὄλοι ἔσχομεν
διδάσκαλον τὴν τύχην. Μόνος δ' ὁ πατήρ
ἐκ τῆς ἀγνοίας τοῦ δεινοῦ ὁ δυστυχῆς
ἐλθὼν ἐξείργης πίπτει περὶ τὸν νεκρὸν,
βαρυστενάζει, καὶ περιπτυχθεὶς αὐτὸν
φιλεῖ μὲ πάθος καὶ τὴν προσφώνει πικρῶς
τοιχῦτα λέγων· ἄθλιε ἀθλίε κόρη μου,
τίς τῶν θεῶν ἀτίμως οὕτω σ' ὠλόεσε;
Τίς ὀρφανὸν ἐμέ τὸν τυμβογέροντα
κατέστησέ σου; Οἴμοι! ὅς ἀπέθνηκον
κ' ἐγὼ μιλῆ σου, τέκνον.» Ὅτε δ' ἔπαυσε
τοὺς ὀρήνους καὶ τοὺς γόους, θέλιον ἔπειτα
τὸ γήραιόν του ν' ἀνεγείρῃ σκέλειρον,
προσεκολλᾶτο ὡς κιστὸς εἰς τὸν κορμὸν
τῆς δάφνης εἰς τοὺς πέπλους, φοβερὸς δ' ἀγῶν

συνήρθη τότε· ἐπειδὴ ἐκεῖνος μὲν
 ἂν ἀνασκηκώσῃ ἦθελε τὸ γόνυ του,
 αὕτη δὲ τὸν ἐκράτει· ἂν δὲ ἦθελε
 ἂν ἀποσυρθῇ βιαίως, τοῦ ἐπαράστα
 τὰς γροικίαις του σάκας ἀπὸ τῶν ὀστέων.
 Μετὰ πολλὰ δ' ἀπακαμίων ὁ δῦμοιρος
 ἀφῆκε τὴν ψυχὴν του· ἄλλως ἐπειδὴ
 δὲν ἦτο πλέον τοῦ κακοῦ ὑπέριτος.
 Νεκροὶ δὲ κεῖνται κέρη καὶ πατήρ ὁμοῦ
 ἐγγύς ἀλλήλων· συμφορὰ πολὺδοκμος!
 Καὶ περὶ σοῦ μὲν οὐδὲν λέγω, ἐπειδὴ
 αὐτὴ βεβαίως τῆς ποιητῆς σου ἄστυλον
 θέλεις φροντίσει, τὰ δὲ τῶν θνητῶν φρονῶ
 οὐχὶ νῦν πρῶτον ὅτι εἶνε ὡς σικί·
 οὐδὲ δὲν ἔγωγε εἶπω ὅτι εἰ σοφῶ
 δοκοῦντες εἶναι τῶν θνητῶν καὶ λογικοί,
 αὐτοὶ μωρίαν ἀφελισκάνουσι πολλήν.
 Οὐδ' εἶνε τῶν θνητῶν τις εὐτυχῆς ἀνὴρ,
 τυχόντος δ' ἔλθου ἄλλος εὐτυχέστερος
 ἄλλου νὰ γείνη δύναιτ', εὐτυχῆς δ' οὐχί.
ΧΟΡΟΣ. Φαίνεται ἡ τύχη ὅτι σήμερον πολλὰ
 θίδει κακὰ δικαίως τῷ Ἰάσονι.
 Ὡ τάλαινα, ὄψασον κατοικτεῖραμεν
 τὰς συμφορὰς σου, ὄψασον τοῦ Κρέοντος;
 ἦτις τὰς πύλας τοῦ Θανάτου ἔκρουσας.
 ἕνεκ' αὐτῶν τῶν γάμων τοῦ Ἰάσονος.
ΜΙΛΑΕΙΑ. Τὸ πρῶτον ἀπεφασίσθη, φίλοι μου, ἀπὸ
 τοὺς παῖδας ἀποκτείνω, ὅτι τάχιστα
 νὰ φύγω ἐκ τῆς χώρας, οὐδ' εἰς ἐχθρικὴν
 ὁδὸν παραδώσω χεῖρα ἄλλην τῆς ἐμῆς
 τὰ τέκνα μου νὰ κτείνῃ ἀναδῆλλουσα.
 Πάντως ἀνάγκη εἶνε ἂν ἀποθάνωσιν.
 Ἄρα δ' ἀνάγκη εἶνε, ὅλ' φονεύσωμεν
 ἡμεῖς αὐτοὶ οἱ ταῦτα καὶ γεννήσαντες.
 Ἐμπρός ὀπίσσω, καρδία, τί μέλλομεν

τὰ φοβερά, ἀλλ' ἀναγκαῖα νῦν κακὰ
 νὰ πράξωμεν; ὦ χεῖρ μου, τάλαινα, λαδὲ,
 λαδὲ τὸ ξίφος, πρὸς τὸ τέρμα βιάδιζε
 τὸ λυπηρὸν τοῦ βίου· μὴ μαλθακισθῆς,
 μὴδ' ἐνθυμοῦ τὰ τέκνα ὅτι φίλιτατα
 αὐτὰ ἐγέννας· σήμερον ἐπὶ βραχὺ
 τοὺς παῖδάς σου λησιμόνει, κ' ἐπειτα θρηνηθεῖς·
 διότι ἂν καὶ ὁλ' φονεύσης νῦν αὐτοὺς,
 ἀλλ' εἶνε φίλοι, δυστυχῆς δ' ἐγὼ γυνή.
ΧΟΡΟΣ. Ὡ Γῆ καὶ τοῦ Ἥλιου ὦ παμφανής ἀκτίς,
 ἴδετε τὴν γυναικὰ αὐτῆς τὴν ἀλεθρίαν,
 ἴδετε, πρὶν ἀκόμη τὴν χεῖρά της φονεῖν,
 ἀγρία ἐπιβάλῃ ἐπὶ τὰ τέκνα αὐτῆς!
 Βλάστημα τῆς χρυσῆς σου ὑπάρχει τῆς γυνῆς,
 καὶ τοῦ Θεοῦ τὸ αἷμα φοβοῦνται νὰ ἐγγίσουν
 οἱ ἄνθρωποι κ' εἰς τοῦτο κακὸν νὰ προξενήσουν.
 Ἄλλ' ὦ Ἥλιου φέγγος, ἀκτίς διογενής!
 Σὺ παῦσον τῆς ὀργῆς τῆς τὴν τόλμην τῆς δεινῆς,
 ἀπότρεψον τοῦ ἔργου τὴν φονικὴν τῆς χεῖρα,
 νὰ λείψῃ ἐκ τοῦ οἴκου τοιαύτη οἰκτρά μοῖρα
 νὰ μακρυνθῇ τοιαύτη ἀθλία Ἐρινός!
 Τῶν τέκνων μᾶτην ἔρρει τὸ γέννημα οἰκτρὸν,
 καὶ μᾶτην κεφαλὰς σὺ ἐγέννας λοιπὸν φίλας,
 ὦ σὺ ἡ διελοῦσα τὰς μισοξένους πύλας
 τῶν μαύρων Συμπληγάδων τῶν φοβερῶν πετρῶν.
 Δειλαία, τί βάρεια τὰς φρένας σου ὀργῆ
 κατέλαβε καὶ ταύτην ἀντιμετρεῖς μὲ φόνον;
 Τὸ μίσμα τῶν οἴκων δὲν σὲ κρατεῖ καὶ μόνον
 ὑπερ λυπῶν μεγάλων καθίσταται πηγὴ;
ΠΑΙΔΕΣ. Οἴμοι! τί πράξω; ποῦ τὰς χεῖρας τῆς μητρὸς
 τὰς φονικὰς νὰ φύγω;
ΠΑΙΔΕΣ. Δὲν ἠξεύρω, φεῦ!
 φεῦ! ἀδελφέ μου φίλιτατε, ἐχθρῶμεν.
ΧΟΡΟΣ. Ἄνοῦεις; ἡ κραυγὴ τῶν τέκνων εἶνε.
 Τάλαιπως, δυστυχισμένη γυναι!

- Μοῦ ἔργεται ἄντὸς νῦν νὰ δρμήσω,
τὰ τέκνα τὰ πτωχὰ νὰ βοηθήσω.
- ΠΑΙΑΔΕΣ. Ναι, πρὸς θεῶν! ἐγκαίρως βοηθήσατε,
ἐγγὺς τοῦ ξίφους τοῦ κινδύνου εἴμεθα.
- ΧΟΡΟΣ. Γυνὴ δυστυχισμένη! ἄρ' ἦτο ἀληθῶς
ἐκ πέτρας ἢ σιδήρου, καὶ ἤδη νὰ τολμήσῃς
τὸ ξίφος εἰς τῶν τέκνων τὰ στήθη νὰ βυθίσῃς
καὶ μόνη τοὺς βλαστοὺς σου νὰ σφάξῃς ἀπαθῶς!
Μίαν γυναῖκα μόνον ἀπὸ τῶν παλαιῶν,
Ἰνῶ τὴν παναθλίαν, μᾶς διηγούνται χροῶν
κατὰ τῶν φίλων τέκνων ν' ἀποτολήσῃ φόνον,
ἀλλὰ κ' ἐκείνη πάλιν μανείσα ἐκ θεῶν.
"Ὅτε αὐτὴν εἰς οἶτρον ἐκίνησε δεινὸν
ἢ Ἦρα κ' εἰς πελάγη τῇ ἦλθε νὰ δρμήσῃ
καὶ τὴν ἀκτὴν τοῦ πόντου ταχεῖα νὰ πηδήσῃ,
εὐροῦσα μὲ τὰ τέκνα τὸν θάνατον κοινόν.
Δεινότερον τί πλέον νὰ γείνη τῶν κακῶν
αὐτῶν ὑπάρχει ἄλλο; Οὐαὶ δυστυχημάτων
ὧ πόσων εἶσθ' αἴτια καὶ φόνων καὶ θανάτων
εἰς τοὺς θνητοὺς τῶντι, ὧ λέχη γυναικῶν!
- ΙΑΣΩΝ. Γυναῖκες, αἱ τῆς στέγης ταύτης ἴστασθε
πλησίον, ἄρα εἶν' ἄντὸς ἢ Μήδεια
τοῦ οἴκου τούτου ἢ τὰ δεινὰ πράξασα,
ἢ μὴ φουρῶσ' ἐντεῦθεν ἔδραπέταυσαν;
Ἄλλ' ἢ ἐν τοῖς ἐγγάτοις πρέπει νὰ κρυφθῇ
τῆς γῆς, ἢ εἰς τὰ βάλθη νὰ ἀρθῇ πτηνῇ
τὰ τοῦ αἰθέρος, ἂν εἰς τὸν βασιλικὸν
πιστεύῃ οἶκον ὅτι θ' ἀπηλλάσσεται
νὰ δώσῃ δίκην. Πῶς, ἀλλ' ἀτιμώρητος
θα φύγῃ τοὺς τυράννους ἀποκτείνασα;
Ἄλλ' ὅμως δὲν φροντίζω τόσον δι' αὐτὴν
ὅσον περὶ τῶν τέκνων. Καὶ ἐκείνη μὲν
κακῶς θὰ πάθῃ παρ' ὧν ἔπραξε κακῶς,
ἐγὼ δὲ ἤλθον τὴν ζωὴν τῶν τέκνων μου
νὰ σώσω, μήπως οἱ τοῦ γένους συγγενεῖς

- τῶν βασιλέων μοὶ τὰ πράξασι κακῶς,
τὸν φόνον τῆς μητρός των ἐκδικούμενοι.
- ΧΟΡΟΣ. Ταλαίπωρε Ἰάσων, ἀγνοεῖς λοιπὸν
εἰς ποῖον δυστυχίας ἐφθασας βλαθμόν!
Διότι ἄλλως ταῦτα δὲν ὀκ' ἔλεγες.
- ΙΑΣΩΝ. Τί δέ; μὴ θέλει νὰ φονεύσῃ καὶ ἐμέ;
ΧΟΡΟΣ. Ἀπέθανον οἱ παῖδες ὑπὸ τῆς χειρὸς
τῆς μητρικῆς των.
- ΙΑΣΩΝ. Οἴμοι! μὲ κατέστρεψας,
τί λέγεις;
ΧΟΡΟΣ. Περὶ τέκνων πλέον φρόντιζε
ὥσαι μὴ ἦσαν.
- ΙΑΣΩΝ. Ποῦ δ' ἀπέκτεινεν αὐτοὺς
ἐντὸς ἢ ἔξω τῆς οἰκίας;
ΧΟΡΟΣ. Ἄνοιξον
τὰς πύλας ὅπως ἴδῃς μόνος σὺ αὐτοὺς
τῶν τέκνων σου τὸν φόνον.
- ΙΑΣΩΝ. Ἄλλ' ἀνοίξατε,
θεράποντες, τὰς κλειῖδας ὅσον τάχιστα,
μετακινεῖτε τοὺς μοχλοὺς, διπλοῦν κακόν,
τοὺς μὲν νεκροὺς νὰ ἴδω, ταύτην δὲ κ' ἐγὼ
ἐκδικηθῶ.
- ΜΗΔΕΙΑ. Τὰς θύρας ταύτας τί κινεῖς
κι' ἀναμοχλεύεις, τοὺς νεκροὺς ἀνερευκῶν
κ' ἐμέ τὴν ταῦτα πράξασαν; Ἡσυχασον,
παῦσαι τοῦ κόπου· ἐὰν δ' ἔχῃς χρεῖαν μου,
λέγ' ὅ,τι θέλεις· ἀλλ' οὐδόλως τῇ χειρὶ
θέλεις μὲ ψάσει· ἔδωκέ μοι ὄχημα
ὁ Ἥλιος τοιοῦτον, ὁ πατὴρ πατήρ,
εἰς φύλαξέν μου ἀπὸ ἐχθρικῆς χειρὸς.
- ΙΑΣΩΝ. Ὅ μῖσος, ὧ ἐχθιστὴ γυναῖκα, φοδερὰ,
εἰς τοὺς θεοὺς κ' ἐμέ καὶ εἰς ἐλόκληρον
τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων, ἢ ἐτόλμησας
τὸ ξίφος νὰ ἐμπήξῃς εἰς τὰ τέκνα σου,
τὰ τέκνα τὰ ὅποια ἔτεκες κ' ἐμέ

τὸν δυστυχῆ νῦν καταστρέφεις ἄτεκνον.
 Ἐνῶ δὲ ταῦτα ἐπροΐξας, τὸν Ἥλιον
 προσθλέπεις ἔτι καὶ τὴν γῆν, ὧ μισρὰ,
 ἀποῦ ἠιέχθης ἔργον δυσσεδέστατον
 νὰ πράξῃς! Ὡ κατάρρα! ἐγὼ τώρα δὲ
 καταλαμβάνω, τότε φεῦ! μὴ σωφρονῶν,
 ὅποτε ἐκ βικρῶρου οἴκου τε καὶ γῆς
 ἑλληνικὸν εἰς οἶκον σὲ παρέλαβον,
 μέγα κκκόν, προδότιν τοῦ πατρὸς αὐτῆς
 καὶ τῆς πατρίδος ἥτις σὲ ἐξέθρεψε.
 Τὸν τιμωρὸν τῆς δαίμονα ἐπέριψαν
 οἱ θεοὶ πρὸς με· ἐπειδὴ φονεύσασα
 τὸν ἀδελφόν σου πρῶτον τὸν παρέστιον
 εἰς τῆς Ἄργουῦς τὸ σκάφος τὸ καλλιπρωρον
 εἰσέβης· κ' ἐξ αὐτῶν μὲν πρῶτον ἤρχισας,
 τὸν ἄνδρα τοῦτον νυμφευθεῖσα ἔπειτα
 καὶ τέκνα μοι τεκοῦσα, τὰ ἐφόνευσας
 χάριν τῆς κοίτης. Δὲν ὑπάρχει Ἑλληνίς
 ἥτις τῶν τέκνων θὰ ἐτόλμα τὴν σφαγὴν,
 ὧν ἕνεκα ἤξιον νὰ σὲ νυμφευθῶ,
 κακὰ νυμφεύματά μοι καὶ δλέθρια!
 λέαινα, οὐ γυναῖκα, τῆς Τυρρηνικῆς
 ἀγριωτέραν Σκύλλης φύσιν ἔχουσαν.
 Ἀλλὰ βεβαίως μὲ τοιαῦτα σὲ ποτὲ
 μυρία καὶ ἂν εἶπω, δὲν σὲ συγκινῶ.
 Τοιοῦτον φύσει θράσος ἐνυπάρχει σοι.
 Ἔρρα, τῶν τέκνων μαιφόνε καὶ αἰσχρά.
 Ἐμοὶ δὲ μένει τώρα νὰ βαρυπενθῶ
 τὴν τύχην μου οἰκτεῖρουν, οὔτε δ' ἐξ αὐτῶν
 τῶν νέων γάμων ἔχων νὰ ὠφεληθῶ,
 οὔτε τοὺς παῖδας ἔχων οὓς ἐγέννησα
 καὶ εἶχον ἀναθρέψει ἕξω ζῶντας νῦν
 νὰ προσφωνήσω· ἀλλ' ἀπώλεσα αὐτούς.

ΜΗΔΕΙΑ. Μακροὺς βεβαίως λόγους ἂν ἀτήτητων σοὶ
 Ὅκ ἔλεγον εἰς ταῦτα, ἂν ὁ Ζεὺς πατήρ.

ἠγνοεῖ ποῖα παρ' ἐμοῦ σὺ ἔκαθες
 καὶ ἀντὶ τούτων ποῖα μοὶ ἀπέδωκας;
 Δὲν ἐμελλες ἐν τούτοις, ἀτιμῶν μου
 τὸν γάμον κ' ἐγγελῶν μοι, βίον ἀληθῆς
 τερπνὸν σὺ νὰ δικάγης, οὐδ' ἢ τύραννος,
 οὐδ' ὁ τοὺς γάμους τούτους προμηθεύσας σοὶ
 Κρέων, ἀπὸ τῆς χώρας νὰ μ' ἐκβάλητε
 αὐτῆς ἀτιμωρήτως. Ἦδη λέαινα,
 λέγε μ' ἂν θέλῃς, εἴτε Σκύλλαν Τυρρηνήν,
 τὴν σὴν καρδίαν ἀποῦ ἤγγισα πικρῶς.

ΙΑΣΩΝ. Ἀλλὰ καὶ σὺ λυπεῖσαι κ' εἶσαι κοινωνὸς
 τῶν συμφορῶν.

ΜΗΔΕΙΑ. Βεβαίως· ἀλλ' ἡ λύπη μου
 κουφίζεται πως, ὅταν σὺ δὲν ἐγγελεῖς.

ΙΑΣΩΝ. Οἴμοι! ὦ τέκνα, ὡς κακῆς ἐτόχετε
 μητρός.

ΜΗΔΕΙΑ. Ὡ παῖδες, ἀπωλέσθητε κακῶς
 ἐκ τῆς πατρῴας νόσου.

ΙΑΣΩΝ. Δὲν ἀπώλεσεν
 ἐν τούτοις καὶ τὸν πατρός ἢ δεξιῶ.

ΜΗΔΕΙΑ. Ἦ καταφρόνησίς σου καὶ οἱ νέει σου
 οἱ γάμοι θυμῶ.

ΙΑΣΩΝ. Καὶ ἤξιωσας λοιπὸν
 τοὺς παῖδας νὰ φογέσῃς γάμων ἕνεκα;

ΜΗΔΕΙΑ. Μικρὸν δὲ τοῦτο τῇ γυναικὶ φρονεῖς κακόν;

ΙΑΣΩΝ. Τῇ σώφρονι βεβαίως· σοὶ δὲ πράγματι
 κακὰ τὰ πάντα.

ΜΗΔΕΙΑ. Δὲν ὑπάρχουσιν αὐτοὶ.
 Ἐπειδὴ τοῦτο σοῦ πληγόνει τὴν ψυχὴν.

ΙΑΣΩΝ. Ἀλλ' εἶνε ὅμως τιμωροὶ σκληρότατοι
 τῆς κεφαλῆς σου.

ΜΗΔΕΙΑ. Ἀλλ' ἠξέσθουσι οἱ θεοὶ
 τῆς συμφορᾶς τίς εἶνε ὁ πρωταίτιος.

ΙΑΣΩΝ. Καλῶς ἠξέσθουσι τὴν ψυχὴν σου τὴν αἰσχράν.

- ΜΗΔΕΙΑ.** Μισῶ σε καὶ αὐτὴν σου ἔτι τὴν μικρὰν
φωνὴν ἐχθαίρω.
- ΙΑΣΩΝ.** Καὶ τὴν σὴν ἐγὼ λοιπὸν
ν' ἀπαλλαγθῶμεν εἴν' ἀλλήλων εὐκλεον.
- ΜΗΔΕΙΑ.** Καὶ πῶς; τί πράξω; ἐπειδὴ κ' ἐγὼ ποθῶ
ν' ἀπαλλαγῶ σοῦ.
- ΙΑΣΩΝ.** Δός μοι τούτων τοὺς νεκρούς
νὰ θάψω καὶ νὰ κλαύσω.
- ΜΗΔΕΙΑ.** Ὅχι βέβαια.
Διότι θέλω τούτους μὲ τὴν χεῖρ' αὐτῆν
μακρὰν νὰ θάψω, εἰς τὸ τέμενος, ἐγὼ,
τῆς Ἥρας τῆς Ἀκραίας φέρουσα θεᾶς,
τῶν πολεμίων ἵνα μὴ κανεὶς ποτε
τοὺς τύμβους καθυδρίσῃ τούτων ἀνασπῶν.
Σαρμὴν δ' ἐν ταύτῃ ἑορτῆν καὶ τελετὴν
τῆς χώρας τοῦ Σισύφου ὅλ' συστήσωμεν
τοῦ φόνου τούτου τοῦ στυγροῦ μνημόσυνον.
Ἐγὼ δ' εἰς Ἑρεχθίδεωσ ἀπεμὶ τὴν γῆν,
Ἀγχεὶ νὰ συνοικήσω τῷ Πανδίωνος.
Σὺ δὲ κακὸς ὄν, Ὁ' ἀποθένης καὶ κακῶς
τὴν κεφαλὴν σου συντριβεῖς μὲ τῆς Ἀργεῖος
τεμάχιον, καὶ τέλος οὕτω θλιβερὸν
τῶν γάμων μου λαμβάνων, ὡς ἐμπρέπει σοι.
- ΙΑΣΩΝ.** Ἡ κατὰρα τῶν τέκνων νὰ σ' εἴρῃ
καὶ τῆς Δίκης φονίας τὸ ξίφος.
- ΜΗΔΕΙΑ.** Ἀλλὰ ποῖός σου δαίμων ἀκού' ἢ Θεός
ξαναπάτιου ὡς σέ καὶ ψευδάρκου;
- ΙΑΣΩΝ.** Φεῦ φεῦ, μυστὰ καὶ τῶν τέκνων φονεὶ!
- ΜΗΔΕΙΑ.** Εἰς τὸν οἶκόν σου χῶρει καὶ θάψτε τὴν σὴν.
- ΙΑΣΩΝ.** Ἀλλ' ἀπέρχομαι, τέκνων διπλῶν στερηθεῖς.
- ΜΗΔΕΙΑ.** Ὅλ' ὀργησῆς ἀκόμη κ' εἰς γῆρας μακρόν.
- ΙΑΣΩΝ.** ὦ παρτίλατα τέκνα!
- ΜΗΔΕΙΑ.** Ἐμοί, σοὶ δ' οὐχί.
- ΙΑΣΩΝ.** Καὶ τ' ἀπέκτεινας ὄμως.
- ΜΗΔΕΙΑ.** Ναι, πλήττουσα σέ.

- ΙΑΣΩΝ.** Ὅμοι! θέλω τὸ φιλάτατον στόμα αὐτῶν
νὰ φιλήσω ὁ τάλας, μικρὸν ν' ἀσπασθῶ.
- ΜΗΔΕΙΑ.** Νδὲν αὐτὰ προσφωνεῖς καὶ τ' ἀσπάξῃς' ἐνῶ
τὰ ἀπώθησας τότε.
- ΙΑΣΩΝ.** ὦ! δὲς πρὸς Θεῶν,
νὰ προσψάσω τὸ σῶμα τῶν τέκνων μου δός,
ΜΗΔΕΙΑ. Ἀλλ' εἰς μάτην τοὺς λόγους σου βίπτεις, οὐχί.
ΙΑΣΩΝ. Ζεῦ! ἀκούεις σὺ ταῦτα, τῶν τέκνων μου πῶς
ἀπωθοῦμαι καὶ πᾶσχω ὅποι' ὑπ' αὐτῆς
τῆς σκληρᾶς παιδοκτόνου λεαίνης κακᾶ!
Ἀλλὰ πᾶσῃ δυνάμει δάδωραμ' αὐτὰ
καὶ θρηγῶ, τοὺς θεοὺς μαρτυρόμενος πῶς
ἀποκτείνασα ταῦτα, κωλύεις ἐμὲ
νὰ τὰ ψάσω καὶ θάψω αὐτῶν τοὺς νεκρούς.
Εἴθε μήποτ' ἐγὼ πρὶν γεννήσας αὐτά,
νὰ τὰ ἐβλεπον ἤδη νεκρούς ὑπὸ σου!
- ΧΟΡΟΣ.** Εἴν' ὁ Ζεὺς χορηγός ἐν Ὀλύμπῳ πολλῶν,
ἀπροόπτως πολλὰ δ' ἐκτελοῦν οἱ θεοί.
Καὶ τὰ νῦν πιθανὰ δὲν ἐγένοντο μὲν,
τῶν ἀπόρων δὲ πόρον εὗρηκ' ὁ Θεός.
Καὶ τοιοῦτον ἀπέβη τὸ πρῶγμα.

Π. ΘΩΜΑ.

ΜΙΑ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ ΠΡΟΦΗΤΕΙΑ

ΚΑΙ

ΜΙΑ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΑΝΑΚΑΛΥΨΙΣ

ΟΦΕΙΛΟΜΕΝΗ ΕΙΣ ΤΗΝ ΓΥΝΑΙΚΕΙΑΝ ΠΕΡΙΕΡΓΕΙΑΝ.

Τὴν νύκτα τῆς 31ης Ἰουλίου τοῦ ἔτους 1877 ὁ διάσημος ἡμερικανὸς ἀστρονόμος Χάλλ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἔχων προσηλωμένους ἐπὶ τοῦ φακοῦ τοῦ τότε μεγίστου διαπτρικοῦ τηλεσκοπίου τῆς οἰκουμένης, ἔπερ τὸ ἐν Οὐασιγκτῶν ἐθνικὸν ἀστεροσκοπεῖον κατεσκευάσθη ἐν ἔτει 1872 διὰ δαπάνης 250,000 φράγκων, ἐξήρθενα μετὰ προφανοῦς ἐπιμονῆς καὶ τινος δυσανασχέτησως τὰς περὶ τὸν πλανήτην Ἄρην ἀπεύρους ἐκτάσεις τοῦ οὐρανοῦ, καθ' ὃν χρόνον ὁ πλανήτης αὗτος εὕρισκετο εἰς τὸ περίγειον αὐτοῦ σημεῖον. Παρ' αὐτῷ δὲ ἔστατο ἡ κυρία Χάλλ σιωπῶσα, ἵνα μὴ διαταρᾶξῃ τὰς μελετητικὰς ἐρεῖνας τοῦ σοφοῦ αὐτῆς συζύγου. Μετὰ πολὺν χρόνον ἐξερύνησεν ὁ Χάλλ στραφεὶς πρὸς τὴν σύζυγον αὐτοῦ — ὦντε περιττὸν, εἶπε, νὰ ἐπιμενῶν πλεόντερον. Παρὰ τὰς πεποιθήσεις μου ὁ Ἄρης δὲν ἔχει δορυφόρους. Πολλὰς ἤδη νύκτας ἀπώλεσα ἐπὶ ματαίῳ ἀναζητῶν ὅτι πάντες οἱ ἀστρονόμοι ἐκήρυξαν ἀνύπαρκτον. — Καὶ ὅμως, εἶπεν ἡ κυρία Χάλλ, ἂς ἀπολεσθῇ καὶ ἡ γύψ αὐτῆ· ἀναζητήσω ἐπὶ τινος ἀνόμῃ ὥρας. — Ὁ Χάλλ ἀνευ μὲν ἐλπίδος τινός, ἀλλ' ὑπέλικεν εἰς τὴν ἐπιμονὴν παράκλησιν τῆς συζύγου τοῦ ἐπανέλαβε τὰς ἐρεῖνας αὐτοῦ, καὶ μετ' ὀλίγον ἐξέκλις ὑπὸ χαρᾶς. — Ζήτω, εἶπεν, ἡ γυναικεία περιέργεια! εἰς αὐτὴν ὁ ἀρεθὴς ἢ ἐπιστήμη τὴν κατὰ τὴν ἐσπέρην ταύτην Ουμαϊκὴν ἀνακάλυψίν μου. Καὶ προσηλώσας ἐκ νέου τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ τεραστίου τηλεσκοπίου του — Οὐδέμια ἀμφισβόλια,

ἀνέκραξεν, οὐδαίς διαταγῆς, ὁ Ἄρης ἔχει δορυφόρον. — Καὶ μόνον ἓνα ἔχει ἄρα γε; εἶπεν ἡ κυρία Χάλλ, συμπεριζομένη τὴν δικαίαν χαρὰν τοῦ συζύγου τῆς, καὶ σεμνονομένη ἐπὶ τῷ ὅτι ἡ γυναικεία περιέργεια καὶ ἐπιμονή, ἣν οἱ ἄνδρες θεωροῦσιν ὡς ἐν τῶν μεγίστων ἐλαττώματων τῆς γυναικός, συνετέλεσεν εἰς μίαν τῶν ὠραιότερων ἀστρονομικῶν ἀνακαλύψεων τοῦ αἰῶνος τούτου. Ἐρευνησάντων, εἶπαν, ἐπὶ τινος ἀνόμῃ νύκτας, διότι πιθανὸν νὰ ἔχη καὶ σύντροφον ὁ μικρὸς αὗτος κατεργάρας, ὁ ὅποιος ἐκρύπτετο μέχρι τοῦδε. — Πράγματι δὲ ὁ διάσημος ἀστρονόμος ἐξακολουθήσας τὰς ἐρεῖνας αὐτοῦ ἔσχε τὴν εὐτυχίαν ν' ἀνακαλύψῃ μετὰ 25 ἡμέρας τὸν δευτέρον δορυφόρον τοῦ Ἄρεως.

Ἡ μεγάλη αὕτη καὶ ἀπροσδόκητος εἰδησις ἀντήχησεν ὡς κεραιὸν καὶ ἔπασαν τὴν Εὐρώπην καὶ τὴν Ἀμερικὴν, ἐξέπληξε δὲ πάντας τοὺς σοφοὺς καὶ τοὺς ἀστρονόμους τῶν ἐθνῶν. Ποσὸν βιαλέως ἦν ἐρριζωμένη ἡ πεποιθήσις ὅτι ὁ Ἄρης, ἡ μικρογραφία αὐτῆ τῆς ἡμετέρας Γῆς, δὲν ἔχει δορυφόρον. Πάντα τὰ ἀστεροσκοπεῖα τῆς Ἀμερικῆς καὶ τῆς Εὐρώπης συνεννοηθέντα ἐστρεψάν τε τηλεσκοπικαὶ αὐτῶν πρὸς τὸν ἐπιθρόνον ἐκείνου πλανήτην, τὸν φέροντα τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ τῶν πόλεμων καὶ τῶν μαχῶν, καὶ μετὰ δικτῶ ἡμέρας πάσα δυσπιστία ἐξέλιπεν. Ἐπεδεδεικνύθη πρῶτον ἡ ὑπαρξίς τοῦ ἑνὸς τῶν δορυφόρων, τοῦ μᾶλλον μικροκρυμένου, βραδύτερον δὲ καὶ ἡ τοῦ δευτέρου. Σήμερον δὲ οὐ μόνον ἡ ὑπαρξίς τῶν δύο τούτων μικρῶν κόσμων ἐστὶν ἀναμφισβήτητος, ἀλλὰ καὶ πάντα τὰ ἀστρονομικὰ αὐτῶν στοιχεῖα καθωρίσθησαν ἀκριδέστερα.

Κατὰ τοὺς ἀκριβεστέρους ὑπολογισμοὺς ὁ ἀπώτερος τῶν δύο τούτων ὑπηρετῶν τοῦ Ἄρεως ἐκτελεῖ τὴν περιφορὰν αὐτοῦ εἰς 30 ὥρας καὶ 18 λεπτά, ὁ δὲ ἐγγύτερος εἰς 7 ὥρας καὶ 39 λεπτά. Ἡ ἀπὸ τοῦ πλανήτου ἀπόστασις τοῦ μὲν πρώτου εἶναι 6050 χιλιάμετρα ἢτοι 1500 περίπου λεῦγα, τοῦ δὲ δευτέρου 20,116 χιλιάμ. ἢτοι λεῦγα 5000, ἐνῶ τὸ μεταξὺ τῆς Γῆς καὶ τῆς Σελήνης διάστημα εἶναι 96,000 λεῦγα. Καὶ ἐπειδὴ ἡ διάμετρος τοῦ Ἄρεως εἶναι 6760 χιλιάμετρα, ἔπεται ὅτι μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ πλησιεστέρου δορυφόρου δὲν ὑπάρχει χώρος ἱκανὸς νὰ περιλάβῃ σφαῖραν ἴσην πρὸς τὸν Ἄρην, ἐνῶ ἀπαιτοῦνται 29 σφαῖραι ἴσαι πρὸς τὴν Γῆν, διπλασίαν εἶσαν τοῦ Ἄρεως, ἵνα πληρώσωσι τὸ μεταξὺ αὐτῆς καὶ τῆς

Σελήνης διάστημα, ἢ ἵνα σχηματίσῃσι γέφυραν ἀπὸ τῆς Γῆς εἰς τὴν Σελήνην.

Ὡς πρὸς τὸ μέγεθος δὲ οἱ δορυφόροι αὗτοι τοῦ Ἄρεως εἰσὶ τὰ μικρότατα τῶν γνωστῶν ἡμῖν οὐρανίων σωμάτων. Καίτοι δὲ ἡ λάμψις τοῦ πλανήτου ἐμποδίζει τὴν ἀκριβῆ αὐτῶν καταμέτρησιν, φαίνεται ὁμῶς ὅτι ὁ πλησιέστερον κείμενος εἶναι μεγαλύτερος κατὰ τὸν ἔγκον, ἔχων διάμετρον 12 χιλιομέτρων, ἐνῶ ὁ ἀπώτερος δὲν ἔχει εἰρη 10 χιλιομέτρων διάμετρον. Καὶ λοιπὸν κατὰ τοὺς ἀστρονομικοὺς τούτους ὑπολογισμοὺς ὁ μεγαλύτερος τῶν δύο ἐκείνων οὐρανίων κόσμων μῶλις ἔχει ἔκτασιν ὀλίγον τι μεγαλύτεραν τῆς πόλεως τῶν Παρισίων.

Αἱ δύο αὗται σελήναι ἢ δορυφόροι τοῦ πλανήτου Ἄρεως ἔλαβον παρὰ τοῦ ἀνακαλύψαντος αὐτοὺς τὰ ὀνόματα, ἅπερ ὁ θεῖος Ὀμηρος ἔδωκεν εἰς τοὺς δύο δορυφόρους ἢ ὑπηρέτας τοῦ θεοῦ Ἄρεως, ὠνομάσθησαν δηλονότι Δεῖμος μὲν ὁ ἀπώτερος, Φόβος δὲ ὁ ἐγγύτερος, καθ' ἣν τάξιν ἔθηκεν αὐτοὺς ὁ Ὀμηρος ἐν τῷ Ὁ τῆς Ἰλιάδος ἐν τοῖς ἀκολούθοις στίχοις 119—120 :

«Ὡς γὰρ καὶ ρ' ἵππους κέλετο Δεῖμον τε Φόβον τε
ζευγόμεν, αὐτὰς δ' ἐντ' ἔδωκετο παμφανόωντα.»

Καὶ εἰ μὲν ὁ Ὀμηρος ἐγένωσκα τὴν ὑπαρξίν τοῦ πλανήτου, δε φέρει τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ Ἄρεως, συγχρόνως δὲ καὶ τὴν ὑπαρξίν τῶν δύο δορυφόρων αὐτοῦ, ἢ δ' προειμάντευσεν αὐτοὺς, ἄλλοις μελέτω, καὶ ἰδίᾳ τοῖς ἀσχολουμένοις περὶ τὴν ἔρευναν τοῦ ἐν τῷ σκότει τῶν αἰώνων ἀπολασθέντος προομηρικοῦ πολιτισμοῦ. Ἡ προφητεία περὶ τῆς ποιῶμαι λόγον ἐνταῦθα ἀνήκει εἰς πολὺ μεταγενεστέραν ἐποχὴν, καὶ εἶνε προφητεία τοῦ τεραστίου ἐκείνου πνεύματος, ὅπερ καλεῖται Βολταῖρ.

Εἶναι ἐπιστημονικῶς ἀποδεδειγμένον καὶ ἀναντίρρητον ὅτι καθ' οὗς χρόνους, ἐν ἔτει 1750, ὁ Βολταῖρ ἔγραψε τὸν Μικρομέγαν αὐτοῦ, ἀριστοῦργημα ἀστρονομικοφιλοσοφικοῦ συγγραμματος, ἢ ὑπαρξίς τῶν δορυφόρων τοῦ Ἄρεως ἦτο ἐντελῶς ἀγνωστος, ἀφοῦ, ὡς εἶπον ἀνωτέρω, μῶλις πρὸ δικταετίας ἀνεκαλύφθησαν πρὸς μεγάλην ἐκπλήξιν πάντων τῶν ἀστρονόμων τοῦ Παλαιοῦ καὶ Νέου Κόσμου. Καὶ ὅμως ἰδοὺ τί λέγει ὁ Βολταῖρ ἐν τῷ ῥηθέντι συγγραμματι αὐτοῦ :

«Ἐξελθόντες τοῦ πλανήτου Διὸς οἱ περιηγηταὶ ἡμῶν διέτρεξαν ἀπόστασιν ἑκατονταχιλίων περίπου λευγῶν, καὶ διήλθον ἐγγὺς τοῦ πλανήτου Ἄρεως. Εἶθον δὲ δύο σελήνας, δορυφόρους τοῦ πλανήτου τούτου, οἵτινες διέφυγον τὰ βλέμματα τῶν ἀστρονόμων μας. Γινώσκω ὅτι ὁ Πατὴρ Καστέλ (*) ὁ ἀ γράφη κατὰ τῆς ὑπάρξίως τῶν δύο τούτων σεληνῶν τοῦ Ἄρεως, ἀλλ' ἐγὼ ἀναφέρωμαι πρὸς τοὺς ἐξ ἀναλογίας κρίνοντας φιλοσόφους ἐκείνους, οἱ ὅποιοι γινώσκουσι πόσον ὁκ ἦτο δύσκολον εἰς τὸν Ἄρην, ὅστις εἶναι τόσον μακρὰν τοῦ Ἥλιου, νὰ ὑπάρξῃ ἄνευ δύο τοῦλάχιστον δορυφόρων. Ὅπως δὴ ποτε οἱ ὀδοιπόροι ἡμῶν εὗρον τόσον μικρὸν τὸ μέρος ἐκεῖνο, ὥστε φοβούμενοι μήπως δὲν εὕρωσι τόπον νὰ κατακλιθῶσιν, ἐξήκολούθησαν τὸν δρόμον των.»

Ἀλλὰ καὶ πρὸ τοῦ Βολταῖρ ἄλλος σοφός, ὁ ἄγγλος Σούιφτ (Swift) ἐν τῷ γνωστῷ αὐτοῦ συγγραμματι, τῷ ἐπιγραφομένῳ Ταξείδια τοῦ Γόλλιβερ, ἐκδοθέντι τῷ 1728, προεφήτευσεν ἀκριβέστερον περὶ τοῦ αὐτοῦ ἀντικειμένου ἐν τῷ I' Κεφαλαίῳ τῆς περιηγήσεως ἐν Λακουτᾷ ἢ Διλιπούτᾳ (Σημ. Χώρα φανταστικῆ κατοικομένη ὑπὸ πυγμαίων).

«Οἱ ἀστρονόμοι, λέγει, τοῦ τόπου τούτου διέρχονται τὸ πλεῖστον τοῦ βίου αὐτῶν παρατηροῦντες τὰ οὐράνια σώματα τῇ βοήθειᾳ ἀστρονομικῶν ὀργάνων, ἀτινά εἰσι πολλῇ τῶν ἡμετέρων τελειότερα. Δι' αὐτῶν ἀνεκάλυψαν πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ ὅτι δύο δευτερεύοντες ἀστέρας ἢ δορυφόροι περιστρέφοντο περίξ τοῦ πλανήτου Ἄρεως, ὁ μὲν ἐγγυτέρω ὁ δὲ ἀπωτέρω κείμενος. Καὶ τοῦ μὲν πρώτου ἢ ἀπὸ τοῦ κέντρου τοῦ πλανήτου ἀπόστασις εἶναι ἴση πρὸς τὸ τριπλάσιον, τοῦ δὲ δευτέρου πρὸς τὸ πενταπλάσιον τῆς διαμέτρου αὐτοῦ. Περιστρέφονται δὲ περὶ τὸν πλανήτην ὁ μὲν πρῶτος ἐντὸς 10, ὁ δὲ δεύτερος ἐντὸς 21 ἡμερῶν.»

Ἡ προσέγγισις τῆς διπλῆς ταύτης φιλοσοφικῆς προφητείας πρὸς τὴν ἐπιστημονικὴν ἀλήθειαν εἶναι τοσοῦτω μᾶλλον παράδοξος, ὅσον εἶναι γνωστὸν ὅτι ὁ Βολταῖρ καὶ ὁ Σούιφτ γράφοντες τὰ ἀνωτέρω ὤρμῶντο ἀμφοτέροι οὐχὶ ἐξ ἐπιστημονικῶν λόγων, ἀλλ' ἐκ πνευ-

(*) Σοφὸς Ἰησοῦιτης ἀμάσας περὶ τὰ 1725 καὶ συγγραφέας διάφορα ἐπιστημονικῶν συγγραμμάτων.

ματος σατυρικοῦ κατὰ τῶν μαθηματικῶν, οἱ ὅποιοι διὰ συλλογισμῶν ἐξ ἀναλογίας εὗρισκον πιθανὴν τὴν ὑπαρξίν δορυφόρων καὶ εἰς ἄλλους πλανήτας. Ἄδικον θεωροῦντες νὰ ἔχη τὸ προνόμιον τοῦτο μόνῃ ἢ ἡμετέρα Γῆ, ἦν οὐδαμῶς πείθονται νὰ θεωρήσῃσι προνομιούχον. Οὕτως ὁ μέγας μαθηματικὸς καὶ ἀστρονόμος Κέπλερ, λαθὼν κατὰ τὸ 1610 τὴν μεγάλην καὶ ἐκπληκτικὴν εἰδήσιν ὅτι ὁ Γαλιλαῖος ἀνεκάλυψε τοὺς δορυφόρους τοῦ πλανήτου Διὸς, ἔγραψε πρὸς τὸν φίλον αὐτοῦ Wachenfls ὅτι οὐ μόνον τὴν ὑπαρξίν τῶν δορυφόρων τούτων εὐθεῶρει πιθανήν, ἀλλὰ καὶ ὅτι ἠδύναντο ν' ἀνακαλύψῃσι δύο δορυφόρους εἰς τὸν Ἄρην, ἕξ ἢ ὀκτὼ εἰς τὸν Κρόνον καὶ ἴσως ἕνα εἰς τὴν Ἄφροδίτην. Εἶναι ἤδη γνωστὸν ὅτι ὁ ἐξ ἀναλογίας συλλογισμὸς ἀπεδείχθη δρθότατος οὐ μόνον ὡς πρὸς τὸν Ἄρην, ἀλλὰ καὶ ὡς πρὸς τὸν Κρόνον, ὅστις συνοδεύεται τῶντι ὑπὸ ὀκτὼ δορυφόρων. Περὶ τῆς Ἄφροδίτης ἕως ἡ ἐπιστήμη ἀποφαίνεται κατηγορηματικῶς ὅτι κηλότυπος καὶ ἀγέρωχος περιφέρεται μὲν, ἀνευ συνοδείας ἐν τῷ στερωάματι τοῦ αὐρανοῦ ἐπιδεικνύουσα τὰ λαμπρὰ κάλλη καὶ τὴν ἀκαταμάχητον ἰσχύϊν αὐτῆς.

Ἡ βραδύτης περὶ τὴν ἀνακάλυψιν τῶν δύο τούτων δορυφόρων τοῦ Ἄρεως φαίνεται παράδοξος εἰς πολλούς, καθ' ὅσον ἀποδεικνύεται ἤδη ὅτι πρὸ πολλοῦ ἠδύναντο ν' ἀνακαλυφθῶσι διὰ τηλεσκοπίων πολλῶ ἀτελεστέρων τῶν νῦν. Ἦνεκα δὲ τούτου ὑπεστήρηξαν τινες τὴν ἰδέαν ὅτι οἱ δύο οὗτοι μικροὶ κόσμοι εἰσι νεωτέρας κατασκευῆς οχηματισθέντες ἴσως ἕν τινος ἐκρήξεως οἰασθήποτε. Ἀλλὰ τὸ πιθανώτερον εἶνε ὅτι πρὸ τοῦ Χάλ οὐδεὶς ἄλλος ἀστρονόμος ἐνηραχολήθη μετὰ τσαύτης ἐμμονῆς καὶ ζήσεως περὶ τὴν ἔρευναν ταύτην, οὐδ' ἐνισχύθη εἰς τοῦτο ὑπὸ γυναικείας ἐπιμονῆς καὶ περιεργείας, ἀνευ τῆς ὁποίας καὶ αὐτὸς ὁ Χάλ δὲν θὲ ἐλάμβανεν ἴσως τὴν δόξαν τῆς ἀνακαλύψεως ταύτης, καὶ ἡμεῖς θὰ ἐξηκολουθεῖμεν καὶ τώρα ἀκόμη ἀναγινώσκοντες ἐν ταῖς νεωτέταις Κοσμογραφίαις ὅτι ὁ Ἄρης δὲν ἔχει δορυφόρους. Οὕτω λοιπὸν καὶ κατὰ τὴν Θαυμασίαν ταύτην ἀνακάλυψιν ἀπεδείχθη ὅτι οὐδὲν ἀπολύτως κακὸν ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ ὅτι καὶ αὐτὴ ἡ γυναικεῖα ἐπιμονὴ δύναται ἐνίοτε νὰ δοξάσῃ τὸν ἄνδρα, ν' ἀποδῇ εἰς τινὰς περιστάσεις σωτήριος καὶ πρόξενος μεγάλου καὶ ἀπροσοχήτου καλοῦ. Ταῦτα λέγων δὲν ἐννοῶ ν' ἀναβιδάσω εἰς περιωπὴν ἀρετῆς τὴν γυναικεῖαν περιέργειαν, πολλῶ δὲ

ἦστον τὴν ἄλογον ἐπιμονήν, ἀλλὰ τὴν λελογισμένην ἐκείνην ἐπιμονήν καὶ τὴν καρτερίαν τῆς γυναικῆς, ἡ ὁποία ἐλατήριον ἔχει τὴν πολυμύθειαν, ἢ τὴν μετ' αὐταπαρνήσεως πράξιν τοῦ ἀγαθοῦ καὶ τοῦ πρέποντος.

N. ΦΩΤΙΑΔΗΣ

Ε΄.

ΒΙΖΥΤΗΝΑΙ ΑΝΑΜΝΟΥΣΕΙΣ.

Ἐκαθήμην εἰς τὸ δωμάτιόν μου μελετῶν (διδίτι ἄξιον μελέτης τὸ ἔργον) τὴν περὶ τῆς φιλοσοφίας τοῦ καλοῦ παρὰ Πλωτίνῳ διατριβὴν ἐπὶ ὑφηγεσίᾳ τοῦ φίλου Γ. Μ. Βιζυνοῦ, δημοσιευθεῖσαν ἐν Ἀθήναις περὶ τὰ τέλη τοῦ παρελθόντος ἔτους. Βεβαίως, προσφιλῆς ἀναγνώστριαί καὶ ἀναγνώσται τοῦ «Ἡμερολογίου τῆς Ἀνατολῆς», πλέον ἢ ἅπαξ σὰς ἔτυχον, ἐπὶ τῇ προσόψει ἀντικειμένου τινός, εἴτε ἐμφύχου, εἴτε ἀψύχου, νὰ ἀναφωνήσητε ἐν πάσῃ εὐκρυφείᾳ τῆς καρδίας: τί ὠραῖον! Ἐὰν ὅμως ἀμέσως τότε τις σὰς ἠρώτα καὶ τί ἐστιν ὠραῖον, τί ἠθέλετε ἀπαντήσῃ; Ἀναμφιδέτως ὅτι ἀπήντησε καὶ ὁ Σωτὴρ ἡμῶν Χριστός; ἐρωτώμενος ὑπὸ τοῦ Πιλάτου, τί ἐστιν ἀλήθεια. Εἰς τὴν ἀμυχανίαν ταύτην εὐρέθη καὶ ἐγὼ, ὅταν ἐν τῇ μελέτῃ τῆς προμνησθείσης βίβλου ἔφρασα εἰς τὸ κεφάλαιον, τὸ ἀρχόμενον διὰ τῶν ἐξῆς: Ἀλλὰ τί εἶναι λοιπὸν τὸ ποιοῦν τὰ σώματα νὰ φαίνονται καλὰ; Ὁ φιλόσοφος ἡμῶν, ὅπως

καὶ πάντες οἱ συζητητοὶ ἐπὶ τοιαύτης φύσεως ζητημάτων, τρέπεται τὴν ἐμκλιωτέραν ὁδόν. ἀναλαμβάνει δηλονότι νὰ ἀποδείξῃ ὅτι οἱ παρὰ τῶν ἄλλων παρεισηγμένοι περὶ καλοῦ ὅρισμοί δὲν εἶνε ὀρθοὶ καὶ πλήρεις. Καὶ δὴ ἐν πρώτῃς καταπολεμεῖ τὴν ὕψιστον, καθ' ἣν ἡ συμμετρία τῶν μελῶν πρὸς ἄλληλα καὶ πρὸς τὸ ὅλον καὶ ἡ εὐχρηστικὰ προστιθεμένη ἀποτελοῦσι τὸ πρὸς τὴν ὕψιν κάλλος· ἀνασκευάζει λοιπὸν αὐτὸν προθύμως ἀποδεικνύων ὅτι εἶνε ἄλογος καὶ ἀτοκός, ἐπέχων ἐν τέλει ὅτι πολλὰ πρόσωπα τέλει μὲν εἰσὶν ὡς πρὸς τοὺς κανόνας τῆς συμμετρίας, οὕτω δ' ἔρω κινεῖν θυνάμενα, διότι ἐν αὐτοῖς οὐκ ἐμπέπει χάρις ἐπιθέουσα τῷ κάλλει. Ὑπαιτια ἀντεπιξέρεται κατὰ τῶν συντακτισάντων τὸ κάλλος μετὰ τῆς ὑγείας, θεωροῦντων ὡς παράγοντα τοῦ καλοῦ τὸν τόνον, κατὰ τὴν ἔκφρασιν των. Καὶ θμως, ἐν παρενθέσει ὁ λόγος, κατακρίνων ὁ ἡμέτερος φιλόσοφος τοὺς ἀνωτέρω περὶ καλοῦ ὁρισμοὺς ἔλαθεν ἀκουσίως καὶ αὐτὸς νὰ περιπλανῆ καὶ ἐμπέσῃ εἰς αὐτούς. Δὲν ἔχω ὑπ' ἔψαι τὰ ἅπαντα αὐτοῦ, ὥστε κατ' ἀνάγκην ἀρκουμαι εἰς τὰ χωρία, ἅτινα προσφέρει ἡμῖν ὁ φίλος μελετητὴς του. Παρατίθημι λοιπὸν εἰς προσεκτικὴν ἀνάγνωσιν τὸ ἐξῆς αὐτοῦ χωρίον: ἀλλὰ τὰ μέρη τοῦ τὴν ἔρηξιν παρεχομένου καθ' ἕκαστον σχῆμα ἐξ ἀνάγκης οὐκ ἂν ὡσαύτως δύναιτο ἔχειν, τῶν μελῶν τοῦ σώματος ταύτῃ συνεπομένων καὶ καμπωμένων, καὶ πιεζομένου μὲν ἐτέρου, ἀνοιμένου δὲ ἄλλου, καὶ τοῦ μὲν ποιοῦτος, τοῦ δὲ ἀναπνοῆν τινα ἐν τῇ διαφόρῳ σχηματισμῷ δεχομένου, καὶ ἡ μὲν προκίρσεις τοῦ ὀρχουμένου πρὸς ἄλλο βλέπει, τὸ δὲ πύσχει τῇ ὀρχήσει ἐπομένως καὶ ὑπουργεῖ τῇ ὀρχήσει καὶ συναποτελεῖ τὴν πᾶσιν, ὥστε τὸν ἔμπειρον ὀρχήσεως εἰπεῖν ἂν, ὡς τῷ τοιοῦτῳ σχηματισμῷ ἀφεται μὲν ὑψοῦ ποδὶ μέλος τοῦ σώματος, συγκάμπτεται δὲ τοδί, τοδί δὲ ἀποκρύπτεται, ταπεινὸν δὲ ἄλλο γίνεται, οὐκ ἄλλως τοῦ ὀρχηστοῦ προελομένου τοῦτο ποιεῖν, ἀλλ' ἐν τῇ τοῦ ὅλου σώματος ὀρχήσει θέσιν ταύτην ἀνογκίαν ἴσχυοντος τοῦδε τοῦ μέρους τοῦ τὴν ἔρηξιν διαπεραίνοντος. Τοῦτο δὲν ἀποτελεῖ μικρὸν, ἀλλ' ἀριστὸν πρὸς διδασκαλίαν μάθημα περὶ τῆς συμμετοχῆς πρὸς τὸ κάλον τῆς συμμετρίας; ὅτι δηλονότι ὁ χορευτὴς, ὅπως ἰκανώσῃ τὰς καλολογικὰς ὁρέξεις τῶν θεωμένων, δεόν κατὰ τὴν ὀρισμένην συμμετρίαν νὰ κινή καὶ φέρῃ τὰ κῶλα καὶ τὰ μέλη τοῦ σώματος καὶ ὅτι καθόλου δὲν πρέπει νὰ ἀκολουθῇ τῇ συμβουλῇ τοῦ

ἀνατολίτου τῆς Βαβυλωνίας πρὸς τὸν λογιώτατον εἰπόντος: ἠσκήσῃ ἕνα σου ποδάρι, πάνα ἄλλο σου ποδάρι, ἔγεινε χαρὸς, πᾶσι λέγοντας. Μετὰ τοῦτο ἔρχομαι εἰς τὸ περὶ ὑγείας ὡς παράγοντος τοῦ καλοῦ· τί νὰ κάμωμεν παρακαλῶ τὸ ἐξῆς χωρίον τοῦ ἡμετέρου φιλοσόφου; «τῶν ἀγαλμάτων τὰ ζωτικώτερα κάλλιμα, καὶν συμμετρώτερον, τὰ ἕτερα ἢ καὶ αἰσχιῶν ζῶν κάλλιμα τοῦ ἐν ἀγάλματι καλοῦ.» Ἐὰν παραδεξώμεθα, καὶ ἐξ ἀνάγκης ὅτι πράξωμεν τοῦτο, ὅτι ἡ ὑγεία εἶνε ἡ ζωὴ καὶ ὅτι ἐκλιπούσης βαθμηδὸν ταύτης ἐπέρχεται ἡ νόσος καὶ ἐν τέλει ὁ θάνατος, τότε βεβαίως ἐπεται ὅτι ὁ νεκρός, ὁ στεροῦμενος ὅλως ὑγείας, πόρρω ἀπέχει τῆς ἐνοίας τοῦ καλοῦ· ὁ στίχος ἐκεῖνος τοῦ ποιητοῦ:

μόνος ὁ ἔχων ὤραϊαν ψυχὴν καὶ νεκρὸς εἴν' ὤραϊος,

ἐρρήθη καὶ ἐγράφη ἐν σχέσει πρὸς τὴν ζωὴν καὶ διὰ τὴν ζωὴν τοῦ ἀποθνήσκοντος. Ὅπισθῆποτε, τᾶνωτέρω ἀπαξ ἔτι ἐπικυροῦσιν ὅτι πανταχοῦ καὶ πάντοτε τὸ κατακρίνειν καὶ φέγειν εὐκολώτερον τοῦ κρῖνειν καὶ ἀποφαίνεσθαι κλεισώμεν λοιπὸν τὴν παρενθεσιν. Ἄλλ' ἐν τέλει δὲν ἐρωτᾶτε ἀνομομόνητοι καὶ ἡμεῖς, οἱ ταῦτα ἀναγινώσκοντες, τί εἶνε λοιπὸν κάλον; Ὁ ἡμέτερος φιλόσοφος ἀπαντᾷ ὅτι τὸ κάλον ἐξ ἐνστικτοῦ αἰσθάνεται ἡ ψυχὴ· αἰσθάνεται δὲ διότι συγγενεὶ αὐτῷ· συγγενεὶ δ' αὐτῷ διότι τὸ κάλον κατάγεται ἐκ τοῦ αὐτοῦ γένους, ἐξ οὗ καὶ ἡ ψυχὴ. Καὶ ἰδοὺ ἐφθάσαμεν εἰς τὸν ἐρισμὸν καὶ τὴν φύσιν τοῦ καλοῦ. Κάλον δηλαδὴ εἶνε ἐκεῖνο, ὅπερ ἀμέσως, βολῆ τῇ πρώτῃ, ὅπως ἐκφράζεται, ἀπεκδέχεται ὡς τοιοῦτον ἢ ἀνθρώπινῃ ψυχῇ, ὑπείκουσα τῷ ἐμφύτῳ αὐτῇ κανόνι. Ὡστε ψευδὴς καὶ ἀνυπόστατος ὅλως ἡ θεωρία τῶν δογματιζόντων ὅτι δὲν ὑπάρχει κατ' ἰδέαν κάλλος, ὅτι οἱ τεχνίται λαμβάνουσιν αὐτὸ ἐν νῷ, οὐχὶ εἰς τὴν τοῦ παντός ἀποβλέποντες φύσιν, τὸ ἐν ἑαυτοῖς δηλαδὴ περὶ καλοῦ ἐνστικτον, ἀλλ' ἐκ πολλῶν συνάγοντες τὰ ἐξ ἑκάστου κάλλιστα· σύμφωνα λοιπὸν τοῖς ἀνωτέρω ἔλαθε καὶ ὁ ἡμέτερος Κοραῆς μετονομάσας τὸ ἰδανικὸν κάλλος, κάλλος συνακτόν. Ἐπὶ ταύτῃ πληρέστερον ἐν ταῖς ἐξῆς ἀποφαίνεται ὁ Πλωτῖνος λέγων: ἠδ᾽ εἰδέναι καὶ ὅτι πολλὰ παρ' αὐτῶν, ποιοῦσιν αἱ τέχναι. Καὶ προστιθέσει γὰρ ὅτι πᾶσι ἐλλείπει, ὡς ἔχουσαι τὸ κάλλος· ἐπεὶ καὶ ὁ Φειδίας τὸν Δία πρὸς οὐδὲν

αίσθητόν ποιήσας, ἀλλὰ λαβῶν εἶος ἂν γένοιτο, εἰ ἡμῖν ὁ Ζεὺς δι' ὀμμάτων θέλοι φανῆναι.» Ἄλλ' ἐκ τῶν ἀνωτέρω μὴ νομισομένων οἱ ἄλλοι ἰσολόγος καὶ αἰθεροβάμων ὁ ἡμέτερος φιλόσοφος τὸν ἀντίον ἔχει καὶ ἀρετὴν δόσιν πρακτικοῦ πνεύματος. Καὶ μὲν ἡ ψυχὴ κέντηται φύσει τοῖνδε καὶ τοσοῦδε τάλαντος κάλλους· ἀλλ' ὅπως τοῦτο διαπλάσῃ καὶ ἀναπτύξῃ ἐν τῷ κόσμῳ, οὐκ ὀλίγον αὐτῇ συντελεῖ καὶ ἡ τῶν περὶ ἐπ' αὐτῆς ἐνακουμένη ῥοπή. «Ἰκανὴ γὰρ ψυχὴ, ἀποφαίνεται ὀρθότατα ὁ φιλόσοφος, καὶ παρὰ φύσεως τόπων πολλὰ ἀπομύττεσθαι καὶ ὕδατων καὶ ἀέρος καὶ πόντων δυσφύων οἰκήσεις.» Τοῦτο ἀποτελεῖ τὴν θεωρίαν περὶ τῆς ῥοπῆς, ἣν ἀσκεῖ τὸ περιβάλλον ἐπὶ τοῦ περιβαλλομένου, θεωρία ὅσον ἀνκνιρρητρικῶς, τοσαύτην καὶ ἀρχαία, καὶ ἥτις οὐκ εἶδαμεν διατὶ ἐσκινδάλισεν ἐπ' ἐσχάτων τινας ἐν τῷ τῆς Παλλάδος ἄσπει, ἐγκαίρως καὶ εὐλόγως τεθεῖσα εἰς μέσον ἀπορίας ἀξίον μάλιστα πῶς καὶ ὁ φίλος μελετητῆς τοῦ Πλωτίνου φαίνεται τούτοις συμπάσγων, ἀποκαλιῶν, ἐν ἐρεθισμῷ βεβαίως ψυχῆς, τοὺς τὴν θεωρίαν ταύτην ἀπαξομένους· αὐτοῦς ὁπαδοὺς φαταλιστικῆς αἰρέσεως, ἐπὶ τῶν συγγραμμάτων τοῦ Η. Ταίμιο, ὡς ἐπὶ ἀψευδοῦς εὐαγγελίου ὁμνουούσης.» Τῇ ἀληθείᾳ ἐκὼν ἡ ἀνθρωπότης προοδεύη, καὶ οὐδεὶς δύναιται νῦν ἠρησθῆναι τοῦτο, τότε διατὶ νὰ χαρακτηρίσωμεν φαταλιστικὴν καὶ ὀπισθοδρομικὴν τὴν σχολὴν ἐκείνην, ἥτις οὐδὲν ἄλλο διδάσκει ἢ μόνον εἶναι καὶ οἱ κάλλιτέχναι, καὶ ἰδίᾳ οἱ ποιηταί, ὀφείλουσιν, ἐκὼν θέλωσι νὰ διακριθῶσιν, ἵνα συμπαραβῶνται τῇ προοδεύουσῃ ἀνθρωπότητι καὶ μὴ, τὸ δὴ λεγόμενον, χωρῶσιν ἀνω ποταμῶν. . . .

Ἄλλὰ . . . τράχ, ἤνοιξεν ἡ θύρα καὶ ἐνεφανίσθη ἡ ὠραία Θανάτου (κατὰ τὸ ὠραία γάμου) ὑπερεδδομηκοντούτις οἰκοδόμοισίν μου. — Τί εἶπε; — «Ἦνας κύριος ἦλθε καὶ σὲ θέλει, ἔχει νὰ σὲ δώσῃ, λέγει, καὶ γράμμα ἀπὸ τὸν φίλον σου πῦνε εἰς τὴν Φιλιππούπολιν. Μόλις ἐπέφερε τὴν λέξιν Φιλιππούπολις καὶ ἀμέσως βίβλας τὸ βιβλίον ἐξεπῆδησα καὶ ἔδραμον πρὸς προῦπάντησιν τοῦ ἀγνώστου, ἵνα ἴδω ὅπως εἶνα ἔχει νὰ μοὶ ἀνακοινώσῃ ἐκ τοῦ ἀγαπητοῦ μοὶ ἐν Φιλιππούπολιν ἰσαδέλφου φίλου Πατράλου.

Ἀφ' οὗ εἰσῆγαγον τὸν κύριον εἰς τὸ δωμάτιον καὶ ἐκαθέσθημεν, μετὰ τὰς τυπικὰς φιλοφρονήσεις εὐθὺς ἔσπευσα δικαιολογηθεὶς νὰ ἀναγνώσω τὴν ἣν μοὶ ἐκδύμισεν ἐπιστολήν. — Μὰ συγχαρεῖτε, κύριε,

διὰ τὴν ἀδικαιολογίαν ἀλλὰ βλέπετε ὁ Πατράλος εἶνε τὸσον φίλος μοὶ καὶ ἀπὸ τοσοῦτου χρόνου ἔχοι νὰ λάβω ἐπιστολήν του, ὥστε δὲν δύναμαι νὰ συγκρατήσω ἑμαυτὸν ὅπως μὴ ἀναγνώσω ἀμέσως τὴν ἐπιστολήν του, τὴν ὁποῖαν μοὶ ἐφέρατε. Εἶπον καὶ ἤνοιξα τὴν ἐπιστολήν, ἔχουσαν ὡς ἐξῆς τὸ περιεχόμενον:

Ἀγαπητέ μου Γεώργιο,

Ἔχω ἀρικτὸν χρόνον νὰ σοὶ γράψω καὶ βεβαίως, ἂν μὴ ἐξοργίζουσαι ἐναντίον μου διὰ τοῦτο, ἀνησυχεῖς ὅμως, μὴ λαμβάνων περὶ ἐμοῦ εἰδήσεις. Ἄλλὰ παῦσον, παρακαλῶ, ἀλλ' ἀντ' ἄλλων ὑποθέτων εἰμεθα ὅλοι καλὰ καὶ ἐν πληρεστάτῃ υἱείᾳ, καὶ ἐγὼ καὶ ἡ ἀγαπητῆ μου Κλεοπάτρα· ἡ εὐδαιμονία ἡμῶν καὶ τώρα, δόξῃ τῷ Θεῷ, εἶνε πλήρης, φαντάσου ὅμως ὅποσον ἀπερίοριστος καὶ ἀπερίγραπτος θὰ ἦνε ὅταν, εἰς τὸ ἡμέτερον διῶ τῆς εὐτυχοῦς συμφωνίας, προστεθῆ καὶ τρίτῃ φωνή. . . ἐννοεῖς; ἀλλ' ἀπέχω νὰ σοὶ γράψω περισσότερα, ἐπιφυλακτόμενος ἐν καιρῷ νὰ σὲ καταστήσω μέτοχον τῆς χαρᾶς μου.

Παρ' ὀλίγον νὰ λησμονήσω τὸν κομιστὴν τῆς παροῦσῆς μου, τὸν φίλον Γεώργιον. . . δι' ὃν καὶ παρεκινήθην νὰ γράψω ταύτην εἶνε καθηγήτης ἐν τοῖς ἐνταῦθα ἐκπαιδευθεῖσι· κατὰ αὐτάσιν δὲ καὶ συμβουλήν ἰδικὴν μοὶ ἔρχεται πρὸς τὰ ἐκεῖ ἐπ' ἀδεία, χάριν ἀλλαγῆς ἀέρος. Σπουδαίαν ὀργανικὴν πάθησιν δὲν ἔχει· ὅ,τι ὑποφέρει προέρχεται ἐξ ἠθικῆς ἀνίας· πιστεύω δικασθῆποτε εἶναι καὶ αὐτός, ὅπως ὁ φίλατός σου, θὰ δυνηθῆ νὰ εὖρη ἐκεῖ τὴν Θεραπείαν του, δι' ὃ μὴ ἀμφοτέρων ὑπέδειξα αὐτῷ τὴν Βίβλιν. Περισσότερα περὶ αὐτοῦ δὲν ἔχω καὶ δὲν θέλω νὰ σοὶ γράψω· ἐρκούμαι μόνον σημειῶν σοὶ εἶναι εἰς ἐκ τῶν ὀλίγων ἐνταῦθα φίλων μου. Ἄ!· παρέλειψα νὰ σοὶ εἶπω εἶναι ὁ φίλος Γεώργιος εἶνε καὶ τρίτων ἐκ τῶν ὀλίγων τῆς ἑλληνικῆς ἱστορίας καὶ ἀρχαιολογίας· ἀπὸ τινος δὲ ἀσχολεῖται περισυνάγων ὕλην πρὸς σύνταξιν ἐκτενοῦς περὶ Θράκης πραγματείας, ἥς ἡ ἑλλειψὶς προφανής· διὰ τοῦτο μάλιστα, κατὰ ἐνα λόγον εἶναι, ἀπέστειλα τοῦτον πρὸς σέ, ἔχοντα νὰ γνωρίσῃς αὐτῷ ἐκεῖ πολλὰ περὶ Θράκης τὰ ἀξιοσπούδαστα.

Τὰ περὶ ἡμῶν ἐν ἐκτάσει θέλεις μάθει παρὰ τοῦ φίλου Γεωργίου, ὅστις ἔσται παρὰ σοὶ ἀντὶ πολυσελίδου καὶ περιεκτικωτάτης ἐπιστολῆς. Ὅ,τι μόνον δὲν θέλει σοὶ εἶπει, καὶ ὅπερ ἀναπληρῶ ἐγὼ, εἶνε εἶναι

πάντοτε σὲ ἐνθυμούμεθα, καὶ σὲ καὶ τὴν Βίξαν, καὶ πρὸ πάντων τὴν Μακρυνοῦτισσάν σου, ἣν ἐν ἐξαιρετικῇ ἀγάπῃ ἔχει καὶ ἡ Κλεοπάτρα, καὶ σκεπτόμεθα, καιροῦ ἐπιτρέποντος, νὰ ἔλθωμεν νὰ ἐπισκεφθῶμεν τὸ μέρος, ἐν ᾧ ἐτέθη ἡ βία σου καὶ τὸ Ουμῆλιον τῆς παρουσίας ἡμῶν εὐδαιμονίας.

Δέξαι τὰ ἰδιαίτερα χαιρετήματα τῆς Κλεοπάτρας μου καὶ τοὺς θερμούς μου ἀσπασμούς,

ὁ σὸς

ΠΑΤΡΟΚΛΟΣ . . .

— Καὶ λοιπὸν, φίλε Γεώργιε, καλῶς ἤλθες, εἶπον στραφεὶς μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῆς ἐπιστολῆς· σὲ ἀποκαλῶ πλέον φίλον μου, διότι ὁ φίλος τοῦ φίλου μου, κατ' ἐμέ, εἶνε δις φίλος μου· πῶς ἐκέρασε εἰς τὸν δρόμον νὰ ἴδω;

— Ἦλθον διὰ τοῦ σιδηροδρόμου εἰς τὴν Τσόβλου, καὶ ἐκεῖθεν τὸ πρῶτ' ἀναχωρήσας ἐφ' ἀμάξης ἐφθασα ὅπως μὲ βλέπεις αὐτὴν τὴν ὥραν· δηλαδὴ διήρκεσεν ἡ ὁδοπορία μου περὶ τὰς δέκα ὥρας· δὲν ἔχω ὅμως κἀνὲν παράπονον· τὸ νὰ διέρχεται κἀνεὶς ἀπὸ μέρη, ἄτινα πρῶτην ἤδη φορὰν βλέπει, εἶνε τόσον εὐχάριστον, ὥστε λησμονεῖ ἢ κἀλλιον δὲν αἰσθάνεται τὴν κόπωσιν τῆς ὁδοπορίας.

— Εἶνε τῶ ὄντι ὠραῖον συγχρόνως καὶ εὐχάριστον, καὶ κατὰ τοιαύτην μάλιστα ὥραν, ἐποχὴν τῆς ἀνοιξίαις· ἄλλως τε ὁ δρόμος εἶνε ὀμαλώτατος, πεδία· μία τακτικὴ ἄμαξα δύνανται εἰς ἕξ ὥρας νὰ διακῶσῃ τὸ διάστημα τοῦτο. Ἄλλὰ δὲν μοὶ λέγεις πῶς σοὶ ἐφάνη μακρόθεν ἡ Βίξα μας;

— Θαυμαστὰ ἀπὸ δύο καὶ τριῶν ἡδὴ ὥρῶν διάστημα τὴν ἐκμάκρον· ἀλλὰ τί νὰ σοὶ εἶπω· εἶνε ἐριστότερος ὄλιγον καὶ φιλάρεσκος· κἀθηται ἐκεῖ ὕψηλὰ καὶ ἀποδλέπει εἰς τὴν πεδιάδα ὡς κόρη φιλοπαίγμων ἀπὸ τοῦ ὕψηλοῦ παραθύρου γελῶσα σελεῖ τὸ μακροθύμιόν της· ὁ ὁδοιπόρος βλέπων αὐτὴν νομίζει ὅτι ἔφθασε καὶ εἰς πᾶν βῆμα πρὸς τὰ ἐμπρὸς κἀμπτονται τὰ γόνατά του ὅπως καὶ ὁ πιστεύων εἰς ἐκείνην ἀγαθὸς διαδάτης παρέχει τὰ νῦτα εἰς τοὺς ὑπηρέτας τῆς οἴκας πρὸς οὐχὶ εὐχάριστον περιποίησιν.

— Ἐν τούτοις ἡ Βίξα δὲν ὁμοιάζει καθόλου πρὸς τὴν χαιρέκακον αὐτὴν κόρην· ὅα σὲ περιπενηθῆ ὅσον ἡμπορεῖ κἀλλιστα· ὅα σὲ δρασίξῃ καὶ ὅα σὲ εὐφραίνῃ μὲ τὸ διαυγὲς καὶ εὐποτον ὕδωρ τῆς καὶ ὅα

σὲ ἀναζωογονῆ καὶ ἀνυπερόνη μὲ τὸν καλὸν ἐκάστην ἀνανεούμενον τῶν βουνῶν της ἀέρα· ὡς πρὸς τὸ κεφάλαιον τῆς τροφῆς ἐμολογῶ δὲν ἔχω τὰ αὐτὰ νὰ εἶπω· ἀλλὰ τί πταίει πρὸς τοῦτο; εἶνε βλέπεις χωρικὴ μὴ ζῆται λοιπὸν νὰ εὕρῃς εἰς τὴν οἰκίαν της, τὰ ἐν ταῖς μεγαλοπόλεσιν ἀφθονοῦντα· ἐδῶ διδάσκεται κἀλλιστα ἡ δλιγάρμεια, μία τῶν μεγάλων ἀρετῶν.

— Νὰ σὲ πῶ καὶ ἐν περιέργον· τὴν Βίξαν σου πρῶτην φορὰν ἔμαθον ἀπὸ τὸν φίλον Πάτροκλον.

— Καὶ ἐγὼ τὸ ἴδιον μόνον ὅταν ἦλθον ἐδῶ τὴν ἐγνώρισα· ἡ Γεωγραφία, καθὼς γνωρίζεις, εἰς τὰ σχολεῖά μας διδάσκεται καὶ ἀτελῶς καὶ ἀσκόπως· καταφορτίζουσι τὴν μνήμην τοῦ παιδιοῦ μὲ χλιχ-δὺδ διαβολοσόματα τῆς Ἀμερικῆς καὶ τῆς Αὐστραλίας καὶ δὲν τὸ διδάσκουν τί εἶνε εἰς τὴν γειτονίαν του. Καὶ ἐν τούτοις ἡ Βίξα ἀποτελεῖ ἰδιαίτερον μητροπολιτικὸν ὄφρον· εἶνε ἔδρα ἐπάργου καὶ ἔχει καὶ πρωτοδικεῖον τακτικόν, κατ' ἐξαιρετικὸν προνόμιον πρὸς ἄλλας ἔδρας ἐπαρχιῶν, στερουμένας τοιοῦτου. Δὲν εἶνε δὲ καὶ νεοφανῆς εἰς τὸν κόσμον· εἶνε μάλιστα πολὺ γηραιά· οὐ εἶχε φωνὴν ἡμποροῦτε νὰ μᾶς εἴπη ὅτι ἐφθασε τὸν Λίγον καὶ τὸν Ὀρρέα· ἴσως μάλιστα καὶ τοὺς ἤκουσε κἀκόντας καὶ ψάλλοντας, ἐπαναπαυόμενους ἐν ἀγαλλιάσει εἰς τοὺς κη ὠδεις αὐτῆς κόλπου· καὶ τὰς ἀδράς της ἀγκάλας. Δυστυχῶς ἀν ἐρωτήσης τὴν κυρὰ-Ἱστορίαν ὅα σοὶ ἀποστρέψῃ τὸ πρόσωπόν της μετ' ἀπορίας, διότι δὲν ὅα ἔγῃ τι νὰ σοὶ εἴπη περὶ αὐτῆς· τί χροιάζεται νὰ γείνηται λόγος περὶ μιᾶς χωρικῆς καὶ ἡ κυρία, βλέπεις, μεγαλοτιμάεται· ἔχει νὰ κόμη μόνον μὲ μεγάλα ὑπεκείμενα. Ἐν τούτοις τὰ προχείρως καὶ ἐν ἀφρονίᾳ εἰς φῶς προφανόμενα ἐρείπια της μαρτυροῦσιν ἀρκούντως ὅτι ἡ Βίξα ἐτραβήξε, τὸ δὴ λεγόμενον, πολλὰ εἰς τὴν νεότητά της· ἀρὰ γε διότι ἦτο κόρη ὠραία καὶ πλουσία, ἢ διότι ἔτυχε νὰ εὐρεθῆ ὁ οἶκός της προσετός εἰς τοὺς πολλοὺς τῶν διαβατίων; ἀδελόν. Καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ τῃ πιστεύω δὲν ὅα διεκρίθη ὁ τόπος ἐπὶ εὐφορίᾳ· καὶ εἰ ἐν αὐτῇ ζῶντας, κατὰ συνέπειαν, ὅα ἐπορρίζοντο τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἐκ τῆς γεωργίας, ὅπως δηλαδὴ καὶ τώρα. Ἄλλὰ τί νὰ σοὶ εἶπω καὶ ὡς πρὸς τοῦτο; δὲν δύναμαι βεβαίως νὰ ἐξάρω ἐπὶ γεωργίας ἕνα τόπον, ὅπου εἰς τὸ ἐν παῦ σπεῖραι ὁ γεωργός, ἐὰν λάθῃ πέντε, τὸ ἔχει μεγάλην εὐφορίαν· εἰς τοῦτο ὅμως τί πταίει ἀρὰ γε;

τὸ λεπτόγειον τῆς χώρας, ἢ ὁ ἀρχαῖος, δηλαδὴ κακός, τρόπος τοῦ γεωργεῖν; δὲν διευκρινίζεται πρὸς ἐπίλουςιν τὸ ζήτημα. Ὁ Ὅμηρος ἐπιπέδον πευ (Λ, στ. 222) ἐκφράζεται οὕτως περὶ αὐτῆς:

ὅς τράφη ἐν Θράκη ἐριβώλαι, μητέρι μύλων·

ἡ λέξις ἐριβώλαι τί σημαίνει μανθάνει ἡμᾶς τοῦτο αὐτὸς ὁ ποιητῆς ἀλλαγῶν, ἔνθα περὶ Φθίας τοῦ λόγου γινόμενου, εἰς τὸ ἐριβώλαι προστίθησι τὸ θωτικαίρη (Λ, στ. 155), δηλονότι γῆ καρποφόρος, γόνιμος. Ἐν Βιζύῃ ἀναγινώσκοντες τὸν ἀνωτέρω στίχον ὡς ἀναγινώσκωμεν νὰ εἰπωμεν ὅτι πρὸς ἀπλοῦν λεκτικὸν καὶ οὐχὶ πραγματικὸν λόγον ἀπεκλήθη ἡ Θράκη ἐριβώλαξ· ἐκτός ἐάν θελήσωμεν, καὶ πρέπει νὰ τὸ θελήσωμεν, ὅπως παραδεχθῶμεν, ἐξαίροντες τὴν ἀκριβολογίαν τοῦ ποιητοῦ, ὅτι τὸ ἀνωτέρω γράφων εἶχεν ὑπ' ὄψει ἄλλα μέρη τῆς Θράκης καὶ οὐχὶ τὴν ἐπαρχίαν Βιζύης. Ἴβν γένει ἐάν παρατηρήσῃς, καὶ ἀπλῶς ἔτι, τὸ ἐνταῦθα ἔδαφος, ὡς ἴδης ἔτι εἶνε ὑστερογενὲς στρώμα, ἀποτελέσαν ἄλλοτε βυθὸν θαλάσσης, διότι πανταχοῦ μὲ θαλασσίους χαλίκας συμπεφυρισμένη ἢ γῆ, πολλαχοῦ καθαρὰ ἄμμος καὶ ἐντοχοῦ ἀπαντῶσιν ἀπολιθώματα ὀστράκων. Σεβαστὸς φίλος εἰκάζει καὶ εὐρίσκει παραδεικτὴν τὴν εἰκασίαν του, ἔτι εἰς χρόνους προϊστορικοὺς τὸ μέρος τοῦτο ἀπετέλει Ὀκλασσάν· εἰς χρόνους δηλονότι, καθ' οὓς ὁ Εὐξείνιος Πόντος ἀπετέλει περικλειστον Ὀκλασσάν· ἔταν δὲ κατόπιν διὰ ῥήξεως ἐσχηματίσθη ὁ Βόσπορος καὶ ἐπληρώθη ἡ Προποντὶς καὶ ἤρξατο διὰ τοῦ Ἑλλησπόντου ἀπορρέουσα ἡ Μαιῶρη Ὀκλασσα, τότε ἐξέρρευεν καὶ τὰ ἐνταῦθα καλύπτοντα ὕδατα καὶ ὁ πρὶν βυθὸς ἀποκατέστη ξηρὰ γῆ. Τούναντιον πρὸς τὸν στίχον τοῦ ποιητοῦ ὁ ἐν Βιζύῃ εὐρισκόμενος εὐστοχώτατα εὐρίσκει ὅτι ἐξεφράσθη ἐκεῖνος, ὅστις πρῶτος τὸν τόπον τοῦτον ἀπεκάλεσε Θράκην (ἐκ τοῦ τραχίει, κατὰ μεταλλαγὴν τῶν δασιῶν, καθὼς Ὁρίξ - τριχίξ) διότι τῷ ἔντι τραχίει τὴν φύσιν, ἂν οὐχὶ τὴν ἔψιν, ὑπάρχει αὕτη, ἣτις εἰς χρόνους πολλὰ παλαιούς ἐχρησίμευσε καὶ ὡς πρωτεύουσα τοῦ ἀρχαίου τῶν Ἀσίων Θρακικοῦ βασιλείου. Μήπως καὶ αὐτὸς ὁ βορρᾶς, ὁ τραχὺς καὶ ἄπονος, τοῦ τάρναχκα παγόνας, δὲν ὑπῆρξε καὶ ἐθεωρεῖτο Θράξ, κατὰ τὰ συναξάρια τῶν Ἀθηναίων, οἰτίνας, θέλοντες καὶ μὴ θέλοντες, τὸν ἔκαμον καὶ γαιδρόν των;

— Ἡ ἀμπελοφυτεία δὲν εὐδοκίμει ἄρα γε;

— Πῶς δὲν εὐδοκίμει; Τὸ ἐναντίον πιστεύω ἔχομεν πλησίον κείμενα μέρη, ἅτινα εὐήμερον καὶ προάγονται, χάρις εἰς τὴν καλλιέργειαν τῆς ἀμπέλου· οὕτως αἱ 40-ἐκκλησιᾶι, ἔχι πρὸ πολλοῦ, ἤτο μικρὸν χωρίον καὶ τώρα εἶνε πολυάνθρωπος πόλις, ἔδρα διακίσεως, εἰς ἣν ὑπάγεται καὶ ἡ ἐπαρχία Βιζύης. Ἀλλὰ τὸ κρασί τοῦ κύνου ἐδῶ δὲν προφθάνει τὸν ἄγ. Γεώργιον· καὶ μὲν ὅτι τὸ πίνουσι ὄλον, ἀλλὰ καὶ ἂν ἀπομείνη ξεινίζει καὶ πρέπει νὰ τὸ χύσης· ὡς πρὸς τοῦτο δὲ πταίει ἡ κακὴ καὶ ἀδουλος παρασκευὴ του. Μίαν φοράν, διηγούνται, ἠρώτησαν ἓνα ἐδῶ, ἀπὸ ἓνα λινὸν σταφύλικα πᾶσον κρασί ἐξέγει καὶ ἐκεῖνος τοῖς ἀπεκρίθη: ἐγὼ κ' ἡ γυναῖκά μου τὸ ξεύρει ἢ ἀπάντησις ἐφάνη περίεργος εἰς τὸν ἐρωτήσαντα καὶ ὡς εἶνε φυσικωτάτη· ὁ ἄνθρωπος ἐνόει ὅτι ὁ ὄρισμος τοῦ ποσοῦ τοῦ κρασιοῦ ἐξαρτάται ἀπὸ τοὺς κῆδους τοῦ νεροῦ, τοῦ ὡς ἀντλήσῃ ἀπὸ τὸ πηγᾶδι καὶ ὡς χύση ἐντὸς αὐτὸς καὶ ἡ γυναῖκά του. Τοιαῦτα λοιπὸν κρατῆα ἡμποροῦν νὰ διατηρηθῶν; Ὅλον τὸ ἔτος ἐνταῦθα καὶ ὄλον τὸ ἔτος εἰς τὰ περίξ σταροῦμενα ἀμπέλων χωρία, ἐξοδεύεται κρασί τῶν 40-ἐκκλησιῶν καὶ τοῦ Σκοποῦ καὶ ἐξοδεύεται ἀρκετόν· εἰς τὰ ἄλιωκα μετὰ τὸν δεκαετήν ἔρχεται ὁ οἰνοπώλης τοῦ χωρίου, ὅστις καὶ τὸ περισσώτερον τῆς ἐσοδείας εἰσκομίζει εἰς τὸ κατέστημά του.

— Ἡ κτηνοτροφία πῶς πάγει τοῦλάχιστον;

— Κ' ἐκεῖνη ὄχι τόσο λαμπρά· τὸ μὲν διότι ὁ χειμὼν γίνεται βαρὺς καὶ οἱ κτηνοτρόφοι μας, καθὼς μικρὰς περιουσίας κάτοχοι, δὲν ἔχουν τὰ μέσα τῆς προφυλάξεως, ἅτινα εἰς πλούσιος κτηνοτρόφος ἀλλαγῶν διαθέτει· ἔπειτα αἱ βοσκαὶ τῶν περίξ δὲν εἶνε τόσο παχταί, καὶ δι' αὐτὸ τὸ καπκαβάλι λεγόμενον τυρὶ τῆς Βιζύης ὑπολείπεται πολλὸ τοῦ τῆς Ἀδριανοὑπέλειως.

— Ὁ πληθυσμὸς τῆς Βιζύης πόσος νὰ ἦν ἄρα γε;

— Εἰς τὸ τοῦ 1802 ἔτους Ἐγγείρας ἐπίσημον ἡμερολόγιον τοῦ νομοῦ Ἀδριανοὑπέλειως ἐδημοσιεύθη ὁ πληθυσμὸς ἐν γένει τῆς ὅλης ἐπαρχίας Βιζύης· εἶνε δὲ οὗτος 19,211 ψυχαί, κατοικοῦσαι εἰς 4,464 ἐν ὄλιφ οἰκίας. Τῆς κομνηνέως Βιζύης μόνον ὡς ἀνέρχεται εἰς 3,000 περίπου, ἐξ ὧν τὰ 2/3 ἀποτελοῦσιν οἱ χριστιανοί. Ἡ κομνηνέως διαίρεται εἰς τέσσαρας συνοικίας: τὴν τῆς Πλάτσης, τὴν τοῦ Κολέ, τὴν τοῦ Γραζῆ καὶ τὴν τοῦ Κραση. Περὶ ἐκάστης τούτων

τῶν συνοικιῶν τὰς ὑπαρχούσας εἰδήσεις καὶ πληροφορίας βεβαιωθῆναι ὅπως σοὶ καταστήσει γνωστὰς διὰ τὴν ἐσπέραν ταύτην ἃς ἦν ἐκκατά τὸν αὐτὸν τρόπον.

Τὴν ἐκπύριον ἐν πρώτοις ἀκολουθῶν τὸ τοῦ Θεολόγου παρὰ γαλμα, ὠδήγησα τὸν ξενιζόμενόν μου εἰς τὴν ἐκκλησίαν.

— Βλέπεις, τῷ εἶπον, εἶνε ἡ μόνη ἐν τῇ κωμοπόλει καὶ αὐτὴ μικρὰ, χαμηλὴ, ἀθλία ἐκτίσθη μάλιστα πρὸ ἐξήκοντα ἐτῶν ἐννοεῖται ὅτι δὲν ἀνταποκρίνεται πρὸς τὸ πλῆθος τῶν ἐκκλησιαζομένων, καὶ διὰ τοῦτο πρὸ πολλοῦ ἐγένετο καὶ γίνεται σκέψις πρὸς ἀναπλήρωσιν τῆς ἑλλείψεως. Βεβαίως πᾶς τις ἀμέσως θὰ ἔλεγεν, ἐρωτώμενος περὶ τούτου, ὅτι δεόν νὰ ἐγερθῇ νέα ἐκκλησία ἐκ Θεμελιῶν, εἰς καταλληλότερον τοῦ τῆς νῦν χώρον καὶ ἀνταξία τῆς ἐποχῆς καὶ τῆς φιλοτιμίας τῶν χριστιανῶν καὶ ὅμως τοῦτο, φίλιτατε, ἐθεωρήθη ἀκατόρθωτον ἐσκέφθησαν λοιπὸν νὰ εὑρουν τρόπον ὅπως εὐρόνουν τὴν ὑπάρχουσαν ὡς πρὸς τὸ πλάτος, εὐκόλῳ νὰ προσθέσουν ἓνα ἔτι χώρον καὶ νὰ καταστήσουν αὐτὴν οὕτω τρίχωρον ὡς πρὸς τὸ ὕψος ὅμως ἐσκόνησαν οἱ μὲν εἶπον νὰ σκάψουν τὸ ἔδαφος ἕως δύο πήχεις καὶ διὰ νὰ μὴ πέσουν οἱ τοῖχοι νὰ ἀφήσουν ὡς ἀνταρτίσματα αὐτῶν τὰ στασιδία, εἰς τὰ ὅποια νάναρθαίνοι διὰ τινῶν βαθμῶν. Ἄλλοι εἶπον, αὐτὸ δὲν γίνεται θὰ ἰσοσταθῇ ὑπόγειον καλλιτέρον νὰ ὑψώσουν ἕως δύο πήχεις ἀκόμη τοὺς τοίχους, καθὼς καὶ νὰ φελαίσουν τοὺς στόλους· τὸ ζήτημα μένει εἰς τὴν θέσιν ταύτην, διότι δὲν ἐδέθη ἀκόμη ὀριστικὴ ἀπόφασις.

Ἐκ τῆς ἐκκλησίας μετέβημεν εἰς τὴν μητρόπολιν, ἔπου, ἕνωμα τῇ εἰσόδῳ, εἰς τὴν αὐλὴν ἐσταμάτησα τὸν φίλον μου ὑποδείξας αὐτῷ ὄγκον μαρμάρου καὶ εἰπὼν:

— Ἰδοὺ, ἀνάγνωσον εἶνε μία δόξα τῆς Βίβας.

Ὁ φίλος τότε βραδέως καὶ γεγωνυία τῇ φωνῇ ἀνέγνω τὴν ἐξῆς ἐπιγραφὴν:

ΒΑΣΙΛΕΥΣΚΟΤΥΣΒΑΣΙΛΕΑΣΔΑΔΑΑ
ΚΑΙΒΑΣΙΛΙΣΣΑΝΠΟΛΕΜΟΚΡΑΤΣΙΑΝ
ΤΟΥΣΕΑΥΤΟΥΓΟΝΕΙΣ
ΘΕΟΙΣΠΑΤΡΩΙΟΙΣ

— Βλέπεις, τῷ ἐπανέλαβον, ἐτι ἀνωθεν τῆς ἐπιγραφῆς ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας φέρει κοίλωμα ὁ λίθος, μαρτυροῦν ὅτι ἐκεῖ ἦν ἐστηριγ-

μένον τὸ ἀγαλμα, περὶ οὗ ἐν τοῖς κάτω γραμμασι γίνεται λόγος. Ἀλλὰ τὸ ἀγαλμα, τίς αἶδε, πῶς κατεστράφη, ἢ ποῦ κείται φυλαττόμενον ἢ ἐντεθαμμένον μένει μόνον ἢ ἐπιγραφῆ, διακρινούσα τὸ φιλόστοργον αἰσθημα τοῦ ἀναθέτου, ἄξιον τῷ ὄντι διακρινούσας.

Μετὰ τὴν μητρόπολιν ἐπεσκέφθημεν τὸ κτίριον τῶν σχολείων, εὐρύχωρον καὶ καλλιτετον οἰκοδόμημα, ὅπερ ὀφειλομένη εἰς τὴν φροντίδα τοῦ ἀριδίου τῷ ὄντι μητροπολίτου Βιζύης Γρηγορίου (τοῦ μετὰ ταῦτα Χίου, 1837—1856).

— Τὸ κτίριον αὐτό, ὡς βλέπεις, εἶπον τῷ φίλῳ μου, ἐκτίσθη ὅπως χρησιμεύη διὰ τὴν ἀλληλοδιδασκτικὴν καὶ ἐλληρικὴν σχολὴν κατόπιν συστάσεως καὶ νηπιαγωγείου, μέχρις οὗ δι' αὐτὸ ἰδιαιτέρον ἀνεγερθῆ οἰκοδόμημα, πρὸς ὃ φιλοτιμίας ἐργάζεται ἡ ἀνατολὴ ἀδαφότης ἡ Πένη, ἀποτελουμένη ἐκ φιλοπροσώπων νέων, προσωρινῶς τώρα, ἀλλ' ἀκαταλλήλως ὄλως, διετέθη μέρος τι τῶν ἰσοκίων τῆς μητροπόλεως. Οἱ παραστάτες κατὰ τὴν ἔγερσιν τοῦ κτιρίου τούτου τῶν σχολῶν μὲν λέγουσιν ὅτι πολλὰ μάρμαρα εἰργασμένα, συντρίμματα ἀγαλμάτων καὶ κεφαλαὶ μάλιστα σῶσι ἐτέθησαν εἰς τὰ Θεμέλια· δι' αὐτὸ φαίνεται ἔγινε καὶ στερεώτερον τὸ κτίριον, ἐν ᾧ τῆς μητροπόλεως τὸ πάτωμα, ὡς εἶδες, διὰ τοῦ ἐκατέρωθεν πρὸς τοὺς κατακαθίσκοντας τοίχους ἐπικλινούσ, μὰς ἐνθυμίζει τὰ καταστρώματα τῶν πλοίων. Οὐδὲν ἀπίθανον μετὰ παρέλευσιν ἐτῶν, παρὰξενός τις, ἀλλὰ πλούσιος Ἄγγλος, λαμβάνων γνώσιν τῶν ἐν τοῖς Θεμελίοις τοῦ κτιρίου τούτου ἐντεθαμμένων μαρμάρων καὶ κεφαλῶν, νὰ πληρώσῃ ἀβρῶς τὴν ἀξίαν καὶ νὰ τὸ ἀντρέψῃ ὅπως ἐκθαύψῃ καὶ λάθῃ ἐκεῖνα.

Ἄφ' οὗ ἐξήλθομεν καὶ τῆς σχολῆς — Αἱ, εἶπον πρὸς τὸν φίλον μου, ἄλλο πλέον ἐκ τῆς ἐνορίας τῆς Πλάτας δὲν ἔχω νὰ σοὶ δείξω ἐδρῶσονται πού καὶ πού ἐπιγραφαί τινες ἐντεταχισμένα, ἀλλ' εἶνε ὄλως κακολωθωμένα καὶ ἀνευ ἐννοίας τινὸς συμπληρωμένης. Ἐδῶ πού βλέπεις εἰς τὸ ἀπέναντι τοῦ σχολείου οἰκώπεδον, λέγουσιν οἱ σχεπτόμενοι, νὰ ἀνεγείρουν τὴν νῆαν ἐκκλησίαν τῶν αὐτῶν τὸ μέρος τὸ λέγουσιν τώρα Στουράκι· πραγματικῶς εἶνε κατάλληλον τὸ μέρος πρὸς τοῦτο ἀπέναντι τῆς μητροπόλεως καὶ τοῦ σχολείου, ἐπὶ τῆς μεγάλης ὁδοῦ, πανταχόθεν ἀνοικτὸν καὶ περιόπτον καὶ ἡ βρύσις μὲ τὴν βαγρὰν τῆς πλησίον φαίνεται ὅτι καὶ ἄλλοτε ἐδῶ

ὑπῆρχεν ἐκκλησία καταστραφεῖσα εἰς τὰ πέριξ, ἀνασκευασμένου τοῦ ἐδάφους κατὰ καιρούς, προφαίνουσι εἰς φῶς τόφοι λιθοκτιστοὶ καὶ μαρμαροκαλύπτοι εἰς ἓνα τούτων, λέγουσι, εὔρον μίαν χρυσοῦν κανθῆλαν καὶ τεμάχια χρυσοῦραντου στολῆς· φαίνεται ἦτο τάφος κἀνεὸς ἀρχιερέως. Κατόπιν τούτων κλείων τὸν περὶ Πλάτωνα λόγον μου, σὲ προσκαλῶ νὰ ὑπάγωμεν εἰς περίπατον.

Εἶπον καὶ ἔπειρα ἀπὸ τῆς χειρὸς τὸν φίλον μου ὅπως μοὶ ἀκολουθήσῃ. Δι' ἑδῶ, μικανδρείως βαινούσης, καὶ ποῦ μὲν εὐρυνομένης, ποῦ δὲ στενωμένης, καθίσσον δηλονότι ἐσπάρησαν ἢ εὐρίσκονται ἐν ἀναπαύσει οἱ ἐκατέρωθεν ἄγροί, ἐφθάσαμεν μετὰ ἐνὸς τετάρτου παρθεῖαν εἰς τὸν λεγόμενον Ἄνα-δερῆν, τὸν παραρρέοντα δηλονότι τὴν Βιζύην ῥυάκι. Ἐκεῖ, παρὰ τὴν ὄχθην αὐτοῦ, ἐπὶ τῆς γλῶσσης, ἐκαθέστημεν, ταξιθετούμενοι εἰς ἀνοδοδέσμην, τὰ ἄπερ καθ' ὄδον ἐσουλῆζομεν ἄνω.

— Ἐδῶ, εἰς τὸ ῥυάκιον αὐτὸ καθ' ἐσπέρας πέρυσιν, ποῦ ἦτον ὁ Πάτροκλος ἐδῶ, ἠρχόμεθα πρὸς περίπατον καὶ ἀνεπαυόμεθα καθήμενοι εἰς τὴν γλῶσσην. Μίαν ἐσπέραν, ὅπως καὶ ἡμεῖς ἀπόψε, ἀφ' οὗ ἔδεσε τὴν ἀνοδοδέσμην του, κατόπιν, ἐν ᾧ ἐθεώρει τὸ ῥυάκιον, ἠκούσθη μονολογῶν ἐν ὠραῖον ποιηματάκι, τὸ ὁποῖον καθεῖς ἐσπέραν ἐρχόμενος δὲν λείπει ἀπὸ τοῦ νὰ ἀπαγγέλλω· ἐννοεῖται δὲ πολλὴ προθυμίως καὶ ἀπόψε, ἀφ' οὗ ἔχω ἀκροατὴν μου ἓνα φίλον τοῦ Πατρόκλου· ἀκουσον λοιπὸν :

ΤΟ ΡΥΑΚΙ.

1

— Τρεχάτο, σιγανὰ, καταβαίνεις,
δὲν ἴμιλις εἰς κἀνεὸν ῥυάκι,
βιαστικῆ μήπως ἔχεις δουλειά;
οὔτε κἂν στιγμή μὴ νὰ νῆσάνης
δὲν ἐστάθης καὶ οὔτε λιγάκι
νὰ μᾶς δεῖξῃς ποῦ ἔχεις λαλιά.
Ἢ πολὺ σου ἡ βία αὐτὴ
χαρὰ κρίπτει ἢ λύπη φρικτὴ;

2

— Σ' ἀγκαλιὰ ἄρροσέρη, λουλουδάτη,
ἐκοιμήμουν πλάτῃ ξαπλωμένο
κ' ἔβλεπ' ὄνειρ' ἀγάπης γλυκά.

Χέρι πλὴν καὶ φωνὴ μὲν, "Αχ! νά τη!
μὲ ζυγνῶ, μὲ σκουντᾶ τρομαγμένο;
εἰμὴν σαπίζη, ἔμπροσ βιαστικά.
'Ἀπὸ τότ' ὄλο τρέγω μ' ὀρμή,
χωρὶς ποῦ νὰ σταθῶ μὰ στιγμή.

— Ἄνεξαρτήτως τῆς φιλίας καὶ τῆς ἐκτιμῆσεως, ἣν ἔχω περὶ τοῦ ποιήσαντος, δὲν δύναμαι, ἀπήνητην ὁ φίλος, παρὰ νὰ ἐπιδοκιμάσω καὶ ἀναγνωρίσω τὴν κατάλληλον ἐκφραστικὴν τῶν στίχων τούτων. Προσάκις, ὅπως παραπονεῖται τὸ ῥυάκιον, χαίρομεν ἀμέριμνοι ἐπαναπαυόμενοι εἰς τοὺς κλίπους τῆς εὐτυχίας καὶ εὐδαιμονίας, ἣν ἐφικτὴν δι' ἡμᾶς ἐθεωρήσαμεν καὶ ἀρκετὴν καὶ ὅμως κικὴ χεῖρ, καὶ κακίστη φωνή, ὅπως τὸ ταλαίπωρον ῥυάκιον, μᾶς ἐξωλεῖ καὶ μᾶς στέλλει μακρὰν νὰ πορευθῶμεν, ὡς περιπλανώμενοι Ἰουδαῖοι τοῦ μύθου.

Ἐγερθέντες ἐκεῖθεν καὶ παρὰ τὸν ῥοῦν τοῦ ῥυακίου βαίνοντες, ἐφθάσαμεν ἔμπροσθεν γηραιῶν ἰταῶν, ὡς βαγγίς ἐνετύθη ἀποκαλοῦσιν αὐταὶ ἐπὶ τῆς ὄχθης τοῦ ῥυακίου ἀναδλαστήσασα καὶ πρὸς αὐτὸ κλίνουσαι τοὺς κλώνους, δύναται νὰ προσομοιωθῶσι πρὸς γυναικάς, ἃν ἡ κόμη ἀπλεκτος ἐκατέρωθεν περιπίπτει, λουσιμένας δὲ χεῖρας καὶ πόδας εἰς τὸ ὕδωρ. Παρ' αὐτὰς στάς ἐπέδειξα τῇ φίλῃ Γεωργίῃ τὰ ἐπὶ τοῦ κορμοῦ τῆς μᾶς αὐτῶν ἐγγεγραμμένα γράμματα.

— Βλέπεις αὐτὰ, τῷ εἶπον· ἐδῶ δόσκις ἠρχόμεθα μὲ τὸν Πάτροκλον, ἐκαθήμεθα καὶ εὐχαριστεῖτο ἐκεῖνος νὰ χαράτῃ ἐπὶ τοῦ κορμοῦ τὰ ἀρχικὰ γράμματα τοῦ δνόματος τῆς ἀγαπητῆς του· ἠκολούθη τὴν συμβουλὴν τοῦ ἀρχαίου Ῥωμαίου ποιητοῦ, ὅστις ἐπὶ τούτῳ ἔγραψε τοὺς γνωστοὺς ἐκείνους ὠραίους στίχους, καὶ οὗς παρεδῶν καὶ μιμούμενος καὶ ὁ ἡμέτερος φίλος ἔγραψε τοὺς ἐξῆς ἰδικούς του :

ΤΟΝΟΜΑ ΤΗΣ.

1

Τόνομά της τὸ γλυκὸ,
τοῦ ζῶφ· χαρὰ μὲ δίνει,
δὲν τὸ βρισκῶ φυσικῶς
στολισμὸς ποτὲ νὰ γείνη
σ' ἓνα μέριμα σκληρό,
ἢ σὲ χάριτι τὸ νερό.

2

Εἰς τὴν κάθε μου πνοῇ
ἢ καρδίᾳ τὸ μνημονεῖται
σιγαλά, χωρὶς βοῇ
καὶ τὸ χέρι μου γυραῖται
νὰ τὸ γράψω σὺ χλωρὸ
καρμὸ δένδρου ποῦ θὰ βρῶ.

3

Ὅσο κείνο θὰ ζητῇ
ὕψηλὰ νὰ ἀναβαίη
κ' ἢ ἀγάπη φλογιστῇ
τὴν καρδίᾳ μου θὰ θερμαίη
καὶ θὰ μ' ἔχη ὄλο γερὸ
ὅπως κείνο θὰν χλωρὸ.

— Ὡραία, ἀπήνησεν ὁ Γεώργιος· ὁ Θεὸς τὸν εἰσήκουσε καὶ τοῦ ἐξεπλήρωσε τοὺς πόθους τῆς καρδίας.

Ἀποχαιρετίσαντες ἰτέας καὶ βυάκιον, ἐστρέψαμεν, τὴν πρὸς τὴν Βίξαν λαδόντας, ὅπως ἐπανέλθωμεν οἴκαδε. Ὁ ἀρματηλάτης δαδούχος τοῦ στερωμάτος κατήρχετο εἰς τὸ ἄκρον κάτω ἐκεῖ τῆς πεδιάδος ὅπως ἀναπαυθῆ ἀπὸ τῶν κόπων τοῦ ἡμερησίου δρόμου του διεκρίνετο ἡδὴ ἡ φλόξ καὶ ἡ ἐρυθρότης τῆς κυρᾶς, ἐν ᾗ ἐθερμαίνετο τὸ ὕδωρ, δι' οὗ ἐμελλε νὰ καθαρῆσιν καὶ λουσῆ ἑαυτὸν καὶ τὸ ἄρμα του ἄντικρυ, ὡς ἐν πανοράματι τελείῃ, ἐξετείνετο ἡ Βίξα, ἧς διεκρίνοντο κἀλλιστα αἱ συνοικίαι καὶ τὰ ἐν αὐταῖς οἰκοδομήματα ἢ δόσις τοῦ ἡλλοῦ καὶ ἡ ἀρξικμένη νὰ ἐπιφαίνηται ἑσπερινὴ ὀμίχλη παρεκίνουον τὸν θεώμενον νὰ προσομοιάσῃ τὴν Βίξαν πρὸς κόρην, περιβαλλομένην τὸν νεκτερινὸν αὐτῆς πέπλον.

— Εἰπέ μοι, εἶπον τότε, στραφεῖς πρὸς τὸν φίλον Γεώργιον, πρὸς τί δύνῃσαι νὰ παρομοιάσῃς ὅπως παραστήσῃς ἀκριβῶς τὴν κατὰ συνοικίας ταύτην ἔκτασιν τῆς Βίξας; ἐγὼ ἰδοῦ πῶς τὴν φαντάζομαι. Νομίζω ὅτι ἔχω ἀπέναντί μου ἐκεῖ που ἐπὶ τῆς κλιτίος ἰστάμενον πελώριον τι πτηνόν, ἀποδλέπον πρὸς ἡμᾶς μὲ ἀναπεπταμένως τὰς πτέρυγας· ἢ καρπῆ ἀποτελεῖ τὸ διοικητήριον καὶ τὸ σῶμα τὴν ἑντὸς τῆς παλαιᾶς ἐντειχίστου περιοχῆς μωαμεθανικὴν συνοικίαν τοῦ Κολέ· αἱ πόδες κάτω εἶνε ἢ τῆς Πλάτσας συνοικία· καὶ ἐκ τῶν δύο πτερόγων ἢ μὲν δεξιὰ ἀνταποκρίνεται εἰς τὸν Καραῆ μαχαλέ, ἢ δὲ ἀριστερὰ εἰς τὸν Γιαζῆ μαχαλέ.

— Τὸ πτηνόν σου, ἀπήνησεν μειδιών· ὁ φίλος Γεώργιος, εἶνε ἐκεῖνο, φαίνεται, περὶ οὗ εἰς ψεύστης διηγεῖτο ὅτι τρία του αὐτὰ ἤρκεσαν νὰ κλείσουν τὸν πορθμὸν τοῦ Βοσπόρου.

Μετὰ τὴν Πλάτσαν τὴν ἀκόλουθον ἡμέραν μετέθεμεν πρὸς ἐπίσκεψιν τοῦ Καραῆ μαχαλέ· ἡ συνοικία αὕτη ἀπέχει περὶ τὸ τέταρτον τῆς ὥρας ἀπὸ τῆς Πλάτσας· καὶ ἐκτείνεται ἐπὶ ἡρέμα ἀνωψομένης πετρώδους κλιτύος, ἢ εἰς τοὺς πόδας τῆς ὁπίας κείται ἡ Πλάτσα· τὸ μεταξὺ ἐπεκτεινόμενον μικρὸν λεκανοπέδιον ἀποτελεῖται ἐξ ἀγρῶν καλλιεργουμένων καὶ νεκροταφείων μωαμεθανικῶν καὶ διαβρέχεται κατὰ μέσον ὑπὸ βυακίου, ὅπερ καθ' ἑδὸν κινεῖ τρεῖς τέσσαρας μύλους· ἐπὶ τοῦ βυακίου τούτου διατείνεται γέφυρα, φέρουσα τὴν ἐπινομιάν τουρκιστί· Τραπεζιάν-κιοκρουσῆ, ἢτοι γέφυρα Τραπεζιάντος, μᾶλλον ἴσως τραπεζουντία, ὡς ἐκ τοῦ πρώτου αὐτῆς βεβαίως κατασκευαστοῦ. Ἡ συνοικία αὕτη εἶνε κατὰ τὸ πλεῖστον μωαμεθανική· οἱ δὲ χριστιανοὶ στεροόμενοι ἐκκλησίας καὶ σχολείου, ἀναγκάζονται νὰ προσέρχωνται καὶ στέλλωσι τὰ παιδία των μέχρι Πλάτσας. Ἐν τῇ συνοικίᾳ ταύτῃ εὕρεται μεγάλη καὶ χονδρὴ πλᾶξ μαρμάρου, φέρουσα ἐπὶ τῆς μιᾶς αὐτῆς πλευρᾶς τὴν δε τὴν ἐπιγραφὴν:

ΒΕΒΤΑΛΙΣΣΤΛΑΚ
ΚΙΟΥΝΤΟΙΣΙΔΙΟΙΣΣΩΝΕΑΝ
ΤΩΚΑΙΤΗΣΥΝΒΙΟΙΣΣΑΝΤΟΥ
ΙΟΥΣΤΗΙΟΥΣΤΟΥΤΗΝΚΑ
ΜΑΡΑΝΚΑΤΕΣΚΕΥΑΣΕ

Ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη, ὡς ἐκ τοῦ περιεχομένου τῆς γίνεται δῆλον, τεθειμένη πρὸ τῆς εἰσόδου οἰκογενειακοῦ τάφου, χρονολογεῖται ἀπὸ τῶν χρόνων ἐκείνων τῆς βυζαντινῆς αυτοκρατορίας, καθ' οὓς οἱ ἄνωρωποι ἀπέλιπιδες καὶ περιδεεῖς, πρὸς τὴν γαλήνην καὶ ἀσφάλειαν τοῦ ἐτέρου βίου ἀποδλέποντες, ζῶντες κατεσκευάζον τοὺς ἰδίους τάφους· ἀπὸ τῶν χρόνων, καθ' οὓς ἡ ἰδιοκτησία τῆς γῆς, ἐν τῶν πρωτίτων καὶ ἀπαρτιτῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου, ἦν τι, ἂν μὴ ἀγνωστον, τόσον ὅμως σπάνιον τοῖς πολλοῖς, ὥστε ὁ ἡμέτερος τυμβωγέρτης, μετὰ δικαίας τῷ ὄντι ἐγκυχυήσεως, εὐεώρησε καλὸν νὰ ἀναγράψῃ ἐπὶ τῆς τοῦ τάφου του πλκαῆς, ὅτι ἀνηγέρθη οὗτος ἐν τοῖς ἰδίοις ἔκτου κτήμασιν· ἢ κατὰστασις αὕτη προέκυψεν ἐκ τοῦ ὅτι ἐπικρατήσαντος τοῦ ἀπαράτου ἐκείνου περὶ δουλοπαροικίας νομίμου, ἢ

ἰδιοκτησία τῆς γῆς ὀλίγοις μόνον ἀπέμεινε, κτήμα καὶ τούτοις δυσ-
εύστακτον, ὡς ἐκ τῶν ἐπιβαρυνόντων αὐτὴν φέρων, οἱ δὲ πολλοὶ τῶν
ἀνθρώπων κατήνησαν αὐτὸ τοῦτο ἔμφυχα παρακρήματα τοῦ ἐδά-
φους, κατὰ τὰ νομικὸν λόγιον : τὰ ἐπιχειρήματα εἶκαι τοῖς ὑποκειμένοις,
δηλαδὴ δουλολοπαροικοί. "Ἐξώ τῆς συνοικίας ταύτης, εἰς τὴν
ἐπιχειμένην βραχυδὴ ὄφρον, ὡς καὶ τὴν πλησίον φάραγγα τοῦ Ἄσμα-
λη-κρηῆ, ἀπαντῶντιν ἀρκετὰ δωμάτια, ἐντὸς τοῦ βράχου λελαξευ-
μένα· εἰς τὸ τελευταῖον μέρος ὑπάρχει καὶ ναύστακος, ἐν ἀχρηστίᾳ
νῦν, ὅπως ἐντὸς τοῦ βράχου λαξευθεῖς φαίνεται ὅτι ἐπὶ τῶν βυ-
ζαντινῶν χρόνων, ὅπως πανταχοῦ, καὶ ἐνταῦθα πολλοὶ ἦσαν οἱ τὸν
μοναχικὸν προελόμενοι βίον καὶ εἰς τὰ καταφύγια ταῦτα ἐγκατα-
διώσαντες.

"Ἀλλὴν ἡμέραν παραλάβων τὸν φίλον μου ἀνέβην εἰς τὸ Διοι-
κητήριον, ἐν ᾧ συνεσωρεύθησαν τὰ γραφεῖα ἀπαξοπέκτων τῶν ἐνταῦθα
δημοσίων ὑπαλλήλων καὶ ὑπηρεσιῶν τὸ οἰκοδόμημα τοῦτο μονώροφον
ἀλλ' εὐρύ, πρὸ ὀλίγου χρόνου ἀνεγερόν, καίτοι ἐπὶ τῆς ἀποτομω-
τέρας ἀκρας, τῆς δεσποζούσης τῆς Πλάτας βόρειως, καὶ φαίνεται
οἶονεῖ αὐτῆς ἐπιπροσέμενον. Ἀνέρχεται τις εἰς αὐτὸ δι' ὄρθιας, ἐξ
ἐννενηκοντα πέντε ἐν ὄλῳ βραχυδῶν, λιθοκτίστου κλίμακος, εἰς ἣν
προσθετέον καὶ τὰς ἐπὶ τῆς ζυλίνης, τὰς ἀπὸ τῆς ὄρας ἔσωθεν πρὸς
τὸν διάδρομον ἀγούσας. Ἡ ἐπιμολογία ἄρα αὐτῆ ἀνοδος εἶνε τὸ ἀσφα-
λέστατον δυναμόμετρον τῶν ἀνακρινόντων· ὁ περιεργὸς δύναται νὰ
καθίστη καὶ ἐξετάσῃ πόσοι δηλονότι ἀπνευστὶ ἀνέρχονται τὴν κλίμακα
καὶ ἄλλοι μετὰ πόσους σταθμούς. Τὸν Γεώργιον κατέπληξε τὸ σθένος
γέροντός τινος, συναβαθύνοντος μεθ' ἡμῶν τὴν κλίμακα. — Καὶ σὺ
ἀπ' εἰδῶ, παπού ; τὸν ἠρώτησα. — Ἄλλ' ἵνα γὰρ ἔχει, παιδιὰ μου, ἀπα-
κρίθη μετὰ τόγου δικαίας τινος ἐγκυρήσεως. — Τὸν βλέπεισ αὐτόν,
εἶπον, ὅτε ἀνέβην καὶ ἔστημεν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τῆς κλίμακος·
εἶνε ἀπὸ τὸ ἄντικρυ χωρίον τῆς Μαγνητικῆς καὶ ἔρχεται πεζός,
διὰ τὸ ὅποιον ὁ ἀκπλαγῆς ἄμα ὡς μάθης ποῖαν ἡλικίαν ἔχει· προ-
χθὲς προσελθὼν μάρτυς διὰ μίαν ὑπόθεσιν προσήλθε λοιπὸν καὶ
ἐκάθισεν ὅπως ἀποκριθῆ ἀπέναντι τοῦ ἀνακριτοῦ· ἀμέσως ἐκίνησε
τὴν χεῖρα καὶ ἐξήγησεν ἀπὸ τὸ ζουνάρι του νὰ βγάλῃ τὸ τσιπουμάκι
του· ὁ ἄνθρωπος ἤθελε μὲ τὸ κέρι του, καπιζῶν δηλαδὴ, νὰ ἀνα-
κριθῆ ὁ ἀνακριτὴς ἑμῶς, ἀσπλαγχνίας, ἐννοεῖται, ὅπως πάντοτε, δὲν

τοῦ τὸ ἐπέτρεψεν· ὅταν λοιπὸν ἤρχιται τὴν ἀνάκρισιν καὶ τὸν ἠρώτησε
τί δουλεῖα κάμνει, ξεύρεις τί τὸν εἶπε ; τὴν ἡμέρα μεθῶ καὶ τὴν
νόκτα κοιμούμαι· κατόπιν ἐξήγησε νὰ τῷ εἶπῃ πόσων ἐτῶν εἶνε· δὲν
γνωρίζω, τῷ ἀπευρίθη, νὰ τὰ λογαριθμῶ· ξεύρω μόνον ὅτι ὑστερα
ἀπὸ τέσσαρα χρόνα ὁ ἡμῶν σωστὰ ἑκατὸ χρόνου· δὲν εἶνε τώρα,
εἰπέ μοι, ἀξίος θαυμασμοῦ ὁ ἀνὴρ ;

Μόλις ἐξέλιθης τοῦ Διοικητηρίου ἔχεις ἀπέναντι σου οἰκοδόμημα
τι, οὐ ὑπερθεὶν ὑψοῦται μνηρῆς, χρησιμεῖον σήμερον ὡς ἀποθήκη
τῆς δεκάτης· τὸ κτίριον εἶνε ἀρχαῖον, ἀπὸ τῶν βυζαντινῶν χρόνων
ἀριθμοῦν ἡλικίαν τὸ δὲ λεγόμενον ὅτι ἀνέ-
καθεν πρὸς ὀρθοκεντικὸν σκοπὸν ἀνηγέρθη δὲν δύναται τις νὰ παραδεχθῆ, παρακινούμενος ἐκ
τοῦ σχήματος τῆς κατασκευῆς του· εἶνε μέγα τετράγωνον, οὗτως
ὑπέρεκται ἐκτάκτως λιθοκτίστου ὅλος· ὥστε φαίνεται ὅτι κατ' ἀρ-
χῆς ὡς σχολῆ ἢ βιβλιοθήκη ἐχρησίμευε· τίς οἶδε μήπως ἔχομεν
ἀπέναντι μας κἀνὲν δικτάγιον = βιβλιοθήκην τῶν βυζαντινῶν
Θελοῦσι νὰ εἴπωσιν ὅτι ὁ παλαιὸς οὗτος ναὸς ἐτιμάτο ἐπ' ὀνόματι
τοῦ ἁγίου Νικολάου.

Ἀπὸ τοῦ Διοικητηρίου ἀμέσως ἄρχεται ἡ μωαμεθανικὴ συνοικία
τοῦ Καλέ, περιλαμβάουσα ἅπασαν τὴν ἐντὸς τῶν τειχῶν τῆς ἀρ-
χαίας πόλεως περιχώρην· διότι δὲν δύναμεθα νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι
καὶ κατὰ τοὺς βυζαντινοὺς χρόνους ἐκτὸς τῶν τειχῶν δὲν κατώ-
κουν, καθότι διαφεύδουσι τοῦτο τὰ ἀνακαλυπτέμενα ἐν τῇ Πλάτῃ
ἐρείπια. Δεῖψαν καὶ τοῦ περιβήλλοντος ἄλλας τείχευς σώζονται σή-
μερον αἱ βάσεις, δύο ἕως τρεῖς πῆχεις τὸ ὕψος, καὶ ἀποτελοῦνται
σήμερον τὰ θεμέλια τῶν ἐπ' αὐτῶν οἰκιῶν· περιώζεται ἐπίσης μία
πύλη τοῦ φρουρίου καὶ παρ' αὐτὴν ἡμέροθις τις πόργος· ἔξω δὲ τῆς
πύλης καὶ ἀνεξαρτήτως τοῦ φρουρίου, πρὸς τὰ κάτω ἕτερος ἐπίσης
ἡμιφρεπωμένον πόργος. Ἐπὶ τοῦ ἐξοχωτέρου μέρους τῆς συνοικίας
ταύτης ἐνεργεῖται τὸ τζαμίον τῆς ἁγίας Σοφίας· ἡ οἰκοδομὴ αὐτοῦ,
δρομικὴ μάλλον τὸ σχῆμα, φαίνεται ἄγνοσα ἡλικίαν ὀκτὼ περίπου
αἰώνων. Ἀποβλέπων τις πρὸς τὸ εὐτελὲς τῆς οἰκοδομητικῆς τῶν πέριξ
καὶ ἔχων ὑπ' ὄψει τὴν ὀρμὴν, μεθ' ἧς ἐπιπίπτει ἐνταῦθα ὁ βορρᾶς,
καὶ μάλιστα εἰς οἰκοδόμημα, ὡς τὸ τῆς ἁγίας Σοφίας, ἐκτεθειμένον
εἰς πᾶσιν αὐτοῦ ἔροδον, δὲν δύναται νὰ μὴ θαυμάσῃ τὸν τρόπον καὶ
τὸ ὕψος, μεθ' ὧν πρὸ δικῶν αἰώνων ἔκτιζον εἰς τὰ μέρη ταῦτα.

Ἐξερχόμενοι τῆς τοῦ Καλέ συνοικίας καὶ τοῦ ἀρχαίου φρουρίου μεταβαίνομεν εἰς τὴν τοῦ Γραζῆ ἐπιταλουμένην, καθαρῶς χριστιανικήν. Ἐν αὐτῇ οὐδὲν ἔχομεν νὰ ζητήσωμεν καὶ νὰ ἴδωμεν τοῦτο μόνον ἀκούομεν ὅτι οἱ πλείστοι τῶν τῆς Πλάτσας οἴκοι ἐντεῦθεν τὴν καταγωγὴν ἔλαβον.

Διελθόντες αὐτὴν ἐσπέραν τινὰ καὶ ἐπὶ τέταρτον ὥρας ἀνάτη ὁδὸν βαδίσαντες ἀνέβημεν μετὰ τοῦ φίλου Γεωργίου εἰς τὸ λεγόμενον Καρά-κοτσέκι. Τοῦτο ἀποτελεῖ τὸ ὑψηλότερον σημεῖον τοῦ ὄπισθεν τῆς Βιζύης ὑπερνασταμένου βραχώδους πηρώνας· ἐπὶ τῆς κορυφῆς αὐτοῦ σχηματίζει ἀπαισιδὲς τὸ σχῆμα ὄμβλων καὶ ἀρκετὸν τὴν ἔκτασιν ὄροπέδιον, ὅπερ δάματα οἱ ἐγγύριοι ὀνομάζουσι· τὸ ὄροπέδιον τοῦτο πανταχόθεν εἶνε ἀπέκρημνον καὶ μόνον πρὸς τὸ τὸν μίσχον οὕτως εἰπεῖν τοῦ ἀπλου ἀποτελοῦν μέρος ὑπάρχει ἀνοδος στενὴ καὶ φυσική, δι' ἧς ἀνέρχεται τις ἀνω· παρὰ τὴν ἀνοδὸν ταύτην, τὴν κλιμακωτήν, ὑψοῦται τμήμα βράχου ἀποτόμως, ὅπερ φέρει ἀμυδρὰ ἕχνη λαξεύσεως καὶ φαίνεται ὅτι παριστᾷ, πλησίον ἀλλήλων, λέοντος καὶ ἀνθρώπου κεφαλῆς. Φίλος μου τις σεβαστὸς, πολλὰ μελετήσας καὶ περισσότερα ἐκ τῶν κολλῶν περιουσιῶν καὶ τῶν ἐπὶ τόπου μελετῶν διδασχολίαις, παρασυρόμενος δὲ καὶ ἐκ τῆς προσωνυμίας τοῦ δάματος, εἰκάζει μὴπως ἡ ἀρχαιοτάτη τοῦ τῶν Ἀστών βασιλείου πρωτεύουσα εὑρίσκειτο ἐκεῖ ἐπάνω φικισμένη, ἣν διεδύχθη κατέπειν ἡ κάτω, ἢ καὶ τὸ τῆς Βιζύης ὄνομα φέρουσα. Πρὸς παραδοχὴν τῆς γνώμης ταύτης ἀντεπεξέρχεται τὸ ὅλως ἀνακεπταμένον τῆς θέσεως, οὐδὲν εἰς τὴν ἀκρίβειαν ἐρμῆν τοῦ βραχῆ κατὰ τὸν χειμῶνα παρουσιαζούσης προπύργιον, εἶτι δὲ οὐδὲ τὸ ἐλάχιστον σημεῖον ἀρχαίων ἐν τῇ θέσει οὐκ ἔσται. Ἐπὶ τοῦ ὄροπέδιου τούτου ἀνερχόμενός τις κατὰ τὴν ἐνῆρξιν καὶ τὸ πέρας τοῦ βραχέως ἀνάπτει πυρὸν πρὸς γυῖσιν τῶν ἐπὶ τῆς πεδιάδος ἀφαστώτων χωρίων· οὐδὲν ἀπίθανον δὲ νὰ ἀπέμεινε τοῦτο ἐκ τῶν βυζαντινῶν φρουρῶν τῶν αἰνῶν ἀπὸ τῶν χρόνων τοῦ Ἀγαμέμνονος ἤδη μέχρις ἐπ' ἐσχάτων ἀπετέλουν καὶ ἀνεπλήρου τὴν τηλεγραφικὴν τῆς σήμερον συγκοινωνίαν. Ἀπὸ τῆς ὑψηλῆς ταύτης σκοπιᾶς τὸ θέμα εἶνε εὐρὺ καὶ ἐξίστιον· ἡ Βιζύα μετὰ τῶν συνοικιῶν τῆς ἀρκυίζεται, πρὸ τῶν ποδῶν σου καὶ πληροῖ τὴν ὄρσιν ἢ ἀπέφαντος ἐκτεινομένη πεδιάς· λέγουσιν ὅτι ἐν αἰθρίῳ καιρῷ εἰσὶν οἱ θύναμοι ἐντεῦθεν νὰ διακρίνῃται μέρος τῆς Προ-

ποντίδος ἐκ Ῥαιδεστού. Ὁ Γεώργιος καὶ ἐγὼ, ἐπὶ τῆς θέσεως ταύτης ἰστάμενοι, ἀκορέστως ἀνεκούμενοι τὸν ἔλαφρον καὶ ὑγιανόν ἀέρα καὶ ἐπεξετεινόμεν ἀπλήστως τὸ περιέργον βλέμμα μέχρι τοῦ ἀπαισιδίου σημείου τοῦ ὄρσιντος· ἐδέετομεν μόνον χωρὶς νὰ λαλῶμεν. Ἀφ' οὗ ἱκανοποιησάμεν ὅλως ἑαυτοὺς καὶ περιήλθομεν τὸ ὄροπέδιον τῶν δάματων ὁ φίλος Γεώργιος, περιεργῶς κινούμενος, ἠρώτησέ με ζητῶν πληροφορίας περὶ τῆς ὀνομασίας τοῦ μέρους.

— Τῇ ἀληθείᾳ, τὴν ἀπήνησα, καὶ ἐγὼ δὲν γνωρίζω τί νὰ σοὶ ἀποκριθῶ· τί ἀρὰ γε νὰ σημάτη ἢ λέξις Καρά-κοτσέκι; ὅπως εἶνε συντετημένη ἐκ τῆς Καρά-κοτσέκι = μαῦρον γερόντιον· ἀθλοῦν τί εἰδούς πλέον μαῦρον τὴν ὄψιν δηλαδὴ ἢ τὸ τριδῶνιον. Δηγοῦνται μόνον ὅτι ἐδῶ ἠσκήτευσεν πρὸ πολλῶν χρόνων Ἴριον τις, ἀγιώτατος τὸν βίον, ὅστις Πέμπτην τινὰ (ἢ παρὰ τὸς εἶνε μαωμεθωική), καταβὰς εἰς τὴν πόλιν, προσεκάλεσε νὰ μεταβῶσι παρ' αὐτῷ τὴν ἐκείνου ἢ πρόσκλησις ἦτο ὅπως κηδεύσωσιν αὐτόν, διότι ἔτε προσήλοον εἶρον αὐτὸν ἦδη τεθνηκότα. Πραγματικῶς δὲ παρὰ τὴν ἀνοδὸν, τὴν φέρουσαν πρὸς τὰ δάματα, ὁ δὲ δέκρινες βεβαίως μικρὸν τινα ἐντὸς τοῦ βράχου λαξευμένον ὀκλαμίσκον, ὅστις εἶχε καὶ ἰδιαιτέραν, ἐπίσης λαξευτὴν κλίμακα, τὴν ὁποῖαν ἔμοις οἱ ἀρχεῖοι, κατὰ τὴν ἀρχαίαν ἐκδοχὴν τῆς λέξεως, μανδραγονατζίδες κατέστρεψαν.

— Καὶ τί εἶνε αὐτοὶ οἱ μανδραγονατζίδες; μὲ διέκοψεν ἐρωτήσας ὁ Γεώργιος.

— Τὸ περὶ μανδραγονατζίδων θέμα, φίλε μου, εἶνε τῆ ὄντι ἀξίον δι' ἓνα Θεόφραστον δι' ἕξιν τῶρα ἠδύνατο δι' αὐτοὺς νὰ γράψῃ ἓνα λαμπρὸν χαρακτῆρα. Ἐγὼ ἀρκούμαι νὰ σοὶ δώσω μερικὰς περιέργους πληροφορίας· ὀνομασθησάν τριουτοτρόπως ἀπὸ τοῦ μανδραγονά, τὸ ὅποιον σημάζει παρὰ τοῖς ἐνταῦθα ὀθρακρῶν, καὶ ἐπομένως ὑπὸ τὴν λέξιν μανδραγονατζίδες περιλαμβάνονται οἱ ὀθρακρῶν διδάται, ἀλλήλως τοχιδάται· εἶνε ἀρετοὶ τοιοῦτοι ἐν Βιζύῃ· σύνθημάτων δύναται τις νὰ εἴπῃ ὅτι ἔχουν τὸ τοῦ Ἰωάννου· οὐ μὴ μείνη λίθος ἐπὶ λίθου πανταχοῦ ἀνασκαπτοῦσιν ἀνερευνῶντες τὸν ὀθρακρῶν, τὸν ὅποιον φαίνεται, καὶ τὰ εἰς τὰς ἐξοχὰς δημόσια εἰσοδομῆματα καὶ ἰερόματα παρ' αὐτῶν διατρέχουσι· τὸν μέγιστον τῶν κινδύνων δὲν ὑπάρχει π.χ. εἰς τὰ πέριξ κρήνη, μὴ καὶ ὄλου ἢ ἐν μέρει

ἀνασκαφείσα· τὰ ἴχνη τῆς διαβάσεώς των βλέπετε τὴν ἐπαύριον εἰς τὰς χεινοῦσας τάφρους, τὰς ὅποιαι ἀπαντᾷ. Οἱ μανδραγόνατζίδες οὕτε κόπου, οὕτε χρόνου, οὕτε δαπάνης φείδονται. Ἐρωδιασμένοι μὲ ἓνα μικρὸν σιδηροῦν ὄβελόν καὶ ἓνα σικαπτήρα, ἐξήρχετι ὁ μανδραγόνατζης ἀρ' ἐπέρας καὶ περιφέρεται εἰς τὰ ὄρη μέχρι πρωίας καὶ πολλὰκις ἐπὶ πολλὰς κατὰ σειρὰν ἡμέρας· ἔχει ἰδικόν του λεξικόν, εἰς τὸ ὁποῖον λεπτομερῶς περιγράφονται τὰ σημεῖα καὶ αἱ ἐνδείξεις, διὰ τῶν ὁποίων ὁδηγεῖται ὅπως ἀνακαλύψῃ τὰ μέρη, ὅπου δύναται νὰ ἀνεύρῃ κεκρυμμένον θησαυρόν· μελετήσας, ἢ κάλλιον ἀποστηρίχσας τοῦτον τὸν ὁδηγόν ὁ μανδραγόνατζης ἀκούρατος περιφέρεται εἰς τὰ ὑποπευθόμενα ἢ παρὰ χαιρεκλάου ἀνωμήλου μνηνετοῦ ἀναγλαθέντα αὐτῷ μέρη· ἀνερευαῖ πρώτον τὸ ἔδαφος διὰ τοῦ ὄβελου καὶ κατόπιν εἰς τὴν μικρὰν, ἣν οὐκ ἀπαντήσῃ, ἀντίστασιν, σπεύδει νὰ ἀνασκάψῃ ὅπως ἐκβάλλῃ εἰς φῶς τὸν λείθηρα, τὸν κεκληρωμένον δὲν ἠξέσω ἐκ πόσων καὶ ποίων νομισμάτων· γνωρίζω μανδραγόνατζίδες, ὅτινες, χρησιμώτατοι κατὰ τῶλλα, εἰς τοιαύτας αὐτόχρημα ἀνερωλίους ἐπιχειρήσεις ἐδαπάνησαν ὅλην τὴν ἐκ κληρονομίας περιουσίαν των καὶ ἐξακολουθοῦν ἀκόμη ἐξοδεύοντες τὸ γλισχροῦν περίσσευμα, τὸ ἀπομένον ἐκ τῆς ἡμερησίας ἐργασίας των· εἶνε πενητηκοντούτης καὶ πέραν ἔτι· καὶ ὁμῶς ἐξακολουθεῖ ἀκόμη ἐλπίζων καὶ διατηρῶν τὴν ἀγαθότητα τῶν νεανικῶν χρόνων· περιμένει ὅτι ἀφαικτως πλέον, ἐντὸς ὀλίγου, θάνακαλύψῃ τὸν βραχνίζοντα αὐτὸν θησαυρόν καὶ τότε πλέον, ὅπως ὁ τοῦ Εὐαγγελίου ἄρτων πλοῦσιος, ἐπαναπαυόμενος, οὐκ εἴπη ἀποτεινόμενος πρὸς τὴν ψυχὴν του τὰ γνωστὰ λόγια· ἀρελεῖς δυστυχεῖς! Δὲν γνωρίζουσιν ὅτι καὶ αὐτοὺς ἴσως ἐντὸς ὀλίγου ἀνάμεινι τὸ αὐτὸ τοῦ κλοῦσιου ἐκείνου τέλος.

Πρωίαν τιγὰ ὁ Γεώργιος ἐξηγήθη ἕλιως τετραραγμένως τὸν ἠρώτησα τὴν αἰτίαν μοι ἀπεκρίθη· — Δὲν γνωρίζεις τί φοβερὸν ὄνειρον εἶδον ἀπόψε! — Ω! καὶ μένε, τῷ παρτήρησα, πιστεύεις καὶ σὺ εἰς αὐτά; — Καθόλου· καὶ ὁμῶς. . . . ἂν ἠξέυρες πόσον εἶμαι συγκινημένος!

α Μοὶ ἐφάνη, ἐξηκολούθησε διηγούμενος τὸ ὄνειρον, ὅτι ἐγὼ καὶ ἡ Ἰωάννα, κρατούμενοι ἀπὸ τῆς χειρὸς, ἐκείνου μὲν περὶπατον εἰς τὸ μέρος ἀκριβῶς, ὅπου πηγαίνομεν συνήθως μαζῆ, δηλαδή παρὰ τὴν ὄχθην ἐκεῖ κάτω τοῦ Ἄνα-θερέ· ὅτε αἰφνης, δεινῶς ὠρούμενος,

ἐξορμᾷ ἀπ' ἐκεῖ πλησίον εἰς λόκος· ἐπιτίθεται κατὰ τῆς Ἰωάννας, τὴν ἀποσπᾷ ἀπὸ τὴν χεῖρά μου καὶ τὴν παρασύρει· πλὴν ἐν ᾧ προχωρεῖ, πῶς γίνεται, ἐξαλισθαίνει παρὰ τὸ χεῖλος τοῦ ῥύακος καὶ πίπτει ἐντὸς· ἀφανίζεται τὸ ρεῦμα τὸν ἀπάγει πνιγμένον· ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ ἡ Ἰωάννα ἔδειαν ἐκβάλλει φωνήν· λιπόθυμος πίπτει καὶ ἐγὼ ἔντρομος ἐξυπνῶ· τί λέγεις ἀρὰ γε νὰ σημάτη; Ἀλλὰ βεβαίως διακρίνω τὴν ἀπορίαν σου ζητεῖς νὰ μάθης ποῖα αὐτὴ ἡ Ἰωάννα· ἀναγκάζομαι λοιπὸν νὰ σοὶ διηγηθῶ τὰ κατ' αὐτήν, ἢ κάλλιον νὰ σοὶ ἀνοίξω τὴν καρδίαν μου, ἐλπίζων ὅτι ἴσως τοιούτοτρόπως εὖρη ἀνακούσιόν τινα ἀπὸ τοῦ πιέζοντος αὐτὴν δεινοῦ βάρους.

» Ἐγεννήθη ἐν εἰς τὸ Δεμίρ-δέσι, χωρίον καθαρῶς χριστιανικόν καὶ ἀπέχον περὶ τὴν μίαν ὥραν ἀπὸ τῆς Προύσης, τῆς πρώτης πρωτεύουσας τοῦ κράτους τῶν Ὀσμανιδῶν τὴν αὐτὴν ἡμέραν καὶ ὥραν, καὶ ἦν ἐγεννώμενη ἐγὼ, ἔβλεπε τὸ φῶς εἰς τὴν γειτονικὴν αἰκίαν καὶ ἡ Ἰωάννα ἡ σύμπτωσις αὐτῆ τῆς γεννήσεώς μας, εἰμάρτο· ὀλεθρῶς νὰ ἐπενεργήσῃ καὶ τίς οἶδεν ἀκόμη πόσον ἐπὶ τοῦ βίου καὶ τῶν δύο μας. Ἦδη ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας οἱ γονεῖς ἐκατέρου τῶν νεογεννητῶν ἀπεφάνθησαν καὶ παρεδέχθησαν ὅτι, ἀφ' οὗ ἄπαξ ἦλθον μαζῆ εἰς τὸν κόσμον, ἀνωθεν ἦσαν προωρισμένα τὸ ἐν διὰ τὸ ἄλλο, ὅπως συζήσωσι θηλονότι ἐπὶ τὸ αὐτὸ ὡς σύζυγοι· ἄλλοις λόγοις μᾶς ἠρραβῶνισαν ἕκαστε. Καὶ ἀπὸ πολλοῦ μὲν αἱ οἰκογένειαι ἡμῶν ἦσαν ἐν φιλικαῖς σχέσεσι, τὸ τελευταῖον ὁμῶς γεγονὸς ἔτι μάλλον φιλικωτέρας καὶ στενωτέρας κατέστησε τὰς μεταξὺ αὐτῶν σχέσεις. Κατόπιν τούτων, ἐννοεῖς πλέον καὶ ὑπὸ ποῖον πνεῦμα, προήγετο καὶ ἡμῶν τῶν παιδίων ἡ ἀνατροφή καὶ συνετελεῖτο ἡ μεταξὺ τῶν δύο ἀνατροφή. Μοὶ διηγούντο οἱ γονεῖς μου ὅτι μίαν ἡμέραν μετέδη ἡ μήτηρ μου εἰς ἓνα ἐκ τῶν πολλῶν ἐν Προύση φυσικῶν λουτρῶνων, ὅπου ἐν τῷ μέσῳ ὑπάρχει ἐρύχωρος πλήρης δεξαμενὴ· μετ' αὐτῆς εἶχε συνέλθει καὶ ἡ μήτηρ τῆς Ἰωάννας· συνεπαίξομεν λοιπὸν οἱ δύο μαζῆ παρὰ τὸ χεῖλος τῆς δεξαμενῆς ταύτης, ὅτε, πῶς ἔγεινε, ὀλισθήσασι ἡ Ἰωάννα ἔπεσον ἐντὸς· ἀμέσως βλέπετε καὶ ὁ φίλος σου σπεύδω καὶ πίπτω ἐπίσης, ὅπως θῆθεν ἐξαγάγω καὶ λυτρώσω τὴν φίλην μου· εἶδον καὶ ἔκαθον οἱ παρόντες, κατατρομάξαντες, ὥστε νὰ ἐκβάλωσι καὶ

τοὺς δύο ἐκ τῆς δεξαμενῆς, ὅπου παρ' ὀλίγον νὰ πνιγῶμεν. Αὐτὸ καὶ μόνον πιστεύω δύναται νὰ σοὶ ἀποδαίξῃ ἀρκούντως πῶς ἢ ἀπὸ τοσοῦτο τρυφερᾶς ἡλικίας, — ἡμεῖθα τότε ἕως κέντε ἐτών, — πῶς λοιπὸν ἢ ἀπὸ τοιαύτης ἡλικίας ἐμφυτευθεῖσα συμπάθεια, εἰς ὅποιον, προΐουσης τῆς ἡλικίας, βαθμῶν φιλίας καὶ ἀγάπης καὶ ἔρωτος δύναται νὰ ἀναπτυχθῇ καὶ φθίσῃ. Αὐτὸ μὲ ἀπκλάσσει τοιοῦτοτρόπως ἐπίσης νὰ σοὶ εἰπῶ πῶς ἐμεγαλώσαμεν καὶ πῶς τὰ παιδία ἔγειναν ὁ μὲν μείραξ, ἡ δὲ κόρη ἢ λεγομένη ἡμῶν μνηστὴα ἐπὶ τέλους, ὡς ἐκ τῆς καθ' ἡμέραν ἐπὶ τὸ αὐτὸ συμβῶσις, ἔλαβε τοιοῦτο κύρος ὡσεὶ διὰ τοῦ ἐπισημοτέρου ἐν χρήσει τρόπου εἶχε συναφθῆ ἡγάπα ὁ εἰς τὸν ἄλλον καὶ ἡγαπώμεθα, ἀλλοίμονον! ἐμμανῶς.

» Ἡμῖν δεκαεπταετῆς ὅπταν μὲν ἡμέραν ἀπεχαιρέτιζον τὴν πατρίδα, τοὺς γονεῖς, τὴν Ἰωάννην μου μετέβαινον εἰς τὰς Ἀθήνας ὅπως ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ σπουδάσω τὴν φιλολογίαν. Ὅποσα δ' ἀκρυχ ἔχουσα τότε ἀπομακρυνόμενος! ἂν μὲ ἠρώτα κἀνείς τότε ποῖον ἄρα γε πρῶτον ἔκλαιον, δὲν ὅτ' ἠδυνάμην βεβαίως καθαρῶς νὰ ἀπαντήσω ἠσθάνομην ὅμως κἀλλιστα ὅτι ἡ καρδία μου πολλὰ ἐδοκίμαζεν ἀπομακρυνομένη τῆς φίλης μου Ἰωάννης. Δὲν παραδέχομαι ποτε ὅτι ἐπὶ ἀγαπωμένων, καὶ μάλιστα ὡς ἡμεῖς οἱ δύο, ἐλέχθη τὸ δημοτικὸν ἐκεῖνο: μάττι ποῦ δὲν βλέπονται, γλῆγορα λησμονοῦνται· ἐπ' ἐμοῦ, τὸ ἀνάπαλιν, κατ' ἀντίτροπον λόγον, ἐπανήργει ἡ ἀπομάκρυνσις αὐτή, διότι ὅπως ὁρώτατα ἐκφράζεται ὁ ῥωμαῖος ποιητῆς *caelum non animus nutant qui tras mare currunt*. Ἔϊνε ἀληθὲς ὅτι κατὰ τὰς παύσεις ἔσπευδον νὰ ἐπινέλω ὅπως τοὺς δύο μῆνας τῶν διακοπῶν διέλιθον ἐν τῇ πατρίδι μου, πλησίον ἐννοεῖς πλέον τίνος· ἀλλὰ τοὺς ἐν Ἀθήναις δέκα μῆνας πῶς διηρχόμην; δὲν ἦσαν ἀρκετοί, ὑπεραρκετοί μάλιστα, νὰ θέσωσιν εἰς ἀναστάτωσιν τὴν καρδίαν μου; ὁ Θεόκριτος λέγει πού:

οἱ δὲ ποθοῦντες ἐν ἡματι γηράσκουσιν·

ἀληθέστατον. Ἐτυχεῖς δι' ἐμὲ ἦτο ἡ σπουδὴ καὶ ἡ μαλέτη· ταῦτα ἦσαν ἀρκετὰ νὰ φέρωσιν ἀντιπερισπασμὸν καὶ νὰ διασκεδάσωσι τὴν ἐπὶ τῆς καρδίας μου ἐπιλαθήμενὴν καὶ βρῦνουσαν ἀγλίην τῆς Οὐλίφειας καὶ τῆς ἀνίας· ἀλλ' ὡς τε ἡ καρδία μου ἦτο καὶ πῶς ἐπιναπαυμένη ὤρισθη πλέον ὅτι εὐθὺς ἀμέσως μετὰ τὸ πέραν τῶν σπουδῶν μου καὶ

τὴν κτῆσιν τοῦ τῆς φιλολογίας διπλώματος, ὡς συμπλήρωμα καὶ ἐπίστευσις τῶν ἀγώνων μου, θὰ ἐπῆρχετο ἢ μετὰ τῆς Ἰωάννης διὰ γάμου συνένωσις μου.

» Τὸ πέμπτον ἤδη ἔτας ἀνεχώρουν ἐν Προβόσῃ εἰς Ἀθήνας ἦτο τὸ τῶν ἐξετάσεών μου, τὰ βάραντά μου, ἢ κἀλλιον καὶ τῶν δύο μας, ἐμελλόν πλέον νὰ λιβῶσι τέλος. Ἡ Ἰωάννη μετὰ καὶ τῶν ἄλλων συγγενῶν καὶ φίλων εἶχεν ἐξέλθει μέχρι τίνος ἀπὸ τοῦ χωρίου πρὸς ἀποχαιρετισμὸν μου· ἀπέτεινον αὐτῇ τὸν τελευταῖον διὰ τῆς χειρός, ὅτε, προχωρῶν συγχρόνως εἰς τὸν δρόμον μου, προσέβρουσα τὸν πόδα καὶ ἔπεσον κτυπήσας δεινῶς εἰς τὸ πρόσωπον εἰς ἐκ τῶν ἐλλειπόντων ἐκ τῶν ὀδόντων μου, ποῦ βλέπεις, ἀπὸ τότε μὲ ἀφῆκε συντριβείς· ἐδέησε μάλιστα ὡς ἐκ τῆς σπουδικότητος τῆς πληγῆς νὰ ἀναδόλω τὴν ἀναχώρησίν μου ἐπὶ μίαν ἕλην ἐδδομίδα. Ἄχ! ἦτο τοῦτο ἀκρίτος δι' ἐμὲ οὐρανός· καὶ δι' αὐτὸς σήμερον, εἰς τὴν ὄψιν τοῦ οὐραίου ὄψεο σοὶ διηγήθην, ἡ καρδίκα μου δὲν λέγει νὰ ἠσυχάζῃ ὑποπτεύεται καὶ περμιμένει κἀτι τι νὰ ἴδῃ καὶ νὰ πάθῃ καὶ ἴδου πῶς δικαιολογοῦνται αἱ ὑπόνοιαι μου αὐταί. Πραγματικῶς ἀνεχώρησα κατόπιν καὶ ἀπὸ δύο ἡδὴ μηνῶν εὐρισκόμην ἐν Ἀθήναις, ὅτε τελευταῖον λαδὸν ἐπιστολὴν ἐκ τῆς πατρίδος πληροφοροῦμαι ὅτι ἡ Ἰωάννη συνεζεύχθη μετὰ τοῦ Πέτρου. . . Ἀκουσμα φοβερόν ὡς φαρμακὰρὰ δίστομος μάχαιρα διεπέρασε διαμπερῶς τὴν καρδίαν μου! παρ' ὀλίγον νὰ πέσω ἐμβρόντητος ἐμπρὸς εἰς τὸ ταχυδρομεῖον, ὅπου καὶ σπεύδων ἐξ ἀνυπομονησίας ἐστάθην καὶ ἀνεγίνωσκον τὴν ἐπιστολὴν ἀναγινώσκω αὐτὴν καὶ πάλιν ἐκ δευτέρου δυστυχῶς ἢ ἐπάρχτος περὶ Ἰωάννης εἶδησις εἶνε πραγματικὴ καὶ δὲν εἶνε κακὴ ἀντίληψις τῶν γραφομένων. Ἀμέσως καταβαίνω εἰς Πειραιᾶ καὶ ἐπὶ τοῦ πρώτου τυχόντος πλοίου ἐπιβιβάζομαι ἵνα ἀπέλω εἰς τὴν πατρίδα μου φθάνω ἐκεῖ, ἐρωτῶ· τετέλεσται ἡ Ἰωάννη, ἀμέσως μετὰ τὸν γάμον τῆς, τὴν ἐπαύριον ἀνεχώρησεν, ἄβηλον ποῦ, μετὰ τοῦ συζύγου τῆς. Ζητῶ νὰ μάθω πῶς προήλθεν ὁ γάμος οὗτος καὶ φρίττων ἔμαθον τὰ ἑξῆς.

» Ὁ υἱὸς πλουτοῦ τινὸς ἐκ τῶν γειτόνων, πλουτοῦ ὅμως, πλουτήσαντος ἐν κικλία καὶ ἀμαρτήματι, ἠράσθη καὶ ἠράσθη φεθ! ἀκρατήτως τῆς Ἰωάννης. Βλέπων τὸν ἔρωτά του ὑπὸ τῆς κόρης μετὰ προσβολῆς ἀπορριπτόμενον, ἐσκέφθη νὰ καταφύγῃ εἰς τὴν βίαν,

καὶ δὴ τὴν ἀχρειεστέραν, τὴν ἀξιοκακιστῆραν πασῶν, τὴν ἠθικὴν. Ὁ πατὴρ τῆς Ἰωάννας ἦτο εὐκατάστατος· περιεπλήθη ἕως εἰς τὴν μεταξοσωληνοτροφίαν καὶ ἀπώλεσε μεγάλη ποσὰ, ζῆμιμοι-θεῖς ἔνεκεν ἀσθενείας, ἧτις ἀναφανείσα ἐξείργης καὶ ἐπὶ τινα κατὰ συνέχειαν ἐτι παραθεῖσα περιήγαγε τὸν ἄνδρα, ὥστε, ἐκτὸς τῶν ἐπιζομένων κερδῶν, ν' ἀπολέσῃ καὶ αὐτὰ τὰ κεφάλαια· εἰς τοιαύτην περιελθὼν θέσιν ἠναγκάσθη νὰ δανεισθῆ καὶ κατέστη οὕτως ἀκὼν ἀσειλέτης πολλῶν λιρῶν καὶ εἰς τὸν πατέρα τοῦ Πέτρου. Ὁ Πέτρος δεινῶς ἐρῶν τῆς Ἰωάννας, μέγα δὲ ἰσχύων καὶ παρὰ τῷ πατρὶ, καθὼ μακροβίωτος καὶ ἀνακάρης, κατορθοῖ ὥστε ὁ ἀγαθὸς γέρον, ὁ πατὴρ τῆς Ἰωάννας, νὰ τεύῃ εἰς τὸ διλήμμα: ἢ νὰ δώσῃ δηλαδὴ τὴν θυγατέρα του εἰς τὸν Πέτρον, ἢ νὰ ἔμεινῃ εἰς τὴν φυλακὴν, ὡς μὴ πληρόνων τὰ χρέη του. Ὁ γέρον, φυσικῶ τῷ λόγῳ, ἔφριξεν εἰς τὸ ἀκουσθαι τοιαύτης προτάσεως, τῶσον ὡς ἐκ τοῦ αἰσχροῦ αὐτῆς, αὐτῆς καὶ ἑαυτὴν θεωρουμένης, ὅσον καὶ διὰ τὰς ὀλεθρίας συνεπειάς, ἃς ἠδύνατο, παραδεκτὴ γενόμενῃ, νὰ προξενήσῃ εἰς τὴν ἄλλως εὐπαθῆ καρδίαν τῆς θυγατρὸς του· τοῦτου ἕνεκα, καθὼ γνωρίζων ἐκ τῶν προτέρων κάλλιστα τὴν κλίσιν τῆς καρδίας τῆς, οὐδὲν αὐτῇ ἀπετέλμησε νὰ ἀνοκοινώσῃ, ἐν καρτερία δὲ περιέμενε τὴν ἡμέραν ὅπως ἐκτελέσῃ τὸν δευτέρον ἔρον τοῦ διλήμματος. Ὁ Πέτρος ἕως, ὁ κακοῦργος, προλαμβάνει καὶ διὰ τινος τρόπου κατορθοῖ νὰ καταστήσῃ τῇ Ἰωάννα γνωστὴν τὴν θέσιν, τὴν δύσκολον, ἐν ᾗ εὕρισκτο ὁ πατὴρ τῆς. Ἡ Ἰωάννα, ἔμα μαθοῦσα τοῦτο, ἔσπευσε προθύμως νὰ θυσιάσῃ τὴν εὐδαίμονίαν τῆς εἰς τὸν βωμὸν τῆς πατρικῆς στοργῆς, καὶ ἀκόντος καὶ θαυρόντος τοῦ πατρὸς τῆς, ὡς ἦκουσα κατόπιν, νὰ δεχθῆ ὅπως συζευχθῆ μετὰ τοῦ Πέτρου. Ἡ Ἰωάννα δὲν ἐδάκρυε, πλην ὁ Θεὸς μόνον γνωρίζει τί ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς ἀνεκυνάτο. . . . ἡ δυστυχὴς!

« Τὴν ἐπαύριον τοῦ γάμου, μὴ θέλουσα οὐδὲ καὶ στυγερὴν πλέον νὰ παραμείνῃ ἐν τῷ τόπῳ, ὅπου ὡς ποιμπόλυγες διεσπάρησαν καὶ ὡς κωνὸς διελύθησαν πάντα τὰ χρυσὰ τῆς θείρα καὶ πᾶσαι αἱ γλυκαὶ τῆς ἐλπίδες, ὅπου τὰ πάντα σκοτεινὰ τῇ ἐφάνοντο καὶ πρῶθεν αἰκρῆς ἐδύνης, κατηνέγκασε τὸν Πέτρον ὅπως συναπέλωσιν εἰς Κωνσταντινούπολιν ἐμεῖ ἐγκαταλείπει αὐτὸν νύμφη ἀνύμφευτος καὶ φεύγει. . . .

« Ἐπὶ δεῖκα τῶρα ἔτη περιέρχεται τίς εἶδε ποῦ, στέλλουσα κατὰ πᾶν ἔτος συντομὸν τι ἐπιστολίον, δι' οὗ ἀναγγέλλουσα ἐτι καλῶς ἔχει τὴν ὑγίειαν καὶ ὅτι ζῆ τὴν διδασκαλίαν μετεργασμένη, ἐπάγεται ἐν τέλει οὐ ἀνευ παραπόνου τινὸς ἐκτελεῖ τὴν εἰς ἰσθίου ἐξορίαν καταδικην τῆς. Ὁ πατὴρ τῆς ὀλίγον ἐπέζησεν εἰς τὸ ἀνοίγειν τοῦτο τραῦμα ἐν τῇ πατρικῇ του καρδίᾳ· δὲν παρήλαθ δὲ ἔτος καὶ ἡ σύζυγος αὐτοῦ τὸν παρηκολούθησεν εἰς τὸν τάφον· ἡ Ἰωάννα ἔμεινε οὕτως ἄρρανή· ἀλλὰ καὶ πάλιν, μὴ γνωρίζουσα τὴν συμφορὰν, ἐξκολούθει ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος ἐπιστέλλουσα τὴν τακτικὴν περὶ αὐτῆς ἐξαγγελτήριον ἐπιστολὴν εἰς τοὺς ἀγαπητοὺς γονεῖς τῆς, καὶ ἂ γράφει ἢ ταλαίπωρος! . . .

« Ὁ Πέτρος καὶ αὐτὸς εἰς τὰ ἔτη τῆς Ἰωάννας βαίνων δῆθεν καὶ αὐτῇ ἀναζητῶν ἀπουσιάζει ὁμοίως ἀπὸ τοῦ χρόνου τοῦ γάμου του ἐν τῆς πατρίδος, καὶ τῶν γονέων καὶ τῶν φίλων τί ἔγινε; ποῦ εὕρισκται ἐκείνος τούτων; ἀθῆλον.

« Ἀλλὰ καὶ ἐγὼ ἐπίσης τελειώσας τὰς σπουδὰς μου καὶ ἐπιστρέψας εἰς Ἀθηνῶν δὲν ἔμεινα ἐν τῇ πατρίδι· ἀπὸ δεκαετίας περιφέρομαι ἐπὶ δεκάτῃ ἔτη διηλλοῦν ἑλλην τὴν νοτίαν παραλίαν τῆς Μαύρης Θαλάσσης, ποῦ μὲν διδάσκων, ποῦ δὲ διδασκόμενος· ἀρχαιολογικὰς ἀθλοῦντι ἐρεῖνας ποιοῦμενος· δύο δὲ ἔτη τῶρα συμπληροῦνται, καὶ ἂ εὕρισκομαι ἐν Ὁρέῃ κατὰ τὰς παύσεις μεταβαίνω τακτικῶς εἰς τὴν πατρίδα, ἀλλὰ δὲν δύναμαι πλεῖον τῆς ἐβδομημέρας νὰ διαμείνω ἢ καρδία μου αἰμάσσει αἰσθάνομαι ἐτι ὅλη πληγὴ καθίσταται· καὶ σιωπηλὸς καὶ βαρυπενθῶν ἀποχαιρετίζω αὐτῇ, δι' ἀγνωστον διεύθυνσιν μεταβαίνων. Ἄχι δὲν γνωρίζω ἐν τῶν τριῶν ἡμῶν περιπλαναμένων τίς ὁ μᾶλλον ἀξιολόγητος, τίς ὁ περισσώτερον δυστυχὴς! . . .

« Ἦναι ἀληθὲς ἐτι εἰς πάντα ἄλλον ὁ ἐπισωδῆποτε συναφθεῖς οὗτος γάμος ὁδὸ παρεῖχε τὴν ἀφορμὴν, ὅπως καὶ πραγματικῶς νόμιμ δικαιοῦται, νὰ διακόψῃ πάντα αὐτοῦ μετὰ τῆς Ἰωάννας δεσμὴν καὶ νὰ συνενώσῃ τὴν τύχην του μετ' ἄλλης· ναί, εὐδὲν μοι τὸ ἐκ τοῦ νόμου κώλυμα· ἀλλὰ δὲν εἶνε γελοῖον αὐτὸ ὅπερ λέγω; τί εἶνε τὸ νεκρὸν γράμμα τοῦ νόμου ἀπέναντι τῶν ζωῶν ἐπιταγῶν τῆς καρδίας; ἴστω ἀράχνης, ἀπέναντι ἀλώσεως χαλυδάνης! Παιητῆς, μὴ ἀγαπήσας φαίνεται ποτε, ἔγραψε τοὺς ἑξῆς στίχους:

Ὅποταν δ' εἰς τὸν ἐραστὴν ἐλπίς δὲν ἀπομείνη
καὶ ἡ ὁρμὴ τοῦ ἔρωτος μαραίνεται καὶ σβύνει·

εἰς ἐμὲ ἕμως συμβαίνει ὅπως τὸ ἐναντίον· διότι, ὡς εἶπον ἀνωτέρω, ὁ γράφας δὲν ἐδοκίμασε τί ἔστιν ἔρωσις· ἐν τῷ τοῦναντίον ὁ γνωρίζων τί ἐστὶν ἔρωσις, ὁ λαός, οὕτινος ἀποτελοῦμεν τὰ σπλάγγνα, ἐν τινι αὐτοῦ διατίχῳ πληρέστατα ἐκφράζεται καὶ ζωηρότατα ἐξελκονίζῃ τὴν ἐσωτερικὴν μου κατάστασιν:

Φίλω νὰ σὲ λησμονήσω, μὰ ἡ καρδιά μου σὲ ποιεῖ
αὐτὸς ἡ πρώτη μου ἀγάπη σὺ 'σαι κ' ἡ παντοτινὴ.

Καὶ ἔπως δένθρον εἰς τὴν ἀρμόζουσαν αὐτῇ γῆν φυτεῦμενον καὶ ὁ πρὸς τὴν Ἰωάνναν μου ἔρωσις, ἀπαξ ἐρριζωθεὶς ἐν τῇ καρδίᾳ, ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέρας βαθύτερον μὲν κάτω βάλλει τὰς ρίζας, ὕψηλότερα δὲ ἄνω καὶ πολυκλαδεστέρους ἀνατείνει τοὺς κλάδους. Ἐξ ὧσιν λοιπὸν μέχρι τοῦδε σοὶ εἶπον ἐννοεῖς πλέον κάλλιστα διατί καὶ πόσον ἐπενήργησεν ἐπὶ τῆς ψυχῆς μου τὸ χησιμόν ὄνειρον ἔπερ εἶδον.»

Ὁ Γεώργιος δὲν εἶχεν ἔτι συμπληρῶσαι τὸ τέλος τῆς ἐπιδύνου τοῦ ιστορίας, τὸ ὁποῖον δὲν γνωρίζω διατί καὶ ἐμὲ κατέστησε μελαγχολικόν, ἔτε ἔρχονται καὶ μοὶ ἀναγγέλλουσιν ἔτι ἀγνωστός τις, ἀρτίως ἀρκεύμενος, ἡτοικτόνησε, κτυπηθεὶς διὰ μαχαίρας, εἰς τὸ ἀντικρὺ τῆς μητροπόλεως κερφενίου. Περίεργοι νὰ μάθωμεν τί συμβαίνει ἐξήλομεν καὶ εἰ δύο. Μεταθὺς εἰς τὸ ὑποδειχθέν μέρος καὶ ἐρωτήσας ἔμαθον ὅτι ὁ χθὲς ἀρ' ἐσπέρας ἐλθὼν καὶ κατοικήσας αὐτόθι ἀγνωστος ἐξήτησεν ἀμέσως πληροφορίας περὶ τῆς διδασκαλίας· μαθὼν δὲ ὅτι κατήγετο ἐκ πλησιοχώρου τῆς Προύσης χωρίου οὐδὲν ἀπήντησε· τὴν ἐπαύριον προσκαλέσας τὸν κερφωλίην καὶ καθίσας παρά τὴν θύραν τοῦ κερφενίου παρήγγειλεν αὐτῷ ἅμα περὶ τῆς διδασκαλίας νὰ τῷ ὑποδείξῃ τὰ ἑαυτοῦ ὁ κερφωλίης ἀπένευσε καὶ ἐκμίσησεν ἀμέσως τὴν αἰτηθεῖσαν φιλήν οἰνοπνεύματος, ἐξ ἧς πίνων ὁ ἀγνωστος ἐπελέκει συγχρόνως, διακοσθεάζων, ζυλάριόν τι. Μετ' ὀλίγον διαβαίνει ἡ διδασκαλίσα μεταβαίνουσα εἰς τὸ σχολεῖον· ὁ κερφωλίης ὑποδεικνύει αὐτῷ ταύτην· οὗτος δὲ ρίψας βλέμμα ἐπ' αὐτῆς ἡμίγριον καὶ τὴν κεφαλὴν σείων, μετὰ γόου ἐμφαίνοντος ἀπελπισμὸν: «δὲν εἶνε ἐκεῖνη», εἶπε, καὶ ἄμ' ἔπος, ἄμ' ἔργον, ὦθησε μὲθ' ὁρμῆς κατὰ μέσον στηθὸς τὸ ἐν τῇ χειρὶ

μαχαιρίδιον ὁ σπεύσας ἀμέσως ἱατρὸς εὔρεν αὐτὸν ἀναισθητοῦντα καὶ πλέοντα ἐν τῷ αἵματι.

Λαθὼν τὰς πληροφορίας ταύτας ἔστρεψα καὶ εἶδον τὸν ἱατρὸν — Πῶς πάγει, τὸν ἠρώτησα — Δὲν ἀπέθανε μὲν, εἶπεν, ἀλλὰ καὶ καλὸν δὲν ἔχει τῷ μένει ὀλίγων στιγμῶν ζωὴ. Λέγων ταῦτα ὁ ἱατρὸς ἔσπευδε συγχρόνως ὅπως παράσῃ φάρμακόν τι εἰς τὸν πληγθέντα, ἔτε μεταστραφεὶς καὶ ἐγὼ βλέπω τὸν Γεώργιον ἀκίνητον ὡς ὄργανον ἱσταμένον καὶ βλοσυρῶ τῷ βλέμματι ἐνατενίζοντα πρὸς τὸν ἀγνωστον ἐπιθανάτιον· εἰς τὸ ἱατρικόν, ἔπερ ἤγγισαν εἰς τὴν βινά του, ἠνοῖξεν οὗτος βραδέως τοὺς ὀφθαλμούς, ἐξέδαλε μύχιον στεναγμὸν καὶ ρίψας τὸ βλέμμα ἀκίνητον ἐπὶ τοῦ φίλου μου, — Γεώργιε! ἀνεπρόσβλητος καὶ συγχρόνως διὰ τῆς χειρὸς, ἐξαγαγὼν ἀπὸ τοῦ θυλακίου, προσήνεγκεν αὐτῷ φάκελλον, περικλείοντα φωτογραφίαν — Λάθε τὴν· εἶνε τῆς Ἰωάννας, τῆς ὁποίας κατόπιν δέξω τῶρα ὀλόκληρον ἔτη τρέχω ἐπιμωρήθην ἀρκετά, διότι δὲν ἠθέλησα νὰ παραδεχθῶ ὅτι ἦτο, εἶνε καὶ ὅτι ἦνε πάντοτε ἰδική σου· ἐξήτησα ὁ ἄθλιος νὰ σὲ τὴν ἀρπάσω· πλὴν ἔχε τὴν τῶρα μὲ χαρὰ γαίνεται σὲς εὐτυχεῖς καὶ ἐμὲ τὸν δυστυχῆ συγχωρήσατε καὶ λησμονήσατε δικαιοδομήνη καὶ χαμηλοτέρα, ὅσω προύχωρει, τῇ φωνῇ εἶπε τοὺς λόγους τούτους καὶ ἐξέπνευσεν.

Ἐν τῷ ἐξήπλου τούτου ἐκεῖ νεκρὸν, ἔπιπτεν ἀφ' ἐτέρου λιποθυμῶν εἰς τὰς ἀγκάλας μου ὁ Γεώργιος· τῇ βοηθείᾳ προσδραμόντων φίλων ὠδήγησα αὐτόν, συνελθόντα, εἰς τὸ δωμάτιον, ἔπου ἐπὶ μίαν ἐβδομάδα ἔκειτο πορροληρῶν καὶ τὸν ἔσχατον διατρέχων κίνδυνον. Καιρὸς βεβαίως ὅτι ἦτο τῶρα κατὰλληλος νὰ ἐκθέσω ὡς ἐν εἰκόني καὶ περιγράφω ὁποῖός τις ὁ Γεώργιος· ἀλλὰ παρέλειψα καὶ παραλείπω τοῦτο· ἐμάθετε τὰ παθήματά του, ἐγνωρίσατε τὴν καρδίαν του· δὲν ἀρκοῦσι ταῦτα; τί χρειάζεται περισσώτερον; ἢ μήπως ἡ καρδία δὲν ἀποτελεῖ τὸ πλεῖστον καὶ τὸ οὐσιωδέστερον τοῦ βίου καὶ τοῦ χαρμικτοῦ πάντός; Ἐξ τῶν λόγων, οὗς ἀπήγγειλε ὀνήτων ὁ αὐτοκτονήσας καὶ ἐκ τῆς ἐξετάσεως κατόπιν τῶν ἐπ' αὐτοῦ εὐρεθέντων χαρτίων ἔμαθον καὶ ἐπαίσθη πλεόν ὅτι αὐτὸς ἦτο ὁ τὴν Ἰωάνναν ἀπὸ τοῦ Γεωργίου ἀρπάσας καὶ βίαιως συζευθείς, ὁ Πέτρος δηλονότι.

Ὁ Γεώργιος, χάρις εἰς τὴν ἀνεκλήθητον ἀπαρτίωσιν καὶ περι-

ποιήσαν τοῦ δημοτικοῦ ἡμῶν ἱατροῦ ἐλυτρώθη ἀπὸ τοῦ κινδύνου καὶ μετὰ δέκα ἡμέρας ἀνίστατο τῆς κλίνης, ἀδύνατος ὅμως λίαν καὶ καταβεβλημένος. Ὑποδοθηῶν τὴν ἀνάρρωσιν αὐτοῦ καὶ ζητιῶν ὅπως ἐξαλείψω ἀπὸ τῆς μνήμης τὴν τελευταίαν αἰματιόρρακτον σκηπὴν ὠδήγουν αὐτὸν εἰς τὰ πλησίον χωρία καὶ συνήργουν ὅπως θησαυρίζῃ διάφορα ἀρχαιολογικὰ καὶ ἱστορικὰ σημειώματα, καὶ δὴ πλείστα ἔσα, ἀφορῶντα τὰ ἐν τοῖς περίξ περιωζόμενα ζῶντα μνημεῖα τοῦ λαοῦ. Ἐννοεῖται ὅτι τὴν πρώτην ἐπίσκεψιν ἐκάρμομεν εἰς τὸ χωρίον τῆς Μαγνημιτίσης, ὅπου ὁ φίλος Γεώργιος ῥητῶς ἐζήτησε νὰ μεταβῶμεν, ὅπως ἴδῃ καὶ γνωρίσῃ τὸ τόπον προσφιλέως τοῦ Πικροτάλου μέρος.

Ἦτο Κυριακὴ δτε προσήλθομεν ἐκεῖ κατ' εὐθείαν κατέβημεν εἰς τὸ σχολεῖον καὶ ἐκαθίσταμεν εἰς τοῦ διδασκάλου τὸ θωμάτιον, ἐπέχον τόπον ἐπισήμου δημοτικοῦ ξενοδοχείου. Ἐπὶ τῷ ἀκούσματι ἡγῶν αὐλοῦ καὶ τυμπάνου ὁ διδασκάλος ἐπληροφόρησεν ἡμᾶς ὅτι, κατ' εὐτυχίαν διὰ τὸν φίλον μου συγχυρίαν, ἐπρόκειτο τὴν ἡμέραν ἐκείνην νὰ παραστῶμεν εἰς τὴν τέλειον ἑνὸς γάμου. Συνήθως οἱ γάμοι πάντες ἐνταῦθα γίνονται κατὰ τὰς ἀπόκρουσιν τῶν δύο νηστειῶν καὶ πρὸ πάντων τὴν μεγάλην ἀπόκρουσιν ἐνίοτε μέχρι δέκα συσσωρευόμενοι μέλαν Κυριακῆν καὶ ἐπειδὴ ἀπαξίπαντες τελοῦνται ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, τὴν ἡμέραν ἐκείνην νομίζεις ὅτι εἶνε Πάσχα μέγα· μέχρι ἑσπέρας καὶ νυκτὸς βαθείας ἔτι ἡ ἐκκλησίαι ἀνοιχτὴ καὶ αἱ συνοδεῖαι τῶν νυμφευομένων, ἀλλὰ μὲν σοβαραὶ πρὸς αὐτὴν καὶ βραδέως χωροῦσιν, ἀλλὰ δὲ φαιδραὶ καὶ γοργοτέραι τῷ βήματι ἐπανέρχονται οὐκ ἔτι οἱ ἱερεῖς, ἐννοεῖται, ὅπως λέγει ὁ Λουκιανός, οὐδ' ἔσον τὸ εὖς κνίσασθαι σχολὴν ἄγευσιν νήστεις καὶ ἰδρωτὶ περιόρουτοι ἀναγκινώσκουσι καὶ ἐπαναγινώσκουσιν, ὡς μνηστὴρ σχολεῖου, τὴν ἀκολουθίαν τοῦ γάμου, χωρὶς οὐδ' ἐπ' ἐλάχιστον νὰ ἀγκυκατήσωσι τοῦναντίον εἶδον οἱ δικταίνόμενοι ὅτι ἤκουσαν ἐπὶ τοιαύταις περιστασεῖσιν αὐτοὺς λέγοντας: Κύρια κλήθυσον τὸν θυμὸν σου. Τὸ ἴδιον εἰς τὰ μέρη τὰῦτα εἶνε προσδιορισμένον ὅλον διὰ τὰς ἀνὰ τοὺς ἀγροὺς ἐργασίας ἐκτάκτως ὅμως συμβαλίνουσι καὶ τὸ ἴδιον ἐνίοτε γάμοι τινὲς καὶ τοιοῦτος ἔκτακτος ἦτο καὶ ὁ τὴν ἡμέραν ἐκείνην τελούμενος ὁ μνηστὴρ λαδῶν γινώσκιν ὅτι ἕτερος ἀντερώμενος τῆς κέρης σπασπὴ νὰ ἀπαγγέλλῃ αὐτὴν ἑσπέραν τινὰ, ἐπανακάμπτουσαν ἀπὸ

τῶν ἀγρῶν, ὅπερ καὶ οὐχὶ ἀσύνηθες, ὅπως μὴ μείνη λοιπόν, τὸ δὴ λεγόμενον, εἰς τὰ κρύα τοῦ λουτροῦ, ἐθεώρησε φρόνιμον νὰ προλάβῃ αὐτὸς ἐκεῖνον, συζευγνύμενος κατὰ τὰ νενομισμένα καὶ τὰ ἐν τῷ τόπῳ ἐθιζόμενα· ὡς ἀνωτέρω δὲ ἐμνησθῆν ὁ φόβος αὐτοῦ τοῦ νέου δὲν εἶνε ὅπως διόλου ἀνυπόστατος· πολλοὶ μάλιστα ἐκ τῶν περίξ χωρίων διὰ τοῦ τρόπου τούτου, τῆς ἀπαγωγῆς δηλονότι, κατώρθωσαν καὶ ἐπέτυχον ὅπως λάβωσι τὴν ἀρετὴν τῆς καρδίας των.

Εἶπον ἐν τοῖς ἄνω κατὰ τὰ νενομισμένα καὶ τὰ ἐν τῷ τόπῳ ἐθιζόμενα τῷ ὄντι ἐν τῷ χωρίῳ τούτῳ τοῦ γάμου τὴν τελετὴν δὲν ἀποταλεῖ μόνον ἢ ὑπὸ τοῦ ἱερέως τέλεισι τοῦ μυστηρίου· ἔχει ἄλλοι, πρὸ καὶ μετὰ τὴν τέλεισιν ταύτην ἐν ἰσχυρῷ ἔθιμα, ἅτινα ὅσον περισσότερα τόσον καὶ περιεργα καὶ ἀξιοσπούδαστα ὑπάρχουσιν ἐνταῦθα περιορίζομαι σήμερον ἀναγράφω ὅσα ἐκ τῶν ἐθίμων τούτων ἡμεῖς παρευρισκόμενοι ἀντελήφθημεν.

Ἐν πρώτοις, προπορευομένων τῶν κρατούντων τὸν αἰλὸν καὶ τὸ τυμπάνον, καὶ ἀκολουθούσης ἀρκετῆς συνοδείας, εἶδομεν κομιζόμενα τὰ τοῦ γαμβροῦ πρὸς τὴν νύμφην καὶ κατόπιν τὰ παρ' ἐκείνης πρὸς τοῦτον ἀντεπιστελλόμενα γαμήλια δῶρα, συνστάμενα εἰς ἐνδύματα. Ἐντὸς μ. π. ο. γ. τ. σ. α. περιειλημμένα (ἔθεν καὶ τὸ μ. π. ο. γ. τ. σ. α. λ. ι. κ. ι. — φερνῆ), νεανίας ἐπιδεικτικῶς αὐτὰ κρατῶν διὰ τῶν δύο χειρῶν σοβαρῶς προχωρεῖ· εἶνε δὲ τὰ μὲν τοῦ γαμβροῦ πρὸς τὴν νύμφην ἀποστελλόμενα: γούνα, φούστα, νδιμὶ (ἐξώδρακον, ἐκ τοῦ διμῆτου), γελέκι, ἀντερὶ, φέσι, ταπέσ φεσίου μὲ σατζάκια, βουρλιὰ (δίσμη) φλωρίων καὶ κουντοῦρες (τὸ δὲ ἄλλο λούστρινες) ἢ δὲ νύμφη ἀντεπιστέλλει τῷ γαμβρῷ τὰ ἐξῆς: βρακί (ἐσώδρακόν), ὑποκάμισον, γελέκι, τσεμπέρι (στρόφιον) μὲ πούλιατις (τρέμουσαι) καὶ μετὰ τὰ καὶ κερσὰ (καραδοσκακούλα). Κατόπιν μετὰ τῆς αὐτῆς παρατάξεως εἶδομεν ἐκ τοῦ παραθύρου τῆς σχολῆς ὁδηγούμενον εἰς τοῦ γαμβροῦ τὴν οἰκίαν τὸν κουρέα τοῦ χωρίου ὅπως ξυρίσῃ αὐτόν· φέρων ἀπὸ τῆς ζώνης αὐτοῦ ἐξηρητημένην τὴν ἐπισήμεν θερματινὴν ταινίαν τοῦ ἐπαγγέλιματος καὶ ἐροημένα ἐπ' ὤμων κατάλευκα προσώφια, ἐκράτει ἐπιδεικτικῶς εἰς τὰς δύο χεῖρας τὰ ἄλλα αὐτοῦ ἐργαλεῖα, τὴν ἀπαστράπτουσαν δηλονότι λεκάνην καὶ τοὺς ξυρεὺς μετὰ τῆς ψαλίδος. Περιμεινάντες νὰ ξυριθῇ πρῶτον ὁ γαμβρὸς μετέβημεν καὶ ἡμεῖς κατόπιν ὅπως ἴδομεν τὰ γινόμενα. Εὗρομεν πλῆθος ἀρκετῶν

νέων ἐν τῇ αὐτῇ τῆς οἰκίας συνηθροισμένων· δύο ἐξ αὐτῶν, ἐπὶ τῷ πητος, ἐν τῷ μέσῳ ἐστρωμένου, ἱστάμενοι, ἐκράτουν ὑψηλά, ὑπεράνω τῆς κεφαλῆς τοῦ νομφίου, τὸν λεγόμενον παστόν ὁ παστός εἶνε κύκλος ἐκ λιγυῶ των βραλοποιῶν, ἀπ' οὗ ἀπικουροῦνται διὰ νήματος ἐξηρητημένα χάρτινα ἀνήθη, σταφίδες ξηραὶ ἐν νήματι περασθεῖσαι, ὡς ἐπίσης καὶ φούσαι (κύκλοι ἀραβοσίτου ἐν σποδιᾷ ἐψημένοι). Κίττωθεν τοῦ παστοῦ ἄλλοι ἐνέδουον τὸν γαμβρόν· ἐπίτηδες εἶχον μιν φάσει περὶ τὰ τέλη, ὅτε δηλονότι συνεπληροῦτο ἡ ἐνδυσίς. Αὕτη, ὡς ἀνωτέρω ἐδείχθη, ἀρχεται ἀπὸ τοῦ ὑποκαμίστου καὶ τοῦ ἐσωθράκου ὁ γαμβρός κἀνοηταὶ καμαρόνων ἐπὶ αὐτοσχεδίῳ ἔδρας, ἔχων τοὺς πίδαξ ἐντὸς λακάνης, πεπληρωμένης σίτου τὴν ἔδραν ἀποτελοῦσι τρεῖς γωνιᾷ (ὅπως ἐνταῦθα λέγουσι, τρία δηλονότι μαξιλάρια μινδερίου), σταυροειδῶς τὸ ἐν ἐπὶ τοῦ ἄλλου τεθειμένα· τὰ ἐνδύματα παρουσιάζει ὁ νουὸς (παράνυμφος) καὶ εἰς πᾶν ἕκαστον τούτων ὁ γαμβρός δέον νὰ ἀσπασθῇ τὴν χεῖρά του· εἰς τὰς περικνημίδας, ἀς θὰ ὑποδύσῃ, ῥίπτουσιν ἐντὸς κέκκοις ὀρέξης καὶ κερματίαι, ἅτινα ἐπικητοῦνται τὴν ἐπαύριον συναγόμενα ἀπὸ τῆς νομφικῆς παστόδος. Ὅτε προσήλθομεν περιέδουον εἰς τὸν γαμβρόν σταυροειδῶς, ἔμπροσθεν καὶ ὀπισθεν ἀπὸ των ὤμων πρὸς τὴν ἀσφύν, δύο μαυδίλια, μεγαλοσπερεῖς εἰσὲν ταινίας περαστήμων· εἰς τὸ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς φέσιον προσέδεσαν τὰ τεμπέριον (πολύχρον καὶ λεπτοδραντον μαυδίλιον), εἰς δ' ἐφήρασαν πρὸς κῆμον ἀνήθη νεγγητὰ καὶ τέλλια (τραῖς). Συμπληρωθείσης οὕτω τῆς ἐνδύσεως ἐθρόνισαν τὸν γαμβρόν ἐπὶ τῆς προσημνηνευθείσης ἔδρας, μεθ' ἧς ὠδήγησαν καὶ ἐκάθισαν ἐπὶ των γονάτων του ἐν παιδίῳ· τοῦτο δέον νὰ ᾖ ἄρσεν, κρισιτότερον καὶ ἔχον ζώντας ἀμφοτέρους τοὺς γονεῖς ὑποσημαίνει δὲ ὅτι τῷ ἐπεύχονται ἵνα καταστῇ ταχέως πατὴρ παιδίου· καὶ παιδίον ὅταν λέγωσιν ἐνταῦθα ἐννοοῦσι μόνον τὰ ἄρσεν· οὕτως ἀκούεις αἰφνης νὰ σοὶ λέγωσιν· ὁ δαίνας ἔχει δυὸ παιδιὰ· ἓνα κρέτσει· Ἡ τελετὴ τῆς ἀμφίσεως ἐπερατώθη διὰ τῆς κλάσεως τοῦ κουλικίου ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ γαμβροῦ· τὸ κουλικί (κουλοῦρι) εἶνε ἄρτος ἐπὶ τούτῳ κατασκευασμένος καὶ ἐψημένος· περιέχει ἐντὸς σταφίδας καὶ καρῦδια κοπανισθέντα καὶ ἀλείφεται ἔξωθεν διὰ μέλιτος. τούτων ὁ νουὸς κρατῶν σπᾶνει ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ γαμβροῦ, ἀπ' οὗ ἐνδύσῃ, μεθ' ἧς τὰ τεμάχια διανεμόνται εἰς ἅπαντας τοὺς παρευρι-

σομένους. Μετὰ τὴν ἀρτοκλασίαν τούτην ἐπῆλθε τὸ χειροφίλημα· ὁ γαμβρός, κατὰ σειράν βαινῶν, ἠσπάσατο τὴν δεξιάν ἀπαξασάντων των παρόντων, ἐπευχόμενων αὐτῷ τὰ εἰκότα, αἱ εὐχαὶ δὲ αὐταὶ καὶ αἱ προσήσεις ἐπεκυρώθησαν εἰς διὰ τῆς περιαιγωγῆς τῆς ἐνδόξου πηλίνης φαίλης, ἧτις ἐπίσης κατὰ σειράν, ἀπὸ χειρὸς εἰς χεῖρα μεταδίνουσα, ἐποιήσατο τὸν κύκλον τῆς ὀμηγύσεως.

Οὕτως ἐλήξεν ἡ ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ μελλονόμενου προγαμιαία τελετὴ, ἧς ἀμέσως ἅπαντες, προηγούμενων των τὸν αὐτὸν καὶ τὸ τύμπανον παιζόντων, ἐξήλθομεν εἰς τὴν τῆς νύμφης κατοικίαν κατευθυνόμενοι. Ἡ θύρα τοῦ δωματίου, ἐν ᾗ περιέμενον ἡ νύμφη, δὲν ἦτο ὅπως ἤθελε προσδοκᾷ τις ἀνοικτή, ἀλλὰ καλῶς κλεισμένη· ἐδέησε νὰ παρέλθῃ πολλὸς καιρὸς καὶ περισσοτέρα λογομαχία ἔτι ὅπως ἐνδύσῃ εἰς τρία λακτίσματα τοῦ γαμβροῦ καὶ ἀνοίξῃ καὶ εἰσεέλθωμεν οὕτως ἅπαντες ἐντὸς. Ἡ λογομαχία αὕτη συνίσταται εἰς τὸ ἐξῆς· ὁ παράνυμφος ἐκ μέρους τῆς συνοδίας τοῦ γαμβροῦ κρούει τὴν θύραν διὰ τῆς χειρὸς καὶ ἀπαντῶν εἰς τὴν ἔσωθεν φωνὴν λέγει· οὐ ἀπολέσαντες μίαν θάμα λῖθα καὶ μαθόντες ὅτι εὐρίσκειται ἐνταῦθα προσήλθου ὅπως τὴν παραλάβωσιν· οἱ ἐντὸς ἐκ μέρους τῆς νύμφης ἀρνούνται ὅτι οὐκ εἶδον τὴν θάμα λῖθα· μετὰ πολλὰ παραδέχονται ὅπως ἀντὶ χρημάτων αὐτὴν παραδώσωσι· ζητοῦσιν οἱ μὲν ἐπὶ τούτῳ ποσόν τι (100, 200 χιλ. γρ.), προτείνουσιν οἱ δὲ ἕτερον καὶ ἐν τέλει ἀντὶ ὀλίγων μόνον κερματίων ἐπέρχεται συμφωνία καὶ ἡ θύρα τοῦ νυμφῶνος, ὡς προέγραψα, ἀνοίγεται. Ὁ ἡμέτερος γαμβρός ἐκτὸς τῆς τακτικῆς τούτης δι' ἅπαντας φορολογίας (ἀποτινομένης ἐννοεῖται δι' αὐτὸν ὑπὸ τοῦ παράνυμφου) εἶχε καὶ ἄλλην ἐξαιρετικὴν δι' αὐτὸν· ἐπειδὴ ἡ νύμφη εἶχαν ἀδελφόν, ἀγοράσας ἐνὸς μισοῦ καὶ τὸ δι' αὐτὸν ἀπαραίτητον, κατὰ τὰ ἔθιμα τοῦ χωρίου, ζεύγος των ὑποδημάτων. Εἰσελθόντες εἰς τὸ δωμάτιον εὗρομεν τὴν νύμφην ἐνδεδυμένην καὶ περιμένουσαν ἐπὶ ποδῶς εἰς τὸ γκούσικο (γωνίαν), ἔχουσαν παρ' ἑαυτῆς τὴν παράνυμφον καὶ ἄλλην φίλην. Ὅπως ὁ παράνυμφος παρίσταται εἰς τὴν ἀμφίσειν τοῦ γαμβροῦ, αὐτὸ τοῦτο πράττει καὶ ἡ σύζυγός του (νουὸς) εἰς τὴν τῆς νύμφης. Ὁ γαμβρός, ἄμα ἐμὸς, κατ' εὐθείαν ἔθραμε πρὸς τὴν νύμφην· ἔθραμεν αὐτὴν πρῶτον εἰς τὸ μέτωπον καὶ κατόπιν τὴν δεξιάν καὶ τὴν ἀριστερὰν παρσίαν διὰ τοῦ μαυδηλίου, ὅπερ ἐκράτει, καὶ μετὰ τοῦτο στραφεῖς ἀπέλυσε καὶ διεσκορπίσθη εἰς τὸ

θωμάτιον τὸ περιεχόμενον τοῦ μανδηλίου, συνιστάμενον εἰς ὄρυζαν καὶ κεράττια (μεταλλίλια). Κατόπιν προσεκίνησεν αὐτὸς τὴν νύμφην καὶ ἡ νύμφη ἐκείνην δι' ἐλαφρᾶς προσκλίσεως τοῦ σώματος καὶ ἡ συνοδία ἐτέθη εἰς γραμμὴν πρὸς ἐκκλίνησιν. Προηγείται ὁ γαμβρός, ὑποδασταζόμενος ἐκατέρωθεν ἀπὸ τῆς μισοχάλης ὑπὸ τοῦ παρανύμφου καὶ ἄλλου τινός· ἔπεται γυνὴ τις ἑλλουσα τὴν νύμφην διὰ μανδηλίου, προσδαδεμένου εἰς τὴν ζώνην τῆς (φαίνεται διὰ τὸ λέγεσθαι αὐτὴν θαμάλια), ὑποδασταζομένην κἀκείνην ἐπίσης ἐκατέρωθεν ὑπὸ τῆς παρανύμφου καὶ ἄλλης τινός γυναικός· ἡ νύμφη δὲ ὡς ἀγάλμα νὰ ὀδηγῆται ἀκινήτοσα δηλονότι τὰς χεῖρας, σιωπηλὴ καὶ κἀτοι βλέπουσα τούτου ἕνεκεν ἡ παρανύμφος θέον νὰ προσέχη ὅπως ἐν ἀνάγκῃ αὐτὴ ἀπομάσση τὴν βίνα τῆς. Ἐξερχομένης τῆς συνοδίας ἀπὸ τοῦ θωματίου καὶ τῆς αὐλῆς οἱ συγγενεῖς βαίνουνσι τὸ ζεύγος τῶν μελλονόμφων δι' ὄρυζου καὶ σίτου, τεθειμένου ἐντὸς κοσκίνου· τρεῖς δὲ οὗτοι μέχοι τῆς ἐξωθύρας τῆς κατοικίας προσκλινοῦσι διὰ προσκλίσεως. Ἐν τῇ ὁδῷ ἡ συνοδία ἐξακολουθεῖ βραδέως καὶ σιωπηλῶς βαίνουσα πρὸς τὴν ἐκκλησίαν, ἔπου πρὸ τῆς θύρας περιμένουσιν οἱ φίλοι καὶ οἱ ἄλλοι τῶν περιτέργων ἐκ τῶν συνεχωρίων. Ἐκὰς μέχρι τῆς θύρας ὠδηγήσαμεν καὶ ἡμεῖς τὴν νομφικὴν πομπὴν καὶ κατόπιν ἐπιβάντες τῆς ἀμάξης, ἐσπέρας ἤδη οὔσης, διηυθύνθημεν εἰς Βίξαν.

Κατόπιν τῆς Μακρυωτίσεως, ἣτις ὑπέρηρεσεν εἰς τὸν Γεώργιον, οὐχὶ τόσοσ διὰ τὰς ἐν αὐτῇ καλλονάς, ὧν ἄλλως τε καὶ στερεῖται, ἔλωσ, διότι εἶνε ἀθροισμα οἰκιῶν ἐν τῷ μέσῳ ἀγρῶν ἐκτισμένων, ὅσον διὰ τὰ ἐν αὐτῇ περιωζόμενα ἀρχαιοπαράδοτα ἔθιμα, μετέβημεν ἄλλην ἡμέραν εἰς τὸν Ἁγιον-Γεώργιον (τουρκιστὶ Ἐβρενλι), χωρίον καθαρῶς χριστιανικὸν καὶ κείμενον νοτίως ἐπὶ τῆς αὐτῆς, ἐν ᾗ καὶ ἡ Βιζύη, κλεισώρειας περιέχει περὶ τὰς 500 ψυχάς, σπουδαίως ἐλαττωθέντος τοῦ πληθυσμοῦ ἐπ' ἀσχάτων. Ἐτεῦθεν ὁ Γεώργιος συνέλεξε σημειώματα περὶ τοῦ πρωτογονάτου, οὕτω κἀλουμένης τῆς τελετῆς τῆς κληδόνος, καὶ τελουμένης εἰς τὸ μνηστὴν χωρίον μετ' ἐξαιρετικῆς πομπῆς. Παρατρέχων ἐπὶ τοῦ παρόντος τὰ καθέκαστα σημειῶ μόνον ὡς ἐν συντομίᾳ τὰ ἑξῆς. Ἀπὸ πρωίας τῆς 24 Ἰουνίου, χορὸς παρθένων ὀδηγεῖ τὸ ἀπρωτογονάτου ἐν παρατάξει εἰς τὸ ἔξω τοῦ χωρίου ἐπ' ὄνματι τῆς μνήμης τῶν γαυθῶλων

τοῦ Προδρόμου τιμώμενον ἀγίζωμα· τὸ ἀπρωτογονάτου εἶνε τὸ κρατοῦν τὸ δοχσίον, ἐν ᾗ περιέχονται τὰ σομαθία, παιδίον πρωτότοκον, οὗ ζῶσιν ἀμφοτέροι οἱ γονεῖς καὶ ὅπερ εἶνε καταθεδικασμένον εἰς σιωπὴν καθ' ἑλὴν τὴν τελετὴν· ἐκεῖ πρὸ τοῦ ἀγιάσματος, ἐν μέσῳ καὶ ἄλλων προσελθόντων ἱερέως τελεῖ τὸν ἀγιάσμον, μεθ' οὗ ἡ τοῦ ἀπρωτογονάτου συνοδία ἀπαίρει, μεταβαίνουσα εἰς κατάλληλον μέρος, ὅπως ἐκάστη ἀκούσῃ ὅτι ἡ τύχη αὐτῆ μαντεύεται κατὰ τὸ ἔτος ἐκείνου· μένουσι δὲ οἱ λοιποὶ τῶν ἐορταζόντων τρώγοντες καὶ διασπαδίζοντες. Παρευρεθείς ποτε εἰς τὴν τελετὴν ταύτην, δὲν δύναμι εἰσέτι νὰ λησμονήσω τὸ ἐξαισιον θέαμα, οὐτινὰς ἠξιώθη νὰ ἀπολαύσω. Κἀτωθεν γηραιῶς καὶ ἀμφιλαροῦς φιλόφρα, ἱερέως σεδῶσμος, ἀσκητῆς καὶ λευκοπύγων ἀνεγίνωσκε τὰς τοῦ ἀγιάσμου εὐχὰς ἐν κατανοητικῇ πάντων σιγῇ· τὸ νόημα μόνον τοῦ ἀγιάσματος ἐκελάριζε, λέγον φαίνεται τὸ ἀμὴν, διαυγέστατον ἀπορρέον ἀπὸ φυσικῆς τινος κολυμβήθρας, ἧς ἐμπροσθεν, ὡς εἶπον, ἔστατο ὁ ἱερέως· περὶ αὐτῶν ἐν εὐσεβείας περιστολῇ συνοθούοντο οἱ προσελθόντες καὶ ἰδίως αἱ τῆς συνοδίας τοῦ ἀπρωτογονάτου παρθένου, ὧν ἡ ἀνηρότης τῆς ὄψεως καὶ τὸ πολυποικίλον καὶ ζωηρὸν τῶν χρωμάτων τῆς ἐνδυμασίας προσεστιάτο ἐκτακτὴν τινα καὶ ἀπεργήρατον καλῶμα καὶ γραφίδι λαμπρότητα διὰ τῶν πλαγίως προσπιπτουσῶν ἀκτίων τοῦ ἀπὸ τῆς κορυφῆς τοῦ ἀπέναντι ὄρους ἀφρι προκύπτοντος ἡλίου· περὶ ἀγροῦ σταχυοφόρου, γλυκέως τῇ ὄψει κυματίζοντος ὑπὸ τῆς προσπνεούσης ἐλαφρᾶς ἐπιπνεῦσης αὔρας, περιεπλασιούν τὸ κέντρον τῆς ζωσης τῆς εἰκόνας θαυμασιώτατα.

Μετὰ τὸν Ἁγιον-Γεώργιον ὠδηγήσα τὸν φίλον Γεώργιον εἰς Σεραϊόν, δῆμον (ναχιγῆ) ἀμιλλώμενον πρὸς τὴν Βίξαν καὶ ἐν τῶν ὑπερβαίνοντα ταύτην· ἐνταῦθα κατεκοῦσιν ἀπόγονοι τῶν ἐκ Κριμαίας προσφυγόντων χανῶν· ἔχει μικρὸν, ἀλλὰ καλλιτέχνως ἐκτισμένον τζαμίον καὶ ἐκκλησίαν ἐπίσης νεόκτιστον· λάρνακες φέρουσαι σταυρὸν καὶ ὡς λεκάναι εἰς βρύσιν τινα χρησιμεύουσαι μακροῦροσι τὴν ἐκεῖ που πλησίον ὑπαρξίν βουλαντιῶν τάφων ἐν τῷ Σεραϊῷ ἐπικρατεῖ ἡ ἀνθρακιμπορία· τούτο δὲ καὶ οἱ προσελθόντες πρόσφυγες καθιστάσι ζωηροτέραν τὴν ὄψιν τὴν ἐνταῦθα ἀγορὰν ἀπὸ τῆς ἐν Βιζύῃ. Τὴν εὐρείαν περὶ βουκνήσιμον πεδιάδα ἀφρονου φυακίου ὕδαρ καταρδεύει καὶ τοῦτ' ἐστὶ τὸ καθιστὸν τὸ μέρος κατὰλληλον διὰ

τὴν μεγάλην ἐμπορικὴν πανήγυριν, τὴν ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ «Βαλ-
τικίου κατ' ἔτος συνεργουμένην ἐνταῦθα ἀνοίγει τὴν δεκάτην ὀκτώ
Αὐγούστου τακτικῶς διὰ κηρύγματος καὶ ἐπὶ τρεῖς μὲν ἡμέρας
παραινεῖται ἢ ἀγορὰ τῶν ζώων, ἐπὶ δέκα δὲ καὶ πλεόν κατατίπιν
ἢ τῶν ἄλλων ἐμπορικῶν εἰδῶν πρὸς ἐνδειξίν τῆς σπουδαιότητος
τῆς ἀγορᾶς τῶν ζώων σημειούμενον μόνον ὅτι ἡ ἡμετέρα δημοκρατία
εἰσπράττει κατ' ἔτος, ὡς δικαίωμα ἐπὶ τῶν πωλουμένων ζώων ἀπὸ
250 μέχρι 350 λιρῶν τουρκικῶν. Ἡ γειτονεῖα μᾶς τοιοῦτο σπου-
δαίως ἐμπορικῆς πανηγύρεως, εἰς ἣν κατὰ ἑκκτοντάδας προσέρ-
χονται παντοδαποὶ οἱ πωλῆται καὶ οἱ ἀγορασταὶ καὶ καθ' ἣν κατὰ
χιλιάδας κυκλοφοροῦσιν αἱ λίραι, ἔπειτα ὅτι, κατὰ φυσικὴν συνέ-
πειαν, καὶ κατ' ἀνώτερον βαθμὸν τῆς Βιζύης περιεπόησε τῷ Σε-
ραϊῷ προέχουσαν θέσιν, ὑπὸ τε κοινωνικὴν καὶ ἐμπορικὴν ἐποψίν,
ἐξ οὗ ὀρμηθέντες τινὲς δὲν ἐδίστασαν νὰ θεωρήσωσιν αὐτὴν ὡς τὴν
Κόρινθον τῆς Βιζύης. Ὅνεια δὲ τῆς παντοδαπῆς ταύτης ἐπικοινο-
νίας καὶ τοῦ συγχρωτισμοῦ, ἦν συνεπάγεται ἡ ἐτήσια αὐτῆ ἐμπο-
ρικὴ κίνησις καὶ τὰ ἦθη ἐκεῖ φαίνονται πως σχετικῶς ἐλευθεριάζοντα.
διὰ τοῦτο παρατηρεῖται ὅτι καὶ οἱ ἀπύγονοι τῆς Εὐβας εἰσι προση-
νέστεροι καὶ ἑμιλιτικώτεροι πρὸς τοὺς ξένους. Ἐκ δὲ τῶν ἐρωτικῶν
ἐπεισοδίων, ἅπανα ἀναφέρονται, παρήχθησαν ἄσματα, ὧν ἓν λεγόμενον
τῆς Κυριακῆς τὸ τραγοῦδι καὶ δικιωλίζον τοὺς ἔρωτας
Κυριακῶς τινὲς μετὰ τινος Ξανθοῦ ἀξιωματικοῦ ἐπὶ τῆς τελευ-
ταίας πολιτικῆς καταστάσεως, κατέστη δημοτικώτατον.

Ἐκ τοῦ ἄσματος τούτου, ἔπερ πολλάκις ἤκουσα ψαλλόμενον, ἀνα-
γράφω ἐνταῦθα τέσσαρας τῆς ἀρχῆς στίχους, οὗς μόνον τὴν στιγμὴν
ταύτην ἀπομνημονεύω:

Ὁ Μακάριε στὸ Σαραί βαί' τὴ σάπκα του στραβῆ
καὶ τὸ Κυριακῶ στὴ Στραντσα πέφτει καὶ λιγοθυμᾷ.
Κυριακῶ μου καὶ δουδοῦ μου καὶ χρυσὸ κανάρι μου,
νὰ σὲ ζωγραφίσω θέλω πᾶν' στὸ καλάμари μου.

Τοῦ Σεραϊοῦ ὁ πληθυσμὸς ἐπισθητικῶς ἠμύθη μετὰ τὴν τελευ-
ταίαν ἐν αὐτῷ ἐγκατάστασιν πολλῶν προσφύγων ἐκ Βουλγαρίας.
Ἰσοφαρίζει νῦν ἐπὶ τούτῳ πρὸς τὸν τῆς Βιζύης, περιλαμβάνων περὶ
τοὺς ἑξακοσίους οἴκους, ὧν οἱ ἑκατὸν-πεντήκοντα ὀρθόδοξοι καὶ
τούτων πάλιν οἱ τριάκοντα χριστιανοὶ Ἀθίγγανοι.

Κατόπιν ἄλλων ἀσμάτων ἡμῶν ἀλλαγῶς ἐπισκέψεων, γενο-
μένων μόνον χάριν περιπάτου, ἡμέραν τινὰ παραλαβὸν τὸν φίλον
Γεώργιον μετέβην εἰς Σκεπαστὸν ἀπέχει τούτο ἐντεῦθεν περὶ
τὰς πέντε ὥρας καὶ ἀποτελεῖται ἐκ τριακοσίων καὶ ἐπέκεινα χρι-
στιανικῶν οἰκογενειῶν. Τὴν μονοτονίαν τῶν πεδινῶν τοπίων τῆς
Βιζύης ἀντικαθιστῶσι πολυποικίλοι τὸ σχῆμα καὶ τὸ ὕψος ἀνισό-
τητες τοῦ ἐδάφους, κατάφυτοι καὶ κατάδενδροι ἄκασαι καὶ διαρρε-
μεναὶ αἱ πλείστα ὑπὸ διαυγῶν ὕδατων εἰ παρελίσσαντες ὡς ἐν
πανοράμῳ οὔτοι λόφοι καὶ βουνοὶ ἀποκρύπτουσιν ἐντελῶς τὸ χω-
ρίον μακρόθεν καὶ μόνον διακρίνει αὐτὸ ὁ προσερχόμενος ἔταν εὐθὰς
πλέον ἔμπροσθεν δι' αὐτὸ πιστεύω ὅτι καὶ ἀπεκλήθη σκεπαστὸν καὶ
οὐχί, ὡς τινες θέλουσιν, ὅτι, καθὸ ὄρεινόν τοῦ μέρους καὶ πλεόν
χειμαζομένου, ἢ χιῶν πολλάκις καλύπτουσα σκεπάζει αὐτὸ
καθ' ὅλοκληρίαν.

Ἐκ τῆς εἰς τὸ Σκεπαστὸν μεταβάσεως ὁ Γεώργιος μεγάλως
ἠύχρησθη, τόσον ἐκ τῶν φυσικῶν καλλωνῶν τοῦ τόπου, ὅσον καὶ
διότι ἐνταῦθα εὔρε πλείονα ἢ ἐν Βιζύῃ καὶ οἰκογενειακὴν εὐπορίαν
καὶ περὶ τὸν βίον εὐμάθειαν.

Τὴν δευτέραν ἡμέραν παρεκίνησα τὸν Γεώργιον ὅπως ἐπισκε-
φθῶμεν τὰ σχολεῖα, καὶ δὴ ἐν πρώτοις τὸ γηραιωγέρον, διευθυ-
νόμενον ὡς ἔμαθον ὑπὸ τινος Αἰκατερίνης ἐκ Σαράντα-Ἐκκλησιῶν.
Ὅτε εἰσῆλθοντες εἰς τὴν αἴθουσαν ἢ διδασκαλίαν παρείχον ἡμῖν
τὰ νύκτα, ἐσκυμμένη οὔσα καὶ ἐδηγοῦσα κερασιδα τινὰ εἰς τὸ ἐρ-
γόχειρόν τῆς. Ἀκούσασα τὸν κρότον τῶν βημάτων ἡμῶν, προχω-
ροῦντων πρὸς αὐτήν, ἠνωρθῶθη ἀμέσως καὶ ἐστράφη πρὸς ἡμᾶς
μόλις δὲ εἰσεταυρώθησαν τὰ βλέμματα αὐτῆς πρὸς τὰ τοῦ Γεωρ-
γίου καὶ ἰδοὺ ἐκατέρωθεν ἀφῆκε κραυγαί: Ὁ Γεώργιος! . . . ἢ
Ἰωάννα! . . . καὶ ὁ εἷς πίπτει εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ ἄλλου. Ἀ-
μέσως κατενόησα τὰ τῆς ἀγνωρίσεως καὶ ἐντεῦξεν, ἦν πρὸ
ὀφθαλμῶν μου εἶχον. Ὅτε δὲ ἡ Ἰωάννα συνελθούσα ἐκ τῆς πρώτης
συγκινήσεως εἶδον ὅτι συσταλλομένη ἐπέζητει νὰ ἀποσπασθῆ ἀπὸ
τῶν ἀγκάλων τοῦ Γεωργίου, — Μὴ δεῖλιξαι καὶ ταράττεσαι, Ἰωάννα,
τῆ εἶπον, προλαμβάνων τὴν τῆς ψυχῆς ἀναστάτῳσιν ὁ Γεώργιος
εἶπε πλέον ἰδικός σου καθὼς καὶ σὺ τοῦ Γεωργίου ὁ Πέτρος δὲν
ὑπάρχει. Εἰς τοὺς λόγους μου τούτους ἡ Ἰωάννα, πλήρης ἐκπλή-

ξωος έβαλε κραυγήν και ήθέλησέ να όμκλήσῃ οὕτω πως αρχίσασα: — Τι ! μήπως — Σε δικόπτω, έσπευσα να τῆ εἶπω μή φαντάζεσαι άπευκτατόν τι ό άνθρωπος αυτός έαυτόν μόνοσ κατεδύνασε και έτιμώρησεν. Ό Πέτροσ δέν υπάρχει διότι ηύτοκτόνησε πρό όλίγων ήμερών εις τήν Βίβαν. — Ηύτοκτόνησεν! επανέλαθε μετ' άνεκραάστου τόπου φωνῆσ και έπεςε λιποθύμοσ εις τάσ άγκάλασ τοῦ Γεωργίου εκ δευτέρου. Το άφνίδιον άκουσμα μιās τόσον χαροποῦ διὰ τήν 'Ιωάνναν ειδήσεωσ και ένώπιον μάλιστα τοῦ Γεωργίου, όν έκράτει διὰ τῶν χειρῶν, έπήνεγκε τό περιμενόμενον φυσικόν άποτέλεσμα επί τοιούτων έντάκτων συγκινήσεων.

Συνεληθοῦσα μετ' όλίγων ώδήγησεν ήμῶσ εις τό δωμάτιόν της, όπου μέχρι βαθείασ νυκτόσ, ή κάλλιον ειπέιν μέχρι πρωίασ παρέμεινα άδαρέστιασ και έγώ σιωπηλόσ πλησίον αὐτῶν εις τήν γωνίαν καθήμενοσ και άκούόμενοσ μόνον άφ' ένόσ να βλέπω τήν καταπλημμυροῦσαν ένάτερον χαράν, ήτισ ώσ από πλήρουσ ήλεκτρικῆσ μηχανῆσ διακρίνετο έξκοντιζόμενῃ από τῶν οφθαλμῶν των, και άφ' έτέρου να άκούω, ώσει περί άλλων έπρόκειτο, μετὰ τιαούτης δηλονότι άφελείασ και άμνημοσύνης, διηγούμενον τόν ένα πρόσ τόν άλλον έσα και όποια έπαθε και έδοκίμασεν, επί δεκαετιάν όλην, έκαστοσ τούτων χάριν τῆσ πρόσ τόν άλλον άγάπης και άφοσιώσεωσ.

Τήν έπομένην, επειγόμενοσ ένεκεν υποθέσεώσ τινοσ, θέλων και μή θέλων ήναγκάσθην να άποχαιρετίσω τό εύτυχέσ ζεύγοσ τῶν έραστών. Η 'Ιωάννα (ώσ τιαούτη πλέον και ούχι λιγατερίνη) έσπευσεν άμέσωσ να δώσῃ τήν από τῆσ διδακταλικῆσ της θέσεωσ παραίτησιν: ήτοιμάζετο δέ όπωσ, όσον τάχιον και κατ' εύθειαν, επανακάλυψη μετὰ τοῦ Γεωργίου εις τήν Προῦταν και τό προσφιλέσ Δεμίρ-δέσσι, να διὰ τῆσ τελέσεωσ τοῦ γάμου των πλέον επισφραγίσωσι τά δεινά των και θώσι τό θεμέλιον τῆσ άρξαιμένησ ευδαιμονίασ των. Είς λόγοσ να απεύσω και έγώ και επανέλω εις Βίβαν άκριτέωσ ήτο και όπωσ ενεργήσασ προηθεύσω εις τήν πολυπαθή 'Ιωάνναν τακτικόν και έγκυρον άποδεικτικόν περί τῆσ κατὰ τήν συνοικίαν Πλάτασ αυτοκτονίασ τοῦ έν Προῦτης Πέτρου. ώστε οὕτωσ μηδέ ή σικιά κωλύματος έτι να άπομαίνῃ παρὰ τῆ μέλλοντι να καθιγάσῃ τήν ένωσίν των διὰ τῆσ τελέσεωσ τοῦ μυστηρίου τοῦ γάμου 'Ισαεί.

Άπό τῆσ χειρόσ κρατούμενοι, με φαιδρά και χαροπῆ πρόσωπα και με διαρκέσ μειδίαιμα εις τά χέλιη, έξήλθον και με άπεχαρήτισαν επί άρκετόν διάστημα μακράν τοῦ χωρίου. "Ότε τελευταίον έσεισά τό μανδηλιόν μου εις τόν άέρα και είδον αὐτοῦσ έξαφανιζόμενοσ πλέον, τότε άντι να θέσω αὐτό πάλιν εις τό θυλάκιόν μου έφερον εις τοῦσ οφθαλμοῦσ, να σπογγίσω τά άφρονα βέοντα δάκρυά μου. Διατί άρά γε έκλαιον; όμολογῶ τήν άμαρτίαν μου έξήλειον τήν εύτυχῆ ένωσιν, ήσ μάρτυσ κατέστην. . . . "Έστρεψα και πάλιν όπωσ ίδω ούχι πλέον εκείνοσ, αλλά τό χωρίον, έν ᾧ τοῦσ έγκατέλιπον και τότε ένθυμηθείσ ήρχισα να υποτονθορύζω τοῦσ έξῆσ στίχοσ, οῦσ έν παρομοία περιστασία εύρεθείσ φίλοσ έγραψε:

ΤΟ ΣΚΕΠΑΣΤΟΝ.

Στοῦ βουνοσ τήν ποδιά,
 σάν πουλιού μιὰ φωλιά,
 εἶν' κτιστό τό χωριό Σκεπαστό:
 χωρίς 'ταίρι θαρρό
 'δῶ να ζω δέν μπορῶ
 θε να τῆσ δίμα πῶσ εις αὐτό.
 Παντοῦ εἰμορφ' ή γῆ λουλουδιζαί
 και χρυσάλλι νερό κλαρύζει
 και στα δένδρ' από δυό τά πουλάκια
 τῆσ αγάπης σὲ λέν τραγουδάκια,
 Σε μιὰ τέτοια τοῦ κόσμου γιορτή
 ό πτωχόσ μοναχόσ τί ζηταί ; . . .

'Εν Βίβῃ, κατὰ Σεπτέμβριον τοῦ 1885.

ΓΙΑΓΚΟΣ.

ΣΤ΄.

ΤΑ ΕΝ ΓΕΡΜΑΝΙΑ, ΚΑΙ ΑΥΣΤΡΙΑ, ΔΙΔΑΣΚΑΛΕΙΑ.

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ, ΔΙΟΡΓΑΝΩΣΙΣ ΚΑΙ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΑΥΤΩΝ.

1.

Φίλτατε Ἀθ. Παλαιολόγε,

Εἰς τὴν ἐπιθυμίαν σου ὅπως διατελῶ ἐν σχέσει πρὸς τὸ προσφι-
λές μοι «Ἡμερολόγιον τῆς Ἀνατολῆς» δὲν δύνωμαι νὰ σιωπήσω, εἰ
καὶ αἱ ἀσχολίαι, ἃς μοι ἐπιβάλλουσιν αἱ μελέται μου, ἀπειλοῦσι νὰ
μὲ πνέξωσιν. Ἀλλὰ τί ἔπρεπε νὰ σοὶ γράψω; Εἰς ὅποιαν τινὸς
ὕλης πραγματείας μου ἔπρεπε ν' ἀφιερῶσιν ὀλίγην τοῦ «Ἡμερολο-
γίου» σελίδας; Περὶ τὴν ἐκλογὴν δὲν ἐδράβονα. Ἦΐφας τὸ βλέμμα
μου εἰς τὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει γλυκυτάτην μετὰ σοῦ ἀναστροφὴν
καὶ ἀναμνησθεὶς ὅτι τὰ μέγιστα διαφέρει σοὶ ἡ διδασίς τῶν μέσων,
εἰ ὡν σκοπιμώτερον, ταχύτερον καὶ ἀσφαλέστερον προάγεται ἡ παι-
δεία, οὐχὶ βεβαίως τὰ ξηρὰ καὶ σχολαστικὰ γράμματα, ἀλλ' ἡ δι-
αυτῶν ἐκπολίτισις τοῦ ἡμετέρου ἔθνους, γινώσκων δὲ πρὸς τούτοις
ὅτι καὶ διὰ τοῦ «Ἡμερολογίου τῆς Ἀνατολῆς» ἐπιμελῶς ἐπιδιώ-
κεται τοιοῦτό τι, δὲν ὤκνησα νὰ περισυλλέξω τὴν ὑπὸ τοῦ ἄνω τίτλον
πραγματείας, ἣν, πιστεύω, δὲν θὰ παρίθωσιν οἱ ἀρμόδιοι. Τὸ ἐπ' ἐμοὶ
δὲν φρονῶ ὅτι ἐκ μόνης τῆς διαδόσεως παιδαγωγικῶν γνώσεων
ἐξαρτάται τὸ ἔθλον τῆς διὰ τῶν σχολείων ἐπιδιωκομένης προόδου,
ἀλλ' ἀναμφιβόλως σπουδαίως καὶ αὐταὶ προάγουσι καὶ διευκολύνουσι
τὸ τῆς σχολῆς ἔργον. Ἐπιτρέψόν μοι δὲ, φίλτατε, νὰ νομίζω ὅτι
σήμερον ἰδίᾳ, ὅποτε οἱ πλείστοι τῶν παρ' ἡμῖν διδασκάλων τῆς τε

καριότερως καὶ μέσης καιδέσεως, ἀλλὰ καὶ αὐτῆς τῆς ἀνωτάτης,
δὲν εἶνε παιδαγωγικῶς μεμορφωμένοι, ἢ διὰδοσις παιδαγωγικῶν
γνώσεων ἀποβαίνει ἀνυσιμωτάτη, διότι αὐταὶ προικίζουσι πάντα δι-
δάσκαλον εἰ ἐφοδίων, ὧν ἄνευ τὸ ἔργον τῆς διδασκαλίας προσκρούει
εἰς ποικίλους σκοπέλους.

Τὰ εὐνομούμενα καὶ παπολιτισμένα τῆς Εὐρώπης κράτη βρῖθουσι
παιδαγωγικῶν περιοδικῶν, ἅτινα ἀπλήστως ὑπὸ τῶν ἐνδιαφερομένων
ἀναγνινύσκονται, παρ' ἡμῖν δὲ ἐν μόνον τοιοῦτον ἀναρῶν, ὁ «Πλά-
των», ἀλλ' ἰσοῦ καὶ αὐτὸς μεταβλήθη εἰς περιοδικὸν φιλολογικόν ἢ
Ἄν δὲ τὰ φύλλα αὐτοῦ ἀνασκευεύσης, μετὰ πολλῆς δυσκολίας θὰ
ἀνακαλύψης παιδαγωγικὴν τινα ὑπόθεσιν ἢ Τί λοιπὸν πράττουσιν οἱ
ἡμέτεροι παιδαγωγοί; Διατί δὲν διδάδουσι τὰς γνώσεις αὐτῶν καὶ
εἰς εὐρύτερον διδασκαλικὸν ὄριζοντα; Ὁ παιδαγωγικὸς ἀγρὸς ἡμῶν
εἶνε βεβαίως ἀρτιστάτατος· ἀλλὰ τούτου ἕνεκα δεῖται ἐκτάκτου φιλο-
πονίας, ἐρεῦνης καὶ δραστηριότητος. Ἐν Ἑλλάδι λειτουργοῦσι νῦν
τέσσαρα Διδασκαλεῖα, ἐν δὲ τῇ ὀθωμανικῇ αὐτοκρατορίᾳ ἑκατὰ. Διατί
οἱ διευθυνταὶ τούτων Διδασκαλείων δὲν ἐγκόουσι τὰ παιδαγωγικὰ νέ-
ματα αὐτῶν καὶ ἔξω τῶν τεσσάρων τοίχων τῶν παραδόσεων; Πρὸς
εὐδόωσιν τῶν σχολείων μόνον τὰ Διδασκαλεῖα δὲν ἀρκουσι. Διδασκα-
λικὰ συνέδρια καὶ παιδαγωγικὰ περιοδικὰ εἶνε ὡσαύτως στοιχεῖα
ἀπαραίτητα εἰς τὴν ἀσφαλῆ πραγμάτωσιν τοῦ σκοποῦ τῶν σχολῶν.
Ἄλλ' ἀρ' οὐ φιλοτιμία δὲν ἐλλείπει ἐν ἡμῖν, ἐλπὶς πολλὴ ὑπάρχει
νὰ τελευθῇ αὐριον ὅτι σήμερον δὲν ἐγένετο, τὴν δὲ ἐλπίδα πρέπει
νὰ ἐπαυξάνη καὶ τὸ γεγονός ὅτι νῦν ἡ παιδαγωγικὴ ἤρξαι διδασκο-
μένη καὶ ἀπὸ τῆς ἕδρας τοῦ ἔθνικου Πανεπιστημίου. Καὶ ἤδη δοθήτω
χώρος εἰς τὴν περὶ Διδασκαλείων ἀφήγησιν.

2.

Σποραδικαὶ ἀπόπειραι πρὸς ἱδρυσιν Διδασκαλείων ἐν Γερμανίᾳ καὶ
Αὐστρίᾳ χρονολογοῦνται ἀπὸ τοῦ δευτέρου ἡμίσεως τῆς 17ῆς μ. Χρ.
ἐκατονταετηρίδος. Ἡ πρώτη ἀρχὴ ἐγένετο ἐν Βρουνσβίχῃ, ἥς τῷ
1679 συνεδέθη τὸ ὀφφανοτροφεῖον μετὰ ἐκπαιδευτηρίου εἰς μόρφωσιν
διδασκάλων προορισμένον μετὰ μικρὸν δὲ ἰδρῶθη ἕτερον τοιοῦτο
κατάστημα ἐν Βιζήλῃ. Εἰς τὴν τῶν σχολικῶν ἐπίδοσιν σπουδαιότητος
προσήμεγεν ὑπηρεσίας ὁ τῆς Γότας δούξ Ἐρνέστος ὁ Εὐσεβὴς

(1601—1671), ὅστις ἐν τῇ διαθήκῃ αὐτοῦ διέταξεν ἕνα οἱ ἔχοντες κλίσιν πρὸς τὸ διδασκαλικὸν ἔργον ἐκμορφωθῶσιν ἐν τούτῳ. Τὰ Διδασκαλεῖα (Seminaria scholastica), ὑπὲρ ὧν θερμὴν ἐξεδήλωσεν εὐχὴν Ἐρνέστος ὁ Εὐσεβῆς, ἀνεφάνησαν ὡς τινα ἴδια ἐκπαιδευτήρια τὸ πρῶτον ἐπὶ τοῦ διαδόχου τοῦ τῆς Ρόδου δουκός, δηλ. Φρειδερίκου τοῦ Β', ἐκδόντος ἐν ἔτει 1698 διάταγμα, καθ' ὃ οἱ δέκα δεξιότεροι τῆς χώρας διδάτκαλοι ὤφειλον νὰ προπαρασκευάζωσιν ὡς ἡδύναντο ἐν τῷ διδασκαλικῷ ἔργῳ τοὺς εἰς αὐτὸ ἐπιθυμοῦντας ἢ ἀπειρωθῶσι νεανίσκους. Ἀλλὰ βραδύτερον (1741) ἐκαινοῖσθη τὸ πρῶτον οὕτως, ὥστε ἐν ἑκάστῃ ἐπισκοπῇ ὁ σπουδαιότερος διδάσκαλος ὑπεχρεοῦτο νὰ παρασκευάζῃ τοὺς μέλλοντας διδασκάλους εἰς τὸ ἔργον αὐτῶν. Καὶ τοιαῦτα μὲν περὶ τοῦ ἦσαν αἱ πρῶται ἀρχαὶ τῶν ἐν ταῖς γερμανικαῖς χώραις Διδασκαλείων, αἱ δὲ περαιτέρω συστάσεις καὶ προαγωγή αὐτῶν ἀρχεται ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῶν εὐσεβῶν (pietismus) καὶ τῶν φιλανθρωπῶν (philanthropinismus). Μετὰ τῶν Φραγκείων καθιδρυμάτων ἐν Ἀλλῃ καὶ τῶν Βασιλευσείων συνεδέθησαν καὶ Διδασκαλεῖα, ἐν δὲ αὐτῶν εἶνε καὶ τὸ ὑπὸ τοῦ βασιλέως Φρειδερίκου τοῦ Α' ἐπὶ τῇ στέφει αὐτοῦ ἱδρυθὲν παρὰ τῷ ὁρσαντροφεῖ τῆς Κοινοβέργης ἐν ἔτει 1701. Τῷ δὲ 1736 ἐμορφοῦντο διδάσκαλοι καὶ ἐν τῇ ἐν Kloster-Bergen σχολῇ, ἣτοι ἐν τῇ σχολῇ μονῆς, ὡς καὶ παρ' ἡμῶν συμβαίνει μέχρι σήμερον ἐν ἰαχού τῆς ὀλυμ. αὐτοκρατορίας. Τοῦ τὶ περὶ τοῦ ὁ βασιλεὺς Φρειδερίκος Γουλιέλμος ἐνετέλητο ἐν ἔτει 1736 τῷ ἀρχιμανδρίτῃ τῆς Kloster-Bergen. α' Ἐντέλλομαι ὑμῖν ἐν Χάρτι ἕνα αὐστηρῶς προσπαθῆτε ὅπως ἐν παντὶ χρόνῳ ὑπόρχη παρ' ὑμῖν ἐκπαιδευτήριον ἐκ νεανιῶν, οἵτινες ὄκ μορφῶνται ὡς καλοὶ διδάσκαλοι καὶ νεωκόροι. Πρέπει δὲ νὰ μορφῶνται οὗτοι καλῶς ἐν τῇ ἀναγνώσει, τῇ γραφῇ καὶ τῇ ἀριθμῆσει, πρὸ παντὸς δὲ νὰ προσάγωνται εἰς τὰς πρώτας τοῦ χριστιανισμοῦ ἀρχάς (prima principia christianismi).»

8.

Ἀλλ' ἡ ἰδίως ἀνάπτυξις τῶν Διδασκαλείων ἀρχεται ἀπὸ τοῦ δευτέρου ἡμίσεως τῆς 18ης ἑκατονταετηρίδος. Σὺν τῇ ἱδρύσει τῆς πρώτης πραγματικῆς σχολῆς (Realschule) ἐν Βερολίνῳ ἐν ἔτει 1748 ὑπὸ J. J. Halker ἱδρύθη καὶ ἰδιωτικὸν τι μορφωτήριον διδασκάλων, εἰ

ἢ διοργάνωσις ἦτο ἀνεμφιθέτως λίαν πρωτότυπος. Οἱ τρέφιμοι αὐτοῦ ἦσαν κατὰ τὸ πλείστον χειρωνόκται, ἐπειθόμενοι δὲ νὰ μάθωσι τοσαῦτα μόνον, ὥστε νὰ ἐξεσκώσι τὸ διδασκαλικὸν ἐπάγγελμα μόνον ὡς τι πάρεργον. Ἄπαντες ἦσαν πυνητωμένοι ἐν μῶ καὶ τῇ αὐτῇ τάξει (μὲνον δὲ βραδύτερον κατηρητήθη ἀνώτερον τι καὶ κατώτερον τμήμα), ἢ δὲ διακρεία τῆς διδασκαλίας καὶ ὁ χρόνος τῆς εἰσόδου καὶ ἀπολύσεως οὐδαμῶς ἦσαν κεκλινομένην τούτων δὲ ἕνεκα τὰ ἀποτελέσματα τοῦ ἐκπαιδευτηρίου τούτου ἦσαν τσοῦτον μικρά, ὥστε ἐν ἔτει 1817 ἀπεσδέσθη θλως. Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐν ταῖς πρώτοις Διδασκαλείαις τρεφίμων ἦτο λίαν περιορισμένος. Τὸ ἥδη ἐν ἀρχῇ μνημονευθὲν πρῶτον ἐν Ρόδῳ Διδασκαλεῖον, ἀναδιοργανωθὲν ἐν ἔτει 1780, προωρίσθη μόνον εἰς 12 διδασκαλιστάς καὶ ἰσαριθμούς δοκίμους. Τὸ ἐν Δρέσδῃ Φρειδερίκειον Γουλιέλμειον Διδασκαλεῖον ἠοίθη ἐν ἔτει 1794 τρεῖςκαίδεκα τρεφίμους. Μετὰ ταῦτα συνεκροτήθησαν πολλοῦ Διδασκαλεῖα, ἣτοι τῷ 1751 ἐν Ἀνωβέρῳ, τῷ 1798 ἐν Wolfenbittel, τῷ 1765 ἐν Βρεσλαύῃ (καθολικόν), τῷ δὲ 1767 καὶ ἕτερον ἐν Βρεσλαύῃ (εὐαγγελικόν), τῷ 1768 ἐν Καρλσρούῃ, τῷ 1776 ἐν Münden, τῷ 1778 ἐν Halberstadt, τῷ 1781 ἐν Κασσέλῳ καὶ Κιέλῳ, τῷ 1783 ἐν Detmold, τῷ 1784 ἐν Köthen καὶ Stettin, τῷ 1785 ἐν Δρέσδῃ, τῷ 1786 ἐν Ludwigslust, τῷ 1787 ἐν Ἀλτεμβούργῳ, τῷ 1788 ἐν Βεῖμάρῃ καὶ Οὐρίγκῃ, τῷ 1790 ἐν Σαλτσβούργῳ, τῷ 1791 ἐν Greifswalde, τῷ 1795 ἐν Δεσσαύῃ κ. τ. λ. Ἀλλὰ τὰ μορφωτήρια ταῦτα ἦσαν ὡς τὰ πολλὰ προσαρτήματα Γυμνασίων, πραγματικῶν καὶ ἄλλων ἐκπαιδευτηρίων, ὡς τὰ παρ' ἡμῶν Ζαρίφεια Διδασκαλεῖα ἐν Φιλίππουπόλει καὶ τὸ ἐν Θεσσαλονικῇ ἀπὸ τινῶν ἐτῶν. Ἀπηρτίζοντο δὲ ἐν ταῖς γερμανικαῖς χώραις τὰ Διδασκαλεῖα τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ὡς ἐξῆς. Ἐὰν ἐν τινι Γυμνασίῳ ὑπῆρχον μαθηταί, οἵτινες δὲν ἡδύναντο μὲν διὰ διαφόρους λόγους ἢ ἀκούσωσιν ὑψηλοτέρων μαθημάτων, ἐφαίνοντο δ' ἔχοντες κλίσιν πρὸς τὸ τοῦ διδασκάλου ἔργον, ἐπετρέπετο τοῖς τοιοῦτοις νὰ ἐπισκέπτονται πρὸς τῇ συνήθει γυμνασιακῇ διδασκαλίᾳ καὶ τινα ἰδιαίτερα μαθήματα, συντελούμενα εἰς τὴν μόρφωσιν διδασκάλων τοιαῦτα δ' ἦσαν ἡ παιδαγωγικὴ, ἡ κατηχητικὴ, ἡ μουσικὴ, ἔτι δὲ καὶ ἡ ἀγροτικὴ, δένδροτομία κ. τ. λ. Πρὸς τοῖς μνημονευθεῖσι δὲ ἐδίδοτο τοῖς τοιοῦτοις σπουδατταῖς καὶ τις πνευ-

ματικάς ως έπόπτης, συνεχωρείτο αυτοίς να προσπαζίζωνται και διάφορα χρήματα δι' ιδιαίτερας διδασκαλίας εν ταίς οικογενείαις, δι' ώδης εν ταίς έδοίς, έγίνοντο υπέρ αυτών συνδρομαί, έφιλοξενοούντο εν ταίς οίκίαις κ.τ.λ., και τó βλον τούτο έκαλείτο : Διδασκαλεία.

4.

Τά τοιαύτα Διδασκαλεία ούτω τó κατ' αρχάς έξηρητημένα μικρών κατ' μικρόν έγένοντο αυτοτελή και έφωτισθήσαν δια προτύπων σχολών, πτωχοσχολείων κ.τ.λ. Ήνα δι' αυτών χορηγείται τοίς μέλλουσι διδασκαλοίς ή αναγκαία πράξις εν τή διδακτική. 'Αλλ' όμως ó μικρός αριθμός τών εκπαιδευτηρίων τούτων δέν ήτο άναλόγος πρός τήν πραγματικήν έλλειψιν διδασκάλων ένεκα δέ τούτου πολλαχού έδίδοντο ιδιαίτερα μαθήματα και έσχηματίζοντο άναγκαστήρια υπό τήν διεύθυνσιν Ιερέων ή Ικανών διδασκάλων πρός άξιολογώτερον μόρφωσιν διδασκάλων. Τó μέλλον έπιτηδείως διοργανωθέν Διδασκαλείον, υπέρ σπουδαίως επέδρασεν επί τήν έσωτερικήν βελτίωσιν τών σχολικών εν τε τή Γερμανία και τή Αυστρία, είνε τó υπό τού άρχιμικθρότου Fellbiger καταρτισθέν εν Sagan, καθ' ό εούθς και άλλα έρρυθρίσθησαν. 'Αλλ' εν Γερμανία ή άληθής περίοδος τής θεμελιώσεως Διδασκαλείων άρχεται μετά τοús υπέρ έλευθερίας άγωνας, ότε ήρξατο άνωφουμένη και ή έσωτερική διαρρύθμισις αυτών υπό τήν διεύθυνσιν άξιολόγων διδασκάλων. Ως τοιοúτοι δέ μνημονεύονται λίαν εύρήμως ό Diuter, ό Zerrenor και ό Diosterweg, ών ό μόν πρώτος ανέλαβε τήν διεύθυνσιν τού εν Δρέσδη Διδασκαλείου, ό δέ δεύτερος τήν τού εν Μαγδεβούργη και ό πολυς Diesterweg τήν τού εν Möns. Σημειωτέον ένταύθα ότι ή εν τοίς χρόνοις εκείναις πολιτική άποκατάστασις έστράφη ως εν Αυστρία ούτω και εν Πρωσία κατ' τής προχωρούσης άναπτύξεως τών μορφωτηρίων τούτων, διότι ή εν αυτοίς διδασκαλία περιωρίσθη μόνον εν μαθήμασιν, άτινα άήγται ό προσωρισμός αυτών. 'Αλλά περί τó 1826 ήρξαντο τά Διδασκαλεία ν' άπολαύωσι βίου άνωτερόν, έξεδόθησαν διατάξεις περί τών άπολυτηρίων έξετάσεων τών διδασκαλιστών και παρεχωρήθησαν αυτοίς διευκολύνσεις ως πρός τήν στρατιωτικήν ύπηρεσίαν. Έν έτει δέ 1844 συμπεριελήθησαν εν τώ προγράμματι τών Διδασκαλείων και ή γυμναστική και γεωργική. 'Αλλά και πάλιν πρωσ-

αίκαν τι παράγγελμα, έκδοθέν περί τó 1864 άπήτησε να δοθῆ εις τά ευαγγελικά Διδασκαλεία μορφή τις εκκλησιαστική, πρός έντέλεσιν δέ τούτου έξήσκησε και άπτυνομικήν έπίβλεψιν. 'Ο τών μαθημάτων κύκλος ήτο τριετής, άλλ' ότι τάς έδιδάσκατο εκ τής παιδαγωγικής, μεθοδικής, διδακτικής, κατηχητικής, άνθρωπολογίας, ψυχολογίας κ.τ.λ. έξηρέθη τού προγράμματος, ώρίσθη δέ αντί τούτων διωρος μόνον καθ' έβδομάδα διδασκαλία τής παιδαγωγίας. 'Επειδή δέ έφρονείτο ότι ή Παγκόσμιος 'Ιστορία γεννά έπισκόπισιν τού πνεύματος, ένεκρίθη να διδάσκηται μόνον Γερμανική 'Ιστορία και μετά πλείονος έπιτασίας ή Πρωσική. Τά φυσικά μαθήματα ήταν πανταχού μόνον στοιχειώδη, και εκ τής αριθμητικής μόνον τά σπουδαιότερα έδιδάσκοντο. Κατ' εκούτην δέ τήν περί Διδασκαλείων νομοθεσίαν έπρεπε να γίνηται εν τή Κεντρικωτέρω Διδασκαλείω εκταξ ή κολλάνς τού έτους Διδασκαλική σύνοδος υπό τήν προεδρίαν τού σχολικού συμβούλου τού είνείου διαμερισματος.

5.

'Αλλ' ότα περί τας τελευταίας τας πλείον ημών δεκαετηρίδας ή έλλειψις Ικανών διδασκάλων έγένετο μέλλον έπισημητή και έκρουεν ισχυρότερον τας πόλεις τής σχολής, και ή αύξησις τών Διδασκαλείων προύχωρει έρρυθμένως. Ούτω δέ ιδρύθησαν Διδασκαλεία, άτινα άπήτην ενός μόνον ή ήμισους έτους φοίτησιν, άλλ' τά τοιαύτα ήσαν μόνον παροδικά. Καί σημειωτέον ότι ή τοιαύτη κατάστασις διατηρήθη και μέχρι τού έτους 1872.

6.

Και τοιαύτα μόν περιπου συνέβαινον εν Γερμανία ως πρός τά Διδασκαλεία εν δέ τή Αυστρία ή ιστορία αυτών υπήρξε λίαν απλή. Μέχρι τού έτους 1871 υπήρχον μόνον παρασκευαστικά σχολαί, προσηρητημένα εις πρότύπους και κεντρικας σχολάς, είνον δέ δια μόν τούς άνωτέρους δημοδιδασκάλους έξάμηνον, δια δέ τούς κατωτέρους μόνον τρίμηνον διάρκειαν (1). Τών τελευταίων ή εξέτασις έγίνετο ενώπιον τού πνευματικού σχολικού έπόπτου τής περιφέρειας, όστις και τής Ικανότητος τó ενδεικτικόν έπεσφράγιζε δια τών δε τών λέξεων : «Δύναται να χρησιμοποιηθῆ ως βοηθός.» 'Αλλά μεθ' εν

έτος ἠδύνατο ὁ τοιοῦτος βοηθὸς νὰ προαχθῆ ὑπισταμένος ἑτέρων ἐξέτασιν ἐλάμβανε δὲ τότε ἕτερον ἐνδεικτικόν, ἐν ᾧ ἐσημειοῦτο ὁ ἐπίπτης τὰ ἐξῆς: «Δύναται νὰ χρησιμοποιηθῆ ὡς διδάσκαλος».

Ἐπὶ δὲ τοῦ παρόντος χρόνου τὰ ἐν Αὐστρίᾳ Διδασκαλεῖα διεργασθήσαν διὰ τοῦ ἐπὶ τούτῳ ὄργανισμοῦ τῆς 26 Μαρτίου 1874 συμφωνίας τῆς πνεύματι τῶν νεωτέρων παιδαγωγικῶν καὶ διδακτικῶν θεωριῶν καὶ ἐπὶ τῇ βάσει ἐρευνῆς, γενομένης ὑπὸ ἀριστῶν ἀνδρῶν. Τὰ Διδασκαλεῖα χωρίζονται, ὡς καὶ παρ' ἡμῖν, κατὰ τὸ γένος τῶν τροφίμων· ἕκαστον δὲ τέλειον Διδασκαλεῖον διδασκάλων ἢ διδασκαλιστῶν σύγκειται ἐκ τεσσάρων τάξεων καὶ μιᾶς σχολῆς πρὸς διδακτικὰς ἀσκήσεις, κατὰ δὲ τὰς περιστάσεις καὶ μιᾶς προπαρασκευαστικῆς τάξεως. Μετὰ δὲ τῶν Διδασκαλείων τῶν διδασκαλιστῶν συνδέονται πλεισταγῶ καὶ παιδικοὶ κήποι, ἔτι δὲ παραδίδονται καὶ ἴδια μαθήματα πρὸς μέρωσιν διδασκαλιστῶν ἐργοχειρῶν καὶ διευθυντριῶν παιδικῶν κήπων. Ὁ ἀριθμὸς τῶν μαθητῶν δύναται ν' ἀνέρχεται ἐν μὲν τῇ τῶν δοκιμῶν τάξει εἰς 50, ἐν ἑκάστη δὲ τῶν τεσσάρων τάξεων τοῦ Διδασκαλείου μέχρι 40. Ἡ διδασκαλία εἶνε ἀμισθός, ὁ δὲ διδακτικὸς σκοπὸς τ. ἔ. ἡ διδακτικὴ καὶ παιδαγωγικὴ μέρωσις ὡς τὸ οὐσιώδες ἀντικείμενον τῆς ἐν ταῖς Διδασκαλείαις ἐργασίας εἶνε α' γνώσις ἀκριβῆς τῶν πνευματικῶν τοῦ ἀνθρώπου δυνάμεων, ὡς καὶ τοῦ σκοποῦ καὶ τῶν μέσων πρὸς ἀνάπτυξιν αὐτῶν, β' ἐξοικείωσις πρὸς τοὺς γενικοὺς θεμελιώδεις νόμους τῆς παιδαγωγούσης διδασκαλίας καθόλου καὶ τῆς μεθοδικῆς ἑκάστου τῶν μαθημάτων τῆς κοινῆς δημοτικῆς καὶ ἀστικῆς σχολῆς ἰδίως, γ' ἐμπέτησις τῶν οὐσιωδεστέρων ἐκ τῆς ἱστορίας τῆς παιδαγωγικῆς μετ' ἰδιωκόσης προσοχῆς εἰς τὴν ἱστορικὴν ἀνάπτυξιν τῆς δημ. σχολῆς, δ' γνώσις τῆς αὐστριακῆς σχολικῆς νομοθεσίας, καὶ ε' δεξιότης περὶ προσήκουσάν τινα ἐλευθερίαν (ἐμπειρίαν) ἐν τῷ διδάσκειν ὡς καὶ περὶ τὴν διαχείρισιν τοῦ διδασκαλικοῦ ἐπαγγέλματος. Οἱ μαθηταὶ τοῦ I' σχολικοῦ ἔτους ἀσκούνται καὶ ὅλον τοῦτο ἐν τῇ τῶν ἀσκήσεων σχολῇ (ἐπὶ μίαν μὲν ὥραν κατὰ τὴν Iην ἐξαμηνίαν, ἐπὶ δύο δὲ ὥρας κατ' ἑκάστην ἐβδομάδα ἐν τῇ 2α ἐξαμηνίᾳ). Ἡ ἀνασχόλησις αὕτη ἀρχαίμενη ἀπὸ τῆς κατωτάτης τάξεως προχωρεῖ δι' ἀπασῶν τῶν διδακτικῶν βαθμίδων. Οἱ μαθηταὶ ἐδηγοῦνται εἰς τὸ νὰ παρατηρῶσιν ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τὰ παρατηρήσεως ἄξια, σημειοῦνται αὐτὰς καὶ σχηματίζουσιν ἰδίως ἐκ-

θέσεις, δι' ἧς γίνονται ἀπαξ τῆς ἐβδομάδος συνεδρίαὶ καὶ συζητήσεις ἐπ' αὐτῶν. Αἱ τοιαῦται συνεδρίαὶ διευθύνονται ὑπὸ τοῦ διευθυντοῦ τοῦ Διδασκαλείου, μετέχουσι δὲ τούτων καὶ ὁ διδάσκαλος τῆς γενικῆς διδακτικῆς, οἱ ἀριθμοὶ ἐπὶ τῶν ἀσκήσεων διδάτκαλοι καὶ ἐν τῇ 2α ἐξαμηνίᾳ καὶ ὁ διδάσκαλος τῆς ἰδιαίτερας μεθοδικῆς τῆς στοιχειωτικῆς τάξεως. Κατὰ τὴν δευτέραν δὲ ἐξαμηνίαν οἱ ἐξηρημένοι διδασκαλισταὶ προσλαμβάνονται καὶ ὡς βοηθοὶ ἐν τῇ διδασκαλίᾳ. Ἡ ἐν τῇ σχολῇ πρᾶξις ἐξακολουθεῖ καθ' ὅλον τὸ ἔτος καὶ μάλιστα συνοδεύεται καὶ ὑπὸ προπαρασκευαστικῶν διαλέξεων, ἐν αἷς προδιαγράφεται τὸ πρόγραμμα τῶν πρακτικῶν ἀσκήσεων, ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ διευθυντοῦ καὶ τὴν συμμετοχὴν τοῦ διδασκάλου τῆς ἐδικῆς μεθοδικῆς καὶ τοῦ ἐπὶ τῶν ἀσκήσεων. Ἐν τῇ διεξαγωγῇ τῶν διδακτικῶν ἀσκήσεων ἀσχολοῦνται πολλοὶ συγγρόνως σπουδασταὶ, τοῦτο δὲ ἔνα κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ σχολικοῦ ἔτους δοθῆ ἑκάστῳ αὐτῶν εὐκαιρία ὅπως ἀσκηθῆ πρακτικῶς ἐπὶ διαφόρων βαθμίδων καὶ ἐν ἅπασιν τοῖς μαθημασιν, ἕσθι δὲ δυνατόν πραγματοποιηθῆ ἐν καὶ τὸ αὐτὸ ἀντικείμενον τῆς αὐτῆς διδακτικῆς βαθμίδος. Ἡ προπαρασκευὴ τῶν διδασκαλιστῶν πρὸς τὰς πρακτικὰς ἀσκήσεις γίνεται ἐν ἀνάγκῃ καὶ γραπτῶς. Διεξάγονται δὲ αἱ διδακτικαὶ ἀσκήσεις ὑπὸ τὴν ὄδηγιαν τῶν ἐπ' αὐτῶν διωρισμένων ἰκανῶν διδασκάλων, οἵτινες ὑποχρεοῦνται νὰ ἐκθέτωσι τοῖς διδασκαλισταῖς ἐν τέλει τῆς ἀσκήσεως τὰς ἐκτυτῶν ἐντυπώσεις καὶ τὰς προσηγούσας παρατηρήσεις· ἀφισρούνται δὲ εἰς ταύτας τρεῖς καθ' ἑβδομάδα ὧραι. Ἐν δὲ τῇ συνεδίᾳ, τῇ συγκροτούμενῃ ἐν τέλει τῆς ἐβδομάδος, γίνεται λόγος περὶ τῶν μάλλον ἀξιολόγων συμβάντων κατὰ τὴν λήγουσαν ἐβδομάδα, ὅπως οἱ διδασκαλισταὶ εισάγωνται πρακτικῶς εἰς τὴν ἐξάσκησιν τοῦ ἐπαγγέλματος καὶ λαμβάνωσι σαφῆ γνώσιν τοῦ κύκλου τῶν ἑαυτῶν καθηκόντων. Πολλὰκις δὲ ἐπισκέπτονται οἱ διδασκαλισταὶ ὑπὸ τὴν διοίκησιν τῶν διδασκάλων καὶ ἄλλας δημοτικὰς σχολὰς τοῦ τόπου καὶ τῆς περιχώρου. Ἐπειδὴ δὲ καλῶς γινώσκουσιν οἱ διευθυνταὶ ὅτι ἡ κατ' εἶλον ἀνάγκησις διαφόρων παιδαγωγικῶν βιβλίων ἀποδοῖναι τοῖς μαθηταῖς ὠφέλιμος, δίδουσιν αὐτοῖς τοιαῦτα, περιέχοντα παιδαγωγικὰς, διδακτικὰς καὶ ἐιδικῶς μεθοδικὰς πραγματείας, προσέτι δὲ νοουθετοῦσιν αὐτοὺς νὰ ἀπεξεργάζωνται τὸ περιεχόμενον τῶν τοιαύτων συγγραμῶν καὶ συγκροτῶσι προφορικὰς ἢ γραπτὰς εισηγήσεις. Τὸ

δὲ μέτρον, ὅπου τηρεῖται ὡς πρὸς τὰ λοιπὰ μαθήματα ἐν τῷ προγράμματι τῶν Αὐστριακῶν Διδασκαλείων, καταφαίνεται ἐκ τοῦ ἐπομένου

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΤΩΝ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ
ΕΝ ΤΟΙΣ ΑΥΣΤΡΙΑΚΟΙΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΕΙΟΙΣ.

ΜΑΘΗΜΑΤΑ	ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΕΤΗΣΙΑ				ΩΡΑΙ τὸ ὅλον
	Τ Α Ε Η Σ				
	I	II	III	IV	
Θρησκευτικά	3	2	1	1	6
Παιδαγωγικὴ μετὰ πρακτικῶν διαλέξεων καὶ ἀσκήσεων . .	0	3	5	9	47
Γλωσσικὰ	4	4	4	4	16
Ἱστορία	2	2	2	2	8
Γεωγραφία	2	2	2	1	7
Μαθηματικὰ καὶ Γεωμετρικὴ Ἰχνιογραφία	5	4	3	2	14
Φυσικὴ Ἱστορία	2	2	2	1	7
Φυσικὴ	2	2	3	2	9
Γαλλοφωνικὴ	0	0	2	2	4
Γραφὴ	1	0	0	0	1
Ἰχνιογραφία	2	2	2	1	7
Ἑτεράγραφον	2	2	2	2	8
Μουσικὴ	2	2	1	1	6
Γυμναστικὴ	2	2	1	1	6
	28	20	30	20	116

7.

Μετὰ τὴν ἀπόδοσιν τοῦ κύκλου τῶν μαθημάτων, ὅν βλέπει ὁ ἀναγνώστης ἐν τῷ προτεθειμένῳ πίνακι, ὑποβάλλονται οἱ διδασκαλισταὶ εἰς αὐστηρὰν ἐπὶ πάντων τούτων ἐξέτασιν, ἧς προτίθενται οἱ τοπικοὶ ἄρχοντες· ἐάν δὲ ἀποκριθῶσιν εἰς τὰς προσηκούσας ἀπαιτήσεις, ἀξιοῦνται τοῦ ἀρμοδίου ἐνδεικτικοῦ. Τὸ προσωπικὸν ἐκάστου διδασκαλείου συγκροτοῦσιν ὁ διευθυντὴς, οἱ τῆς θρησκείας διδάσκαλοι, οἱ ἐπὶ τῶν ἀσκήσεων καὶ οἱ τῶν λοιπῶν μαθημάτων. Παρ' ἐκάστου

διδασκαλείῳ ἀείποτε ὑπῆρχε μία δημοτικὴ ἢ μία ἀστικὴ πρότυπος σχολὴ (παρὰ δὲ τοῖς τῶν θηλέων καὶ εἰς παιδικὸς κήπος (νηπιαγωγείου) μετ' ἰδίων διδασκάλων ὅπως ἐν τούτοις διεξήρῳσιν οἱ μέλλοντες διδάσκαλοι τὰς πρακτικὰς αὐτῶν ἀσκήσεις).

8.

Ἐξετάσωμεν ἤδη διὰ βραχείων καὶ ὑπ' ἄλλην τιὰ ἐποψίῃ τὰ Διδασκαλεῖα. Ἐν ᾧ τὰ Αὐστριακὰ εἶνε ἐξωτερικὰ, τ. ἔ. δὲν διατηροῦσι τοὺς σπουδαστὰς ἐν οἰκοτροφείοις καὶ πισσιτίοις, τὰ Γερμανικὰ εἶνε ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον οὕτω διοργανωμένα. Λέγονται δὲ συνήθως τὰ μὲν ἔχοντα οἰκοτροφεία ἐσωτερικὰ, τὰ δ' ἕτερα ἐξωτερικὰ. Ἐν τοῖς ἐν Γερμανίᾳ ἐσωτερικοῖς Διδασκαλείοις μεγάλη καταβάλλεται μέριμνα ὅπως οἱ μέλλοντες διδάσκαλοι ἐπιωφελῶνται ἀκριβῶς τοῦ βραχέος τῆς μορφώσεως χρόνου καὶ ὅπως μὴ τις ρηθυμία, εἰς ἣν περιπίπτει τὸ ἐσωτερικὸν Διδασκαλεῖον δταν λείπη ἡ προσήκουσα ἐπαγροπῆσις, μῆτε ἐκδηλῶνῃ μὴδὲ διαφθείρῃ αὐτοὺς. Γυμναστικῶς διδασκαλία, ἐργασία ἐπὶ τῶν κήπων, κοινὸς περίπατος διδασκάλων καὶ μαθητῶν κ.τ.λ. διατηροῦσι τὸ σῶμα ζωντὸν καὶ ὑγιές. Ἔργασμοι δὲ ὄραι αὐστηρῶς φυλαττόμεναι καὶ ὠρισμένως χρόνος πρὸς ἐξέγερσιν καὶ κατάκλισιν κανονίζουσι θαυμασιῶς τὴν ἐν τῷ ἐκπαιδευτηρίῳ διαίτησιν καὶ ἀπαλλάσσουσι τοὺς σπουδαστὰς πείσης στανικῆς φαντασίας. Ἡ χορηγία διαφόρων ἀξιοματίων πρὸς τοὺς καλλίστους τῶν μαθητῶν διεγείρει τὸ τῆς φιλοτιμίας αἶσθημα καὶ διδάσκει τὸν νεανίαν νὰ συννοῇ τὴν αὐστηρότητα τῆς ὑπηρεσίας μετὰ τῆς ἐπιεικειᾶς ἐν τῇ ἀνατροφῇ. Τὰ ἐσωτερικὰ Διδασκαλεῖα ἔχουσι κοινὰς πρωϊνάς καὶ ἑσπερινὰς προσευχὰς, κοινὰς ἐυρτάς καὶ μνημοσύνας ἡμέρας ὑπὲρ θρησκείας καὶ πατρίδος. Τοσοῦτον δὲ ἐπιαισθητικὸν εἶνε ἐν Γερμανίᾳ τὰ ἐκ τῶν ἐσωτερικῶν Διδασκαλείων ἀγαθὰ ἀποτελέσματα, ὥστε ἐν τῷ προγράμματι τοῦ ἐν Καρλσρούῃ Διδασκαλείου ὑπάρχει σσημειωμένον τὸ ἐξῆς: «Ἰπαρχίς Διδασκαλείου ἀνευσιστιεῖται ὅτ' ἤτο ἀδύνατος τοῦλάχιστον καρ' ἡμῖν.» Ἄλλ' ὁμολογητέον ὅτι εἰ καὶ τὸ ζήτημα: ἀν τὸ ἐσωτερικὸν ἢ ἐξωτερικὸν Διδασκαλεῖον πρέπη νὰ προτιμᾶται δὲν ἐλύθη ὀριστικῶς, ἢ πλειονοψηφούσα γνώμη ἀποκλίνει ὑπὲρ τοῦ ἐξωτερικοῦ. Εἰς δὲ τῶν ὑπερμάχων

αὐτοῦ, ὁ Γτιφέ, ἐκφράζεται ὕδα: «Τὰ οἰκοτροφούντα Διδασκαλεῖα εἶνε ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀρμόδια νὰ ἐθέσωσι τοὺς μέλλοντας διδασκάλους εἰς τυρλήν ὑπακοήν, νὰ ἐγκολάσωσιν αὐτοῖς αἰθθημα δουλικόν, νὰ καταστήσωσιν αὐτοὺς δυνατοὺς ἀνευ θελήσεως, ἀνάσθητα καὶ τυρλῶς εὐπιστοῦντα.» Τοιαῦτα περίπου λέγει ὁ Γτιφέ, ἄλλοι δὲ συμφωνοῦντες αὐτῷ φρονοῦσιν ὅτι τὸ ἐσωτερικὸν Διδασκαλεῖον ἀρμόζει μόνον δι' ὀλίγους, μάλιστα δι' 100 σχεδὸν τροφίμους, ἐπομένως μάλιστα ἐπαρκεῖ εἰς τὴν ἐπὶ τοῦ παρόντος ἔλλειψιν διδασκάλων. Διὰ τὰ Αὐστριακὰ Διδασκαλεῖα, ἧν οἱ μαθηταὶ μετροῦνται καθ' ἑκατοντάδας, δὲν θὰ ἤρμοζεν ἡ ἐσωτερικὴ μορφή. Ἀναμφιβόλως λίαν δυσχερὴς εἶνε, λέγουσιν, ἡ ἰδικιτέρα ἀγωγή καὶ ἐπίβλεψις ἐν τοῖς Διδασκαλεῖοις, ἅπαρ πολλοὶ μαθηταὶ ἐπισκέπτονται, ἰδίως δὲ ἔταν συναντῶνται μαθηταὶ πρεσβύτεροι ποικίλων ἔχοντες παρελθόν μετὰ μαθητῶν νεωτέρων καὶ ὀλιγὸς ἀπειροκάκων. Οἱ κίνδυνοι δὲ, πρὸς οὓς δρεῖλει νὰ πολεμήσῃ ἡ ἠθικὴ μόρφωσις τοιοῦτου Διδασκαλεῖου, εἰς μέγα ἀνέρχονται ἕψος, ὅποτε τοῦτο εἶνε ἰδρυμένον ἐν πόλει μεγάλῃ καὶ πολυπληθεῖ, ἐν ἧ ὁ ἐξωτερικὸς μαθητὴς εὐκολώτατα διαφεύγει τὴν ἐπιτήρησιν καὶ ἐπιτροπὴν τοῦ Διδασκαλεῖου. Διὰ τοῦτο δὲ ἔπρεπε νὰ συνιστῶνται τὰ Διδασκαλεῖα ἐν πόλεσι μικραῖς, ἐν αἷς οἱ διδάσκαλοι ἐθίζονται εἰς βίον ἀπλοῦστερον καὶ διατελοῦσιν ὡς ἐπὶ τὸ πᾶν ὑπὸ αὐτῶν ὀφθαλμοῦς τοῦ δημοσίου καὶ τὴν ἐπίβλεψιν τοῦ Διδασκαλεῖου. Θὰ ἦτο δὲ ἀναρμόδιον οἱ διδάσκαλοι τῶν χωρίων καὶ τῶν πόλεων νὰ μορφῶνται ἐν διαφόροις ἐκπαιδευτηρίοις.

9.

Καὶ τοιαῦτα μὲν συμβαίνουσιν ἐν τοῖς Γερμανικοῖς καὶ Αὐστριακοῖς Διδασκαλεῖοις, πῶς δὲ ἄρα γε πρέπει νὰ ἔχωσι τὰ ἡμέτερα; Πότερον, πρέπει ἡμεῖς νὰ μιμώμεθα τὰ Γερμανικὰ ἢ τὰ Αὐστριακὰ; Εἶνε ἤδη γνωστοὶ οἱ λόγοι οἱ ὑποστηρίζοντες τὰ πρῶτα ὡς καὶ οἱ ὑποστηρίζοντες τὰ δεύτερα. Ἄλλ' ἐπειδὴ παρ' ἡμῶν ἀμφοτέρω τὰ πειράματα ἐγένοντο, νῦν δυνάμεθα νὰ κρίνωμεν ἐν τῶν ἀποτελεσμάτων, τ. ἔ. ἐν τῶν ὑστέρων. Τὸ ἐν Σέρραις Διδασκαλεῖον εἶνε ἐσωτερικὸν ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως αὐτοῦ, ἐσωτερικὰ δὲ εἶνε καὶ τὰ ἐν Φιλίππουπόλει Ζαρίφεια Διδασκαλεῖα ὡς καὶ ἡ «Παλλάξ» καὶ τὸ

«Ζάππειον» ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ τὸ ἐν Ἀθήναις «Ἀρσάκειον» κ.τ.λ. Καὶ τούτων μὲν οἱ κερροὶ εἶνε γνωστοὶ εἰς πλείστας τε κοινότητας ὡς καὶ εἰς τοὺς περὶ τὰ παιδαγωγικὰ παρ' ἡμῶν ἀσχολουμένους. Ἄλλὰ γνωστὰ εἶνε καὶ τὰ προϊόντα τοῦ ἐν Θεσσαλονίῃ Διδασκαλεῖου, οὗ τὴν διάλυσιν ἐπήνεγκε κατὰ τὸ πλεῖστον ἡ ἐξωτερικὴ μορφή. Καὶ δὲν ἤδυνετο ἄλλως νὰ γείνη; διότι οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ διεσπαρμένοι εἰς ἅπαντα τὰ ἄκρα τῆς Ἰουρβιδύδου καὶ ἐρεθώδου ἐκείνης πόλεως ἤδυναντο εὐχερέστατα νὰ διαφεύγωσι τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ Διδασκαλεῖου καὶ διαθέτωσι τὰς ἐλευθέρως ὥρας αὐτῶν ὅπως οὗτοι ἐνέκρουν. Δὲν ἐννοοῦμεν ὅτι ἅπαντες ἐπέερεπον εἰς τὸ κακόν, ἀλλὰ καὶ ὀλίγοιτοι ἀν ἦσαν οἱ τοιοῦτοι ἤδυναντο ἀλεθριώτατα νὰ ἐπιθρῶσιν ἐπὶ τῶν ἄλλων, διότι τὸ κακὸν εὐκόλως μεταδίδεται. Ἄλλ' ἡμεῖς ἔχομεν ἀνάγκη τοῦ ἐσωτερικοῦ Διδασκαλεῖου καὶ δι' ἄλλους λόγους. Συνήθως ὡς διδασκαλιστὰ παρκαλυβάνονται νέοι πτωχοὶ, ἄποροι καὶ ἐγκαταλελειμένοι, οἱ δὲ πλείστοι προέρχονται ἐκ τῶν χωρίων. Ἄλλ' οἱ τοιοῦτοι εἶνε ἀμείροι παντὸς πολιτισμοῦ, ἀγνωστοῦντες πᾶν εἶδος συμπεριφορᾶς καὶ πᾶσαν τάξιν ἐν τῇ ἐργασίᾳ καὶ τῇ διαίτῃ. Βίς ταῦτα δὲ εἶνε ἀνάγκη νὰ ἐθισθῶσιν ἐν τῷ Διδασκαλεῖῳ ἐδηγούμενοι καταλλήλως. Ἄλλ' ἄρ' οὗ τῶν πάντων στεροῦνται, τοῦ ὅθ' εὔρωσι καὶ τὴν καταλλήλῃ βιβλιοθήκῃ ἐν τῷ δημοτικῷ αὐτῶν ὅπως καλῶς παρασκευάζονται, ἔταν μὴ διαβῶσιν ἐν οἰκοτροφείῳ; Τὸ δὲ ἐσωτερικὸν Διδασκαλεῖον, περροικισμένον διὰ καταλλήλῃ βιβλιοθήκης, εἶνε χρησιμώτατον καὶ ὑπὸ ταύτην τὴν ἔποψιν. Σημειωτέον δὲ προσέτι ὅτι οἱ φέγοι οἱ ὑπὸ τῶν Αὐστριακῶν παιδαγωγῶν βριπίμενοι κατὰ τοῦ ἐσωτερικοῦ Διδασκαλεῖου οὐδέλλως θύναται νὰ ληφθῶσι παρ' ἡμῶν ὑπ' ἔψει. Ὁ ἀριθμὸς τῶν διδασκαλιστῶν ἐν τοῖς ἡμετέροις Διδασκαλεῖοις οὐ μόνον δὲν υπερβαίνει, ἀλλ' οὐδὲ φθίνει τὸν 100 ἢ δὲ ὑπακοή εἶνε ἡμῶν ἀναγκασιότατη. Ἐμπεθα ἡμεῖς τοσοῦτον ἀπολασσοὶ καὶ ἀτακτοὶ, ὥστε καὶ μετῴνος ἔχομεν ἀνάγκη ἀσκήσεως ἐν τῇ παιδαγωγίᾳ ἢ ἐκείνης, ἣν ἀπατεῖ τὸ ἐσωτερικὸν Διδασκαλεῖον. Ὅτι λοιπὸν τοῦ τοιοῦτου ἡ μορφή εἶνε ἡ μόνη σωτηρία διὰ τὰ ἑλληνικὰ Διδασκαλεῖα κείται ἐκτὸς πάσης ἀμφιβολίας, συμφωνοῦσι δ' ἐν τούτῳ πάντες οἱ παρ' ἡμῶν ἔχοντες ἐμπειρίαν τινα περὶ τὰ παιδαγωγικὰ. Ἄλλὰ τὸ πρῶτιστον ἀσφάλιστρον τῆς ἐπιτυχίας τοῦ ἐσωτερικοῦ Διδασκαλεῖου εἶνε ἡ ἀδιάλειπτος ἐπαγρύ-

πνης τοῦ διευθυντοῦ καὶ ἡ εἰσὶ συμβίσις αὐτοῦ μετὰ τῶν μελλόντων διδασκάλων, αἵτινες ἔχουσι ἀνάγκην ὁδηγοῦ οὐ μόνον ἐν τῇ διδασκαλίᾳ, ἀλλὰ καὶ ἐν πάτῃ ἄλλῃ πράξει. Ἐὖν δὲ τὰ Διδασκαλεῖα ὡς μονότακτα, ὡς τὸ ἐν Σέρραϊς, τότε ἀπκλασσομένη καὶ τοῦ κινδύνου, ὅν δύνανται νὰ ἐπενέγκῃ ἢ ἀνατροπῇ νεωτέρων πρὸς πρεσβυτέρους μαθητάς.

10.

Ὅπως ἀκριβῶς διεκινώσῃ τις τὴν ἐσωτερικὴν διοργάνωσιν τῶν Διδασκαλείων, δεῖται νὰ ἔχῃ ὑπ' ὀφθαλμοῦς τὴν περὶ τούτου γνώμην τοῦ Diostorweg, ἥτις συνοψίζεται ἐν τοῖς ἐπομένοις 85 σημείοις. 1ον Τὸ Διδασκαλεῖον ἐκείνο, ἐν ᾧ ἐπικρατοῦσι θεωρητικοὶ ἢ πρὸς τοιαύτας ἀποκλίνουσαι διδασκαλίαι, εἶνε οὐ μόνον ἀνωφελεῖς, ἀλλὰ καὶ ἐπιβλαβῆς ἴδρυμα. 2ον Ἐν ἐκπαιδευτηρίῳ, προσωριμῶν εἰς μέρφωσιν πρακτικῶν διδασκάλων καὶ μάλιστα δημοδιδασκάλων, πρέπει νὰ γίνηται ἡ διδασκαλία ἐπὶ ἱστορικῶν θετικῶν γεγονότων. 3ον Ἡ διδασκαλία δεόν νὰ εἶνε ἐν τοῖς πλείστοις προδαιγματικὴ ἐκείνης, ἣν οἱ μέλλοντες διδάσκαλοι δεῖται νὰ μιμῶνται. 4ον Οἱ θεωρητικοὶ καθηγηταὶ ἐν τοιούτοις καταστήματιν εἶνε ἀνέριστοι. 5ον Ὡς διδάσκαλοι τῶν Διδασκαλείων καὶ τῶν πρῶτοκλαστικῶν σχολῶν πρέπει νὰ προτιμῶνται οἱ ἐμπειροὶ καὶ οἱ ἐν τῇ πράξει διακεκριμένοι καὶ 6ον Τὰ Διδασκαλεῖα πρέπει νὰ συνδέωνται μετὰ σχολῆς, ἐν ᾗ οἱ διδάσκαλοι ἐργάζονται ἐνώπιον τῶν μελλόντων διδασκάλων καὶ ἐν ᾗ καὶ αὐτοὶ ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τῶν οἰκείων διδασκάλων ἐκτελοῦσι τὰς διδασκαστικὰς αὐτῶν ἀποπερίρας.

11.

Ὁ προσωριμῶν πίναξ δεικνύει τὴν μεγάλῃ ἐξάπλωσιν τῶν Διδασκαλείων ἐν Αὐστρίᾳ καὶ Γερμανίᾳ ἐν ἀναλογία πρὸς τὸν πληθυσμὸν κατὰ τὸ ἔτος 1878.

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΕΙΩΝ ΕΝ ΑΥΣΤΡΙΑ ΚΑΙ ΓΕΡΜΑΝΙΑ.

ΠΟΛΙΤΕΙΑ	ΚΑΤΟΙΚΟΙ	ΔΙΔΑΣΚΑΛΕΙΑ	ΑΝΑΛΟΓΙΑ ἐνδὸς Διδασκαλείου πρὸς κατοίκους
Πρωσία	25772000	115	324000
Βαυαρία	5023000	43	336000
Σαξονία	2700000	10	172000
Βυρτεμβέργη	1881000	6	313000
Βάδη	1506000	5	304000
Ἦσση	884000	2	442000
Μεκλεμβούργον - Σβερίνον	553000	2	276000
Ἦρδεμβούργον	319000	2	159000
Ἄνωλτον	213000	2	106000
Θουριγγία	1408000	8	148000
Βρουνσβίγη	373000	2	486000
Αὐστρία	38200000	68	570000
Ὅλικόν ποσόν	78532000	243	3233000

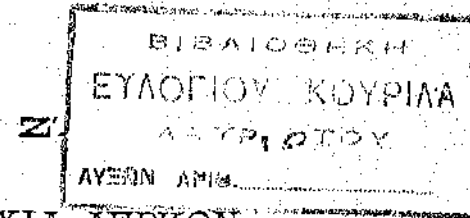
12.

Πρὶν ἢ κλεῖσθαι τὴν παρούσαν πραγματεῖαν σχετίμην ὑπολαμβάνω νὰ ἐπισυνάψω καὶ βραχέα τιτὰ περὶ τῶν ἡμετέρων Διδασκαλείων. Οὐδαὶς ἀγνοεῖ ὅτι ἡ παρ' ἡμῖν ἱστορικὴ τῶν Διδασκαλείων ἀνάπτυξις ἀλίγιστα ἀριθμεῖ ἔτη. Τίς λοιπὸν πρὸ τῆς ἰδρύσεως τούτων ἐχρῶρηγε εἰς τὸ ἡμέτερον ἔθνος τοὺς διδασκάλους τῆς τε κατωτέρας καὶ μέσης παιδείσεως, ἀφοῦ ἀείποτε σχολεῖα ἑλληνικὰ ἐλειτούργουν εἴτε πολλὰ εἴτε ὀλίγα ἐν τε τῇ ὀθωμανικῇ αὐτοκρατορίᾳ, ἥτις οὐδέποτε ἐπαύσατο προσκατεῦσαι τὴν παιδείαν, καὶ ἐν τῇ Ἑλλάδι; Εἰς τὴν ἐρώτησιν ταύτην δεῖται ν' ἀπαντήσῃ διὰ καταλλήλων συγγραφεῶν ἄνθρωπος ἀρμοδιώτερος ἐμοῦ, ἐγὼ δὲ ἀπαράδεντον τρέφω πεποθήσῃν ὅτι τοιαύτη ἱστορικὴ μελέτη ἀνεκτίμητα δύναται νὰ προσπορισθῇ διδάγματα εἰς τὴν καλὴν συγκρότησιν τῶν ἡμετέρων διδασκάλων δὲν δύναμαι ν' ἀποκρύψω τὴν κερὶν λύπην μου ἐπὶ τῇ ὅτι ὁ καθηγητὴς Ἰωάννης Παναζίδης διδάσκων αὐτοματικῶν Παιδαγωγίαν ἀπὸ τῆς ἔδρας τοῦ ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου καὶ προτιθέμενος

νὰ μορφώσῃ διὰ τοῦ μαθήματος τούτου Ἑλληνικὰς διδασκαλίας τῆς μέσης παιδείσεως ἰσχυρότατον ἐπέκησατο λόγον περὶ τῆς καταστάσεως τῶν σχολῶν τοῦ ἡμετέρου γένους, τῶν λειτουργησιασῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἐν Κυδωνίαις, Μυτιλήνῃ, Καρυαίς τοῦ Ἄθω, Ἰωαννίνοις κ.τ.λ., ἐνῶ οἱ φοιτηταὶ πολλῶν πλείω δικαίως προσεδόκων ἔπως νοήσωσι τὴν μυστηριώδη ἐκείνην δύναμιν, δι' ἧς ἐκ τῶν σχολῶν ἐκείνων, καίτοι ἀτελῶν, ἐξήλθου ἄνδρες τοσοῦτον διακρηκεῖς ἐπὶ τὰ παιδεῖα καὶ χαρακτῆρι. Τὰ δὲ ἡμέτερα διδασκαλεῖα ἔχουσι εὐτὼ πως. Παρὰλείπων τὸ πρὸ πολλῶν ἐπιτῶν ἐκλιπὸν Διδασκαλεῖον, ὅπερ ἦν ἱδρυμένον ἐν Ἀθήναις, ἔρχομαι εἰς τὰ ἀπὸ τοῦ 1870 καὶ ἐξῆς συσταθέντα. Πρώτιστον πάντων χρονολογεῖται τὸ ἐν Σέρραις ὑπὸ τοῦ Μακεδονικοῦ Φιλανθρωπικοῦ Συλλόγου καὶ τοῦ Δημ. Μαρσύλη ἱδρυθέν, μετὰ ταῦτα τὰ ἐν Φιλιππουπόλει Ζαχίφεια, τὰ ἐν Καστορατίῳ τῆς Ἠπειροῦ Ζωγράφεια, τὸ ἐν Θεσσαλονίκῃ καὶ τὰ 4 ἐν Ἑλλάδι, ἧτοι ἐν Ἀθήναις, Τριπόλει, Κερκύρῃ καὶ Λαρίσση. Τούτων τὰ ἐν Ἑλλάδι ἔχουσι ὁμοίμορφον περίπου διοργανώσιν καὶ εἶνε πολύτακτα. Πάντων δὲ ἰδιάζει τὸ ἐν Σέρραις, ὅπερ εἶνε μονότακτον καὶ πρὸς τὰς ἄλλαις μαθήμασι διδάσκει οὐκ ὀλίγα Λατινικὰ καὶ πολλὰ Γερμανικὰ. Ἡ Γερμανικὴ ἰδίως γλώσση ὠφελεῖ τοὺς ἀποφοίτους τοῦ Διδασκαλείου ἐκείνου σπουδαίως, διότι δύνανται νὰ μεταχειρίζωνται διάφορα βοηθήματα Γερμανικὰ, δι' ὧν τελειῶσι τὸ ἔργον αὐτῶν λαμπρῶς. Θηλέων δὲ Διδασκαλεῖα ὑπάρχουσιν ἐν Ἀθήναις καὶ Κερκύρῃ τὰ «Ἀρχαῖκαια», ἐν Κωνσταντινουπόλει τὸ «Ζάππειον» καὶ ἡ «Παλλάς», ἐν Φιλιππουπόλει τὸ «Ζαχίφειον» καὶ ἐν Σέρραις τὸ ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ Δημ. Μαρσύλη συντηρούμενον θηλέων Διδασκαλεῖον. Περιττὴν κρίνω πᾶσαν ἄλλην περὶ αὐτῶν λεπτομέρειαν, διότι τὰ κατ' αὐτὰ δὲν εἶνε ἀγνωστα καὶ διότι ἄλλως ἔπρεπε πολὺ νὰ ἐκταθῶ, προστίθημι ἐν τέλει τὴν εὐχὴν ἔπως οἱ διευθύνται τῶν ἡμετέρων Διδασκαλείων συνέλθωσι ποτε ἐπὶ τὸ αὐτὸ πρὸς μελέτην καὶ κοινὴν σύσκεψιν διαφόρων παιδαγωγικῶν ζητημάτων καὶ διαφροσμίσι τῶν ὑπ' αὐτοῦ Διδασκαλείων ἐπὶ βίβασιν κατὰ τὸ δυνατόν ὁμοιομόρφων καὶ συμφώνων πρὸς τὰς ἀνάγκας τῆς ἡμετέρας κοινωνίας.

Ἐγγραφον ἐν Ἀθήναις.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΓΕΙΑΚΑΣ.

Η ΕΠΑΡΧΙΑ ΔΕΡΚΩΝ.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΙ—ΣΧΟΛΕΙΑ—ΑΡΙΘΜΟΣ ΚΑΤΟΙΚΩΝ—ΝΟΗ ΚΑΙ ΕΘΙΜΑ.

Ἡ ἐπαρχία Δέρκων ἀπαρτιζομένη ἐκ τεσσαράκοντα καὶ ἑνὸς χωρίων, διοικεῖται ἐκκλησιαστικῶς ὑπὸ Μητροπολίτου, τὴν ὁδὸν κατέχοντος τάξιν ἐν τῇ χορεία τῶν Μητροπολιτῶν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου^(*) καὶ φέροντος τὸν τίτλον «ὑπερτίμου καὶ ἐξάρχου Βοσπόρου Θρακικοῦ καὶ Κυανέων». Ἐδρα τοῦ Μητροπολίτου ἐστὶ τὸ ἐξοχικὸν προάστειον τῶν Θεραπειῶν, εἰς ὃ φαίνεται μετηνέχθη αὐτὴ περὶ τὰ μέσα τοῦ παρελθόντος αἰῶνος· ἦτοι μετὰ τὴν πραγμαγίην αὐτῆς, προὔπαρχούσης ὡς τοιαύτης τῆς μικρᾶς κώμης τῶν Δέρκων. Ἡ κώμη αὐτὴ καθά δυνατὸν εἰκάζεται καὶ ἐκ τῶν ἐκεῖ ὑπαρχόντων ἐρειπίων, διετελεῖ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν χρόνοις ἐν ποίᾳ τιμῇ ἀκμῇ καὶ προσέχει τῶν ἐγγύς χωρίων διὰ τε τὸν πληθυσμὸν, ἴσως δὲ καὶ διὰ τὸ ἐν αὐτοῖς διενεργούμενον ἐμπόριον τῶν ἰχθύων, ὧν ἀφθονίαν παρέχει καὶ μέχρι τούτου ἡ ὁμώνυμος ἐκεῖ λίμνη.

Ἐκ τῶν τεσσαράκοντα καὶ ἑνὸς τῆς ἐπαρχίας χωρίων, τέσσαρα μὲν κεῖνται ἐπὶ τῆς δυτικῆς ἀκτῆς τοῦ Βοσπόρου, ἰσάριθμα ἐπὶ τῆς παραλλῆλης τῆς Προποντίδος, τὰ δὲ ἄλλα μεσογαίως καὶ κατὰ μικρὰς ἀπ' ἀλλήλων ἀποστάσεις, σχηματίζοντα ὁλοναὶ τρίγωνον, αὐτὸ τὸ ἐριβαδὸν κατέχεται ὑπὸ μεγάλων δασῶν, λειμώνων, ἀγρῶν καὶ βο-

(*) Ἐκ τινος σιγγιλιόδου ἐν μεμβράναις γράμματος, φυλαττομένου ἐν τοῖς ἀρχαίοις τῆς Μητροπόλεως, φαίνεται ὅτι ἡ ἐπαρχία Δέρκων προήχθη εἰς τὴν τάξιν αὐτὴν κατὰ τὸ 1746 ἔτος, αὐτῆς μὲν Σαμουὴλ ἀρχιερατεύοντος, ἐπὶ δὲ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου προκαθημένου Κυρίλλου τοῦ Β'.

σκησίων γκιών και διαρρέεται υπό των ποταμῶν Βορβύση και Κυδά-
 ρεις, ὧν τὰ ὕδατα συμβαλλόμενα ἀποτελοῦσιν εὐρείας λίμνας, τὰ
 γνωστὰ ὕδραγωγεῖα, ἀφ' ὧν ἐκβάλλουσι και διαχειτεύονται τὰ τὴν
 πρωτεύουσαν ἀπ' αἰώνων ἐξοικονομοῦντα γλυκέα ὕδατα. Ἐκ τῶν
 λιμνῶν τούτων μεγαλύτερα ἐστὶν ἡ λίμνη τοῦ Βελιγραδίου, στενὴ
 και μακρὰ ἔκτασις ὕδατος διατρεχουμένη μὲν εἰς ἡμίωρον και
 ἔχουσα τὴν μᾶλλον μαγνητικὴν θέσιν ἀπάντων τῶν ἄλλων ἁμαίων
 λιμνῶν. Ἐκ δὲ τῶν ὕδραγωγείων τῶν ὑπαρχόντων ἀνά πάσαν τὴν
 περιφέρειαν ταύτην, τὰ σπουδαιότερα διὰ τε τὴν καλλονήν τῆς θέ-
 σῆως και διὰ τὸ ἔξοχον τῆς οἰκοδομῆς, εἶπὶ τὸ τοῦ Βαχτσέ-κιοῦ
 ὑπὸ τοῦ Σουλτάν Μαχμούτ κατασκευασθὲν, ἔχον 1270 μέτρων πλάτος
 και 82 ὕψος, και τὸ τοῦ Βελιγραδίου, κτισθὲν ὑπὸ τοῦ Σουλτάν
 Μουσταφᾶ τοῦ Ι' κατὰ τὸ ἔτος 1766.

Οἱ κάτοικοι τῶν μεσογείων χωρίων εἰσὶν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον γεωρ-
 γοί, μεταπράται, κτηνοτρόφοι και πωληταὶ διαφόρων ἐδωδύμων και
 λοιπῶν, ὅσων ὦν, ὀρνίθων και ἄλλων καθαρῶν ζώων, ἔπερ ἐκ
 διαφόρων χωρίων συλλέγοντες μεταπωλοῦσιν ἐν Κωνσταντινουπόλει,
 ἢ ἐν τοῖς προκταθείς τοῦ Βασίλειου εἰσὶν ἀπαντες μέλη τῆς Ὀρθο-
 δόξου Ἀνατολικῆς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας και παρὰ καὶ διατηρεῖται
 λίαν ἀκριβῶν τὸ πρὸς τὴν πατρῴαν θρησκείαν αἰσθημα. Ἡ παιδεία
 διατελεῖ ἐν σπαργάνοις, ἐκτὸς εὐκλείμων τινῶν χωρίων, συντηρούντων,
 τούτων μὲν σχολεῖα ἐν καλῇ ὀπισθοῦν καταστάσει, ἐκείνων δὲ φιλο-
 τιμουμένων ἐκάστοτε πρὸς βελτίωσιν τῶν ἐκπαιδευτηρίων των, χάρις
 εἰς τὰς ἀόκνους προσπάθειας και τὴν πατρικὴν μέριμναν, ἣν ἰδια-
 ζήτως καταβάλλει ὁ τῆς ἐπαρχίας πνευματικὸς ποιμὴν.

Οἱ πόροι πρὸς συντήρησιν τῶν σχολείων αὐτῶν, εἰσὶν ἐν τισι
 μὲν χωρίοις ἐπαρχεῖς, ἐν ἄλλοις δὲ, τοῖς και πλείουσι, ἐλλειπειές,
 ἀναγκασμένω τῶν κατοίκων νὰ διατηρῶσιν ἰδιουρθμῶν τινα σχο-
 λειακὴν τάξιν, περιλαμβάνουσαν ὀλιγίστους παῖδας και διδασκαλι-
 νούς ἀνάγκωσιν και γρηγορήν, ἀμφοτέρως κατὰ τὸ πλεῖστον ἐλαττω-
 ματικῆς, ὑπὸ τοῦ ἱερέως τοῦ χωρίου, εἴτε ἐν τῷ κελεῖρ, ἢ και ἐν
 τῷ νάρθηκι τῆς ἐκκλησίας, ἐνῶ τὸ πλεῖστον τῶν κατοίκων ἐκ παι-
 δικῆς ἡλικίας, ἐπιδίδονται εἰς τὰ συνήθη αὐτοῖς βιοποριστικὰ ἔργα.
 Ποῖοι δὲ οἱ πόροι ἐν γένει; Ἐκάστη κοινότης ἔχει ἰδιούτητα αὐτῆς
 ἐργαστήρια, ὧν ἀπάντων προέχει τὸ ἀρτοποιεῖον, ἄλλο ἄλλως ὡχο-

δομημένον, τὸ κρενωπωλεῖον, τὸ παντοπωλεῖον, αἱ βοσκήσιμοι γκιῖα,
 και ἐν πολλοῖς τὸ πανδοχεῖον (χάνιον), ἔπερ ἐστὶ τὸ πρῶτιστον
 συστατικὸν ἐκάστου χωρίου και ἐν ᾧ εὐρίσκουσιν θύλον οἱ ἐκείθεν
 διερχόμενοι διάφοροι μεταπράται και χωρικοὶ μικροῖςμποροι. Ἐκ ἐρ-
 γαστήρια ταῦτα ἀνήκουσι ταῖς ἐκκλησίαις, οὐδεὶς δ' ἐκ τῶν κατοίκων
 δικαιούται νὰ πῆξῃ ἕτερον ἐκ τῶν τοιούτου εἴδους, διότι τότε ἐπέρ-
 χεται ὁ ἐπὶ τῶν ἐνοικίων διαγωνισμὸς και κατὰ συνέπειαν μειοῦται
 ἡ ἀξία τοῦ τῆς κοινότητος κτήματος ὡς και τοῦ ἐνοικίου.

Ἡ ἐρρη τὸ ἀγίου Δημητρίου συνήθως ἐστὶν ὠρισμένη πρὸς ἐκ-
 μίσθωσιν τῶν κτημάτων τούτων, και τότε μόνον βλέπει τις, ἴσως δὲ
 και οὐδέποτε ἄλλοτε τοῦ ἐνικουτοῦ, συνηγμένους ἐπὶ τὸ αὐτὸ τοῦς
 κατοίκους ἐκάστου χωρίου, συζητούντας και διαπληκτιζομένους ἐστὶν
 ὅτε, περὶ τοῦ πῶς ἂν ἐπικερδαστέρα γένηται ἡ ἐκμίσθωσις, προ-
 τιμωμένους ἄετιποτε τοῦ πλειοδοτοῦντος, οὐ μὴν δ' ἀλλὰ και πλείονα
 ἐχέγγυα περὶ τῆς ἀσφαλοῦς και ἐγκλήρου τοῦ ἐνοικίου ἀποτίσεως
 παρεχομένους. Κατακυρουμένης δ' ἐνὶ τῆς ἐκμίσθωσεως, συντάσσεται
 αὐθωρεῖ τὸ σχετικὸν ἐνοικιαστήριον παρὰ τοῦ διδασκάλου ἢ τοῦ ἱερέως
 και παραδίδεται τὸ κτήμα τῷ ἐνοικιαστῇ, ὅστις, τῇ ἀληθείᾳ, χαιρει
 πλείονα δικαιοῦματα, ἢ ὁ τοῦ Πέραν ζάπλουτος, ὁ πεντακοσιτόλιρον
 ἐνοικιον ἐκτίων, διότι οὐδέποτε ἐγείρεται παράκονον ἀπὸ μέρους τῶν
 κατοίκων κατὰ τοῦ ἐνοικιαστοῦ, ἢ περὶ τῆς πληρωμῆς τοῦ ἐνοικίου, ἢ
 περὶ τῆς ὑπεροχῆς τιμῆς τῶν ἐδωδύμων, ἢ και περὶ τοῦ ποιοῦ τῶν
 παρ' αὐτοῦ πωλουμένων ἄρτων. Τὰς παρεκτροπὰς τοῦ ἐνοικιαστοῦ
 ἐπιδίδεται μόνη ἡ Δημογεροντία τοῦ χωρίου, ἣτις ἀποτελεῖται ἐκ
 τῶν πρεσβυτέρων και ἐπαύτων τοῦ τόπου, καιν ὦν ἡ γνώμη πολ-
 λῶς και ἀπόφρασις θεωρεῖται ἴση τοῖς τῶν ἀρχαίων νομοδιδασκάλων
 ἀποσθῆγμασι. Τῇ Δημογεροντίᾳ λοιπὸν μόνη ἀπόκειται τὸ ἐπιβάλλειν
 τοῖς παρανομοῦσι τὰς σχετικὰς ποινὰς.

Ἐκτὸς τοῦ τῆς Δημογεροντίας σωματείου, ἄλλοι σύμβουλοι, και
 ἐκ τῶν ὧν οὐκ ἀνευ διὰ πάσαν σπουδαίαν ὑπόθεσιν, εἰσὶν ὁ μουχ-
 τάρης τῆς κοινότητος, ὅστις ἐστὶ συνήθως ἐμμισθός, και ὁ ἱερεύς,
 οὗτινος ἡ γνώμη θεωρεῖται ἐν πολλοῖς σεδαστή, δεῖγμα και τοῦτο
 τοῦ πρὸς τὴν θρησκείαν και τοῦς λειτουργοῦς αὐτῆς σεδασμοῦ, ὃν
 ἐξαιρετικῶς ἐπιδικνύουσι πρὸς τὴν ἱερὰν Μητρόπολιν.

Ἐκάστη κοινότης πανηγυρίζει συνήθως ἕκαστὸς τοῦ ἐνικουτοῦ, καθ' ἣν

ἡμέραν τελείται καὶ ἡ ἑορτὴ τῆς ἐκκλησίας αὐτῆς, ἡ δὲ τοιαύτη πανηγυρίς, εἰς τὴν προσέρχονται καὶ ἐκ τῶν πέριξ πολλάκις χωρίων, ἔχει τὸ ἰδιόζυγον καὶ κατευφραίνει τὸν κατὰ πρῶτον ἐπισκεπτόμενον αὐτήν. Παρτυχιῶν ἐν τοιαύταις πανηγύρεσιν, ἡσθάνθημεν μεγίστην εὐχαρίστησιν, ἰδίᾳ ἐκ τῆς ἀφελείας καὶ τῆς ἀπλοϊκῆς περιβολῆς τοῦ γυναικείου φύλου. Τὴν ἔλευσιν τῆς πανηγύρεως πάντος ἄλλου ἐπιποθοῦσιν αἱ παρθένοι, διότι κατ' αὐτὴν μόνην τὴν ἡμέραν ἐν ταῖς πλατείαις καὶ ἐν ὠρισμένοις τοῦ χωρίου τόποις μετὰ τῶν μητέρων τῶν παρὰ γινόμενα χορεύουσι, τὸ εὐμορφον καὶ χαρῖεν τοῦ σώματος ἐπιδεικνύμενα καὶ εἰς βυθὸν τῶν τοῦ σώματος λυγισμῶν καὶ κινήσεων ἐπάδουσαι ἄσματά τινα. Τότε δὲ ἐπιτρέπεται αὐταῖς νὰ ἀτενίσωσι τὰ ὄμματα πρὸς τοὺς μνηστῆρας αὐτῶν καὶ ἀνταλλάξωσιν ἐρωτύλους τινὰς λόγους. Ἐπικρατεῖ μάλιστα ἐνιοχθεῖ ἡ συνήθεια καθ' ἣν οἱ κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς πανηγύρεως διαμειβόμενοι μεταξὺ τῶν γεννητόρων περὶ ἀρραδωνῶν ἢ συνοικεσίων λόγοι δέον νὰ θεωρῶνται ἱεροί, οὐδ' εἶναι τοσοῦτον εὐκόλος ἢ μεταμέλεια καὶ ἀθέτησις ὑπὸ τοῦ ἐτέρου τῶν συναπτομένων εἰς ἀρραδῶνα. Ὡς δὲ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἴδιον ἐλευθέρων παρθένων ἦν τὸ κατ' οἶκον οἰκομενῆν, εὖτω καὶ παρὰ τοῖς τῶν χωρίων τούτων κατοικοῖς, ἴδιον φρονίμου κόρης τὸ μένειν ἐν τῇ οἰκίᾳ καὶ ἀσχολεῖσθαι περὶ τὰ ἔργα αὐτῆς· δὲν ἐξέρχονται δὲ, εἰμὴ κατὰ τὰς ἐπισήμους ἑορτάς, καὶ πάντοτε μετὰ τῶν μητέρων, πρὸς ἐπίσκεψιν συγγενέως ἢ γειτόνος τινος. Ἀπαγορεύεται ὡσαύτως αὐταῖς τὸ φοιτῆν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ἐξαιρέσει μόνον δύο ἢ τριῶν ἐργασίμων ἡμερῶν τοῦ ἐνιαυτοῦ, καθ' ὅς προσερχόμενα εἰς τὴν ἐκκλησίαν κοινωνοῦσι τῶν ἀρχάντων μυστηρίων, ὥστε εἰς ξένον τινα μὴ εἰδῶτα τὸ τοιοῦτον ἔθιμον ἐπέρχεται πρὸς στιγμὴν ἢ ἰδέα μὴ ἀρα ὑπάρχει ἐνταῦθα ἔλλειψις νεανίδων, ἀφοῦ ἄλλως δὲν βλέπει, ἢ ἐγγάμους μόνον γυναῖκας καὶ τινα κατακληκτάς καὶ ὑποτρέμοντα ἐκ τῶν γηρατειῶν γράμματα; Καὶ ὁμῶς εἰρήσθη τοῦτο ἐν παρόδῳ, τὸ τοιοῦτον ἔθιμον φαίνεται λίαν ἐπικινετόν, ἐνῆρ δυστυχῶς ἐν ταῖς πλείστασι τῶν ἐκκλησιῶν τῶν προαστείων καὶ τῆς πρωτευούσης καλλιπάρειοι νεανίδες δὲν θεωροῦσιν ἀσύμφωνον πρὸς τὸν πολιτικὸν τὸ ἴστασθαι ἐν τῷ κυρίως κατὰ συνωθούμενα μετὰ τῶν ἀνδρῶν καὶ ἐν τοῖς στασιδαῖς αὐτῶν ἔστιν ὅτι μετὰ δεσποτικοῦ ὕφους καθήμενα καὶ χελιδόνων λακλάταται ἐν ἀργολογίαις καθιστάμενα. Ἰούχως ἔργον ἠθέλει εἶσθαι

ἐὰν ἐξέλαιπεν ἀπ' ἡμῶν ἡ τοιαύτη συνήθεια, ἥτις οὐδεμίαν μὲν τιμὴν περιποιεῖ τῷ καθόλου χριστιανῶν πληρώματι, πλείστον δὲ ἄτοπα κατεργάζεται.

Πλείυται ὅσαι συνήθειαι ἐν χρήσει οὖσαι παρὰ τοῖς ἀρχαίοις διεσώθησαν ὡς γνωστὸν μέχρις ἡμῶν, εἶναι δὲ διατηροῦνται εἰσέτι ἀπαράδεικτος παρὰ τοῖς ἀπλοϊκοῖς κατοικοῖς τῶν μεσογείων χωρίων. Ἐκ τῶν ἐθίμων τούτων, παρατίθημι ὀλίγα τινὰ, ἃ ἐγὼ τε αὐτὸς εἶδον καὶ παρ' ἄλλων διεπιστάθη. Καὶ πρῶτον τὰ κατὰ τὸν γάμον. Ὁ πατήρ μόνος φροντίζει καὶ μεριμνᾷ νὰ ἐκδώσῃ τὴν θυγατέρα αὐτοῦ πρὸς ἄνδρα καλὸν καὶ πρὸς τὸν υἱὸν νὰ δάσῃ γυναῖκα, ἣν μεταξὺ τῶν πολλῶν ἐπιζητεῖ καὶ συνιστᾷ αὐτῷ ὡς σεμνὴν καὶ σώφρονα καὶ τρόπους ἐπιεικῆς ἔχουσαν, ὅπως ζήσῃσι ποθοῦντες καὶ στέργοντες ἀλλήλους μάλλον, ἢ διχοκοοῦντες καὶ ἐρίζοντες, καὶ τῇ ἀληθείᾳ, τί μὲν γυναικὸς σώφρονος πολυτιμότερον καὶ μάλλον ἐν τῷ κόσμῳ ἐπίζηλον, τί δὲ κακῆς καὶ αὐτέγχερα διαβόλου ἀπεχθέστερον καὶ χρεῖμα ὀλεθριώτερον; διότι « γυνὴ σώφρων, κατὰ τὸν θεῖον Χρυσόστομον, » καὶ ἐπαικῆς καὶ μετρία, καὶ πένης ἢ τὴν πενίαν πλούτου βέλτιον διαθεῖναι θυνησεται ὥσπερ ἡ διαφθαρμένη καὶ ἀκέλαστος » καὶ φίλης, καὶ μυρίους εὐρη θησαυροῦς ἔνδον καμμένους, ἀνέμου » πικρὸς τάχιον ἐκφυσήσασα, καὶ συμφοραῖς μυρίαῖς μετὰ τῆς πενίας » περιβλάθει τὸν ἄνδρα. » Τοῦτου δ' ἕνεκα καὶ ἡ διάλυσις τοῦ ἱεροῦ γάμου παρ' ἐκείνοις εἶναι τι ἀσύνηθες καὶ καινόν.

Τοῦ γάμου προηγούμενοι οἱ ἀρραδῶνες ἀπὸ δὲ τούτων μέχρι τῆς ἡμέρας τῶν γάμων παρέρχεται καὶ ἔτος πολλάκις. Τὸ μυστήριον τοῦ γάμου τελεῖται συνήθως ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ μετὰ πομπῆς καὶ ἐν μέσῳ συγγενῶν καὶ φίλων, ἡ δὲ νόμφη ἐστολισμένη καὶ ἐγκοκαλυμμένη διὰ καλύπτρας ἐκ λεπτοῦ διαφανοῦς ὑφάσματος, πορεύεται σεμνῶς καὶ βραδέως, χαμαὶ βλέπουσα καὶ ὑπὸ συγγενῶν στήριζομένη καὶ τοῦτο εἶνε τὸ λεγόμενον καμάρωμα. Ἐν τῇ ἐπιστροφῇ κατ' οἶκον τελοῦνται διάφορα ἔθιμα, οἷον τὸ δεῖξαι τῆς βίρας ἀνοίγματα τῆς αὐλαίας ὄβρας παρὰ τοῦ γαμβροῦ, ἢ προσφορά αὐτῷ ἀπὸ μέρους τῆς πεθερᾶς μελιπηχάτου τινός, ἢ πλακοῦντος, ἢ κένου, ἢ θρούνης, ἢ ἄρτου, πάντα ταῦτα εἰς σημεῖον ἀφθονίας καὶ πελοτεκνίας καὶ τερπνῆς ζωῆς. Τὸ δὲ μᾶλλον περιεργότερον ἐν τῷ γάμῳ εἶναι τὸ ἀκόλουθον. Μετὰ τὸ πέρας τῆς γαμηλίου τραπέζης, καθ' ἣν ἀντηχεῖ ἡ

οίκια ἀπὸ τῶν ὀργάνων, τῶν φερέων καὶ τῆς ποδοκρουσίας τῶν χορευτῶν, ἢ μάχιρος — διότι συνήθως γυνὴ τυγχάνει ἢ παρασκευάζουσα τὰ φαγητά—κρατοῦσα ἀνὰ χεῖρας μεγάλην χουλιάρικον, ἐν ᾗ περιέχεται βραστόν τι ἐκ μέλιτος καὶ πεπέρεως, περιέρχεται καὶ συλλέγει ὡς ἀμοιβὴν τῶν κόπων τῆς χρήματα· ἀλλὰ χουλιάρικον δὲ πάλιν τὸ τοιοῦτο γλυκύπικρον κράμα πίνουσι ἐκ τῆς τραπέζης ἅμα ἀνιστάμενοι καὶ προσφέρουσι εἰς χρήματα ὅ,τι ἕκαστος προσιρεῖται τῇ μαγειρίᾳ ἀνὸ τῶν ἐκασίας. Καὶ ταῦτα μὲν τὰ κατὰ τὸν γάμον, πάντα καλὰ λίαν, ὡς προξενούτα τέρψιν καὶ εὐχαρίστησιν τὰ κατὰ τὴν κηδείαν ἕμως νεκροῦ τινος συμβαίνοντα καὶ μάλιστα, εἰ τύχοι παρθένος, ἢ νεανίας, ἢ νεόνυμφος ὁ ἀποθανών, εἰσὶν ὅτι κακόν, ἐμμέλλοντα εἰς δικαίαν ἀγανάκτησιν πάντα οἰονδήποτε ἀνθρώπων παρατυγχάνοντα τὸ πρῶτον ἐκαί.

Μετὰ τὴν ἐν τῇ οἴκῳ περιστολῆν τοῦ νεκροῦ ἄρχονται οἱ ὀρθῆνοι καὶ οἱ κοπατοὶ τῶν συγγενῶν καὶ οἰκείων ἅμα δὲ τῇ ἐκφορᾷ τῆς σοροῦ, ἀνελίσσεται καὶ ὅλον τὸ διάστημα μέχρι τοῦ ναοῦ σιγηνὴ τραγικωτάτη, διότι γυναῖκες αἱ πλείσται πολιαὶ τὰς τρίχας, περὶ τὸ φέρετρον συνωλοῦμεναι, ἐπάρδουσι διὰ γοερῶν φωνῶν τὰ μοιρολόγια τύπτουσαι τὴν κεφαλὴν καὶ τὰ στήθια, σπαράσσουσαι τὴν κόμην, ἀμύσσουσαι τὰς παρειάς, διασηγγόμεναι τὰ ἱμάτια, καθέλου δ' εἰπεῖν ἀσχημίζουσαι ἑαυτὰς οὕτως, ὥστε οἱ ζῶντες γίνονται, κατὰ τὸν Λουκιανόν, οἰκτρότεροι τοῦ νεκροῦ. Τὸ τοιοῦτον παύει ἅμα τῇ καταθέσει τοῦ νεκροῦ ἐν τῷ ναῷ, ἔνθα ἕμως ἐξαικολουθοῦσι τὰ δάκρυα καὶ οἱ ὀρθῆνοι, τῶν γυναικῶν καθημένων ἀλλήλῃ περὶ τὸ φέρετρον.

Τὸ πένθος τοῦτο ἐγένετο καὶ κατὰ τοὺς ἀρχαίους τῶν Ἑλλήνων χρόνους ἀπαράλλακτον καὶ ὅλον, εἰ μήπου καὶ σκληρότερον καὶ ἀγριώτερον, δι' ἕπερ ἄλλοι τε νομοθέται καὶ ἰδία ὁ Χαρώνδας ἀπηγόρευσε αὐτό, γράψας νὰ τιμῶσιν ἕκαστον τῶν τετελευτησάντων ἀμὴ ἢ δακρύοις, μηδὲ οἴκτοις, ἀλλὰ μνήμῃ ἀγαθῇ, καὶ τῇ τῶν κατ' ἢ ἔτος ὤραίων ἐπιφορᾷ ὡς ἀχρηστίως οὕτως πρὸς διαίμονα χροῦν νίκης λύπης ὑπὲρ τὸ μέτρον γυνομένης. Ἔθε καὶ ἐκείθεν σὺν τῷ χρόνῳ νὰ καταργηθῇ τὸ τοιοῦτον ἔθιμον, τηρουμένων μόνον ὅσα ἢ ἀγία ἡμῶν Ἐκκλησία ἐθέτισε καὶ ἐκ παραδόσεως ἐλάβομεν, αὐτὸ δὲ ἐν τῇ καρδίᾳ πένθος καὶ τὸν ἐν τῇ ψυχῇ πόθον πρὸς τὸν

» ἀποθανόντα περιληγμένον οὐδὲν καὶ καθόλου συγγενῆ, οὐδαίς οὐδέποτε ἐξ ἀνθρώπων νόμος κατισχύσει, οὐδὲ μὴν κατισχύσει ποτὲ ἢ νὰ πύσῃ, ἀλλ' ἔσι παραμεινεί οὗτος τοῖς ἐπιζῶσιν, ἕως ἂν καὶ οὗτοι θανόντες ἀπέλωσιν, ὅπου τὰ περιληγμένα, πρὸς τὸν Δημιουργόν καὶ πατέρα πάντων Θεόν. (Πρὸς τὸν Βενιζέλου περὶ τοῦ ἰδιωτ. βίου τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων.)

Καὶ ταῦτα μὲν ἱκανὰ ἔστωσαν ἔρχομαι δὲ ἤδη ἐπὶ τὸ κύριον τοῦ σκοποῦ θέμα, ὅπερ ἐστὶν ἡ τῶν σχολείων ἐν γένει κατάστασις, ἐπιπροσθεῖτων ἅμα καὶ εἰτι ἄλλο σχετικὸν ἀναλόγως πάντοτε τῶν πληροφοριῶν, ἃς ἤδυνθην νὰ συλλέξω. Ἄρχομαι λοιπὸν ἀπὸ τῶν Θεραπευτικῶν.

Θεραπεία. Ὁ πληθυσμὸς τῶν ὀρθόδοξων οἰκογενειῶν ἐν τῇ κομοπόλει ταύτῃ ἀνέρχεται εἰς τετρακοσίαις. Ἐκκλησίας ἔχει δύο, τὴν πρὸ τινῶν ἐτῶν κτισθεῖσαν ἐπ' ὀνόματι τῆς ἁγίας Παρασκευῆς καὶ τὴν Μητροπολιτικὴν λεγομένην ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγίου Γεωργίου, κτισθεῖσαν περὶ τὰ τέλη τοῦ παρελθόντος αἰῶνος (*). Σχολεῖα δὲ ἔχει τρία τὰ ἀκόλουθα: τὴν σχολὴν τῶν ἀρρένων κτισθεῖσαν περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 19^{ου} αἰῶνος καὶ ἀμμάζουσαν ἄλλοτε. Μαθηταὶ εἰς αὐτὴν φοιτῶσιν ὡσεὶ 170, ὧν 50 διδάσκονται πρὸς τῇ ἑλληνικῇ καὶ τὴν γαλλικῇ, οἱ δὲ λοιποὶ ἀπαρτίζουσι τὴν δημοτικὴν σχολὴν. Διδασκαλοὶ τρεῖς. — Τὸ Ἐλισαβέτιον Παρθενγωγεῖον, κτισθὲν δεκάνας τῆς ἀεμνήστου Ἐλισάβετ Βαλταδέξῃ, εἰς ὃ φοιτῶσιν ὑπὲρ τὰ 90 κοράσια ὑπὸ δύο διδασκαλίνας. — Τὸ Νηπιαγωγεῖον, κτισθὲν δεκάνας τοῦ μεγάλου τοῦ ἔθνους εὐεργέτου, τοῦ κοιδίμου Γ. Ζαρίση, κατὰ τὸ 1879 ἔτος εἰς τοῦτο φοιτῶσιν ὑπὲρ τὰ 160 νήπια. Νηπιαγωγὸι δύο. — Πόρους τὸ μὲν Νηπιαγωγεῖον καὶ ἡ τῶν ἀρρένων σχολὴ ἔχουσι τὰ ἐνοίκια κτημάτων τινῶν καὶ τὴν γενναίαν κατ' ἔτος προσφορὰν τοῦ Γ. Ζαρίση ἐκ Α.Τ. 360. Τὸ δὲ Παρθενγωγεῖον συντηρεῖται ἐκ τοῦ κατ' ἔτος ἐνεργουμένου λαγείου τῶν χειροτέχνημάτων

(*) Ἐν καταλήξει ἐπὶ τῆς προσέφεως τῆς ἐκκλησίας τούτου, εὐρηται γεγραμμένον τὸ ἔτος 1796 ὡς καὶ τὰ στοιχεῖα X. X. X. X. (Χριστὸς χριστιανοῖς χαίρει χάριν) καὶ τὰ ἀκόλουθα Φ. X. Φ. Π. (φῶς Χριστοῦ φαίνει πάνσι). Τὴν ἐπιμνηστικὴν τῶν χαρακτηρισμῶν τούτων ὡς ἄνω, ὡς καὶ πλείστας ἄλλας πληροφορίας ἐχορήγησά μοι λίαν εὐμενῶς ἡ Α. Θ. ὁ ἅγιος Τριμάδος Μεθόδιος, πρὸς ἃν καὶ ἐκφράζω τὰς εὐχαριστίας μου.

τῶν μαθητῶν ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν εὐγενῶν τινῶν δεσποινῶν. Ὀλικὴ ἐτησίᾳ δαπάνη πρὸς συντήρησιν τῶν καθιδρυμάτων τούτων λίραϊ τουρκικαῖ 400 (*).

Βουγιούκ-δερέ. Ἡ κωμόπολις αὕτη ἀριθμεῖ πεντακοσία; περίπου οἰκογενεῖας ὀρθοδόξων. Ἐκκλησίαν ἔχει μίαν καὶ μόνην, κτισθεῖσαν περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ αἰῶνος τούτου ἐπ' ὀνόματι τῆς ἁγίας Παρασκευῆς. Σχολεῖα δὲ ἔχει τὸ τῶν ἀρρένων καὶ τὸ παρθενωγωγεῖον, ἀμφότερα ἐν εὐρυχωρίῳ καὶ λαμπρῷ οἰκίῳ, κτισθέντι κατὰ τὸ ἔτος 1871 ὑπὸ τῆς Φιλελευθερικῆς Ἀδελφότητος Βουγιούκ-δερέ, δαπανηθέντων 2,500 Ἀ.Τ. περίπου. Εἰς τὸ παρθενωγωγεῖον φοιτῶσιν ὑπὲρ τὰ 150 κοράσια. Διδασκαλισσα δύο. — Εἰς δὲ τὴν τῶν ἀρρένων ἑλληνοδημοτικὴν μαθηταὶ 140. Διδάσκαλοι δύο. Ἐν τῇ ἀνωτέρᾳ ἑλληνικῇ τάξει διδάσκονται ἢ τε γαλλικῇ καὶ τουρκικῇ γλώσσᾳ. — Πόρους δ' ἔχουσι πρὸς συντήρησιν αὐτῶν, ἢ μὲν τῶν ἀρρένων τὰ ἐνοίκια κτημάτων τινῶν, τὰς εἰσπράξεις δίσκου καὶ ἐλεοδόκης καὶ τὰς ἐκτάκτους συνδρομὰς, τὸ δὲ παρθενωγωγεῖον συντηρεῖται διὰ τοῦ προσῶ χιλίων χαρτίνων βουθλίων, ἅπερ ἐτησίως χορηγεῖ ἡ βωσικὴ Ἀυτοκρατορικὴ κυβέρνησις. Ὀλικὴ ἐτησίᾳ δαπάνη πρὸς συντήρησιν ἀμφοτέρων τῶν ἐκπαιδευτηρίων Ἀ.Τ. 300.

Παρὰ τὴν ἄκρην τοῦ χωρίου εὕρηται καὶ ἡ συνοικία Κεφελί-κρεῖ, ἀποτελουμένη ἐκ 30 ὀρθοδόξων οἰκογενειῶν καὶ συντηροῦσα ἰδίαν σχολήν, εἰς ἣν φοιτῶσιν ὑπὲρ τὰ 40 νήπια, πτωχὰ πάντα καὶ ἄπορα. Πόρους ἔχει τὰ εἰσοδήματα τοῦ ἐκεῖ ὑπάρχοντος ἀγί-σματος τοῦ Ἁγίου Νικήτα καὶ τὴν δωδεκάλιρον κατ' ἔτος προσφορῶν τοῦ ἀειδίου Γ. Χαρίφη, δαπάνας δὲ ἐτησίως Ἀ.Τ. 36.

Γενί-μαχαλέ. Ἡ κωμόπολις αὕτη ἀριθμεῖ περὶ τὰς 130 οἰκογενεῖας ὀρθοδόξων. Ἐκκλησίαν ἔχει μίαν καὶ μόνην, τιμω-μένην ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου. Ἡ σχολὴ ἀριθμεῖ ἑκατὸν τὸ ἔλαον μαθητάς, μεταξύ τῶν ὁποίων καὶ τινὰ κοράσια, πόρους δ' ἔχει τὰ ἐνοίκια μαγαζείου καὶ οἰκίας, τὸ κατὰ μῆνα ἐνοίκιον

(*). Ἐν τοῖς ἐκπαιδευτηρίοις Θεραπείων κατὰ τὰ τὸν διοργανισμὸν αὐτῶν καὶ τὰς πόρους ἐπῆλλον ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ παρόντος σχολικοῦ ἔτους ἀλλοιώσεις τὰ δὲ ἐνταῦθα διδόμενα βίβαν ἔχουσι τὴν τοῦ παρελθόντος σχολικοῦ ἔτους κἀτάστασιν, ὅτε καὶ συντελέσθη ἢ μετὰ χρόνον πραγματεία. (Σημ. ἐκδ. «Ἡμ. Ἀνατολῆς».)

τοῦ παζάρ καΐνίου αὐτῆς καὶ τινὰ ἄλλα. Διδάσκαλοι δύο, ἀμφότεροι καὶ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ὑπηρετοῦντες, ὁ μὲν ὡς ἱεροδίακονος, ὁ δὲ βοηθὸς αὐτοῦ, ὡς ἀριστέρος ψάλτης. Αἱ δαπάναι πρὸς συντήρησιν τῆς σχολῆς ταύτης ἠλαττώθησαν εἰς Ἀ.Τ. 80, κατάρρηθέντος τοῦ παρθενωγωγείου, δι' ἅπερ ἐδαπανῶντο κατ' ἔτος Ἀ.Τ. 60, διότι οἱ κήτοικοι, πτωχοὶ καὶ ἀποχειροβίωτοι ὄντες, ἀδυνατοῦσι νὰ διατηρήσωσι αὐτό.

Φαναράκιον. Τὸ χωρίον τοῦτο εἶναι τὸ τελευταῖον ὄριον τοῦ Βισπόρου, ἔχει 150 οἰκογενεῖας ὀρθοδόξων καὶ μίαν Ἐκκλησίαν ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἁγίου Γεωργίου. Ἡ σχολὴ ἀριθμεῖ πενήκοντα ἄρρυνα καὶ τριάκοντα θήλας, ἐν ὅλοις 80 μαθητάς, ὑπὸ ἑνα διδάσκαλον χρησιμεύοντα καὶ ὡς ψάλτην ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ. Πόρους ἔχει τὰ ἐνοίκια κτημάτων τινῶν, ἀφιερωθέντων τῇ σχολῇ παρὰ τοῦ μακαρίου Δημητράκη, ἀνεψιοῦ τοῦ αἰδίου Γρηγορίου Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, μολὲς ἐξαρκοῦντα εἰς τὰς δαπάνας, ἀνερχομένας κατ' ἔτος εἰς λίρας Τ. 50. Οἱ πλείστοι τῶν κατοίκων εἰσὶν ἀλιεῖς, καταγινόμενοι κυρίως περὶ τὴν ἀλιεῖαν τῆς κοινῶς λεγομένης λακέρδας κατὰ τοὺς μῆνας Σεπτέμβριον καὶ Οκτώβριον, ἕνεκεν ὅμως τῆς παντελοῦς σχεδὸν ἐλλείψεως τοῦ ἰχθύος τούτου κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη, οἱ κάτοικοι εἰσὶν ἄποροι καὶ δυστυχεῖς, τῶν πλείστων ἀπερρυμένων καὶ αὐτοῦ τοῦ ἐπιουσίου ἄρου καὶ μάλιστα ἐν χειμῶνι. Ἐνταῦθεν ὠρμάτω ὁ αἰδίμος Πατριάρχης Γρηγόριος ὁ σ', ὅστις διὰ διαθέσεως τοῦ ἐκληροδότου τῆ γενεθλίου αὐτοῦ σπουδαῖον χρηματικὸν ποσόν, αὐτὸς καλῆ τις χρῆσις ἠδύνατο νὰ ἀνακουφίσῃ μεγάλως τὴν δυσχερῆ τῶν κατοίκων θέσιν. Ἐνταῦθα ὑπάρχουσι ἀπ' αἰῶνων ὄλων αἱ Κυψέλαι νῆσοι ἢ Σκόπελοι, Ῥόνα παρὰ τῶν κατοίκων λεγόμεναι. Αἱ Σκόπελοι αὗται εἰσι πέντε ὄγκοι βράχων καὶ λέγονται Κυψέλαι ὡς ἐκ τοῦ κυανοῦ χρώματός τιν. Οἱ ποιηταὶ τὰς ὀνομάζουσι Πλαγκτὰς καὶ Συμπληγάδας, διότι κατὰ τὸν μῦθον συνέτρεχον καὶ συνεκρούοντο μεταξύ των καὶ ἄλλοτε μὲν ἦνοιγον, ἄλλοτε δὲ ἔκλειον, οὗ ἕνεκεν καὶ οἱ ἀρχαῖοι ἔλεγον οὐτὶ ἦσαν ζῶσαι καὶ ἔμψυχοι.

Βαχτσέ-κιοῖ. Τὸ χωρίον τοῦτο κείται μεσογείως τοῦ Βουγιούκ-δερέ καὶ ἔχει 130 οἰκογενεῖας ὀρθοδόξων. Ἐκκλησίαν μίαν τιμωμένην ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἁγίου Δημητρίου. Ἡ σχολὴ καμμένη

ἐπὶ τῶν καλλείων τῆς Ἐκκλησίας, ἀριθμεῖ 60 τὸ ἔλεον μαθητῶν, ὧν 14 κοράσια, ὑπὸ ἓνα διδάσκαλον, ὅστις χρησιμεύει καὶ ὡς ψάλτης τῆς ἐκκλησίας. Πόρους ἔχει τὰ ἐνοίκια κτημάτων τιῶν ἀνηγότων τῆ σχολῆς, δαπανῶνται δὲ διὰ τὴν συντήρησιν αὐτῆς κατ' ἔτος Λ.Τ. 48. Ἐνταῦθα γίνεται πανήγυρις τῆ 2 Μαΐου, διαρκούσα ἐπὶ τριήμερον.

Βελιγράδιον. Τὸ χωρίον τοῦτο, ὅπερ τυγχάνει ὀνομαστόν διὰ τὰ ὠραία καὶ μεγάλα δάση του, ἔχει 160 ὁροδοξῶν οἰκογενείας. Ἐκκλησίαν ἔχει τιμωμένην ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, σχολεῖον δὲ σεαυθρωμένον τι δωμάτιον, ἐντὸς τοῦ ὁποῖου μετὰ στενωχωρίας περικλείονται ὑπὲρ τοὺς 70 μαθητῶς, διδασκόμενοι παρ' ἐνὸς διδασκάλου, τοῦ καὶ ψάλτου τῆς ἐκκλησίας. Πόρους ἔχει τὰ ἐνοίκια κτημάτων τιῶν καὶ δαπάνας ἐτησίως Λ.Τ. 28.

Πύργος. Τὸ χωρίον τοῦτο εἶναι τὸ μεγαλύτερον καὶ πολυανθρωπότερον τῶν μεσογείων τῆς ἐπαρχίας χωρίων, διότι κατοικεῖται ὑπὸ 550 περίπου οἰκογενειῶν ὁροδοξῶν. Ἐκκλησίαν ἔχει μίαν, εὐρύχωρον καὶ λαμπρῶς διακεκοσμημένην ἐπ' ὀνόματι τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου. Λαμπρὸν καὶ μέγα λίθινον οἰκοδόμημα πρὸ ὀκταετίας ὑπὸ τῶν κατοίκων ἀνεγερθέν, χρησιμεύει ὡς φυτώριον τῶν τέκνων αὐτῶν. Διήρηται δὲ εἰς δύο, ὧν τὸ μὲν παρθεναγωγεῖον, τὸ δὲ ἑλληνοδημοτικὴ σχολή. Καὶ ἐν μὲν τῇ τῶν ἀρρένων σχολῇ, περιλαμβανούσῃ ἅνω τῶν 160 μαθητῶς, διδάσκουσι διδάσκαλοι δύο, ὧν ὁ ἕτερος διδάσκει πλὴν τῶν ἑλληνικῶν καὶ τὴν γαλλικὴν γλῶσσαν εἰς τὰς δύο ἀνωτέρας τάξεις. Τὸ δὲ παρθεναγωγεῖον, εἰς ὃ φοιτῶσιν ὑπὲρ τὰ 60 κοράσια, ἔχει μίαν καὶ μόνην διδάσκαλον, διδάσκουσαν πλὴν τῶν ἐγκυκλίων μαθημάτων καὶ τὰ σχετικὰ τῇ ὠραίῳ φύλῳ ἐργάσιμα. Πόρους πρὸς συντήρησιν αὐτῶν ἢ κοινότης διατίθηται τὰ ἐνοίκια ὡς εἰκὸς τῶν κτημάτων αὐτῆς, ἀνερχόμενα εἰς τὸ τρίπλου τῶν ὅσα δαπανᾷ, ὥστε εὐνόητον τυγχάνει ὅτι μετ' εὐκολίας ἀποταί τὸ ἀναγκαῖον ποσόν, ὅπερ ἀνέρχεται κατ' ἔτος εἰς Λ.Τ. 130. Ἐνταῦθα τελεῖται τῆ 15 Αὐγούστου, ἡμέρα τῆς ἑορτῆς τῆς ἐκκλησίας μεγάλη πανήγυρις διαρκούσα τριήμερον, ἧς ἡ ἑναρξίς ἐγκαινίζεται διὰ τοῦ ἐπομένου τρόπου. Ἐν τῷ βῆθει κτωφερούς καὶ κατασκόλι καλῶδες, ἐντὸς τοῦ χωρίου κειμένης, ὑπάρχει ἀγίασμα, εἰς ὃ ἀπερχόμενοι οἱ κάτοικοι μετὰ τὴν θέαν λειτουργίαν, τοῦ κλη-

ρου μετὰ τῶν ἐξακτερόγων προπορευομένου ψάλλουσι τὴν ἀκολουθίαν τοῦ ἁγιασμοῦ, μετ' ὃ αἶρεται ὑπὸ τινος τῶν κατοίκων μέγας ἄρτος ὑπόχρεουμένου τούτου νὰ προσενέγκῃ τῇ ἐκκλησίᾳ ποσότητά τινα ἑλαίου, ἀνερχομένου πολλάκις μέχρις ἑκατὸν πεντήκοντα δακάδων, τῶν δυναμένων ἐκ τῶν κατοίκων δλοὺν πλειοδοτούντων. Ἀκολουθῶς διανέμονται τῷ λαῷ τὰ κόλλυβα καὶ ἡ ἱλαστήριος θυσία, ἧτις ἐστὶν ὡς τὰ πολλά, ὅπτιν βόειον κρέας. Ἐνταῦθα οὐχὶ ἄκακον θεωρῶ νὰ μνημονεύσω ἐθίμου τινὸς ἐπικρατοῦντος ἀνεκῶθεν καὶ τελουμένου κατὰ τὸν γάμον. Ἄρα τῇ λήξει τῆς τελετῆς τοῦ μυστηρίου ὄμιλος ἐκ τῶν προσκεκλημένων γυναικῶν περιάγουσι κύκλῳ τοῦ ἱεροῦ σκιμπίδος τοὺς νεονύμφους, ἐπαύουσαι ἐν ῥυθμῷ τοὺς στίχους τούτους, ἀναγομένους μᾶλλον εἰς τὴν νύμφην :

- Καλῶς ἔριες περικίτσα μέσ' ἰς αὐτὴν τὴν γειτονίτσα,
- Ἐλα 'δὼ πουλιὰ νὰ ἔγῃλης, Ἐλα 'δὼ νὰ ξεπουλιάσης'
- ἀστραπαῖς βρονταῖς ἀκούσης, τὰ πουλιὰ σου μὴ τ' ἀφήσῃς'
- νῆναι ἡ νύμφη τριγωνάκι κ' ὁ γαμβρὸς περιστεράκι,
- νῆναι καὶ τὰ συμπιθέρια περιβόλια μὲ τὰ δένδρα.

Προσέμοια δὲ καὶ ἄλλα προστιθεῖσθαι, ὀδηγοῦσι τὸ εὐτυχὲς ζεῦγος εἰς παρακείμενον δωματίον, ἔνθα οἱ προσκεκλημένοι προσερχόμενοι συγχάρισται τοῖς νεονύμφους, εὐωχοῦμενοι μέχρις ἡλίου ἀνατέλλοντος.

Ἐκ τῶν κατοίκων, οἱ μὲν ἐπαγγέλλονται τὸν μεταπράτην ὧν καὶ ὀρνίθων, ἕτεροι δὲ εἰσὶ γεωργοὶ ἔχοντες ἴδιους οἱ πλείστοι ἐκτεταμένους κήπους. Ἐνταῦθα ἐδρεύει καὶ ὁ Μουδῆρης, εἰς ὃν ὑπάγονται τὰ πέριξ χωρία καὶ τῶν ὁποίων οἱ μουχτάρτιδες συνερχόμενοι ἀνὰ πᾶσαν Δευτέραν συσκέπτονται περὶ τῶν κοινοτικῶν αὐτῶν υποθέσεων. Παρέλειψα νὰ ἀναφέρω, ὅτι ἀπὸ τριῶν ἡδὴ ἐτῶν ὑφίσταται «Φιλόμοσος Ἀδελφότης» ὑπὸ ὀμίλου νέων τοῦ χωρίου συστηθεῖσα, σκοπὸν δ' ἔχουσα τὴν παροχὴν συνδρομῶν εἰς τὰ ἐκπαιδευτικὰ αὐτῶν καταστήματα.

Βογιάζ-κιοι. Τὸ χωρίον τοῦτο νοτιοδυτικῶς τοῦ Πύργου κείμενον καὶ ὑπὸ 260 οἰκογενειῶν οἰκούμενον, ἔχει ἐκκλησίαν ἐπ' ὀνόματι τῆς ἁγίας Παρασκευῆς καὶ σχολεῖον, ἀμφότερα ἐπὶ λόφου ἐκτισμένα παρὰ τὴν ἄκραν τοῦ χωρίου, καλαῖά καὶ πτώσιν ἐπαπειλούντα. Τὸ σχολεῖον ἀριθμεῖ ὑπὲρ τοὺς 70 μαθητῶς ὑπὸ ἓνα διδά-

ακάλον, μισθοδοτούμενον ἐκ τῶν ἐνοικίων τῶν κτημάτων. Ὀλική ἐτησίᾳ δαπάνη Α.Τ. 30.

Ἀρναούτ-κιοϊ. Κατοικεῖται ὑπὸ 130 οἰκογενειῶν καὶ ἔχει ἐκκλησίαν τιμωμένην ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου, πανηγυρίζουσαν τῇ 2 Μαΐου, καθ' ἣν ἡμέραν τελεῖται ἡ προσφορὰ κατὰ πλειοδάτησιν ἐλαίου, ἐκάστη δὲ οἰκογένεια θεωρεῖ ἐκ τῶν ὧν οὐκ ἄνευ τὴν προκαρασκευὴν ὀπτοῦ ἄρτου. Τὸ σχολεῖον, ἀριθμοῦν μαθητῆς μέχρι 50 ὑπὸ ἑνα διδάσκαλον, συντηρεῖται ἐκ τῶν ἐνοικίων τῶν κτημάτων διὰ δαπάνης κατ' ἔτος ἐκ Α.Τ. 30.

Ἀγιασματάκι. Τὸ χωρίον τοῦτο κατοικεῖται ὑπὸ 50 οἰκογενειῶν, λίαν σμικρὸν, ὡς καὶ ἡ ἐκκλησία, τιμωμένη ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγίου Γεωργίου καὶ σχολεῖον—ἐξὸν δύναται νὰ δυνασθῇ σχολεῖον σμικρότατον καὶ πιναρὸν δωμάτιον — εἰς ὃ φοιτῶσιν εἰκοσιπέντε ἄρρενα, ὑπὸ ἑνα διδάσκαλον, χρησιμεύοντα καὶ ὡς ψάλτην τῆς ἐκκλησίας. Πόρους ἔχει τὸ περίσσευμα τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ταμείου καὶ δαπάνας κατ' ἔτος Α.Τ. 22.

Ἰμβροχώριον. Τὸ χωρίον τοῦτο ἀριθμεῖ 55 οἰκογενεῖας ὀρθοδόξων, ὀμιλούντων ἀπάντων τὴν βουλγαρικὴν γλῶσσαν. Ἐκκλησίαν ἔχει ἐπ' ὀνόματι τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου καὶ σχολεῖον, φιλιῶ μόνον ὀνόματι ὑπιστάμενον, διότι μόλις ἀριθμεῖ δωδεκάδρα μαθητῶν ὑπὸ ἑνα διδάσκαλον, τὸν καὶ ψάλτην τῆς ἐκκλησίας, μισθοδοτούμενον ἐκ τοῦ ταμείου αὐτῆς. Δαπάνη ἐτησίᾳ Α.Τ. 22.

Νεοχωράκιον. Κατοικεῖται ὑπὸ 100 οἰκογενειῶν ὀρθοδόξων. Ἐκκλησίαν ἔχει τιμωμένην ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου καὶ σχολεῖον σμικρὸν τινα οἰκίσκον σεσθρωμένον καὶ ἐτοιμόρροπον, εἰς ὃ φοιτῶσιν 25 ἄρρενα καὶ 12 θήλας, ἐν ὅλοις 37 μαθηταὶ ὑπὸ ἑνα διδάσκαλον, τὸν καὶ ψάλτην. Πόρους ἔχει τὰ ἐνοίκια κτημάτων τινοῦ, μόλις ἐξαρκοῦντα εἰς τὰς δαπάνας ἀνερχομένης κατ' ἔτος εἰς Α.Τ. 23. Οἱ κάτοικοι εἰσι γεωργοί, ἀσχολούμενοι οἱ πλείστοι περὶ τὴν κατασκευὴν Ξυλανθράκων καὶ τὴν κηπουρτεῖαν.

Δέρκοι. Τὸ χωρίον τοῦτο, ὅπερ καὶ Φινέπολις παρὰ Στραβῶνι φαίνεται, κατοικεῖται ὑπὸ 100 ὡς ἔγγιστα οἰκογενειῶν, ὀμιλούντων τῶν πλείεστων τὴν βουλγαρικὴν γλῶσσαν. Ἐκκλησίαν ἔχει τιμωμένην ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγίου Γεωργίου καὶ σμικρὸν τι δωμάτιον ἐν τοῖς κελαιοῖς τῆς ἐκκλησίας, σχολεῖον ἐπωνυμούμενον, εἰς ὃ φαίνονται ἀπὸ

καιροῦ εἰς καιρὸν δωδεκὰς μαθητῶν, ὑπὸ ἑνα διδάσκαλον, χρησιμεύοντα καὶ ὡς ψάλτην τῆς ἐκκλησίας καὶ μισθοδοτούμενον ἐκ τῶν εἰσοδημάτων αὐτῆς διὰ μισθοδοσίας κατ' ἔτος ἐκ Α.Τ. 11 καὶ 12 κοιλῶν σίτου (1). Ἐνταῦθα κεῖται καὶ ἡ ὀμώνυμος λίμνη, ἔχουσα περιφέρειαν ὀκτὼ περίτου ὠρών, ἐν ἣ ἀγρεύονται πλῆθος σκῆνίων καὶ καραβίδων καλῶν τὴν γέυσιν, τὸ δὲ ὕδωρ μεταχέτεται ἕσον οὐπὼ εἰς τὴν πρωτεύουσαν, τῆς γυαστῆς ἐταιρίας ἕλον ἐν προχωροῦσας εἰς τὰς ἐργασίας αὐτῆς.

Δαγλακαδίνιον. Τὸ χωρίον τοῦτο ἀριθμεῖ 125 ὀρθοδόξων οἰκογενεῖας, ἐν αἷς ὀμιλεῖται ἡ βουλγαρικὴ γλῶσσα. Ἐκκλησίαν ἔχει ἐπ' ὀνόματι τοῦ Γενεθίου τῆς Θεοτόκου καὶ σχολεῖον σμικρὸν τι καὶ κληρικῶν δωματίον, ἐν ᾧ διδάσκονται 30 μαθηταὶ τὴν ἐλληνικὴν γλῶσσαν ὑπὸ τοῦ ψάλτου τῆς ἐκκλησίας. Πόρους ἔχει τὸ περίσσευμα τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ταμείου καὶ τὸ ἐνοίκιον ἐνὸς χωρίου, μόλις ἀμφοτέρω ἀντισταθμίζοντα τὴν εὐτελεῖ κατ' ἔτος δαπάνην ἐκ Α.Τ. 12. Οἱ κάτοικοι ἐν γένει ἐπαγγέλλονται τὴν γεωργίαν καὶ κηπουρτεῖαν.

Δελτονοβί. Τὸ χωρίον τοῦτο ἀριθμεῖ 60 οἰκογενεῖας ὀρθοδόξων, ὀμιλούντων ἀπάντων τὴν βουλγαρικὴν γλῶσσαν. Ἐκκλησίαν ἔχει σεμνυνομένην ἐπ' ὀνόματι τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, σχολεῖον δὲ εὐρύχωρον καὶ λαμπρὸν οἰκοδόμημα, ἀνεγερθὲν πρὸ δεκαετίας ἐκ βέθρων, δαπάναις τοῦ ἐκ τῶν προϋχόντων τοῦ χωρίου εὐπάρου Ἰωάννου Τερπυλλῆ, ἀνδρὸς συνενοῦντος ἐν ἐαυτῷ εἰς ἀπίστατον βελήμον τὴν φιλομουσίαν καὶ φιλοξενίαν. Ἐκμήρια δὲ τῶν δύο τοῦ ἀνδρὸς ἀρετῶν μνημονεύω δύο τινα πρῶτον, ὅτι τὸν ἑνα τῶν υἱῶν του ἐκπαίδεῦσε ἐν τῇ Αὐτοκρατορικῇ Ἱατρικῇ σχολῇ καὶ δεύτερον, ὅτι ἰδίαις ἀναλώμασιν ἐκδοδμήσεν εὐρύχωρον ξενῶνα, ἐν ᾧ εὐρίσκειται πᾶσαν δυνατὴν φιλοξενίαν καὶ περιποίησιν οἱ ἐκεῖθεν διερχόμενοι ἀνώτεροι λειτουργοὶ τοῦ Κράτους, συνεχῶς ἐκεῖσε μεταβαίνοντες πρὸς ἐποπτεῖαν τῶν τῆς λίμνης Ἀέρων ἐργασιῶν, διατελούσης κτήμα τοῦ στέμματος. Ἐκτος τούτων ἐκληροδόγησα τῇ σχολῇ μέγα κληροδοσίαν, ὑπ' αὐτοῦ οἰκοδομηθῆν, ἵνα διὰ τῶν ἐνοικίων τούτου συντηρῆται. Ἦδη ἡ ἐν λόγῳ σχολὴ ἀριθμεῖ ὑπὲρ τοὺς 50 μαθητάς, διδασκόμενους ὑπὸ δύο διδασκάλων τὴν Ἑλληνικὴν φωνὴν διὰ δαπάνης κατ' ἔτος Α.Τ. 50. Οἱ κάτοικοι ἐν γένει ἀσχολοῦνται εἰς τὴν γεωργίαν.

Λαζάρειοι. Τὸ χωρίον τοῦτο κατοικεῖται ὑπὸ 60 οἰκογενειῶν ὀρθοδόξων, τῶν ἀρρένων ἐπαγγελιομένων ἀπάντων τὰ τοῦ γεωργοῦ ἔργα. Ἡ Ἐκκλησία αὐτῶν τιμημένη ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου κεῖται εἰς τὴν κορυφὴν ὀροπέδιου δασέος, πρὸς ἣν ἵνα φθάσῃ τις δέον γὰ ἀνέλθῃ ἑκατὸν καὶ τριάκοντα ἕξ βαθμίδας, αἵτινες ἐν ὄρα χειμῶνος καθίστανται ἀπροσπέλαστοι. Τὸ δὲ σχολεῖον εὕρηται ἐν μικρῷ τινι δωματίῳ, ἐν ᾧ συσπειρούμενοι 30 μαθηταὶ διδασκάνται ὑπὸ τοῦ ψάλτου γραφῆν καὶ ἀνάγνωσιν. Πόρους ἔχει τὸ πλεόνασμα τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ταμείου, ἐπαρκοῦν εἰς τὴν κατ' ἔτος δαπάνην, τοῦ διδασκάλου λαμβάνοντος Α.Τ. 28 καὶ τὸν ἀναγκασοῦντα πρὸς τροφήν τοῦ ἄρτου.

Τσανάκτσα. Τὸ χωρίον τοῦτο ἀριθμεῖ 125 οἰκογενεῖας ὀρθοδόξων, ὀμιλοῦντων ἀπακλειστικῶς τὴν βουλγαρικὴν γλῶσσαν. Ἐκκλησίαν ἔχει ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγίου Γεωργίου καὶ σχολεῖον ἐν τῷ τῶν καλλιῶν, εἰς ᾧ φοιτῶσι 30 μαθηταὶ διδασκόμενοι ὑπὸ τοῦ ψάλτου τῆς Ἐκκλησίας, οὗ ὁ ἐτήσιος μισθὸς Α.Τ. 20 λαμβάνεται ἐκ τῶν εισοδημάτων αὐτῆς.

Καστανέαι. Τὸ χωρίον τοῦτο ἀριθμοῦν 165 οἰκογενεῖας ὀρθοδόξων χρησιμεύει ὡς σταθμὸς τῶν ἀπὸ Σηλυβρίας καὶ Μετρῶν εἰς τὰ μεσογειότερα χωρία χάριν ἐμπορίου μεταβαίνοντων, ἢ καὶ ἐκεῖθεν κατερχομένων. Ἐκκλησίαν ἔχει ἐπ' ὀνόματι τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, τὴν ὅπου οἱ κάτοικοι ἀνακαινίζουσι ἤδη πολλῶ τῆς ὑπαρχούσης μεγαλειτέραν. Τὸ σχολεῖον, λιθόκτιστος οὖσα οἰκοδομῆ περιλαμβάνει ὑπὲρ τοὺς 80 μαθητάς, διηρημένους εἰς ἑλληνικὸν καὶ ἀλληλοδιδασκτικὸν τμήμα. Τοῦ ἑλληνικοῦ τυγχάνει διδάσκαλος νέος τελειοδιδάκτος τῆς Μεγάλης τοῦ Γένους Σχολῆς, ὅστις πλὴν τῶν ἑλληνικῶν διδάσκει καὶ τὴν γαλλικὴν γλῶσσαν. Πόρους ἢ σχολῆ ἔχει τὰ ἐνοίκια κτημάτων τινῶν, ἀνηκόντων αὐτῇ, ἅτινα ὅμως οὐδ' ὅλως ἐξαρκοῦσι πρὸς κάλυψιν τῶν δαπάνων, ἀνερχομένων κατ' ἔτος εἰς Α.Τ. 84, τοῦ πλείστου τούτων καταβαλλομένου ὑπὸ τῶν γονέων τῶν μαθητῶν. Οἱ πλείονες τῶν κατοίκων εἰσὶ γεωργοὶ καὶ καλλιεργηταὶ καρπῶν, ὀλίγοι δὲ μετέρχονται τὸν μικρότερον ἐν τῇ πρωτεύουσῃ, μεθ' ἧς συγκοινωνοῦσι διὰ τοῦ σιδηροδρόμου ἀπὸ τῆς ἐγγύς κώμης τῶν Μετρῶν.

Ὀκλαλή. Τὸ χωρίον τοῦτο κατοικεῖται ὑπὸ 95 οἰκογενειῶν

ὀρθοδόξων. Ἐκκλησίαν ἔχει ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγίου Γεωργίου, κτισθεῖσαν περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ αἰῶνος τούτου, ὡς σχολεῖον δὲ γρημκλόν τι δωματίον, εἰς ᾧ φοιτῶσι 45 μαθηταί, οὓς διδάσκει ὁ καὶ ψάλτης τῆς Ἐκκλησίας, συντρεῖται δὲ ἐκ τῶν εισπραξέων τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ταμείου διὰ δαπάνης κατ' ἔτος ἐκ Α.Τ. 23. Οἱ κάτοικοι ἕπαντες ἐν γένει εἰσὶν γεωργοί.

Ἀκαλάνη. Τὸ χωρίον τοῦτο ἀριθμεῖ 80 οἰκογενεῖας. Ἐκκλησίαν ἐπ' ὀνόματι τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου καὶ σχολεῖον ἐν ἰδίῳ μεγάλῳ καὶ εὐρυχώρῳ οἰκίματι, πλὴν πτώσιν ἐπαπειλοῦνται προσφορῶσι εἰς αὐτὸ 55 μαθηταὶ ὑπὸ ἑνα διδάσκαλον, τὸν καὶ ψάλτην τῆς Ἐκκλησίας. Πόρους ἔχει τὸ περισσευμα τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ταμείου καὶ δαπάνην κατ' ἔτος ἐκ Α.Τ. 24. Τὸ μόνον ἄξιον λόγου ἐν τῷ χωρίῳ τούτῳ εἶναι τὸ παρὰ τὴν ἐκκλησίαν ἀναβλύζον διαυγέστατον καὶ ἔλαφρον ὕδωρ, ἕξ ᾧ μεταφέρουσι πρὸς πόσιν οἱ εὐποροῦντες ἐκ τῶν κατοίκων Σηλυβρίας καὶ Μετρῶν. Καὶ ἐνταῦθα οἱ κάτοικοι ἀσχοιοῦνται περὶ τὴν καλλιέργειαν τῆς γῆς.

Ἐρμενίχοι. Τὸ χωρίον τοῦτο, ὡς ἔστιν εἰκάσαι καὶ ἐκ τοῦ ὀνόματος, ἔπερ φέρει, εἶχεν ἐν τοῖς πρόσθεν χρόνοις συνοικίαν τῶν ἀδελφῶν Ἀρμενίων, ἕνη δὲ τῆς ἐκεῖ ὑπάρξεως τούτων οὐζονται τὰ θεμέλια ἐκκλησίας ὡς καὶ νεκροταφεῖον. Αἱ νῦν οἰκογένεια τῶν ὀρθοδόξων ἀνέρχονται εἰς 80, αἵτινες διὰ τὸ σύμμικτον τοῦ πληθυσμοῦ ὀμιλοῦσι τὴν ἑλληνικὴν καὶ βουλγαρικὴν. Ἐκκλησίαν ἔχει ἐπ' ὀνόματι τῆς ἁγίας Τριάδος. Κατὰ τὴν μνήμην αὐτῆς τελεῖται πανήγυρις, εἰς ἣν μεταβαίνουνσι καὶ ἐκ τῶν πέριξ χωρίων, ἐν δὲ τῇ ποικιλίᾳ τῶν ἱερορῦθμων αὐτῶν φαγητῶν πρωτεύει τὸ ὄπτρον ἄρνιον. Τὸ σχολεῖον τῶν ἀριθμεῖ μαθητάς μέχρι 40 ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ ψάλτου τῆς ἐκκλησίας, οὐτινος ἢ ἀντιμισθία εἰς Α.Τ. 23 κατ' ἔτος ἀνερχομένη ἀποτίναται ἐκ τοῦ περισσεύματος τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ταμείου. Καὶ ἐν τῷ χωρίῳ τούτῳ ὑπάρχει διαυγέστατον ὕδωρ, σχηματικῶν βαθῶν ῥύακι, ἐν τῷ ἥσυχον ῥοδὸν διακράττουσιν ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν τέσσαρες νερόμυλοι. Οἱ κάτοικοι τοῦ χωρίου εἰσὶν ἐν γένει γεωργοί.

Τσιφλίχοι. Τὸ χωρίον τοῦτο ἀριθμεῖ 160 οἰκογενεῖας. Ἐκκλησίαν ἔχει ἐπ' ὀνόματι τῆς τοῦ Σωτῆρος Μεταμορφώσεως, νεόδμητον, ὑψισταμένης εἰσέτι τῆς προὑπαρχούσης καὶ μακρῆν τοῦ χωρίου κειμένης ἐπ' ὀνόματι τῆς ἁγίας Παρασκευῆς. Τὸ σχολεῖον, ἔπερ ἔστι

σχετικῶς καλῶς συγκροτημένον, ἀριθμεῖ ἄνω τῶν 80 μαθητῶν ὑπὸ ἓνα διδάσκαλον, εὐμορφούντα παιδείας καὶ μισθοδοτούμενον κατ' ἔτος Α.Τ. 36 ἐκ τοῦ περισσεύματος τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ταμείου, ἐκτὸς τοῦ οἴτου, ἐν λαμβάνει ἐκ περισσοῦ παρὰ τῶν κατοίκων. Ἐν τῷ χωρίῳ τούτῳ εἶδον τὸ πρῶτον τὸ φῶς τοῦ ἡλίου ὅτε ἐν Βάδεν-Βάδεν τέως ἱερατικῶς προϊστάμενος Ἀρχιμικροδότης Γρηγόριος, ὡς καὶ ὁ ἐν τῷ Πέρκν εὐδύμιμος ἱατρός Μιχαὴλ Κάλφογλους καὶ ὁ ἐν τῇ Ἐσπερίᾳ τὴν ἱατρικὴν ἐπίσης σπουδάζων Χρήστος Κάλφογλους, ἀνεψιοὶ ἐκείνου. Οἱ κάτοικοι οἴτινες εἰσὶν ἀπαντες γεωργοὶ καὶ προμηθευταὶ οἰκοδομημάτων ξυλείας περὶ πολλοῦ ποιούμενοι τὴν εὐρυτέραν ἐκπαίδευσιν τῶν τέκνων τῶν, προτιθεῖν τὴν ἀνεγερσιν σχολῆς ἄρρένων καὶ παρθαναγωγείου, ἀγοράσαντες πρὸς τοῦτο καὶ καταλλήλων γῆπεδον.

Δ ζ ε λ ε π κ ι ο ἰ. Ὁ ἀριθμὸς τῶν οἰκογενειῶν τοῦ χωρίου τούτου ἀνέρχεται εἰς 65. Ἐκκλησίαν ἔχει ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγίου Γεωργίου καὶ σχολεῖον νεόδμητον, εἰς ὃ φοιτῶσι 32 μαθηταὶ ὑπὸ ἓνα διδάσκαλον, μισθοδοτούμενον κατ' ἔτος Α.Τ. 24 ἐκ τοῦ πλεονάσματος τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ταμείου καὶ ἐκ τῶν συνδρομῶν τῶν κατοίκων, μεταρχομένων τὴν γεωργίαν καὶ ἀνθρακοποιίαν.

Τ ἀ ρ φ α ς. Τὸ βουλγαρόφωνον τοῦτο χωρίον κατοικεῖται ὑπὸ 140 οἰκογενειῶν. Ἐκκλησίαν ἔχει ἐν ρυθμῷ τινι δικεκοσμημένην, ἀνεγερθεῖσαν δαπάνη τῶν κατοίκων κατὰ τὸ 1885 ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγίου Γεωργίου, σχολεῖον δὲ μικρὸν τι οἰκοδόμημα, ἐν ᾧ οὐσπεύρουμένοι διδάσκονται 65 μαθηταὶ τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν ὑπὸ τοῦ ψάλτου τῆς ἐκκλησίας, μισθοδοτούμενου κατ' ἔτος Α.Τ. 35 ἐκ τοῦ πλεονάσματος τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ταμείου καὶ τῶν ἐνοικίων ἐνδὸς πανδοχείου. Ἐνταῦθα τελεῖται τῇ ἑορτῇ τῆς Ἀναλήψεως πανηγυρίς, καθ' ἣν διὰ συνθήματος, ὑπὸ τοῦ ἱερέως διὰ κωδονοκουσίας διδομένου, οἱ κάτοικοι μικροὶ μετὰ μεγάλων ἀπέρχονται εἰς παρακείμενόν τι ἁγίασμα, ἔνθα μετὰ τὴν τελετὴν τοῦ συνήθους ἁγιασμοῦ, καθίστανται ἐπὶ τῶν χόρτων ἀνὰ κλισίας τρώγοντες καὶ εὐνοχοῦμενοι ὑπὸ τὸν ἥσαν τοῦ τοσούτου τοῖς ἐκεῖ προσφίλους ἀσκαλοῦ (κατίνας) μέχρι βραδείας νυκτός.

Ἄ ζ α τ λ ῆ. Τὸ χωρίον τοῦτο, ὅπερ καὶ ἅγιος Γεώργιος ἐκ τῆς ἐκεῖ ἑρμιονίου ἐκκλησίας καλεῖται, ἀριθμεῖ 65 οἰκογενείας. Σχολεῖον

ἔχει καλὸν τι σχετικῶς οἰκοδόμημα, εἰς ὃ φοιτῶσι 40 μαθηταὶ, διδασκόμενοι ὑπὸ τοῦ ψάλτου τῆς ἐκκλησίας, μισθοδοτούμενου κατ' ἔτος Α.Τ. 24 ἐκ τῶν ἐνοικίων κτημάτων τινῶν τῆς κοινότητος.

Κ α λ ῖ δ. Τὸ χωρίον τοῦτο κατοικεῖται ὑπὸ 55 οἰκογενειῶν. Ἐκκλησίαν ἔχει ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγίου Γεωργίου καὶ σχολεῖον μικρὸν τι δωμάτιον, ἐν ᾧ ἐκπαιδεύονται 25 νήπια ὑπὸ τοῦ ψάλτου τῆς ἐκκλησίας διὰ δαπάνης κατ' ἔτος ἐκ Α.Τ. 24, καταβαλλομένων ἐκ τοῦ πλεονάσματος τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ταμείου καὶ τοῦ ἐνοικίου ἐνδὸς πανδοχείου.

Ἄ μ π α ρ λ ῆ. Τὸ χωρίον τοῦτο παρὰ τὴν Προποντιδα θάλασσαν κείμενον, κατοικεῖται ὑπὸ 55 ὀρθόδοξων οἰκογενειῶν. Ἐκκλησίαν ἔχει ἐπ' ὀνόματι τῆς ἁγίας Παρασκευῆς καὶ σχολεῖον μικρὸν τι οἰκίωμα, ἐν ᾧ διδάσκονται ὑπὸ τοῦ ψάλτου τῆς ἐκκλησίας 30 παῖδες, διὰ δαπάνης κατ' ἔτος ἐκ Α.Τ. 33, καταβαλλομένης ἐκ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ταμείου. Οἱ κάτοικοι ἐπαγγέλλονται τὴν γεωργίαν καὶ ἀλιεῖαν, εἰσὶ δὲ τὰ μάλιστα ἀγοροὶ καὶ περιποιητικοὶ πρὸς τοὺς ξένους.

Μ ι κ ρ ὸ ς Τ σ ε κ μ ε δ ζ ε ς. Τὸ ἀρχαῖον Ῥήγιον (Βασιλικὸν δηλ.) τὸ καὶ μικρὸν Ζεῦγμα καὶ ἀρχαιότερα Μύρμηξ καλούμενον καὶ ἀπέχον τῆς Κωνσταντινουπόλεως 15 μίλια. Λέγεται δὲ Μικρὸς Τσεκμεδέξ, διὰ τὴν ὄραϊν γέφυραν, τὴν ζευγνύουσαν τὸν ἐκεῖ εἰσέχοντα κόλπον τῆς Προποντιδος καὶ ἀνοιχοδομηθεῖσαν μεγάλαις δαπάναις, αὐτὴν τε καὶ τὴν ἐπὶ τοῦ Μεγάλου Ζεύγματος (Μπουγιούκ-Τσεκμεδέξ), δέκα μίλια τοῦ Μικροῦ ἀπέχοντος, ὑπὸ τοῦ αἰθίμου Σουλτάν Σουλεϊμάν. Τὸ χωρίον τοῦτο ἀριθμεῖ 12 μόνον οἰκογενείας ὀρθόδοξων. Ἐκκλησίαν ἔχει κτισθεῖσαν δαπάνη τοῦ αἰθίμου Διαικμητῆ τσορμπαδέξ ἔπ' ὀνόματι τοῦ ἁγίου Δημητρίου καὶ σχολεῖον νεόδμητον, ὅπερ ἕως ὡς ἐκ τῆς ἀλλεῖψως μαθητῶν χρησιμεύει δυστυχῶς ὡς διαμονὴ νυκτινῶν ὀρνέων. Ἐνταῦθα εὐρηται ἡ διώνυμος λίμνη, διήκουσα μέχρι Γαρήμ Βουργάζ, ἔνθα ἀγραύονται ἐγγέλεις καὶ οἱ γνωστοὶ κέφαλοι, ὧν τὰ ὠά χρησιμεύουσιν εἰς κατασκευὴν ἀρίστου ὠσπαράχου. Ὁ κῆρ τοῦ χωρίου εἶναι νοσηρὸς καὶ οἱ πυρετοὶ ἐπιπολάζουσιν αὐτόθι.

Γ α λ α τ ἄ ρ ι α. Τὸ χωρίον τοῦτο κατοικεῖται ὑπὸ 45 οἰκογενειῶν. Ἐκκλησίαν ἔχει ἐπ' ὀνόματι τῶν Ταξιαρχῶν καὶ ὡς σχολεῖον μι-

κρόν τι οίκημα, ἐν ᾧ διδάσκονται 25 γήπια ὑπὸ τοῦ ψάλτου τῆς ἐκκλησίας, μισθοδοτούμενου κατ' ἔτος Α.Τ. 28 ἐκ τοῦ πλεονάσματος τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ταμείου καὶ τῶν ἐνοικίων ἐνὸς πανδοχείου. Ἐνταῦθα που κεῖται καὶ ἡ τερπνὴ θέσις Φλώρια.

Ἄγιος Στέφανος. Τὸ εὐάερρον τοῦτο προάστειον ἀριθμεῖ 80 οἰκογενεῖας ὀρθοδόξων. Ἐκκλησίαν ἔχει ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγίου Στεφάνου, σχολεῖα δὲ τὸ τῶν ἀρρένων, εἰς ἃ φοιτῶσιν 70 μαθηταὶ ὑπὸ ἓνα διδάσκαλον, διδάσκοντα καὶ τὴν γαλλικὴν γλῶσσαν, καὶ τὸ παρθεναγωγεῖον, ἀριθμοῦν 54 κοράσια ὑπὸ μίαν διδασκάλισσαν, Πόρους δὲ ἡ μὲν τῶν ἀρρένων σχολὴ ἔχει ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τὰς συνδρομὰς τῶν ἐκείσε κατὰ τὸ θέρους μετοικούντων εὐπόρων ὁμογενῶν, τὸ δὲ παρθεναγωγεῖον τὴν χορηγεῖαν τῆς φιλομούσου Λοξάνδρας Περιστάκη ἐκ Α.Τ. κατ' ἔτος 72, ὅπερ διὰ τοῦτο καλεῖται Λοξάνδρειον. Ἐτησίᾳ ὀλικὴ δαπάνη πρὸς συντήρησιν ἀμφοτέρων τῶν ἐκπαιδευτηρίων Α.Τ. 150. «Ἐνταῦθα ἀπέρχονται περὶ τὸ φθινόπωρον οἱ εὐδαίμονες τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὅπως ἀπολαύσωσιν ἢ ἀφρονώτερα τὰ ἀπὸ τῆς θαλάσσης καὶ τῆς ξηρᾶς ἀγαθὰ καὶ ἰδίως ἢ τὴν ἀπὸ τῆς θήρας τῶν ὀρνύγων τέρψιν.» (Ἱστορ. Κων/πόλεως Σκαρ. Βυζαντ. Τόμ. Α΄.)

Σαφράς. Τὸ χωρίον τοῦτο ἀριθμεῖ 60 οἰκογενεῖας ὀρθοδόξων. Ἐκκλησίαν ἔχει ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγίου Γεωργίου καὶ σχολεῖον ἀρκούντως μέγα οἰκοδόμημα, εἰς ἃ φοιτῶσι 40 μαθηταὶ διδασκόμενοι ὑπὸ διδασκάλου, τελειοφοῦτου τῆς Μεγάλης τοῦ Γένους Σχολῆς, χρησιμεύοντος δὲ καὶ ὡς ψάλτου ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ. Πόρους ἡ σχολὴ ἔχει τὰ ἐνοίκια κτημάτων τινῶν ἐπαρκούντα εἰς τὰς δαπάνας ἀνερχομένης κατ' ἔτος Α.Τ. 65. Οἱ κάτοικοι ἐν γένει ἀσχολοῦνται περὶ τὰ γεωργικὰ ἔργα καὶ τὴν ἀμπελοφυτεῖαν.

Μακροχώριον. Τὸ τερπνὸν καὶ λίαν εὐάερρον τοῦτο προάστειον κατοικεῖται ὑπὸ 260 οἰκογενειῶν ὀρθοδόξων. Ἐκκλησίαν ἔχει ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγίου Γεωργίου, σχολεῖον δὲ λιθόκτιστον οἰκοδόμημα, διηρημένον εἰς ἀρρεναγωγεῖον καὶ εἰς παρθεναγωγεῖον. Καὶ τούτου μὲν μαθήτρια ἀριθμοῦνται μέχρις 100 ὑπὸ δύο διδασκάλισσας, τοῦ δὲ ἀρρεναγωγεῖου μαθηταὶ 90 ὑπὸ δύο ἀσπύτως διδασκάλους, ὧν ὁ ἕτερος διδάσκει πρὸς τῇ ἐλληνικῇ καὶ τὴν γαλλικὴν γλῶσσαν εἰς τὰς ἀνωτέρας τάξεις. Πόρους ἔχει τὰς τῆς ἐκκλησίας εἰσπράξεις, τὰς

ἐτησίως τῶν ὁμογενῶν προαιρετικὰς συνδρομὰς καὶ τὸ προῖον λαχείου ἐργοχείρων τοῦ παρθεναγωγεῖου, διενεργούμενον τῇ φροντίδι τῶν φιλομούσων κυριῶν καὶ διακεκριμένων ὁμογενῶν, ἀπερχομένων ἐκείσε κατὰ τὸ θέρους χάριν ἀναψυχῆς. Ὀλικὴ ἐτησίᾳ δαπάνη πρὸς συντήρησιν ἀμφοτέρων τῶν καθιδρυμάτων Α.Τ. 300.

Καλαφάς. Τὸ χωρίον τοῦτο ἀριθμεῖ 250 οἰκογενεῖας ὀρθοδόξων, ὧν οἱ πλείους εἰσὶν ἀμπελοουργοὶ ἔχοντες ἰδίας ἀμπέλους, φημιζομένης διὰ τὴν πληθύν τῶν σταφυλῶν, ἃς ἀποφέρουσιν. Ἐκκλησίαν ἔχει κλειζομένην ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγίου Δημητρίου καὶ ἀρκούντως εὐρεῖαν, σχολεῖον δὲ διηρημένον εἰς δημοτικὸν καὶ ἐλληνικὸν τμήμα, εἰς ἃ φοιτῶσιν ὑπὲρ τοὺς 140 μαθηταί, ὧν διδάσκαλοι χρησιμεύουσιν ὁ ἱερεὺς τῆς ἐκκλησίας καὶ ὁ ψάλτης. Πόρους πρὸς συντήρησιν αὐτῶν ἢ κοινότης διατίθεται τὰ ἐνοίκια τριῶν κτημάτων καὶ τὸ πλεονασμὸς τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ταμείου, ἐξαρκούντα εἰς τὰς ἐτησίως δαπάνας, ἀνερχομένης εἰς Α.Τ. 55.

Νύμφαι. Τὸ χωρίον τοῦτο κατοικεῖται ὑπὸ 40 οἰκογενειῶν. Ἐκκλησίαν ἔχει ἐπ' ὀνόματι τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου καὶ σχολεῖον μικρόν τι οἰκοδόμημα, εἰς ἃ φοιτῶσιν 20 παῖδες, διδασκόμενοι ὑπ' ἐνὸς διδασκάλου πλήν τῆς ἐλληνικῆς καὶ ἀρχαῆς γαλλικῆς, διὰ δαπάνης κατ' ἔτος ἐκ Α.Τ. 45, λαμβανομένων ἐκ τοῦ περισσεύματος τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ταμείου καὶ τῶν προαιρετικῶν συνδρομῶν τῶν ἐν Δζαοὺς πασσᾶ διαβιόντων κηπουρῶν.

Ἄγιοι Πάντες. Ὁ ἀριθμὸς τῶν ὀρθοδόξων οἰκογενειῶν τοῦ χωρίου τούτου ἀνέρχεται εἰς 25, ὧν οἱ ἄρρενες ἐν γένει εἰσὶ γεωργοί. Ἐκκλησίαν ἔχει ἐπ' ὀνόματι τῶν Ἁγίων Πάντων, ὧς σχολεῖον δὲ χθαμαλόν τι καὶ δεκάπηχον ἐν τῷ κελλείῳ δωμάτιον, ἐν ᾧ ὁ τῆς ἐκκλησίας ἱερεὺς ἐπὶ σήμερος καθήμενος, διδάσκει γραφὴν καὶ ἀνάγνωσιν εἰς δλιγίστά τινα τέκνα τῶν κατοίκων, ἐμπανίζόμενα εἰς τὸ σχολεῖον δίκην κομητῶν. Καὶ ὅμως ἡ πτωχὴ κοινότης ἀποτίνει τῇ ἱερῇ ὡς διδάκτρα ἐκ τοῦ πανηγροῦ τῆς ἐκκλησίας ταμείου κατ' ἔτος Α.Τ. 6.

Γρύπες. Τὸ χωρίον τοῦτο, ὅπερ καὶ Γισοῦτ-βουργάζ ἐπωνυμεῖται, κατοικεῖται ὑπὸ 23 ὀρθοδόξων οἰκογενειῶν, τῶν κατοίκων ἐνασχολούμενων εἰς τὴν γεωργίαν καὶ ἀμπελοφυτεῖαν. Ἐκκλησίαν ἔχει ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγίου Ἰωάννου σεμνοναμένην, σχολεῖον ὅμως ἐνταῦθα

οὐδὲ κατ' ὄνομα ὑφίσταται, καὶ τοῦτο, ὡς παρὰ πάντων ὁμολογεῖται, ἔνεκα ἀσυγγνώστου ἀμελείας τῶν κατοίκων καὶ τῆς μεταξὺ αὐτῶν βασιλευσούσης διχασίας, ἥτις οἴκους καὶ πόλεις διασπολάσκει ἀρδην ἀνέτρεψε καὶ ἐξηφάνισεν. Ὀλίγιστα ὅμως παιδία τοῦ χωρίου μεταβαίνουσιν εἰς τὸ ἀντικρὺ χωρίον τῶν Νυμφῶν, εἰς τὸ σχολεῖον δὲ τοῦ χωρίου τούτου φοιτῶσι κατὰ διαλείμματα καὶ δασκίς δὲν ἀποτρέπονται ὑπὸ τῶν ἀτμοσφαιρικῶν μεταβολῶν. Ἐν τῷ χωρίῳ, περὶ οὗ πρόκειται ἡμῖν λόγος, τελεῖται τῇ 29 Ἀυγούστου πανηγυρίς, ἐν τῇ ἐκεῖ πού πλησίον ὑπάρχοντι φερωνόμῳ ἀγίσματι.

Λύτρα. Τὸ χωρίον τοῦτο κατοικεῖται ὑπὸ 110 οἰκογενειῶν ὀρθοδόξων, ὧν αἱ ἡμίσεις ἀνήκουσιν εἰς τὴν γνωστὴν τῶν Ἀθιγγάνων φυλῆν. Ἐκκλησίαν ἔχει ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγίου Γεωργίου καὶ ὡς σχολεῖον μικρὸν δωμάτιον, ἐν ᾧ διδάσκονται 65 παῖδες ὑπὸ τοῦ ψάλτου τῆς ἐκκλησίας μισθοδοτούμενον κατ' ἔτος Ἀ.Τ. 40 ἐκ τῶν εἰσπραξέων τοῦ ἀγισματιοῦ τῆς ἁγίας Τριάδος τοῦ ἐν Ἐπιταυριγίῳ ὑπάρχοντος.

Ἄθασσον. Τὸ χωρίον τοῦτο, ὅτερ διέλαμψεν ἐν τοῖς ἔμπροσθεν χρόνοις, δι' οὗ λόγους ἐκθέσω περαιτέρω, ἀριθμεῖ 60 οἰκογενεῖας ὀρθοδόξων, ὧν οἱ ἄρρενες μετέρχονται τὸ τοῦ βαφείως ἔργον ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἕτεροι δὲ ἐργάζονται τὴν γῆν. Ἐκκλησίαν ἔχει ἐπ' ὀνόματι τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, σχολεῖον δὲ μικρὸν τι οἰκοδόμημα, ἀνεγερθὲν δαπάναις τοῦ ἀειμνήστου Δέρκων Γρηγορίου κατὰ τὸ 1820. Ἐκ τίνος δὲ σιγγιλιώδους ἐν μεμβράναις γράμματος, φυλαττομένου ἐν τοῖς ἀρχείοις τῆς Μητροπόλεως, ἀπολυθέντος δὲ ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου Γρηγορίου τοῦ Β', μνηθάνομεν ὅτι ἡ ἐν λόγῳ σχολὴ ὑπερεῖχε τῶν λοιπῶν τῆς ἐπαρχίας, ἅτε διατελοῦσα ὑπὸ τῆν ἀμισσον προστασίαν τοῦ κλιτοροῦ αὐτῆς καὶ ἐφορευομένη ὑπὸ τῶν ἐν τῷ γράμματι μνημονευομένων προϋχόντων τοῦ χωρίου, Δ. Παπαρηγοπούλου, Μισῆ Θεοδοσίου Τσιχλιώτη, Παπαῖ Γεωργίου Χριστοδούλου καὶ Μιχαὴλ Βασιλείου. Ἦδη ἡ σχολὴ ἀριθμεῖ 35 μθητάς, οὗς διδάσκει ὁ ψάλτης τῆς ἐκκλησίας, ἀντὶ δαπάνης ἐτησίως Ἀ.Τ. 30, λαμβανόμενων ἐκ τοῦ ταμεῖου τῆς ἐκκλησίας καὶ τοῦ ἐνοικίου βροσκησίμου γῆς. Ἐνταῦθα τὸ πάλαι μετοικούντες διήρχοντο τὸ ὄρος ἔνοι τῶν τῆς πρωτεύουσας ἀριστοκρατῶν, μαρτύρια δὲ τῆς ἐκείνων διατριβῆς εὐζώνονται αἱ εὐμεγέθεις οἰκίαι, ἐν αἷς καὶ μία, ἐνθα δις ἀπελλοῦν διήλθεν ἡμέρας τινὰς ὁ ἀειμνήστος Σουλτάν Μαχμούδ' εἰς μνημῆν

δὲ τοῦτου διατελεῖ εἰσέτι κεκλεισμένον τὸ ἐν τῶν δωμάτων τῆς οἰκίας.

Κλουτσούκ-κιοῖ. Τὸ χωρίον τοῦτο ἀριθμεῖ 23 οἰκογενεῖας ὀρθοδόξων, ἐνασχολουμένων περὶ τὴν γεωργίαν καὶ ἀμπελοφυτεῖαν. Ἐκκλησίαν ἔχει ἐπ' ὀνόματι τοῦ προφήτου Ἡλίου, ἣν ἰδίαις δαπάναις διεκόσμησε καὶ κατὰ τὸ πλεῖστον ἐπεχρύσωσεν ἡ Α. Ε. ὁ Χρηστάκης ἐφένδης Ζωγράφος, ὅς καὶ σχολεῖον λιθόκτιστον ὑποκόμησε προικοδοτήσας αὐτὸ διὰ δεκαπεντακλίου κατ' ἔτος δωρεῆς. Οἱ εἰς αὐτὸ ἤδη φοιτῶντες μθηταὶ ἀριθμοῦνται εἰς 20, ὑπὸ ἑκα διδάσκαλον, ἐκτελούντα καὶ τὰ τοῦ ψάλτου καθήκοντα ὀλικῆ ἐτησίᾳ δαπάνῃ Ἀ.Τ. 55. Ἐνταῦθα τὸ πάλαι μετόικουν οἱ ὀνομαστότεροι προβατέμποροι, ἡ δὲ Α. Ε. ὁ Χρηστάκης ἐφένδης ἀνήγειρε πρὸ δεκαπενταετίας λαμπρὸν μέγαρον.

Τσεβεδζή. Τὸ χωρίον τοῦτο κατοικεῖται ὑπὸ 55 οἰκογενειῶν ὀρθοδόξων, τῶν πλείστων ἐκ τῶν ἀρρένων μεταρχομένων τὸ τοῦ παντοπώλου ἐπάγγελμα ἐν Ἐργούπ καὶ Ἀϊβάν σεραῖν. Ἐκκλησίαν ἔχει ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγίου Νικολάου, καμμένη ἐν τῷ μέσῳ θαυδένδρου κοιλιάδος, πληθὺς δὲ ἀθόνων ἐπὶ τῶν ὑψηλῶν αἰγείρων ἠδὲ φεγγόμεναι καθιστάσων ἰδίᾳ τὸν μῆνα Μάϊον τερπνὸν ἔχει καὶ εὐχάριστον ὡς σχολεῖον δὲ χρησιμεύει μικροσκοπικὸν οἴκημα, εἰς ὃ προσφοιτῶσι 30 παῖδες διδασκόμενοι παρὰ τοῦ ψάλτου τῆς ἐκκλησίας, διὰ δαπάνης ἐκ Ἀ.Τ. 34, λαμβανομένων ἐκ τῶν ἐνοικίων βροσκησίμων τινῶν γαιῶν.

Δομοῦζ-δερέ. Τὸ χωρίον τοῦτο τὸ πάλαι ἐκαλεῖτο Γχορμους-δερέ ἢ μᾶλλον Κοιμλοῦ-δερέ, διὰ τὴν ἐκεῖ καὶ τοῖς πέριξ συσσωρευμένην εἰς μεγάλην ποσότητα ἄμμου, ἥτις ὑποχρύπτει ἐν ἑαυτῇ καὶ ἰσχυρικὴν τινὰ δύναμιν, καθόσον πολλοὶ μεταβαίνουσι περὶ τὰς ἀρχὰς Ἀυγούστου ἐκεῖσε καὶ τὴν τοῦ Ἀδάμ ἀρχικὴν περιβολὴν φέροντες εἰσδύουσιν ἐντὸς τῆς ὄμιου μέχρι λαμποῦ καὶ τοῦτο ἐξικολουοῦσιν ἐπὶ δέκα τοῦλάχιστον ἡμέρας, μετ' ὃ, ὡς πανθολογοῖται, εὐρίσκουσιν ἑαυτοὺς εἰς βελτίωσιν ἐκ τῶν ρευματισμῶν, ὅφ' ὧν κατέχονται. Ὁ ἀριθμὸς τῶν οἰκογενειῶν τοῦ χωρίου ἀνέρχεται εἰς 80, ὧν οἱ ἄρρενες ἐνασχολοῦνται τὸ πλεῖστον περὶ τὴν κατασκευὴν ξυλανθράκων. Ἐκκλησίαν ἔχει ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγίου Γεωργίου, εἰς ἡμίωρον δὲ ἀπὸ τοῦ χωρίου ἀπέστασιν ἐν τῷ μέσῳ κατασκευῆς κοιλιάδος εὐρηνηται τὰ θεμέλια ἀρχαίας ἐκκλησίας, ἐν ᾗ διακρίνεται τὸ δάπεδον,

διηρημένον εἰς τὸν κυρίως ναὸν καὶ τὸ ἱερὸν βῆμα καὶ ἐν τῷ μέσῳ τεμάχῳ τεθραυσμένου κηροπίπτου ἐκ λίθου σκληροῦ, ὑπὲρ αὐτὴν δὲ ἀγίασμα κατεσκευασμένον ἐν ἀρχαίῳ ρυθμῷ. Ὁ ναὸς οὗτος μέχρι τοῦ 1854 διατέλει τεθαμμένος ὡς καὶ τὸ ἀγίασμα, ὅποτε ταῖς ὁδηγίαις ἐνὸς τῶν ἐκεῖ γερόντων ἐξήχθη εἰς φῶς, γενομένων δὲ ἀνασκευῶν εὐρέθησαν φλωρίον ἀρχαίου, σκυρὸς καὶ τινα ἄλλα, τεκμηριούντα ὅτι ἐν τοῖς πρόσθεν χρόνοις ὠκοδόμητο ἐκαὶ ὀρθοκρουτικὸν τέμενος καὶ παρ' αὐτῷ χωρίον, οἱ δὲ κάτοικοι μέχρι τοῦ νῦν μνημονεύουσι τούτου διὰ τοῦ ὀνόματος Παλαιῶ χωρι. Σχολεῖον ἔχει ἰδιαιτερόν οἰκημα, εἰς ὃ φοιτῶσι 50 μαθηταὶ ὑπὸ ἑνα διδάσκαλον, τὸν καὶ ψάλλον τῆς ἐκκλησίας, μισθοδοτούμενον κατ' ἔτος Α.Τ. 30 ἐκ τῶν ἐνοικίων τῶν κτημάτων. Παρὰ τὸ ἀγίασμα, εὐ ἀνωτέρω ἐμνησθήσθην, τελεῖται κατ' ἔτος τῇ 28 Αὐγούστου πανηγύρις, εἰς ἣν μεταβαίνουν πολλοὶ καὶ ἐκ τῶν πέριξ χωρίων. Δυστυχῶς θμὸς ὑπάρχει ἡ κακίστη συνήθεια τοῦ πυροβολεῖν, συμβαίνουσι δ' ἐκ τῶν πυροβολισμῶν ἀνεπανόρθωτα δυστυχήματα, ἢ καὶ ἀπλῆ, ὡς τὰ πολλά, ἀραιμάξεις καὶ ἀμυχαί, συντελοῦσαι εἰς τὴν πρόωρον διάλυσιν τῆς πανηγύρεως.

Καταστρώσας σκιαγράφειν τῆς ἐπαρχίας Δέρκων, ἀτελῆ πάντως, τοῦτο μὲν ὡς ἐκ τῶν σμικρῶν μου δυνάμεων, τοῦτο δὲ ὡς ἐκ τῶν ἀνεπαρκῶν πληροφοριῶν, ὡς ἠδυνήθην γὰ συλλέξω, χαίρω μένου, ὅτι ἐν πολλοῖς ἐκπληροῦται ὁ κύριος σκοπός, ὅς ἐστιν ὁμολογουμένως ἡ ἀνά τὴν ἐπαρχίαν ἄπασαν ἀπαριθμῆσαι τῶν ἐκπαιδευτηρίων, περὶ ὧν μάλλον μέλλει μοι, ὡς ἀποτελοῦντι μέλος τοῦ λογικοῦ ποιμνίου, ὀδίνος ποιμὴν ἀληθῆς, κατὰ τὴν ἐντολὴν τοῦ ἀρχιποίμενος Χριστοῦ, ἐτάχθη ὁ σεβαστὸς ἡμῶν Μητροπολίτης Ἰωακείμ. Ἐκ τῆς περιγραφῆς δὲ ταύτης ἐξήχθη τὰ ἐπόμενα συμπεράσματα.

Ἡ ἐπαρχία Δέρκων ἀριθμεῖ ἐν συνόλῳ 5018 ὀρθοδόξων οἰκογενειῶν, 44 ἐκκλησίας, μετὰ 58 ἱερῶν καὶ 7 διακόνων, 37 σχολεῖα ἀρρέκων μετ' ἰσαριθμῶν διδασκάλων καὶ 1905 μαθητῶν. 8 σχολεῖα θηλέων μετ' ἐγγέα διδασκαλισσῶν καὶ 670 μαθητριῶν καὶ διαπάνην ὀλικὴν κατ' ἔτος πρὸς συντήρησιν αὐτῶν λίρας Τουρκίας 2480, ὧν τὰ τρία τέταρτα καταβάλλονται ὑπὸ τῶν κοινοτήτων, εἴτε ἐκ τῶν ἐνοικίων τῶν αὐταῖς ἀνηκόντων κτημάτων, ἢ ἐκ τοῦ πλεονάσματος τῶν ἐκκλησιαστικῶν ταμείων, ἢ καὶ ἐκ συνεισφορῶν τῶν κατοίκων, τοῦ ὑπολοίπου χορηγούμενου παρὰ φιλομούσων ἀνδρῶν.

Κατ' ἀναλογίαν δὲ παρατηροῦμεν ὅτι ἐπὶ τοῦ ἔλου τῶν οἰκογενειῶν ἀριθμοῦνται 26 τοῖς % οἱ μαθηταὶ καὶ 75 % αἱ μαθητρίαι, μετὰ διδασκάλων 51 % διὰ τοὺς μαθητὰς καὶ 74 % διὰ τὰς μαθητρίδας.

Ἐὰ σχολεῖα λοιπὸν τῆς ἐπαρχίας ἐν γένει καὶ ἡ τούτων προαγωγή καὶ ἐπὶ τὰ βελτίω ρύθμισις εἶσι τὸ κύριον μέλημα τῶν κοινοτήτων, αἰτινες Θεῶν ὑπηρεσίαν ἡγουῦνται τὴν ἐπιμέλειαν καὶ σωτηρίαν τῶν νέων κατὰ Πλούταρχον. Πρὸς τὰς κοινότητας πάσας ἐκφράζω τὰ εὐλικρινῆ συγχαρητήριά μου διὰ τε τὸν ζῆλον αὐτῶν, ὡς καὶ διὰ τὴν ἐπιτυχῆ ἀείποτε πρόσληψιν διδασκάλων, ὧν τοὺς καρπούς ἐγὼ τε αὐτὸς εἶδον καὶ παρὰ τῆς Α. Θεοφιλίας τοῦ ἀγίου Τρωάδος διεπιστάθην. Ὅθεν εὐγνωμοσύνη ἀίδιος ὀφείλεται τῇ Α. Μ. τῷ φιλολάφῳ καὶ φιλοπροόδῳ ἡμῶν ἀνακτι Σουλτᾶν Ἀβδουλ Χαμίτ, τῷ τὴν ἑλευθερίαν ἐξέσκησιν τῶν ὀρθοκρουτικῶν καθηκόντων καὶ διάδοσιν τῆς παιδείας πᾶσι τοῖς ἀνά τὴν Αὐτοκρατορίαν αὐτοῦ ὑπηκόοις λαοῖς λίαν εὐμενῶς ἐπιδικαφεύοντι, ὡς καὶ τῇ Α. Σ. τῷ φιλομούσῳ ἡμῶν Μητροπολίτῃ Ἰωακείμ (*), τῷ πατρικῶς μεριμνῶντι ὑπὲρ τῆς ἠθικῆς καὶ διανοητικῆς μορφώσεως τοῦ λογικοῦ αὐτοῦ ποιμνίου. Τὴν εὐγνωμοσύνην δὲ ταύτην, ὡς ἀπὸ μέρους τῆς ἐπαρχίας ἀπάσης ὑποβάλλων, κατακλείω τὴν παρούσαν ἐκθεσιν, εὐχόμενος ἅμα πᾶσι τοῖς ὀπισθεῖ ποτε κοπιῶσιν ὑπὲρ τῆς διαπλάσεως τῆς ἀθώως νεότητος καὶ οἷς μέμνητε περὶ τῶν κοινοτικῶν καθόλου συμπερόντων εἰρηρικήν συμβίωσιν, ἀδελφικὴν ἀγάπην, σύμπνοιαν, ὁμόνοιαν καὶ σύνεσιν ἐν πᾶσι, δι' ὧν καὶ μόνων αἱ κοινότητες καὶ τὰ ἔθνη προάγονται καὶ κατ' ἄμφο εὐημεροῦσιν.

Ἐγράφη ἐν Βουγιούκ-δερέ κατ' Αὐγούστον τοῦ 1894.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΚΑΛΩΜΠΙΣ.

(*) Ὅτε ἡ πραγματεία ἐγράφητο Μητροπολίτης Δέρκων ἦν ὁ νῦν εὐκλεῶς πατριαρχεὺς Ἰωακείμ Δ'. (Σημ. ἐκδ. «Ἡμερ. Ἀνατολῆς».)

III.

Η ΕΠΑΡΧΙΑ ΣΕΡΡΩΝ

ΚΑΤΑ

ΤΗΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΝ ΔΙΑΙΡΕΣΙΝ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΝ ΚΙΝΗΣΙΝ.

I

Ἡ κατὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν διαίρεσιν ἐπαρχία Σερρῶν ὀρίζεται πρὸς Β μὲν ὑπὸ τῆς ὁροσειρᾶς Βῆξ-δῆγ καὶ Καρὰ-δῆγ, τοῦ ὕψους τῆς βορειοτέρας θέσεως Βροντοῦς σημειουμένου ἐν τοῖς χάρταις τοῦ Η. Kierpert διὰ τοῦ ἀριθ. 110, πρὸς Δ ὑπὸ τῶν βουνῶν Λαχανιά καὶ Στεφανινῶν, πρὸς Α ὑπὸ τοῦ Μενοικίου ὄρους καὶ τοῦ ῥοῦ τοῦ Στρυμόνος ἀπὸ τῆς Κερκινίτιδος λίμνης μέχρι τῶν ἐκβολῶν αὐτῆς· τὰ δὲ πρὸς Ν αὐτῆς θρία ἀποτελεῖ ἡ τοῦ Σρυμονι-κοῦ κόλπου παραλία, ἡ ἐκτεινομένη ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Στρυμόνος μέχρι τοῦ ἐπὶ τοῦ μυχοῦ τοῦ κόλπου τούτου εὑρισκομένου χωρίου Σταυροῦ, παρ' ᾧ εὑρίσκονται ἑρείπια ἀρχαίας πόλεως, ἣτις ὑποτίθεται ὅτι εἶνε τὰ Στάγαιρα. Διὰ τῆς ἐπαρχίας ταύτης διέρχεται καὶ ὁ ποτάμιος Στρυμών, ὅστις τὰ βῆθρα διαρρέουσι τὴν γόνυμον Σερροικὴν πεδιάδα κατὰ μῆκος, νῦν μὲν πολλὴν προξενούσα βλάβην ταῖς πέριξ γαίαις, ἃς εἰς μεγάλην ἀκτὴν ἐκτάσεως καταπλημμυροῦντα μεταβάλλουσιν εἰς τέλματα, εἰς τὸ μέλλον δὲ πηγὴ εὐμαρίας καὶ εὐτυχίας τοῖς κατοικοῖς ἀποδησόμενα, ἀν τὸ ἐπιχειρηθῆν ἢ δ ἔργον τοῦ καταστήσαι τὸν Στρυμόνα πλωτὸν ἀχθῆ αἰσίως εἰς πέρας.

Ἡ ἐπαρχία Σερρῶν περιέχει πόλιν μὲν μίαν, τὰς Σέρρας, δύο δὲ κωμοπόλεις τὴν Νιγρίταν (ἐλληνοφώνον) καὶ τὴν Βροντοῦν (βουλγαροφώνον) καὶ χωρία 85, ὧν 33 ἐλληνοφώνικα, 46 βουλγαροφώνικα καὶ 6 ἀθιγγανόφωνα. Ἄπαντα τὰ τῆς Μητροπόλεως Σερρῶν ὑπαγό-

μενα χωρία ὑπάγονται καὶ πολιτικῶς εἰς Σέρρας ἐκτὸς 4, ὧν 3 μὲν, Βραστά, Μασλάρι καὶ Στεφανινὰ ὑπάγονται πολιτικῶς εἰς τὴν Γεν. Διοίκησιν Θεσσαλονίκης, ἔν δέ, τὸ τσιφλικιον Τοῦμπιζ, ὑπάγεται εἰς τὴν ὑποδιοίκησιν Ζηλιαχόδης.

Ἐκ τῶν 33 ἐλληνοφώνων χωρίων τσιφλικιὰ εἰσιν 25, ἐκ δὲ τῶν βουλγαροφώνων μόνον 14 εἰσιν ἰδιόκτητα, ἔπαντα δὲ τὰ λοιπὰ τσιφλικια ἐπίσης τσιφλικια εἰσιν καὶ τὰ 6 ἀθιγγανόφωνα. Ἄπαντα τὰ βουλγαροφώνικα χωρία ἀναγνωρίζουσι τὴν δικαιοδοσίαν τῆς Μητροπόλεως Σερρῶν καὶ ἐμμένουσι τοῖς καθεστώσιν.

Ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Σερρῶν τὰ τῆς ἐκπαιδεύσεως ἐν γένει εἰς εὐρεστον εὑρίσκονται σημεῖον, κατὰ τὰ τελευταῖα δὲ ἰδίᾳ ἔτη ἐτελέσθησαν πρόοδοι πασιφανεῖς καὶ σπουδαῖαι καὶ ἀνεπύχθη ζήλος πολλὸς πρὸς τὰ γράμματα, ὅπως ἐκ τῶν καθεξῆς ἐν δυνατῇ λεπτομερείᾳ ἐκτεθησομένων δῆλον γενήσεται.

II

1

Σέρραι, πόλις ἀρχαιοτάτη καὶ σπουδαία, ἔδρα σήμερον τῆς ἐπαρχίας Σερρῶν ἐκκλησιαστικῶς καὶ πρωτεύουσα πολιτικῶς 6 ὑποδιοικήσεων (καίμακαμλικίων), κατοικουμένη ὑπὸ 10 χιλ. χριστιανῶν ὀρθοδόξων, ἐτέρων τοσοῦτων μωαμεθανῶν καὶ 1000 περίπου ἰουδαίων, κέκτηται τὰ ἐξῆς σχολεῖα, ἀνήκοντα τῇ ὀρθοδόξῳ κοινότητι αὐτῆς· α'. Γυμνάσιον πλήρες μετὰ καλῶς κατηρτισμένου σχολαρχεῖου, ἀριτείας ἀναγνωρισθὲν παρὰ τοῦ ἐλληνικοῦ ὑπουργείου τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως ὡς ἰσοβάθμιον τοῖς ἐν Ἑλλάδι. Ἐν αὐτῷ διδάσκουσιν δικτὸ καθηγηταὶ καὶ διδασκαλοὶ τακτικοί, προσλαμβανοῦνται δ' ὡς συνεπίκουροι καὶ τινες ἐκ τῶν ἄλλων σχολείων διὰ τὴν γυμναστικὴν, τὰ τεχνικὰ καὶ ἄλλα τινὰ βοηθητικὰ μαθήματα. Κατὰ τὸ λήξαν σχολειακὸν ἔτος (1884—85) ὁ ἀριθμὸς τῶν μαθητῶν ἦν 241. Οἱ ἐν τῷ σισιτίῳ τοῦ εἰκοτραπεζοῦ διατῶμενοι μαθηταί, συμποσούμενοι εἰς 60, διδάσκονται ἰδιαιτέρως τὰ παιδαγωγικὰ καὶ τὴν ἐκκλησιαστικὴν μουσικὴν. Κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἐγένοντο ἐν τῷ Γυμνασίῳ σπουδαῖαι ἐπὶ τὰ κρείττω μεταβολαί, ἐν αἷς σημειωτέα ἡ πρόσληψις ἐιδικῶν καθηγητῶν διὰ τὰ φυσικομαθηματικὰ καὶ τὰ ἱερά.

β'. Παρθενωγωγεῖον κεντρικὸν ἀριθμοῦν 277 μαθητῶν, διαιρου-

μένας εἰς 4 τάξεις δημοτικῆς καὶ εἰς 5 ἑλληνικῆς, οὗ ἡ ἀνωτέρα ἀντιστοιχεῖ πρὸς β' γυμνασιακῆν. Ἐν αὐτῇ διδάσκουσι 4 διδάσκαλοι καὶ 7 διδασκάλισσαι.

γ'. Παρθεναγωγεῖον τοῦ προαστείου Ἄνω-Καμενίκης εἰς δύο διηρημένον τμήματα καὶ περιλαμβάνον 62 μαθητριάς καὶ νήπια διδασκόμενα ὑπὸ μιᾶς διδασκάλου καὶ μιᾶς βοηθοῦ.

δ'. Παρθεναγωγεῖον τοῦ προαστείου Κάτω-Καμενίκης περιέχον μαθητριάς καὶ νήπια 110 διδασκόμενα ὑπὸ μιᾶς διδασκάλου καὶ μιᾶς βοηθοῦ.

ε'. Νηπιαγωγεῖον κεντρικόν εἰς αὐτὸ φοιτῶσιν 190 νήπια ὑπὸ δύο νηπιαγωγῶν διαπαιδαγωγούμενα· εἶνε δὲ διηρημένον εἰς δύο τμήματα, εἰς κυρίως νηπιακὸν καὶ εἰς δημοτικόν, ἀποτελοῦν τὴν κατωτάτην τάξιν τοῦ δημοτικῆς σχολείου τῶν κορασίων.

στ'. Τὸ ἐν Ἀραμπατζή-μαχαλᾷ νηπιαγωγεῖον νήπια 54· Νηπιαγωγὸς 1.

ζ'. Α' Δημοτικὴ σχολή, ἀριθμοῦσα μαθητὰς 310, εἰς 5 τάξεις διηρημένους καὶ ὑπὸ ἑξὶ διδασκάλων διδασκόμενους.

η'. Β' Δημοτικὴ σχολή τάξεις 4, μαθητὰς 129, διδάσκαλοι 3.

θ'. Δημοτικὴ σχολή Ἄνω-Καμενίκης τάξ. 4, διδάσκ. 2, μαθητ. 76.

ι'. " " Κάτω-Καμενίκης τάξ. 1, διδάσκ. 1, μαθητ. 60.

ια'. " " Ἀραμπατζή-μαχαλᾷ τάξ. 1, διδάσκ. 1, μαθ. 54.

Ἄνα κεφαλᾶσις. Ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἐξάγεται ὅτι ἐν τῇ πόλει Σερρών υπάρχουναι σχολεῖα ἑνδεκα, ἀνήκοντα τῇ ὀρθοδόξῳ κοινότητι Σερρών φοιτῶσι δ' εἰς αὐτὰ ἐπὶ τοῦ παρόντος μαθητὰς 1563, ὧν ἄρρενες μὲν 980, θήλειαι δὲ 583, διδασκόμενοι ὑπὸ 37 διδασκάλων καὶ διδασκάλισσων.

Σημείωσις. Ἐν τῇ πόλει Σερρών ὄφισταντο ἐπὶ δωδεκαετίαν καὶ τὰ ἰδιωτικὰ σχολεῖα Δ. Μαρούλη, εἰς 2 ἐφοίτων μαθητὰς τὸ ἔτος περὶ τοὺς 200 κατ' ἔτος ἐξ ἑκατέρου τοῦ φύλου, ἀλλὰ ταῦτα κατὰ τὸ ἐνεστὸς ἔτος διελύθησαν.

2

Κωμόπολις Νιγρίτα περιέχει ὑπὲρ τὰς 2300 κατοίκων ἀπάντων χριστιανῶν ὀρθοδόξων. Συντηρεῖ δημοτικὸν σχολεῖον, μετὰ δύο τάξ. σχολαρχεῖου, παρθεναγωγεῖον καὶ νηπιαγωγεῖον, εἰς 4 φοι-

τῶσι μαθητὰς καὶ μαθήτριάς 280, διδασκόμενοι ὑπὸ 3 διδασκάλων καὶ δύο διδασκάλισσων.

3

Ἑλληνόφωνα χωρία ἔχοντα σχολεῖα εἰσι ταῦτα:

1 Σύρρα· κάτοικοι 1150. Δημοτικὴ σχολὴ μία, εἰς ἣν φοιτῶσιν 100 μαθητὰς ὑπὸ δύο διδασκάλων διδασκόμενοι.

2 Τσερπίστα· κάτοικοι χριστιανοὶ 645, ὀθωμανοὶ 350. Δημοτικὴ σχολὴ μετ' ἑνὸς διδασκάλου καὶ 50 μαθητῶν.

3 Ἀηδονοχώριον· κεῖται ἐπὶ λόφου μαγευτικῆν θεῶν ἔχοντος· εἰς τὴν περιφέρειαν τοῦ χωρίου τούτου ἀπαντῶσι πολλὰ ἀρχαῖα λείψανα εἰς τοὺς μνημεῖα ἢ κεχωσμένα. Περιέχει κατοίκους 1000, οἵτινες συντηροῦσι καλῶς κατηρητισμένον δημοτικὸν σχολεῖον καὶ νηπιαγωγεῖον, εἰς 2 φοιτῶσιν 110 μαθητὰς καὶ μαθήτριάς. (Διδάσκαλος 1. Νηπιαγωγὸς 1.)

4 Ἀχινόος· περιλαμβάνει 825 κατοίκους μετὰ σχολεῖον δημοτικῆς, εἰς 3 φοιτῶσι 50 μαθητὰς.

5 Κοῦμκος· κάτοικοι 570. Δημοτικὸν σχολεῖον μετὰ 60 μαθητῶν καὶ νηπιαγωγεῖον μετὰ 40 νηπίων. (Διδάσκαλος 1. Νηπιαγωγὸς 1.)

6 Τζίντζος· κάτοικοι 710. Δημοτικὸν σχολεῖον, εἰς 3 φοιτῶσι 40 μαθητὰς.

7 Ἐξιοθα· κάτοικοι χριστιανοὶ 375, ὀθωμανοὶ 200. Κέντηται δημοτικὸν σχολεῖον, εἰς 3 φοιτῶσι 35 μαθητὰς.

8 Κοῦτσιος· κάτοικοι 400. Δημοτικὴ σχολὴ μετὰ 40 μαθητῶν.

9 Καστρίον· περιλαμβάνει 165 κατοίκους καὶ συντηρεῖ γραμματοδιδασκαλεῖον, εἰς 3 φοιτῶσι 10 μαθητὰς.

10 Ἄνω-Κρούσσοθα· κάτοικοι 350, συντηροῦντες δημοτικὴν σχολὴν μετὰ 45 μαθητῶν.

11 Κάτω-Κρούσσοθα· κάτοικοι 310, συντηροῦντες δημοτικὴν σχολὴν μετὰ 30 μαθητῶν.

12 Βραστά· κάτοικοι 535. Δημοτικὴ σχολὴ, περιέχουσα 30 μαθητὰς.

13 Μασλάρι· κάτοικοι χριστιανοὶ 280, ὀθωμανοὶ 250. Γραμματοδιδασκαλεῖον, εἰς 3 φοιτῶσι 15 μαθητὰς.

14 Στεφανινιά, κατοικούμενα ὑπὸ 515 ψυχῶν. Συντηρεῖται καλὸν δημοτικὸν σχολεῖον, εἰς ὃ φοιτῶσι 50 μαθηταί.

15 Σαϊτάς, κάτοικοι 210. Γραμματοδιδασκαλεῖον μετὰ 16 μαθητῶν.

16 Όμουρ-βεή, κάτοικοι 570. Δημοτικὴ σχολή μετὰ 25 μαθητῶν.

17 Ἀθδαμάλι, κάτοικοι χριστιανοὶ 390, θώμανοὶ 100. Δημοτικὴ σχολή μετὰ 30 μαθητῶν.

18 Δημητρήτσι, κάτοικοι χριστιανοὶ 440, θώμανοὶ 200. Δημοτικὴ σχολή μετὰ 40 μαθητῶν.

19 Δοβίστα, κάτοικοι 1473, διατηροῦντες καλῶς κατηρτισμένον δημοτικὸν σχολεῖον, εἰς ὃ φοιτῶσιν 90 μαθηταί, καὶ νηπιαγωγεῖον, εἰς ὃ φοιτῶσι νήπια 85. (Διδάσκαλος 1. Νηπιαγωγὸς 1.)

20 Σαρμουσακλή, κάτοικοι 970, διατηροῦντες δημοτικὸν σχολεῖον μετὰ 108 μαθητῶν.

21 Τοπόλιανη, κάτοικοι 948, διατηροῦντες δημοτικὸν σχολεῖον μετὰ 90 μαθητῶν.

22 Σουμπάς-κιοϊ, κάτοικοι 924, διατηροῦντες δημοτικὸν σχολεῖον μετὰ 45 μαθητῶν.

23 Βεξνίζιον, κάτοικοι χριστιανοὶ 1097, θώμανοὶ 160. Δημοτικὴ σχολή μετὰ 70 μαθητῶν.

24 Ζερβοχώριον, κάτοικοι 140. Γραμματοδιδασκαλεῖον μετὰ 10 μαθητῶν.

25 Νιγκοσλάβι, κάτοικοι χριστιανοὶ 200, θώμ. 200. Γραμματοδιδασκαλεῖον μετὰ 20 μαθητῶν.

26 Κοπάτσιον, κάτοικοι χριστιανοὶ 300, θώμανοὶ 150. Γραμματοδιδασκαλεῖον μετὰ 25 μαθητῶν.

27 Ξυλότρον, κάτοικοι χριστιανοὶ 150, θώμανοὶ 200. Γραμματοδιδασκαλεῖον μετὰ 10 μαθητῶν.

4

Ἑλληνοφώνων χωρία (τσιφλίχα) στερούμενα σχολείων.

1 Ἀπηδιαῖς, κάτοικοι χριστιανοὶ 40, θώμανοὶ 50.

2 Παλαιότερας καὶ Υβήρων, " 190, " 150.

3 Δερβέσιανη, " 35.

4 Ζηλι, κάτοικοι χριστιανοὶ 75, θώμανοὶ 50.

5 Τοῦμπα, " 150.

6 Νούσκα (ἄνω), " 115.

Ἄνα κεφαλαίωσις. Γενικὸς πληθυσμὸς τῶν ἑλληνοφώνων χριστιανῶν κατοίκων τῆς ἐπαρχίας Σερρών κατὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν διέκθεσιν: 28,547.

Σχολεῖα πύλειος Σερρών 11, μαθηταί 1563, διδάσκ. 39

" κωμοπέλειος Νιγρίτης 3, " 280, " 5

" 27 ἑλληνοφώνων χωρίων 27, " 1339, " 30

Γεν. ἐξαρθρ. διὰ τοὺς ἑλληνοφώνους } 41 3182 74
κατοίκους τῆς ἐπαρχίας Σερρών }

Ἄναλογία τῶν μαθητευόντων ἐν σχέσει πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν κατοίκων ἐν τῷ ἑλληνοφώνῳ πληθυσμῷ 1: 8 1/2 περίπου.

Εἰς τὰ 6 ἑλληνοφώνων χωρία δὲν εἶνε δυνατόν νὰ διατηρηθῶσι σχολεῖα ἕνεκα τοῦ ὀλιγαριθμοῦ καὶ τῆς πείνης τῶν κατοίκων, οἵτινες δὲν ἔχουσιν ἰδιοκτησίας, ἀλλ' οἰκοῦσιν ἐν τσιφλίχοις, ὡς εἴρηται.

III

I

Βουλγαροφώνων χωρία ἔχοντα σχολεῖα (ἑλληνικά).

1 Βροντοῦ, κωμόπολις ἔχουσα 4000 κατοίκων εἰς τὴν κωμόπολιν ταύτην διατηρεῖται δημοτικὴ σχολή, εἰς ἣν φοιτῶσι 210 μαθηταί, καὶ νηπιαγωγεῖον, εἰς ὃ φοιτῶσι περὶ τὰ 60 νήπια. (Διδάσκαλος 2. Νηπιαγωγὸς 1.)

2 Φρόστριανη (ἄνω) 450 κάτοικ. Γραμματοδιδασκ. 10 μαθητ.

3 Ραχοβίτσα 280 " " 10 "

4 Δοτλί 275 " " 17 "

5 Κέρλι-κιοϊ 400 " " 10 "

6 Δράνοβον 200 " " 12 "

7 Μερτάτι 325 " " 10 "

8 Πρόσενι κη (ἐν μέρει τσιφλίχα) 570 κάτοικοι. Γραμματοδιδασκαλεῖον, 25 μαθηταί.

9 Χομέντος (τσιφλίχα) 275 κάτοικοι χριστιανοὶ, 200 θώμαν. Γραμματοδιδασκαλεῖον, 10 μαθηταί.

- 10 Καλένδρα (έν μέρει τσιφλίκι) 225 κάτ. Γραμματ. 10 μαθ.
 11 Καρατζάδες " 270 κάτ. χριστιανί, αθίγγανοι 70, Γραμματοδιδασκαλείον, 10 μαθηταί.
 12 Μουσλίμ-Καμήλα (έν μέρει τσιφλίκι) κάτ. χριστιανοί 250, αθίγγανοι 75. Γραμματοδιδασκαλείον, 18 μαθηταί.
 13 Μελενικίτζι (έν μέρει τσιφλίκι) κάτοικοι χριστιανοί 600. Γραμματοδιδασκαλείον, 20 μαθηταί.
 14 Ήλισιανη κάτοικοι χριστιανοί 600, θωμανοί 200. Δημοτική σχολή, 45 μαθηταί.
 15 Όρλιανον κάτοικοι χριστιανοί 500, θωμανοί 200. Έχει δημοτική σχολήν, εις ήν φοιτάσι μαθηταί 30, και νηπιαγωγείον περιέχον 40 νήπια. (Διδάσκαλος 1. Νηπιαγωγός 1.)—70 μαθηταί.
 16 Ράδνα κάτ. χριστ. 568, θωμ. 500. Δημ. σχολή, 45 μαθ.

2

Χωρία (μή τσιφλίκια) βουλγαρόφωνα άνευ σχολείων.

- 1 Λάκκος κάτοικοι 210
 2 Μπαγίτσα " 600
 3 Φράστριανη (κάτω) " 600
 4 Μετόχι " 150
 5 Μούκλιανη " 150

3

Τσιφλίκια βουλγαρόφωνα άνευ σχολείων.

- 1 Βύσσιανη χριστ. κάτοικοι 200
 2 Καθακλή " 225
 3 Χριστός " 300
 4 Κούλα " 560
 5 Τσιτάιλίγκοβον " 450
 6 Νεβόλιανη " 250, θωμανοί 200
 7 Γκισοφ-Καμήλα " 130
 8 Άγκο-Μαχαλάς " 150
 9 Καρατζάδες (πέραν) " 90
 10 Γενί-κιοί " 200 " 200
 11 Μακέσι " 285 " 25

- 12 Γούδελι χριστ. κάτοικοι 180
 13 Τορπέτσι " 60
 14 Δράγτσι " 80
 15 Άδδουλά-μαχαλάς " 80
 16 Σακάφτσα " 300, θωμανοί 100
 17 Κισλήκι " 60
 18 Βεϋλλικ-μαχαλάς " 160
 19 Κακαρόσκα " 165 " 100
 20 Γενί-μαχαλάς " 120
 21 Σάλ-μαχαλάς " 130
 22 Κιζ-πικεσί " 65
 23 Άδές " 70 " 30
 24 Γενί-τσεφλίκ " 45
 25 Βερτζιανή " 140
 26 Μέργιανη " 129

Άνακεφαλαίωσις δια τα βουλγαρόφ. χωρία. Γενικός πληθυσμός των βουλγαρόφωνων χωριών των υπαγεμένων εκκλησιαστικώς εις Σέρρας 16190
 Σχολεία έν 16 χωρίοις και τσιφλίκοις 16
 Άριθμός μαθητών 592
 Άριθμός διδασκάλων 19
 Άναλογία των μαθητευόντων έν σχέσει προς τον άριθμόν των κατοίκων 1 : 25 περίπου.

Σημείωσις. Είς τινα βουλγαρόφωνα χωρία υπάρχουν και τινες οικογένειαι βλαχόφωνοι. Ως δ' έν των άνωτέρω εξάγεται τό ήμισυ σχεδόν των βουλγαρόφωνων κατοίκων στερείται ιδιοκτησίας, εργάζονται δ' ούτοι ώς δουλοπάροικοι εις τάς ιδιοκτησίας των Μουσουλμάνων και Έλλήνων.

IV

Τσιφλίκια αθιγγανόφωνα (άνευ σχολείων).

- 1 Βερνάρι κάτοικοι χριστιανοί 40
 2 Νεοχώριον " 105
 3 Άλή-μπέου-κιοί " 252, θωμανοί 150

4 Φουτώκι	κάτοικοι χριστιανοί	160
5 Βαϊρακτάρ-μαχαλάς	»	200
6 Γεωργουλά	»	90
Πληθυσμὸς τῶν 25 ἀθηγανοφώνων τσιφλικίων 847.		

Γενικὸν ἐξαγόμενον διὰ τὴν ἐπαρχίαν Σερρών.

Ὁρθόδοξοι χριστ. ἑλληνοφώνοι	28547	} ὀλικὸς πληθ. χριστ. 45584.
» » βουλγαροφ.	16190	
» » ἀθηγανοί	847	

Σχολεῖα ἑλληνικῶν κοινότητων	41	} ὀλικὸς ἀριθμὸς σχολείων 60
» (ἑλλην.) βουλγαρ.	19	

Ἀριθμὸς μαθητῶν ἑλληνοφώνων	3182	} ὀλικὸς ἀριθ. μαθητῶν 3774
» » βουλγαροφών.	592	

Ἀριθ. διδασκ. ἐν ταῖς ἑλλην. κοινότη.	74	} ὀλικὸς ἀριθ. διδασκάλων 98
» » » βουλγ.	19	

†

Θ.

ΤΑ ΕΝ ΙΩΑΝΝΙΝΟΙΣ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΚΑΙ ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΚΑ ΚΑΘΙΔΡΥΜΑΤΑ.

Σχολή ἐν Ἰωαννίνοις συνεστάθη ἀπὸ τοῦ 1282 ἐν τῇ νήσῳ τῶν Ἰωαννίνων πρώτον καὶ εἶτα ἐν τῇ πόλει ὑπὸ τοῦ οἴκου τῶν δεσποτῶν Φιλανθρωπινῶν, καλουμένη Φροντιστήριον Φιλανθρωπινόν, καὶ διατηρήθη μέχρι τοῦ 1644.

Ταύτης δὲ καύσεως καὶ λειτουργίᾳ τῷ 1644, δι' ἔλλειψιν πόρων, συνέχισεν ἐποίησαν ἄλλη σχολή ἰδρυθεῖσα ὑπὸ Ἐπιφανίου Ἡγουμένου, ἵνα διδασκῶνται ἐν αὐτῇ γραμματικὰ καὶ ἐπιστήμια καὶ φιλοσοφία· αὕτη ὑπεστηρίχθη διὰ κληροδοτημάτων ὑπὸ Πάνου Ἱερομνήμονος τῷ 1691 καὶ Νικολάου Καραϊωάννου τῷ 1732· τῶν μαθητῶν αὐτῆς εἶπε καὶ Βησσαρίων ὁ Μακρῆς καὶ Γεώργιος ὁ Σουγδουρῆς.

Σχολή ἑτέρα συνεστάθη ὑπὸ Λεονταρῆ Γκιόμα τῷ 1674 μετὰ κτηρίου ἐπίτηδες οἰκοδομηθέντος καὶ μετὰ πολλῶν κληροδοτημάτων, χορηγησάντων καὶ ἄλλων, μάλιστα τοῦ Λάμπρου Μαρτύρου, διὸ καὶ ἐκλήθη μετὰ τῆς. Ταύτης ἐσχολάρχησαν ὁ Βησσαρίων, ὁ Παΐσιος, ὁ Σουγδουρῆς, Μεθόδιος Ἀνθρακίτης καὶ Βαλάνος ὁ Βασιλόπουλος, ὁ δὲ τὴν ἀξίαν αὐτοῦ καὶ τὸ οἰκτεῖον ἔνομα ἀποδούς εἰς τὴν σχολήν, Βαλάνειον ἐπικληθεῖσαν. Μετὰ τὴν κατὰ τὴν πύσιν τῆς Ἐνετικῆς ἀριστοκρατίας ἀπώλειαν τῶν κληροδοτημάτων ὑπεστηρίξαν τὴν σχολήν καὶ ἄλλοι, ἀλλὰ μάλιστα οἱ Ζωσιμάδαι ἀπὸ 1797-1815.

Ἡ δ' Ἐπιφάνειος σχολή ἀνεκαινίσθη καὶ ἐπεξετάθη ὑπὸ τῶν Λάμπρου καὶ Σίμωνος Μαρτύρων τῷ 1742 καὶ ἀνωμασίᾳ τοῦ λοιποῦ Μαρτυροσάβου μέχρι τῆς διαλύσεως αὐτῆς τῷ 1797. Ἐσχολάρχησαν αὐτῆς ἐνδόξως Εὐγένειος ὁ Βούλγαρις, τρέφεινος τῆς σχολῆς

Γκιούμα, ὁ Ἱερομόναχος Τρόφων καὶ μετὰ διάλειμμα λειτουργίας 30 ἐτῶν ὁ Ἄθαν. Ψαλλίδας. Ἡ Μαρτυρία σχολὴ παρανεύσεια δι' Ἐλευσίν πόρων ἀντικαθίσταται διὰ νέας σχολῆς ὑπὸ Ζώνη Καπλάνη τῷ 1798 καὶ ὀνομάζεται Καπλάνειος, πλουτισθεῖσα καὶ διὰ βιβλιοθήκης καὶ ὀργάνων τῆς Φυσικῆς, ἧς διετέλει σχολαρχῶν ὁ Ψαλλίδας μέχρι τοῦ 1819 καὶ μαθηταὶ εἰσι καὶ ὁ Ἀσώπιος καὶ ὁ Φιλιππῆς.

Μετὰ τὴν τύχην τῶν σχολείων, ἕνεκα τῶν συμβάντων τοῦ 1821—1822, πρὸς ἀντικατάστασιν αὐτῶν συνεστάθη τῷ 1828 ὑπὸ τῶν Ζωσιμαδῶν σχολὴ ἐπώνυμος, Γενικὴ Ἑλληνικὴ σχολὴ τῆς ἀδελφότητος τῶν Ζωσιμαδῶν τῷ 1841 διὰ νέων κληροδοτημάτων τῶν ἀειμνήστων ἀνδρῶν εὐρύνεται ὁ κύκλος τῆς ἐνεργείας αὐτῆς. Ταύτης ἐσχολάρχησαν κατὰ διαδοχὴν ὁ Γεώργιος Αἰσώπος, Ἀναστάσιος Σακελλάριος, Σπυρίδων Μανάρης καὶ νῦν σχολαρχεῖ Μιλιτιάδης Πανταζῆς. Προήχθη δὲ εἰς βαθμὴν γυμνασίου καὶ διατελεῖ τοιοῦτον μέχρι τοῦ νῦν ἀπὸ τοῦ 1838. Σκοπὸς τῆς σχολῆς εἶνε ἡ κυρίως προαίθευσις πρὸς τὰς πανεπιστημιακὰς σπουδὰς ἐννοεῖται δ' ὅτι πολλοὶ τῶν πρὸς ἐπιστήμης παιδευομένων τρέπονται ἐπὶ τὸ διδασκαλικὸν ἔργον. Ἡ περίοδος τῶν μαθημάτων εἶνε κυρίως μὲν ὀκταετής κατὰ τὰς ὀκτὼ τῆς σχολῆς τάξεις, τέσσαρας σχολειακὰς καὶ τέσσαρας γυμνασιακὰς μαθηταὶ εἶνε δεκτοὶ εἰς τὴν Σχολὴν οἱ ἀπολυόμενοι ἐκ τεταρτατοῦς δημοτικοῦ σχολείου. Γλῶσσαι διδάσκονται ἐν αὐτῇ ἑλληνικὴ, λατινικὴ, γαλλικὴ· μαθήματα δὲ 1) ἑλληνικὰ μὲν διδάσκονται ὡς ἐν τοῖς ἑλληνικοῖς σχολείοις καὶ γυμνασίοις τῆς Ἑλλάδος μετὰ πολλῶν γραπτῶν ἀσκῆσεων ἐν τῇ ἀρχαίᾳ καὶ νεωτέρᾳ γλώσσῃ καὶ τῶν ἀναγκαίων εἰσαγωγῶν, δι' ὧν συμπληροῦνται συνοπτικῶς ἡ ἑλληνικὴ γραμματολογία καὶ ἡ ρητορικὴ καὶ ποιητικὴ. 2) λατινικὰ καὶ γαλλικὰ καὶ μαθηματικὰ καὶ φιλοσοφικὰ καὶ θρησκευτικὰ κατὰ τὰ ἐν Ἑλλάδι σχολεῖα καὶ γυμνάσια. 3) Ἱστορία ἑλληνικὴ βιογραφικὴ ἐν τῇ α' καὶ β' σχολείου, ἑλληνικὴ χρονολογικὴ ἐν τῇ γ' καὶ δ', ἐκ τῆς γενικῆς ἢ τῶν ἀνατολικῶν ἐθνῶν καὶ ἡ ἑλληνικὴ μυθολογία ἐν τῇ α' γυμνασίου, ἡ ῥωμαϊκὴ ἱστορία ἐν τῇ β' γυμνασίου, ἡ τῶν μέσων χρόνων ἐν τῇ γ' καὶ τῶν νεωτέρων ἐν τῇ δ'. 4) Φυσικὰ, στοιχεῖα βοτανικῆς, ζωολογίας, ὀρυκτολογίας, γεωλογίας, κοσμογραφίας καὶ χημείας, ἀνθρωπολογικὴ καὶ φυσικὴ. 5) Γυμναστικὴ.—Οἱ ἐν τῇ Σχολῇ διδά-

σκουτες εἶνε 13, ὧν ἐν τῷ γυμνασίῳ μὲν 8, ἐν δὲ τῷ σχολεῖῳ 5. Μαθηταὶ ὑπὲρ τοὺς 300, ἐν τῷ σχολεῖῳ καὶ ἐν τῷ γυμνασίῳ. Συλλογὴ ὀργάνων τῆς Φυσικῆς πλήρης. Βιβλιοθήκη ἐκ 4000 βιβλίων, φιλολογικῶν τὸ πλεῖστον, συνισταμένη.

Δαπανῶνται ἑτησίως εἰς μισθοὺς καθηγητῶν καὶ διδασκάλων, ὡς καὶ εἰς χορηγίας ὑποτρόφων μαθητῶν τῆς ἀνωτέρω σχολῆς, περὶ τὰς 1500 λίρας ὀθωμανικῆς.

Ἐπάρχουσι προσετι ἐν Ἰωαννίνοις 4 δημοτικὰ σχολεῖα τῶν ἀρρέων, ἐξ ὧν τὰ μὲν 3 ἔχουσι 4 τάξεις συνδιδασκικὰς, τὸ δὲ τέταρτον τρεῖς μόνον τοιαύτας καὶ φοιτῶσιν εἰς αὐτὰ περὶ τοὺς 80 μαθητὰς. Ἡ διδασκαλία γίνεται κατὰ τὸ νεώτερον παιδαγωγικὸν σύστημα τῶν ἐν Ἀθήναις δημοτικῶν σχολείων, ὑπὸ 17 ἐν συνόλῳ διδασκάλων. Δαπάνη ἑτησίᾳ περὶ τὰς 750 λίρας ὀθωμανικῆς.

Πρὸς τοῦτοις ὑπάρχουσι 3 παρθεναγωγεῖα, Ἐλισαβέτεια ἐπιτεκλούμενα καὶ διατηρούμενα ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐκ τοῦ κληροδοτήματος τῆς ἀειμνήστου Ἐλισαβέτ Καστρίσιου. Τὸ μὲν ἐν ἐξ αὐτῶν, τὸ καὶ πρῶτον προσαγορευόμενον, ἔχει 7 τάξεις (4 συνδιδασκικὰς καὶ 3 ἑλληνικὰς), τὸ δὲ δευτέρον 6 τάξεις (4 συνδιδασκικὰς καὶ 2 ἑλληνικὰς), καὶ τὸ τρίτον 3 τάξεις, ἀπάσας συνδιδασκικὰς. Φοιτῶσιν εἰς αὐτὰ περὶ τὰ 660 κοράσια, ἐν οἷς συναριθμοῦνται καὶ νήπια, ἄρρενά τε καὶ θήλεα διδασκόμενα ἐν τοῖς νηπιαγωγείοις τῶν αὐτῶν παρθεναγωγείων. Ἡ διδασκαλία γίνεται ὁμοίᾳ πρὸς τὴν τῶν ἐν Ἀθήναις παρθεναγωγείων. Διδάσκουσι δὲ ἐν αὐτοῖς ἐν ὅλῳ 18 πρόσωπα, ἐξ ὧν 16 διδασκάλισσαι καὶ 2 διδασκάλοι τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς. Ἐτησίᾳ δαπάνη περὶ τὰς 770 λίρας ὀθωμανικῆς.

Διατηρεῖται ἐντὸς τοῦ τρίτου παρθεναγωγείου καὶ ὑφαντήριον, ἐν ᾧ κατασκευάζονται διάφορα μᾶλλινά ὑφάσματα πρὸς χρῆσιν ἐγγύριον. Ἐν τῷ καταστήματι τούτῳ ἐργάζονται περὶ τὰ 60 κοράσια ἐκ τῶν πτωχοτέρων οἰκογενειῶν, εἰς 2 δίδεται πρὸς ἀμίλλαν χημιτικὴ τις συνδρομή. Διαιροῦνται δὲ εἰς 4 τάξεις, διδασκόμενα τὴν ὑφαντικὴν τέχνην ὑπὸ δύο διδασκάλισσων. Ἐτησίᾳ δαπάνη περὶ τὰς 120 λίρας ὀθωμανικῆς.

ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΚΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ.

Νοσοκομεῖον Χατζῆ Κιάντου, διατηρούμενον ἐκ τῶν τόκων τῶν ἐν Ρωσσίᾳ κατατεταμμένων κεφαλαίων τοῦ αἰδίου ἱδρυτοῦ Γεωργίου

Χατζή Κωνσταντή και περιλαμβάνον περί τὰς 20 κλινὰς ἀσθενῶν, θεραπευομένων ὑπὸ δύο ἰατρῶν ἐπιστημόνων. Ἐτησίᾳ δαπάνη περί τὰς 350 λίρας ὀθωμανικᾶς, ἐκτὸς τῆς ἀξίας τῶν φαρμάκων, τὰ ὅποια λαμβάνονται ἐκ τοῦ ὑπάρχοντος φαρμακείου τῶν πτωχῶν, ὑπὲρ διατηρήσεως τοῦ ὅπου δαπανῶνται κατ' ἔτος περί τὰς 700 λίρας ὀθωμανικᾶς, ἐν αἷς συμπεριλαμβάνεται καὶ ὁ μισθὸς τῶν ἰατρῶν τῶν ἐπισκεπτομένων τοὺς πτωχοὺς ἀσθενεῖς τῆς χριστιανικῆς κοινότητος τῆς πόλεως.

Κοινὸν νοσοκομεῖον ἢ μᾶλλον πτωχοκομεῖον ἐντὸς τοῦ ὅπου ἐνδικαιτῶνται ἀποδορὸς οἰκογένειαι καὶ ὄρφανὰ κοράσια περί τὰ 130 τῶν ἀριθμῶν ἐν συνόλῳ, διατηρούμενον ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐκ χορηγιῶν τῶν ἀοιδίμων Ζωσιμαδῶν καὶ ἄλλων μακαρίων ἐλεοθετῶν. Ἐτησίᾳ δαπάνη περί τὰς 400 λίρας ὀθωμανικᾶς.

Γεροντοκομεῖον περιθάλπον περί τοὺς 40 γέροντας τῶν δύο φύλων. Ἐτησίᾳ δαπάνη περί τὰς 400 λίρας ὀθωμανικᾶς, χορηγουμένης ἀποκλειστικῶς ἐκ τῶν κληροδοτημάτων τῶν ἀειμνήστων Ζωσιμαδῶν.

Δαπανῶνται προσέτι πρὸς συντήρησιν νόθων παιδῶν, ἄρρένων τε καὶ θηλέων, περί τὰς 500 λίρας ὀθωμανικᾶς, χορηγουμένης ἀδιακρίτως ἐκ τοῦ συνόλου τῶν κληροδοτημάτων.

(Σημ. ἐκδ. Ἡμερολ. Ἀνατολῆς.) Αἱ λίαν ἐνδιαφέρουσαι αὗται εἰδήσεις περί τῶν ἐν Ἰωαννίνοις ἐκπαιδευτικῶν καὶ φιλοφροσφ. καθιδρυμάτων ὀφείλονται τῇ ἐκεῖ ἀξιοτίμῳ φίλῳ καὶ καλῷ πολίτῃ Νικολάῳ Δρόσι.

I.

ΑΝΕΚΔΟΤΑ.

A.

ΝΕΩΤΑΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΣΕΛΙΣ.

Κληθεὶς ὅπως συντελέσω καὶ ἐγὼ εἰς τὴν ἔκδοσιν τοῦ ἐφετανοῦ «Ἡμερολογίου τῆς Ἀνατολῆς» δὲν ἐδίστασα νὰ πέμψω τὰς ἀληγῆς ταύτας σελίδας. Νομίζω δὲ ὅτι ὁ ἀναγνώστης μετ' ἐνδιαφέροντος, καὶ ὅσον ἀποβλέπουσιν εἰς χωρίον τοῦ Βοσπόρου ἐπὶ τὴν ἐποχὴν τῶν Βυζαντινῶν καὶ τελευταίως ἐπὶ σημαντικῶν καὶ πολυσηθῶν, τὸ πάλαι Ἀνάπλους καὶ Μιχαήλιον καὶ τῶν Ἀσωμάτων ἐπικαλούμενον καὶ τέλος Ἀλβανιτοχώριον, τουργικτὶ Ἀρναούτ-χισί, ἀπὸ τοῦ ἐν αὐτῇ κατ' ἀγνωστον ἐποχὴν οὐκισμοῦ Ἀλβανῶν, ἢ κοινῶς Μέγα Ρεῦμα, παρωπωνιζόμενον ἀπὸ τοῦ πλησίον βεῖοντος ὀρητικῆς βεῖοντος. Διάσημος ἐν αὐτῷ ἰδιὰ ἦτο ὁ ναὸς τοῦ Ἀρχιστρατήγου ἢ τῶν Ἀσωμάτων, οὗ ἡ κτίσις ἀνάγεται εἰς Κωνσταντῖνον τὸν Μέγαν^(*) καὶ τὸν Μέγαν Ἰουστινιανὸν (527—565), ἢ ἀνακλήσεις δὲ εἰς Ἰσαάκιον τὸν Ἀγγελον (1186—1195), ὡς ἱκανὰ περί αὐτῶν ἀναφέρει ὁ συγγραφεὺς τῆς «Κωνσταντινουπόλεως» (τόμ. Β' σελ. 115). Ἐν αὐτῷ ἐγένετο ἡ ἐκλογὴ τοῦ πρώτου μητροπολίτου καὶ οὐχί (ὡς μέχρι τῆς ἐκλογῆς ταύτης ἐκαλεῖτο) ἀρχιεπισκόπου Δημητριάδος Ἀθανασίου, καὶ τὸ ἐπὶ ταύτῃ σιγγιλλίον.

(*) Τούτου ἕνεκα, καθὰ ἡ παράθεσις ἀναφέρει, τὸ δεξιὸν παρεκκλήσιον τιτλιμαται ἐπὶ ὀνόματι τοῦ ἁγίου Κωνσταντίνου, ὁ δὲ ναὸς φέρει τὸ αὐτοκρατορικὸν σῆμα τοῦ αὐτοῦ παρὰ τὴν ἀριστερὰν πλευρὰν.

1) Ἐν τῷ κώδικι τῶν Πατριαρχείων, περιέχοντι τὰ ἀπὸ τοῦ 1780—1760 ὑπομνήματα, εὕρισκω ὑπόμνημα ἐκλογῆς μητροπολίτου Ἀθήμου ἀπὸ τῆς ἀγιωτάτης ταύτης μητροπόλεως ἀπρωστατεύτου καὶ διχα γνησίου ἀρχιερέως μεινάτης ἐκ τοῦ θανάτου τοῦ τέως μητροπολίτου Παρθενίου. Κανονικὴ ψῆφοι τῶν ἐνδημούντων ἀρχιερέων ἀδελφὰ τοῦ πατριάρχου Κυρίλλου (*) τίθενται ἐν τῷ ἱερῷ ναῷ τῶν Ἀσωμάτων τοῦ Μεγάλου Ρεύματος, ἐκλέγεται δὲ ὁ πανοσιώτατος ἐν ἱερομονάχοις κύρ Ἰερόθεος χορηματίας καὶ δευτερέων τοῦ οἴκου. Ἡρόνου, τοῦτο ἐν ἔτει ἀψυστ' κατ' αὐγους, ἰδακτ. δ'.

2) Ἐν τῷ αὐτῷ ναῷ τῶν Ἀσωμάτων, ὡς εὕρισκω ἐν ἐτέρῳ σελίδι τοῦ αὐτοῦ κώδικος, συνήλθον ἐπὶ πατριάρχου Σεραφείμ (1767—μαρτίου 1761) οἱ ἅγιοι ἀρχιερεῖς πρὸς ἐκλογὴν ἀξίου προσώπου τοῦ ἀναδεξαμένου τὴν πατριαρχικὴν δάξδον τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Ἀνδρου, ἅτε τοῦ ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ ἀρχιερατεύοντος Νεοφύτου τὸ ζῆν ἐκμετρήσαντος, ἐξελέξαντο δὲ τὸν δαιώτατον ἐν ἱερομονάχοις κύρ Φιλίθεον. Ἡ ἐκλογὴ ἐγένετο τὸν ὀκτώβριον τοῦ 1758.

Ἐν τῷ ναῷ τούτῳ τῶν Παμμεγίστων Ταξιαρχῶν εὕρισκω γενομένης ἐκλογῆς ἀρχιερατικῆς κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους τῆς παρελθούσης ἐκατονταετηρίδος καὶ τὰς ἀρχὰς τῆς ἤδη τελευταίως. Ταύτας ἤδη κατὰ σειράν ἐνταῦθα ἰκ σημειώματός μου παρατελλήμη, παραβαλῶν τὰς ἐποχὰς τῷ ἐπὶ τούτῳ πατριαρχικῷ τῶν ὑπομνημάτων κώδικι.

3) Ἐπὶ πατριάρχου Γερασίμου τοῦ ἀπὸ Δέρκων (3 μαρτίου 1794—19 ἀπριλίου 1797) τὴν μίσην τοῦ 1794 ἀπινεμήσεως ἰδ' οἱ ἐνδημούντες ἀρχιερεῖς συνέρχονται καὶ ἐκλέγουσι τὸν δαιώτατον ἐν ἱερομονάχοις κύρ Ἰωαννίκιον ἀρχιερέα ἐπὶ φιλιῷ δυνάμει τῆς πάλαι ποτὲ διαλαμφθείσης ἐπισκοπῆς Κρατῆδου κατὰ Οσέρμην αἰτήσιν καὶ παράκλησιν τοῦ πανιερωτάτου μητροπολίτου Πόσνης κύρ Παϊσίου «προτεινόντος τὰς ἀνά τὴν ἐπαρχίαν αὐτοῦ χρείας καὶ τὴν πρεσβυτικὴν αὐτοῦ ἡλικίαν» ἕνεκα τῆς ὁποίας οὐκ ἦν ἱκανὸς περιέρχεσθαι ἑλθὼν τὴν ἐπαρχίαν αὐτοῦ εἰς ἐπίσκεψιν τοῦ ἐμπιστευθέντος αὐτῷ λογιστοῦ τοῦ Χριστοῦ ποιμνίου.

(*) Κύριλλος ὁ ἀπὸ Νικομηδείας πατριαρχεῦσας διὲ τῷ 1748—1751 καὶ ἀπὸ τοῦ 1752—1757, ὅτε διεδέξατο αὐτὸν ὁ πρόφην Προλάβου Καλλίνικος.

4) Τῷ αὐτῷ ἔτει κατὰ μῆνα ἰούλιον ἀπινεμήσεως ἰδ' ἐξελέγη μητροπολίτης Δεδρών ἀντὶ τοῦ Ἀνθίμου οἰκιοθελῶς παραιτησάμενος ὁ δαιώτατος πατριαρχικός ἀφημέριος κύρ Καλλίνικος τεθέντων συνυποψηφίων, ὡς λέγεται ἐν τῷ ὑπομνήματι, καὶ τοῦ δαιώτατου Κυρίλλου καὶ τρίτου τοῦ κύρ Γρηγορίου.

Ἐν τῷ ὑπομνήματι τούτῳ, ὅπερ ἀνεύρισκω ἐν τῷ ὄπ' ἀρ. 349 κώδ. τῆς Μ. Ἐκκλησίας, ὑπογεγραμμένοι εἰσὶν οἱ

† ΣΜΥΡΝΗΣ Γρηγόριος ἔχων καὶ τὰς γνώμας τοῦ τε ἀγίου Καισαρίας κύρ Γρηγορίου, τοῦ ἀγίου Ἐφέσου κύρ Σαμουήλ, τοῦ ἀγίου Ἰρακλείας κύρ Μεθοδίου, τοῦ ἀγίου Κυζίκου κύρ Ἀγαπίου, τοῦ ἀγίου Νικομηδείας κύρ Ἀθανασίου.

† Ὁ ΑΓΚΥΡΑΣ Ἰωαννίκιος, ἔχων καὶ τὰς γνώμας τοῦ τε ἀγίου Χαλκηδόνος κύρ Ἰερεμίου, τοῦ ἀγίου Δέρκων κύρ Μακαρίου καὶ τοῦ ἀγίου Προύσης Ἀνθίμου.

† Ὁ ΒΑΡΝΗΣ Φιλιθέος, ἔχων καὶ τὴν γνώμην τοῦ ἀγίου Ἀρχιδίου κύρ Ἰωακείμ.

5) Τῷ αὐτῷ ἔτει κατὰ μῆνα αὐγουστον ἀπινεμήσεως ἰδ' οἱ ἐνδημούντες ἀρχιερεῖς συνήλθον αὐθις ἐν τῷ αὐτῷ ναῷ πρὸς ἐκλογὴν προσώπου ἀξίου τῆς ἐπὶ φιλιῷ δυνάμει πάλαι ποτὲ διαλαμφθείσης ἀγιωτάτης ἀρχιεπισκοπῆς Νεαπόλεως ἐπὶ τῷ ἀποκατασταθῆναι Προστώτα εἰς τὴν κατὰ τὸ Κοντοσκάλιον ἐκκλησίαν τῆς Ἐβλίδος. Οἱ ἅγιοι συνοδικοὶ πρόβησαν εἰς τὴν ἀνάδειξιν ἀρχιερέως τῇ ἐνορίᾳ ταύτῃ τῶν ἐνοριτῶν ἐνθέριμῳ αἰτήσιν καὶ ἐνυπογράφῳ παρακλήσιν· ἐξελέγη δὲ ὁ δαιώτατος ἐν ἱερομονάχοις κύρ Γεράσιμος.

6) Αἰτήσιν τοῦ πανιερωτάτου ἀγίου Φιλιππουπόλεως κυρίου Κυρίλλου οἱ ἅγιοι ἀρχιερεῖς συνέρχονται τῷ αὐτῷ μηνὶ καὶ ἔπειτα καὶ ψήφους κανονικὰς προβάλλονταί εἰς εἵρεσιν ἀξίου καὶ ἀρμοδίου προσώπου τοῦ προχειρισθῆναι ἐπίσκοπον ἐπὶ φιλιῷ δυνάμει τῆς πάλαι ποτὲ διαλαμφθείσης ἐπισκοπῆς Λεύκης, ἐκλέγουσι δὲ τὸν δαιώτατον ἐν ἱερομονάχοις κύρ Καλλίνικον, τεθέντων συνυποψηφίων τοῦ Φιλαρέτου καὶ τοῦ Κυρίλλου.

7) Παραιτησάμενος τοῦ ἀγίου Δημητριάδος κύρ Γρηγορίου οἰκιοθελῶς καὶ ἀδίστατος, συνέρχονται ἐν τῷ ναῷ τῶν Παμμεγίστων Ταξιαρχῶν πρὸς ἀνάδειξιν νέου ἀρχιερέως, ὅστις πρῶτος καὶ λαμβάνει τὸν βαθμὸν μητροπολίτου, ὄντος μέχρι τούτου τετιμημένου τοῦ Ἡρόνου.

τούτου εἰς ἀρχιεπισκοπὴν καὶ πρότερον ἔτι εἰς ἐπισκοπὴν τοῦ Ἀκρίσσης. Ἐπειδὴ δὲ ἐγένετο ὁ προειρημένος τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Δημητριάδος καὶ Ζαγοράς εἰς μητρόπολιν, δημοσιεύω καὶ τὸ ἐπὶ τούτῳ πατριαρχικὸν καὶ συνοδικὸν ἀνέκδοτον σιγίλλιον, ὡς καὶ αὐτὸ τοῦ ὑπομνήματος τὸ κεῖμενον.

« Τῆς ἁγιωτάτης ἀρχιεπισκοπῆς ἡδὴ δὲ εἰς μητρόπολιν τετιμημένης Δημητριάδος καὶ Ζαγοράς ἀπροστατεύτου διαμεινίσσης ἅτε δὴ τοῦ ἐν αὐτῇ ἀρχιερατικῶς προϊσταμένου κυρ Γρηγορίου παραίτησιν οἰκουμενικῇ καὶ ἀδίκστῳ ἐνυπόγραφόν τε καὶ ἐνοσφράγιστον ποιησάμενου πρὸς τὴν ἐκκλησίαν, ὡς ἀντικρὺ κατεστρωμένη φαίνεται (*), ἡμεῖς οἱ ἐνδημιούντες ἀρχιερεῖς προτροπῇ καὶ ἀδείᾳ τοῦ παναγιωτάτου καὶ σεβασμιωτάτου ἡμῶν αὐθέντου καὶ δεσπότου τοῦ οἰκουμηνικοῦ πατριάρχου κυρίου κυρίου Γερασίου συναλθόντες ἐν τῷ πανσέπτῳ καὶ τῶν Παμμεγίστων Ταξιαρχῶν τοῦ Μεγάλου Ρεύματος καὶ φήρους κλονικῶς προβαλλόμενοι εἰς εὐρεσιν καὶ ἐκλογὴν ἀξίου καὶ ἀρμοδίου προσώπου τοῦ ἀνυπερβόμενου τὴν ἀρχιερατικὴν προστασίαν καὶ ποιμαντορικὴν ῥάβδον τῆς ἁγιωτάτης ἐκείνης μητροπόλεως πρῶτον μὲν ἐθέμεθα τὸν πανοσιώτατον ἐν ἱερομονάχῳ κυρ Ἀθανάσιον χρηματίζαντα μέγαν ἀρχιδιάκονον τῆς ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας δεύτερον δὲ τὸν Καλλιπικόν, καὶ τρίτον τὸν Γαβριήλ, ὧν τὰ δυνάμια κατεστρώθη ἐν τῷδε τῷ ἱερῷ κώδικι τῆς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας εἰς διηγετικὴν ἔνδειξιν καὶ ἀσφάλειαν ἐν ἑταίρω σιτηρίῳ χιλιστῷ δακτυλοιστῷ ἐννενηκιστῷ τετάρτῳ κατὰ μῆνα σептέμβριον ἐπινημέσεως ἰγ'.

† Ο ΒΕΘΕΣΟΥ Σαμουήλ ἔχων καὶ τὰς γνώμας τοῦ τε ἁγίου Κωνσταντίνου κυρ Γρηγορίου, τοῦ ἁγίου Κοζίκου κυρ Ἀγαπίου καὶ τοῦ ἁγίου Χαλικθόδου κυρ Γερεμίου.

† ΗΡΑΚΛΕΙΑΣ Μεθόδιος.

† ΝΙΚΟΜΑΧΕΙΑΣ Ἀθανάσιος ἔχων καὶ τὰς γνώμας τοῦ τε ἁγίου Ἀγκύρας (sic) καὶ τοῦ ἁγίου Βάρνης.

† ΔΕΡΚΩΝ Μακάριος — † ΜΕΛΒΝΙΚΟΥ Λεόντιος —

† ΣΜΥΡΝΗΣ Γρηγόριος — † ΛΥΧΙΑΛΟΥ Ἰωακείμ.

(*) Ἡ παραίτησις τοῦ Γρηγορίου εἶναι κατησφαλισμένη ἐν σελ. 66 τοῦ ὑπομνήματος 349 κώδικος καὶ τῇ 23 ἰουλίου 1794 ὑπογεγραμμένη.

Τὸ δὲ ἴσον ἀπαρχλακτικὸν τοῦ ἡδὴ ἐκδοθέντος πατριαρχικοῦ καὶ συνοδικοῦ γραμμματος περὶ τῆς ἀποκαταστάσεως τῆς ἐπαρχίας Δημητριάδος, εἰς μητρόπολιν, πρὸ χρόνων εἰς ἀρχιεπισκοπὴν τιμηθείσης καὶ προειρηθείσης ἔχει ὡδε:

ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ ἑλεῖν Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως Νέας Ρώμης καὶ οἰκουμηνικὸς Πατριάρχης.

Ἴσους μὲν ἀλλήλοις πρὸς τὴν τοῦ μυστηρίου ὑπερφυᾶ δυνάμιν πάντας τοὺς ἀρχιερεῖς ἡ ἁγία ἡμῶν ἐκκλησία παραδίδοισι, καὶ τῷ μὲν πλείον, τῷ δ' ἔλαττον μετεῖνε τῆς θείας ἐκείνης δυνάμεως οὐκ ἀνίς εὐσεβῶς, οὐτ' εἴποι οὐτε φρονήσειεν· οἱ μὲν τοι θεοὶ καὶ ἱεροὶ πατέρες τῶν σοφῶν ἐπιμελούμενοι διαδόχων ὅπως μὴδ' ὅπισθ' ἑαυτοὺς ἀπεχθονομένους ἀλλήλους παρέξοντας ὄρα τε διεγύρασαν εἶναι, ἐφ' ὅπου γῆς ἢ ἐκάστου ἔσται ἀρχιερατεία ἐμμένοντα καὶ εἰς μητροπόλεις ἀρχιεπισκοπῶς, καὶ ἐπισκοπῶς τὰς ἐπαρχίας διαταξάμενοι, τάξεις ἔθηναν καθ' ἕνα ἐμμελῶς πρὸς ἀλλήλους προσενηχθήσονται. Ἀλλὰ τὸ μὲν τῆς ὑπερφυοῦς δυνάμεως θεῖον, καὶ ἀεὶ ὡσαύτως ἔχον πρόσκειται τοῖς ἀρχιερεῦσι· τὰ δ' ὄρα καὶ αἱ τάξεις ἀνθρώπινα, καὶ ἄλλοτε ἄλλως μεταβάλλοντα καθοράται τοῖς πάλαι τε καὶ τοῖς ἔπειτα διὰ τοὺς ἐνοικοῦντας χριστιανούς ἢ προϊσταμένους ἀρχιερεῖς. Εἰ γὰρ τις τὰς ἀρχαίας τε καὶ καθ' ἡμᾶς ἐπέλθοι δικτυώσεις, ἀντικρὺ εἴσεται, τῶν ἐπαρχῶν τὰς μὲν παντάπασι ἐκλελοιπούσας, τὰς δὲ εἰς τὸ μείζον, ἢ ἔλαττον τοῖς ὄροις μεταβεβλημένα, ἢ τὸν κεντρίον ἀπ' ἐκείνων εἰς ταύτας μεταπιπτούσας· αὐτίκα γοῦν ἡ Μονεμβασία πάλαι ποτὲ ἐπισκοπὴ οὐσα τῆς μητροπόλεως Κορίνθου εἰς μητρόπολιν ἐτιμήθη· καὶ τὰ Ἰωάννινα ἐπισκοπὴ τῆς Ναυπάκτου ὄντα εἰς μητρόπολιν προειβιάθη τὸ δὲ Διδυμότειχον ἐπισκοπὴ οὐσα τοῦ Τραπεζουπόλεως Ροδόπης πρῶτον μὲν εἰς ἀρχιεπισκοπὴν μετέβαλλεν, εἶτα δὲ καὶ εἰς μητρόπολιν προειβιάθη· καὶ μυρία ἕσα εὐροὶ τὴν ἐν τῇ ἐκθέσει καὶ δικτυώσει τοῦ δοιδίμου Ἀνδρονίκου περὶ τῶν προειρηθεισῶν ἢ ὑπεβιβασθεισῶν μητροπόλεων, ἀρχιεπισκοπῶν ἢ ἐπισκοπῶν. Ἀλλὰ καὶ τὰ καθ' ἡμᾶς ἢ ἐπαρχία Δημητριάδος ἐπισκοπὴ πρότερον οὐσα τῆς Ἀκρίσσης ἀρχιεπισκοπὴ ἀπεδείχθη ἔτεσιν οὐκ ὀλίγοις πρότερον γνώμῃ καὶ συνοδικῇ καὶ ὑπὸ προνομίᾳ τοῦ τοῖς μητροπολίταις ἀνήκοντος ἱερωτάτου. Πολλὰ μὲν οὖν ἀνίς ἐξηνηγεμένα εὐροὶ περὶ τούτου τὰ πα-

ραδείγματα διδ' και ἤδη τοῦ ἱερωτάτου ἀρχιεπισκόπου Δημητριάδος και Ζαγοράς κῦρ Γρηγορίου παραίτησιν οἰκιοθελή και ἀδίαστον ἀποπέμφαντος διὰ τὰς ἐν ἐκείνῃ ἐμπεριεχομένας αἰτίας, ὡς ἐν τῷ ἱερῷ τῶν ὑπομνημάτων κώδικι φαίνεται, ἔγνωμεν τιμῆσαι και προσιδᾶσαι αὐτὴν εἰς μητρόπολιν οὐ καινοτομοῦντες ἀλλ' ἀρχαῖον ἐκκλησιαστικὸν ἔθος φυλάττοντες, οὐδὲ λόγου ἐκτός· πρὸς γὰρ τῇ ἀκμῇ τῇ θείᾳ χάριτι ἐκεῖ πληθὺς τῶν χριστιανῶν, και πολλοὶ ἐκεῖθεν ἐπιδημοῦντες πανταχοῦ καθορῶνται, ἄνδρες ἐπίσημοι, οἱ μὲν τῇ παιδείᾳ, οἱ δὲ τῇ φρονήσει οἱ δὲ ταῖς ἄλλαις ἀρεταῖς. Ὡς οὖν ἡμῖν ἀνεφανίσθη ἡ ῥηθεῖσα παραίτησις εὐθέως ταῦθ' ἡμῖν ἔδοξε περὶ τοῦ εἰς μητρόπολιν προσιδασμοῦ τῆς ἐπαρχίας ταύτης. Ἐπειδὴ και ὁ ἤδη διὰ κανονικῶν ψήφων και συνοδικῆς ἐκλογῆς προσιδασθεὶς εἰς αὐτὴν ἐν ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπήτος ἡμῶν ἀδελφὸς και συλλειτουργὸς κῦρ Ἀθανάσιος παιδείας ἐστὶ μεταίληθώς, και ἐπὶ ἔτη οὐκ ὀλίγα ἐξυπηρέτησας περὶ ἀρχιερατικῆς και ἐκκλησιαστικῆς ὑποθέσεως, και ἤδη ἐν τῷ ὄψει τῆς μεγάλης ἀρχidiaκονίας τοῦ καθ' ἡμᾶς ἀγιωτάτου πατριαρχικοῦ ἀποστολικῆς και οἰκουμενικοῦ θρόνου προσθεῖναι ἔδοξε και διὰ τὴν αὐτοῦ ἱερότητα τὸ ὑπερτίμους και ἐξάρχους λέγεσθαι Πελασγῶν, αὐτὸν τε και πάντας τοὺς διαδόχους τῆς μητροπόλεως ταύτης. Οὕτω μὲν οὖν τὰ μὲν τοῦ προσιδασμοῦ τῆς ἐπαρχίας ταύτης εἰς μητρόπολιν διὰ τοὺς ἐπαρχιώτας ἔδοξε, τὰ δὲ τοῦ προνομίου διὰ τὸν ἤδη ἀρχιερατικῶς εἰς αὐτὴν προχειρισθέντα. Γράφοντες οὖν μετὰ τῶν περὶ ἡμᾶς ἱερωτάτων ἀρχιερέων και ὑπερτίμων τῶν ἐν ἁγίῳ πνεύματι ἀγαπητῶν ἡμῶν ἀδελφῶν και συλλειτουργῶν ἀποφαινόμεθα, ἵνα ἡ ῥηθεῖσα ἐπαρχία τῆς Δημητριάδος και Ζαγοράς ἀπὸ τοῦ νῦν και εἰς τὸ ἐξῆς και εἰς τὸν αἰῶνα τὸν ἅπαντα ὑπάρχη και λέγῃται και παρὰ πάντων μητρόπολις, και ὁ ἤδη ἀρχιερατεύσας ἐν αὐτῇ και οἱ μετ' αὐτὸν διάδοχοι τῆς ἀγιωτάτης ταύτης μητροπόλεως ἔχωσι τὸ προνόμιον τοῦ λέγεσθαι και γράφεσθαι ἱερώτατοι μητροπολίται Δημητριάδος και Ζαγοράς ὑπερτίμοι και ἐξάρχοι Πελασγῶν ἔχωσι δὲ και τὴν τάξιν και τὴν ἔδραν αὐτῶν ἐν ταῖς ἐκκλησιαστικαῖς συνελεύσεσιν, εἰ οὕτω τόχοι, ἀμείως μετὰ τοὺς ἄλλους μητροπολίτας τοὺς ἐκπαλαί ὑποκειμένους τῷ καθ' ἡμᾶς ἀγιωτάτῳ πατριαρχικῷ ἀποστολικῷ και οἰκουμενικῷ θρόνῳ. Ὅστις δὲ και ὅποιος τῶν χριστιανῶν, ἱερωμένος ἢ λαϊκὸς ἐπιχειρήσῃ ποτὲ ἀνατρέψαι ἢ πωσοῦν τὰ ἐν τῷ παρόντι συνοδικῶς ἀπο-

φανθέντα περὶ τοῦ προσιδασμοῦ και προνομίου τῆς ῥηθεῖσης ἐπαρχίας, ὁ τοιοῦτος ἀφωρισμένος εἴη ἀπὸ Θεοῦ κυρίου Παντοκράτορος και κατατηραμένος και ἀσυγχώρητος και πάσαις ταῖς πατριαῖς και συνοδικαῖς ἀραῖς ὑπεύθυνος και ὑπόδικος. Ταῦτα μὲν οὖν ἀπεφάνθη συνοδικῶς εἰς δὲ τὴν περὶ τούτων ἐνδειξὴν και διηγετικὴν τὴν ἀσφάλειαν ἐγένετο και τὸ παρὸν ἡμέτερον πατριαρχικὸν και συνοδικὸν γράμμα, καταστρωθὲν και τῷ ἱερῷ κώδικι τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας και ἐδόθη τῷ ῥηθέντι ἱερωτάτῳ μητροπολίτῃ Δημητριάδος και Ζαγοράς ὑπερτίμῳ και ἐξάρχῳ Πελασγῶν ἐν ἁγίῳ πνεύματι ἀγαπητῷ ἡμῶν ἀδελφῷ και συλλειτουργῷ κῦρ Ἀθανάσιῳ, αψ' 78 (1794) ἐν μηνί Σεπτεμβρίῳ ὑδικτικῶνος τ'.

† Ο ΚΑΙΣΑΡΕΙΑΣ Γρηγόριος—† Ο ΝΙΚΟΜΗΔΕΙΑΣ Ἀθανάσιος—† Ο ΕΦΕΣΟΥ Σαμουήλ—† Ο ΣΜΥΡΝΗΣ Γρηγόριος—† Ο ΒΑΡΝΗΣ Φιλόθεος—† Ο ΧΑΛΚΗΔΟΝΟΣ Ἰερμίας—† Ο ΑΓΚΥΡΑΣ Ἰωαννίκιος—† Ο ΗΡΑΚΛΕΙΑΣ Μεθόδιος—† Ο ΔΕΡΚΩΝ Μακάριος—† Ο ΜΕΣΣΗΜΒΡΙΑΣ Θεόκλητος—† Ο ΚΥΖΙΚΟΥ Ἰωακείμ—† Ο ΠΡΟΥΣΗΣ Ἀνθίμος—† Ο ΑΓΧΙΑΛΟΥ Ἰωάσαφ.

Σημειωθήτω ἐνταῦθα ὅτι ὁ μητροπολίτης Δημητριάδος και Ζαγοράς κῦρ Ἀθανάσιος ἀρχιερατικῶς προέστη τῆς ἐπαρχίας ταύτης μέχρι τοῦ ἰουλίου τοῦ 1821, ὅτε διεδέξατο αὐτὸν ὁ πρῶν ἱερεβωνῶν μητροπολίτης Βερβολοικαῖος, και ὅτι ὁ θρόνος τῆς ἐπαρχίας ταύτης μεταξὺ τοῦ τῆς Καλδίας και Κορίνθου ἐν τῇ Β' τάξει τῶν θρόνων τοῦ πατριαρχικοῦ κλίματος συγκαταλέγτο μέχρι τῶν τελευταίων πολιτικῶν μεταβολῶν.

Ἐν τῷ αὐτῷ ἱερῷ και τῶν Παμμεγίστων Ταξιαρχῶν οἱ ἐνδημοῦντες ἀρχιερεῖς συνελθόντες προσιδασαν ψήφους κανονικῶς τὸν καιερώτατον Ἀρχιεπίσκοπον κῦρ Ἰωακείμ (*) εἰς μητροπολίτην τῆς Κυζίκου.

(*) Οὗτος εἶναι Ἰωακείμ ὁ Πάριος ὁ σχολαρχίας τῆς Μεγάλης τοῦ Γένους Σχολῆς κατὰ τὰ 1763—1767. Παρητήσατο τῆς Κυζίκου τῇ 14 μαρτίου 1800 διότι ἦν ἐξηθετικῶς τὸ σῶμα και ἐδιὰ τὸ προσηλικὸν τῆς ἡλικίας ἔχων διάδοχον ἐν τῇ μητροπόλει ταύτῃ τὸν Παλαιῶν Πατρῶν Μακάριον. Ἦδε περὶ αὐτοῦ τὰ ἐπι' αἰμοῦ δημοσιευθέντα ἐν τῇ Ἐκκλησιαστικῇ Ἀληθείᾳ Περιόδ. Β', φυλλ. Θ' και Γ' περὶ Κουρούτσσεμ.

ἄτε τοῦ ἐν τῇ Κυζίκῳ ἀρχιερατεύοντος κύρ Ἀγαπίου τὸ ζῆν ἐκμετρήσαντος. Ὁ προθιθάμις ἐγένετο τὸν σептέμβριον τοῦ 1794.

Ἐπίσης ἐξελέγη ἐν τῷ αὐτῷ ναῦ ἀμέσως Ἀγγιᾶλου ὁ μέγας πρωτοσύγκελλος Ἰωάσαφ.

Ἐπίσης ἐπὶ τῷ προχειρισθῆναι μητροπολίτην τῆς πάλαι ποτὲ διαλαμψάσης ἀγιωτάτης μητροπόλεως Μελιτηνῆς καὶ ἀποκατασταθῆναι προσετώτα ἐν τῇ ἱερᾷ ἐκκλησίᾳ τῶν Παμμεγίστων Ταξιαρχῶν κατὰ τὰς θεριμὰς δεήσεις καὶ παρακλήσεις τῶν κατοίκων εὐσεβῶν καὶ ὀρθοδόξων χριστιανῶν ἐβρίσκα συναθροισζομένους τοὺς ἀγίους συνοδικούς ἐν τῷ πατριαρχικῷ ναῦ τοῦ ἀγίου Μεγαλομάρτυρος Γεωργίου καὶ ἐκλέγοντας ἐπὶ τῇ εἰρημένῃ διακονίᾳ τὸν ὀσιολογιώτατον διδάσκαλον ἐν ἱερομονάχοις κύρ Ἰωσήφ, συνοκωψήφους ἔχοντα τοὺς ὀσιωτάτους Σεραφεῖμ καὶ Αὐξέντιον. Ἡ ἐκλογή ἐγένετο κατὰ μῆνα αὐγούστον τοῦ 1806. ὑπογράφεται δὲ ὁ ΚΥΖΙΚΟῦ ΜΑΚΑΡΙΟΥ ἔχων καὶ τὰς γνώμας τῶν πανερωτάτων σεβασμίων γερόντων συναδέλφων ἀρχιερέων τοῦ ἀγίου ΚΑΙΣΑΡΕΙΑΣ κύρ Φιλοθέου, τοῦ ἀγίου ΗΡΑΚΛΕΙΑΣ κύρ Μελετίου, τοῦ ἀγίου ΝΙΚΟΜΗΔΕΙΑΣ κύρ Ἀθανάσιου, τοῦ ἀγίου ΝΙΚΑΙΑΣ κύρ Δανιήλ, τοῦ ἀγίου ΧΛΑΚΗΔΟΝΟΣ κύρ Τερεμίου, τοῦ ἀγίου ΔΕΡΚΩΝ κύρ Γρηγορίου, τοῦ ἀγίου ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ κύρ Γερασίου καὶ τοῦ ἀγίου ΠΡΟΥΣΗΣ κύρ Ἀνθίμου. † Ὁ Ἀγκύρας Ἰωαννίκιος ἔχων καὶ τὰς γνώμας τῶν πανερωτάτων ἀγίων ἀρχιερέων τοῦ τέ ἀγίου ΒΕΡΡΟΙΑΣ κύρ Χρυσάνθου, τοῦ ἀγίου ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΙΑΣ κύρ Δωροθέου καὶ τοῦ ἀγίου ΠΡΟΪΛΑΒΟΥ κύρ Παρθενίου (*).

Ἐν τῷ ἡμετέρῳ ναῦ ἐπίσης διορίζεται Ἐάνθης καὶ Περιθεωρίου ὁ τέως μέγας πρωτοσύγκελλος τῆς μητροπόλεως Χαλκηδόνος κύρ Σεραφεῖμ, ἄτε τοῦ τέως ἀγίου Ἐάνθης κύρ Ναθαναήλ οικεῖα βουλῆσει καὶ γνώμῃ παραιτησαμένου. Ἡ ἐκλογή τῷ αὐτῷ μηνὶ καὶ ἔτει.

Ἐπίσης τῆς ἀγιωτάτης μητροπόλεως Γρεβενῶν ἀπροστατεύτου δια-

(*) Ὁ ὀσιωτάτος ἐπίσκοπος Μελιτηνῆς τῇ 7 ἰουνίου 1813 προσκλήθει διαρίσθη διδάσκαλος τῆς ἑλληνικῆς σχολῆς Ἀνδρον, καὶ ἐπιστάτης μέγιστα τῆς οἰκοδομῆς τῆς νέας σχολῆς, ἧτις ἀπερασίθη τῷ 1812. Ἀλλὰ διὰ λόγους ἀγνωστούς ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν εἰς ἄλλας νῆσους, εἰς τὴν Χίον π. γ. καὶ ἐπανέκαμψεν εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἔπου τὸν ὀκτώβριον τοῦ ἐπιόντος ἔτους 1814 ἐπιεμ. Ὑ' ἐξελέγη Μεσημβρίας ἀντὶ τοῦ παραιτησαμένου οικειοθελῶς Γρηγορίου.

μεινάσης ἄτε τοῦ Γαβριήλ προθιθάμηντος εἰς τὸν θρόνον τῆς μητροπόλεως Λαρίσης, Γρεβενῶν ἐξελέγη ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Ἐρυθρῶν κύρ Βαρθολομῆος κατὰ μῆνα σептέμβριον ἐπινεμῆσεως δεκάτης.

Τῷ μαρτίῳ τοῦ 1811 ἐν τῷ ναῦ τῶν Παμμεγίστων Ταξιαρχῶν ἀδεία τοῦ πατριάρχου Ἱερεμίου, τῇ θεριμῇ παρακλήσει τῶν κατοίκων τοῦ Μεγάλου Ῥεώματος ἐπὶ τῷ χειροτονηθῆναι ἀρχιερέα ἐπὶ ψιλῷ ὀνόματι καὶ ἀποκατασταθῆναι ἐπιτροπικῶς ἐν τῇ αὐτῇ ἐκκλησίᾳ πρὸς πνευματικὴν ἐκείνων ἐπίσκοπον, συνήλθον οἱ ἐνδημοῦντες ἀρχιερεῖς καὶ ἀνέδειξαν ἐπίσκοπον τῆς ἀγίας μητροπόλεως Ἐδουκιάδος τὸν πανοσιωτάτον ἐν ἱερομονάχοις κύρ Γρηγόριον.

Ἐγράφη ἐν Κουρούτσουμ τοῦ Βοσπόρου κατ' αὐγούστον τοῦ 1885.

ΜΥΣΤΑΚΙΑΔΗΣ.

Β'.

ΔΥΟ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ

ΤΩΝ ΜΕΤΑΓΕΝΕΣΤΕΡΩΝ ΒΥΖΑΝΤΙΑΚΩΝ ΧΡΟΝΩΝ.

Βεβαίως οἱ θιασῶται παντὸς κλασικοῦ καὶ πρώτογενοῦς τῆς διανοίας ἔργου ὀλίγην ἔχουσι διαθέσιν νὰ στρέψωσι τὴν προσοχὴν εἰς χρόνους παράκμης καὶ καταπτώσεως ὑπὸ φιλολογικὴν καὶ παντοίαν ἄλλην ἐποψίν. Ἀλλ' ἡ ἀδέκαστος ἱστορία ἀδιαφοροῦσα τί αὐστηροὶ κριτικοὶ καὶ πάντοτε εἰς τὰ διαυγῆ νάματα τῆς κλασικῆς ἀρχαιότητος νὰ ἐντυφῶσι ζητοῦντες περὶ τούτων σκέπτονται, ἀποδίδωσιν ἐκάστην τὸ ἀνῆκον καὶ ἐξερουνᾶ πᾶν β,τι καὶ κατ' ἐλάχιστον ἐπι δύνανται νὰ χρησιμεύσῃ εἰς ἀκριβεστέρων γνώσιν τοῦ παρελθόντος. Οὕτω νοουμένη ἡ μελέτη τῆς βυζαντιτικῆς καὶ τῆς μεταγενεστέρως ἡμῶν φιλολογίας εἶνε πολλοῦ λόγου ἀξία, διότι γνωρίζει εἰς ἡμᾶς πράγματα καὶ χρόνους ἐγγότερα τῆς ἐποχῆς, ἐν ἣ ζῶμεν, καὶ τῶν ἱκανοτήτων, ὡς δυνάμεθα νὰ διαθέσωμεν πρὸς ἕλλογον ἐπὶ τὰ πρόσω

παραίαν. Οὕτω μακρόνομον τί καὶ πῶς διανοοῦντο οἱ ἐγγύτεροι πρόγονοι ἡμῶν, ὧν τὴν συγγένειαν οὔτε ἀρμόζει, οὔτε δικαιούμεθα, οὔτε ἄλλως θυνάμεθα νὰ ἀρνηθῶμεν, καὶ δι' ἐνὸς μεγάλου πηδήματος νὰ ἐξερθῶμεν πρὸ τοῦ ἀρχαίου κλασικοῦ μεγαλείου τῶν πρόπαλαι προγόνων. Ἄλλ' οὐ μόνον διὰ τὴν βαθμιαίαν ἡμῶν καὶ κανονικὴν πρόοδον χρησιμωτάτη εἶνε ἡ γνώσις τοῦ ἀμειωτέρου παρελθόντος, ἀλλὰ καὶ καθ' ἑαυτὴν λαμβανομένη ἀνεξαρτήτως πάσης συγγενείας καὶ παντὸς ἄλλου ἐνδιαφέροντος καὶ συμφέροντος ἢ μεγάλην περίοδον τῆς καθ' ὅλου ἱστορίας τῆς ἀνθρωπότητος ἢ διαμαρτυρομένη βυζαντινῆ ἱστορίας εἶναι μία τῶν ἀξιολογωτάτων καὶ σπουδαιωτάτων, καὶ τοῦτο νῦν ἀνομολογοῦσι πάντες οἱ ἐπίσημοι ἱστορικοί. Ἐντεῦθεν δ' ἔπεται, ὅτι καὶ ἡ φιλολογία τῶν βυζαντινῶν χρόνων καὶ καθ' ἑαυτὴν λαμβανομένη εἶνε μελέτης ἀξία, χωρὶς ὅμως ἀλλοτρίως ἐνθουσιασμοῦ καὶ θαυμασμοῦ νὰ ὑπερτιμᾶ ἔργα, ἅτινα προφανῆ φέρουσι τὰ μακρύτερα τῆς παροικίης. Καθ' ἡμᾶς πλείστα καὶ ποικίλα καλὰ εὐρηγται ἐν τῇ φιλολογίᾳ ταύτῃ, γρηίζοντα ὅμως μεθ' ὑπομονῆς καὶ ἐπιμονῆς μακρῶς ἐρεῦνης· διότι εἶναι ἀναμειμιγμένα μετὰ πολλῶν ἄλλων, ἅτινα ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ δικαιούται τις νὰ ἐκτιμᾶ καὶ θαυμάζῃ. Πρὸ πάντων δὲ ἡ κενὴ πολλὰκις ἐννοιῶν μακρολογία κατανατᾶ ἀφόρητος παρὰ τοῖς συγγραφεῦσι τῶν μεταγενεστέρων βυζαντινῶν χρόνων. Ἡ ὑπομονὴ ὅμως δύναται νὰ εὕρῃ ἐν μέσῳ καμποικίλων ὁδῶν καὶ πολυτιμοτάτους λίθους πανταχοῦ καὶ πάντοτε μεγάλην ἔχοντα ἀξίαν. Τοιαῦται τινες σκέψεις ὠδήγησαν ἡμᾶς εἰς μελέτην διαφόρων ἐκδομένων καὶ ἀνεκδότων ἔργων τῶν χρόνων τούτων, καὶ ἐντεῦθεν ὀρμώμενοι δὲν διατέχομεν νὰ ἀποδώσωμεν εἰς τὸ κοινὸν δύο ἐπιστολάς ἐκ τῆς ἐποχῆς ταύτης, ὡς ἀντεγράψαμεν ἐκ χειρογράφων τῆς ἐν Βιέννῃ καισαροδρασιλικῆς βιβλιοθήκης. Τούτων ἡ μὲν πρώτη ἐγράφη τὸν δέκατον τρίτον αἰῶνα, ἡ δὲ δευτέρα τὸν δέκατον τέταρτον. Πόση δὲ καὶ ὅποια εἶναι ἡ πραγματικὴ αὐτῶν ἀξία κρινάτωσαν οἱ εἰδικώτερον περὶ τὰ τοιαῦτα ἐνασχολούμενοι· εἰς ἡμᾶς δὲ ἀρκεῖ νὰ παρατηρήσωμεν, ὅτι ἤξιζον καὶ αὐταὶ τοῦ φωτός τῆς ἐκδόσεως, ὅπως καὶ πολλοὶ ἄλλοι τῶν αὐτῶν καὶ μεταγενεστέρων χρόνων.

Ἐν Κωνσταντινουπόλει, τῆς α' νοεμβρίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους.

Α. Β. Γ.

ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΤΟΥ ΜΕΣΑΡΙΤΟΥ

Τῷ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠῳ ΠΡΟΙΚΟΝΗΣΟΥ

ἄρτι πρώτως ἀποστείλαυτι αὐτῷ ἐκ περδίκων ὑά.

Ἄχρη καὶ ἄρτι πρόεδρε νησιδίου μὲν εὐπεριγράπτου Προικονησιῶν ἀνδρῶν, ἀνερ δὲ θεῖος καὶ ὕψα τοῦ μεγάλου καὶ πρώτου ἀρχιερέως Χριστοῦ καὶ ἐκμαγεῖον αὐτοῦ· καὶ μὴ μοί τις νεμεσήῃ εἰ ἐπὶ ταύτῃ τῇ τοῦ λόγου προτάσει οὕτω σε καὶ ἐξεθείσασ· ἀνυποκρίτου δὲ πίστεως τὸ τοιοῦτο τὸ εἰς σὲ φθάνον· οὐ μόνον οὐ πέραν ἰχθύων ἀγώνων μὲν, μετεχόντων δὲ ζωότητος, ἀλλὰ καὶ ἀψύχων αὐτῶν ἔμενοι ἀνευδοῦς ἢ δέ γε τῶν ὠδῶν ἀποστολή, καὶ ἐκ περδίκων περιττὰ κκακαζόντων καὶ ἐνιαύσια, πολλῶν δὲ καὶ ἐν τῷ τῆς ἐπωάσεως εἶν' οὐν λοχαίς ἐπαγρυπνούντων κειρῶν, ἔδει μενόντων μὲν τρόπον τινὰ τὰ ἐπὶ γῆς ἔρποντα κινῆσθαι καὶ ἐξαμβλοῦντα τοὺς τόκους αὐτῶν, οἷς ἢ διαδοχῇ τοῦ γένους ἀίδιος, ἄτερ δὲ λόγου τοῦτο μὴ θρώντων, ἀλλὰ κατὰ τινα νόμον στρατηγικόν, πολεμίων εἶον ἐπιπιπτόντων τῇ πόλει, πέπεικέ τε κάμπε περισσὰ μὲν οὐ λαλῆται πρὸς τὴν σὴν ἀγίότητα, οὐ παύρα δὲ πάντη, ἀλλὰ πρὸς τὴν ἀποστολὴν περισσοῦμενα· κελίγηκε γὰρ οὐ τὸ τῆς ζωότητος μένον δρεκτικόν, ἀλλὰ καὶ τὸ τῆς λογικότητος σύμπαν αὐτό, τὸ μὲν ὡς βορόν, τὸ δὲ ὡς φωνὴν προῖεν ἀπορηματικὴν ἑμοῦ καὶ εὐχάριστον.

Λέγε μοι, δέσποτα, ὅπως τὸ ὑπὸ τὴν σὴν νησιδίον ἀγίότητα ὡς φθιάσας ἔφηνη εὐάνοπτον τόσων καὶ τόσων πλήθει περδίκων ὠδῶν, ὡς τὴν Κωνσταντινίου πᾶσαν ἀνακιμπλάν καὶ οἶκους ὅλους θαιτρεῖται τοιαύτην νοστιμιωτάτην τροφήν; Ἀδύς οὐν ἐρωτῶ σε, οὐ δέ μοι ἀπόκριναι. Μὴ πέρδικες ἀντὶ πάντων ὧν Κύριος παρήγαγεν ἐπὶ γῆς τὴν σὴν παροικίους Προικόνησον καὶ τὰ ἐκ τούτων οὕτω διανεμίεις καταλλήλως τοῖς ἐπαγγέλμασιν, ἀρχόμενος ἀπὸ μελλόνος καὶ τοῦ ἐλαχίστου προμηθευόμενος; Μὴ πέρδικες ἀντὶ βῶλων καὶ καγλήκων αὐτοματίας ἐκ τῆς κατὰ σὲ γῆς ἀναδίδονται; Μὴ πλείον τὸ γένος ἐνθαδὶ τῶν περδίκων ἢ τὸ ἀνθρώπειον; καὶ δέδοικες τὰ τοιαῦτα πτηνὰ μὴ πετε τὴν Προικόνησον ἄπασαν καταδράμη, καὶ ρούτω δὴ τῷ τρόπῳ σὺν αὐταῖς μητράσι θηρέσει τὰ τῶν περδίκων ἐπιγεννήματα,

ἀπηνέστερον πρὸς αὐτὰ τοῦ Φαραῶν διακείμενον, τοῦ τὰ νεογνὰ τῶν Ἰβραίων διὰ τὸ τοῦ γένους πολυπληθὲς ταῖς ἀληγοῦσαι παραγγεί-
 λαντος μαίαις εἰς ποταμούς καὶ θαλάσσης ἐπιρριπτεῖν; Ἐξεστὶν
 ἀπορεῖν μοι πῶθεν οὕτω τόσα καὶ τόσα κατὰ τουτοῦ τὸν ἔαρινόν
 καιρὸν ἐξωδίνονται, ἀπαξικπλῶς εἰπεῖν, ὅσα τε φύλλα καὶ ἄνθηα ὄρει
 γίνονται. Τρίτον ἦδη τοῦτο λαλῶ. Τί τῶν σῶν οἰκητόρων ἐστὶ τὸ
 ἐπιτήδευμα; Ἄρ' οὖν βαθεῖαν τέμνουσιν αὐλάκκ, φυτεύουσιν ἀμπε-
 λῶνας, ἀλωῶσι, ληνοβατοῦσιν, οἰκίας τεκταίνουσι, τὰς κατὰ μέρος
 ἐργάζονται τέχνας, ὕλην ἐξ ἔραος τέμνουσιν, ὄσσην εὐπρηστον, ὄσσην
 ἀσηπτοτάτην, τὴν μὲν ὑπέξαμμα τοῦ διακονικοῦ τοῦδε πυρός, τὴν
 δ' εὐεργὸν νῆας πηγνύειν, ἀποξένειν πηδάλια μακρὰν τέμνοντα ὀ-
 λατταν, ἢ κλάδους ἐκ δένδρων καὶ λύγους ἐκκόπτουσιν, ἐκδρέπουσι
 τε ἰξόν, ἢ καὶ ἀμέλγουσι, δικτυωτὸν πλέκουσι λῆνον, προτιθέντες
 παγίδα καὶ πρόσκομμα τῶν τοιούτων ὀρνέων ποσίν, ἢ ἰχνηλατοῦντες
 τὰς τούτων τρώγλας καὶ ἐμφωλεύσεις αἰφνηδὸν τε καὶ λαθηρδὸν ἐπι-
 πίπτουσι καὶ μέγαν πόνον ἐντιθέντες τοῖς ἐπιμάζουσι πέρδιξιν; Ἄρ'
 ἠδέικηται τι Προικονήσαιο ἐκ περδίκων ὡς ἀδελφοὶ Δείνας υἱοὶ Δείας
 Συμεῖον καὶ Δευὶ περὶ Συχέμ καὶ Ἐρμῶν, ὅτε ὡσεὶ πόρνη τῇ Δείνᾳ
 ἐγρήσατο, καὶ ἐπεισχωμάζουσι κατ' αὐτῶν ὡς κἀκείνοι πρὸς τοὺς τῆς
 πόλειος ἄνδρας ἀντιλυποῦντες, ὅτε ἦσαν ἐν τῷ πόνῳ αὐτῶν; Λέγε
 μοι, Δέσποτα. Εἰ δὲ καὶ τέταρτον πυνθάνομαι, τὸ ἀκουστικὸν οὐκ
 ἀποκινᾷσει σου ἐπέπεισμαι. Πῶς τὰ μὲν τῶν ὠῶν εἰς τὸ πυραμοειδὲς
 μικρὸν ὑποκλέπτοντα, καὶ τούτων τὰ μὲν σποδοειδῆ καὶ ὑπόλευκα,
 τὰ δὲ βαντά, κατὰστικτα καὶ ὑπέρυθρα; Τούτων δ' αὖθις ὅποιον εἰς
 ἄρρενοφύταν, ὅποιον δ' εἰς θηλυφύταν ἰσθᾶλλονται; Λύσον τὰ ἄπορα,
 πάλιν καὶ πολλάκις ἐπερωτῶ. Ἄρ' ὁ παρχαγῶν ἐκ τοῦ μὴ ὄντος τὰ
 σύμπαντα ὡς ἀπὸ τῷ πρωτοπλάστῃ ποτὲ τὸν ὀρνιθᾶ σοι πάντα παρέ-
 στήσε πέρδικας σὺν αὐτοῖς ἀπογεννημάσιν ἄπασιν ἰδεῖν ὀπίσσω αὐτῶν
 εἰς ὀφώνιον σὺν χρηματίσει σοι, ὀπόσον δ' εἰς ἐτέρων καὶ ἀριθμὸν
 ὑπερβαίνοντων προμήθειαν; Σὺ γοῦν ὀπόσος, ὅτι σοι καὶ οἱ ἄνθρωποι
 ὑπακούουσι πρὸς ἄγραν περδίκων ἀποστελλόμενοι, καὶ δὴ τὰ πτηνὰ
 κατὰ τὸ θυμῆρές σοι ὡς τινες κατοικίδιοι ὄρνιθες σὺν αὐτοῖς τόκοις
 ἐπὶ τὴν σὴν κατακλήνωσιν φθάνουσιν; Εἰ γοῦν τὰ σὺν ἔργον ἐπίταγμα,
 λαλήσω μὲν οὐδὲν ἐν κρυπτῷ, παρηρησιασθήσομαι δὲ, ὡς παρὰ δεξο-
 ποιήσεις πολλὰ καὶ εἰσέτι καὶ τερατοργήσεις ἐξέκισια. Οἶδε γὰρ

καὶ μετάδοσις ἀκερδῆς τε καὶ ἀνυπόκριτος τῶν παρ' ἀνθρώποις δρᾶν
 ἄδυνάτων πολλὰ.

Καὶ ταῦτα μὲν οὕτως ἐχόντων παρὰ σοῦ εὐδιακριτῶς οικονομώ-
 μενα, καὶ κατὰ καιρὸν ἐνώπιον ὡς ἐνοπίω σοι στάντες τὰ προβλημα-
 τισθέντα εἰδείμεν. Ἡμεῖς δὲ ὑπ' ἀργυρέῳ τρυβλίῳ τὰ πέμφοθέντα
 δεξάμενοι καὶ ἀνὰ χεῖρας κρατήσαντες, τὰ πρῶτα ἀγάπης ταῦτα
 κατελογισάμεθα σύμβολον τὸ πρὸς ἡμᾶς σου εὐνοῦστατον μεγαλύ-
 ναντες. εἴθ' οὕτως τοῖς προσωποκωμῆσις ἡμῖν καὶ ἄλλα διανομή-
 σαμεν ἐκ τῆς γειναμένης ἡμᾶς ἀπαρξάμενοι, ἄχρι καὶ ἐς αὐτοὺς
 υἱωνοὺς, καὶ ἄλλους οἰκογενεῖς καὶ θεράποντας. Καὶ ὅς μὲν ἤθελε
 παρακατέχειν τὸ δῶρον ὡς ἐξαισίον τι χρῆμα καὶ ἐπιπάθητόν, καὶ
 μὴ θοινησασθαι ἐξ αὐτοῦ ἕτερος τῆς ἀπομοίρας ἡμῶντο γέουσθαι,
 μὴ πῶ φθᾶσας τὸ τῆς τροφῆς γνωρίσαι ποῖόν, μὴδ' ὑπερώσων, μὴδὲ
 χεῖλην δεικνῶν αὐτὰ ἄλλος γλιχόμενος τὰ πλείστα τῶν ὠῶν κερδα-
 νεῖν, παρῶσαι τὸν σύνεγγυς τὰ ὡκ διὰ τῆς τούτων χειρὸς συγκεου-
 σθῆναι πρὸς ἄλληλα, καθὼς ἐστὶν ἔθος τοῖς παιδαρτοῖς ἀθύρειν, οὕτω
 δοκιμάσας ἡρέμα τοῖς ἔδοσι τὰ πρῶτα τὸ τῶν ὠῶν στεγανὸν καὶ
 ἀνένδοτον ἕτερος ἐπιστόσει κατὰστικτον ἐξ ἑμῶν χειρῶν λαβεῖν καὶ
 ὑπέρυθρον ἄλλος σποδοειδὲς καὶ ὑπόλευκον. Φιλοεικία ἐπὶ τούτοις
 καὶ θροῦς πολλὴ καὶ βοή συμμιγῆς ἐπαγγέλλεται παρὰ τῆ ἡμετέρα
 τραπέζῃ. ἐνέτυχε γὰρ μοι ὁ ἀποσταλὴς ἀρωτῶνται. Καὶ γοῦν μὴ
 ἐξήγέρθη τὸ δεῖπνον, καὶ γοῦν μὴ τὸν τάραχον κατέπειλα τάχιον,
 τάχ' ἂν καὶ εἰς χεῖρας ἦλθον οἱ παῖδες ἐρίζοντες πρὸς ἀλλήλους τὸ
 τίς ἂν εἴη μελλίων αὐτῶν. Καὶ παρόμοια πεπόνθαμεν καὶ ἡμεῖς ἐκ
 τῆς ἐριθείας τῶν παίδων τῆς ἀθυρικτύδους ἐκείνης, ὀποῖά ποτε αἱ
 τρίττοι ἐκεῖνα θεαί, μὴ εἰσκληθείσης τῆς ἔριδος εἰς τὸ συμπόσιον
 Πηλέως καὶ Θέτιδος. Εἰ γοῦν βούλει καὶ αὐτὴς ἡμᾶς ἐκ τοιούτων
 φιλοφρονήσασθαι, μὴ ἐτεροειδῆ πρὸς ἡμᾶς καταπέμψης, ἀλλὰ μό-
 νοειδῆ καὶ ὀμόχροα, ἵνα μὴ τὰ ὕστερα χεῖρονα τῶν πρώτων γετή-
 σονται. Οὐ γὰρ βροτοὶ ἡμεῖς καὶ μονόδειπνοι, ἀλλὰ μεταδοτικοὶ καὶ
 τοῦ ἴσου πρὸς τὰς συγγενεῖς καὶ τὰ φύλα καὶ τὰς φηήτας διανο-
 μείς, ὡσπερ καὶ τὸ τῆς σῆς ἀγιότητος μεγαλείον, ἢ καὶ εὐχαρι-
 στεῦντες τὸ παρὸν καὶ οὐτιδανόν σοι γράμμα ἐσχεδιάσαμεν, ἀπολα-
 βόντες καὶ τὸν τυρόν.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΜΟΝΑΧΟΥ

ΚΑΙ

ΚΑΘΗΓΟΥΜΕΝΟΥ ΤΗΣ ΕΝ ΤΗ ΟΞΕΜΑ ΝΗΣΩΔΙ ΒΕΒΑΣΜΙΑΣ ΜΟΝΗΣ

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΠΟΡΦΥΡΟΓΕΝΝΗΤΟΝ ΚΥΡΙΑΝ ΘΕΟΔΩΡΑΝ ΕΠΙ ΤΩΙ ΘΑΝΑΤΩΙ

ΤΟΥ

ΠΑΝΥΠΕΡΡΑΤΟΣΕΒΑΣΤΟΥΠΕΡΤΑΤΟΥ ΔΕΣΠΟΤΟΥ ΤΟΥ ΑΝΕΜΑ.

Πᾶς ἀμικτωλὸς πρὸ τῆς εὐκλείας ἐξόδου καταξικωθεὶς ἐξ ὀλης καρδίας ἐπιστρέψαι πρὸς τὸν Θεόν, τῷ Θεῷ ἀληθῶς ὁ τοιοῦτος σέσουςται. Εἰ δὲ καὶ ἐν αὐτῷ προσελήσθη τῷ τῆς τελειότητος σχήματι, θεοκοίτως ἐπαποθανῶν τῷ οὕτως ἀγγελικῷ ἐπαγγέλματι, ἀκριβῆς ἡ παράστασις καὶ παντελής ἡ πληροφορία τῆς ἐγκαιμένης οὐκείας δυνάμεως τῆ φιλανθρωποπάτη τῶν ἀρετῶν μετανοεῖ ὡς καὶ ἐφ' ἡμᾶς τὴν ἑαυτῆς ἐπεδειξάτο δύναμιν ἀξιοθέως ὅτι μάλιστα καὶ λίαν μεγαλοπρεπῶς ἦτις ἡμῶν ἐστὶ δῆρον θεόδοτον, χωνευτήριον ψυχῶν πρὸς ἀφάρσιν ἀνακαινιστικὴν καὶ καθαρτικὴν ἐς τὸ μάλιστα, μεταρρυθμιζούσα ταύτας καὶ μεταπλάττουσα πρὸς τὴν ἀρχαίαν εἰκόνα, καθ' ἣν γεγόναμεν, τοῦτ' ἐστὶ κατὰ τὴν εἰκόνα τοῦ κτίσαντος ἡμᾶς. Ἀλλὰ τί πάθῳ; Ὅσπερ ὀφθαλμῶν φλεγμίνοντι καὶ τὸ ἀπαλώτατον τῶν ἀμφίων καὶ μόνη τῆ προσψύσει πόνου ἐμποιεῖ προσφερόμενον, οὕτω δὲ καὶ ταῖς ὑπὸ θλίψεως βρεθείας κεκακωμέναις ψυχαῖς, καθ' ἡμῶν πολλὴν παράκλησιν ὁ λόγος φέρη, ἐχληρὸς πῶς εἶναι δοκεῖ ἐν αὐτῇ τῇ περιδουλίᾳ αὐτῇ προσφερόμενος. Ἀλλ' ὅμως καὶ οὕτως τὴν ἐκ τοῦ λόγου παραμυθίαν τοῖς ἀλγοῦσιν ὑπὸ τῶν ἀλγούτων προσενεχθέν. Μέγχι δὲ τὸ παρὰ τῶν τοιούτων φάρμακον, καὶ εἰ τὸ ἴσον τοῦ πάθους ἔχοντες πλέον εἰσι πρὸς παραμυθίαν τοῖς πόσχουσιν.

Ἀνθρωπίνως, ὡ δέσποινά μου, περὶ τῶν ἀνθρωπίνων διανοώμεθα καὶ οὐητά περὶ τῶν οὐητῶν φρονῶμεν, καὶ ἡμῶν ἀκέραιον συντηρήσεται τὸ εὐσεβὲς φρόνημα. Μὴ δὲ τὴν ἑαυτῶν φύσιν ἀγνοεῖν δόξωμεν. Ἀλλὰ μὲν τὰ τῆς οὐκείας φύσεως ἰδιώματά τε καὶ προτερήματα, ἕτερα δὲ τὰ τῆς ἀνθρωπίνης καὶ τῆς κατωτάτης ἡμῶν συνθέσεως. Πᾶσα μὲν γὰρ σύνθεσις διχλοῦσιν προσδοκᾷ καὶ πρὸς τὰ ἐξ ἑν συνέστη ποτὲ μεταχώρησιν· τὸ μέντοι τῆς ἀπλής φύσεως αὐτόθεν ἐστὶν ἀστα-

στάτον τε καὶ ἀκατάλυτον. Καὶ ἡ μὲν ἐστὶν ἀναρχος ἐμοίως καὶ ἀτελεύτητος, μήτε ἀρχὴν ἡμερῶν, μήτε ζωῆς τέλος ἔχουσα· ἡ δὲ πᾶν τῶν κιντῶν, ἐπίκρητος, πρόσκαιρος, ὡσεὶ γλῆθ ἀνθοῦσα τὸ πρῶν καὶ τὸ πρὸς ἐσπέραν ἀκλειῶς ἀποπίπτουσα. Οὐδενὸς ἀνθρώπου ὁ βίος δι' ὄλου μακκίριος· τὸ δὲ παντὸς εὖ πράττειν μόνον Θεοῦ. Ποταμὸς οἶονεῖ τις ὁ βίος ἡμῶν ἐστὶ, ῥέων ἐνθαλεχῶς, οὗ τὸ μὲν ἦδη ἐπέρραυσε, τὸ δὲ νῦν ὑπορρεῖ, τὸ δὲ καὶ εἰς τὸ ἐφεξῆς διαρραύσειεν. Ἀλλὰ τοῦ ποταμοῦ οὐ δι' ὄλου ὁ ῥεὺς ἐστὶ καθαρὸς, ἀλλ' ἐνίοτε καὶ συνθροῦεται καὶ συνταράσσεται. Ἡμεῖς οὖν ἐπίομεν τοῦτου τὸ διείδεξ, καὶ τὸ θολερὸν ἐπιτίσωμεν. Οὐδὲν ἐν ἀνθρώποις καλὸν ἀνεπίκριτόν ἐστὶ κακώσεως· εἴθε δὲ μὴ τὰ λυπηρὰ καὶ υπερπεριτταῖε καὶ υπερεικνύεται. Αὐτίκα ὁ μὲν πλοῦτος ἀπιστος, ἡ δὲ πενία ἐπώδυνος. Αἱ ἀρχαὶ δνειράτων ἐρῶσις· τὸ ἀρχεσθαι μοχλοφρότατον. Ὁ γάμος δευμὸς· ἡ εὐτεχνία φροντίδων γέμουσα· ἡ δαστεχνία νόσημα ἔμμενον. Εὐγένεια δῶρον ἦδη παλαιωθέντος αἵματος· δυγένεια παρηφαία προσαρραφείται. Καλλος ἀστράπτου νεότητες· πολιὰ τῷ μὲν ὀλίγη καὶ πρὸς ὀλίγον χάρις· αἱ δὲ ἀνθος φύσεως τῷ χρόνῳ ὑπορρεῖται προσδόκιμα. οὕτω, αἱ δὲ λαμπρότατοι κήρυκες τοῦ δύναϊ δσον ἦδη καὶ ἐν ἡμῶν τὸν τῆς ζωῆς ἡμῶν ἥλιον. Ρώμη δὲ καὶ συδὲ τῶν ἀραιοτρόφων γένοιτ' ἂν σεμνολόγημα. Ὁ κέρως ὕδριστής· ἡ ἐνδεια λύτης πρόξενος. Οἱ ἐν μέσῳ θόρυβοι κακίας διδάτκαλοι· τὸ δὲ ἡσυχάζειν ταλαιπωροποιόν. Τὸ γεωργεῖν μοχλοφρόν· ὁ δὲ κερ' ἄλλων ἄρτος στενός. Τοῖς μέντοι ναυτιλομένοις τὸ πλέον τῆς ζωῆς γαιτονεῖ τῇ θανάτῳ καὶ τῷ ἄθῳ ἀγγιθυρεῖ. Καὶ ἀπαξιαπῶς φάναι πάντα τὰ τῶν βροτῶν τὰ μὲν μέγθος καὶ πόνος, τὰ δὲ ἐξαπάτη καὶ παραλογισμὸς ἐκφανέστατος· χούς, σικὰ, φάσμα τι μὴ κρατούμενον, ὀρόσος πρῶνιή, πνοή ἀνέμων, πτερὸν ὑπὸ αὔρας φερόμενον, ἀτιμὲς πρὸς ὀλίγον φαινομένη καὶ ταχὺ λυομένη, δνειρος οὐχ ἐστὼς, κύμα θαλάσσης ἐξοιδόν καὶ ταχὺ καταπίπτον, ποταμὸς ῥεὺς, ἔχνη νηὸς ποταμοπορεύσης, αὔρα, τέτρα, κόνις καὶ τὰ ἕμοια τοῦτοις.

Εἰ οὖν γβουλήθημεν ἀνακεκλιχρμένῳ νοῦ κατιθεῖν δσον μὲν ἡμεῖς τῶν εὐμαρῶν τοῦ βίου καὶ ἐφ' ἔσον καταπληκώσαμεν, ἔσων δὲ τῶν ἀνικαρῶν, οἴμαι ὡς οὐδὲ πείραν τῆς νῦν ἀλλοιωσεως ἔσχομεν τῇ μεταξὺ τῶν παρελθουσῶν εὐεργεσιῶν. Ὡς λίαν αἰτηχρότατον ἀληθῶς εὐλογεῖν μὲν ἡμᾶς ἐπὶ τοῖς χρηστοτέροις, σιωπᾶν δὲ ἐπὶ τοῖς σκυθριοποτέροις

καὶ ἀλγεῖναις. Ἀλλὰ νῦν δεῖ καὶ μᾶλλον εὐχαριστεῖν, ἵνα μὴ ἀκούσωμεν τὸ γεγραμμένον· «Ἐξομολογήσεται σοι ἔσται ἀγαθὸν ἡσυχάζειν, καὶ ἕως αἰῶνος οὐκ ἄφεται φῶς» καὶ πάλιν· «Ἀπέλαδες τὰ ἀγαθὰ σου ἐν τῇ ζωῇ σου». Ἡ θλίψις, ἡ δέσποινα μου, ὑπομονὴν κατεργάζεται, ἢ δὲ ὑπομονὴν δοκιμὴν. Ὁ φεύγων οὖν τὴν θλίψιν, φεύγει τὴν δοκιμὴν, ὅπερ ὑποφέρει μὲν ὁ μακάριος ἀπόστολος Παῦλος καὶ φησι· «Ποθεῖμαι μὴ πως ἄλλους κηρύξας, αὐτὸς ἀδόκιμος γένωμαι» καὶ ἐκπέσω τῆς σωτηρίας μου. Οὐδεὶς στεφανούται χωρὶς ἀνταγωνιστοῦ, οὐδὲ δόκιμος φάνεται χωρὶς πειρασμῶν. Τοῖς ἡμετέροις τὸν ἡμέτερον Δεσπότην καὶ πλάστην ἐπιστατεῖν καταδεξώμεθα, ὅς οἶδε· σαφῶς ἄμα καὶ σαφώτατα ποῖον μὲν ἡμῶν πρῶτον προσληφθῆναι δεῖ, ποῖον δὲ μετὰ ταῦτα. Καιρὸς κήκοι ἐρεῖν πρὸς τὴν βασιλείαν σου τὸ ἐν τοῖς Ἑωαγγελίοις εἰρημένον ἐκεῖνο· «Ἀβραάμ ἀπέθανε καὶ οἱ προφῆται ἀπέθανον» καὶ αὐτὸς δὲ ὁ Κύριος τῆς δόξης ἀπέθανε, καὶ σὺ ξενοποθεῖς ἐπὶ τοῖς παροῦσι; Μὴ δὴ κατηφιῶμεν ἐπὶ μακρόν. Ἡ κατῆφαια μήτηρ ἀμαρτίας ἐστὶ. Λύπη μὲν γὰρ καταδαπτίζει τὸν νοῦν καὶ ἀμυχανίας ἵλιγγον ἐμπικεῖ· ἢ δὲ τῶν λογισμῶν ἀπορία τὴν ἀχαριστίαν ἀπογενεῖ. Καιρὸς δὲ κἀκεῖνο εἰπεῖν· «Οὐχ ἡμῖν ἐστὶ γινῶναι χρόνος ἢ καιροῦς, οὗς ὁ Πατὴρ ἔθετο ἐν τῇ ἰδίᾳ ἐξουσίᾳ». Αὐτὸς γὰρ ὁ πλάσας ἡμᾶς Θεὸς ἐκάστη ψυχῇ μίαν τὴν τοῦ βίου διαγωγὴν ἐπέζηστο καὶ ἠκονόμησε, τὸν μὲν οὐκ ἀπολύσθαι τῶν τῆς σαρκὸς δεσμῶν κατὰ τοὺς ἐν αἰρεταῖς ἐμπίπτοντας, ἀποφάσει δικαστικῇ, τοὺς δὲ βράδιον κατὰ τὴν ἀναλογίαν τῆς ἐκείνου ἀξίας. Σοφός ἐστιν, ἀγαθός ἐστι· καὶ γὰρ αὐτὸς καὶ τὰ ἐμπροσθεν βλέπει καὶ τῶν ὀπίσθεν οὐκ ἐπιλανθάνεται. Ὁ πατὴρ τῶν ὄρφανῶν καὶ κριτὴς τῶν χηρῶν αὐτὸς κἀκεῖνον δι' ἀγγέλων φαιτεινῶν τὸν παμμακάριστον δεσπότην μου προσελάβετο, καὶ πάντως τοῦ οἴκου ἐπιμελήσεται.

Νῦν ἐν σοὶ καθαρῶ πάσαν τὴν δόξαν τῆς θυγατρὸς τοῦ βασιλέως ἔσωθεν· νῦν ὁ τοῦ ἀγιαστικοῦ τοῦδε καὶ φωτιστικοῦ σχήματος ἔρροδος ἀγγελος κύκλῳ παρεμβάλλει διὰ παντός νυκτὸς καὶ ἡμέρας, ὡς ἀνωτέρω τηλαυγέστατον διεγράψαμεν, καὶ τὴν τῆς γνώσεως λαμπράδα ὑφάπτειν σοὶ ἀδύνατον, ὡς ἐν στήλῃ πυρὸς καθοδηγεῖ σε διηγετικῶς. Ἀλλ' οἷον κἀκεῖνον τὸν παμμακάριστόν μου δεσπότην ἀρτίως φαντάζομαι, λαμπρόν, ἐπίδοξον, ὑψηλόν, μακροῖς τοῖς βήμασι τῶν οὐρανῶν ἐπιβατεύοντα καὶ κινουῦντα τὰ χεῖλη ἀγαλλιάσεως καὶ ἐκουπῆ

προσφωνοῦντα τὰ δαιτυνικά ἐκεῖνα καὶ θεοτερπῆ μελωδήματα· «Ἐπίστροφον, ψυχὴ μου, εἰς τὴν ἀνάγκυσίν σου, οὐ Κύριος εὐηργέτησέ σε καὶ εἰσελεύσομαι ἐν τόπῳ σκηνῆς θαυμαστῆς, ἕως τοῦ οἴκου τοῦ Θεοῦ, τῷ ἀγγελικῷ ἐλλαμπρυνόμενος σχήματι, ἐν φωνῇ ἀγαλλιάσεως καὶ ἐξομολογήσεως ἡχοῦ ἑορταζόντων· τὸ γὰρ τοῦ πολέμου καὶ φθόγου χῶρον ἀφείς, ὅπερ ὁ παρὼν βίος ἐστὶ, πρὸς τὸν τῆς εἰρήνης καὶ ἀγάπης Θεὸν ἀπεδήμησάν. Οὐδὲν ἔξενον εἰ ὁ κτίσας τὸ οὐραῖον πλάσμα ἀνεζήτησε, καὶ τὸ κτίσμα ἀνέδραμε πρὸς τὸν κτίσαντα. Νῦν, παμμακάριστε δέσποτα, γνώση σαφῶς ὅπως μᾶλλον κρείσσον ἐστὶ τὸ ἀναλῦσαι καὶ σὺν Χριστῷ εἶναι. Ὡς μακάριοι σου οἱ ὀφθαλμοί, οἱ βλέπουσι νῦν ἢ μόνον πρῶτοι οἱ ἅγιοι ἀγγελοὶ ἔδλεπον, προφῆται καὶ δίκαιοι ἐπεθύμησαν ἰδεῖν καὶ οὐκ εἶδον. Καὶ αἱ ἀκοαὶ σου ἐμοὶ παμμακάριστοι, ἔτι μυστηρίων ἀκούουσι, εἰς ἃ ἀγγελοὶ παρακλύψαι ἐπιθυμοῦσι. Μακάριοι οἱ χεῖρες σου, συνεχῶς πρὸς Θεὸν ἐπιχειροῦναι καὶ τὸ τῆς μεγαλοπρεποῦς δόξης καταχειροῦσαι ὄνομα. Πολλῶν δὲ μοι μακαριώτεροι αἱ ἐσφηρήσεις σου, τοῦ κενωθέντος δι' ἡμᾶς μέρους πνευματικῶ ἀντιλαμπρυνόμεναι. Καὶ τούτων ἔτι περισσοτέρως ὀφειλώμεθα ἢ τε γαστροῖς καὶ ἢ ἀφῆ, ψηλαφῶσαι ὡς ἐνὶ μάλιστα τὸν τῆς ζωῆς λόγον, εἰς τὸν ὅπου ἐπεντυφῶσαι τῆ αὐτοῦ θεωρίᾳ καὶ γεύμεναι, οἱ Χριστὸς ὁ Κύριος. Καὶ τί ἂν σοὶ κατὰ μέρος πρὸς μέλος τοῦ μακαρισμοῦ ἐπιβάλλοιμι; Μακάριός μοι σὺ τῆς τε ἐνταῦθα ζωῆς, ἐν ἣ πάντας μὲν ἀγαθοποιῶν οὐκ ἀπέληξας, μάλιστα δὲ τοὺς ἐνικαίους μοναχούς, παρ' ὧν σοὶ καὶ ταῦτα γράφεται μικρὰ τις τῆς ὑπερπλείων εὐχαριστίας ἀντάμειψις, — γέγονας γὰρ τῷ εἰπόντι κατῆκρος· «οἱ ὀφθαλμοί μου ἐπὶ τοὺς πιστοὺς τῆς γῆς τοῦ συγκαθῆσθαι αὐτοὺς μετ' ἐμοῦ», — καὶ τῆς εἰρηναίας δὲ οὐκ ἔλαττον σὺ μακάριος τελευταῖος ἢ κοιμησεως καὶ τῆς διὰ τοῦ ἁγίου σχήματος παραθέσεως τῷ Θεῷ.

Ταῦτα ἡμῖν τὸ μέγα μυστήριον τῆς θείας ἐνανθρωπήσεως ἐχαρίσατο, ταῦτα δὲ δι' ἡμᾶς πτωχεύσας Θεός, ἵν' ἡμᾶς πλουτήσῃ τὴν οἰκείαν θεότητα, ἵνα ἀναστήσῃται τὴν σάρκα, ἵνα τὴν εἰκόνα ἐπαναστάσῃται, ἵνα τὸν ἀνθρώπου ἀναπλάσῃ, ἵνα τὸ πλάσμα τῷ πλάσαντι οἰκειώσῃται, ἵνα γενώμεθα οἱ πάντες ἐν ἐν Χριστῷ, ἵνα μηκέτι ὄμμεν ἄρσεν καὶ θῆλυ, βάρβαρος, Σκύθης, δεῦλος, ἐλεύθερος, ἀλλ' ἕμμοι ἀπαντες, τὸν Θεὸν χαρακτῆρα ἐν ἐκαστοῖς περιφέροντες, ἐκεῖνον καὶ μόνον ἀγαλλιατοφοροῦντες ὄμμεν, κἀνεῦθεν λοιπὸν γινώσκωμέν τε

καὶ γινωσκώμεθα. Ταῦτά σοι παρ' ἡμῶν, ὡ πικρυπερπρωτοπανσεβαστιυπέριστε θεσποτα, οὐς ἔσπερξες, οὐς ἠγάπησας, οἷς καὶ ἀπὸ χειρῶν εἰς χεῖρας οἰνογοῆσαι οὐκ ἀπηξίωσας. Τοιοῦτον γὰρ ἦν σου τὸ ἦθος, ἐπεικὲς καὶ εὐμίλον, ἐράσιμον ἐντυχεῖν, ἐντυχητῆρος δὲ κρείττον πάσης· ἐλπίδος καὶ προσδοκίας ὑπέρτερον. Τοιαῦτα δὲ καὶ τὰ πρὸς πληροφορίαν σὴν, ἦν μοι ἐδήλωτας ἐπεσταλμένως, αἰδεσιμωτάτη καὶ ἀγία μου θεσποτα, εἰ μὲν ἰσχύον τινα ἔχοντα, σοὶ χάρις, ἦτις τὸν τῆ βαθυμῆα κατὰβεβουθισμένον γεωδέστατον νοῦν ἡμῶν περὶ τὰ τοιαῦτα φῶτα διώπυσεν· εἰ δὲ μὴ πάντη τελείως, ἀλλ' εὖν καὶ ἐν τῷ ἀπὸ μέρους παρακληθῆναι σε χάρις· ὡς ἡμεῖς γε τὴν οἰκείαν σπουδὴν καὶ προαίρεσιν, εἰ καὶ ἀπὸ μέρους, ἀλλ' εὖν ἐκενώσαμεν.

I.A.

Ο ΒΟΣΠΟΡΟΣ ΚΑΤ' ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΝ.

α) Μετεωρολογικῶς.

Διὰ τοῦ Βοσπόρου καὶ τοῦ Ἑλλησπόντου τὰ πλεονάζοντα τοῦ Πόντου ὕδατα εἰς τὸ Αἰγαῖον ἐκχέονται. Ἡ δὲ Ὀκλασσα σχηματίζει βράματα κατὰ τὸ στενὸν τοῦ Βοσπόρου, ταλαντευομένη ἐδῶ καὶ ἐκεῖ πολλῶς (Ἀριστοτέλους Μετεωρολογικῶν Β' α' 11, 12. — Περὶ Κόσμου Γ').

Ἐν Βοσπόρῳ σπάνιον μετέωρον ἀνεφάνη ποτὲ (πρὸ τοῦ 885 π. Χ.), δύο παρήλιτοι κατὰ μεσημβρίαν διότι ἀνέτειλαν μετὰ τοῦ ἡλίου παραμείναντες μέχρι τῆς δύσεως αὐτοῦ, ἐν ᾧ συνήθως ὁ παρήλιτος ἀναφάνεται ἐν τῷ οὐρανῷ ἢ μόνον κατὰ τὴν ἀνατολὴν ἢ μόνον κατὰ

τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου δι' ἀντανάκλασας τοῦτου ἐπὶ τῶν νεφῶν (Μετεωρολογ. Γ' β' 6, 5' 1).

β) Γεωλογικῶς καὶ ὀρυκτολογικῶς.

Ὁ Βόσπορος γίνεται ἔλκον στενότερος ἐκ προσχώσεως· διότι κατ' ἀρχὰς ὁ ῥοῦς αὐτοῦ ἀνακεῖται χωμάτα πρὸς τὸ ἰσχυτικὸν λ. χ. παράλιον, τὸ δ' ἐπισθεν τοῦ προσχωθέντος μέρους περιεκλείετο ἐντὸς λίμνης, ἦτις βαθμηδὸν ἐξηραίνεται, μετὰ δὲ ταῦτα καὶ ἄλλο παράλιον ἐγεννήθη, καὶ ἄλλη λίμνη ἀπ' αὐτοῦ, καὶ οὕτω καθεξῆς μέχρι οὗ, προϊόντος τοῦ χρόνου, ὁ Βόσπορος ἔρρεεν ὡς ποταμὸς, μέλλων ἐπὶ τέλος ἵνα ἀποξηρανθῆ (αὐτ. Α' ιδ' 30).

Ἄλλὰ καὶ ἡ ἐπὶ τοῦ Βοσπόρου ἠφαιστειακὴ ἐπίδρασις ἐνοπολιθάγει ἐν τοῖς ἐπομένοις στίχοις τοῦ Ὀμήρου (Ὀδυσσ. Μ. 67-8), οὐς λαλῶν περὶ τῶν Συμπληγάδων ἢ Κυανέων, τῶν καιμένων ἐπὶ τοῦ πρὸς τὸν Πόντον στομίου τοῦ Βοσπόρου, ἀναφέρει ὁ Ἀριστοτέλης·

ἀλλὰ ὁ ἑμοῦ πίνακός τε νεῶν καὶ σώματα φωτῶν
κύμαθ' ἄλλος φορέουσι ΠΥΡΟΣ τ' ἄλοιο ὕδαλα·

καίτοι προστίθεται, ὅτι «περὶ τὰς Κυανέας οὐ λέγεται πῦρ ἀναπέμπειν (Θαυρ. Ἀκ. ρα').»

Ἡ δ' ἀπέφανη τοῦ ἐτέρου στομίου τοῦ Βοσπόρου καιμένη Δημόνησος (ἡ νῦν Χάλκη) παράγει μέταλλον κῆνου (vitriol bleu) καὶ χρυσοκόλλη (or de chet). Ἐπὶ δὲ τῆς παραλίας αὐτῆς καὶ εἰς βάθος δύο μέτρων ὑπὸ τὴν θάλασσαν ἐξάγεται χαλκὸς κολυμβητῆς (sulfate de cuivre), ὃν οἱ λαοὶ μεταχειρίζονται εἰς σκευασίαν κολυμβίου πρὸς θεραπείαν τῶν ὀφθαλμῶν. Σπήλαιον δὲ τῆς νήσου ταύτης, καλούμενον γλαφυρὸν, κεκασμημένον ἐστὶ διὰ κιδίων φυσικῶν ἐκ σταλαγμῶν (carbonate de chaux) (αὐτ. νη', νθ').

γ) Βοτανικῶς.

Ἐν ἀρχῇ τοῦ θέρους προσρχόμενοι ἐκ τοῦ Πόντου διέρχεται διὰ τοῦ Βοσπόρου καὶ καταφθάνει εἰς τὸν Ἑλλησπόντον τὸ φύκος (la la-

minaire saccharine), ὅπερ χρησιμεύει ὡς τροφή τῶν δαστῶν καὶ τῶν μικρῶν ἰχθύων (Ἀριστοτέλους Ἱστορ. ζῴ. σ' 16' β').

Ὅτι μὲν τὸ ἐπὶ τοῦ Βοσπόρου Βυζάντιον ἐπολιζήζοτο διὰ πολλῶν δασῶν (τεμενῶν) δένδρων καρποφόρων τε καὶ ἀκάρτων, ἀναγράφεται παρ' Ἀριστοτέλει (Οἰκονομ. Β' δ' β'). Τίνα δὲ τὰ δένδρα ταῦτα, ὡς καὶ τὰ λοιπὰ ἐπὶ τῶν ἰχθύων τοῦ Βοσπόρου βλαστάνοντα ὕληματα (arbuscles) καὶ φαρμακικῶδη φυτά, τοῦτο ἀρμόμειθα ἐκ τῶν συγγραφῶν τοῦ μαθητοῦ τοῦ Ἀριστοτέλους Θεοφράστου, ὅστις ἐμελέτα τὴν βοτανικὴν ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν τοῦ διδασκάλου αὐτοῦ, καὶ εἶχεν ὡς βόσιν τῶν βοτανικῶν αὐτοῦ ἐρευνῶν τὴν δυστυχῶς ἀπολεσθεῖσαν «Περὶ φυτῶν Ἱστορίαν» τοῦ Ἀριστοτέλους.

Περὶ τῶν Πόντου λοιπῶν καὶ τὴν Προποντίδα, ἐπομένως καὶ ἐπὶ τοῦ Βοσπόρου, φέρονται οὖν τοῖς ἄλλοις ἐκ μὲν τῶν σιτωδῶν ὁ σίτος (le blé), ἐκ δὲ τῶν κωνοφόρων ἡ πύκη (le pin maritime) καὶ ἡ ἐλάτη (le sapin commun), ἐκ δὲ τῶν δρυιδῶν ἡ δρυς (le chêne-Rouvre) καὶ ἡ χιτσάλανος (le châtaignier), ἐκ δὲ τῶν ἀκαλιφωδῶν ἡ πελεά (l'orme des champs), ἡ μελία (le frêne) καὶ ἡ συκῆ (le figuier), ἐκ δὲ τῶν τιθυμαλλωδῶν ἡ πίσος (le buis), ἐκ δὲ τῶν δαφνωδῶν ἡ δάφνη (le laurier), ἐκ δὲ τῶν ἀσπαλαθωδῶν ἡ σκαμμωνία (le liscron scammonée), ἐκ δὲ τῶν ἐλαιωδῶν ἡ φιλυρέα (le tilloul), ἐκ δὲ τῶν συνανθήρων τὸ κενταύριον (la petite centauree) καὶ τὸ ἀψίνθιον (l'absinthe), ἐκ δὲ τῶν μυρτωδῶν ἡ μύρρινος (le myrte) καὶ ἡ ροιζ (le grenadier), ἐκ δὲ τῶν ροδοιδῶν ἡ μηλέα (le pommier) καὶ ἡ ἄπιος (le poirier), ἐκ δὲ τῶν κολοκυνθωδῶν τὸ ἐλατήριον (la momordique), ἐκ δὲ τῶν ἀνεμωνωδῶν ὁ ἐλλέβορος (l'ellébore d'Orient), ἐκ δὲ τῶν ἀμπελωδῶν ἡ ἀμπελος (la vigne) (Θεοφράστου Αἰτ. φυτ. Ε' 16' β.—Γ' κγ' 4.—Ἱστορ. φυτ. Δ' ε').

δ) Ζωολογικῶς.

Πρὸς ἀπόδειξιν, ὅτι τὰ τέκνα γεννώμενα ὁμοιοῦσσι πολλὰκις πρὸς τοὺς γονεῖς οὐ μόνον κατὰ τὰ φυσικὰ ἀλλὰ καὶ κατὰ τὰ ἐπίκτητα, ὁ Ἀριστοτέλης μνημονεύει τέκνου τινὸς γεννηθέντος (πρὸ-τοῦ 325 π. Χ.)

ἐν τῇ κατὰ τὴν αἰατικὴν ἐχθρῶν τοῦ Βοσπόρου καμμένη Χαλικηδόνι, καὶ φέροντος στίγμα ἐπὶ τοῦ βραχίονος, οἷον εἶχε καὶ ὁ πατήρ αὐτοῦ (Ἀριστοτέλους Γενέσ. ζῴ. Α' ε').

Ἐκ τῶν ζροτόκων ὁ μὲν ἐγγίνος (l'hérisson), ἀναλόγως τῆς πνοῆς τοῦ βορρᾶ ἢ τοῦ νότου, ἀνοίγει ἀλλοίως ὁπάζ, εἴταν ζῆ ἐν τῇ γῆ, καὶ μεταβαίνει ἀπὸ τόχου εἰς τόχον, εἴταν ζῆ ἐν οἰκίᾳ τοῦτο δὲ παρατηρῶν τις ἐν Βυζάντιῳ (πρὸ τοῦ 326 π. Χ.) προσμήντευσεν τὴν μεταβολὴν τῶν ἀνέμων (Ἱστορ. ζῴ. Θ' ε' β.—Θαυμ. Ἀ. η').

Ἡ δὲ φώκαινα (le marrouin), εἶδος μικροῦ δελφίνος, γεννᾶται μὲν ἐν τῷ Πόντῳ (Ἱστορ. ζῴ. σ' ια' 1), εἰσέρχεται δὲ πάντως καὶ εἰς τὸν Βόσπορον.

Ἐκ τῶν ὠτοτόκων πολλὰ μὲν πιτηνὰ φάσμα τοῦ φύχουσι μεταναστεύουσι κατὰ τὸ φθινόπωρον ἐκ τοῦ Πόντου καὶ τῶν ψυχρῶν τόπων—διὰ τῆς κοινῆς διόδου τοῦ Βοσπόρου—εἰς θερμότερα κλίματα, καὶ ἐπανέρχονται κατὰ τὴν ἀνοιξιν, ὡς λ. χ. οἱ γέρανοι (les grues) καὶ οἱ ὄρνυγες (les cailles) (αὐτ. Η' 16' 1, 2, 4).

Οἱ δὲ ἰχθύς, καὶ μάλιστα ὅσοι κατὰ ἀγέλας πλέουσι, τὴν αὐτὴν μεταναστεύουσι ἀναλαμβάνουσι. Τοιοῦτοι ἰχθύς εἰσὶν ἐκ μὲν τῶν περικοιδῶν ὁ ἀνότιος ἢ αὐλωπίος (le mérout), ἐκ δὲ τῶν τριγλωδῶν ἡ τρίγλη (le rouget), ἐκ δὲ τῶν σιαμνωδῶν ὁ καρκαίνος (le sparre marron) καὶ ὁ ἐλεγγίνος (la sciène noire), ἐκ δὲ τῶν σπαρτωδῶν ὁ χρύσοστροφος (la dorade), ὁ μύρμυρος (le pagel), ὁ σινδόκος (le dentale), ὁ βῶξ (le spare) καὶ ἡ σάλλη (le boguo), ἐκ δὲ τῶν μαινωδῶν ἡ μαινίς (la mendole), ἐκ δὲ τῶν σκομβρωδῶν ὁ σκόμβρος (le maquereau), ὁ κολλίας (le cogniol), ἡ σκορδόλη ἢ αὐξίς (l'auxide) (*), ἡ πηλαμύς (la pélamyde), ἡ θυννίς (la thonine), ὁ θόννος (le thon), ἡ ἀμία (le boniton) καὶ ὁ σαῦρος (le saure), ἐκ δὲ τῶν τευθωδῶν ὁ τευθός (l'acanthure), ἐκ δὲ τῶν κεστρεωδῶν ὁ κεστρεὺς (le mulet) καὶ ὁ κέφαλος (le capiton), ἐκ δὲ τῶν ἀθερινωδῶν ἡ ἀθερίνη (le joel), ἐκ δὲ τῶν κωθιωδῶν ὁ κωθίος (le goujon), ἐκ δὲ τῶν λουλιωδῶν ἡ λουλίς (le labre), ἐκ δὲ τῶν σφυραινωδῶν ἡ σφύρρινξ (le brochet) καὶ ὁ σαργίνος (le sargin), ἐκ δὲ

(*) Ἐὰς καλοῦσιν οἱ μὲν σκορδόλας, οἱ δὲ Βυζάντιοι αὐξίδιας διὰ τὸ ἐν ὄλγαις αὐξάνεσθαι ἡμέρας (Ἀριστοτέλους Ἱστορ. ζῴ. σ' 15' β').

τῶν ἀρυιδῶν ὁ τρυγίας (la sardine), ἐκ δὲ τῶν βελονιδῶν ἢ βελόνη (l'hippocampe) (αὐτ. Η' ιε' 2.—ς' ις' 2, 3, 5.—Θ' γ' 1).

Πάντες οὗτοι οἱ ἰχθύες τὸ μὲν ἔαρ εἰσέρχονται—διὰ τοῦ Βοσπόρου—εἰς τὸν Πόντον, ἐνθα εὐρίσκουσι προσφοριώτερον τροφήν, ἕνεκα τῆς πληθύσεως τῶν ἐκεῖ ἐκχεομένων ποταμῶν, καὶ ἐνθα γεννώσιν ἀνέτως μὴ παρενοχλούμενοι ὑπὸ μεγάλων θηρίων τῆς θαλάσσης, τὸ δὲ φθινόπωρον, ἅμα ὡς αὐξηθῶσι τὰ νεογνά αὐτῶν, ἐξέρχονται ἐκ τοῦ Πόντου καὶ μεταβαίνουσι εἰς τὴν Προποντιδα ταχύτερον μὲν, ἐκ πνέῃ βόρειος ἀνεμος, βραδύτερον δέ, ἐκ πνέῃ νότιος. Ἐξακολούθοι δὲ τὴν πορείαν αὐτῶν τὴν ἡμέραν, τὴν δὲ νύκτα ἠσυχάζουσι καὶ βέλονται, ἐκτὸς ἐάν φέγγῃ σελήνη, ὅπότε ἐπίσης διαπλεύουσι. Τὰ ἀσθενέστερα δὲ τῶν ζώων ἐξέρχονται ἐκ τοῦ Πόντου ἐνωριότερον τῶν δυνατωτέρων· οἷον οἱ μὲν σκόμβροι τὸν αὐγουστον (βοηδρομιῶνα), οἱ δὲ θύννοι τὸν σεπτέμβριον (μικρακτηριῶνα). Ἐπὶ δὲ τῶν θύννων παρατηρεῖ ὁ Ἀριστοτέλης, οὗ εἰσπλεύουσι μὲν εἰς τὸν Πόντον παραπλέοντες τὴν ἀσιατικὴν τοῦ Βοσπόρου ὄχθην, ἐκπλεύουσι δὲ διὰ τῆς εὐρωπαϊκῆς (αὐτ. Η' ιε' 3-6.—ς' ις' 5.—Η' ιδ' 4).

Ἄλλα καὶ ὄστρακα (les huitres) εἶδομεν τρεφόμενα ἐκ τοῦ διὰ τοῦ Βοσπόρου διαπλέοντος φύκου (αὐτ. ς' ιδ' 6).

ε) Ἱστορικῶς.

Ἐπὶ τῶν Ἀργοναυτικῶν ὁ Ἰάσων εἰσέπλευσεν εἰς τὸν Πόντον κατὰ τὰς Κυανέας ἢ Συμπληγάδας νήσους (Ἀριστοτέλους Θαυμ. Ἄκ. ρε'), τὰς κειμένας ἐνώπιον τοῦ Πανίου (τανῶν Φαναράκιον).

Μετὰ πολλοῦς δ' αἰῶνας (περὶ τὸν Ζ' π. Χ.) ὁ Δημόδησος πρῶτος ὠδήγησεν ἀποικίαν (δωρικὴν) ἐπὶ τῆς ἀπέναντι τοῦ Βυζαντίου Δημονήσου (τανῶν Χαλκῆς) (αὐτ. νη').

Δύο πόλεις ἐπὶ τῶν ἀκτῶν τοῦ Βοσπόρου γίνεταί μινετα παρ' Ἀριστοτέλει, τοῦ Βυζαντίου ἐπὶ τῆς εὐρωπαϊκῆς ὄχθης, καὶ τῆς Χαλκηδόνος ἐπὶ τῆς ἀσιατικῆς.

Τὸ Βυζάντιον εἶχεν ἀρχαῖοθεν τελωνεῖον, οὗτινος οἱ ὑπάλληλοι πενητακοσολόγοι ὀνομαζόμενοι ἐλάμβανον, ὡς ἐκ τοῦ ὀνόματος δηλοῦται, δικαίωμα εἰσαγωγῆς καὶ ἐξαγωγῆς 2 0/0· ἀλλ' ἐντοτε εἰσέ-

πρακτον, φαίνεται, πλέον τοῦ νομομισμένου, ὡς συνέβη εἰς τὸν γεωμέτρην Ἰπποκράτην τὸν χίον, ἀγγέρον μὲν Δημοκρίτου τοῦ ἀδθηρίτου (460—367 π. Χ.), εὐήθη δὲ καὶ βλάκη, ἕνεκα τοῦ συμβέβητος τούτου, παρ' Ἀριστοτέλους ἀποκαλούμενον (Ποικ. εὐδήμ. Η' ιδ' 5).

Πλὴν δὲ τῶν τελωνιακῶν δακμῶν, ἢ πόλις ἐπεφυλάξατο εἰς ἐκνήν (πρὸ τοῦ 357) τὸ δικαίωμα τῆς τε ἀλιείας καὶ τῆς πωλήσεως τοῦ ἄλατος (Οἰκονομ. Β' ε' 3).

Οἱ κῆταικοὶ τοῦ Βυζαντίου δακροῦντο τότε εἰς φυλάξ, αὐταὶ δὲ εἰς φρατρίας (ἐνορίας)· διότι ἀναφέρονται ἐν Βυζαντίῳ ταμῆν πατριωτικά (ἐνοριακά), ἧτοι ἀνήκοντα εἰς φρατρίας· ἄλλοι δὲ ἐσχημάτιζον θιάσους (ἰδεσφάτα) πρὸς λατρείαν θεοθετήτος τινος, καλούμενοι μὲν θιασῶται, κακῆμένοι δὲ κατήματα θιασωτικά· ἄλλοι δὲ πάλιν ἦσαν μέτοικοι, ἐστραφημένοι τοῦ δικαίωματος τῆς ιδιοκτησίας (αὐτ.).

Ἐπὶ τοῦ δὲ (κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν), ἐν Βυζαντίῳ ἀγορά (forum), γυμνάσιον, τράπεζαι διὰ τῆς συναλλαγῆς τῶν νομισμάτων καὶ λιμὴν, ἐνθα προσωρμίζοντο τὰ ἀναπλέοντα ἢ καταπλέοντα τὸν Βόσπορον πλοῖα (αὐτ.).

Ἰσχυον δὲ τότε καὶ νόμοι ἔδει τοῦ Βυζαντίου, ὡς ὁ διαγεγεῶν « μὴ εἶναι πολίτην, ὅς ἂν μὴ εἴῃ ἀστῶν ἀμφοτέρων ἢ (αὐτ.). »

Οἱ Βυζάντιοι ἔχοντες ποτα (πρὸ τοῦ 357) ἀνάγκην χρημάτων ἐπωφελήθησαν τῶν εἰς τὸ θεμεσίον ἀνηκότων δασῶν, καὶ τὰ μὲν ἐν αὐτοῖς καρποφόρα δένδρα ἐξεμίσησαν δι' ὄρισμένον τινα χρόνον, τὰ δὲ ἄγρια δένδρα ἐπώλησαν. Πραξαμβάνοντες δὲ καὶ τὰ δάση, ὅσα ἦσαν ἀριερωμένα εἰς τινα θιάσον ἢ φρατρίαν, παρεχώρουν ἀντ' αὐτῶν ἄλλας γαίας, ἀλλοχοῦ κειμένας. Ὅσα δὲ δάση ἀνήκοντα εἰς τὸ θεμεσίον περιελείποντο ἐντὸς ἰδιωτικῶν γαιῶν, ἐπωλοῦντο ἀδρωῶς εἰς τοὺς ἰδιοκτῆτας καὶ τοῦ λοιποῦ κτήματος. Κατὰ τὴν αὐτὴν περίστασιν ἐξεμίσησαν καὶ τὰς ἀγοράς (πανηγύρια), ἐνθα ἐπωλοῦντο διάφορα εἶδη, καὶ τὴν ἀλιείαν τῆς θαλάσσης καὶ τὰς ἀλιεῖας καὶ τὴν πώλησιν τοῦ ἄλατος· ἐπέβαλον δὲ καὶ φόρον ἐπιτηδεύματος εἰς τινὰς τέχνας ἐμπορῶν καὶ τεχνιτῶν μέχρι 33 0/0 ἐπὶ τοῦ καθαρῶς κέρθους· παρεχώρησαν δὲ καὶ τὸ μονοπώλιον τῶν τραπεζικῶν ἐπὶ τῶν νομισμάτων ἐργασίῶν εἰς μίαν καὶ μόνην τράπεζαν καὶ τέλος πάντων ἐψήφισαν ἵνα χορηγῆται τὸ δικαίωμα τοῦ πόλιτος ἐν δεδομέναις τισὶ περιπτώσεσιν ἀντὶ 3,000 δρακμῶν (30 μνῶν) (αὐτ.).

«Ὅτι δὲ (τῷ 357 π. X.) σιτοδεία ἐγένετο, εἰ Βυζάντιοι στασιάζοντες ἤδη ἔργασι πρὸς ἀγρὸν οἴτου κατέλαβον μὲν τὰ ἐκ τοῦ Εὐξείνου Πόντου ἐργάματα καὶ φασίον οἴτου φέροντα πλοῖα, ἐπὶ τῷ ἔργῳ ἕνα ἀποδώσασαι ταῦτα εἰς τοὺς ἐμπόρους ἀκολούθως μετὰ τόκου 10%, ἐψήφισαν δὲ φέρον 10% ἐπὶ τῶν ἀγοροπωλησιῶν ἐπειδὴ δὲ τινες τῶν ἐνταῦθα μεταίτων εἶχον θαναταίαι χρήματα ἐπὶ υποθήκῃ ἀκινήτων κτημάτων εἰς τινὰς πολίτας Βυζαντίου, ἐπετρέπη δὲ ψήφισματος εἰς τοὺς μεταίτους ἕνα γίνονται ἴσικηται τῶν ρηθέντων κτημάτων ἀποτίνοντες καὶ εἰς τὸ κοινὸν τὰ μίον τῆς Πέλαγος τὸ τρίτον τοῦ ἤδη θανατοθέντος ποσοῦ (κῶτ.).

Καὶ μετὰ τὴν ἔκτακτον ταύτην παραχώρησιν οἱ ναυτοὶ ἐν Βυζαντίῳ ἐλθόντες ἐποικοὶ ἤγειραν (357—345 π. X.) στάσεις κατὰ τῶν πολιτῶν, οἵτινες ἐπολέμησαν πρὸς αὐτούς, καὶ κατατροπώσαντες ἐξέδιωξαν τῆς πολιτείας (Πολιτ. Β' δ' 10).

Ἀλλὰ καὶ ἡ ἀπέκλιση τοῦ Βυζαντίου καμμένη Χαλκηδὼν ὄρειλουςα (τῷ 357 π. X.) σημαντικὰ ποσὰ εἰς ἐπικουρικὰ στρατεύματα καὶ μὴ δυναμένη ἕνα πληρώσει αὐτὰ προσεκίλευσε τοὺς πολίτας καὶ τοὺς μεταίτους αὐτῆς, ἔσοι εἶχον ἀπικτήσεις κατὰ τινος πόλεως ἢ ἰδιώτου, ἕνα υποβάλλωσι ταύτας· πολλοὶ δ' ἐνεγράφησαν· οἱ δὲ Χαλκηδόνιοι καταλαμβάνον τὰ εἰς τὸν Πόντον ἀπερχόμενα πλοῖα τῶν ὄρειλουτων ἰδιωτῶν ἢ καὶ πόλεων, καὶ ἀκράτου τὰ ὄρειλάμενα ποσὰ· οὕτω δὲ πολλὰ χρήματα συλήθησαν, καὶ πληρωθέντες οἱ ξένοι στρατιῶται διελύθησαν ἀκολούθως δ' ἐραυνης ἐπακριβοῦς γενομένης, ὅσων τὰ πλοῖα ἀδίκως κατεκρατήθησαν, ἀπεζημιώθησαν ἐκ τῶν βλαμηδῶν εἰσπραχόμενων εἰσοδημάτων τῆς Πέλαγος (Οἰκονομ. Β' δ' 10).

Δύο φιλοσόφων χαλκηδονίων μνησθῆναι ὁ Ἀριστοτέλης, τοῦ Ξενοκράτους καὶ τοῦ Φαλέου.

Τούτων ὁ μὲν Ξενοκράτης ἦν φιλόσοφος ἀκαδημαϊκῆς, μαθητῆς τοῦ Πλάτωνος. Ἐπέσθευα δὲ (375—345 π. X.) πευδαίμονα εἶναι τὸν «τὴν ψυχὴν ἔχοντα σπουδαίαν» καὶ «τὴν φρόνησιν ὀριστικὴν καὶ θεωρητικὴν τῶν ὄντων εἶναι» καὶ «τὴν ψυχὴν ἀριθμῶν (εἶναι) κινῶν» ἐκυτόν (Τοπ. Β' ε' 2, Ζ' α' 4, ε' γ' 4. — Περὶ ψυχ. Α' ν' 8. — Ἀναλυτ. ὁστέρ. Β' δ' 3).

Ὁ δὲ Φαλέας (ζῶν πρὸ τοῦ 345 π. X.) ἐπέσθευα· «θεῖν ἴσας εἶναι τὰς κτήσεις τῶν πολιτῶν· τούτο δὲ κατοικηζόμενος μὲν οὐχ ἄ-

» λατὸν ἴσας ποιεῖν, τὰς δ' ἤδη κατοικηζόμενος ἐργωδέστερον μὲν, ἔμωος δὲ τάχιον ἄν ἐμκαλεσθῆναι τῷ τὰς προίκας τοὺς μὲν πλουσίους διδόναι μὲν λαμβάνειν δὲ μή, τοὺς δὲ πένητας μὴ διδόναι μὲν λαμβάνειν δέ» καὶ «δοῦν τούτοις ἰσότητά δειν ὑπάρχειν τὰς πόλεσι, κτήσεως καὶ παιδείας» καὶ ὁ αὐτὸς Φαλέας «τὰ πολλὰ βούλεται κατασκευάζειν ἐξ ὧν (οἱ πολλοὶ) τὰ πρὸς αὐτοὺς πολιτεύονται κἀλλῶς» καὶ «φράσεται δ' ἐκ τῆς νομοθεσίας κατασκευάζων τὴν πόλιν μικράν, εἰ γ' οἱ τεχνῖται πάντες δημόσιοι ἔσονται, καὶ μὴ πλήρωμά τι παρέξινται τῆς πόλεως (Πολιτ. Β' δ' 1, 2, 6, 9, 13).

Καὶ ταῦτα μὲν κατὰ τὰ συγγράμματα τοῦ Ἀριστοτέλους.

Κατὰ δὲ τὸν ἐξηκοντάτη (384—322 π. X.) βίον αὐτοῦ (Clinton, Fests Hellenici), πολλὰ καὶ ποιήματα συμβάντα ἐδραματουρήθησαν ἐπὶ τοῦ Β-σπόρου.

Τὸ μὲν πολίτευμα τῆς σπουδαιότερας ἐπ' αὐτοῦ πόλεως, ἦτοι τοῦ Βυζαντίου, ἐπηρεαζοῦμαι τῇ κυριαρχίᾳ τῆς Σπάρτης ἢ τῶν Ἀθηναίων καὶ ἐν ὅσῳ μὲν συνεμάχεται τῇ Σπάρτῃ, ἦν ὀλιγαρχικὸν ὑφ' ἀρμοστήν λακεδαιμόνιον, ἐν ὅσῳ δὲ ἦν σύμμαχος τῶν Ἀθηναίων, ἐγένετο μὲν δημοκρατικόν, ἀτέλει δὲ κατ' ἔτος φόρον εἰς τὰς Ἀθήνας 16-51 ταλάντων, ἦτοι 96,000-306,000 δραχμῶν (Ξενοφ. Κύρ. Ἀναδ. Ζ' β' 5, 13. — Ἑλλ. Δ' η' 27. — J. Böckh. Staatsh. d. Athen. Β' σ. 633).

Εἰ δὲ καὶ τῷ 387 π. X. ἀνεγνωρίσθη αὐτόνομον, οὐδὲν ἦν ὄντος τὴν ἐπιτροπὴν τῆς Σπάρτης μέχρι τοῦ 378 π. X. ὅπότε ἀνεκηρύχθη ἀναρχιδὸν σύμμαχος τῶν Ἀθηναίων (Ξενοφ. Ἑλλ. Β' α' 31. — Διοδ. 16' 28, 30).

Τότε δὲ εἰκάζομεν (378—363 π. X.), ὅτι ἐστάθη πρὸς τοὺς Βυζαντίους καὶ ἡ ἐξῆς ἐπιστολή παρὰ τοῦ βασιλέως τῶν παρὰ τὸν Ἰστρον (Δούναδον) Σκυθῶν «Βασιλεὺς Σκυθῶν Ἀτοίας Βυζαντίων ν' δ' ἡ μ. Αἰθ' βλάπτεται προσόδους ἐμὰς, ἕνα μὴ ἐμοὶ ἴσσοι διέτερον ν' ὕμωρ πῖωτον (Κλημ. Στρωμ. Ε' σ. 239).

Ἀφ' ἧς ὡς μετέωρον ὁ Ἐπικρατώνδης μετὰ στόλου Θηβαϊκοῦ ἐπισκήψας προσεκήσατο τὸ Βυζαντίον τῷ 368 π. X. καὶ νικήσας Ἀλέγηται, τὸν στρατηγὸν Ἀθηναίων, κατακράτησε τοῦ Βυζαντίου μέχρι τοῦ θανάτου αὐτοῦ τῷ 362 π. X. (Διοδ. 16' 79).

κλιθέοντας οἱ Ἀθηναῖοι τὴν ἐπ' αὐτοῦ κυριαρχίαν ἐξηκολούθησαν, δὲ οἱ Χέρητες καὶ ἄλλων στρατηγῶν, πιέζοντες τὸ Βυζάντιον καὶ εἰς πικρὰς ταλαιπώνας 10 % ἐν Χρυσοπέλει (ταυτὸν Σκουτάρι) παρὰ τῶν πελοποννησίων τῶν ἐκ τοῦ Πόντου διὰ τοῦ Βασπόρου διαπλεόντων, καὶ ἄλλα 10 % (ἐν Ἱερῷ, ταυτὸν Ἱερὸς-Καλεσῆ) παρὰ τῶν εἰς τὸν Πόντον εἰσπλεόντων (Ξενοφ. Ἑλλ. Α' α' 22, Δ' η' 28.—*Schoem. Griech. Alterthum. Α' σ. 469*).

Ἡ κατάστασις αὕτη διήρκεσε μέχρι τοῦ 358 π. Χ. ἔτους, ἐπὶ τῆς ἐξερράγῃ δὲ κατὰ τῶν Ἀθηναίων συμμαχικῶς πόλεμος Βυζαντιῶν, Χίων, Ρόδων καὶ Κῶων ἐπὶ τριετίᾳ διαρκείας (Διοδ. 15' 7).

Βυζαντιῶν τῶν ἀποστατησάντων συμμαχῶν οἱ Ἀθηναῖοι πέμψαντες στρατηγούς τὸν Χέρητα, τὸν Τιμίθεον καὶ τὸν Ἰερικράτη, καὶ πολιούχους τὸ Βυζάντιον οὐδὲν κωλύθησαν, καὶ ἠναγκάσθησαν τῷ 355 π. Χ. ἕν ἀναγκασίῳσι τὴν ἀνένουμιν τῆς επικρατοῦς ταύτης πόλεως (Διοδ. 15' 21.—*Schoem. αὐτ. Β' σ. 106*).

Καίτοι δὲ τῷ 351 π. Χ. ὑπέκυψε τὸ Βυζάντιον εἰς τὴν τῆς Σπάρτης κυριαρχίαν, βλέπομεν αὐτὸ μετ' οὐ πολλῆς σύμμαχον αὐτῆς τῶν Ἀθηναίων (Δημοστ. Ροδ. ἐλευθ. 198).

Ἐν ταύτῃ Φίλιππος ὁ μακεδῶν προπαρασκευάζων τὴν τῆς Ἑλλάδος ὑπεδουλίαν καὶ τὴν τῶν Ἀθηναίων ταπεινώσιν ἠθέλησεν ἕνα παρεμποδίσει τὴν ἀποστολὴν τοῦ σίτου εἰς τὰς Ἀθήνας, αἵτινες προσηθίζοντο ἐκ Βυζαντίου 400,000 μεδύμων (περίπου 2,400,000 κοιλῶν ΚΠ.) κατ' ἔτος· διὸ καὶ ἐμερίμνησεν ἕνα προσκρήσει εἰς ἐαυτὸν σύμμαχον τὸ Βυζάντιον (Δημ. Λεπτο. 467.—Στέφ. 307, 254).

Ἀγρυπνῶνς φύλαξ ὁ Δημοσθένης ἔπεισε τοὺς Ἀθηναίους ἕνα πέμψωσι πρεσβείαν εἰς Βυζάντιον (τῷ 342 π. Χ.), καὶ ἀπέσπεσαν αὐτὸ τῆς μετὰ τοῦ Φιλίππου συμμαχίας. Εἰς ἀπάντησιν φαίνεται τῆς προτάσεως ταύτης ἔστειλαν καὶ οἱ Βυζαντινοὶ πρέσβην εἰς Ἀθήνας Λέοντα τὸν βυζαντινόν, υἱὸν τοῦ Λέοντος, μαθητὴν μὲν τοῦ Πλάτωνος, ἐγγυρὸν δὲ τοῦ Φιλίππου (*Strabo. Hist. de Græc. 17' σ. 310.—Λέοντος, ἐν Fragm. Hist. Gr. Β' σ. 328.—Σουίδ. λ. Λέων*).

Τούτῳ τῷ ἔτει (342 π. Χ.) προσήγατο καὶ ὁ Ἀριστοτέλης εἰς τὴν αὐλήν τοῦ Φιλίππου, παραμείνας ἐπὶ ἑκταετίαν (μέχρι τοῦ 335 π. Χ.) πρὸς διακινδυνώγησιν τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἀλεξάνδρου (*Clinium, ἐν γρ.*).

Ὁ Φίλιππος ἀπέπλευσεν ἐπὶ κεφαλῆς στόλου πρὸς τὸν δὲ τὴν τε Χερρόνησον καὶ τὴν Θάσον, ἃς ἐδοκίμησεν διὰ τὴν εἰρήνην οἱ Βυζαντινοὶ, ἐπολιόρησεν τὴν Σηλυμβρίαν τῷ 341 π. Χ. εἰς τὴν καὶ τὴν Πέριθον· εἰς επικουρίαν ταύτης ἔδραμον οἱ Βυζαντινοὶ πρὸς τὴν τῆς (Δημ. Φιλ. ἐπιστ. 150.—*Strabo. Hist. Græc. Α' σ. 310. Διοδ. 15' 74, 75*).

Τὸ μὲν ἀντεκδικούμενος, κυρίως δὲ ὕπαις διὰ τοῦ Βυζαντίου ἐκτελεῖται κύριος τοῦ Ἑλλησπόντου καὶ τῆς τῶν Ἑλλήνων σιτακομίας, ὁ Φίλιππος ἐπαγείρησε τῷ 340 π. Χ. τὴν πολιούχου τοῦ Βυζαντίου (Δημ. Στεφ. 254, 307).

Ἄλλ' ἐπειδὴ ἐστρατεῖο, φαίνεται, ἐκπύου ἱππικοῦ, ὕπαις καὶ διὰ ξηρᾶς περιθάλει τὸ Βυζάντιον, ἀπειθήσθη πρὸς τὸν κατὰ πόλεμον τῶν Βυζαντιῶν βασιλέα τῶν Σκυθῶν Ἀτοίαν, ἀλλ' ἐπιείκως ἀπερησάτο (*Just. Θ' 2*).

Ἄπ' ἐναντίας δὲ ἔσπευσαν μετὰ πλοίων εἰς βοήθειαν τοῦ Βυζαντίου οἱ σύμμαχοι Κῶσι, Χίαι καὶ Ρόδιοι. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι καταπαύσάντες ὑπὸ τοῦ Δημοσθένους ἐδοκίμησαν μὲν τὸ Βυζάντιον, πέμψαντες 40 πλοῖα, ἐναπιστεύθησαν ὅμως τὸν στόλον εἰς τὸν Χέρητα (Διοδ. 15' 76.—Δημ. Στεφ. 305-7).

Ὁ δὲ στρατηγὸς αὐτῶν, ἐνεκα τῆς παρελθούσης αὐτοῦ διαγωγῆς, μὴ γινόμενος δεκτὸς ἐντὸς τοῦ λιμένος τοῦ Βυζαντίου κατέφυγεν εἰς τὸν μεταξὺ Χρυσοπέλειος καὶ Καλυθίδος κείμενον λιμένα Βοδῆς (ταυτὸν Ὀσιούζ-λίμην), ἔνθα καὶ κατὰ τοῦ Φιλίππου ἐναυμάχησεν. Ἀπολέσας δὲ καὶ τὴν σύζυγον αὐτοῦ Βοιδίαν ἔστρεψεν ἐπὶ τοῦ ὁμοίου λιμένος πρὸς τὴν αὐτῆς μνημείον, αἵτινες καὶ τὸ ἥρωελεγεῖον διακώζεσται (Πλουτ. Φίλιπ. 17.—Διοδ. Ἀνακτ. Βασπ. 34, 36.—Πσυχ. Μετ. ἡσ. Fragm. 28, 29).

Πρὸς τοποθέτησιν δὲ τῶν πολιούχων αὐτοῦ μαχητῶν ὁ Φίλιππος—ἢ μάλλον ὁ παρ' αὐτῷ διασημὸς θεσπλὸς μαχητῆς Πολύβιος—ἤρξατο κατακόων τὰ περιχώρα, ἅπερ οἱ Βυζαντινοὶ ἀρχικῶν ἀπροσάστατα κλεισθέντες ἐντὸς τῶν τειχῶν τῆς Πόλεως κατακόων τὰ δένδρα, ἀνεγείρων λιθίην γέφυραν ἐπὶ τοῦ Κεραιῶν Κέλπου παρὰ τὸν Βαρθόνη ποταμὸν (ταυτὸν Κισγάτ-Χανά) καὶ κατακρήμνιζον τὸν ἐπὶ τοῦ λιμένος Βασπόρου ἢ Φινοσπίου (περὶ τὸ νῦν Βαγιάτ-Καπουσοῦ) μεγαλακρεπῆ γὰρ τοῦ Πλάτωνος (Φίλιπ. σ.

83.—*Front. Strateg.* Α' γ' 4.—Δ η μ. Στεφ. 254, 255.—Διογ. 18, 7.—Στεφ. Βυζ. λ. Βόσπορος).

Οἱ δὲ Βυζάντιοι δυστυχῶς ἠγάπων τὸν εἶνον, ὡς ῥητικῶς λέγει ὁ κωμικὸς Μένανδρος (παρ' Ἀλλ. Ποικ. Ἰστ. Γ' 18').

Πάντας μεθίσους τοὺς ἐμπόρους ποιεῖ τὸ Βυζάντιον.

Καὶ ἀλλοθῶς, ὅπως παρεκωλύθη τοὺς πολιτοκυριμένους ἵνα ἐγκαταλείπουντες τὰς ἐπάλλξεις τῶν τειχῶν διακκορπίζονται εἰς τὰ κρηλαίκα, ὁ στρατηγὸς αὐτῶν Λεωνίδης (ἢ Λέων, υἱὸς Λέοντος, ὃν εἶδόμεν καὶ ἄνωτέρω), διενεχθή ἵνα μετακκλήσῃ τὰ κρηλαίκα ἐπὶ τῶν τειχῶν καὶ οὕτως οἱ Βυζάντιοι παρεκκρινόμενοι ἀντιπαρετίττοντο νυκθημέρον κατὰ τῶν τοῦ Φιλίππου ἐπιθέσεων (Φυλάρχ. καὶ Δάμων. παρ' Ἀπολλ. Γ' β').

Ὀὐχ ἦν τὸν ἢ θέσις τῶν Βυζαντιῶν ἐπὶ ξυροῦ ἔκειτο ἀκριβῆ· διότι καὶ πολλοὶ τῶν συμμάχων αὐτῶν ἐξεκπηθήντες ὑπὸ τῶν κατακκορπίων τοῦ Φιλίππου, ὅτι δῆθεν αἱ πατρίδες αὐτῶν ἐκινδύνευον ἵνα πέσωσιν εἰς τὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ, ἐγκατέλιπον τὸ Βυζάντιον, καὶ ἐπανέκαμψαν οὐκ ἄνευ (Πλουτ. Στρατηγ. Δ' β' 21).

Ἐν τοιαύτῃ κρίσειμῃ στιγμή ἔβησαν ἕτερος στόλος 120 πλοίων ἐξ Ἀθηναίων ὑπὸ στρατηγῶν τῶν Φωκίων κατὰ τῆ 340 π. Χ. φέροντα μὲν μεθ' ἑαυτοῦ στρατόν, οἷον καὶ πολεμφοδία, συνοδευόμενον δὲ ὑπὸ τοῦ Κηρισσοφώντος καὶ Ὑπερείδου τοῦ ῥήτορος· ὁ τελευταῖος οὗτος τριήραρχος ἐκλεγείσ ἐπὶ τῆ ἐκστρατείας ταύτης ἐδοξάσθη καὶ μίαν τριήρη, Ἀνδρείου τοῦνομα (Δ η μ. Στεφ. 255.—Πλουτ. Φωκ. ια'.—Φωτ. Βιβλιοθ. ΣΞϛ').

Εἰς τὸν Φωκίωνα καὶ τοὺς στρατιώτας αὐτοῦ ἤνοιξεν ἀμέσως τὰς πύλας τῆς πόλεως ὁ πρῶτος ἀρχὼν τοῦ Βυζαντίου Κλέων (γράφει Λέων) (Πλουτ. Φωκ. ιθ'.—Πσυχ. 26).

Θάρρος δὲ ἀντιλήσαντες αἱ Βυζάντιοι ἐνωμαχίσθησαν τῆ 339 π. Χ. ἐν τῇ Θεσμηνερίᾳ (ταχὺν-Κισί-Μπασή τοῦ Νεοχωρίου), καὶ ἐνίκησαν τὸν ναύαρχον τοῦ Φιλίππου Δημήτριον (Διογ. 25).

Κατὰ δὲ ξηρὸν ὁ Φίλιππος ὤρυσεν ὑπονόμους παρὰ τὸ προμηνημοῦθεν Βοσπόρου, ἔπαρ εἶχε, φίνεται, ὡς ἀφειρήθη τῶν πολιτοκτητιῶν αὐτοῦ μαχνηματιῶν ἐπισηληθεῖς δὲ ζοφεροῦς καὶ βροχεροῦς νυκτὸς ἐποίησεν ἔρσθον κατὰ τῶν τειχῶν τοῦ Βυζαντίου. Ἀλλ' αἱ ὀλλοκαὶ τῶν κυρῶν τῆς Πόλεως δὴναιερν τὴν προσοχὴν τῶν πολιτο-

κοιμένων, καὶ ἡ σελήνη ἐκ τῶν νεφῶν ἀναλήμψασα ἐξανέρυσε τὰς ὑπονόμους, ἢ δὲ σύνεις τοῦ Φωκίωνα καὶ ὁ παριωπιμαρὸς τοῦ Λέοντος ἔπισαν τὸ Βυζάντιον ἀπὸ ἀφαικτου κατατροφῆς (Πσυχ. 26.—Στεφ. Βυζ. αὐτ.—Σουίβ. αὐτ.).

Καὶ ὁ μὲν Φίλιππος γυαγκάσθη ἵνα συνθηκολογήσας διαλύσῃ τὴν πολιορκίαν· οἱ δὲ Βυζάντιοι εὐγνωμονοῦντες ἀνήγειραν, ἐν τῷ φηθέντι Βοσπορέῳ, ἀγάλμα μὲν τῆ Θεῆ Ἐκάτη, ἀγάλμα δὲ τῷ δήμῳ τῶν Ἀθηναίων (Διοδ. ις' 77.—Πσυχ. αὐτ.—Δ η μ. Στεφ. 256).

Ἦν δὲ τότε (τῷ 339 π. Χ.) ἱερομνήμων, ἦτοι ἱερεὺς τοῦ Ποσειδῶνος καὶ ἐπώνυμος ἀρχὼν τῶν Βυζαντιῶν, ὁ Βοσπόριχος (Πλουτ. Συμπ. Π' η' 4.—Διογ. 6.—Δ η μ. Στεφ. 255).

Ἀλλ' ὅμως μένεα πνέων κατὰ τοῦ Λέοντος ὁ Φίλιππος ἔγραψε τοῖς Βυζαντιοῖς· «Εἰ τασκῆτα χρήματα παρεῖχον Λέοντι, ὅποσα με ἢ ἦτεῖτο, ἐκ πρώτης ἂν ἔλαβον τὸ Βυζάντιον.» Ἡ διαβολὴ δυστυχῶς ἐπέτυχε, καὶ ὁ Λέων φοδρηθεὶς τὴν ἀχαριστίαν τοῦ δήμου ἀπήγγεστο, καταλαπὼν «τὰ κατὰ Φίλιππον καὶ τὸ Βυζάντιον βιβλίοις ζ' (Σουίδα, ἐν λ. Λέων).»

Πρὸς τυρωρίαν δὲ καὶ τοῦ Ἀπείου, βασιλέως τῶν Σκυθῶν, μὴ πέμψοντας, ὡς προσέφημεν, ἱππικὸν κατὰ τῶν Βυζαντιῶν, ὁ Φίλιππος ἐξεστράτευσε κατ' αὐτοῦ, καὶ ἐνίκησεν αὐτὸν τῷ 338 π. Χ. ἤδη τὸ ἐννενηκοστὸν ἔτος τῆς ἡλικίας αὐτοῦ ἀγοντα (Just. Θ' 3.—Αουκ. ιαν. Μακροβ. ζ').

Ἀπεθανόντος δὲ Φιλίππου τοῦ Β', ὁ υἱὸς αὐτοῦ Ἀλέξανδρος ὤρμησε τῷ 335 π. Χ. κατὰ τῶν Τριβαλλῶν Ἀριχθεῖς δὲ οὐ μακρὰν τῷ Ἰστρου ποταμοῦ καὶ εὐρὴν ναῦς φορητηροῦς, αἵτινες ἐκ Βυζαντίου διὰ τοῦ Ἐξείνου ἤρχοντο, ἐνέπλησεν αὐτὰς ὀπλιτῶν καὶ τοξοτῶν, ἐπετέθη κατὰ τῶν Τριβαλλῶν καὶ τῶν Θρακῶν, καὶ διὰ τῶν αὐτῶν βυζαντινῶν πλοίων τὸν Ἰστρον διαβὰς τοὺς Ἰέτας κατετρέπωσε (Αφρ. ιαν. Ἀναθ. Α' γ' 3, 6.—δ' 3).

Ὀμοίως περιπετείας πρὸς τὴν σύμμαχον αὐτῆς πόλιν τὸ Βυζάντιον, ἔσχε καὶ ἡ Χάλκηδων. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ἐτέλει φόρον ἐτήσιον τοῖς Ἀθηναίοις ἐκ ταλάντων 6-18, ἦτοι δραχμῶν 36,000-108,000· ἀπελούθως δὲ (τῷ 351 π. Χ.) ὑπέκυψε τὸν ἀρχεῖνα εἰς τὴν κυριαρχίαν τῶν Ἀλεξάνδριων (Dobeleh. αὐτ. Β' σ. 694.—Δ η μ. Ροδ. ἀλεθ. 198).

Ἐν κρισίῳ δὲ τῆς εἰς τὴν Ἀσίαν ἐπιστρατείας τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου, οἱ Καλλικηδόνιοι διατήρουν πρεσβυτήν ἐν τῇ αὐτῇ τοῦ Δαρείου, τὸν Πρακκίδην. Μετὰ δὲ τὸν θάνατον τοῦ Δαρείου τῷ 330 π. Χ. εὐρίων ὁ Ἀλέξανδρος τοὺς παρὰ Πέρσας πρέσβεις ἑλληνίδων πόλεων τὸν μὲν τῆς Καλλικηδόνας ἀπέλυσε, τοὺς δὲ τῶν Ἀθηναίων καὶ τῆς Σπάρτης ἐφυλάκισεν (Ἀρριαν. αὐτ. 1' κδ' 4, 5).

Ἐπὶ τέλους ἡ Καλλικηδών, ἥτις ἀνέκαθεν διατίθει οὖσα μετὰ τοῦ Βυζαντίου πολιεμία τῶν Βιθυνῶν, ὑπέστη μὲν τῷ 328 π. Χ., 23 ἔτη πρὸ τοῦ θανάτου τοῦ Ἀριστοτέλους, καὶ τὴν πολιωρκίαν Ζηκοῦτου, τοῦ βασιλέως τῆς Βιθυνίας, ἀλλὰ διετώθη ὡς ἐκ θαύματος (Διοσκ. ΙΒ' 82.—Μέμν. παρὰ Φωτ. Βιβλ. ΣΚΔ').

Μετὰ τὴν μακρὰν δὲ πόνην ἱστορικὴν παρέκβασιν, ἐπανέλθωμεν εἰς τὴν τοῦ Ἀριστοτέλους συγγραμμάτι.

Γ) Ἐμπορικῶς.

Μέγας ἦν (πρὸ τοῦ 345 π. Χ.) ὁ τῶν ἀλιείων ἀριθμὸς ἐν Βυζαντίῳ (Ἀριστοτέλους Πολιτ. Δ' δ' 1).

Γίνονται δὲ (πρὸ τοῦ 326 π. Χ.) ἔρποναι αἱ ἀλιεῖαι ἐν τῷ Βοσπόρῳ τὸ θέρος, κατὰ τὴν ἀνατολὴν τῶν ἀστέρων καὶ μάλιστα τοῦ κυνός, ὅποτε ἀνακρέπεται ἡ θάλασσα, καὶ ἡ ἕλὸς τοῦ πυθμένος ἀνέρχεται ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας μετὰ τῶν ἰχθύων. Καὶ τοὺς μὲν ἄλλους ἰχθύς ἀλιεῖται ἐπὶ τὸ Βυζάντιον ἐκπλέοντας ἐκ τοῦ Πόντου, οἱ δὲ τριγυλαὶ καὶ οἱ κολλίαι ἐμπύπτουσιν εἰς τὴν θάλασσαν τῶν τοῦ Βοσπόρου ἀλιείων εἰσπλέοντας εἰς τὸν Πόντον· ἐνίοτε ὅμως οἱ κολλίαι ὡς καὶ οἱ σκόμβροι ἀλιεῖσθαι περὶ τὸ Βυζάντιον ἐκπλέοντες ἐκ τοῦ Πόντου, νοτίου ἀνέμου πνέοντος (Ἱστορ. Ζῳ. Η' ε' 4, 6).

Οὐ μόνον δὲ σίτου ἐμπόρους εἶχε τὸ Βυζάντιον (πρὸ τοῦ 357 π. Χ.), ἀλλὰ καὶ πωλητὰς διαφόρων εἰδῶν, καὶ ἀρμαγκμοιδοῦς, καὶ θαυματοποιούς (praestigiator), καὶ μάγους (vatis), καὶ φαρμακοπόλους (pharmacopola circumforaneus) (Οἰκονομ. Β' β' 3).

Ἐμποροὶ δὲ πηλίνων ἀγγείων τῶν νήσιον Λέσδου, Χίου καὶ Θάσου μετέδουον (πρὸ τοῦ 380 π. Χ.) εἰς τὸν Πόντον, διαρχόμενοι τὸν Βόσπορον (Θουμ. Ἀκ. ρε').

Καὶ ἐξαγωγή μεταλλῶν ἐγένετο (κατὰ τὸν Ε' αἰῶνα π. Χ.) ἐκ τῶν περὶ τὸν Βόσπορον χωρῶν διότι ὁ ἐν Σικυῶνι τῆς Ἀχαΐας ἀνδρὶς ἐν τῷ ἀρχαίῳ ναφ τοῦ Ἀπόλλωνος ἦν κατασκευασμένος ἐκ τοῦ κολυμβητοῦ χαλκοῦ τῆς Διημονήσου (τῆς νῦν Καλλικῆς), ὡς καὶ ἐν Φαναῶ τῆς Ἀρκαδίας οἱ καλούμενοι ὄρειχαλκοὶ, ἐφ' ὧν ἡ ἐπιγραφή (Θουμ. Ἀκ. νη') α' Πρακκίδης Ἀμριτροῦνος Ἰλιον ἑλών ἀνέθηκε.

Σ. ΑΡΙΣΤΑΡΧΗΣ.

ΙΒ'.

Ο ΘΡΟΝΟΣ ΤΗΣ ΑΝΤΙΟΧΕΙΑΣ.

Ἐπειδὴ τὰ μέγιστα διαφέρει ἡ γνώσις τῶν κατὰ τὸν ἀποστολικὸν θρόνον τῆς Ἀντιοχείας καὶ ἰδίᾳ τῆς σημερινῆς καταστάσεως τῶν ὑπ' αὐτὸν χριστιανῶν, ὑπὸ τὴν ὀλικὴν καὶ διανοητικὴν ἐποψίν, ἀναγκασίαν καὶ εὐκταρὸν ἐκρίναμεν τὴν δημοσίευσιν τῶν καταστατικῶν εἰδησεων, ὅσας ἠδυνήθημεν νὰ συλλέξωμεν περὶ τοῦ θέματος τούτου.

Τάχως, ἀρυσθείσας ἐκ ξένων πηγῶν καὶ ἰδίᾳ ἐκ τῶν καταστατικῶν πληροφοριῶν, αἴτινας, θρειαύμεναι, ὡς ἔστιν εἰκόσαι, εἰς τὸν ἐδῆμον καλλόμενον τοῦ βίωσσε γερουσιακοῦ Μανουῆλ, ἐδημοσιεύθησαν πρὸ τίνος ἐν τῷ ἡμεπιστήμῳ ὄργάνῳ τῆς βίωσινης συνέδου, ἐκτίθημεν ἐν συντομίᾳ ὡδε:

Ὁ θρόνος τοῦ πατριαρχείου τῆς Ἀντιοχείας, οὗ πρῶτος ἐπίσκοπος ἐγένετο ἐπὶ βασιλείᾳ τοῦ κορυφαίου τῶν ἀποστόλων Πέτρος ἐν τῇ πόλει Ἀντιοχείας, περὶ τὰ μέσα τοῦ XVI αἰῶνος καὶ κυρίως, ὡς ἐστὶν ἡμῶν εἰκόσι, ἐπὶ τῆς πατριαρχίας Μιχαήλ τοῦ Β' (*) ἐπαύσαντων πράγματι ὁ θρόνος Ἀντιοχείας, ἐπειδὴ ἡ ἐρήμωσις τῆς πόλεως ταύτης ἀφ' ἑνὸς, καὶ ἡ ἀνάγκη ἀφ' ἑτέρου τοῦ εὐρίσκεισθαι ἐγγὺς τοῦ κέντρου τῶν διοικητικῶν ἀρχῶν πρὸς ὑπεράσπισιν τῶν δικαίων τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν χριστιανῶν, ἠνάγκασεν τοὺς πατριάρχας τοῦ ὁρόνου τούτου ὅπως ἐγκαταλείπωσι τὴν πόλιν ταύτην καὶ ἐκλιξῶσιν ὡς ἔδραν αὐτῶν τὴν Δαμασκὸν (Σάμην). Καὶ ὁ ἥρωας μὲν νῦν ὅπως τὸ πατριαρχεῖον Ἀντιοχείας καλεῖται πατριαρχεῖον Δαμασκῶν, ἀλλὰ τὸ πρῶτον μεγαλεῖον καὶ ἡ δόξα τῆς πόλεως Ἀντιοχείας, ἔνωσι οἱ ἀσπασί τῆς χριστιανικῆς διδασκαλίας τὸ πρῶτον ἐκλήθησαν χριστιανοί, εἶχε καὶ ἔχει τοιοῦτον ἰσχυρὸν γόητρον πρὸς τῶν ἐμμάτων τῶν ἐν Ἀνατολῇ χριστιανῶν, ὥστε ἀείποτε μετ' εὐλαθείας ἐξηκολούθησαν ἀποκαλοῦντες τὸ πατριαρχεῖον τοῦτο, πατριαρχεῖον τῆς Θεουπόλεως Ἀντιοχείας, ἀπαρχαλλῆτως ὡς καὶ πολλαὶ ἐπαρχίαι τοῦ ὁρόνου τούτου ἐξακολουθοῦσι φέρουσαι ἐτι δυνάμει τῶν ἐνδόξων ἐν τῇ ἀρχαίᾳ τῆτι πόλει, αἵτινες πρὸ πολλοῦ ἐξέλιπον ἐκ τοῦ προσώπου τῆς γῆς.

Τὸν τίτλον Ἀντιοχείας φέρουσι, ἄνευ βεβαίως νομιμότητος, καὶ τὰ πατριαρχεῖα τῶν Ῥωμαϊκοκαθολικῶν (ὀυνιτῶν) καὶ τῶν Μαρωνιτῶν, ἐξ ὧν τὸ μὲν πρῶτον ἔχει τὴν ἑαυτοῦ ἔδραν ἐν Δαμασκῶ, τὸ δὲ δεύτερον ἐν Λιβάνῳ.

Ὁ ὀρθόδοξος πατριάρχης Ἀντιοχείας φέρει τὸν τίτλον ὑπατριάρχου τῆς μεγάλης Θεουπόλεως Ἀντιοχείας, Συρίας, Ἀραβίας, Κιλικίας, Ἰβηρίας, Μεσοποταμίας καὶ πάσης Ἀνατολῆς.

Πικρὰ ὄντως εἶναι αἱ ἀνμνήσεις τοῦ πατριαρχείου Ἀντιοχείας, διότι ἐκ τῶν 200 αὐτοῦ ἐπαρχιῶν, ἅς εἶχεν ἄλλοτε ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν αὐτοῦ, ὑπελείφθησαν νῦν μόνον δεκατέσσαρες, αἵτινες δὲν ἔχουσι τὰς ἐν ὀρισμένην, οἱ δὲ προϊστάμενοι τούτων ἀπευρισκόμενοι, εἴτε ὁμοῦ, εἴτε μετὰ τοῦ πατριάρχου, προτιμῶνται ἀνεκλόγητος τῆς ἀδελφότητος αὐτῶν.

(*) Πιστ. καὶ συγγρ. αἱ ἐλάσσονες ἐκκλ. φιλόλογ. κλπ. Κωνσταντῶν Α' τοῦ ἀπὸ Συναίου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως. Κατὰ πατριαρχ. Ἀντιοχείας.

Αἱ ἐπαρχίαι αὐταὶ εἰσι: Ἡ τῆς Ἀντιοχείας — ἡ τῆς Λαοδικείας — ἡ τῆς Ἐμῆσης (Χαμουσῆς) — ἡ τῆς Ἐπιφανείας (Νάμας) — ἡ τῆς Ἀρκαδίας (Ἀκκόρ) — ἡ τῆς Τριπόλεως — ἡ τῆς Βηρουτοῦ — ἡ τῆς Τόρου καὶ Σιδωνοῦ — ἡ τῆς Σελευκείας (Ζάχλη) — ἡ τῆς Ἰλιουπόλεως (Μπαλυμπέκ) — ἡ τῆς Δαμασκῶ — ἡ τῶν Ἀδάνων — ἡ τῆς Ἀμίδης (Διαρβεσίρης) — ἡ τῆς Θεοδοσιουπόλεως (Ἐρζερούμ).

Πολλαὶ ἐπαρχίαι ἐκ τῶν ἀποτελουσῶν τὸ πάλαι ἰδίως μητροπόλεις ἢ ἐπισκοπῆς εἰσι νῦν συγκατανευμέναι, ὑπαγόμεναι ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν ἐνὸς μητροπολίτου. Ἐκ τῶν 14 ἐπαρχιῶν ἡ τῆς Ἀντιοχείας, ποιμενομένη ὑπὸ τοῦ μητροπολίτου Λαοδικείας, καὶ ἡ τῆς Δαμασκῶ, ἀποτελοῦσιν ἐπισκοπὴν τοῦ ἰδίου πατριάρχου, ἡ τῆς Ἰλιουπόλεως καὶ ἡ τῆς Σελευκείας ποιμενοῦνται ὑφ' ἐνὸς μητροπολίτου, ἔχοντος τὴν ἑαυτοῦ μητρόπολιν ἐν Ζάχλῃ ἐπὶ τοῦ Λιβάνου.

Ἐὰ ἔρια τῆς δικαιοδοσίας τοῦ πατριαρχείου Ἀντιοχείας ἐπαυτείνονται νῦν ἐπὶ τασσῶν βιλαετιῶν ἤτοι: τοῦ βιλαετιοῦ Ἐρζερούμης, Χαλεπίου, Ἀδάνων καὶ Δαμασκῶ, ἐν τῇ τελευταίᾳ τούτην μάλιστα ὁ χριστιανικὸς πληθυσμὸς εἶναι πολλῶ ὑπέρτερος ὅλων τῶν ἄλλων βιλαετιῶν. Ἡ ἐπαρχία Βερρῆς (Χαλέπη) ὑπήχθη ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει πατριαρχείου περὶ τὰ μέσα τοῦ παρελθόντος αἰῶνος, ἔνεκα ταραχῶν προκληθεῖσάν αὐτῇ ὑπὸ τῶν παπιστῶν ἐπὶ τῆς πατριαρχίας τοῦ Βοζάντιου τὴν παρῆκα Σιλβέστρου, τῷ 1728, ὅτε οἱ πλείστοι τῶν ἐν Χαλεπίῳ ἀναγκασθῶν ἐκηρύχθησαν παπισταί, ἀποσκοπέντες τῆς μητρὸς αὐτῶν Ἀνατολικῆς Ὀρθόδοξου Ἐκκλησίας (*).

Ἐν τῇ περιφερείᾳ τοῦ νῦν βιλαετιοῦ τῆς Δαμασκῶ ὁμοῦ καὶ τοῦ Λιβάνου εὐρίσκονται αἱ ἀκόλουθοι ὀρθόδοξοι ἐπαρχίαι:

(*) Μετὰ τὴν ὀλίαν τοῦ πατριάρχου Σιλβέστρου, 1760, μὴ συμφωνήσαντες οἱ ἀρχιερεῖς τοῦ Ἀντιοχικοῦ ὁρόνου περὶ ἐκλογῆς νέου πατριάρχου ἕως ἐξ αὐτῶν, ὡς διατεθέντες τὰς γνώμας, ἔγραψαν πρὸς τὴν Μεγάλην Ἐκκλησίαν ἤτις τὴν τῆς μητροπόλεως Χαλεπίου διοίκησιν ἀναλαβοῦσα, παρεχόμενος αὐτῇ τοῦ Ἀντιοχείας, ὡς μὴ δυναμένη διὰ τὰς καταδρομὰς τῶν παπιστῶν, εὐνομεῖσθαι ταύτην, προσέδωκεν Ἀντιοχείας τὴν πρὸ δεκατριῶν χρόνων παρ αὐτῆς χωροτονηθέντα καὶ σκελῆνα μητροπολίτην Βοζάντιον τὴν παρῆκα Φιλίμονα. Ἴδε Πιστ. καὶ συγγρ. αἱ ἐλάσσονες ἐκκλ. φιλόλογ. κλπ. Κωνσταντῶν Α' τοῦ ἀπὸ Συναίου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως. Κατὰ πατριαρχ. Ἀντιοχείας.

1) Ακαδικαίαις — 2) Ἐμέσης (Χαμουσής) — 3) Ἐπιφανείαις (Χάρμας) — 4) Ἀρκαδικαίαις (Ἀκκάς) — 5) Τριπέλαιος — 6) Βηρυτουῦ — 7) Ἐβρου καὶ Σιδωνος — 8) Σελευκείαις (Ζουγγλέ) — 9) Ἡλιουπόλειος — 10) Δαμασκουῦ.

Παρά δὲ τῆς περιήρχη ἐν Δαμασκῷ διακρίνουσι τρεῖς μητροπολίται ἡρατιῖβιαι, ὁ μητροπολίτης Παλμύρας, ἐν ἧ εὐδὲν διεσώθη ἕγχος ὁρθοδόξων, ὁ μητροπολίτης Βόστρας (Χαυρανίου, τῆς πέραν τοῦ Ἰορδάνου Αὐνιτικῆς χώρας) ἐνθα διακρίζονται εἰσέτι χωρὶς τινὲς πτωχὰ χριστιανικὰ κατατροχόμενα καὶ ταῦτα ὑπὸ τῶν ἱεραποστόλων, καὶ ὁ Ἡρηνοπούλειος, ὁ καὶ ἐπίτροπος τοῦ πατριαρχεῖου.

Ἐξ ὧλων τῶν ἀπεριθιμηθειῶν ἐπαρχιῶν τοῦ πατριαρχεῖου τῆς Ἀντιοχείας αἱ πλείους περιλαμβάνουσι ὁρθοδόξους χριστιανούς καὶ αἱ μᾶλλον ὀλιγῶς εὐημεροῦσαι Ομοιωμέναι αἱ ἐπαρχίαι τῆς Βηρυτουῦ, Τριπέλαιος καὶ Δαμασκουῦ· αἱ λοιπαί, καθ' ὅσον θυνάμειθα, ἐκ κρινομένη ἐν τῶν κἀτωθεν καταστατικῶν πινάκων, εὐρίσκονται ἐν καταστάσει οὐχί τοσοῦτον εὐχέρειαν.

Ἡ ἐπαρχία Ἐβρου καὶ Σιδωνος περιλαμβάνει, ἐν 32 πόλεσι καὶ χωρίοις, 11,000 χριστιανῶν κατοίκων, 33 ἐκκλησίας, ἐξ ὧν αἱ πλείους στεροῦνται καὶ τῶν ἀναγκαίων αὐτῶν ἐκκλησιαστικῶν ἀμφοῖν, καὶ 3 μόνον σχολαί. Ἐνταῦθα τὰ τέκνα τῶν Χριστιανῶν κατοίκων ἕνεκα τῆς ἀνεπαρκείας τῶν σχολῶν εἰσὶν ἠναγκασμένα νὰ φοιτῶσιν εἰς τὰς σχολὰς τῶν προτεσταντικῶν μισσησίων αἰρέσεων.

Αἱ ἐπαρχίαι Σελευκείας καὶ Ἡλιουπόλειος, ἐν 28 πόλεσι καὶ χωρίοις, περιλαμβάνουσιν 11,991 ὁρθοδ. κατοίκων, 33 ἐκκλησίας, ἐξ ὧν τρεῖς εἰσὶν αἱ μᾶλλον εὖτε λέγουσιν, ἧτοι ἡ ἐν Ζάγγη, ἡ ἐν Σαϊδονίῃ καὶ ἡ ἐν Παλμυρέν, τῶν λοιπῶν οὐσῶν πτωχοτάτων, καὶ 7 σχολαί· καὶ ἐνταῦθα αἱ Οὐνίται καὶ αἱ διαμκρυόμενοι θριαμβεύουσιν ἰσχυρότερον ἐξοκλουθητικῶς σχολαίς πρὸς προσηλυτισμὸν τῶν τέκνων τῆς Ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας.

Ἡ ἐπαρχία τῆς Τριπέλαιος, ἐν 47 πόλεσι καὶ χωρίοις, περιλαμβάνει 14,826 ὁρθ. κατοίκων, 52 ἐκκλησίας, ἐξ ὧν ἡ ἀριστογώτερον ἐστὶν ἡ τοῦ χωρίου Τριπέλαιος, τῶν λοιπῶν οὐσῶν πτωχοτάτων καὶ 27 σχολαί, ἐνθα διακρίνονται 1542 μαθηταί, ἐξ ὧν 120 κερῆται.

Ἡ ἐπαρχία Ἀρκαδίας διηρημένη οὕτω εἰς τρεῖς διαμερίσματα, ἔχει:

Ἐν τῇ τῆς Ἀκκάς	15,580, ὧν	7,745 γυν. καὶ	20 ἐκκλησίας
» Χουρνῶ	16,860, ὧν	8,505 γυν. καὶ	19 »
» Σαφίτ	7,915, ὧν	4,015 γυν. καὶ	14 »

ἧτοι τὸ ὅλον κατοίκους 40,305, ὧν 20,265 γυν. καὶ 53 ἐκκλησίας.

Ἡ ἐπαρχία αὕτη τυγχάνει ἡ πτωχοτέρα πασῶν καὶ οἱ κάτοικοι αὐτῆς ὑφίστανται πόλλας ταλαιπωρίας, καθ' ὅλην δὲ τὴν ἐπαρχίαν ταύτην οὐδὲ ἐν ἀπανταίῃ σχολαίον ὁρθοδόξων, τὰ δὲ τέκνα τῶν χριστιανῶν συνηθίζουσιν εἰς τὰ τῶν ἱεραποστόλων.

Ἡ ἐπαρχία Ακαδικαίαις καὶ Ἀντιοχείας, ἐν 44 πόλεσι καὶ χωρίοις, περιλαμβάνει 14,604 ὁρθοδ. κατοίκων, 25 ἐκκλησίας καὶ 9 σχολαί· καὶ ἐνταῦθα οἱ χριστιανοὶ κάτοικοι ἐκτὸς τῶν τῆς Ακαδικαίαις, Ἀντιοχείας καὶ Σευδικῆ μεγάλης ὑφίστανται στερήσεις, δι' ὅ καὶ οἱ ἱεραπόστολοι μεγάλης ποιοῦνται προσόδους αὐτοῖσι.

Ἡ ἐπαρχία Ἐμέσης (Χάρμας), ἐν 7 πόλεσι καὶ χωρίοις, περιλαμβάνει 9,060 ὁρθοδ. κατοίκων, 7 ἐκκλησίας καὶ 2 μόνον σχολαί.

Ἡ ἐπαρχία Ἐπιφανείας (Χάρμας), ἐν 15 πόλεσι καὶ χωρίοις, περιλαμβάνει 15,080 ὁρθοδ. κατοίκων, 16 ἐκκλησίας καὶ 3 σχολαί· καὶ ἐνταῦθα τὰ σχολαί ὡς ἡ αἱ ἐκκλησίαι εἰσι πτωχόταται, οἱ δὲ ἱεραπόστολοι, ὡς καὶ ἄλλαχοῦ, ἐξοκλουθεῖσι τὸ προσηλυτιστικὸν αὐτῶν ἐπαγγέλιμα μετὰ μεγίστης ζήσεως.

Ἡ ἐπαρχία τῆς Βηρυτουῦ καὶ Διδάου, ἐν 113 πόλεσι καὶ χωρίοις, περιλαμβάνει 43,974 ὁρθοδ. κατοίκων, 86 ἐκκλησίας καὶ 22 σχολαί· καὶ ἐνταῦθα αἱ πλείους τῶν ἐκκλησιῶν εἰσι πτωχὰ, οἱ δὲ καθολικοὶ καὶ διαμκρυόμενοι ἱεραπόστολοι ἀναμιλλῶνται ἐκάτεροι τίς αὐτῶν νὰ προσηλυτίσῃ ἕσθ' τὸ δυνατόν πλείονας.

Αἱ ἐπαρχίαι Δαμασκουῦ καὶ Χαυρανίου, ἐν 19 πόλεσι καὶ χωρίοις, περιλαμβάνουσι 13,000 ὁρθοδ. κατοίκων, 21 ἐκκλησίας καὶ 3 σχολαί. Ἐκτὸς τῶν τῆς Δαμασκουῦ, πάντων σχολῶν τῶν χωρίων αἱ ἐκκλησίαι εἰσι πτωχόταται καὶ οὐδὲν ὑπάρχει σχολαίον ἐν αὐταῖς, αἱ δὲ διαμκρυόμενοι ὡς καὶ οἱ καθολικοὶ ἐλευθέρως καὶ μετὰ πλείστης ἀνεργητικότητος ἐπιθίδονται εἰς τὸ ἐκυτῶν ἔργον.

Δυνάμειθα ἀρα μετὰ θετικότητος ὑπολογίται τοῦς ὁρθοδόξους χριστιανούς τῶν μὲν 9 ἀνωθι ἐπαρχιῶν εἰς 173,459, ὧλων δὲ τῶν

ἐπαρχιῶν εἰς 200,000 περίπου, τὰς ἐκκλησιαστικὰς περίπου εἰς 321 καὶ τὰ σχολεῖα εἰς 75.

Ἐκτὸς τῶν ἐκκλησιῶν τῆς περιοχῆς τοῦ πατριαρχείου Ἀντιοχείας ὑπάρχουσι προσέτι 17 ὁρθόδοξοι μοναῖ, ἐξ ὧν αἱ μὲν 6 εἰσι σταυροπηγικαὶ ὑποκειμέναι τῇ πατριαρχίᾳ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, αἱ δὲ 11 ἀνήκουσι ταῖς ἐπαρχικαῖς Βηρυττοῦ καὶ Τριπόλεως. Ἐκ τῶν 17 τούτων μονῶν αἱ 13 εὐρίσκονται ἐπὶ τοῦ ὄρους Λιθάνου.

Ἐκ τῶν 75 σχολῶν ἄξιαι μναῖαι εἰσὶν αἱ σχολαὶ τῆς Δαμασκού, τῆς Βηρυττοῦ, τῆς Τριπόλεως καὶ τῆς Αλεξουδαίας. Ἱερωνικὴν σχολὴν οὐδαμῶν ἀκοντῆ τις καθ' ὅλην τὴν περιοχὴν τοῦ ὄρους ἐκτὸς τῆς πρὸ τινος ἰδρυθείσης τοιοῦτης ἐν τῇ μητροπόλει τῆς Βηρυττοῦ, θαλάσσιαις τοῦ μητροπολίτου Γαβριήλ, περιλαμβανούσης καὶ τῆς ἐν συνόλῳ ἐξ μαθητῶν.

Αἱ σχολαὶ διατηροῦνται ἐν ὅλαις ταῖς ἐπαρχικαῖς θαλάσσιαις τῶν ὁρθοδόξων ἐν αὐταῖς κατοίκων.

Παρθεναγωγεῖα καθ' ὅλην τὴν περιοχὴν τοῦ ὄρους δὲν ὑπάρχουσι ἐκτὸς τοῦ πρὸ τινος ἰδρυθέντος ἐν Βηρυττῷ μικροῦ τοιοῦτου, εἰς 8 φοιτῶσι περὶ τὰ 76 κορσῖα, ἐξ ὧν 36 τυγχάνουσιν ὑπότροφον ἐν αὐτῷ.

Καὶ οὕτω μὲν ἔχει σήμερον ἡ κατάστασις τοῦ πάλαι ἐπιφανοῦς καὶ περιδόξου ἀποστολικοῦ ὄρους τῆς Ἀντιοχείας, κατάστασις ὄντως ὀλιγοπληθὴς καὶ διασπασμένη συντόνου καὶ σπουδαίας μερίμνης καὶ φροντίδος. Πύτυγος τοῦ ὄρους τούτου τὰς τύχας διευθύνει ἡθὴ δεξιὸς οἰκονομῆτρος καὶ ἐν ἱεραρχικῇ διαπρεπείᾳ, βέβαιῃ καὶ ζηλωτῇ τῆς δόξης τῆς Ἐκκλησίας, καὶ δικαιούμεθα ν' ἀπεκδεχώμεθα ἐκ τῆς φιλοτιμίας αὐτοῦ τὴν ἀνάρθωσιν τοῦ πάλαι μεγαλείου καὶ τοῦ ἀρχαίου κλέους τῆς τῶν Ἀντιοχείων γερῆς Ἐκκλησίας.

ΓΕΩΡΓ. Π. ΒΟΥΛΑΒΡΗΣ.

III.

ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΩΝ ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΙΚΩΝ ΤΥΠΩΝ

ΕΝ Τῇ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚῃ ΓΛΩΣΣῃ.

Νακοὶ μὴ ἠσυχάζοντες ἐν τῷ τόπῳ καὶ περιπλανώμενοι μεταξὺ τῶν ζώντων δυσμάχοντα φωνάζοντα, καὶ μόνοι το ὄνομα τοῦτο ἐμπνέει τρέμον, αἱ δὲ ταρεῖσαι πρὸ πολλοῦ ἀπαρέμφατοι τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς περιφερόμενοι ἐν ταῖς διακριτικαῖς καὶ θεμελιωτικαῖς τῶν νεωτέρων πῶς πρέπει νὰ ἀποκληθῶσιν, ἐπειδὴ οὐχὶ ἐλιγώτερον παρέχουσι τρέμον ἢ ἐκεῖνοι οἱ ὄχροι ταρεῖσαι; Ἐγὼ φοβούμενος ὑπερβάλλοντως ταῦτα τὰ γραμματικὰ φωνάζοντα οὐδὲνως προτίθεμαι ἀναθεῖναι νὰ διαλέξω περὶ αὐτῶν, προτιμῶ δὲ ἕσον ἀσχηματῶν καὶ ἂν ὑπάρχουσιν αἱ δυνάμεις μου, νὰ ὑπερασπίσω τὰς πραγματικὰς ζώσας ἀπαρεμφάτους, περὶ ὧν ἄλλοι διεσχυρίζονται εἶναι δὲν ὑπάρχουσιν. Ἐβχόμαι δὲ μόνον αὐταὶ νὰ μὴ δυσχεραστῆσι, εἰς ἑλληνικῆς οὐσαὶ τὸ γένος, ἔχουσι συνήγορον ἐμὲ, ἔξον καὶ μέλις μετῴντα τὰ ἑλληνικά.

Ἐγὼ δὲ λοιπὸν ἀπαρέμφατους ὡς τὴν ἀγράφειν ἐν τῇ συνθησαστῇ συντάξει ἀθέλω γράφειν ἢ ἐν τῇ ἀέλω γράφειν. Γνωστὸν δὲ, εἰ ὁ μακαρίτης Κοραῆς προσέθεται, ὡς πολλοὶ πρὸ αὐτοῦ, πάντοτε ἔν-ν εἰς τοὺς τοιοῦτους τύπους, γράφων π. χ. ἀθέλω γράφειν ἀντὶ τοῦ ἀθέλω γράφειν, πεισισμένος, ὡς ἄλλοι πολλοὶ, εἶναι δὲ τῆς τῆς μικροτάτης προσθήκης ἀνορθοῦται ἢ ἀρχαίᾳ τοῦ μέλλοντος ἀπαρέμφατος. Ἡπατήθη ὅμως ἐνταῦθα προφανῶς ὁ ἀειδύμος ἀνὴρ, ὡς ἀπατάται συχνάκις ἐπὶ πρῶται περὶ ἱστορικῶν ζητημάτων τῆς γλώσσης, δίδει πρῶτον μὲν ἐν ὅλῃ τῇ ἑλληνικῇ γραμματικολογίᾳ οὐδ' ἀπαξ εὐρίσκει τις τὸ βῆμα θέλω συντασσόμενον μετὰ τῆς ἀπα-

ρεμφάτου του μέλλοντος, αλλά μόνον μετά της του άριστου ή του ένεστώτος, έπειτα δ' ούδόλως έξηγουνται κατά τούτον τον τρόπον τὰ θέλω λάβει, έλθει, είπει κ.τ.β. ούτε τὰ θέλω σταλή, λυπηθή, σταλή κ.τ.β., εν οίς βεβαίως άπαρέμφατοι του μέλλοντος δέν ένοσηροχοοσιν. Ο Κοραής προσθέτει τὸ-ν και εις τούς τοιούτους τύπους άναγνωρίζων αυτούς ως άριστους. Τίς δύναται όμως να άποδειχθῆ, ότι π. γ. τὸ μὲν ἀγαπήσει εν τῷ «θέλω ἀγαπήσει» εἶνε μελλοντικόν, τὸ δὲ ἀγαπήθῃ εν τῷ «θέλω ἀγαπήθῃ» άριστικόν; — Εὐτυχῶς οἱ σημερινοὶ δέν ακολουθοῦσι πλέον τὸ παράδειγμα του Κοραή, ὥστε λίαν άτόπως φέρονται πάλιν οἱ μετά τού-ν τύποι ως παραδείγματα εν τῇ ὑπό Δημ. Τζολακίδου κατά τὸ 1884 άρμενιστῆ ένδοθείσῃ γραμματικῇ τῆς νεοελληνικῆς.

Εν τούτοις εἶνε βέβαιον, ότι εν ταῖς μεσαιωνικαῖς μνημείοις τῆς καθωμιλημένης και μάλιστα και εν ταῖς ἤμιστοις μακροნიζουσι τούτοις άπαντίων οἱ μετά τού ν τύποι, και οἱ εις-εν και οἱ εις-ην, ὥστε περι του δημόδους χαρακτηῆρος του ν οὐδεμία μένει άμφισβόλις συμμειτροῦσαι δὲ και τινες των σημερινῶν διαλέκτων. Παρὰ Πτωχοπροδρόμῳ εὐρίσκονται άποκλειστικῶς μόνον οἱ μετά τού ν τύποι (*), εν δὲ τῇ μεταγενεστέρῳ οὐδόλως μακροნიζουσι Ἄλφραδῆτιρ τῆς Ἁγάπης (γράφει μὲν εν Ῥόδῳ κατά τὴν εποχὴν των Ἰωαννιῶν ἱποπῶν, εκδόθεντι δὲ ὑπὸ του γνωστοῦ W. Wagner κατά τὸ 1879) εσημείωσα 32 παραδείγματα, ἐξ ὧν 11 ἔχουσι εἶτι τὸ ν, τὰ δὲ του 16ου αἰῶνος κυπριακά ερωτικὰ ἄσματα παρὰ Legrand, Bibliothéque grecque vulgaire II, άπερ ἐγράφησαν μετά πολλῆς φυσικότητος και εν άπλουστάτῃ γλώσσῃ, ἔχουσι τὸ ν ὡς κανόνα, παραλείπεται δὲ τούτο μόνον τρις ἢ τετρακίς προηγουμένου τύπου λήγοντος εις ι ὡς του «θέλει» και του «θέλας», π. γ. ιέ, θ, «θέλει σφαλίσει» (δ Legrand γρ. σφαλίση). Και τὰ Carmina graeca modii aoni του W. Wagner παρέχουσι πλείστα παραδείγματα του ν, ὥστε θεωρῶ ὡς άποδειγμένον (**), ότι τὰ νεότερα «γράφει» και «γράφθῃ» εγένοντο εκ των «γράφειν» και «γράφθην», φρονῶ δὲ ότι τὸ ν άπαβλήθη εκ τῆς αὐτῆς αἰτίας ὡς τὸ τελικόν ν των ὄνομάτων.

(*) Π. γ. I 106. Ἴδὲ δε κομπώσεν ἠθελες και λάθειν και κλαυήσιν.

(**) Αὕτη ἡ άπόδειξις δέν εἶνε περιττῆ, διότι ἄλλοι διαγυρίζονται, ότι τὸ ν εἶνε μεταγενέστερον πρόσφυμα.

Τὰ γράφειν, είπειν και γράφθῃ εἶνε λοιπὸν ἢ άπαρέμφατοι ἢ οὐχί. Θεωρούμενα δὲ ὡς άπαρέμφατοι πρέπει πάντως να ἦνε χρόνου άριστου, διότι πρῶτον μὲν συντάσσονται, ὡς είπομεν πρῶν, μετά του θέλω, άπερ οὐδέποτε προσλαμβάνει μέλλοντος χρόνου άπαρέμφατον, έπειτα δ' εὐρίσκει τις τὸ στέλεχος αὐτῶν πάντοτε άπαράλλακτον ὡς τὸ του άριστου, άπερ παρατηρεῖται μάλιστα εις τὰ ῥήματα ὅσα ἔχουσι μόνον δευτερον άριστον, διότι τὸ είπει(ν) οὐδεμίαν βεβαίως ἔχει ὁμοίτητα πρὸς τὸ ερεῖν, οὔτε τὸ είπει(ν) πρὸς τὸ εψεσθαι, οὔτε τὰ λάθει(ν) πρὸς τὸ λήψεσθαι ἢ λήψεσθαι, οὔτε τὸ φάγει(ν) πρὸς τὸ εδῶσθαι ἢ φάγεσθαι, ἐνῷ ὁμοιῶσουσι τὰ μέγιστα πρὸς τὴν άπαρέμφατον του δευτερου άριστου. Εν τούτοις παρατηρεῖται συγχρόνως, ότι ἡ συμρῶνις μεταξὺ των νεωτέρων τύπων και των αρχαίων άπαρεμφάτων δέν εἶνε πλήρης, διότι τὸ μὲν «γράφει» διαφέρει του «γράφειν» κατά τὴν κατάληξιν, τὸ δὲ «φάγει» του «φαγεῖν» κατά τον τόνον. Προκειμένου λοιπὸν να ἐξηγηθῶσιν αὐται αἱ διαφοραί, εγενήθη μεταξὺ των ἐκλαμβανόντων τούς τοιούτους τύπους ὡς άπαρεμφάτους άριστου τὸ ζήτημα, ἐάν άνάγονται οἱ βηθέντες τύποι εις τὴν άττικὴν διάλεκτον ἢ εις τὴν αἰολικὴν.

Αἱ ἐμὲ ἡ βίασις τῆς δημόδους γλώσσης εἶνε ἡ άττικὴ διάλεκτος ἐμολογῶ δὲ, ότι οὔτε αἰολισμοὺς ἠδονήθην νανακαλύψαι οὔτε διορισμοὺς (ἢ μὴ εν τῇ τσακωνικῇ), ὅσα διαλεκτικὰ λαίψανα και ἄν εὐρίσκονται ὑπ' ἄλλων. Μεταξὺ τούτων των εὐρετῶν εἶνε και ὁ συγγραφεας τὸ Δονίμιον ἱστορίας τῆς ἐλληνικῆς γλώσσης Μυροφρόδης θεωρῶν τὰ γράφει και γράφθῃ μετά μεγάλης πεποιθήσεως ὡς αἰολισμοὺς, και ὡς άπαρεμφάτους μὲν, όταν συντάσσονται μετά του θέλω, ὡς μεταχῆς δὲ εν τῇ μετά του ἔχω συντάξει. Ἄλλὰ περιττὸν ναποδειχθῆ ένταῦθα διὰ μακρῶν τὸ εσφαλμένον ταύτης τῆς θεωρίας, αφού μάλιστα ὁ σπουδιότατος ερευνητῆς Καττιδάκης απέδειξε τούτο άποχρόντως (*).

Ἡμεῖς ἐκλαμβανόντες τούς βηθέντας τύπους ὡς άττικῆς κατάγωγῆς άπαρεμφάτους, χρόνου άριστου, ὑποχρεούμεθα να λύσωμεν τὰς ἐξῆς δύο άπορίας:

1. διὰ τί μεταβλήθη ἡ κατάληξις -αι του γράφαι εις -ειν;

(*) Εν τῷ Δελτίῳ τῆς ἱστορικῆς και ἐθνολογικῆς εταιρίας τῆς Ἑλλάδος I σελ. 226 κελ.

2. διὰ τί ἀπώλεσε τὸ γραφθῆναι τὸ καταληκτικὸν -αι;

Ἐπίρχεται δὲ καὶ τρίτη ἀπορία ἀποβλέπουσα φημικὰ τινὰ μὴ ἔχοντα πρῶτον ἀρίστον:

3. διὰ τί μετατέθη ὁ τόνος τῶν λαβεῖν, βαλεῖν, φαγεῖν καὶ τῶν ὁμοίων εἰς τὴν παραλήγουσαν, ἐνῶ ἔμεινεν ἀμετάθετος ἐν τοῖς εὐρεῖν(ν), εἰπεῖν(ν), ἰδεῖν(ν), ἐλθεῖν(ν) καὶ εἴτι ἄλλο;

Καὶ πρὸς τὴν μὲν πρώτην ἐρώτησιν ἀποκρινόμεθα, ὅτι ἐνήργησεν ἡ ἀναλογία. Ἄφου αἱ λοιπαὶ ἐνεργητικαὶ ἀπαρέμματα (θηλ. ἢ τοῦ ἐνεστῶτος καὶ ἢ τοῦ δευτέρου ἀρίστου), εἴτι δὲ ἢ τοῦ παθητικοῦ ἀρίστου καταλήγουσιν εἰς -ιν, διὰ τοῦτο ἔλαβε καὶ ἡ ἀπαρέμματος τοῦ ἐνεργητικοῦ ἀρίστου ταύτην τὴν κατάληξιν.

Δεύτερον δ' ἐξηγουμέν τὴν ἀποβολὴν τοῦ αι, ἣτις παρατηρεῖται ἐν τῷ γραφθῆν (σήμερον γραφθῆ), ἐπίσης ἐκ τῆς ἀναλογίας, κρίνοντες, ὅτι τὴν πρώτην ἀφορμὴν ἔδωκεν ἡ ἀπαρέμματος τοῦ δευτέρου ἐνεργητικοῦ ἀρίστου. Κατὰ τὰ εὐρεῖν, ἐλθεῖν κτλ. ἐλέγχθησαν (ἐπειδὴ ἡ προφορά τοῦ ει πρὸ πολλοῦ δὲν διαφέρει πλέον τῆς τοῦ η) καὶ τὰ εὐρεθῆν, σήμερον εὐρεθῆ, ἀναθῆν, σήμερον ἀνεθῆ κτλ. Ἐπεκράτησαν δὲ οἱ ἠρωτηριασμένοι τύποι, διότι καὶ αἱ λοιπαὶ ἀπαρέμματα (ἐκτός τῆς σπανίας τοῦ παθητικοῦ ἐνεστῶτος) δὲν ἔχουσι -αι. Αὕτη ἡ ἀποβολὴ τοῦ τελικοῦ -αι ὅκ φανῆ ἡμῖν ὡς σχετικῶς ἐλαφρὰ μεταβολή, ἐὰν σκεφθῶμεν, ὅτι ἡ καθωμίλημένη ἐν πολλοῖς εἰς -ν καταλήγουσι τύποις, ὅτῃ μὲν προσθέται ἐν -αι, ὅτῃ δ' ἀραιεῖ αὐτὸ πάλιν, οἷον εἰπανα καὶ εἶπαν, εἰ ἔγνε καὶ ἐλέγνε, τῶν ἀνδρῶν ἐν πολλαῖς διαλέκτοις παρὰ τὸ τῶν ἀνδρῶν κτλ.

Εἶνε λίαν ἀξιοσημείωτον, ὅτι αἱ ποικιλὶ διὰλέκτοι διεφύλαξαν τὸ ληκτικὸν -ν, ἀλλὰ πάντοτε ἐπομένου ἐνός -ο, ἕπερ εἶνε ἢ τὸ παραδεδομένον -αι τῆς καταλήξεως -ῆναι, μετενεθῆν καὶ εἰς τὰς ἀπαρέμματα εἰς -ειν, ἢ νεώτερον πρόσφωμ, πρὸ τὰ τραπεζουτικὰ: ἀνεθῆναι (ἢ -αι) εὐρεθῆναι - εἰπεῖν (ἢ -αι) καμῖνε, μαθεῖνε - βίψνε, κράξνε. Περὶ τούτων καὶ ὁμοίων τύπων ἐν ἄλλαις ποικίλαις διαλέκτοις ἔγραψε πρὸ ἐτῶν ἤδη δικτριβῆν λίαν ἐνδιαφέρουσαν, ἀλλ' οὐχί τῆς ἀπαιτουμένης τυχεύσαν προσοχῆς, ὃ ἐν Ἀθήναις Δέφνερ (*).

Περὶσσότερας δυσκολίας παρέχει ἡ τρίτη ἐρώτησις. Ὁ ἐπὶ τῆς παραλήγουσας τενσιμας τοῦ φάγειν καὶ τῶν ὁμοίων ἔδωκεν ἀφορμὴν

νὰ ἐκλήφθωσιν οὗτοι οἱ τύποι ὑπὸ τινῶν οὐχὶ ὡς ἀπαρέμματα, ἀλλὰ ὡς ὑποτακτικαί. Καὶ τῷ ὄντι ἐν τῇ προφορᾷ συμπίπτει μετ' αὐτῶν πάντοτε τὸ τρίτον πρόσωπον τῆς ὑποτακτικῆς: ἐν τούτοις πρέπει νὰ λάθωμεν ὑπ' ὄψιν, ὅτι καὶ ἡ ὑποτακτικὴ παρέχει περιέργους ἀνωμαλίαις τοῦ τόνου, αἵτινες ἕως σήμερον ὑπ' οὐδενὸς ἐξηγήθησαν, ἔθεν προκύπτει ἡ ὑπόψια μήπως μετατετίσθησαν καὶ αἱ δύο προρρηθεῖσαι ἐγγλίσεις κατ' ἀναλογίαν μιᾶς τρίτης. Ἐν τῇ προσεχῶς ἐκδοθησομένῃ γραμματικῇ μου δεκνύω, ὅτι αὕτη ἡ τρίτη ἐγγλίσις εἶνε ἡ προστακτικὴ διότι μεταχειρίζομεθα τὸ γράφε καὶ τὸ νὰ γράψης, τὸ φάγε καὶ τὸ νὰ φάγῃς κτλ. συνωνύμως, διὰ τοῦτο ἐγχηματίσθη ἡ ἰδέα ὅτι ἡ ὑποτακτικὴ πρέπει ἐν πάσῃ περιπτώσει νὰ τονισθῆ ὅπως ἡ προστακτικὴ, ὡστα ἤρξαντο καὶ πρὸς τὸ «ἰδέ» νὰ σχηματίζωσι τὸ ἀνὰ ἰδέης καὶ πρὸς τὸ αὐρεῖν τὸ ἀνὰ εὐρέης καὶ πρὸς τὸ εἰπεῖν τὸ ἀνὰ εἰπέης καὶ πρὸς τὸ σήμερον ἀπολεσθῆν «ἐλλοῦ» τὸ ἀνὰ ἐλλοῆς, ἔθεν ὑστερον καὶ τὰ ἀνὰ ἰδῶ, εὐρῶ, εἰπῶ, ἐλλοῶν. Ὅσοι ἔμως νομίζουσιν, ὅτι μακιολογῶ ὑποθέτων ἐπιρροὴν τῆς προστακτικῆς ἐπὶ τῆς ὑποτακτικῆς, ἐκείνοι θς σκεφθῶσιν, ὅτι καὶ ἀντιστρόφως ἡ ὑποτακτικὴ ἐπέδρασε συγγενετὰ ἐπὶ τῆς προστακτικῆς. Τὸ νεώτερον «σταθῆτε» ἀντὶ τοῦ «σταθῆτε» βεβαίως οὐδέποτε θς ἐπεκράτει, ἐὰν δὲν ὑπῆρχε τὸ συνωνύμιον «νὰ σταθῆτε» ταῦτ᾽ δὲ λεκτέα καὶ περὶ τοῦ β' προσ. πασῶν ἐν γένει τῶν προστακτικῶν ἀρίστου παθητικοῦ, ἀλλὰ π. γ. καὶ περὶ τοῦ «εὐρήτε» ἢ «βρήτε» = εὐρέτε καὶ τοῦ «ἰδέτε» ἢ «ιδῆτε» = ἰδέτε, ἅπερ καὶ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀκούονται καὶ ἀλλαχοῦ. — Ὁ Χατζιδάκης γράφει ἐν σελ. 238 σημ. «Οἱ ἐπὶ τῆς ληγουσῆς τονίζομενοι δεύτεροι ἀρ. [ε]ύρη [εἰ]πῆ [ι]δέ [ε]λλοῦ κλπ. οὐδὲν ὑπὲρ ἀρχαίου τονισμοῦ ἐπὶ τῆς ληγουσῆς ἀποδεικνύουσι, διότι οὗτοι ἀφαιρέθοντες τὴν πρώτην συλλαβὴν ὁφείλουσι κατ' ἀνάγκην νὰ τονίζωνται ἐπὶ τῆς μόνης ὑπολειπομένης δευτέρας», ἀλλ' αὐτοὺς ἀπατάται ἐνταῦθα προφανῶς, διότι πρῶτον μὲν ὑπάρχουσι καὶ οἱ πλήρεις τύποι εὐρή, εἰπῆ κλπ. καὶ εἶνε ἐν τῇ ἀρχαιότερᾳ γραμματολογίᾳ ἢ συνηθέστεροι ἢ ἀποκλειστικοί, ἔπειτα δὲ σημειωτέον, ὅτι οὐδέποτε ἀφαιρεῖται φωνῆν τετονισμένον, περὶ οὗ πραγματεύομαι ἐπίσης ἐν τῇ γραμματικῇ μου. — Ἡμεῖς λοιπὸν θεωροῦντες καὶ τοὺς παροξυτόνους καὶ τοὺς ὀξυτόνους τύπους ἀνευ διαταγμοῦ ὡς ἀπαρέμματα πιστεύομεν μὲν, ὅτι ὅσοι μετατετίσθησαν ἐκ τούτων, ἠκολούθησαν τὴν ἀναλογίαν τῆς προστακτικῆς, ὑποθέτομεν δὲ, ὅτι ἡ προστακτικὴ δὲν

(*) Ἐν Monatsber. der Berliner Akademie 1877.

ἐπέδρασε κατ' εὐθείαν, ἀλλὰ διὰ μέσου τῆς ὑποτακτικῆς, ἕπερ καθίσταται καταληπτόν καὶ πιθανόν, ἐάν σκεφθῇ τις, ὅτι ὁ τονισμὸς τῆς ὑποτακτικῆς συμφωνεῖ πάντοτε καὶ ἀνεξαιρέτως πρὸς τὸν τῆς ἀπαρμηνεύτου, ἐνῷ ὁ τῆς προστακτικῆς διαφέρει συχναίως· ἔχει δὲ τοῦτο οὕτως καὶ ἐν τῇ νέᾳ καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ γλώσσῃ. Συγκρίνατε λόγου χάριν τὰ γράφω καὶ γράφειν—γράφω καὶ γράφαι, σήμερον γράφαι—γράφωμαι καὶ γράφεσθαι—γραφ(θ)ῶ καὶ γραφ(θ)ῆναι, σήμερον γραφθῆ—τὸ δὲ γράφθητε ἢ γράψου διαφέρει. Νομίζω δὲ, ὅτι πρὸ πάντων ἐνήργησεν ἡ ἀναλογία τῶν ὑποτακτικῶν: ἀφοῦ π. χ. ὑπῆρχον πρὸς τὰς ὑποτακτικὰς: νὰ στειλῶ, μείνω, σέρω, σπεύρω, αἱ δημῶδες ἀπαρέμφατοι στειλεῖ(ν) μείνει(ν) σύρει(ν) σπεύρει(ν), εὐκολώτατον ἦτο νὰ πιασθῶσι καὶ πρὸς τὰς ὑποτακτικὰς: νὰ βάλω, λάβω, κάμω, δράμω (σώζόμενον ἐν τισὶ διαλέκτοις), μάθω, φάγω, αἱ ἀπαρέμφατοι βάλει, λάβει, κάμει, δράμει, φάγει. Ἀξιοσημείωτον δὲ, ὅτι ἐν τοῖς τραπεζοντικαῖς «καμῆναι», «μαθεῖναι» διετηρήθη ὁ ἀρχικὸς τονισμὸς.

Ὁ Χατζιδάκης προσπαθῆσεν νὰ ποδείξῃ, ὅτι ἐκεῖνα, ἅπερ νομίζομεν ἡμεῖς ἀπαρέμφατα, δὲν εἶνε ἄλλο παρὰ τὸ γ' πρὸς ἐνικ. τῆς ὑποτακτικῆς. Τοῦτο δ' ἐδίδαξαν πρὸ πολλοῦ καὶ ἄλλοι καὶ ὁ Mullach ἐν τῇ γνωστῇ γραμματικῇ αὐτοῦ, ἐάν καὶ οὐχὶ μετὰ τσακίτης ἀρχινοίας καὶ τσακίτης πειστικότητος ὡς ὁ ῥηθεὶς γλωσσολόγος, οὗ αἱ Συμβολαὶ οὐ μόνον ἀξιοθαύμαστοι καὶ εἰς ἐκείνους, ὅσοι δὲν δέχονται πολλὰς τῶν ἐνταυθιθεμένων ἰδεῶν. Ἦμεῖς λοιπὸν θέλοντες νὰ ἀπαρσώδωμεν ταύτην τὴν διὰ τῆς ὑποτακτικῆς ἐξηγήσιν καὶ νὰ πιστεῦσαιμεν, ἔτι ἢ ἀναλογία μετήνεγκε τὸν τύπον τοῦ τρίτου προσώπου· εἰς τὰ λοιπὰ πρόσωπα, πάλιν εὐρίσκομεν ἀπορίας οὐχὶ μικρὰς καὶ ἐρωτώμεν:

1. πῶθεν τὸ ἐν τέλει -ν, ἕπερ, ὡς εἰδείξαμεν ἀνωτέρω, ἀπαντᾷ ἐν τοῖς ἀρχαιοτέροις κειμένοις καὶ σώζεται ἔτι καὶ νῦν ἐν ταῖς ποικίλαις διαλέκτοις;

2. πῶς συμφωνεῖ μετὰ ταύτης τῆς θεωρίας τὸ ἀναντιρρήτως ἀπαρμηνεύτικόν «εἶσθαι», οὗ ὁ δημῶδες χαρακτήρ εἰς οὐδεμίαν ὑπόκειται ἀμφιβολίαν;

Καὶ εἰς τὴν μὲν πρώτην ἐρώτησιν ἀποκρινόμεθα διὰ τῆς ἐπομένης: Πῶς δύναται οἱ μετὰ τοῦ -ν τύπος νὰ ἦνε ἐγγίσιμος ὑποτακτικῆς, ἀφοῦ εἰς τὸ τρίτον πρόσωπον ὑποτακτικῆς οὐδέποτε εὐρίσκομεν πρόσθετον -ν; Ὅτι δὲ τὸ -ν δὲν εἶνε σχολαστικὴ προσθήκη τῶν σοφολο-

γιατῶτων, ἀλλ' ἔχει πραγματικῶς ἱστορικὸν λόγον, τοῦτο ἐξηγήσαμεν ἀνωτέρω.

Ὡς δὲ πρὸς τὸ «εἶσθαι», καὶ τυχαῖς δῆλον, ὅτι τοῦτο οὐδαμῶς ἐξηγεῖται ἐκ τοῦ τρίτου προσώπου ὑποτακτικῆς· ἀλλ' ἰσῶς κρίναι ὁ Χατζιδάκης περὶ τοῦτο ὡς περὶ τοῦ «θέλω γράφεσθαι» λέγων ἐν σελ. 228, ὅτι εἶνε τύπος πάντη ξένος τῷ δημῶδει βλόγω. Ἐγὼ ἀπ' ἐναντίας φρονῶ, ὅτι τὸ «εἶσθαι» εἶνε ἀναμυσηθῆτως δημῶδες σημειώσας ἐν ταῖς συλλογαῖς μου κλειστά παραδείγματα, ὅπου τοῦτο ἀπαντᾷ ἐν χωρίοις, ὧν ἡ γλώσσα οὐδεμίαν δίδει ὑποψίαν μακαρονισμού. Π. χ. ἐν τοῖς Κυπρ. ἄσμ. Legr. II νῷ 8 0 εἶλ' εἶσται (= θέλει εἶσθαι).—Κρητ' Δράμ. 327 0 εἶσται.—Διγ' Ἀκρίτ. (Lambros, Collection de romans grecs) 705 ὁ Θεὸς 0 εἶλ' εἶσταιν βοηθός μου—Καλλιμ. καὶ Χρυσορ. 720 0 ημμένος θέλεις εἶσται—Πικατ. (Wagner, Carmina graeca medii aevi) 256 σὺν νάχην εἶσται τάχατες ἔξδην βράχον, ἐλέγα—511 0 εἶλωσται πάντ' ἀθάνατη (γράφεται ἐσφαλμένως: 0 εἶλωσται πάντα ἀθάνατοι)—Ἰμδέρ. Μαργ. 458 σὺν νάθεν εἶσται λίθος κτλ. κτλ. Ὁ δὲ Σαρικὸς, γραμματικῶς τοῦ 13ου αἰῶνος, γνωρίζει ὡς τρίτον πρόσωπον ἐν. τοῦ μέλλοντος τοῦ «εἶμαι» μόνον τὸ «θέλει εἶσται», ἐνῷ δίδει διὰ τὰ δύο πρώτα πρόσωπα τοῦ ἐνικῆ τοὺς διπλοὺς τύπους: θέλω εἶσται καὶ θέλω εἶμαι, θέλεις εἶσται καὶ θέλεις εἶσαι, τὸν δὲ πληθυντικὸν κλίνει «θέλωμεν εἶσται» κτλ. Ἐκδ. Legrand σελ. 71. Ὅσοι δὲ δὲν πείθονται διὰ τούτων τῶν παραδειγμάτων, ἀλλ' ἐξακολουθοῦσι θεωροῦντες τὸ εἶσθαι ὡς πλάσμα μᾶλλον σχολαστικόν, οὕτοι ἀς μάθωσιν, ὅτι ἔτι καὶ σήμερον λέγεται αὕτη ἢ ἀπαρέμφατος παρὰ τοῖς ἐν Ἰταλίᾳ Ἑλλησι, προσφέρουσι δὲ este—εἶσται ἐν Καλαβρίᾳ καὶ ista—εἶσται ἐν Βοσῆ κατὰ τὴν ἐμβριθῆ γνωστὴν τῶν διαλέκτων τούτων Morosi, οὗ αἱ μονογράφαί εἶνε διαλεκτολογικὰ ἀριστουργήματα, ἀναφέρει δὲ οὗτος ἐν τῆς terra d' Otranto π.χ. τὰ σοz' este καὶ a ssoz' este—σώζω εἶσθαι (δύναμαι νὰ ἦμαι) καὶ δὲν σώζω εἶσθαι (δὲν δύναμαι νὰ ἦμαι).—Λίαν ἀδίκως παρατηρεῖ λοιπὸν ὁ Ρουσιλάδης ἐν τῇ γνωστῇ γραμματικῇ του ἐναντίον τοῦ μακαρίτου Κούμα, ὅτι τὸ «θέλω εἶσθαι» εἶνε ἀκφρασις ἐσχηματισμένη κατὰ τρέπον παραλογον.

Ἐπάρχουσι δὲ πολλὰ ἄλλα, ὅσα οὐδενὶ τρέπον διαλευκάνονται ἐφαρμοζομένης τῆς ἐξηγήσεως, ἣν ὑποστηρίζει ὁ Χατζιδάκης. Ἀλλὰ

προηγούμενως ἀνάγκη νὰ σημειώσω, ὅτι ἡ χρῆσις τῶν τύπων εἰς-ι, εὖς ἐγὼ μὲν ὀνομάζω ἀπαρεμφάτους, οἱ δὲ ὑποτακτικὰς, ἐν τοῖς μεσαιωνικοῖς κειμένοις καὶ ἐν διαφόροις σημεριναῖς διαλέκτοις οὐδὲν ὡς περιορίζεται εἰς τὴν σύνταξιν μετὰ τοῦ θέλω καὶ τοῦ ἔχω, ἀλλὰ συγχρῶς συντάσσεται ἢ ἀπαρέμφρατος ἐν ἀρχαιοτέροις πηγαῖς καὶ μετὰ τοῦ δύναμαι (δύνομαι) ἢ εὐπορῶ (ἐμπορῶ ἢ ἡμπορῶ), μετὰ τοῦ ἀρχομαι (ἀρχίζω ἀρχινῶ) καὶ ἄλλων, ἃ περιττὸν νὰ καταλεχθῶσιν οὕτως ἀναγινώσκωμεν ἐν τῷ Ἀλφειῷ τῆς Ἀγάπης οὐχὶ μόνον τὰ «δὲν ἡμπορῶ πομένει (ἀλλαγῶ πομένειν καὶ ἀλλαγῶ ἀπομένειν)» καὶ «δὲν ἡμπορῶ πετάσειν», ἀλλὰ καὶ 32,5 «ἄλλην κέρην νὰ βρῆς περιλαμβάσειν καὶ φιλήσειν». Οἱ δ' Ὀτραντῖνοι καὶ οἱ ἐν Βόθῃ μεταχειρίζονται τοιοῦτους τύπους ἐν συντάξει μετὰ τῶν εὐχο (ἐν Ὀτραντῷ) ἢ sonno (ἐν Βόθῃ) = σῶζω, ὅπερ ἰσοδυναμεῖ ἐνταῦθα μετὰ τοῦ δύναμαι, τέλο = θέλω, cauno = κάμνω, εἶο = ἀκούω, ἔχο = ἔχω, foitmo = φοβεῖσθαι, οἱ δὲ Ἐραπεζόντιοι καὶ ἄλλοι ἐν Πόντῳ τοὺς συντάσσουσιν οὐχὶ μόνον μετὰ τῶν προειρημένων ἔχω, θέλω, ἐπορῶ (ἀντὶ ἐμπορῶ), ἀρολινῶ (ἀρχινῶ), φοῦμαι, ἀλλὰ καὶ μετὰ τοῦ «ἀνασπᾶλλον» (σημαίνει λησμονῶ) καὶ τοῦ «ἀγαπῶ», ἔπειτα δὲ μετὰ διαφόρων ῥημάτων τῆς στάσεως καὶ κινήσεως ὡς στᾶω, κάθουμαι, ἔρχομαι, πάγω, τρέχω. Ἐκτός τούτων τῶν συντάξεων ἀπαντᾷ καὶ ἡ μετὰ τοῦ ἀρθεου. Ἡ γενικὴ τοῦ ἀπιάσειν ἀναγινώσκεται ἤδη ἐπὶ μεμбрάνης τοῦ ἔτους 1198 φερομένης ἐν τῇ πλουσίᾳ συλλογῇ μεμβρανῶν Trincheln σελ. 329 πρὸς τὰ παρὰ Morosi ἀναφερόμενα Ὀτραντῖνα ehi en askimo ghelasi = ἔχει ἐν ἀρχημο γελᾶσει (γέλωτα), to canonisi = τὸ κανονίσει (τὸ βλέμμα), to poddi plosi canni cao = τὸ παλὸ ὑπνώσει (ὑπνος) κάμνει κακῶ, ἀλλὰ καὶ τὰ πασίγνωστα «τὸ ἔχει μου» ἀπὸ ἀγριο ἰδεῖν καὶ ὅτι ἐμοῦτον εἶνε τῆς ἰθιᾶς κατηγορίας (*). Τέλος δὲ σημειοῦμεν τὴν μετὰ τοῦ τί, ἢ ποῦ, πῶς, πότε σύνταξιν, οἷον ἐν τοῖς Ὀτραντῖνοις en oho ti

(*) Οὐχὶ ὁμοίως καὶ τὰ «τὸ φάγε καὶ τὸ πῖε», εἰς ἐν ἄψε καὶ σβύσει, «τὸ πῖε καὶ γ ὕρε», «τὸ ἄψε καὶ ἔλα», «τὸ πάρε καὶ ὄσα», «τὸ ἀνῆα καὶ κατέβα» κ.τ.θ., ἅτινα εἶνε ἀριθμητικῶς προστακτικά, ἐάν καὶ ὑπὸ πάντων σχεδόν, ὅσοι ἔγραψαν περὶ αὐτῶν, τελευταίως δὲ καὶ ὑπὸ τοῦ Κωνσταντινίδου ἐν τῇ διατριβῇ de infinitivi linguae Graecae vulgaris forma et usu ἐκλαμβάνονται ὡς ἀπαρέμφρατος.

vali = δὲν ἔχω τί βάλει(ν), en iha pleo pu siri = δὲν εἶχα πλέον τοῦ σφρει(ν). Μοὶ φαίνεται ἀδύνατον νὰ σκεφθῇ τις ἐν τοιοῦτοις παρθεύματι περὶ ὑποτακτικῆς.

Τούτων προσημειωθέντων ἐπιτραπήτω μοι ἡ παρατήρησις, ὅτι ἡ ὑπὸ τοῦ Κατζίδακη ὑποστηριζομένη θεωρία, ἐάν δὲν ἀπατώμαι, ἐμπεριέχει ἀναχρονισμόν. Εἶνε δηλαδὴ γνωστὸν, ὅτι ὁ μέλλων τῆς δημώδους γλώσσης ἐκφέρεται πρὸ πάντων διὰ τῶν ἐξῆς περιφράσεων 1 θέλω γράψαι 2 θέλω γράψω 3 θέλει γράψω 4 θὰ γράψω (ὅς νὰ γράψω). Ἀφοῦ λοιπὸν ὁ Κατζίδακης δὲν ἀναγνωρίζει ἀπαρεμφάτους, εἶνε ἠναγκασμένος νὰ παράγῃ τὸ «θέλω γράψην» (ὡς γράφει αὐτὰς ἀντὶ τοῦ θέλω γράψαι) ἐκ τοῦ «θέλω γράψω», καὶ νὰ ὑποθέσῃ φυσικῶς τὴν λόγην, ὅτι τὸ θέλω γράψω εἶνε ἀρχαιότερον τοῦ θέλω γράψαι. Ἀλλ' ἡ ἐξέτασις τῶν ἀρχαιοτέρων κειμένων διδάσκει ἡμᾶς ὅτι τὸ ὑπὸνάντιον. Οὐδὲμὲν ἀνεκάλυψα ἐν ταῖς πρὸ τοῦ 16ου αἰῶνος πηγαῖς τὸν τύπον «θέλω γράψω», ἐνῶ ὁ ἄλλος «θέλω γράψαι» εἶνε γενικὸς. Ὁ δ' ἐξετάζων ἀκριβέστερα ὅλ' εὖρη πρὸς τοῦτοις, ὅτι οἱ ἐκ τοῦ «θέλω ἵνα γράψω» προκύψαντες διάφοροι τύποι ἕως ἐκείνης τῆς ἐποχῆς πάντοτε ἢ σχεδὸν πάντοτε σήμειον εἶσθε θέλησιν καὶ οὐχὶ ἀπλῶς τὸν μέλλοντα χρόνον. Ὅθεν γίνεται κατὰ δῆλον, ὅτι ὁ πρῶτος τύπος πάντων ἦτο ὁ «θέλω γράψαι», οὗ τὸ «γράφαι» εἶνε ἀπαρέμφρατος ἀρίστον, ἐντεῦθεν προέκυψεν ἀφ' ἑνὸς μὲν ὁ τύπος «θέλω γράψω», ἀφ' ἑτέρου δὲ ὁ «θέλει γράψω», ἀφορμὴν δ' ἔδωκε καὶ διὰ τοὺς δύο τὸ τρίτον πρόσωπον ἐνικού. Καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἐσχημάτισαν θεωροῦντες τὸ «θέλει γράψαι» ὡς ἐν καὶ κλινόντες ἐπομένως μόνον τὸ τελευταῖον μέρος, τὸ δὲ δεύτερον ἐπλάσαν κλινόντες καὶ τὰ δύο μέρη τοῦ «θέλει γράψαι» κατὰ τὸ παράδειγμα τοῦ «θέλω νὰ γράψω». [Κατὰ τὴν ἰσότητά: Θέλει νὰ γράψῃ: θέλω νὰ γράψω = θέλει γράψαι: θέλω γράψω].

Ὅσα ἄλλα συνηγοροῦσιν ὑπὲρ τῆς ἀπαρεμφάτου, ἐναντίον τῆς ὑποτακτικῆς εἶνε μᾶλλον ἢ ἥτιον δευτερεύοντα καὶ δύναται ἐνταῦθα νὰ παραλειφθῶσιν, ἀφοῦ μάλιστα ἡ ἐκθεσις αὐτῶν ὅλ' ἀπῆται τὴν λεπτομέρην ἀνάπτυξιν τῆς ἱστορίας τοῦ περιφραστικῶς μέλλοντος, περὶ οὗ ὅλ' πραγματευθῶ ἐν ἰδιαιτέρᾳ διατριβῇ. Ἀποδειχθέντος δὲ, ὅτι τὸ «γράφαι» εἶνε ἀπαρέμφρατος, ἐπειτα εἰκόθεν, ὅτι καὶ τὸ «γράφω» οὐδὲν ἄλλο δύναται νὰ ᾖ ἢ ἀπαρέμφρατος.

Φθόσκας εἰς τὸ τέλος τῆς πραγματικῆς μου, ὁμολογῶ, ὅτι οὐδὲν νέον ἀπέδειξα, διότι ἡ γενικὴ ἰδέα εἶνε ὅπως καὶ ἡ ἰδική μου· ἐν τούτοις θὰ ἔχαιρον, ἐάν αἱ ἄνω σημειώσεις συντέλουσιν μικρὸν πρὸς ἐπιστημονικὴν στήριξιν ταύτης τῆς ἰδέας καὶ πρὸς ὑπεράσπισιν αὐτῆς ἐναντίον τῆς ἄλλης, τῆς σχισματικῆς.

KARL FOY.

ΙΔ'.

ΠΕΡΙΠΤΕΣΙΑΙ ΚΙΝΕΖΟΥ ΠΡΕΣΒΕΙΤΟΥ.

Ἀρχομένου τοῦ ἔτους 1870, Γάλλοι καὶ Ἀγγλοὶ παρεπίδημοι ἐν τῇ Σινικῇ ἐγένοντο ὄργανα σφαγῶν ἀπαιτηθείσης δὲ ἰκανοποιήσεως, ἡ Α. Ἐξ. ὁ Τσὸν-Κέου, κηδεμὼν τοῦ δικαίου καὶ ἀντιπρόεδρος τοῦ ἐπὶ τῶν στρατιωτικῶν ὑπουργείου, ἀπεστάλη εἰς τὴν Εὐρώπην ὡς ἔκτακτος πρεσβευτῆς παρὰ ταῖς κυβερνήσεσιν Ἀγγλίας καὶ Γαλλίας.

Περίεργον βεβήκιόν εἶνε ὅτι μάλιστα ἐπ' ἐσχάτων εἶδε τὸ φῶς ἡ πρὸς τὴν κυβέρνησιν αὐτοῦ ἐπίσημος ἔκθεσις τοῦ κινέζου πρεσβευτοῦ περὶ τῶν ἀφορώντων τὴν ἔκτακτον αὐτοῦ ἀποστολήν. Καὶ πάλιν δὲ, λίαν δυσχερῶς θὰ ἐλαχθῆναι γινώσκει τῶν θερμοσυσυθέντων ἐν γλώσσει τοῦ Σύραϊου Κράτους καὶ ἐν ταῖς ἀπωτάταις ἐκείναις χώραις, ἀνευ τῆς προθυμίας Γάλλου κητοῦκος τῆς πόλεως Schanghai, ἕνεστις, ἐντριβέστατος περὶ τὴν κινεζικὴν γλῶσσαν, μετέδωκεν εἰς τὸν γνωστὸν ἀκαδημαϊκὸν καὶ φίλον αὐτοῦ Ludovic Halévy πιστὴν μεταφράσιν ἀποσπασμάτων τῆς ἐκθέσεως τοῦ Τσὸν-Κέου. Τὸ περιεργότατον ὅμως ἐν τῇ ἐκθέσει ταύτῃ εἶνε ὅτι οἱ ἡμέτεροι ἀναγνώσταί θὰ

ἴδωσι λεπτομερεῖας ὅπως ἀπροόπτους καὶ ἀληθῶς ἀστείαις, εἰς ἃς μόναι αἱ τῶν ἐθνῶν πάλιντροποι τύχαι δίδουσιν ἐνίοτε χώραν. Τὴν ἔκθεσιν ταύτην μεταφέροντες εἰς τὸ « Ἡμερολόγιον τῆς Ἀνατολῆς » ἐκ τῆς γαλλικῆς μεταφράσεως, φρονοῦμεν ὅτι παρέχομεν τερπνὸν ἀναγνώσμα τοῖς ἀναγνώσταίς αὐτοῦ.

Ἐν Ἀθῆναις, τῇ 12 Σεπτεμβρίου, 1870.

Πρὸ μικροῦ ἀπέβην τοῦ ἀτμοπλοίου καὶ ἐγενόμην γνωστός. Εἰμι πρεσβευτῆς τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Κίνας καὶ κοιμητῆς δώρων πρὸς τὴν αὐτοκράτειραν τῶν Γάλλων, μετὰ τῆς ἐντολῆς νὰ ἐξαιτηθῶμαι συγγνώμης παρὰ τοῦ αὐτοκράτορος ἐπὶ ταῖς γενομέναις σφαγαῖς. . . Ἀὐτὸς οὐκ ἔστι πλέον αὐτοκράτωρ, οὔτε αὐτοκράτειρα. Προεκηρύχθη Δημοκρατία. Εὐρίσκωμαι ἐν ἀρχῇ ἀμηχανία. Δύναμαι ἄρα γε νὰ παρευσιάζω εἰς τὴν Δημοκρατίαν τὰ δῶρά μου καὶ νὰ καθυποβάλλω εἰς τὴν αὐτὴν τὴν περὶ συγγνώμης αἴτησιν;

Ἐν Ἀθῆναις, τῇ 14 Σεπτεμβρίου, 1870.

Ἐσκέφθη ὠρίμως. Θὰ ζητήσω μόνον συγγνώμην καὶ θὰ φυλάξω τὰ δῶρά.

Ἐν Ἀθῆναις, τῇ 20 Σεπτεμβρίου, 1870.

Ναί· ἀλλὰ τοῦ καὶ εἰς τίνα θὰ καθυποβάλλω τὴν αἴτησιν μου; Ἡ κυβέρνησις τῆς γαλλικῆς Δημοκρατίας εἶνε τεταγμένη εἰς δύο: τὸ ἓν τμήμα εὐρίσκεται ἐν Παρισίαις καὶ τὸ ἕτερον ἐν Τούρῳ. Νὰ μεταβῶ εἰς Παρισίους. . . ἀπῆγα; ἢ πῶς εἶνε πολικαρκημένη καὶ ἀποκεκλεισμένη ὑπὸ τῶν Πρώστων. Θὰ ὑπάγω λοιπὸν εἰς Τούρῳ.

Ἐν Ἀθῆναις, τῇ 2 Ὀκτωβρίου, 1870.

Ἀὐτὸς οὐκ ἔστι πλέον αὐτοκράτωρ. Χθὲς μ' ἐπεσκέφθη ὁ ἀνταποκριτῆς τοῦ λονδονεῖου « Χρόνου », ἀνὴρ ἄριστος ἀρασμιώτατος καὶ ἐμβριθέστατος. Πρὸς τούτον διακοίνωσα ἣν εἶχον πρόθεσιν νὰ μεταβῶ εἰς Τούρῳ.

« Εἰς Τούρῳ; μὲ ἠρώτησε· καὶ τί θὰ πράξητε εἰς Τούρῳ;

— Θὰ καθυποβάλλω αἴτησιν συγγνώμης παρὰ τοῦ αὐθέντου μου πρὸς τὸν ὑπουργὸν τῶν ἐξωτερικῶν τῆς γαλλικῆς Δημοκρατίας.

— Ἀλλ' ὁ ὑπουργὸς αὐτὸς δὲν εἶνε εἰς Τούρῳ.

— Καὶ ποῦ εἶνε;

— Εἰς Παρισίους, ἀποκεκλεισμένος.»

Ἵπουργός τῶν ἐξωτερικῶν ἀποκεκλεισμένος ἐντὸς πολιορκημένης πόλεως, μοὶ φαίνεται πρᾶγμα παραδοξότατον.

« Καὶ διατί, μὲ ἠρώτησεν ὁ ἀνταποκριτὴς τοῦ « Χρόνου », ἐξαιτεῖσθε συγγνώμην παρὰ τῆς γαλλικῆς κυβερνήσεως;

— Διότι ἐσφάξαμεν Γάλλους τινάς. . .

— Γάλλους! Τὸ πρᾶγμα αὐτὸ εὐδαμνῶν κέκτηται σημασίαν. . . Ἡ Γαλλία δὲν ὑπάρχει πλέον. . . Δύνασθε, ἐκν σὰς ἀρέσῃ, νὰ ῥίψητε εἰς τὴν θάλασσαν ἔλους τοὺς Γάλλους τοῦ τόπου σας.

— Ἐσφάξαμεν πρὸς τούτους, ἐξ ἀπροσεξίας, καὶ Ἄγγλους τινάς.

— Ἐσφάξατε Ἄγγλους! Ὡ! αὐτὸ εἶνε σπουδαῖον, πολὺ σπουδαῖον. Ἡ Ἄγγλία εἶνε πάντοτε μέγα ἔθνος. Καὶ δὲν φέρετε κἀμμίαν ἐκανοποίησιν πρὸς τὴν βασιλισσαν Βικτωρίαν;

— Ἐννοεῖται, αἴτησιν συγγνώμης καὶ δῶρα.

— Ἀπέλθετε λοιπὸν, ἀπέλθετε τάχιστα εἰς Λονδίον καὶ μὴ μεριμνᾶτε πλέον περὶ Γαλλίας. Δὲν ὑπάρχει Γαλλία σήμερον! »

Ἐφαίνετο δὲ λίαν ἠγχαριστημένος καὶ παιδρὸς ὁ ἀνταποκριτὴς τοῦ « Χρόνου » ὅπότε ἔλεγε: « Δὲν ὑπάρχει Γαλλία σήμερον! »

Ἐν Λονδίῳ, τῇ 10 ὀκτωβρίου, 1870.

Ἐἶδον τὴν βασιλισσαν τῆς Ἄγγλιας, ὑποδεξαμένην με φιλοφρονέσαστά. Ἡ παρ' αὐτῇ ἀποστολὴ μου ἐξεπληρώθη αἰσιῶς.

Ἐν Λονδίῳ, τῇ 12 ὀκτωβρίου, 1870.

Συνδεδεχθὴν διὰ μακρῶν πρὸς τὸν λέρδον Γράμβελ, ὑπουργὸν ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν τῆς Ἄγγλιας. Οὗτος, μανθάνων ὅτι προτίθειμι νὰ ἐπανακἀμψω πᾶραυτα εἰς Κίναν καὶ ὅτι περιττὸν θεωρῶ νὰ φροντίζω πλέον περὶ τῆς ἐν Γαλλίᾳ ἀποστολῆς μου, μοὶ εἶπε:

« Μὴ ἀπέλθετε οὕτω, καθότι ἐνδέχεται νὰ ἀναγκασθῆτε νὰ ἐπιστρέψητε, καὶ ἴσως τάχιον ἢ ὅσον φρονεῖτε. Ἡ Γαλλία εἶνε τόπος παραδόξος, δυνάμενος τάχιστα νὰ ἀσφραθῆ καὶ πάλιν. Ἀναμεινάτε τὸ πέρας τοῦ πολέμου καὶ τότε ἐκπληροῦτε τὴν ἀποστολὴν ὑμῶν παρὰ τῇ τακτικῇ κυβερνήσει, οἰκδηῶστε συστηθῆ ἐν Γαλλίᾳ. Ἐως δὲ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, δύνασθε νὰ παραμεινάτε ἐν Ἄγγλίᾳ. Ὅτ' λογισθῶμεν λίαν εὐτυχεῖς φιλοξενούντες ὑμᾶς. »

Ἐν Λονδίῳ, τῇ 3 νοεμβρίου, 1870.

Δὲν ἐπέστρεψα εἰς τὴν Κίναν. . . Περιμένω ἐν Λονδίῳ ν' ἀπαλλαγῆ τῆς πολιορκίας ὃ ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑπουργός τῆς Γαλλίας καὶ νὰ εὕρω τρόπον ὥστε νὰ ἴδω τέλος πάντων τὴν πολυβούλητον γαλλικὴν κυβέρνησιν.

Ἐύρισκονται ἐνταῦθα οὐκ ὀλίγα Παρισίανα, φυγούσαι ἐκ τῆς πατρίδος τῶν ἕνεκα τοῦ πολέμου. . . Χθὲς ἐδέετησα ἐν τῷ μεγάρῳ τῆς Α. Β. Ἵψηλότητος τοῦ πρίγκηπος τῆς Οὐαλλίας. . . Μετὰ τὸ δεῖπνον περιεκυκλώθη ὑπὸ τριῶν νεανίδων, καθ' αὐτὸ Παρισιανῶν, καλλιπαρείων ὄλων, μετὰ τῶν ὁποίων συνηψα ἀγγλιστὶ τὴν ἐρεξῆς ἀρκούντως περίεργον συνομιλίαν.

« Ζητεῖτε τὴν γαλλικὴν κυβέρνησιν, μοὶ εἶπεν ἡ πρώτη τῶν τριῶν Γαλλίδων τὴν νόμιμον κυβέρνησιν δηλαδὴ. . . ἀλλ' εἶν' ἐδῶ, ἐν Ἄγγλίᾳ, ἡμίσειον ὥραν μακρὰν τοῦ Λονδίνου. Μετάθετε αὐριον διὰ τοῦ σταθμοῦ τοῦ Οὐατερλώ εἰς τὴν Chislehurst καὶ ὁ ἀφῆρτε ἐκεῖ τὸν Ναπολέοντα Γ', ὅστις εἶνε, καὶ οὐδ' ἔπαυσέ ποτε τοῦ νὰ ᾔηνε, αὐτοκράτωρ τῶν Γάλλων.

— Μὴ τὴν ἀκούετε, κύριε πρεσβευτᾶ, εἶπε γελῶσα ἡ δευτέρα Παρισίανη, μὴ τὴν ἀκούετε· εἶνε μακιακὴ θιασῶτις τοῦ βουκαρπιστικοῦ κόμματος. . . Ὁ ἀληθὴς καὶ γνήσιος ἡγεμὼν τῆς Γαλλίας εἶνε πρᾶγματι ἐν Ἄγγλίᾳ, ἐγγύτατα τοῦ Λονδίνου, ἀλλ' ὄχι ἐν Chislehurst. Ὅστε δὲν πρέπει νὰ μεταβῆτε εἰς τὸν σταθμὸν τοῦ Οὐατερλώ, ἀλλ' εἰς τὸν τῆς Βικτωρίας. . . Μὴ λάβετε εἰσιτήριον διὰ τὴν Chislehurst, ἀλλὰ διὰ τὴν Twickenham, ὅπου ὁ ἀφῆρτε τὸν κόμητα τῶν Παρισίων, τὸν μόνον νόμιμον βασιλέα. . .

— Καλὲ μὴ τὴν ἀκούετε, κύριε πρεσβευτᾶ, ἀνεφώνησε μετὰ καγχασμοῦ καὶ ἡ τρίτη Παρισίανη· μὴ τὴν ἀκούετε. . . Ὁ κόμης τῶν Παρισίων δὲν εἶνε, καλὲ, ὁ διάδοχος τοῦ θρόνου. . . Διὰ νὰ εὕρητε τὸν νόμιμον βασιλέα, πρέπει ν' ἀπέλθητε ὀλίγον τι μακρότερα τῆς Chislehurst καὶ τῆς Twickenham. . . πρέπει νὰ μεταβῆτε εἰς τὴν Αὐστρίαν, εἰς τὸ παλάτιον τοῦ Froshdorf. . . Ὁ γνήσιος βασιλεὺς τῆς Γαλλίας εἶνε ὁ ἕγγονος τοῦ Ἑρρίκου Δ', ὁ κόμης τοῦ Σιαμβόρν.

Ἐὰν δὲν σφάλλω εἰς τὸν ὑπολογισμόν, ἴδου ἔχομεν τρεῖς νομίμους βασιλεῖς, ἐκπτώτους καὶ τοὺς τρεῖς. Τοιοῦτό τι οὐδέποτε εἶ-

δομεν ἐν Κίνα. Ἡ γηραιά ἡμῶν δυναστεία ἐκάλεισε κατὰ καιρὸν κατὰ τῆς εἰσβολῆς τῶν Μογγόλων καὶ τῆς ἀνταρξίας τῶν Γαίπιγγων, ἀλλ' ἔσον διὰ τρεῖς νομίμους ἡγεμόνας ἐνὸς καὶ μόνου κράτους, ἐνὸς καὶ μόνου Ὁρόνου, πρέπει νὰ ἔλθῃ τις εἰς τὴν Ἐυρώπην διὰ νὰ ἴδῃ τοιαῦτα πράγματα.

Σημειώσατε, ὅτι αἱ τρεῖς ἐκεῖναι Γαλλίδες ἦσαν ἀλλοιστὶ φίλαι, καὶ ἐλάλουν περὶ πάντων τούτων διὰ φιδρωτάτου τρόπου.

Ἐν Λονδίῳ, τῇ 15 νοεμβρίου, 1870.

Πολλὴν ἀναλογίαν πρὸς τὴν συνδιέλεξίν μου μετὰ τῶν τριῶν ἐκεῖνων Γαλλίδων, τῶν ἀντιπροσωπευσῶν τρεῖς διαφόρους μοναρχίας, ἔχει καὶ ἡ ἐξῆς συνομιλία μου μετὰ τριῶν Γάλλων, ἐκπροσωπούτων τρεῖς διαφόρους δημοκρατίας.

Ὁ πρῶτος τῶν Γάλλων τούτων με ἠρώτησε διὰ τί δὲν μετέβαινον εἰς Τόυρ, ἀφ' οὗ ἐκεῖ μόνον ὄν εὐρισκόν τοὺς πραγματικοὺς ἀντιπροσώπους τῆς γαλλικῆς Δημοκρατίας. Ἄπευθυνόμενος πρὸς τὸν κ. Γαμβέτταν, ἀπευθύνεσθε πρὸς αὐτὴν τὴν Γαλλίαν. Γαλλία καὶ Γαμβέττας εἶνε ἕν καὶ τὸ αὐτό.

— Μὴ τὸ πρῶτον, ἐξοχώτατε, ἀνεφώνησεν ὁ δεῦτερος Γάλλος· ἡ ἀληθὴς κυβερνήσις τῆς γαλλικῆς Δημοκρατίας εἶνε ἀποκεκλεισμένη ἐν Παρίσις, μόνος δὲ ὁ κ. Τούλιος Φάδρος δύναται νὰ σῶς δευθῆ καὶ νὰ σῶς ἀπορασθῆ.

— Ὅσον ἀξίαν ἔχει ἡ Δημοκρατία τοῦ Τόυρ, ἄλλην τόσῃν ἔχει καὶ ἡ τῶν Παρισίων, εἶπε καὶ ὁ τρίτος Γάλλος. Δημοκρατία ἐν Γαλλίᾳ δὲν ὑπάρχει, ἔχει ἀνευ τοῦ Γαμβέττα καὶ τοῦ Τουλίου Φάδρου, ἀλλὰ ἀνευ τοῦ...

— Ἄνευ τοῦ...;

— Τοῦ Θιέρσου, κύριε.

Ἐπι τούτοις οἱ τρεῖς Γάλλοι συμπλέκονται σπουδαίως, μετὰ τὰ ὅλων τῶν, εἰς ἐριδα, ἣτις κατέστησεν αὐτοὺς ἐρυθροὺς· ἐδῶν δὲ μανιωδῶς καὶ ἐχειρονόμου σφοδρότατα. Ὁμολογητέον ὅτι ἡ περὶ τῶν τριῶν μοναρχιῶν συζήτησις ἦτο πολὺ χριστιανικὴ καὶ μᾶλλον εὐάρεστος ἢ ἡ περὶ τῶν τριῶν Δημοκρατιῶν.

Τῇ αὐτῇ ἑσπέρᾳ κινήθησαν οἱ τρεῖς Γάλλοι νὰ μοι ψιθυρίσωσιν ἕκαστος ἀνὰ δύο ἢ τρεῖς φράσεις εἰς τὸ οὗς:

«Μὴ ἀκούετε τὸν ὄπαδόν αὐτὸν τῆς κυβερνήσεως τῶν Παρισίων. Εἶνε δικηγόρος καὶ ἦλθεν ἐδῶ μεῖς ἰδιαίτερον ἀποστολὴν τοῦ Τουλίου Φάδρου· ἐνεσχεῖτε λοιπὸν ὅτι, ἀπολαμβάνων ἀδρότατον μισθόν, προσπαθεῖ νὰ...

— Μὴ ἀκούετε, μοι εἶπεν ὁ δεῦτερος, τὸν ὄπαδόν αὐτὸν τῆς ὑποτιθεμένης Δημοκρατίας τοῦ κ. Θιέρσου... εἶνε μοναρχικὸς, ὀρλεανιστὴς μετημφισισμένος...

— Μὴ ἀκούετε, μοι εἶπεν ὁ τρίτος, τὸν ὄπαδόν αὐτὸν τῆς Δημοκρατίας τοῦ Τόυρ... Ἦλθεν ἐδῶ χάριν δανείου τυτὸς διὰ λογαριασμὸν τῆς κυβερνήσεως τοῦ Τόυρ, καὶ ἐπειδὴ προσδοκᾷ μεγάλα κέρδη ἐκ τούτου...

Ἴδού ἤδη ἔξ κυβερνήσεσι, ἐν δὲν ἔχω λάθος: τρεῖς μοναρχίαι καὶ τρεῖς δημοκρατίαι.

Ἐν Λονδίῳ, τῇ 6 δεκεμβρίου, 1870.

Νομίζω ὅτι ὁ Ἐξ. πρεσβευτὴς τῆς Πρωσίας ἐν Ἀγγλίᾳ κ. Ζεβέρνατφ με περιπαλεῖ· διότι ἐσχίς συναντώμεθα μοι ἀναγγέλλει ὅτι οἱ Παρίσιοι ὄν συνθηκολογήσωσι τῇ ἐπαύριον... Ἡ ἐπαύριον ἀνατέλλει, ἀλλ' οἱ Παρίσιοι δὲν παραδίδονται... Ἐν τούτῳ σήμερον ἡ Α. Ἐξ. ἐφαίνετο ἔχουσα τσακότην πεποιθήσιν, ὥστε νομίζω ὅτι δύναμαι νὰ προπαρσκευασθῶ ὅπως ἀπέλθω εἰς Παρίσιους.

Ἐν Παρίσις, τῇ 20 φεβρουαρίου, 1871.

Καὶ μόλις ἀπῆλθον τῇ 10 φεβρουαρίου 1... Ἐπι τέλους εὐρίσκομαι ἐν Παρίσις... Ἡ ὁδοπορία μου διεκόπη ὑπὸ πολλῶν σταθμῶν. Πόσα χωρῖα πυρπολημένα! Πόσαι οἰκίαι λαφυραγωγημένα! Πόσα δάση κατηρημωμένα, πόσαι ὁδοὶ καὶ σιδηρόδρομοι καὶ γέφυραι κατεστραμμένα! Καὶ οἱ Ἑυρωπαῖοι αὐτοὶ μὲς θεωροῦσιν ἀπολιτίστους!

Ἐν τούτοις παρατήρησα μεταξὺ ὄλων τούτων τῶν ἐρείπιων καὶ ἕν, τοῦ ὀποῦ ἢ ὀέε ἐνεπλησέ με γλυκυτάτης εὐχαριστήσεως. Τὰ ἀνάκτορα τοῦ Saint-Cloud ἦν ἡ θερμὴ κατοικία τοῦ αὐτοκράτορος Ναπολέοντος· τί δὲ εἶδον ἐν μέσῳ τῶν ἐρείπιων τοῦ περιθιπέτου ἀλλοτε κτιρίου; Λεῖψανα παναρχαίων ἀγγείων τῆς πατρίδος μου, κατασυντετριμμένον ἐν μέσῳ μυρίων τετραγίων μαρμάρου καὶ ὀδονζίων...

Πόθεν προήρχοντο τὰ παλαιὰ ταῦτα σινηκὰ ἀγγεῖα; Ἴσως ἐκ τῶν θερυνῶν ἀνακτόρων τοῦ ἡμετέρου αὐτοκράτορος, πυρποληθέντων καὶ κατερειπωθέντων ὑπὸ τῶν ἀγγλῶν καὶ γαλλῶν ἐκείνων στρατιωτῶν, οἵτινες ἤρχοντο κομίζοντες ἡμῖν τὰ εὐεργετήματα τῆς εὐρωπαϊκῆς ἡμερώσεως καὶ τοῦ πολιτισμοῦ!

Ἄληθές ἐστι ἔτυχον φιλοφρονεστάτης δεξιώσεως παρὰ τοῖς Ἄγγλοις, ἀλλ' ἐλπίζω ἐτι τὴν αὐτὴν τύχην θὰ ἔχωσι μίαν ἡμέραν καὶ τὰ ἀνάκτορα τοῦ Βούκιγγαμ καὶ τοῦ Οὐίνδσορ.

Ἐν Παρισίαις, τῇ 25 φεβρουαρίου, 1871.

Ἐγραψα τῷ κ. Ἰουλίῳ Φάβρῳ, γνῶστοποιῶν αὐτῷ ὅτι ἀπὸ ἐξομηνίας ἤδη ἀνέμενον τὴν εὐκαιρίαν νὰ καταποδάλω αὐτῷ τὰς προσησεις τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Κίνας· ἀλλ' ὁ ὑπουργός μοι ἀπήνησεν ὅτι πρόκειται ν' ἀπέλθῃ εἰς Βορδέγαλλα· ἀνάγκη ν' ἀναβληθῇ ἡ ἀκρόασις διὰ τὰς πρώτας ἡμέρας τοῦ προσεχοῦς μηνὸς μαρτίου.

Ἐν Παρισίαις, τῇ 7 μαρτίου, 1871.

Νέα ἐπιστολὴ ἐκ μέρους τοῦ κ. Ἰουλίου Φάβρου. . . Ὁ κ. Βίσμαρκ ἀναμένει αὐτὸν ἐν Φραγκφόρτη. . . Ἡ ἀκρόασις μου λοιπὸν ἀναβάλλεται καὶ πάλιν.

Ἐν Παρισίαις, τῇ 17 μαρτίου, 1871.

Τέλος πάντων, αὐριον, 18 μαρτίου, τῇ 4ῃ ὥρᾳ, μέλλω νὰ γίνω δεκτὸς παρὰ τῷ κ. Ἰουλίῳ Φάβρῳ, ἐν τῷ ὑπουργείῳ τῶν ἐξωτερικῶν.

Ἐν Παρισίαις, τῇ 18 μαρτίου, 1871.

Περιδληθέντες ἐγὼ τε καὶ οἱ δύο μου γραμματεῖς τὰς ἐπισήμους ἡμῶν στολὰς, ἀναχωροῦμεν τῇ 3ῃ ὥρᾳ μετὰ τινος διερμηνέως ΦΟάνομεν. Ἡ αὐλὴ τοῦ μεγάρου βρίθαι ἀνθρώπων πολυασχολῶν, τεθορυβημένων, τρεχόντων ἀνω καὶ κάτω, φερόντων κιθάρια καὶ δέματα. Ὁ διερμηνεύς, ἀνταλλάξας λέξεις τινὰς μετὰ ὑπαλλήλου τοῦ ὑπουργείου, μοι εἶπε:

«Τὰ πράγματα εἶνε λίαν σοβαρά· συμβαίνει ἀνταρσία. . . Ἡ κυβέρνηση ἀναγκάζεται πάλιν ν' ἀλλάξῃ ἔδραν.»

Τῇ στιγμῇ ἐκείνῃ ἀνοίγεται ἡ θύρα καὶ ἐπιφαίνεται ὁ κ. Ἰούλιος

Φάβρος φέρον ὑπὸ μάλῃς δγκώδους χαρτοφυλάκιον, εἰπὼν δὲ εἰς τὸν διερμηνέα ὅτι ἡ ἀκρόασις μου θὰ γίνῃ τέλος πάντων ἐν Βερσαλλίαις μετὰ τινος ἡμέρας, μὲ χαίρειται ὑποκλινέστατα καὶ τρέπεται εἰς φυγὴν, μέλις δεξιόμενος τὸν ἀντιχαρτισμὸν μου.

Ἐν Βερσαλλίαις, τῇ 19 μαρτίου, 1871.

Ἀνεχώρησα ἐκ Παρισίων τῇ μεσημβρίᾳ τῆς σήμερον κατεπνευσμένως. . . Πράγματι νέα κυβέρνησις ἐγκατεστάθη ἐν Παρισίαις, μὴ ἀνέχουσα μήτε εἰς τὰς τρεῖς Μοναρχίας, μήτε εἰς τὰς τρεῖς Δημοκρατίας. . . εἶνε ἐξδομῆς τις συνδυασμὸς, καλούμενος α Ἀῆμος» (Commune). Σήμερον τῇ πρώτῃ στίρῳ ἐνόπλιον ἀνδρῶν περιεκύκλωσε τὴν κατοικίαν μου. Ὡς φαίνεται, ὁ νέος ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑπουργός, δηλαδὴ ὁ τῶν Παρισίων, ὁ τῆς Commune, εἶπεν ὅτι μετὰ πολλῆς εὐχαριστήσεως θὰ ἐδέχετο εἰς ἀκρόασιν τὸν πρεσβευτὴν τῆς Κίνας. Ἦρχοντο λοιπὸν ἀνὰ μ' ἀπαγγέλασθαι! — Μόλις ἔσχον τὸν ἀπαιτούμενον καιρὸν νὰ σωθῶ, τρεπόμενος εἰς φυγὴν. . . Ἐγὼ ἐπεθύμουν καὶ ἠφειλον νὰ ἴδω τὸν ὑπουργὸν τῶν ἐξωτερικῶν, οὐχὶ τὸν ἐν Παρισίαις, ἀλλὰ τὸν ἐν Βερσαλλίαις.

Πόσοι περιπλοκαί, Θεέ μου, καὶ πότε τέλος πάντων θὰ δυνηθῶ νὰ ἴδω τὸ ἀάρατον αὐτὸ πρόσωπον, τὸ ὅποιον ἄλλοτε εἶνε κεκλεισμένον ἐντὸς τῶν Παρισίων καὶ ἄλλοτε διώκεται ἐκ Παρισίων;

Ἐν Βερσαλλίαις, τῇ 6 ἀπριλίου, 1871.

Ἐπὶ τέλους, γοῆς ἔτυχον τῆς τιμῆς νὰ με δεχθῇ ἡ Α. Ἐξ., καὶ συνωμιλήσαμεν περὶ τῶν ἐν Παρισίαις συμβαινόντων.

«Ἡ ἀνταρσία αὕτη, μοι εἶπεν ὁ κ. Ἰούλιος Φάβρος, εἶνε ἡ φοβερωτέρα ἐξ ὧν ποτὲ συνέβησαν ἐν τῇ ἀνθρωπότητι.»

Ἄν ἡδυνάμην νὰ μὴ ἐπανορθώσω τὸ μέγα ἱστορικὸν ἀμάρτημα τῆς Α. Ἐξ. Ἀπήτησα λοιπὸν πρὸς τὸν κ. Ἰούλιον Φάβρον ὅτι ἀπὸ χιλιάδων ἤδη ἐτῶν εἶχομεν ἐν Κίνα κοινωνιστὰς καὶ κοινωνιστικὰς ἀνταρσίας, ὅτι οἱ γάλλοι «κομμουνιστὰι» ἦσαν γυδαῖοι μιμηταὶ τῶν παρ' ἡμῖν Ταιπίγγων, ὅτι ἐν ἔτει 1230 εἶχομεν τὴν φοβεράν πολιτικὴν τοῦ Ναγκίνου, διαρκέσαν ἐπταετίαν ὄλην, κτλ., κτλ. Οἱ Εὐρωπαῖοι ἐνὶ λόγῳ ἐπαναρχίζουσιν ὡς ἔργιστα τὴν ἡμετέραν ἱστορίαν με ὀλιγωτέραν δόξαν καὶ μὲ πλείονα βαρβαρότητα.

Ἐν Βερσαλλίαις, τῆ 15 Μαΐου, 1871.

Ἡ ἀποστολή μου ἔληξε. Δύναμαι ἤδη νὰ ἐπανακείμεθα εἰς Κίτυον. Ἀληθῶς θυμῶς μ' ἐνδιαφέρει πολὺ ὅ,τι βλέπω συμβαῖνον ἐνταῦθα. Πόλεμος ἐμφύλιος, διαδεχόμενος ἀμέσως τὸν ἐξωτερικὸν πόλεμον, εἶνέ τι ὄντως ἀλλοπρόσβηλλον καὶ παρέχει ἀξιολόγον εὐκαιρίαν εἰς ἓνα Κινεζὸν νὰ μελετήσῃ σπουδαίως τὸν εὐρωπαϊκὸν πολιτισμόν.

Ἐν Βερσαλλίαις, τῆ 24 Μαΐου, 1871.

Οἱ Παρίσιοι εἶνε εἰς τὰς φλόγας ἔλθοι, ἐκ δὲ τοῦ ἐξώστου τοῦ ἀνακτόρου τοῦ Saint-Cloud, ἐν μέσῳ τῶν ἐρειπίων, διήλθον τὴν ἡμέραν θεώμενος καιομένην τὴν γαλλικὴν πρωτεύουσιν. Τετέλεστο! οἱ Παρίσιοι ἀπενεκρώθησαν, ἐξσημαδενίσθησαν!

Ἐν Παρίσσις, τῆ 10 Ἰουνίου, 1871.

Παντάπασι! εἶνε αἰετοί ἢ ὄραιοτέρα καὶ ἢ λαμπρότερα πύλις τῆς Ἑβρώπης. Ὅλ' μείνω ἀκόμη κερὸν τινα ἐν Παρίσσις.

Ἐν Παρίσσις, τῆ 20 Ἰουνίου, 1871.

Μεγάλη στρατιωτικὴ ἐπιθεώρησις ἐκατοντακισχιλίων ἀνδρῶν ἐγένετο χθὲς ἐν τῷ δάτραι τῆς Boulogne, ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ κ. Θιέρσου. Τί μοι ἔλεγες λοιπὸν ὁ κρονόληρος τοῦ «Χρόνου» ἀνταποκριτής; Ἡ Γαλλία ὑπάρχει πάντοτε!

G. A. S.

ΙΙΕ΄.

ΚΗΔΕΙΑ ΚΑΙ ΧΟΡΟΣ.

(Διήγημα πρωτότυπον.)

— Ἐνθυμῆσαι τὴν χαριστάτην μονόπρακτον κωμωδίαν, ἧτις μεθ' ἔλθον τὸν ὀρηγῶθη τίτλον τῆς Κηδε(α καὶ) χορός μᾶς ἔκαμε νὰ γελάσωμεν μὲ ὄλην μας τὴν καρδίαν;

Τοιαύτην ἐρώτησιν ἀπηύθυνα ἐσπέραν τινα χειμερινὴν εἰς τὸν Φίλιππον, ὅστις κατεγίνετο ἀνασκαλεῶν τὰ κόσσορα τῆς ἐστίας, ἧς αἱ ζῶηραὶ φλόγες ὡς μαρμαρυγαὶ ἀντηνάκτων ἐπὶ τοῦ κρυσταλλίνου νοσφιλλῆ, τὸν ὁποῖον ἐρρόφων μὲ τὴν ἡδυπάθειαν ἀρχόντος τῆς Σαμαρκάνδης.

— Ἀκούς ἐκεῖ! Ἀκόμη γελῶ μὲ τὴν μεγάλην ἐκαίνην ἐπιτύμβιον πλάκα τῆς ὁποίας τὸ μάρμαρον ἀντικαθίστα χάριτες σπιλωθὸς καὶ ἦν ὡς νικηφόρον τρίπτυκον ἔφερεν ὁ θεὸς ἐπὶ τῆς λεπτῆς βακτηρίας του.

— Ἀφοῦ λοιπὸν δὲν τὴν ἀλησμόνητας, ἄφησε τὴν πυρὰν εἰς τὰ καλὰ τῆς, λάβε ἐν σιγᾶρον καὶ ὀλίγην ὑπομονήν, τοποθέτησον τὰς κινήμας σου ἐπὶ τοῦ διδανίου ἐκαίνου καὶ ἐπ' αὐτῶν τὸ ἐπίλοιπον σῶμά σου καὶ ἀκροάσθητι.

— Τί; ἀνακεφαλαίωσιν τῆς κωμωδίας;

— Ὅχι, ἀδελφέ! καὶ ἄλλο τὸ ὁποῖον μὲ συνέβη καὶ τὸ ὁποῖον, ἂν δὲν συμφωνῆ κατ' αὐτὴν πρὸς τὴν κωμωδίαν, σχετίζεται ὁμῶς μεγάλως μὲ τὸν τίτλον τῆς.

§

— Συμπληροῦται ὁγδοοῦντα δύο βιβλίοις ἐτῶν ἀρότου κατεῖχον θέσιν ἐν ᾗ ἐκέρδιζον μηνιαίως τετρακάσια φράγκα, ἀξιώθουσαν δὲ πεντακά-

οια. Πῶς; Εἰς τοῦτο τὸ πῶς θὰ σὲ ἀποκριθῶσιν ἔλοι οἱ νέοι οἱ κερδίζοντες τοιοῦτον μισθόν. Διατί; Εἰς αὐτὸ ἔμωσ τὸ διατί εἶναι ἀνάγκη νὰ σοὶ δώσω ἐγὼ αὐτὸς μερικὰς λεπτομερείας.

Κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν ὑπῆρχεν ἐν Πέραν εἶδος νεολαίας, συνδεδεμένης δι' εἰλικρινοῦς φιλίας, συνδιασκεδαζούσης, ἀδιάφορον μὲ ἐξοδα τίνος ἐξ αὐτῆς, νεολαίας ἀλληλοβοηθουμένης, συζώσης ἐν τῇ αὐτῇ ἐλευθερίῳ ἀποστασίας, ἀπεικονίζούσης ὡς ἄρως πῶς τοὺς τύπους τῶν Βοημῶν τοῦ *Mittagel*, φοιτήσης σήμερον εἰς τὸ *Bel-étage* τοῦ Θεάτρου καὶ αὐριον δεπνούσης εἰς τὸ πρῶτον τυχόν καπηλεῖον, ἐχούσης τῶρα μὲν κεφάλαιον πεντακοσίων φράγκων καὶ μετὰ μίαν ἡραν οὕτε πέντε ὀβολοὺς, θεωρούσης τὸ βαλάντιον οἴου δῆτινος τῶν μελῶν της ὡς γενικὸν ἐταιρικὸν ταμεῖον, καὶ κατὰ συνέπειαν οὐδέποτε σχεδὸν εὐρισκομένης ἐν ἀνθηρᾷ χρηματικῇ καταστάσει. Ἦτο ἀδύνατον ὡ ἀνέλθης τὴν μεγάλην τοῦ Πέραν ὁδὸν καὶ νὰ μὴ συνκνήσῃς ἕνα ἢ δύο τῶν ἱεροφαντῶν αὐτῆς ὅστις καθῆκόν του εὐσεβῶσαι νὰ σ' ἐρωτήσῃ:

— Πῶς τὰ πηγάνεις ἢ περιουσία; τὸν κατέχεις;

Τὸ μεγαλύτερον τῆς συνειδήσεως ἀμαρτήμα ὡς διεπραγματοποιήσῃς ἐὰν εἶχες χρήματα καὶ ἤρκεισθαι τὴν ὑπαρξίν αὐτῶν ὡφελεις νὰ διμολογήσῃς τὰ κεφάλαιά σου καὶ ἢ νὰ τὰ μοιρασθῆς ἢ τοῦλάχιστον μέρος αὐτῶν νὰ χορηγήσῃς εἰς τοὺς μὴ ἔχοντας.

Ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τὰ διδόμενα ἦσαν εἶδος θανάτων ἐπὶ μὴ ἐπιστροφῇ: *Δαυεϊκὰ καὶ ἀγύριστα* ἐνίοτε ἔμωσ ἕτερον μέλος ἐπλήρωνε τὸ χρέος τοῦ ἄλλου, τοιοῦτοτρόπως δὲ δωδεκάς περίπου ἀτόμων ἔζη ἐν Ἰδανικῇ εὐδαιμονίᾳ. Ἐπειδὴ δὲ κ' ἐγὼ ἤμην ἐκ τῆς δωδεκάδος αὐτῆς κρίνω περιττὸν νὰ σὲ εἶπω ὅτι ὁ μισθός μου ἐξωδύετο πρὸ τῆς παραλαβῆς του καὶ συνηθέστατα εὐρισκόμεν ἰς χορηματικὰς ἀνάγκας.

Θ' ἀπαρήσῃς ἴσως ὅταν σὲ εἶπω ὅτι ἐν δειλινὸν ἐξερχόμενος τοῦ Σπόνου συνήτημα τὸν ἀείποιε ἐν στενοχωρίᾳ Θεόκλητον τὴν καλησπέραν του διεδέχθη ἢ τυπικὴ του ἐρώτησις:

— Ἐχεις ὄχλον; |

Τοιοῦτοτρόπως ὠνόμαζεν ὁ ἀριστοκράτης ἰδεολόγος τὰ χρήματα. Εἶχον ὀλίγα χρήματα, ἀλλ' εἶχον πολλὴν αὐτῶν ἀνάγκην ἐπιτόμημα λοιπὸν ὡ ἀμαρτάνω καὶ παραθαίνων τὴν μίαν τῶν δέκα ἐντολιῶν, ἀπήνησα:

— Οὐδ' ἕνα ὀβολόν.

Μ' ἔσυρε μὲ ἕως μυστηριώδες ἀπὸ τοῦ βράχιονος μέχρι τῆς γωνίας τοῦ Γαλατᾶ Σεραίου καὶ ἐξαγαγὼν σιωπηλῶς τοῦ εὐσκαρδίου τοῦ τέσσαρας χρυσᾶς λίρας μοὶ ἔθηκεν ἐν τῇ παλάμῃ τὰς δύο.

Τὰς ἔρριψα εὐχαριστῶν, εἰς τὸ ἰδικόν μου θυλάκιον ὅχι τόσον διότι εἶχον ἀνάγκην αὐτῶν, ὅσον ἐκ τῆς ἐντροπῆς μὴ διαγνώσῃ τὸ ψεῦδος μου.

* *

— Θὰ μ' ἐπιτρέψῃς νὰ σὲ διακόψω, Μάρκε, ὑπέλαβεν ὁ Φίλιππος, διακόψας μὲ καὶ διακόψας ἐπίσης καὶ τὴν διασκέδασιν τοῦ νὰ σχηματίσῃ χρεῖκους μὲ τὸν καπνὸν τοῦ αἰγάρου του. Μέχρι τοῦδε οὕτε κηδεύεις τὴν πένθιμον χροιάν διακρίνω, οὕτε χοροῦ στροβιλισμοὺς προδιαβλέπω. Λοιπὸν;

— Ἐχε δὲ ὑπομονήν. Ἀφοῦ λοιπὸν ἐνόησας τὴν αὐτέματεν πάντων ἀλληλοβοήθειαν, ὡς ἐνόησας καὶ τὴν ἐπιστολὴν ταύτην, ἣν ἔλαβον κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἀπὸ τὸν Γαλάτην, δύνασαι νὰ τὴν ἀναγνώσῃς.

Καὶ ὁ Φίλιππος ἀνέγνω τὰ ἑξῆς:

« Ὁδὸς Ἀἰνάλῃ. Ἐκ τοῦ σπουδαστηρίου μου, τῆ 8 μαρτίου 1874

» Φίλιππατέ μου Μάρκε,

» Ἴδου ὅτι τὰ κομψὰ καὶ δυσανάλογα πρὸς τὴν σημερινὴν κατάστασιν μου ἐπιπλα, τὰ κοσμοῦντα τὸ θωμάτιόν μου, τὰ λείψανα ταῦτα τῆς ἀρχαίας μου εὐκλείας, ὡς ἀρέσκασαι νὰ τ' ἀποκαλῆς, μ' ἐξεδικήθησαν ἴσως παραδόξως. Φαντάσου ὅτι πρὸ μᾶς ὥρας μὲ ἀπορίαν μου ἔσχοι τὴν ἐπίσκεψιν τῶν ἐπιτρόπων μιᾶς ἐνορίας τῶν Ψαμματολεῶν | Μὴν ἐκπλήττεσαι. Οἱ κύριοι οὗτοι ἐπίτροποι, μὲ ἕως Μαρίας Σαλώμης μοὶ ἀνήγγειλαν τὸν ὄριμον ὀάνατον ἀναξιοπαθούτος συγγενοῦς μου ἀγνώστου σχεδὸν εἰς ἐμέ! Ὁ μακαρίτης ἀφήνει τρεῖς ὀρφανὰς κέρας, ὡς κληροδοτεῖ μὲ ἄπειρον πέναν. Πρὸ τῆς τελευταίας του ἔδωκεν αὐστηράν ἐπιτολὴν νὰ ἔλθωσι πρὸς ἐμὲ τὸν μόνον κληρονόμον του ἐξ ἀδελφῶν ὡς μὲ ὠνόμασε — κατὰ τὸ λέγειν τῶν Ψαμματολεῶν ἐπιτρόπων — καὶ νὰ μὲ πραινκλέσωσι νὰ φροντίσω τὰ τῆς κηδεύας του καὶ τῆς ταφῆς του. Πολὸν προσεπάθησα νὰ τὸ ἀποφύγω

διὰ τούτους λόγους οὐς γνωρίζεις. Ἐστὶ δὲ ἀδύνατον. Οἱ ἐπίτροποι τῶν ἐκκλησιῶν εἶναι ὡς αἱ βουλιμῶσαι βδέλλαι, δὲν ἀποσύρονται ἂν δὲν ἀπορροφήσῃ τὸ ἀναλογούν αὐτοῖς ἐκ τοῦ αἵματος ἢ μᾶλλον ἐκ τοῦ χρημάτων σου. Διὰ τὴν μὴ σὲ τὰ πολυλογῶ τούτους ἔπεισα ν' ἀπέλθουν καὶ νὰ μὲ περιμένουν εἰς τὸν σταθμὸν τοῦ σιδηροδρόμου. Χάριν τῆς ἀξιοπρεπειᾶς μου ὀφείλω νὰ μεταβῶ, ἀλλὰ στεροῦμαι χρημάτων. « Δεῖ δὲ χρημάτων. » Ὅκ σοι ἦμι ὑπόχρεως ἂν ἕως ὅτου ἐτοιμασθῶ μὲ στείλῃς τριακόσια φράγκα, εἰ δυνατόν δὲ καὶ κατὰ πλείω, διὰ τὴν γίνῃ τοῦλάχιστον ἡ κηδεία ἀνάλογος τοῦ καπέλλου μου. Ἐπειτα, ἀνυπομονῶ νὰ γνωρίσω καὶ τὰς ἀνεψιάς μου, αἱ ὁποῖαι, Κύριος οἶδε, τί φηγουρίνα ὁκ ἦναι, καὶ μὲ ποῖαν ἰδιόρρυθμον γλώσσαν ὁκ μὲ ἀναγορεύσουν κηδεμόνα των. Ἐπιτάχυνον, φίλε μου, τὴν ἀποστολὴν τῶν χρημάτων διὰ τὴν φανῶ Ἄγγλος εἰς τοὺς ἐπιτρόπους τῶν Ψαμμοθείων. Πλήρης ἐλπίδων διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς μικρᾶς μου ταύτης αἰτήσεως, ἦν εἰς σὲ τὸ ν μόνον μου εἰλικρινῆ φιλόν. — διὰ τὴν μνησθῶ τὸν μακαρίτην — ἀπευθύνω, σὲ ἀσπάζομαι

• Ὁ κάλλιον ἀδελφός
• Κ. ΓΑΛΑΤΗΣ.

» Υ. Γ. Ἀβρίον τὸ ἐσπέρας ἐπιστρέφων ἐκ Ψαμμοθείων, ὁκ ἔλθω ἐπιτήδες νὰ δειπνήσω παρὰ σοί, διὰ τὴν σὲ διηγῆθῶ τὰ τῆς κηδείας, νὰ σὲ προαγγείλω δὲ καὶ μίαν εὐχάριστον εἰδήσιν.

• Ὁ ἴδιος. •

— "Εἰ λοιπόν;

— Δοιπόν, εἰς τὴν θέσιν μου τί ὁκ ἔκαμνες;

— Ἐάν εἶχα τὰ αἰτούμενα ὁκ τὰ ἔσταλλά, ἐάν ἐστεροῦμην αὐτῶν, ὁκ τῶ ἔγραφα καὶ ἐγὼ τὴν ἰδικὴν μου θέσιν.

— Ἐπρόλαβὴ νὰ σὲ εἶπω ὅτι ἤμην συνήθως ἀνευ ἀποθιματικῶν κεφαλαίων. μ' ὅλα ὁμως ταῦτα ἔσπευσά νὰ μὴ διαψεύσω τὰς ἐλπίδας τοῦ φίλου μου, ὡς εἰς ἐμὲ καὶ μόνον ἐστήριξε καὶ τῶ ἔπειμα τὸ αἰτηθῆν προσόν, ἀπὸ προηγουμένως ἐφρόντισα νὰ τὸ δανεισθῶ ἀπὸ τὸν ξενόδοχον μου.

— Ἐννοεῖς ὅτι ἐσκανδαλίζεν ἐν μέρει τὴν περιέργειάν μου ὁ ἀπρόοπτος θάνατος τοῦ ἀπρόοπτου τούτου ἐξαδέλφου τοῦ Γαλάτη. Συγγενεῖς εἰς τὰ Ψαμμοθεία, πτωχοί, ἀφανεῖς ἐν τῇ ζωῇ των, πα-

ρουσιάζομενοι ἀφῆρης μετὰ θάνατον, ζητοῦντες βοήθειαν ἀπὸ τὸν Γαλάτην, ὅστις καίτοι ἄλλοτε ἠυπέρει, καίτοι εἶχε συγγενεῖς ἄλλους πλουσίους, αὐτὸς ὁμως εἶτε ἐξ ἰδιοτροπίας, εἶτε διότι κατέστη φορτικὸς εἰς αὐτούς, ἔζη μόνος, ἐνοικιάζων δωμάτιον εἰς οὐρανὸν τῆς ἑδοῦ Ἀϊναλῆ, δειπνῶν ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον εἰς προσκλήσεις, διαχῶν βίον λιτότατον καὶ ἐν στερήσει ἀπὸ δύο ἡδὴ ἐτῶν, καὶ ἀφῆρης νὰ ζητῶσιν ἀπὸ τὸν ζητοῦντὰ βοήθειαν, αὐτὰ μοι ἐφαίνοντο κατὰ ἄσυνείδηστα. Ἄφ' ἐτέρου πάλιν ἐσχεπτόμην ὅτι, ἐπειδὴ ἠξίου νὰ φαίνεται εἰς τοὺς μὴ εἰδότας αὐτὸν ὡς τύπος εὐπάρου ἄλλ' ἰδιοτρόπου ἀριστοκράτου, ἕως ἔλεγον ἐπεθύμει νὰ φανῇ πράγματι τοιοῦτος, εἰς τοὺς ἐπιτρόπους τῶν Ψαμμοθείων.

• Ὅταν τὸ ἐσπέρας συνήντησα τὸν Ἀγαθοκλῆ, ἕτερον τύπον Βοημοῦ, ἐν τῶ θεάτρῳ τῆς Ὀμονοίας, εἶπον αὐτῶ :

— Δὲν ἠξεῦρες δὲ! παρουσιάσθησαν νέοι συγγενεῖς τοῦ Γαλάτη, ἀλλ' αὐτοὶ πτωχοί. Εἶς ἐξαδέλφος, θεσπιτωχός, κάτοικος Ψαμμοθείων, ἡδὴ νεκρός καὶ τεθαμμένος ἕως, καὶ τρεῖς κόραι τοῦ μακαρίτου, μικρανεψιαὶ τοῦ Γαλάτη, τὰς ὁποίας αὐτὴν τὴν στείγην ἀναμφιδότως ὁκ νοθετῆ καὶ ὁκ παρηγορῆ.

— Καὶ ποῖος σὲ τὸ εἶπεν;

— Ὁ ἴδιος ὁ Γαλάτης μὲ τὸ ἔγραψεν ἀνεχώρησε μὲ τὴν ἀμαξοστοιχίαν τῆς μεσημβρίας διὰ τὴν παρευρεθῆ εἰς τὴν κηδεῖαν εἰς ἣν προσεκάλεσαν αὐτὸν οἱ ἴδιοι ἐπίτροποι τῆς ἐνορίας.

— Καὶ κατὰ πρό τριῶν ὡρῶν εἶδα τὸν Γαλάτην εἰς τὸν Γαλατῶν τὸν ἠρώτησα μάλιστα ποῦ πηγαίνει καὶ μοι ἀπήντησε βεβαιωμένως : Ἐχω δουλείαν.

— Περιέργον! τότε λοιπόν ὁκ ἔχασε τὴν ἀμαξοστοιχίαν τῆς μεσημβρίας, κατὰ συνέπειαν δὲ καὶ τὴν κηδεῖαν, καὶ ἔσπευσέ νὰ μεταβῇ μὲ τὴν ἀμαξοστοιχίαν τῆς ἐσπέρας. Τὸν ταλαίπωρον κρῖμα εἰς τὴν σπουδὴν ποῦ εἶχε νὰ λάβῃ τὰ χρήματα. Ὅπως δήποτε ἄβριον ὁκ τὰ μάθωμεν ἀπὸ τὸν ἴδιον. Ἀλήθειαι! ἔρχεσαι ἄβριον νὰ δειπνήσωμεν μαζῆ; Ὁ ἀκούσης καὶ τὴν διήγησιν.

• Ὁ Ἀγαθοκλῆς εἶχε πάντοτε τὴν ἐμφυτον ἀγαθότητα νὰ μὴ ἀρνηται προσκλήσεις δεῖπνων καὶ πρὶν ἢ τελειώσω τὴν λέξιν διήγησιν, μοι ἀπήντησεν :

— Εὐχαρίστως.

* * *
 Ὅταν τὴν ἐπαύριον τὸ ἑσπέρας μετὰ τὸν Ἄγαθοκλή ἔλθόντα μίαν ὥραν πρὸ τοῦ δείπνου παρουσιάσθη καὶ ὁ Γαλάτης, ἐνθ' ὃ Ἄγαθοκλῆς τὸν προσεφώνει: Καλῶς τὸν νεοφώτιστον θεῖον, ἐγὼ ἔλαγον πρὸς αὐτόν:

— Διὰ τὰ εἴμεθα ἀκριβεῖς καὶ συνεπεῖς, λάδε, παρακαλῶ, αὐτὸ τὸ φέσιον καὶ δεῖξέ μες πῶς σὲ παρουσιάσθησαν ἐξ ἀπίνης οἱ ἐπίτροποι.

Ὁ Γαλάτης εἶχε τὰς εὐχαρίστους ὥρας του. Ἦρέσκειτο πολὺ νὰ μιμῆται καὶ νὰ τὸν ἀκούσῃ, τοῦθ' ὅπερ εἶναι ἡ ἀδυναμία πολλῶν ἀνθρώπων. Χωρὶς τὴν ἐλαχίστην δυσκολίαν ἐφέρεσε τὸ φέσιον, ἐκόμωσα τὸ σουρτοῦκόν του, ἔδωκεν ἰδιόρρυθμον στάσιον εἰς τὸ σῶμα του, ἤρχισε νὰ ξηροβήγη, νὰ φαίνεται ἀπερούμενος λέξεων, νὰ λέγῃ περισσότερα γὰ τ σ κ ε παρ' ὅσα λέξεις ἀπετέλουν τὴν ὅλην ἱστορίαν καὶ νὰ μᾶς κῆμῃ ἐκόντας ἄκοντας νὰ γελώμεν.

Καὶ τί δὲν μᾶς εἶπε; Ὅτι ὁ εἰς ἐπίτροπος ἦτο το α φ τ ζ ης εἰς τὴν ἀγρὰν Κωνσταντινουπόλεως καὶ ὅτι χάριν τοῦ μακαρίου ἀφῆκε τὸ ἐργαστήριον εἰς τὸν μικρὸν κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν, ὅτι ὁ ἄλλος ἦτο ἀκάηλος καὶ ὅτι « ἡ ἀρεντιά του ἔγένηκεν αἰτία νὰ διῆ καὶ τὸ Μπέγγλον » τὸ ὅποιον μόνον ἀπὸ τοὺς Ουκμῶνάς του εἶχεν ἀκουστὸν, ὅτι ὁ τρίτος μόλις κατῴρθωσε νὰ καταπέσῃ τὸν ἀρεντικόν του, τυπικώτατον ἐνδουματοπόλην τοῦ Μαχμουτ πασσαῖ, νὰ τῷ δώσῃ τὴν ἄδειαν δι' ἐκείνην τὴν κηδεῖαν, ἣτις συνέπιπτε νὰ γίνῃ καθημερινήν — προσέθετε μάλιστα ὁ Γαλάτης, ὅτι αὐτὸς ὁ τρίτος τόσο πολὺ ἐπαρηγόρει τὴν μεγαλητέραν ὄρφανήν ὥστε μόνον τοῦ ἔλειψε νὰ σπαγγίξῃ καὶ τὰ δάκρυά της — ὅτι ὁ τέταρτος εἶχεν ἀποστηθίσει τὴν φράσιν: Ὁ πῶς τὸ λέγει τοῦ λόγου του, ἦν προσκόλλη ὡς οὐρανὸν εἰς τὸ τέλος ἐκάστης ἡμιλίας τῶν συναδέλφων του ὅταν δὲ μάλιστα ὁ πρῶτος τῶν ἐπιτρόπων διὰ νὰ συγκινήσῃ τὸν Γαλάτην εἶπεν: — Ὅλοι μας ἄνθρωποι εἴμασται! Ὅλοι μας ὁ ἀποθάνομε· καὶ σὺς μὲ ὅλη τὴν γερῆ σὰς κρᾶσι μίαν ἡμέρα ὅτ τὰ τινάζετε· ὁ τέταρτος ἀμέσως προσέθηκε:

— Νάσαι! ὅπως τὸ λέγει τοῦ λόγου του.

Τόσον πολλὰ τέλος μᾶς εἶπαν ὥστε ἐλησημόνησα τὰ πλεῖστα ἐπὶ τέλους ἠρώτησα αὐτόν:

— Καὶ τὰ τῆς κηδεῖας; Τὴν ἐπρόφρασε; ἔγεινεν ἀνάλογος τοῦ

κηδεμόνος; Ἐξεφωνήθη ἐπικῆδειος; Αἱ δὲ ἀνεψιαί; ὅτ τὰς ἰδῶμεν καὶ ἡμεῖς;

Εἰς τὰς ἀλλεπαλλήλους μου ἐρωτήσεις ὁ Γαλάτης μετὰ τῆς μεγαλητέρας ἀταραξίας μᾶς ἐξιστόρησε τὴν σειρὰν τῆς κηδεῖας εἰς τὴν παρευρέθη, τὰς ἐρρινοφώνους τοῦ κλήρου ψαλμωδίας, τὰς ἀπελιπιστικὰς τῶν ὄρφανῶν φωνάς: « Πατέρα μου, ποῦ μᾶς ἄφησες, Πατερᾶκη μου! » τὴν κατήρεια τῆς παρακολουθούσης συνοδίας, τὰ κηρία καὶ τὰ δίτυρα προπορευόμενα ἐν πομπῇ ὡς λάφυρα τοῦ θανάτου, τὸν ἀρχιερέα προσέχοντα μᾶλλον εἰς τὸ ἐπιγονάτιον καὶ τὴν πατερίσταν του ἢ εἰς τὴν τάξιν τῆς τελετῆς καὶ διὰ τοῦτο ἀπαγγέλλαντα καὶ λογιζόμενον πληρεῖς ἀσυνταξιάων, τὰς εὐχὰς, τὰς εὐλογίας, μέχοι καὶ αὐτῶν τῶν ἡχηρῶν στεναγμῶν, ὅτινες ὡς ἀπολυθέντες κατὰδικαὶ ἐξέφευγον ἀπὸ τὰ στήθη τῶν συνομιλήκων τοῦ μακαρίου, προβλεπόντων τὸ τέλος τῶν πλησιάζον. Ἐν τέλει δὲ ἤρξατο μιμνόμενος καὶ τὸν χορὸν καὶ ἔφαλλον ἐνώπιόν μας τὸ: « Δεῦτε τελευταῖον ἀσπαζομέν. . . »

Μόλις ἤρχισαμεν νὰ ῥοφῶμεν τὸν ζῶμον καὶ ὁ Ἄγαθοκλῆς ἐρωτᾷ τὸν Γαλάτην:

— Μὰ πότε ἔγεινεν αὐτὴ ἡ κηδεῖα;

— Χθὲς μετὰ τὸ μεσημέρι.

— Καὶ καλὰ χθὲς τὸ ἑσπέρας δὲν σὲ εἶδα καὶ σ' ἔχαιρέτισα εἰς τὸν Γαλατᾶν;

— Ἐ! . . μὰ . . δὲν ἦτο χθὲς ποῦ μὲ εἶδες εἰς τὸν Γαλατᾶν, ἦτο προχθὲς!

* * *

Καὶ ἰδοὺ ἀρχίζει συζήτησις περὶ τοῦ ἀν ἦτο χθὲς ἢ προχθὲς. Ὁ εἰς προσδιώριζε τὸ μέρος, τὴν τοποθεσίαν, τὸ κατὰστημα ὑπόθεν ἐξήρχετο, ὁ ἄλλος ὑπεμύνησκε τὰς ἀνταλλαγείσας φράσεις: « Μὰ δὲ μὲ εἶπας ἔχω δουλεία; » ὁ ἕτερος ἐπεθεβαίανε τὰς φράσεις ἀλλ' αὐταὶ διημεφθῆσαν προχθὲς, « προχθὲς ὅταν μάλιστα εἶχα γευματίσει εἰς τοῦ Φιλίππ», οὕτως ὥστε ἐπὶ τέλους ὁ Γαλάτης παρουσίασε περισσότερα ἐπιχειρήματα, ἀνέπτυξε μεγαλητέραν πειθῶν, ὁ δὲ Ἄγαθοκλῆς συνεπάρκων ὅτι ἀφ' οὗ χθὲς Τετάρτην ἔγεινεν ἡ κηδεῖα τῶν Ψαμμαθεῖων, δὲν ἠδύνατο νὰ ἦναι καὶ εἰς τὸν Γαλατᾶν ταῦτοχρόνως ὁ Γαλάτης, ἄρα: ὅτ ἦτο λοιπὸν προχθὲς τὴν Τρίτην καὶ οὕτως ἐτέλειωσεν ἡ συζήτησις.

Με τὴν λήξιν τῆς συζητήσεως ἔληξε καὶ τὸ δείπνον. Περὶ τὰ ἐπι-
δόρπια ὁ Γαλάτης μὲ ἤρώτησε:

— Γνωρίζεις, Μάρκα, τὴν οἰκοκυράν μου;

— Τὴν οἰκοκυράν σου; Οὐκ οἶδ' ἂν μὲ ἤνοιξε μίαν ἡμέραν τὴν
ἐξώθυρον· ἀλλ' ὑποθέτω ὅτι τὸ παρρησιαστικόν μου τὴν ἐτρόμαξε,
διότι ἔσπευσε νὰ χωθῆ εἰς παρακείμενον δωμάτιον, ἀφοῦ ἔδωκεν ἰσχυ-
ρὸν λάκτισμα εἰς τὸν ἀπειθοῦντα ποδὸγυρὸν τῆς.

— "Εἰ λοιπὸν οὐκ τὴν γνωρίσῃς τὸ Σάββατον ἑσπέρας, τόσον οὐ
δοῶ καὶ ὁ Ἀγαθοκλῆς. Ἀναγκάζεται νὰ δώσῃ μὲγάλον, ἀναλόγως
τῆς, χορὸν εἰς τὴν γειτονίαν. Γυναικοδουλειαίς. "Ἐχει ὡς γνωρίζεις
δύο κόριαις καὶ νομίζω ὅτι σκοπεῖται κατόπιν ν' ἀραβωνίσῃ τὴν πρῶ-
την. Μὲ παρακάλεσε πολλὸ νὰ φέρω μερικὸς καλοὺς μου φίλους,
διότι προοιωνίζεται ἑλληειφίς καθυλιέρων. Τῇ τὸ ὑπεσχέθη. Προδλέ-
πω ὅτι οὐκ διασκαδάσωμεν περίφημα. Μὰ περίφημα! εἶπε κτυπῶν τὴν
γλῶσσάν του ἐπὶ τοῦ οὐρανίσκου ὡς ἂν εἶχε ῥοφήσει πετῆριον οἴνου
ἐκλεκτοῦ.

— "Ῥεῦτε ἡμεῖς οὐκ ἔλθωμεν incognito, ἀπλῶς ὡς φίλοι σου· οὐκ
μᾶς ὀνομαζοῦν δέ, ὁ κύριος φίλος καὶ πρὸς διακρίσιν: ὁ κύριος ὄψη-
λὸς φίλος, ὁ κύριος εὐσαρκὸς φίλος, ὁ κύριος. . .

— "Ὁχι, ἀδελφέ! Τὸ εἶπα ἤδη καὶ εἰς τὸν Ἠλιαθὴν καὶ εἰς τὸν
Σαρίδην καὶ εἰς τὸν Λεσκόωτην, οἱ ὅποιοι εὐχαρίστως ἐδέχθησαν.
"Ἐπειτα οὐκ ἦναι καὶ οἱ ἴδιοι προσκεκλημένοι τῆς οἰκοκυράς. "Ἐλάτε!
οὐκ γελᾶσωμεν καὶ οὐκ καλοπεράσωμεν.

— Οὐκ ἔχη καὶ τραπέζι ἢ νοικοκύρά σου; ἐπρόλαβε νὰ ἐρωτήσῃ
ὁ Ἀγαθοκλῆς, τραγυλλίζων τὸ ἐνδοκύριον ἀπίου.

— Πιστεύω καὶ νὰ ἔχη. Εἶναι γυναῖκα φιλότιμη καὶ ἔξυπνη.
"Ἐπειτα οὐκ ὄνειροπολῆ ἴσως ὅτι εἰς αὐτὸν τὸν χορὸν ἡμπορεῖ ν' ἀρέσῃ
κινεῖς καὶ τὴν δευτέραν, ὅπως τοῦτο συνέβη εἰς τὴν πρώτην κόρην τῆς.

— "Ἐχει καλῶς ἀπηντήσαμεν ἀμφότεροι. Τὸ Σάββατον εἰς τὰς
ἐννέα περίμενέ μας.

* *

Ἀφοῦ κατόπιν τῆς μεταξὺ των συζητήσεως ἀπεδείχθη ὅτι ἡ κηδεία
ἐγένετο τὴν Τετάρτην, τὸ δὲ μεταξὺ μας δείπνον τὴν Πέμπτην, ἡ με-
θεομένη τοῦ δείπνου ἡμέρα, ἔπρεπε κατὰ τὰ θεοπισμένα νὰ ἦναι

Σάββατον, πράγματι δὲ ἦτο, διότι ἔσαν περὶ τὰς ἐννέα μετὰ τοῦ Ἀγα-
θοκλέους ἐκρούμεν τὴν θύραν τῆς οἰκίας Ἀϊνάλῃ, ὑπέρτης ἐν ἑορτο-
στολή μᾶς ἤνοιξε καὶ ἡ ἐσωτερικὴ τῆς αὐτῆς φωταφία μᾶς ἐπεδεβαίω-
σεν ὅτι δὲν ἤπατώμεθα.

— Ὁ κύριος Γαλάτης;

— Εἰς τὸ δωμάτιόν του ἐπάγω.

Ἐγνωρίζομεν τὸ δωμάτιον τοῦ φίλου μας καὶ θυθυθνήμεν. Δὲν
ἤξεύρω διατί μεθ' ὄλην τὴν κατ' ὄδον διάλεξιν τοῦ Ἀγαθοκλέους περὶ
χόρων καὶ ἰδία δείπνων καὶ συμποσίων, ἐν ᾗ μεταμορφούτο εἰς νεώτε-
ρον Ἀθηναῖον, ὁ νοῦς μου περιστρέφето εἰς τὰ τῆς κηδείας καὶ ἐνέμι-
ζον ὅτι αἱ καλλιτέριαι χορεύτριαι οὐκ ἦσαν αἱ θυγατέρες τοῦ θενωῦτος,
ὅτι οὐκ διετήρουν τὴν ἀτημέλητον κόμην των καὶ τοὺς υπερύθρους ἐφελι-
μούς των, ὅτι ἐν τῇ μέσῃ τοῦ τετραγύρου οὐκ παρουσιάζετο αἴφνης ὁ
μακαρίτης, ὡς ὁ Αἰάκας, φέρων σάββανον καὶ στυδᾶριον, ὅτι οὐκ μᾶς
ἐκαίμεν νέας φηγούρας ὡς ἐχόρευον οἱ ἄγγελοι, ἂν μετέβη εἰς τὸν Πα-
ράδεισον, ἢ οἱ δαίμονες ἂν προῦριστό διὰ τὴν κόλασιν, ὅτι ἡ ἐφεσπερίς
οὐκ ἐλάμβανε χαρακτῆρα δαιτυλίων σκηνῶν καὶ ὅτι μοὶ ἀνέμενε τι τὸ
ἀπρόδοτον. Ὁ κατὰ γαστρικὸς γέλως τοῦ Γαλάτη ἀκούσαντος τὰ βήμα-
τά μας καὶ ἀνοίξαντος τὴν θύραν τοῦ δωματίου του, διασκέδασε τὰς
ἐκκεντρικὰς μου ταύτας σκέψεις, ὡς ἡ προστριβὴ πνεύματος κερουράς
τοὺς τοπικοὺς ρευματικοὺς πόνους.

— "Ὡ! καλῶς τους. Ὁ Ἠλιαθὴς μὲ τὸν Λεσκόωτην σὰς ἐπρό-
λαβον.

— Καλησπέρα! Δὲν ἡμπορεῖς νὰ μᾶς ἐπιπλήξῃς δι' ἀργοπορίαν,
ἐπειδὴ ἀκίμη οὐ αὐτὸς δὲν ἐγαντώθης.

— Ἐγὼ! εἶμαι εἰς τὰς διαταγὰς σας· πρὶν ἢ ἔλθῃ ὁ Σαρίδης
πᾶμε νὰ σὰς παρουσιάσω· ἤξεύρετε ὅτι ἡ γειτονία μᾶς διακρίνεται ἐπὶ
γυναικαῖα καλλονῇ, ὥστε θεωρεῖσθε καλὰ τὰς καρδίαις σας.

— Μὴ σὲ μέλη. "Ἐσο ἡσυχος.

* *

Ὅταν εἰσῆλθομεν εἰς τὴν χοραλλοῦσαν δὲν ὑπῆρχε τόπος διὰ νὰ
καθεσθῶμεν | Στεφάνῃ ὄλην χαιρεσσῶν κεφαλῶν καὶ ποικιλοχρῶν ἐν-
δυμασιῶν, στεφάνῃ ἀνδρᾷ καὶ μυροδόλῳ, ἐκόσμηι τοὺς τέσσαρας τοί-
χους τῆς, κηλιδομένη ἐνισχού ὑπὸ τῶν μαύρων ἐνδυμασιῶν νεανιῶν

κοιμψευομένων, αϊτινες ὠμοιάζον ὡς μύρμηκες ἐφελκυσθέντες ἐκ τῆς νεκταρώδους τῶν ἀνθέων ὁσμῆς καὶ ἀπόπλανηθέντες ἐπὶ τῶν πετάλων αὐτῶν! Παραπλεύρως τῆς αἰθούσης ὑπῆρχεν ἑτέρα, μικρότερα, εἰς τὴν ὅποιαν εἶχον τοποθετηθῆ αἱ μητέρες, αἱ θεαί καὶ οἱ κηδεμόνες τῆς χαριστοθύτου ἡλικίας, ἐπιδεικνύμενοι ὡς ἐκδέχεται διαγωνισμοῦ, μᾶλλον δὲ τὰ ὑπ' αὐτῶν κωμισθέντα ἢ διὰ τὸν ἴδιον ἑαυτῶν. Ἀντικρὺ τῆς χοραιούσης, καὶ παραπλεύρως τῆς ἐξωθύρας ὑπῆρχε τὸ ἐστιατόριον τὸ ὅποιον μὲ βλεμματικὰ πραγματεγνώμονος ἐπεδοκίμασεν ὁ Ἀγαθοκλῆς ὅτε κατηρχόμεθα τὴν κλίμακα.

Προανακρούσμεθα κινύρας μετὰ δύο βαρβότιν, ἅτινα θὰ συνώδευε καὶ τὸ ἐν τῇ αἰθούσῃ κλειδοκύμβαλον, προσεκάλλον τοὺς χορευτὰς εἰς τὸν στρόβιλον. Ἐκαστος ἐπεριψανε τὴν ἀρχήν. Μὲ φλέγμα Ἄγγλου πεπατημένον ἀπὸ γαλλικὸν μειδίμαζ, ὁ Γαλάτης προσεκάλεσε τὴν δεσποινίδα τῆς οἴκτου καὶ ἤνοιξεν ὡς λέγουσι τὸν χορὸν.

Ὅταν ἤρξατο θερμαινομένη ἡ ἀτμόσφαιρα, οἱ χορευταὶ ἀπετέλουν ζεύγη συνεσφιγμένα, χαριέντως στροβιλλίζοντα, πετώντα ἐρρόθυμος ὡς τὰ κολύδρια τῶν Ἰαπωνικῶν μύθων εἰς τὸ ἄκουσμα τοῦ ποιμενικοῦ αὐλοῦ, εὐτυχημένα, εὐδαίμονα· ἐγὼ ἕμενον βεθυθισμένος εἰς μίαν γωνίαν καὶ εἰς πολλὰς ὄνειροπολήσεις! Ὁ Γαλάτης μ' ἐπλησίασε.

— Πού εἶσαι, Μάρκε; τόσην ὥραν σὲ ζητῶ καὶ μ' ἔσυρεν ἀπὸ τὴν χεῖρα ἐνώπιόν κυρίας μαύρης ἐκ μεταξῆς ἐσθῆτα φερούσης.

— Ὁ κύριος Μάρκος Α. . . , ὁ φίλος ποῦ σὰς εἶπα, ἡ κυρία Ζωή-τζα, ἡ οἰκοδέσποινα! ἐπεφώνησεν ἀντισυνιστῶν καὶ γελῶν.

Ἄντι πάσης ἄλλης ἀπαντήσεως, ἤνοιξα ὡς ἠλοποιὸς τὰς ἀγκάλας μου, ἡ οἰκοδέσποινα ἔπεσεν ὡς περιμυδὸνα ἐντὸς αὐτῶν, καὶ μὲ πηδήματα τράγου συνανεμίχθη εἰς τὸν ἐσθὸν τῶν λοιπῶν χορευτῶν.

* * *

Ἡ κυρία Ζωήτζα, ἡ ἀξιότιμος οἰκοδέσποινα, ἡ ἐπαῖα τοῦ Γαλάτη οἰκουρά, ἦτον ὑψηλή, μᾶλλον εὐτραφῆς ἢ ἰσχνή, περὶ τὰ τεσσαράκοντα ἔτη γυρῆουσα, ὑπερβῆσα ἴσως αὐτὰ, ἀλλ' ἀξιοῦσα, ὅπως ὅλαι αἱ συνομιλητικῆς, ὅτι ὁ τὰ φθάση μόλις μετὰ δεκά ἔτη. Διέτρηε ἀκεραλοῦς τοὺς ὀδόντας καὶ τὴν ἐρωτοτροπίαν τῶν δεκαπέντε τῆς χρόνων. Ἄν καὶ ὁ Γαλάτης μᾶς ἐσύστησεν αὐτὴν ὡς ἐπιθυμοῦσαν νὰ κατὰκτηση γαμβρούς, ἡ αὐταρέσκεια τῆς ὁμῶς τὴν ἔκαμνε νὰ συνιστᾷ

μᾶλλον ἑαυτὴν ἢ τὰς κόρας τῆς; σφάλμα τὸ ὅποιον διαπραττόναι αἱ πλείεσται τῶν πενηθερῶν, ὡς ἐάν ὁ γαμβρὸς πρόκειται νὰ νυμφευθῆ καὶ μητέρα καὶ κόρη. Ὡμίλει πολλά, μετὰ ζωηρότητος, προὐκάλει διαψεύσεις τῆς παρηλικιότητος τῆς λέγουσα ὅτι: ὁ γαμβρὸς εἶναι διὰ τοὺς νέους, ἐνῶ πράγματι ἐατροβίλιζε μὲ ἄλλατα ἐλαφρὰ ὡς τὰ τῆς ἐλαφροῦ. Ἀποῦ τῆς ἐτήρησα ἀρκετὴν συνδιάσκεψιν εἶδον ἐπὶ τέλους τὸν Γαλάτην προσελθόντα καὶ ἐρωτήσαντα αὐτὴν.

— Μήπως σὰς εἶπεν ὅτι δὲν ὄκ ἐλθῆ;

— Ξερώ κ' ἐγὼ ἔπρεπεν ἕως τώρα νὰ ἦναι ἐδῶ.

Ποῖα νὰ ἦτον αὐτὴ ἡ ἀνηκενομένη; Ἐσκαυδαλίστην. Παρέφθην νὰ ἐρωτήσω τὸν Γαλάτην, ἀλλ' ἐχάθη ἀμέσως ἀπ' ἐμπρός μου· ἔστρεψα τὸν λόγον πρὸς τὴν οἰκοδέσποιναν.

— Καὶ περιμένετε κόσμον ἀκόμη;

— Ὅχι! ἕνας φίλος μας . . . ὁ κύριος Χαράλαμπος . . . δὲν τὸν γνωρίζετε Ουαρῶ. . . ἐκεῖνος ἔμεινε μόνος νὰ ἐλθῆ.

Ἀπεγοητεῦθην! . . . καὶ ἔπρεπε νὰ γίνηται λόγος δι' ἕνα Χαράλαμπον; Ποῖος λοιπὸν ὄκ ἦτο αὐτός; καὶ ἐπανελάμβανον μηχανικῶς: Χαράλαμπος, Χαρά. . . λαμ. . . ποσ.

— Καθρίλλιες! Καθρίλλιες! ἠκούσθη ἡ φωνὴ τοῦ Γαλάτη. Τὰ ἀγκυλῆ σὰς, τὰ βιζαβί σὰς. . . ὅλοι ἐτοιμαί.

Ἡ οἰκοδέσποινα δὲν ἐχάρεσε, διὰ νὰ χορεύσουν ὡς ἔλεγε τὰ κορίτσια, ἐγὼ ἐπίσης ἀπέφυγα προφακίζόμενος κόπωση. Ὅταν εὐρίσκοντο ἐν τῷ μέσῳ τοῦ τετραγύρου, ὁ Γαλάτης πλησιάσας πρὸς στιγμὴν τὴν οἰκοδέσποιναν, μεθ' ἧς συνδιελεγόμεν, τῆ λέγει.

— Ἄ! μὰ τί σημαίνει αὐτὴ ἡ διαγωγή τοῦ Πολυκάρπου. . . δὲν τὸν ἐνόμιζον τόσον. . .

Καὶ τὸν διέκοψαν προσκαλέσαντες αὐτὸν εἰς τὸν χορὸν τὸν ὅποιον διηθούσε.

— Ποῖος εἶναι αὐτὸς ὁ Πολυκάρπου, ἀν δὲν σὰς φαίνομαι μωροπερίεργος; ἠρώτησε καὶ πάλιν τὴν οἰκοδέσποιναν.

— Εἶναι ὁ κύριος Χαράλαμπος διὰ τὸν ὅποιον σὰς ὠμίλησα.

— Ἄ! . . .

Χαράλαμπος, Πολυκάρπου, ἤρχισε νὰ μ' ἐνδιαφέρῃ τόσον τὸ ὄνομα ὅσον καὶ τὸ ἄτομον, ὅταν ἡ οἰκοδέσποινα ἀδμονοῦσα φαίνεται ἐκ τῆς ἀδρανείας μου:

— Δὲν πάμε καὶ ὀλίγον εἰς τὸν μπουφέ; μὲ εἶπε.

— Ὅριστε...

Καὶ τῇ προσέφερα τὸν βραχιονά μου ὀδηγήσας αὐτὴν εἰς τὸ ἐστιατόριον, ἔνθα εἶθρομεν ἐξηλωμένον καὶ μακαριῶς καπνίζοντα τὸν Ἀγαθοκλή. Εἶχε βλέπεις τὸ ἰδίωμα νὰ χωνεύῃ τὰ φαγιώθέντα, ὅχι ὅπως οἱ ἄλλοι διὰ τοῦ χοροῦ, ἀλλὰ διὰ τοῦ καπνοῦ καὶ διὰ τῆς ὀψευς τῶν ἐπὶ τῆς τραπέζης.

Δύω τράπεζαι καὶ δύο ὑπνέται ἠδύναντο κάλλιστα νὰ ἱκανοποιησῶσι καὶ τὸν μᾶλλον ἀπαιτητικὸν ἐπισκέπτην τοῦ ἐστιατορίου. Τὰ ἐνλεκτότερα ποτὰ μετὰ τῶν ἀρωματικωτέρων ἐλιξίριων, οἶνοι διυγεῖς, ἐπιδόρπια ὀρεκτικά, ζυμαρικά βοδὸψητα, ζαχαρόπηκτα κρυσταλλωμένα, ἐκχυλίσματα ἀναφυκτικά, γλυκίσματα μελιστάγῃ, σαλατικά καρυκευμένα, ἔλαι τεθειμένα φάρδῃ μίγδην, ἀλλὰ μὲ ποιάν τινα χάριν, ἐξηρέθιζον τὴν ὄρεξιν καὶ τοῦ ἀσθενεστέρου στοιμάχου. Ἐπὶ τῇ θεᾷ αὐτῶν συνεχάρην εὐκρινῶς τὴν ἀπειθῶς ἐξοδεύσασαν οἰκοδόσποιαν, ἥτις εἰς ἀντάλλαγμα τῶν εὐχαριστηρίων μου, μετεμορφώθη εἰς Ἡδῆν καὶ μὲ προσέφερε ποτήριον Τορινίου βερμούτ.

Κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἔκρουσαν εἰς τὴν ἐξώθυραν οἱ ὑπνέται ἦνοιξαν, ἐνῶ δὲ ἔσωθεν ἤκουστο ἡ φωνὴ τοῦ διευθυντοῦ τοῦ χοροῦ Γαλάτη κρᾶζουσα: *Panè*, καὶ ἐγὼ ἐκένουν τὸ ποτήριόν μου, παρουσιάσθη νέηλις, εἰς τὴν ὄψιν τοῦ ἔπου ἡ οἰκοδόσποινα ἐφώνησεν:

— Ἄ! νὰ καὶ ὁ κύριος Χαράλαμπος! — νὰ σᾶς πῶ ἀργήσατε. — Νὰ σᾶς συστήσω — ὁ κύριος Χαράλαμπος Πολυκάρπου, ὁ κύριος Μάρκος Δ. ...

Ἐνῶ ἐγὼ ἐκίνουν τὴν κεφαλὴν πρὸς χαιρετισμὸν ἡσθάνθη τὴν νευρώδη χεῖρα τοῦ κυρίου Χαράλαμπος Πολυκάρπου, σφίγγασαν τὴν ἐμὴν καὶ ἤκουσα ἠχηρότατόν του γέλωτα σημαίνοντα προφανῶς: "Ἐχω εὐχαρίστησιν.

— Καὶ σᾶς περιμένουν πρὸ πολλοῦ, τῆ εἶπα, ἐνῶ ἐθεώρουν τὰ ἀδαμάντινα κομδία, ἅτινα ἔφερον ἐπὶ τοῦ στήθους τοῦ ὑποκαμίσου του, ὡς νεόπλουτος κρεωπώλης. τὰς ἡμιπολίους καὶ κρεμαμέναις περιγναθίδας του, τὴν μεσαίαν τῆς κόμης του χωρίστραν καὶ δύο μικροὺς ὑαλῶδεις ὀφθαλμοὺς, οἵτινες ἀν ἠδύναντο νὰ πωληθῶσιν εἰς τινα ταρταχουτὴν λύκων ὃς ἐπληρώνοντο ὑπ' αὐτοῦ ἀδρότατα.

— Ἐ! μὰ ἤμουν βλέπετε ἄλλοῦ. Χά! χά! χά!

— Ξεύρετε; ὑπέλαβεν ἡ κυρία Ζωήτσα στρεφόμενη πρὸς μ. Ὁ κύριος ἀπ' ἐδῶ μὲ τὸν κύριον Γαλάτην καὶ ἐμέ, ἐχάσαμεν αὐτὸν τὸν χορὸν προχθὲς τὴν Τρίτην τὸ βράδυ εἰς τὰ χαρτικά; καὶ, ξεύρετε, οἱ κύριοι δὲν μ' ἄφησαν νὰ βάλω παρὰ μόνον τὸν κόπον, οἱ ἴδιοι δὲ ἔκαμαν ἔλαι τὰ ἔξοδα. . . Δι' αὐτὸ δὲ ἔπρεπε νὰ ἦναι ἀπ' τοὺς πρώτους.

— Ἐ! Ὁ Γαλάτης δὲν εἶναι ὁδῶ; Εἶναι καὶ γὰρ τοὺς δύο μας. Ἐκεῖνος εἶναι καὶ τοῦ σπητιοῦ. Νά! διέτε τὸ μπουφέ τί ὥρατα τὸν κατάφερε. Οἱ νέοι δταν ἔξοδεύσουν παραδες, θέλουν μονάχοι τοὺς νὰ βάλουνε σὲ τάξι τὰ πράγματα. Ὁ ἄνθρωπος ἔξάδευσε. . . Ἔτσι δὲν εἶναι; . . .

— Βέβαια. . . ἀπήντησα καὶ τοὺς ἄφησα νὰ εἰπῶσι τὰ μυστικά των ἐν ἡσυχίᾳ.

Ἐνῶ ἤρχισα νὰ κατανοῶ ὅτι τὰ διὰ κηδεῖαν αἰτηθέντα χρήματά μου εἶχον ἐξοδευθῆ εἰς χορὸν, εἶδον ἐνώπιόν μου τὸν Ἀγαθοκλή, ὅστις ἀκούσας τὴν ἄνω συνδιάλεξιν μ' ἐπλησίασε καὶ μὲ εἶπε:

— Καὶ δταν ἐγὼ σ' ἔλεγα ὅτι τὴν Τετάρτην ἐσπέρας τὸν εἶδα εἰς τὸν Γαλάτην, ὅπου βεβαίως ὅα ἐψόνηξες, σὺ καὶ καλὰ τὸν ἤθελες εἰς τὰ Ψαρμαθεῖα κηδεύοντα τοὺς μὴ ὑπάρχοντας. . .

Κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἡ φωνὴ τοῦ Γαλάτη, ὡς κρυσταλλῶν ὀραυόμενον, ἀπήχει ἐν τῇ χορηθούσῃ.

— Promenade! . . .

§

— Εἶμαι περίεργος τώρα, Μάρκε, νὰ ἰδῶ πότε ἐπληρώθης τὰ τριακῶσια φράγκα σου καὶ πῶς ἐφατέρωσες τὴν ἀποκλυφὴν σου εἰς τὸν Γαλάτην.

— Ἦ ἐρώτησίς σου, ἀγαπητέ μοι Φίλιππε, εἶνε κολὺ ἀσελής. Ὁ Γαλάτης, καθὼς καὶ πλείστοι ἄλλοι, θεωρεῖ ὀανόσιμον ἀμάχημα τὴν πληρωμὴν τῶν δανεικῶν. Προσπαθεῖ λοιπὸν νὰ ζῆ ὅσον τὸ δυνατὸν ἀνεμαρτήτως.

— Ἐ! καλῶ. Καὶ ἔκαμες τὴν ἀνοησίαν νὰ μὴ τοῦ ζητήσης τὰ χρήματά σου ἀφοῦ μάλιστα τῶσον οὐκ ἔως σὲ ἐνέκαιξες;

— Ὅχι δά. Τῶ ἀνταπέδωκα τὰ ἴσα. Διεσκέδασα κατὰ τὸν χορὸν ἐκεῖνον πλειότερον τῆς ἀξίας τῶν τριακοσίων μου φράγων καὶ ἐξακολουθῶ νὰ τῶ ἀνταποδίδω τὸν ἐμπαιγμὸν, ὑποκρινόμενος ἀκόμη τὸν ἠπατημένον.

— Παράδοξος τρόπος έκδικήσεως.

— Καί ὁμως εἶναι ὁ καλλίτερος. Ἐάν τῷ ἐφανέρωσα τὴν ἀνακάλυψίν μου ἢ ὅα προσεκάθει νὰ δικαιολογηθῆ, ἢ ὅα ὠμολόγει τὸ σφάλμα του, τοῦθ' ὅπερ κατ' οὐδέν ὅα μὲ ὠφέλει· ἐνὶ δὲν νομίζεις εἶμι μία τῶν ἠθικωτέρων εὐχαριστήσεων εἶναι, οὐ μὲν νὰ ἦσαι ἐνήμερος τῶν τελευτηνομένων, οἱ ἄλλοι δὲ νὰ σὲ νομίζουσι ἠπατημένον;

K. X. ΜΕΤΑΞΕΩΣ

Βοσπολίτης.

ΙΣΤ'.

ΤΟ ΚΑΤΟΠΤΡΟΝ

ΔΙΗΓΗΜΑ

ὑπὸ ΧΑΒΙΕΡ ΜΑΡΜΙΕΡ, ἀκαδημαϊκοῦ

[κατὰ τὸ δανικὸν τοῦ L. Büdte].

Ἐν ταπεινῇ κώμῃ ἐπαρχίας, ἐκεῖθεν μεγάλης τινὸς λίμνης, ὑπῆρχε ποτε εὐρύς οἶκος, κυκλούμενος ὑπὸ γλοσηφόρων λειμώνων καὶ κατασπέρτων ἀγρῶν καὶ ἐν γένει πάντων τῶν πρὸς εὐζωίαν καὶ εὐδικιμονίαν τοῦ ἀνθρώπου συντελούντων προσόντων τῆς φύσεως.

Ἦν ὁ οἶκος οὗτος τὸ μόνον σπουδαῖον κτήμα, ἢ μόνη δηλαδὴ ἀξία λόγου ἰδιοκτησίας τοῦ τόπου, δι' ὃ καὶ ὁ εὐτυχὴς κτήτωρ, ὁ κύριος Λάσεν, κατὰ φυσικὸν λόγον ἐκτέκνητο σπουδαιότητα καὶ ὑπεροχὴν οὐ τὴν τυχοῦσαν.

Παχίσταρχος, τὴν ἔψιν εὐχρους, εὐτυχὴς καὶ ὄλας αὐτοῦ τὰς ἐπι-

χειρήσεις, εὐθισμένους εἰς τὰ ἄρχαια, ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος κατήνησε νὰ θεωρῆ ἑαυτὸν ὡς κέντρον τῆς βιότητος, περὶ τὸ ὁποῖον ὠφείλον κατὰ τοὺς νόμους τῆς ἰσορροπίας νὰ κινῶνται πάντα τὰ περὶ αὐτόν.

Ἦπία τὸν χαρακτήρα καὶ εὐγενῆς τὴν φύσιν ἡ σύζυγος τοῦ Λάσεν ἔτρεπε πρὸς τὸν ἄνδρα αὐτῆς στοργὴν ἀπερίοριστον, ἡ δὲ ἀφοσίωσις αὐτῆς ἀνήρχετο μέχρι τοῦ σημείου τοῦ νὰ μὴ βλέπῃ οὐδὲν ὑπέρτερον τοῦ ἐνδόξου τούτου δεσπότου. Πᾶσι αἱ ἰδέαι καὶ γνώμαι αὐτοῦ ἐγίνοντο ἀσπασταὶ παρά τῇ γλυκεῖᾳ Μάρθᾳ, θεωρούση ὡς πρώτιστον καθῆκον τὸ συμμορφῶσθαι πρὸς πάσας ἐκείνου τὰς θελήσεις.

«Ἦν αὐτοῦ τρεφόμεθα, ἔλεγε, καὶ ζῶμεν. Ὁφείλομεν λοιπὸν νὰ προσπαθῶμεν παντὶ σθένει ὥστε νὰ καταστήσωμεν ὡς οἶόν τε εὐδαίμονα καὶ εὐάρεστον τὸν βίον του.»

Καὶ ὁ Λάσεν δὲ, ἀφ' ἑτέρου, ἐμπαχίζεν ἑαυτὸν συζευχθέντα τὴν ἀγαθὴν Μάρθαν, τὴν τῶσφ ἀρωσικωμένην αὐτῷ, καὶ ἠρέσκετο δευόμενος τὰς θωπείας καὶ τὰς περιποιήσεις αὐτῆς.

Ἐυνόητον ἐκ τῶν ἀνωτέρω εἶνε ὅτι τὰ προνόμια τοῦ Λάσεν, ἀτομικὰ ὄλας, ἦσαν κάμπολλα. Οὕτω παραδειγματος χάριν ἐν ἐκάστῃ δεῖπνῳ εἰς αὐτὸν ἔτρεπε νὰ δοθῆ ἢ καλλιτέρα μερίς φαγητοῦ καὶ ὁ καλλίτερος οἶνος ὅτε μετὰ τὸ μεσημερινὸν γεῦμα παρεδίδοτο εἰς ἕπνον, — καὶ τοῦτο συνέβαινε κατ' ἐκάστην, — πάντες οἱ ὑπῆρταὶ ὠφείλον νὰ φέρωσι σανθάλια ἀπαλὰ ἢ νὰ περιπατῶσι γυμνάποδες ἐκν διήρχοντο πλησιῶθεν τοῦ κοιτῶνός του, ἵνα μὴ ἄλλως ἀφουπιοθῆ ὑπὸ τοῦ θορύβου. Ἀλλοίμονον ἂν τῷ συνέβαινε ἀτυχία τις! βροχὴ ἐπιπλήξεων καὶ λοιδοριῶν ἐπιπτεν ἐπὶ τῶν κεφαλῶν πάντων τῶν ὑπῆρτων. Μία τῶν ἡμερῶν ἐπαθὲν ὄδονταλγίαν ἡ γλασμάς κόσμου!

Οἶκον ὑπεροχὴν ἐξῆσται ὁ Λάσεν ἐν τῷ ἴδιῳ οἴκῳ, τὴν αὐτὴν κατείχε καὶ ἐν ὄλῃ τῇ κώμῃ. Ἦτο πολυχρημῆτος· τὸ κτήμα του ἀπέφερε πλεονεξία εἰσοδήματ' ἐτέλει, μόνος αὐτὸς, φόρους τσοῦτους, ὄλους οὐδ' ὄλοι ὁμοῦ οἱ κάτοικοι τοῦ χωρίου. Πρὸς τοιοῦτον ἄνδρα δὲν ὠφέλιετο ἄρα θρησκευτικὸς σεβασμός; Καὶ ἐνέμετο τὸν σεβασμὸν τοῦτον ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν. Ἐάν ἐπρόκειτο νὰ τελεσθῶσι ἐκλογαί, νὰ ἐπισκευασθῶσι δρόμοι, νὰ τοποθετηθῆ νέα τις θερμάστρα ἐν τῷ σχολείῳ, ἢ τέλος πάντων νὰ ληθῆ μίαν τις σπουδαία ἀπόφασις, πάντες ἀνέμενον νὰ ἐμιλήσῃ ὁ Λάσεν, καὶ ἀφ' οὗ ὠμίλει, τὸ πᾶν τετελεσται. «Ἄντὸς ἔρχ.»

Αὐτὸς ἔλαβε πάντα τὰ ζητήματα, εἴτε εἰς τὸ κοινὸν εἴτε εἰς τὸ ἰδιωτικὸν ἀναγόμενα συμπερὸν διότι ἐν οὐδεμίᾳ περιπτώσει ὁ πλούσιος κτηματίας ἠδύνατο ν' ἀπατηθῆ. Ἡ ἐπιτροπὴ καὶ τὸ μεγαλεῖον αὐτοῦ ἐξετείνοντο δεσποτικῶς ἐφ' ἅπασαν τὴν κώμην· τί δὲ ἐγίνετο ἔξω τῆς περιφερείας, δὲν τῷ ἔμαθε ποσῶς. Ἐάν ποτε συνέβαινε νὰ φθάσῃ εἰς τὰς ἀκροῦς αὐτοῦ ἢ εἰδησις πολέμου τινὸς ἢ ἐπαναστάσεως ἐν ἄλλῃ χώρῃ, ἤρκει νὰ προφέρῃ δύο λέξεις δογματικῶς περὶ τοῦ πράγματος, καὶ ὅλος ὁ τόπος ἐμόρφου αὐθωρεῖ τὴν γνώμην του καὶ ὑστερον, οὐδεὶς πλέον ἐλάλει περὶ τούτου.

Οὕτως, ὁ Λάσεν προέβη εἰς ἡλικίαν εὐτυχέστερος βεβαίως καὶ βασιλείως· διότι οὔτε ἐπιβουλὴν ἐφοβεῖτο οὔτε ἀνατροπὴν τοῦ θρόνου του, στηριζομένου ἐπὶ βάσεων στερεωτάτων. Ναι μὲν, τὸ βασιλεῖον αὐτοῦ ἦτο μικρόν· ἀλλὰ τί σημαίνει; Ἦτο δι' αὐτὸν κόσμος ὀλόκληρος. Πάντες ἐδοκίμαζον αἰσθητὰ ὑπερηφανίας καὶ εὐχαριστήσεως ὅτε τὸν ἐδλεπον διερχόμενον, μὲ τὸ ὠραῖόν του παράστηκα καὶ τὸ ἀγέρωχον ὕψος του. Ἐφαίνετο τράπον τινὰ γεννημένος διὰ νὰ ᾔηνε τὸ πρότυπον τοῦ ἀνδρός καὶ ὁ ὑπογραμμὸς τοῦ πλουσίου.

« Γινῶθι ακυτὸν, » εἶπε λίαν ὀρθῶς ἀρχαῖός τις φιλόσοφος. Διὰ νὰ γνωρίσῃ καὶ ἰδῇ ἑαυτὸν ὁποῖός τις ᾔη, ὁ Λάσεν ὤφειλε νὰ ἐνοπρῖσθῆ εἰς ἀληθῆς κάτοπτρον· ἀλλ' ὡς καὶ οἱ πλείστοι τῶν ἡγεμόνων, εἶχε κάτοπτρα πιστὰ μὲν τὸ φαινόμενον, ἀλλ' ἀπατηλὰ πράγματι, διότι τὰ κάτοπτρα ταῦτα, προσκυνοῦντα αὐτὸν πάντοτε, ἐμεγαλοποιοῦν τὰς ἀρετὰς του ἢ ἠλάφρυνον τὰ ἐλαττώματά του.

Τοιοιουτρόπως ἀφ' ἡμέρας εἰς ἡμέραν κατήντησε νὰ θεωρῆ ἑαυτὸν ὡς ἄνθρωπον τέλειον κατὰ πάντα, δικαιούμενον νὰ ἐπιβάλλῃ, νὰ ἐπιπλήντη καὶ νὰ λοιδορῆ δεξιᾶ καὶ ἀριστερᾶ ὅσους ἐθεώρει ἐστερημένους τῆς τελειότητος ταύτης. Οἱ ὑπηρετῆαι του τῷ ἐφαίνοντο πάντες πλήρεις ἐλαττωμάτων. Βεβαίως τοιαύτην τινὰ ἰδέαν συνήθως ἔχουσιν οἱ πλείστοι τῶν οἰκοδεσποτῶν· ἀλλ' ὁ ἐξυδαρκῆς Λάσεν εἶχε κἄμει καὶ ἄλλην παρατήρησιν οὐσιωδετέραν. Εἶχε κόρην μονογενῆ, ἥτις ἐξ ἀπαλῶν οὐνύων ἀνατραφεῖσα μὲ τὴν ἰδέαν τῆς ἐντελοῦς πρὸς τὸν πατέρα ὑπακοῆς καὶ ἀφρωσώσεως, μικρὸν κατὰ μικρὸν, ἐφ' ὅσον ἠῤῥξανεν εἰς ἡλικίαν, παρεδίδοτο εἰς ὄνειρα καὶ ὀνειροκροῦς, ἐν οἷς ὁ σεβασμῶς αὐτῆς κατῆρ δὲν εἶχε πλέον τὴν πρώτην θέσιν.

Ἡ φαντασίαι τῆς Ἐμμικας ἔφραγε πέραν τῆς μεγάλῃς λίμνης, πρὸς

τὴν πρωτεύουσάν, ἥς εἶχεν ὅλιως ἀρίστον ἰδέαν, πρὸς νεανίαν τινὰ, τὸν ὁποῖον καλλίστα ἐγνώριζε, τὸν Χριστιανὸν τέλους, τὸν ἀντροφον τῆς παιδικῆς τῆς ἡλικίας. Ὁ Χριστιανὸς, ἀνχωρήσας νεώτατος ἐκ τοῦ χωρίου, εἰσῆλθεν εἰς τὸ γυμνάσιον, εἴτα εἰς τὸ πανεπιστήμιον, καὶ περὶ τῆς τῆς νομικῆς σπουδῆς του κατέλαβεν ἀξίολογον· ὅταν ἐν τῷ ὄπουργείῳ.

Μ' ὅλα ταῦτα, καὶ ὁ Χριστιανὸς δὲν ἐλησμονεῖ τὸ παρελθόν. Μετὰ βαθυτάτης συγκινήσεως ἀπανεῖθε τὴν ὠραίαν καὶ χαριτόδωτον Ἐμμικαν.

Μετὰ τῶν ἡμερῶν, μετὰ πολλοὺς ἀκροβαλισμοὺς καὶ προσίμια, προσῆλθεν ἀποφαστικῶς ἑστῶν τὴν νεάν εἰς γάμον. Φαντάσθητε τὴν ἐκπληξὴν τοῦ Λάσεν, ἀκαταμάχητον ἐστὶ εἰς ξένος, παρειακτος τράπον τινὰ, ἤρχετο εἰρηγῆ νὰ καταλάβῃ ὑψηλὴν τινὰ θέσιν πλησίον αὐτοῦ, ἐν τῷ οἴκῳ. Ἦσαν δὲ κατακευτικὸν δι' αὐτὸν ἦτο νὰ ἐκδώσῃ τὴν θυγατέρα του εἰς γάμον μεθ' ἐνὸς ὑπαλλήλουσκου. Βεβαίως ὠνεῖρεύετο κτηματίαν.

Ἄλλ' ἢ Ἐμμικαν ἠγάπη τὸν Χριστιανόν· ἐπειδὴ δὲ καθῆκον τῆς γυναικῆς εἶνε νὰ ἀγαπᾷ καὶ ἀκολουθῇ τὸν ἄνδρα αὐτῆς, ὁ Λάσεν ἔβωκε μετὰ καρτερίας τὴν ζητούμενὴν ἄδειαν, καὶ οἱ γάμοι ἐτελεσθήσαν. Καὶ μέχρι μὲν τῆς στιγμῆς ἐκείνης ὁ Χριστιανὸς ἀδείκνυτο πλήρης ἠπιότητος καὶ σεβασμῶ πρὸς τὸν πενθερόν· ἀμέσως ὁμως μετὰ τοὺς γάμους, τὸ ὕψος αὐτοῦ μετεδλήθη. Πελλάκις, τοῦ Λάσεν ἐκφέροντος ἰδέαν τινὰ μὲ τὴν σκεπὴ αὐτοῦ ἡρεμίαν καὶ πεποίθησιν, ὁ Χριστιανὸς ἀπετίλημα εἴτε διὰ τοῦ ἤθους εἴτε διὰ χειρονομίας νὰ ἐνδηλοῖ ἀποδοκιμασίαν, ἕως ὅτου ἐπὶ τέλους ἤρχισε καὶ διὰ ζώσης νὰ καταπολεμῆ τὰς ἰδέας τοῦ γέροντος, καὶ, ὅπερ σεβαστώτερον, νὰ ὑποστηρίξῃ τὰς ἰδέας ἑαυτοῦ δι' ἐπιχειρημάτων.

Ὁ Χριστιανὸς ἐλησμονεῖσε πλέον ὅτι αἱ ἰδέαι τοῦ Λάσεν ἦσαν ἀποφθέγματα· σεβαστὰ πρὸς πᾶσι καὶ ἂν δὲ δὲν τὸ ἐλησμονεῖσε, δὲν ἐνόει ὅμως τοιοῦτο προνόμιον· ἔμει λοιπὸν εἰσαρχόμενος εἰς τὸ στήδιον τῆς λογομαχίας, θερμαίνετο, ἐγίνετο ζωηρὸς καὶ ἀνεπίπυσσε διὰ μακρῶν τοὺς συλλογισμοὺς αὐτοῦ καὶ τὰς ἀντιρρήσεις. Μίτην ἢ πενθερᾶ του, δούκις ἐτίθηκτο μόνη μετ' αὐτοῦ, τῷ ἀπέτεινε σπουδαίας παρατηρήσεις· μίτην δὲ καὶ αὐτὴ ἢ σύζυγος του τὸν ἐξώριζε παρακαλοῦσα νὰ συλλάτῃ δι' ἑαυτὸν τὰς ἀντιρρήσεις καὶ τὰς παρατηρήσεις του. Ἐπίστα ὑποκατατὸ νὰ κυριεύῃ ἑαυτοῦ καὶ νὰ διορθωθῇ μετ' οὗ

πολύ θυμῶς, ἴσως ἕνεκα τῆς ἀγωγῆς αὐτοῦ, ἐφρίπτετο τολμηρῶς εἰς νέας συζητήσεις· ἴσως μάλιστα ὁ ἡμέτερος νεανίας ἠσθάνετο ἑαυτὸν ἐξαιρετικῶς ὀνομαζόμενον διότι πολλὰκις τῷ ὑπαίμακτον ἢ ὑπερταμένη ἀποστασις μεταξὺ τοῦ ἀπολύτου δεσπότητος ἐνὸς λαμπροῦ κτήματος καὶ τοῦ ἀπλοῦ ὑπερφυικοῦ ὑπαλλήλου. Ἐτέλος τὰ πρόγματα περιῆλθον εἰς τοιοῦτο σημείον, ὥστε γαμβρὸς καὶ πενθερὸς ἦσαν ἀπέναντι ἀλλήλων ὡς τὸ πῦρ καὶ ἡ πυρῆτις καὶ ἐπομένως ὤφειλε νὰ τοὺς διουχωρίζη τὸ ὕδωρ ὅπως ἐμποδίσῃ τὴν ἐκρηξίν.

« Ἐὐτυχία νὰ ἔχομεν ἀνώπιον ἡμῶν τὸ ἄπειρον διάστημα, νὰ ἀναπνεύωμεν ἀέρα καθαρόν, ὑπερῶν ἀπὸ τὴν στενωχώραν, τὴν ὅποιαν διήλθομεν ἐντὸς τῆς βικρίας ἀτρακτοειδῆς στενοῦ εὐκλήματος! Δὲν ἐκτιμᾶς καὶ σὺ, φιλεάτη μου, τὰ εὐεργετήματα τῆς μεταδόλης ταύτης; »

Ταῦτα ἔλεγε ὁ Χριστιανὸς πρὸς τὴν Ἑμμα, περιπατῶν μετ' αὐτῆς ἐπὶ τοῦ καταστρώματος τοῦ πλοίου, ὅπου μετέφερον αὐτοὺς εἰς τὴν πατρῴην του κατοικίαν. Ἡ Ἑμμα ἠτένισε μακρὸν πρὸς τὴν ἀκτὴν, ἥτις ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἐξηραίνετο, εἶτα δὲ ἐστράφη πρὸς τὸν σύζυγόν της καὶ εὐχαρῖς ἐστηρίχθη εἰς τὸν βραχίονα αὐτοῦ.

« Ἄ! ἔχῃ ποτὲ δὲν ὀκνηώσω εἰς τὰ φρονήματά του. Αὐτὸ πρέπει νὰ τὸ γνωρίζῃ, εἴαν ποτε τοῦ ἔλθῃ ὄρασις νὰ ἐπιστρέψῃ. . . Κάλιον ὅμως εἶνε νὰ μὴ ἐπιστρέψῃ ποτὲ! »

Ταῦτα ἔλεγε ὁ ἄρ' ἐτέρου ὁ γέρον κτηματίας πρὸς τὴν σύζυγόν του ὅτε ἀπέμειναν μόνον ἡ δὲ ἀγαθὴ Μάρθα, εἰ καὶ μετὰ ὀλίγου ἀναμνηστικῶς τὴν θυγατέρα της, ἐσκέπτετο σύγγραμμα καὶ ὅτι καθήκον αὐτῆς ἦτο νὰ ἀρσιωθῇ εἰς τὰς θελήσεις τοῦ ἐκυτῆς συζύγου.

Ἐν τούτοις, οἱ μῆνες καὶ τὰ ἔτη παρερχοῦνται καὶ καθ' ἑκάστην ἐσπέραν ἡ καλὴ Μάρθα εἶνε μόνη μετὰ τοῦ συζύγου αὐτῆς, ταρασσομένη ἔστιν ὅτε ὑπὸ ἀντιθέτων αἰσθημάτων. Ἡ Μάρθα ἤδη δὲν ἔχει τὸν νοῦν της ὅλον προσηλωμένον εἰς τὸν Λάσεν ἢ φαντασία αὐτῆς περὶ πρὸς τὴν περιλημμένην κόρην, ἥτις δὲν ἐπανέρχεται, καὶ πρὸς τὸ τέκνον ὅπου ἐγέννησεν αὐτὴ καὶ τὸ ὅποιον τὸσον ἐπεθύμει νὰ ἴδῃ καὶ καταφιλήσῃ. Ἐκ τοῦ πλοίου οἴκου τοῦ Λάσεν, κάμιστρα πεπληρωμένα ὀπωρῶν ἢ ἄλλων προϊόντων ἀποστέλλονται μυστηριωδῶς πρὸς τὴν μακκαρυσμένην πόλιν, εἰσὶν οἰωπηλαὶ ἀνδείξεις τῶν αἰσθημάτων ἄτινα ἢ δειλῶν Μάρθα δὲν τολμᾷ νὰ ἐκφράσῃ, διότι ὁ αὐ-

στηρὸς κτηματίας δὲν ἠδύνατο οὐδὲ τὸ ὄνομα ν' ἀκούσῃ του του χωρὶς νὰ ὀργισθῇ.

Οὕτως εἶχον τὰ πρόγματα, ὅτε ἀσύνηθες γεγονός ἐβήκε νῆσιν ὄλην τὴν περιόχην.

Ταχυδρομικὴ ἀμαξία, ἠμοχουμένη ὑπὸ οἰκοσημοφόρου ἀμαξῆ, διέρχεται τὸ χωρίον καὶ ἵσταται εἰς τὴν θύραν τοῦ Λάσεν, ἐκ ἀμαξῆς δὲ ταύτης καταβάνει παιδίον πέντε ἢ ἕξ ἐτῶν μετὰ νεατίνος γυναικός. Πάντες εἰ ἐν τῷ οἴκῳ προστρέχουσι μετὰ περιεργίας ἢ ὄμως μετ' ὀλίγον διαδέχεται αἰσθημα λύπης καὶ πένθους. Ἡ νεαρὴ γυνή, ἥτις εἶνε ἀδελφὴ τοῦ Χριστιανοῦ, διηγεῖται ὅτι ἐπιδημία ἐνσκήψασθαι εἰς τὴν πρωτεύουσαν ἢ Ἑμμα προσεδιήθη ὑπ' αὐτῆς καὶ ἤδη εἶνε κλινηρῆς, βαρέως πάσχουσα, ἐν μέσῳ δὲ τῶν ἀγγεδόνων αὐτῆς, ἐπιθυμοῦσα νὰ προφυλάξῃ τὸν μικρὸν Μαρτίνον ἐκ τοῦ κινδύνου, διάταξε νὰ τὸν ἀπαγάγῃ εἰς τὸν οἶκον τοῦ πάππου του.

Ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς Μαρθας τότε ἐπήλθε μεγάλη μεταβολή. Ἐλησμονῆσα πλέον τὸν σύζυγον, ὅστις ἐπὶ τσαῦτα ἔτη ἦτο τὸ σταθερὸν ἀντικείμενον τῶν τρυφερωτάτων περικουήσεων καὶ θωπειῶν αὐτῆς. Ἡ Ἑμμα ἔπασχε. Ἡ μητρικὴ στοργὴ δὲν ἠθέλει νὰ γνωρίζῃ τίποτε ἄλλο.

Ὅχι, τρέμουσα ὄλη, ἠεροῦσθη τὴν διήγησιν τῆς νεαρῆς ὀδοπόρου ἀφῆρας δὲ τὰ δάκρυα ἀνέβλυσαν ἐκ τῶν ἐφ' ὀφθαλμῶν αὐτῆς καὶ μετὰ τῶν δακρύων τούτων ἐφάνη ἀνατέλλουσα δύναμις θελήσεως, περισταλεῖσα ἐπὶ πολλὸν χρόνον.

« Ὁκὺπάγω νὰ βοηθήσω τὴν κόρην μου, » εἶπεν.

Ὁ Λάσεν κατ' ἐκείνην τὴν ὥραν περιεπάτει σεδάρως ἐντὸς τοῦ δωματίου. Ἀκούσας τὰς λέξεις ἐκείνας, ἔστη ἐμβρόντητος. Μήπως ἠπατάτο; μήπως δὲν ἦτον ἡ σύζυγός του, ἡ πάντοτε ταπεινὴ καὶ πειθήνιος σύζυγός του, ἡ τολμηρῶσα νὰ διατυπώσῃ τοιαύτην ἀπόφασιν; Ἔϊνε ἀλήθης; ὅτι ἐνίστα ὁ Λάσεν ἀνεγνώριζε, χωρὶς νὰ ὀμολογῇ βεβαίως, τὴν ὀρθότητα τῶν συλλογισμῶν τῆς γυναικός του εἰς δυσχεροτάτους περιστάσεις· ἀλλ' ἢ αἰωνίδια θελήσει τῆς δειλῆς Μαρθας τὸν ἀναπαύσασθαι ὄλον, κλονήσασθαι τὴν πεποιθῆσίν του.

« Πῶς! ἐρωώσῃς Ὁκὺπάγῃς νὰ βιβθῆς μέσα εἰς τὴν ἐπιδημίαν! »

— Ἀδικωρῶν, ἀντεῖπεν ἡ Μάρθα. Ἐχω τόσα ἔτη νὰ ἴδω τὴν κόρην μου. Ἐώρα πάσχει δὲν πρέπει νὰ δράμω εἰς βοήθειάν της;

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ

υιοποιηθῶ ὅπως καὶ κατὰ τὴν παιδικὴν τῆς ἡλικίας; Ὡς
ρὰ τὸ προσκεφάλαιον τῆς κλίνης τῆς καὶ, ἀν' ὃ Θεὸς δέν
τὸ εὐτύχημα νὰ τὴν σώσω, εἰς ἔχω καὶ τὴν παραγγέλλω εἶ-
ναι αὐτὸς ὀφθαλμὸς. Ὁ υἱὸς τῆς ἐν τῷ μεταξὺ ὅτι μείνη
"Ἔσο, σὲ παρακαλῶ, ἀγαθὸς πρὸς αὐτόν. Ἐνθυμοῦ τὴν μη-
του. »

Καὶ ταῦτα εἰπούσα ἡ ἀγαθὴ μάμμη ἔλαθε τὸ παιδίον εἰς τὰς ἀγ-
κάλας τῆς καὶ ἔθλιψεν αὐτὸ φιλοστόργως ἐπὶ τοῦ στῆθους τῆς· μετ' ὃ
ἀπῆλθεν ὅπως προβλέψῃ τὰ τῆς ἀναχωρήσεώς τῆς. Ὅλος ἐν ταραχῇ
ὁ σύζυγος αὐτῆς τὴν ἠκολούθει διὰ τοῦ βλέμματός σιωπῶν, μὴ γνω-
ρίζων τί νὰ εἴπῃ. Μετὰ τινος στιγμῆς ἡ αὐτὴ ἀμαξία διήρχετο καὶ
πάλιν τὸ χωρίον, φέρουσα τὴν κυρίαν Λάσεν πρὸς τὸν λιμένα, εἶθεν
ἔμελλε νὰ ἐπιβιβασθῇ τοῦ ἀτμοπλοίου.

Ἐν τούτοις ὁ Λάσεν ἐξηκολούθει περιπατῶν μελαγχολικὸς ἐντὸς
τοῦ δωματίου, ἐν τινὶ δὲ γωνίᾳ, ἐπὶ θρανίου, ἐκάλητο τὸ παιδίον,
ὑπερ παρατῆρι αὐτὸν διὰ μεγάλων καὶ ζωηρῶν ὀφθαλμῶν καὶ ἐφαί-
νετο σπουδαῖον τρόπον τινὰ ἀπάσας αὐτοῦ τὰς κινήσεις.

Καὶ πρόφραγμα, ἐν ἀγνοίᾳ του, ὁ ὑπερήφανος κτηματίας ἦν κατ'
ἐκείνην τὴν στιγμήν ἀντικείμενον ἄξιον μελέτης. Ἐπὶ τῆς φυσιογνω-
μίας αὐτοῦ ἀλληλοδιεδόχως ἐζωγραφούντο αἰσθημάτων καταπληξέαις,
πεισμονῆς καὶ λύπης. Ὅ,τι κατ' ἀρχῆς διείδε συγκεχυμένως πως,
ἤδη τῷ ἐφαίνετο σαφέστατον ἡ σύζυγός του ἀνελάμβανε τὴν ἐλευθε-
ρίαν τῆς, ἐχειραφετέτο ἡ σύζυγός του, χωρὶς νὰ τὴν ζητήσῃ καὶ
τὴν ἀδειαν, ἀπῆρχετο ἤδη μακρὰν αὐτοῦ, οἱ δὲ ὑπῆρξαν ἀπικνέες
ἐνησχολοῦντο περὶ τούτου καὶ μόνου τοῦ ταξιδίου, καὶ αὐτὸς, ὁ κύριος,
ὁ περὶ πάντων ἀποφασίζων καὶ πάντα διατάσσων, ἐγκατελείπετο μῆ-
νος. Οὐδέποτε μέχρι τότε ἐσχημάτισε τὴν ἰδέαν τοιαύτης ἐγκαταλεί-
ψεως, ὅσον δὲ περισσότερο ἐσκέπτετο περὶ τούτου, τόσο ἠνῆσαν ἡ
λύπη καὶ ἡ ὀργὴ αὐτοῦ.

Δὲν εἶχαν ἄρα καθῆκον ἡ σύζυγός του νὰ μεριμνήσῃ πρώτιστα πάν-
των περὶ αὐτοῦ; Ἡ κόρη τῆς ἦτον ἀσθενής· πολὺ καλὰ· ἀλλὰ δὲν
ἦτο τάχα πιθανὸν νὰ ἀσθενήσῃ καὶ αὐτός;

Ἦρχετο νὰ βῆχῃ σφοδρῶς καὶ νὰ πύγῃ εἰ σφοδρότερον, ὡς εἰ ἠεθλί-
νετο ἑαυτὸν πνιγόμενον. Ἡ ἐρημία, ἡ μοναξία ἐν ἧ' ἐγκατελείφθη,
τὸν ἐδαιμόνιζε.

ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΗΣ

« Τί ὄκ κάμω αὐτὸ τὸ παιδί; ἐψιθύριζε. Ὁ δὲ ἦμαί ἦνα
νὰ τὸ λούω καὶ νὰ τὸ ἐνδύω ὡς παραμύθνα; Τὸ παιδί αὐτὸ
ξενεὶ ἀπέχθειαν. Νομίζεις ὅτι κἀθηται ἀπὸ τώρα ὡς ὕπαλ
γγραφεύου. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἐκάλητο καὶ ὁ πατήρ του ὁ
μᾶζοτο νὰ ἐπισφενδονίσῃ κατὰ τῆς κεφαλῆς μου τὸν χεῖμαρ
ἐπιχειρημάτων του. . . Ἀἴ! Μαρτίνε, τί κάμνεις; τί συλλογίζεο.

Μόλις ἀκούσας τὰς ἐρωτήσεις ταύτας ὁ παῖς ὠρθώθη καὶ ἀνατει-
θλον αὐτοῦ τὸ ἀνάστημα, βυθίζων δὲ τὰς δύο χεῖρας εἰς τὰ θυλάκ-
του, ἤρχισε νὰ περιπατῇ κατὰ μῆκος καὶ πλάτος ἐν τῷ δωματίῳ καὶ
νὰ πύγῃ σκιότατα ὡς ὁ πάππος του.

« Ἄ, δά! ὦρακα μὲ τὸ νὰ ἀνατροφῆν τοῦ ἔδωκα! ἀνεφώνησεν ὁ
Λάσεν ἐμπλεως ὀργῆς. Βέβαια ὁ πατήρ σου σ' ἐδίδαξε τὰς συνηθείας
αὐτὰς, αἱ; Ἐδῶ θυμῶς, ἀγέρι μου, ὅκ σοὶ δοθῶν ἄλλα μαθήματα,
ἀκούεις; »

Ὁ παῖς οὐδὲν ἀπεκρίνατο, ἀλλ' ἐστάθη ἐπὶ τῶν χειλέων του θυμῶς
καὶ ἐν τῷ βλέμματί του ἐφαίνετο οἰονεὶ ἔκφρασις κακεντρέχειας καὶ
κρυφίας εἰρωνείας. Ἡ κίνησις τῶν χειλέων καὶ τὸ ἀνεγὲς τοῦ βλέμ-
ματος ἐστενεχώρουν καὶ παρώργιζον τὸν κτηματίαν. Ἐν τούτοις, ἐν
συνειδήσει, μὴ δυνάμενος νὰ ἐκχύσῃ τὴν ὀργὴν αὐτοῦ κατὰ παιδίον,
τὸ ἔποτον ἐκάλητο ἡσύχως καὶ σιγῶν ἐπὶ τοῦ θρανίου του, ἐξῆλθε
διὰ νὰ «ξεθυμάνην» τὸ δὴ λεγόμενον ἐπὶ τινος ἄλλου ἀδίου καὶ νὰ
πέμψῃ ἕνα τῶν οἰκετῶν πρὸς τὸν Μαρτίνον.

Ἡ πρώτη αὐτῆ μετὰ τοῦ ἐγγόνου του συνέντευξις κατέπεισε τὸν
Λάσεν εἰ παράκρουσις ἢ ἀταξία τις ὑπῆρχεν ἐν τῇ κεφαλῇ τοῦ Μαρ-
τίνου, προσερχομένη εἴτε ἐκ φυσικοῦ ἐλαττώματος, εἴτε ἐκ τῆς ἀνατρο-
φῆς αὐτοῦ· ἵνα δὲ ἀποφύγῃ νέας ἀδημονίας καὶ δυσαρρεσκείας, ἀπαθί-
μαι νὰ ἐγκαταλείψῃ τὸν μικρὸν εἰς τὰς φροντίδας τῶν οἰκετῶν καὶ νὰ
ἀνασχοληθῇ περὶ αὐτοῦ ὡς οἶόν τε ὀλιγώτερον.

Αὐστυχῶς ὁ Λάσεν ἔμελλε νὰ δοκιμάσῃ καὶ νέας πικρίας μετ' οὐ
πολύ. Ὁλόκληρος τοῦ οἴκου ὁ ὀργανισμὸς εὐρίσκατο ἐν παραλυτικῇ
καταστάσει, ὁσημέραι δὲ κατφαίνετο σαφέστερον ὅτι ἡ οἰκοδόμησις
ἀναχωρούσα παρέβαινε πάντα αὐτῆς τὰ καθήκοντα. Ὁ Λάσεν δὲν
εὐτύχωνε πλέον τῆς περιθάλψεως ἐκείνης ἧς εὐτύχωνεν ἄλλοτε, καὶ
ἦτις ὤφειλετο εἰς ἄνθρωπον τῆς ὑψηλῆς αὐτοῦ περιοπῆς. Τὰ γεύμα-
τά του παρετίθεντο ἐν ἀταξίᾳ, τὰ δὲ ἀγαπητότερα αὐτοῦ φαγητὰ πα-

αυτο μετά τσακούτης ἀμελείας, ὥστε πολλὰκις ἠναγκάσθη νὰ καὶ νὰ ἐγαρθῇ ἐν τῆς τραπέζης μετὰ δικαίως ὀργῆς. Τέλος ὁ μετὰ τὸ μεσημβρινὸν γεῦμα συνήθως ὑπνος του ἐγίνετο ὡς ἄλλοτε. Περιπάτου πλεόν του ἀνευ οὐδεμιᾶς προφυγῆς· ἐπειδὴ δὲ ἐξηγεῖτο διὰ τὰ ἐπιπλήξη τὸν ἀπόσεικτον, ὅστις ἀφύπνισε, δὲν ἤδυνάτο πλέον νὰ κοιμηθῇ. Ὅτε ὠρίζετο, ὅτε ἐπλήττε τοὺς ὑπνέτας του, δὲν ἦτο παροῦσα ἡ πιστὴ Μάρθα ὅπως ἴδον ὑποστηρίξη καὶ τῷ δώτῃ ὄλα τὰ δίκαια.

Πρὸς ταῖς τσακούτικας δὲ ἀδημονίας, νὰ ἦγε ὑποχρεωμένος νὰ ἐπιμελήται καὶ ἐν παιδίονι. Τοῦτο ὑπερέβαινε τὰ ὅρια τῆς ὑπομονῆς. Ὁ Λάσεν ἐπεθύμει ν' ἀφήσῃ τὴν περὶ τοῦ παιδὸς φροντίδα εἰς τοὺς ἀνθρώπους του.

Δὲν ἦτο ὅμως καὶ εὐχερὲς τὸ πρῶμα. Τὸ παιδίον ἐφαίνετο τρέφον ἀκαταμάχητον συμπάθειαν πρὸς τὸν πάππον του καὶ τὸν ἠκολούθει πανταχοῦ ὡς ἡ σικία του, προσηλαῦν ἐπ' αὐτοῦ ἀείποτε τὰ ἐταστικά βλέμματά του, τέσον, ὥστε μιᾶ τῶν ἡμερῶν ὁ Λάσεν, ἀδημονῶν, ἠρώτησεν αὐτὸ τὴν αἰτίαν.

« Δικαί, τῷ εἶπεν, εἶσαι πάντοτε κατόπι μου;

— Δικαί! διότι εἶνε τέσον διασκεδαστικόν, καλὲ κάππου, νὰ σὲς βλέπη κάναίς! »

Ἐννοεῖται ὅτι ἡ ἀπάντησις αὕτη ἦκιστα εὐχερῆστρε τῷ Λάσεν, καὶ ὅτι οἱ τρόποι τοῦ Μαρτίνου, ἡ προπέτειά του, τὸ σαρδοκιδόν του ἦθος ἐνεποίουν αὐτῷ ὁσμέραι αὐξουσαν δυσθυμίαν. Ἐν τοσοῦτοι, ἀναμιμνησκόμενος τοὺς τελευταίους λόγους τῆς Μάρθας « Ἔσο ἀγαθὸς πρὸς αὐτόν· ἐνθυμοῦ τὴν μητέρα του, » προσεπάθει νὰ καταστειλῇ τὴν δυσάρεσκαιαν αὐτοῦ.

Ἄλλ' αἴρωνος μίαν ἡμέραν ὁ κληρ Μαρτίνος διέπραξε νέαν κκακήθειαν ἀρπάσας ἀπὸ τῶν χειρῶν τοῦ ὑπνέτου τὸ τρυβλίον, καθ' ἣν στιγμήν οὕτως τὸ ἐπαρουσίαζεν εἰς τὸν κύριόν του, καὶ ἐκράτει αὐτὸ διὰ τῶν χειρῶν κορυγάζων: « Ἐμένα δὸς το· ἐγὼ τὸ ὀέλω! »

Ὁ πάππος ὠρίζετο, τὸ δὲ παιδίον ἐθῆκεν ἠσύχως τοὺς ἀγκῶνάς του ἐπὶ τῆς τραπέζης, μεθ' ὃ διὰ κινήματος ἐμφανίοντος δυσθυμίαν καὶ περιφρόνησιν, ἀπώθησε τὸ τρυβλίον.

Τοιαῦτά τινα ἐποίει καὶ ὁ Λάσεν ὅτε δὲν τῷ εὐχερῆστον τὰ παρτι-

θέμενα αὐτῷ φηγητὰ ἄλλὰ δὲν παρεδέχετο νὰ ἔχη καὶ ὁ μικρὸς παρομοίως ἐλευθερίας.

« Εἶσαι κκακήθης καὶ ἀγρεῖός, ἀνεφώνησε, καὶ σοῦ χρειάζονται σπουδαῖα μαθήματα... Ἔλα... πάρετέ τον ἀπ' ἐδῶ! Δὲν θέλω νὰ τὸν βλέπω πλέον ἐμπρὸς μου ἐάν δὲν ἀλλάξῃ τρόπους. »

Ὁ Μαρτίνος ἐξῆλθεν, ὀπισθεῦν τεθορυθμένος ἐκ τῆς ἐπιπλήξεως, ἀλλ' ἱκανῶς ἠύχαριστημένος ἐκ τοῦ παιγνιδίου.

Μετὰ τινὰς ἡμέρας, ὁ πάππος, μεταβάς ἵνα ἐξυπλωθῇ ἐπὶ τοῦ ἀνακλίντρου ὅπου συνείθιζε νὰ κοιμᾶται ὥρας τινὸς μετὰ τὸ γεῦμα, εὔρε τὸν Μαρτίνον ἐξηπλωμένον ἐπ' αὐτοῦ καὶ μετὰ μακαριότητος κοιμώμενον καὶ βέγγχοντα.

Ἀφύπνισθεις ὑπὸ τοῦ θορύβου ὃν ἤκουσεν ὁ παῖς ἐγείρεται καὶ φωνάζει μετ' ὀργῆς: « Ὁὲ ἠσυχάσατε; Δὲν εἰξεύρετε ὅτι αὕτη τὴν ὥραν κοιμῶμαι; » Καὶ ἐξηπλωθεὶς « φαρδὺς πλατύς » ἐπὶ τοῦ ἀνακλίντρου ἐξηκολούθησε τὸν ὑπνον του, ὡσεὶ οὐδὲν συνέβη.

Ὁ Λάσεν τὸν παρετήρει ἐμδρόντητος. Ἀλίγμα ἀκατανόητον καθίστατο ὁ παῖς ὁσμέραι.

Ὁ Μαρτίνος, ἀληθῆς « δικθολόπιδον », ἐξῆραετο κατ' ἐλάχιστην εἰς τὸ ν' ἀπομιμῆται τὸ αὐστηρὸν ἦθος τοῦ πάππου του· ἐκ δικλειμμάτων ὡς ἐκεῖνος, μετὰ τὰς χεῖρας ἐν τοῖς θυλακίαις, συναφρωμένος, διήρχετο τὴν ἔπαυλιν ὄλην, ἐπεισέπειτο τὸν σταῦλον, τὸ ἀμαξοστάσιον, ἐξῆραε τοὺς ἵππους καὶ τὰς ἀμαξίας ὡς ἐμπειρογνώμων, καὶ ἐκάστατα ἐκρίσκειν ἐπιπλήξων τινα διὰ τῶν ὑπνέτας. Ἐλκε ἀφῆκε ἡ ὀργὴ αὐτοῦ ἐκπαῖζε, τὸ δὲ κκαεντρεχές αὐτοῦ βλέμμα ἐδεικνυεν εἰς τοὺς διασκεδάζοντας θεατὰς ὅτι ἦτον ὁ ἦρωις παρτιδίας.

Πάντες οἱ ἐν τῷ οἴκῳ τὸν ἀγαπῶσι, μένος δὲ ὁ πάππος εἶνε ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ἠρεθισμένος κατ' αὐτοῦ· μὲλις ὅμως ἐτοιμάζεται νὰ τῷ ψάλλῃ τὰ συνήθη, καὶ ἰδοὺ ὁ παῖς προσλαμβάνει ἦθος γλυκὸ καὶ ὄλους ἀπόνηρον, ἀφοπλίζον τὴν ὀργὴν τοῦ πάππου.

Οὕτως εἶχον τὰ πράγματα ὅτε ὄλους ὁ οἶκος ἀνεστατώθη ὡς ἐκ τοῦ ἀκολούθου ἐπεισεδίου.

Ὁ Λάσεν κατεῖχεν ἀληθῆς τι κκαμῆλιον, λαμπρὸν πίπαν βαρύτιμον, πρὸς ἣν ἔτριψε μεγίστην ὀτοργὴν. Τὴν πίπαν τῆσιν συνήθως ἐκράτει ὁ γέρον ἐν πῇ δεξιᾷ χειρὶ διὰ τρόπον ὀδοραοῦ καὶ πανδῆμου, ἡ δὲ χρῆσις αὐτῆς παρεῖχε πολλὰκις ἀσφαλῆ καὶ περίεργα προγνώστικα.

Οὗτω παραδείγματος χάριν, ἐάν ὁ καπνὸς ἐξέφρευεν ἐκ τῶν χειλέων τοῦ Λάσεν εἰς νέφη πυκνὰ καὶ ὄρητικὰ, ταῦτο ἐδήλου ἐσωτερικὴν ταραχὴν καὶ προσηύηκε οὐέλλαν· ἐάν δὲ ἀπ' ἀνατυχίας ὁ καπνὸς ἀνέβαινεν ἡρέμα ὡς ἐλαφρὸν νέφος, ἄπαν τὸ ὑπὲρ αὐτοῦ ἠγάλλετο καὶ ἔχαιρε, διότι τὰ πάντα προσημνύοντο χαρμόσυνα καὶ καλὰ ἐν τῇ βασιλείᾳ.

Ἀπὸ πολλοῦ, τοῦ Μαρτίνου τὰ βλέμματα εἶχον πέσει ἐπὶ τῆς μαγικῆς ταύτης πίπας, καὶ ἀκατάσχετος κατέλαβεν αὐτὸν ἐπιθυμία νὰ τὴν βάλῃ εἰς τὰ χεῖλη του. Ἄλλὰ πῶς; Ἢ πίπα εὐρίσκατο πάντοτε εἰς τὰς χεῖρας τοῦ Λάσεν ἢ κεκλεισμένη ἐντὸς τοῦ κειτῶνός του, ὅπου αὐστηρῶς ἀπηγορεύετο ἡ εἴσοδος.

Δυστυχῶς, πρῶτῶν τινὰ ὁ γέρον κτηματίας, προσελθὼν εἰς συνέλευσίν τινα δημοτικὴν, ἐξῆλθε μετὰ τσαούτης σπουδῆς, ὥστε ἐλησμογήσῃ νὰ λάβῃ μεθ' ἑαυτοῦ καὶ τὴν ἀγαπητὴν του πίπαν.

Καλλιτέραν εὐκαιρίαν δὲν ἠδύνατό ποτε νὰ εὕρῃ τὸ «τρομαρὸν» παιδίον. Ὅθεν εἰσελθὼν θαρραλέως εἰς τὸν ἀπηγορευμένον περιβόλου δράττεται τῆς πολυτίμου καπνοσύριγγος καὶ καταβαίνει εἰς τὴν αὐλήν. Καὶ ἰδοὺ, ὡς ἐν ἄλλῃ πανηγύρει, συναθροίζονται μικρὸν κατὰ μικρὸν πάντες οἱ οἰκέται καὶ περικυκλοῦσι τὸ παιδίον, ὅπερ ἀπομιμούμενον ἐφ' ὅσον δύναται μὲ τὸ μικρὸν τοῦ σώματός τοῦ σοβαρὸν παράστημα τοῦ πάππου του, κρατεῖ εἰς τὰ χεῖλη τὴν πίπαν καὶ ἐκπέμπει ἐκ τοῦ στόματος φανταστικὰ νέφη καπνοῦ.

Οἱ παρεστῶτες ὄλοι γελῶσι θερυδιδίως.

« Ἦνε ἡ πίπα μου, λέγει. Ἐίμαι ὁ παππούς ἐγὼ ! »

Αἰφνίς ἀκούεται ἔξωθεν φωνὴ φόδερᾶ, ἡ φωνὴ τοῦ Λάσεν, ὅστις, ἐνθυμηθεὶς τὴν πίπαν του, ἐπανήρχετο περιλυτός ἐπὶ τῇ τοιαύτῃ λήθῃ, καὶ ὅστις ἐν ῥιπῇ ὀφθαλμοῦ ἐνόησε τὰ τρέχοντα ὄρητικας δὲ ἐπὶ τοῦ παιδίου, ἀπέσπασεν ἀπὸ τῶν χειρῶν αὐτοῦ τὴν πίπαν καὶ ἀφ' οὗ ἐξήτασεν ἐπιμελῶς τὸ προσφιλὲς κειμήλιον καὶ εἶδεν ὅτι δὲν ἔπαθε βλάβην τινὰ, διάταξε νὰ τεθῇ ὑπὸ αὐστηρὸν περιορισμὸν καὶ μετὰ τινὰς στιγμὰς ἔγραψε πρὸς τὸν γαμβρὸν του :

« Μεγάλως ὁ μὲ εὐχαριστήσετε ἐάν μὲ ἀπελλάξῃτε τοῦ παιδίου τὸ ἔποσον μοι ἐπέμψατε. Ἀφ' ἧς ἡμέρας εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκόν μου, δὲν ἔπαυσε τοῦ νὰ μὲ συγχύξῃ μὲ τὴν κακὴν ἀνατροφήν καὶ τοὺς σκαλοῦς τρόπους του. Πύει, βλασφημεῖ ὡς ὁ ἔσχατος τῶν χυδαίων ἀνθρώπων. Ἦνε τὸσφ λαίμαργος, ὥστε οὐδέποτε εὐχαριστεῖται ἀφ' ὅσα

φαγητὰ παραθέσουσι ἐμπρὸς του, καὶ τὸσφ ἐγώϊσθης, ὥστε ἀπαιτᾷ νὰ φροντίζωσιν ὄλοι περὶ αὐτοῦ καὶ μόνου. Ἄλλὰ σήμερον ἐτόλμησε νὰ βάλῃ εἰς τὸ χεῖρ καὶ τὴν πίπαν μου. Σὰς παρακαλῶ νὰ στείλετε κἀνένα νὰ τὸν παραλάβῃ ὅσον τάχιστα. Ἐν τῷ μεταξύ, ἔστω εἰς γνώσιν σας ὅτι ὁ μὲν αὐστηρῶς περιορισμένος.— Ἐπειδὴ στεροῦμαι εἰδήσεών σας, ὑποθέτω ὅτι ἡ κόρη μου ἀνέρρωσε, καὶ σὰς παρακαλῶ νὰ μοι στείλητε τὴν γυναῖκά μου. Ἡ ἀπουσία της πολὺ μὲ στενοχωρεῖ. Ὅλ μὲ ὑποχρεώσετε πολὺ.

» ΛΑΣΕΝ. »

Καθ' ἣν στιγμὴν ἐσφράγιζε τὸ κατηγορητήριον τοῦτο, προσῆλθεν ὑπηρετὴς φέρων ἐπιστολὴν κοιμισθεῖσαν διὰ ταχυδρομίου.

« Ἦνε τοῦ γαμβροῦ μου, εἶπεν ὁ Λάσεν. Ἄς ἴδωμεν τί μὰς λέγει. »

Καὶ ἀνέγνω :

« Φίλατέ μοι πνευρᾶ,

» Ἡ περιλημμένη μοι σύζυγος ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας ἐταλαιπτεύετο μετοξὺ ζωῆς καὶ θανάτου, ἀλλ' οὐδὲν σὰς ἐγράφαμεν, μὴ ἐπιθυμοῦντες νὰ σὰς λυπησωμέν. Ἦδη χάρις τῷ Θεῷ εἶνε καλλιτέρα, καὶ ὁ κίνδυνος παρήλθεν ἐντελῶς. Μυρίας σὰς δεῖλω εὐχριστίας διότι ἔσχετε τὴν ἀγαθότητα νὰ στερηθῆτε, πρὸς χάριν μας, τῆς τὸσφ ἀγαθῆς καὶ ἐξαιρετοῦ συζύγου σας. Αὐτὴ ὑπῆρξεν ἡ παρηγορία μας καὶ τὸ στήριγμά μας κατὰ τὰς πλήρεις ἀγωνίας καὶ φόδου ἡμέρας μας. Ἢ εὐγνωμοσύνη μου λοιπὸν πρὸς ἡμὰς ἔσται ἰσθίος, ἐάν δὲ ἔπταισά ποτε ἐνώπιόν σας, ἐξαιτούμαι ταπεινὰτα συγγνώμην.

» Διεφύγομεν εὐτυχῶς τὴν ἐπιδημίαν, ἀλλ' ἡ ταλαιπωρὸς ἔβημα ἔχει τῶσφ ἀδυναμίαν, ὥστε σὰς ἐξορκίζω νὰ τῇ ἀφήσῃτε ἐπ' ὀλίγου ἀκόμῃ κερὸν τὴν μητέρα της. Ἄμφοτέραι ὁ ἔλθοσιν ἔπειτα πλησίον σας· ἐάν δὲ μοι τὸ ἐπιτρέπετε, ὁ μὲ συνοδεύσω ὁ ἴδιος μέχρι τοῦ οἴκου σας. »

« Πολὺ φιλοφρονητικὸς ὁ κύριος ! » ἐψιθύρυσεν ὁ Λάσεν.

Ἄλλ' εἰς μάτην ἐπειράτο νὰ τηρήσῃ τὴν μνησικαμίαν τοῦ ἠθάνετο ἑαυτὸν κατανοχθέντα ἐκ τοῦ ὕφους τῆς ἐπιστολῆς καὶ ἐκ τῆς ἀναμνήσεως τῆς θυγατρὸς καὶ τῆς συζύγου του. Ἐξηκολούθησε τὴν ἀνάγνωσιν μετὰ συγκεκλιμένης καρδίας.

« Ἐλπίζω, ἔλεγεν ὁ Χριστιανὸς, ὅτι ὁ Μαρτίνος δὲν σὰς ἔφερε μέγα βάρος· εἶνε φύσει καλοῦ χαρακτήρος, ἔσως διότι δὲν συναναστρέφ-

φη τὰ παιδιά, ἀλλ' ἔζησε πάντοτε μαζί μας, ἐν τῇ μοναξιά μας. Ἔχει κλίσην μεγάλην εἰς τὸ ν' ἀπομνησθῆται τὴν στάσιν καὶ τὰ κινήματα ὄλων ἡμερῶν βλέπει συνήθως· εἶδος ἀλλοῦ πιθηκισμού, εἰς τὸ ὁποῖον καὶ ἐγὼ αὐτός, ἀκων, τὸν ἐνεθάρρυνα ὡς ἐκ τῆς ἀνοχῆς μου, ἐπειδὴ τὰ πικρὰ του ταῦτα μ' ἔτερον οὐκ ὀλίγον. Ἐβέλασα καὶ διασκεδάσα πολλὰκις βλέπων αὐτὸν νὰ κλῆται ἐπὶ ἔδρας ἔμπροσθεν γραφείου, μὲ ἦθος ἐμβριθές καὶ πολυσχολόν, μὲ τὸν κάλαμον ἀνὰ χεῖρας καὶ μὲ τὴν κήλην ἀνάστατον. Πιστεύω ὅτι τὰ αὐτὰ ὄκ κάρνει καὶ πλοησίον σας.

» Ὑγιαίνετε, προσφιλέστατέ μοι πενθερέ. Καὶ πάλιν σὰς εὐχαριστῶ διὰ τὰς πρὸς ἡμᾶς καλωσύνας σας, καὶ διατελῶ ὅπως ἀρωσιμῆτος ὄμην.—Ὁ γαμβρός σας.»

Ὁ Λάσεν περιέπεσε μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῆς ἐπιστολῆς ταύτης εἰς βαθεῖας σκέψεις. Τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἐφωτίζετο ἤδη.

«Τὸ διαβολόπαιδο (ἔλεγε καθ' ἑαυτὸν) ἤθελε νὰ μιμηθῆται τὸν πατέρα του. . . ἴσως καὶ ἐμέ. . . Ἄς ἴδωμεν μοὶ ὁμοιάζει ἀρχῆ γε ἢ εἰκὼν τὴν ἐπίαν ἐγράφα δι' αὐτόν;»

Καὶ ὁ γέρον, ἀναλαβὼν τὴν ἐπιστολήν ἦν πρὸ ὀλίγων στιγμῶν ἔγραφε πρὸς τὸν γαμβρόν του, ἀνέγνω:

«— Ἰπύει, βλασφημεί ὡς ὁ ἔσχατος τῶν χυδαίων ἀνθρώπων. . . — Ἄν, ἀν! . . . συνήθειαι καὶ αἱ δύο πάλυ κακαὶ, τὸ ὁμολογῶ. Δὲν εἶν' εὐχάριστον· ἀλλὰ δυστυχῶς πᾶς τις ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ μὲ μέμφεται δι' αὐτὸ τὸ πρῶγμα.

» Εἶνε τὸσφ λαίμαργος, ὥστε οὐδέποτε εὐχαριστεῖται ἀφ' ὅσα φάγητὰ παραθέσων ἔμπρός του. . . — Αὐτὸ μοὶ συμβαίνει, πολλὰκις, τὸ ὁμολογῶ.

» Καὶ τὸσφ ἐγώϊσθης, ὥστε ἀπαιτεῖ νὰ φροντίζωσιν ὄλοι περὶ αὐτοῦ καὶ μόνου. — Διέβρισε, διέβρισε! ἐψιθύρισε ὁ Λάσεν, ἢ εἰκὼν αὐτῆ εἶνε ὄλη ἰδική μου. Τὸ παιδί ἐκεῖνο μὲ ἐχλεύαζε. . . Πρέπει νὰ τῷ δηληθῶ.»

Πρακτικῶς ὁ Μαρτίνος ἦνα ἐμφανισθῆ ἐνώπιον τοῦ πάππου του, προχώρησε βραδεὶ βήματι, περίλυπος τὸ ἦθος καὶ ἐνδοακρὺς, βεδίζων δειλῶς καὶ συνεσταλμένως, σὺναμα δὲ ὑποκινῶν τὰ χεῖλη ὡς εἰ ἐξελιπάται συγγνώμην δι' ἐνὸς φιλήματος.

«Ἔλα ἐδῶ, κατεργάθη, τῷ εἶπεν ὁ Λάσεν. Ἔχεις τὴν κακοήθειαν, αἱ, νὰ χλευάζης τὸν πάππον σου;

— Νὰ. . . χλευάζω! εἶπεν ὁ Μαρτίνος μετὰ προδήλου ἐκπλήξεως.

— Ἔχεις δίκαιον. Βλέπω ὅτι δὲν καταλαμβάνεις τὴν λέξιν καὶ οὐδ' ἔχω τὴν ἐπιθυμίαν νὰ σὲ τὴν ἐξηγήσω. . . Ἄλλ' εἰπέ μοι ἤθελες νὰ μ' ὁμοιάσης;

— Ἄ! ναι!»

Καὶ τὸ «ναι» τοῦτο ἐπρόρρησεν ὁ παῖς μὲ τόνον τὸσφ ἀφελῆ καὶ περιχαρῆ, ὥστε ὁ Λάσεν συνεκινήθη σφόδρα.

«Καὶ δικαί ἤθελες νὰ μ' ὁμοιάσης;

— Διότι εἶσθε μεγάλος, διότι εἶσθε κύριος εἰς ὄλη.

— Καὶ ποῖος σοὶ τὰ εἶπεν αὐτά;

— Ὁ πατέρας. Ὅταν μ' ἔσπειλεν ἐδῶ, μὲ εἶπε: Ὁ πάππος σου ἐξουσιάζει καὶ εἶνε κύριος εἰς ὄλη τριγύρω του· εἶνε πολὺ καλὸς σὲ ἀγαπᾷ, καὶ ἔχεις χρέος νὰ κάρνης β,τι θέλει αὐτός.

— Ἔχει πολὺ δίκαιον ὁ πατήρ σου καὶ εἶνε ἀξιόπαινος διὰ τὰς συμβουλὰς του. Ἄλλ' ἐὰν ἦσο καὶ σὺ κύριος καθὼς ἐγὼ, τί ὄκ ἔκαμνες;

— Τί ὄκ ἔκαμνα; . . . νὰ τί ὄκ ἔκαμνα; ἀν ἦμουν εἰς τὸ τραπέζι 'ς τὸ πλάγι σας καὶ εἶχα κἀτι τι καλὸν εἰς τὸ πινάκι μου, ὄκ σὰς ἔδιδα ἕνα μέρος· δυὶ ὄλων, ἀλλ' ἕνα μέρος!

— Ἔχεις δίκαιον, παιδί μου, ἀπήνησεν ὁ Λάσεν ἀμνηχανῶν.

— Ὅκ ἔδιδε μάλιστα ἀπ' ὀλίγον καὶ εἰς τοὺς ὑπηρέτας. Μὲ αὐτὸν τὸν τρόπον ὄκ ἔμενον εὐχαριστημένοι καὶ δὲν ὄκ μ' ἐροβοῦντο· ὄκ μὲ ἀγαποῦσαν.»

Ὁ γέρον ἐταπεινώσε τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. Ἐσκέπτετο ὅτι, τῷ ὄντι, πολλὰ ὀλίγον ἐφρόντισε περὶ τῆς εὐεξίας τῶν ἀνθρώπων του.

«Καὶ—προσέθηκεν ὁ Μαρτίνος—ὄκ ἔφερον ἐδῶ τὴν μητέρα μου διὰ νὰ τὴν περιποιηθῶ, διότι εἶνε τὸσφ ἀρρώστη ἢ καύμενη μου ἢ μητέρα!»

Καὶ ταῦτα λέγων ὁ παῖς ἀνελύθη εἰς δάκρυα. Ὁ δὲ πάππος λαβὼν αὐτὸν εἰς τὰς ἀγκάλας τὸν ἐφρόντισε ὁμοιωτικῶς.

Τῇ αὐτῇ στιγμῇ, ὑπηρέτρια προσῆλθεν ἐρωτώσα ἐὰν ὑπῆρχε τι διὰ νὰ δοθῆ εἰς τὸν γραμματικομιστὴν.

«Καλὴ μου Ἰουστίνη, ἀπήνησεν ὁ Λάσεν, παρακάλεσέ τον νὰ λάβῃ τὴν καλωσύνην νὰ περιμεῖνῃ μερικὰ λεπτά.»

Ἡ Ἰουστίνη ἐξῆλθε, κατὰπληκτος διὰ τὴν πραότητα τοῦ αὐθέντου.

Οὗτος δὲ πλησιάζας εἰς τὸ γραφεῖόν του ἔγραψεν ἑτέραν ἐπιστολήν ἀντὶ ἐκείνης ἦν παρεσκευάσεν ἐν τῇ ὀργῇ του:

« Ἀγαπήτέ μοι γαμβροί,

» Ἄνὰ πᾶσαν στιγμήν βλέπω τὴν ἀνάγκην καὶ ἐπιθυμῶ νὰ ἔχω τὴν γυναῖκά μου πλησίον μου, ἀλλὰ δὲν θέλω νὰ σᾶς τὴν ἀφαρπάσω, ἀφ' οὗ μένουσα ἐν τῷ οἴκῳ σας εἶνε χρησιμωτάτη. Φυλάξατέ τὴν λοιπὸν ἀφ' ἑσῶν τὴν χρειάζεσθε· Ἐπειτα ἐπιστρέψατε ἐδῶ ὅλοι χαρούμενοι, καὶ ὁ Θεὸς ἅς ᾔηε μαζῆ σας! Ὁ μικρὸς ἔχει κάλλιστα εἰς τὴν ὑγείαν του. Εἶνε πολὺ ἔξυπνος. Θὰ τὸν ἐπανθῆτε ὑγιέστατον, ἐλπίζω, καὶ εὐχαριστημένον. — Ὁ ἐκ ψυχῆς ἀγαπῶν ὑμᾶς πατήρ. »

Ὁ τίμιος κτηματίας εἶδεν ἐπὶ τέλους τὸ κάτοπρον, τὸ γνήσιον κάτοπρον αὐτοῦ. Ἀνεγνώρισε τὰ σφάλματα καὶ τὸν ἐγωϊσμόν του, καὶ ἀπεφάσισε νὰ διορθωθῆ.

Γ. Δ. Ξ.

IZ'

BIBLIΟΚΡΙΣΙΑ.

BIBLIOGRAPHIE HELLÉNIQUE

ou description raisonnée des ouvrages publiés en grec et par Grecs aux XVe et XVIe siècles par ÉMILE LEGRAND, rōpôtiteur à l'école nationale des langues orientales, Paris, Ernest Leroux, éditeur, 1885. 2 τόμοι εἰς 4ον, σσ. CCXXVII 320 καὶ LXXVII 453.

Μέγα καὶ πάλιν βιβλίον προήλθεν ἐκ τινος τῶν μεγάλων τυπογραφείων τῆς μεγαλοπόλεως τῶν Παρισίων, φέρων ἀκριβῶς τὴν ἀνωτέρω σημειωθείσαν ἐπιγραφὴν, καὶ ἐπομένως ἐνδιαφέρον περισσότερο πάντων τοῦς Ἑλληνας. Δύο μεγάλοι τόμοι βιβλίου ὡς μέλιτος μετὰ δριμύτους πολυτελείας καὶ ὑπεργιὰς σελίδας κατέχοντες, περιλαμ-

βάνουσι κατὰ τὴν ἀνωτέρω σημειωθείσαν ἐπιγραφὴν τὰς ἐπιγραφὰς καὶ περιγραφὰς κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον ἐκτενεῖς καὶ ἀκριβεῖς τῶν βιβλίων, ὅσα ἑλληνιστὶ καὶ ὑπὸ Ἑλλήνων ἐξεδόθησαν ἀπὸ τοῦ 1476 ἕως τοῦ 1600, ἥτοι εἰς διάστημα μόνον 125 ἐτῶν. Τῇ ἀληθείᾳ ἐκπλήσσεται τις βλέπων, ὅτι τοσοῦτος χρόνος καὶ ἔργος ἐχρειάσθη διὰ τὴν καθαρῶς ἑλληνικὴν βιβλιολογίαν οὐδὲ ἐνὸς καὶ ἡμίσεος αἰώνος. Ὅποια λοιπὸν ὀὰ ἦτο ἡ ἔκτασις μιᾶς πλήρους ἑλληνικῆς βιβλιογραφίας, φθινούσης μέχρι τῶν ἡμερῶν ἡμῶν κατὰ τὸ εὐστημα τοῦτο! Βεβαίως ὀγκωρότερα πάσης ἄλλης οὐροθήποτε πεπολιτισμένου λαοῦ, καὶ ταῦτα ἐν ᾧ εἶνε ἡ πανχρότερα πᾶσῶν. Ἡ ἐκπληξὶς ἐπιτείνεται πλείοτερον, ὅταν μάθῃ τις, ὅτι τὰ περιγραφόμενα εἰς τοὺς 2 τόμους ἑλληνικὰ βιβλία δὲν εἶναι πλείοτερον τῶν 290, καὶ ὅτι τινὰ ἐκ τούτων λίαν συντόμως περιγράφονται. Ἄλλ' ἵνα μὴ περαιτέρω προδῆ ἡ ἐκπληξὶς τῶν περὶ τὰ τοιαῦτα περιεργωτέρων, ὀφείλομεν νὰ σημειώσωμεν, ὅτι ἐκ τῶν 1077 σελίδων, αἰτινὰς ἀπαρτίζουσι τοὺς δύο τόμους τῆς ἑλληνικῆς βιβλιογραφίας τοῦ γαλλοῦ νεοελληνιστοῦ Legrand μόνον αἱ 549 ἀνήκουσι κυριολεκτικῶς εἰς τὴν ἐπιγραφὴν τοῦ βιβλίου· πᾶσαι δὲ αἱ λοιπαὶ ἀποτελοῦσι προσθήκας καὶ ἐπιμέτρα, ἅτινα κάλλιστα ἠδύνακτο νὰ παραλειθῶσι χωρὶς νὰ παραβλεθῆ ἡ κατὰ τὴν ἐπιγραφὴν ἀξία τοῦ βιβλίου. Οὕτως αἱ διὰ λατινικῶν ἀριθμῶν ἀνωτέρω σημειούμενα 227' σελίδες τοῦ α' τόμου καὶ αἱ 77 τοῦ β', ἥτοι ἐν ἅλῳ 305 σελίδες ἀποτελοῦσι τὰ προλεγόμενα, αἱ δὲ τελευταῖαι 224 τοῦ β' τόμου περιέχουσιν ὡς ἐν ἐπιμέτρῳ συλλογὴν τινὰ ἐπιστολῶν. Πλείοτερον λοιπὸν τοῦ ἡμίσεος τοῦ βάρους τούτου ἔργου φαίνεται μὴ ἔχον ἀμεσῶν τινὰ σχέσιν πρὸς τὴν κυρίαν ὑπόθεσιν, καὶ ἀναγκάζεται τις καὶ αὐτὸν νὰ ἐνθυμηθῆ τὸ πρὸς τοὺς Μονδίσους ῥήθην ὑπὸ τοῦ κοινικοῦ Διογένους. Ἄλλὰ μὴ καὶ αἱ 539 σελίδες κατέχονται ἀκριβῶς ὑπὸ τῆς περιγραφῆς τῶν βιβλίων; Ἰδόμεν.

Ὁ φιλόπονος νεοελληνιστὴς Legrand φυλάσσει χρονολογικὴν κατὰ τὸ δυνατόν σειράν, καὶ ὅσον καὶ τὸ βιβλίον αὐτοῦ οὐδὲν ἄλλο κυρίως ἔπρεπε νὰ ᾔηαι ἡ καθαρὰ βιβλιογραφία. Ἀνυπερβλητοὶ ὅμως, ὡς φαίνεται, δυσκολίαι ἠνάγκασαν αὐτὸν νὰ περιλάβῃ εἰς ἴδιον παράτημα τὴν περιγραφὴν 56 βιβλίων ἐκδεδομένων ἀπὸ τοῦ 1523 μέχρι τοῦ 1599. Τὸ δὲ παράδοξον ἐν τούτῳ εἶναι, ὅτι τὰ πλείστα ἐκ τῶν βιβλίων τούτων εἰσέρχονται ἐν βιβλιοθήκῃς τῶν Παρισίων, ὅπου ἀπὸ

πολλῶν ἐτῶν διατρέβει ὁ καταρτιστὴς τοῦ βιβλίου. Πῶς διέφυγον αὐτὸν τὰ βιβλία ταῦτα, ἐν ᾗ ἄλλα μακρὰν τῶν Παρισίων εὐρισκόμενα ἐδυνήθη νὰ περιλάβῃ εἰς τὸ κύριον μέρος τῆς βιβλιογραφίας αὐτοῦ, φαίνεται ὅπως ἀπορῶν. Ἐὰν γὰρ ἐπιμεθεὶς δὲ νὰ ἔλειπε μία τοιαύτη ἔλλειψις ἀπὸ βιβλίου μετὰ πολλῶν καὶ μεγάλων ἀξιώσεων παρουσιαζομένου εἰς τὸ κοινὸν καὶ εἰς ΒΒΒ μόνον ἠρριμνημένα ἀντίτυπα ἐκδοθέντος, καὶ μάλιστα ἀφ' οὗ ἀδύνατος ἀποδεικνύει ἢ βελτίωσις αὐτοῦ ἐν δευτέρᾳ ἐκδόσει. Ἰσως ὁ φιλόπνοος καταρτιστὴς τῆς βιβλιογραφίας ταύτης ἔπρεπε νὰ ἀκολουθήσῃ τὸ σφωτάτον ἐκεῖνο: « σπεῦθε βραδέως ». Οὕτω θὰ ἔλειπον καὶ διάφοροι ἄλλοι ἐλλείψεις καὶ ἀτέλειαι ἀπὸ τοῦ ἄλλως ἀξιολόγου βιβλίου αὐτοῦ. Οὕτω θὰ παρελείποντο πολλαὶ μακροὶ καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἀσκοποὶ ἀντιγραφαὶ καὶ ἀνατυπώσεις προλεγόμενων καὶ ἐπιστολῶν ἐλληνικῶν ἢ λατινικῶν. Μὴ ὁ νεοελληνιστὴς Logrand ζητεῖ νὰ γνωρίσῃ εἰς τοὺς ἀναγνώστας τοῦ βιβλίου αὐτοῦ εἰς ὅσον τὸν λέοντα; Ἀλλὰ τοῦτο βεβαίως δὲν κατορθοῦται διὰ τῆς τοιαύτης ἐργασίας. Δύο δὲ παραδείγματα ἀρκούσιν, ὅπως καταδειξοῦσι τὴν ἀλήθειαν τῶν λεγομένων. Ἐν τέλει τοῦ α' τόμου περιγράφεται Ἐρολόγιον ἐκδοθὲν τῷ 1568, ἐν ᾗ εἰς τὴν ἀρχὴν ἐκάστου μηνὸς ὑπάρχουσι τὰ γνωστὰ ἐκεῖνα ἐκ τῆς ἐλληνικῆς τῶν ἐπιγραμμῶν ἀνθολογίας διςτιχα, τὰ χαρακτηρίζοντα τοὺς διαφόρους μηνάς. Πρὸς τί περιελήθησαν ταῦτα ἐνταῦθα, ἀφ' οὗ καλλίστα ἠδύνατο νὰ σημειώσῃ ὁ καταρτιστὴς τῆς βιβλιογραφίας, ὅτι ἐν τῷ Ἐρολόγιῳ τούτῳ εὐρηγται τὰ γνωστὰ ἐκεῖνα διςτιχα; Ἐν τῷ αὐτῷ τόμῳ περιγράφεται τὸ γνωστὸν τυπικὸν τοῦ ἀγίου Σάββα τὸ ἐκδοθὲν τῷ 1545 ὑπὸ Ἀνδρονίκου Λουκίου, καὶ παρατίθεται ἀνευ οὐδενοῦ λόγου τοῦ Νουκίου τούτου ἐπιστολὴ καὶ μέρος ἐκ τῶν γνωστοτάτων ἐκεῖνων στίχων τῶν καθοριζόντων τὰ κατὰ τὴν δίκαιαν τῶν μοναχῶν. Ἐν ᾗ δὲ τοιαῦτα πολυτέλειαι εἰς οὐδὲν ὠφελοῦσαι, ἀλλὰ μᾶλλον δυσχερῆτερον αὐτὸ καθιστώσαι ἀφθονοὶ ὑπάρχουσιν εἰς τὸ ἔργον τοῦ γαλλοῦ Logrand, εἰς ἄλλου δὲν ἐλλείπουσι καὶ ἀνακρίβειαι τιναί, ἃς βεβαίως ἠδύνατο αὐτὸς νὰ διαφύγῃ. Οὕτως ἐν τῇ ἀνατυπώσει στιχογραφημάτων τινῶν εἰς χυδαίαν γλῶσσαν φαίνεται ὅτι τολμῆρως μετέβαλλε τὴν ὀρθογραφίαν, καὶ ταῦτα ἐν ᾗ μεθ' ὑπερβολῆς ἀλλαγῶν ἐπιδιώκει τὴν πιστὴν ἀντιγραφήν καὶ αὐτῶν τῶν τυπογραφικῶν σφαλμάτων. Ἐπειτα διατὶ εἰς τὴν περιγραφὴν βιβλίων μὴ εὐρι-

σκαμένων ἐν ταῖς βιβλιοθήκαις τῶν Παρισίων δὲν σημειοῦται τίς ὁ ἀνακοινώσας τὰς περὶ αὐτῶν πληροφορίας, ἵνα ἐκάστῳ ἀποδοθῇ τὸ ἀνήκον, ἀλλὰ γενικῶς τοῦτο καὶ ἀορίστως ἐν τῷ προλόγῳ ἀναφέρεται καὶ κατ' ἐξαιρέσειν εἰς τὰ ὑπὸ τοῦ πολυμαθοῦς Βελοῦδου ἀνακοινωθέντα καὶ εἰς ἄλλα ἄλλα; Ἰπὸ περιεργείας δὲ κινηθέντες ἕνεκα τῆς ἀνακριθείας ταύτης, εὐρομεν, ὅτι ὑπὲρ τὰ 100 βιβλία προέρχονται ἐκ βιβλιοθηκῶν ἐκτὸς τῶν Παρισίων εὐρισκόμενων, καὶ ἐπομένως αἱ περιγραφαὶ αὐτῶν ἀνήκουσιν ὡς πρὸς τὰ κυριώτατα καὶ οὐσιωδέστατα εἰς πάντα ἄλλον ἢ εἰς τὸν καταρτιστὴν τῆς ἐλληνικῆς βιβλιογραφίας, περὶ ἧς πρόκειται. Διότι οὐδεὶς δύναται νὰ πιστεύσῃ, ὅτι ὁ φιλόπνοος νεοελληνιστὴς ἐμπεριπατήσας τὴν ὑπ' οὐρανὸν ἀναζητήσας πάντα καὶ ἀνευρε τὰ σχετικὰ πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτοῦ βιβλία, ἀφ' οὗ μάλιστα μετὰ τσαούτης δυσκολίας ἀνευρέθησαν τὰ ἐν αὐταῖς ταῖς βιβλιοθήκαις τῶν Παρισίων εὐρισκόμενα. Ἰσως δὲ ἀντὶ τῶν μακρῶν καὶ ἀνευ ὀρισμένου σχεδίου καὶ σκοποῦ ἀντιγραφῶν καὶ ἀνατυπώσεων κάλλιον ὅλ' ἦτο νὰ ἐτίθετο κριτικὴ τις ἀναλύσις ἐκεῖνῶν ἐκ τῶν βιβλίων, ὅσα εἶναι σπανιότατα καὶ τὸ περιεχόμενον αὐτῶν καταντᾷ σχεδὸν ἄγνωστον. Μακρὸν δὲ ὅλ' ἦτο νὰ υποδειχόμεν ἐνταῦθα τὰ βελτιωτέα ἐν τῇ ἐλληνικῇ βιβλιογραφίᾳ τοῦ φιλοπνοῦ Logrand, καὶ διὰ τοῦτο στρέφομεν τὴν προσοχὴν εἰς τὰ παραρτήματα αὐτῆς.

Ἡ μακρὰ εἰσαγωγή τοῦ α' καὶ β' τόμου ἢ περιλαμβανόμενα ἱκανῶς λεπτομερεῖς βιογραφίαι διαφόρων ἐξέχον λογίων Ἑλλήνων ἀνδρῶν τοῦ 15ου καὶ 16ου αἰῶνος ἠδύνατο καλλίστα συμπληρουμένη καὶ δι' ἄλλων ὁμοίων ἐργασιῶν τοῦ φιλοπνοῦ νεοελληνιστοῦ νὰ ἐκδοθῇ κατ' ἴδιον ὡς ἀξιολογὸς τις συμβολὴ εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς μεταγενεστέρης ἐλληνικῆς φιλολογίας. Οὕτω δὲ ὁ καταρτιστὴς τῆς βιβλιογραφίας, περὶ ἧς πρόκειται, ὅλ' ἀπέχεται ἀριστοτέρου χεῖρα βοηθείας εἰς τοὺς περὶ τὰ τοιαῦτα ἐνασχολούμενους Ἕλληνας, οὗς αὐστηρότερον τοῦ θέοντος καὶ πως ἀδίκως ἐπικρίνει ἐν τῷ βραχείῳ προλόγῳ τοῦ α' τόμου, μόνον οὐχὶ χαρακτηρίζων πάσας αὐτῶν τὰς ἐργασίας πλημμελεῖς καὶ ἐσθημένους πάσης ἐπιστημονικῆς καὶ μεθοδικῆς ἐρεῦνης. Ἐὰν πρὸς τοῦτο δὲ προσαγγόμενα μαρτύρια οὐδὲν ἄλλο βεβαιώσῃ, εἰμὴ ὅτι αἱ μετ' ἀξιοπλοῦ φιλοπνοῦ περὶ τὴν ἱστορίαν τῆς μεταγενεστέρης ἐλληνικῆς φιλολογίας ἐνασχοληθέντες Ἕλληνας δὲν ἦτο δυνατόν νὰ μὴ περιπέσωσιν εἰς λάθη, ἀφ' οὗ μάλιστα αἱ ἐργασίαι αὐτῶν δὲν

δημοκλούντο υπό προγενεστέρων άλλων έρευνών. Ουδείς δέ μετά λόγου δικαιούται νά αποσυμβάλῃ τά έργα τοῦ Σάβα, τοῦ Βρετοῦ, τοῦ Ζαβέρα καί άλλων, διότι ἐν αὐτοῖς εὕρισκονται καί τινα παρχυλά λάθη. Καί αἱ ἐν τῷ τέλει δέ τοῦ θ' τόμου ἐκδιδομένη ἐπιστολαί Μιχαήλ τοῦ Ἀποστολλοῦ, τῶν Γρηγοροπούλων, τοῦ Μάρκου Μουσοῦρου καί τινων άλλων κάλλιστα θά ἀπετέλουν μίαν κατ' ἴδιαν ἐκδομένην συλλογήν μετά στοιχείων μέλιστα εὐαναγνωστοτέρων. Εὐτυχῶς δέ ὁ φιλόπονος γαλάτης δέν στερεῖται γενναίως καί φιλομουσοτάτου προστάτου, προθύμως τήν πρὸς ἔκδοσιν τῶν βιβλίων αὐτοῦ καταβάλλοντος δαπάνην. Οὗτος δέ εἶναι ὁ μεγάλτιμος δημογενῆς Γεώργιος Μικροκορδάτος ὁ πολλακις μέχρι τοῦδε κλείσας τὸ ἑαυτοῦ καί τὸ τῆς οἰκογενείας αὐτοῦ θυμὸν διὰ τῆς προθύμου καί γενναίας ἀρωγῆς εἰς πᾶν θ,τι συντελεῖ πρὸς ἐκπαιδευτικὴν καί φιλολογικὴν ἡμῶν ἀνάπτυξιν. Οὐδεμίαν λοιπὴν ἀμφιβολίαν ὑπάρχει, ὅτι οὗτος θ' ἀνεδέχαστο μετά πάσης προθυμίας νά δαπανήσῃ πᾶντα, ὅσα ἀπαιτοῦνται εἰς τὴν μεθοδικωτέραν κατ' ἴδιαν ἔκδοσιν τριῶν διαφόρων ἔργων, ἅτινα ἀκαταλλήλως συνηνώθησαν ὑπὸ ἐπιγραφὴν ἀρμόζουσαν μόνον εἰς τὸ δεύτερον. Ἦν γένει δέ δύναται τις νά παρατηρήσῃ περὶ τοῦ ὀγκροῦ τούτου ἔργου, ὅτι στερεῖται τῆς ἀξιακρίτου ἐκείνης φιλοκαλίας, ἐφ' ἣ διακρίνονται τὰ έργα τῶν γαλατῶν λογίων ἢ δὲ ἐνυπάρχουσα ἐν αὐτῷ πολυτέλεια καί ὁ πλοῦτος στερεῦνται τῆς ἀρμονίας ἐκείνης καί τάξεως, ἥτις συνυπάρχει μετά παντὸς ἀληθῶς καλοῦ ἔργου.

Τὰ ὀλίγα ταῦτα ἐκρίναμεν καλὸν νά παρατηρήσωμεν περὶ τοῦ άλλως ἀξιολόγου, ὡς προσεβέθη, ἔργου τοῦ γαλάτου Legrand, ὀρμώμενοι ἀπὸ τῆς ἀρχῆς, ὅτι πᾶν φιλολογικὸν ἔργον εἰς τὸ κοινὸν παρουσιαζόμενον ἀνήκει τοῦ λοιποῦ εἰς αὐτό, καί ἕκαστος δικαιούται νά ἐξενέγκῃ, καὶ θ' ὅσον δύναται τὴν περὶ αὐτοῦ κρίσιν ἀνεξαρτήτως συμπαιθεῖων καί ἀντιπαθειῶν. Ἦν δέ ἀσθηρότεροι ὑπὸ τινων θεωρηθῶμεν, καίτοι μεταχειρισθῶμεν πᾶσαν τὴν δυνατὴν ἐπιεικείαν, ἡμεῖς ποιούμεθα ἐκκλησίαν εἰς αὐτὸν τὸν καταρτιστὴν τοῦ βιβλίου περὶ οὗ πρόκειται, ὅστις οὐχὶ ἄπειξέ εἰδειξεν, ὅτι ἀγαπᾷ τὴν ἀσθηρὰν κρίσιν, κρίσιν καί περὶ ἔργων, ἅτινα οὐδεμίαν ἔγκαιτον ἀξίωσιν εἶχον εἰς τὸ κοινὸν παρουσιάζόμενα.

* * *

ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΠΕΡΙ «ΘΕΟΔΩΡΑΣ».

Καίτοι ἔτος ὄλον διέρρευσε ἀφ' ὅτου, ἐν τῷ αὐτῷ μέρει τοῦ «Ημερολογίου τῆς Ἀνατολῆς», διελάβομεν βραχέα τινὰ περὶ τῆς ὑπὸ Κλέωνος Παγκαθῆ συγγραφείσης «Θεοδώρας», οὐκ ἄσχετον κρίνομεν, ἐπανερχόμενοι εἰς τὸ δραματικὸν τοῦτο ποίημα, νά χαράξωμεν καί πάλιν γραμμὰς τινὰς εἰς συμπλήρωσιν τῶν περυσινῶν ἡμῶν σημειώσεων, οὐ μόνον ἕνεκα τοῦ ὑπὸ τῆς «Θεοδώρας» ἐγεθέντος φιλολογικοῦ πατάγου, ἀλλὰ καί χάριν σμικρᾶς ἱκανοποιήσεως τοῦ συγγραφέως, ἄγαν φιλοτιμῶς ἐξακολουθοῦντος νά πλουτίσῃ τὴν νεώτεραν ἑλληνικὴν φιλολογίαν δι' ἄλλεπαλλήλων ἔργων, περὶ ὧν πιστεύομεν ὅτι θά δυναθῶμεν ποτε νά πραγματευθῶμεν ἀνέτως καί διὰ μακρῶν.

Τὸ ἔργον τοῦ διακεκριμένου ἐν Σοφίᾳ πράκτορος, μὴ θανόντος, νά θῆ ταῖς Μούσαις γενναίως ἐφ' ὅσον αἱ διπλωματικαὶ αὐτοῦ ἀσχολίαι ἐπιτρέπουσι, κατέλαβεν ἀληθῶς δικαρεπῆ θέσιν ἐν τῇ γραμμικολογίᾳ, ὡς δέ καί πέρυσιν ἐλέγχομεν πολλὰ αὐτῆς ἀρεταὶ καθίσταν τὴν «Θεοδώραν» ἀξίαν νά συναγωνισθῇ πρὸς τὰ κάλλιστα προϊόντα τῶν ἐπιφανεστέρων δραματικῶν. Εἰς τραγῆν ἐπικύρωσιν τῶν ἡμετέρων λόγων ἐπῆλθον οὐ μόνον αἱ κρίσεις ἐμβριθῶν λογίων πραγματευθέντων περὶ «Θεοδώρας» ἐν διαφόροις περισπευδάτοις εὐρωπαϊκῆς φύλλοις, ἀλλὰ καί εἰς τῶν διακρεπεστέρων τῆς Γαλλίας δραματικῶν, ὁ πολὺς Victorien Sardou, ὅστις, καί περ διὰ τῶν φιλολογικῶν αὐτοῦ θριάμβων ἀξιώσεις νά παρακάθηται μεταξὺ τῶν ἀθανάτων τοῦ γαλλικοῦ πανακαδημίου, ἔσπευσε νά ἐμολογήσῃ πανδήμως καί δι' ἐπίσημοτάτου τρόπου ὅτι ἢ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ἴδιου συγγραφῆσα «Θεοδώραν» (*) πολλῶ ἢ ὑποδεεστέρα τῆς ἐπάσχολούσης ἡμᾶς «Θεοδώρας» τοῦ Κλέωνος Παγκαθῆ, ἀναγνωρίσας οὐ μόνον τὴν δραματικὴν ἀξίαν καί τὰς καλλονὰς τοῦ ἑλληνικοῦ ἔργου, ἀλλὰ, καί ἴδια, τὰς ἱστορικὰς διαστρώσας εἰς ἃς ὁ ἴδιος ὑπέπεσαν εἴτε ἐκ δραματικῆς ἐλευθερίας εἴτε καί ἐξ ἀγνοίας τῶν ἀφορώντων τὴν βυζαντινὴν αὐτεκράτειραν. Τὴν περιφονῆ ταύτην ἐμολογίαν διετύπωσεν ὁ γάλλος δραματογράφος ἐν τῇ ἐπομένῃ ἐπιστολῇ, ἣν ἀπήντησε πρὸς τὸν συγγραφέα τῆς ἑλληνικῆς «Θεοδώρας»:

(*) Κατὰ περιεργον ἀμπτισιν, σπανίως ἀπαντήσαν ἐν ταῖς φιλολογικαῖς χρονικαῖς, ὅτε γάλλος ἀκαδημαϊκὸς καί ὁ ἡμέτερος Κλ. Παγκαθῆς ἐδραματοποίησεν ἐν καὶ τὸ αὐτὸ θέμα κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον.

« Νίκαια, Villa Graziella, 28 φεβρουαρίου 1885.

» Ἐρίτιμε συνάδελφε,

» Ὁφείλω ὑμῖν ἀπὸ πολλοῦ θερμὰς εὐχαριστίας ἐπὶ τῇ ἀποστολῇ τῆς περιεργωτάτης καὶ ὠραιοτάτης ὑμῶν τῆς «Θεοδώρας» ἀναστάσεως. Ἄλλ' ἔχω πρόχειρον δικαιολογίαν τὴν ἀγνοίαν μου. Καὶ πράγματι τοσοῦτον ἀπέμαθον ἀτυχῶς τὴν καὶ ἄλλοτε ἀτελῶς μόνον προσκτιθεῖσαν ἑλληνικὴν γλῶσσαν, ὥστε ἐδέησε νὰ καταφύγω εἰς τὸ λεξικόν, καὶ ν' ἀποδοθῶ εἰς ἀληθῆ ἔργασίαν μαθητιῶντος, ὅπως κατορθώσω ν' ἀναγνώσω ὑμᾶς, καὶ τοῦτο, φεῦ, οὐχὶ ὅσον ἐπεθύμουν ὀλοσχερῶς. Ἡ σπουδὴ αὐτῆ, εἰς ἣν ἀφιέρωσα πάσας τὰς ἐλευθέρους μου ἑσπέρας, ἀπήτησεν ὀλόκληρον μῆνα, καὶ γοῦν μόνον ἐξῆλθον νικητῆς τοῦ ἀγῶνος κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἦττον.

» Ὅσον καὶ ἂν τυγχάνῃ δυσχερῆς καὶ ἀνεπαρκῆς ἢ κατὰ τρόπον τοιοῦτον διεξαγομένη ἀνάγνωσις, οὐχ ἤττον ἀκαθέκτως μὲ παρέσυρε τὸ λαμπρὸν ὑμῶν ἔργον, ἐξεγείραν εἰς τὸν ὕψιστον βαθμὸν τὸ ζῆλον μου ἐνδιαφέρον, ὡς ἐπαρκῶς ἀποδεικνύται ἐκ τῶν πρὸς κατάληψιν αὐτοῦ ἐπιμόνων μου προσπαθειῶν. Καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὴν γλῶσσαν καὶ τὸ ὄρος, ὁρᾶτε ἐν ἐμοὶ ἀκαταλληλότατον κριτὴν, ἀλλ' ἀπ' ἑτέρου ἐξετίμησα κατ' ἀξίαν τὴν ἀπαράμιλλον τέχνην, μεθ' ἧς συνεδυάσατε τὰ συμπλέγματα τῶν ὑμετέρων προσώπων, συνεδέσατε τὰ γεγονότα, καὶ παρεστήσατε ὑπὸ τὰς διαφόρους αὐτοῦ φάσεις τὸ παράδοξον ἐκεῖνο καὶ προβληματικόν ὄν, οὐ περιγράφετε τὰς τύχας. Τοῦτο δὲ, διότι θεωρῶ τὸν Προκόπιον ὡς λίαν ἀναξιόπιστον μάρτυρα, καὶ ὁμολογῶ ὑμῖν μάλιστα, εἶτι ἀμφισβῆσαι περὶ τῆς γνησιότητος τῶν «Ἀνεκδότων» αὐτοῦ.

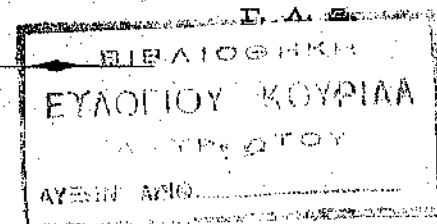
» Μεγάλην θὰ ἠθροίσω εὐχρηστοῖσιν συνομιλιῶν μεθ' ὑμῶν περὶ τῆς κοινῆς ἡμῶν ἡρωίδας, ἐὰν δὲν ἐχώριζον ἡμᾶς τοσαῦται ἀθέλασαι μικραὶ καὶ οὐρεα σκιδένται. Ἦθελον δὲ ἐκπληρώσει λίαν εὐάρεστον καθήκον ἀποστέλλων ὑμῖν τὸ φυλλάδιόν μου εἰς ἀνταλλαγὴν τοῦ ὠραίου ὑμῶν βιβλίου, ἐὰν ἢ ἐμὴ «Θεοδώρα» εἴχε δημοσιεῦσθαι ἀλλ' ἐπάναγκας καθίσταται ὅπως μοι παράσχηται πρὸς τοῦτο προθεσίαν τινά. Ἐπὶ τῷ σκοπῷ τοῦ νὰ διατηρήσω τὴν κυριότητά τῶν δραμάτων μου ἐν τῷ ἐξωτερικῷ, ἐδέησε νὰ παραιτηθῶ τῆς ἀμέσου αὐτῶν δημοσιεύσεως. Αἱ συμπάσεις μου μετὰ τῶν διευθυντῶν τῶν θεάτρων καὶ τῶν μεταφραστῶν μοὶ ἐπιβάλλουσι ὑποχρεωτικῶς τὴν χρονοτριβὴν ταύτην, οὐδὲ δύναμι νὰ ἐπισπεύσω σήμερον τὴν ἐκτύπωσιν,

καθόσον εἰς τοῦτο ἔγκειται ἡ μόνη ἐγγύησις τῶν μετ' ἐμοῦ συμβαλλομένων. Ἐξούως ὅμως ὡς ἐκπνεύση ἢ ἀπαραίτητος αὐτῆ προθεσίμα, θέλω διαβιβάσαι ὑμῖν ἐπειγόντως ἐν ἀντίτυπον τοῦ ἔργου μου, ἐκλιπαρῶν πάσαν ὑμῶν τὴν ἀνοχήν διὰ τὰς ἐλευθερίας, ἃς ἠναγκάσθητε νὰ ἐπιτρέψω ἐμαυτῷ ὑπὸ τὴν ιδιότητα τοῦ δραματογράφου. Ἐνωρίζετε αὐτὰς ἤδη βεβαίως ἐκ τῶν ἐπι κρίσεων, αἵτινες περὶ τοῦ δράματός μου ἐδημοσιεύθησαν ἀλλὰ πολὺ φοδερῶτεροι θὰ φανῶσιν ὑμῖν κατὰ τὴν ἀνάγνωσιν. Οὐχ ἤττον ἐλπίζω εἶτι θέλετε συγχωρήσει τὰ παραπτώματα τοῦ ἱστορικοῦ χάριν τοῦ δραματικοῦ συγγραφέως. Ὁ θάνατος τῆς Θεοδώρας, ὅπως ἐν μόνον ἀναφέρω παράδειγμα, ἐστὶ παρ' ἐμοὶ ἀντικρὺς ἀντίθετος εἰς τὴν ἱστορικὴν παράδοσιν. Ἄλλὰ δὲν ἠδυνάμην νὰ διαπλάσω αὐτὴν ὀνήσκουσαν ἐκ καρμίου. Καὶ ὅμως ὁ θάνατος οὗτος ἦν ἀπαραίτητος διὰ τὴν οἰκονομίαν τοῦ ἔργου μου, ἐνεφυχώθη δὲ ὑπὸ τῆς ἰδέας, εἶτι δραματικῶς ποιητῆς εἴχε δικαίωμα εἰς τὰς ἐλαφρυντικὰς περιπτώσεις, ὅσας δὲν περιεμέρου τελευτῆν ἐπίσημον, αὐθεντικὴν ἢ ἱστορικὴν, οἷα, φερ' εἶπεῖν, τυγχάνει ἢ τῆς Ἀδρηλιανῆς παρθένου ἢ τῆς Μαρίας Στυδαιῆς, ἃς οὐδεὶς βεβαίως δικαιούται νὰ φονεύσῃ ἐπὶ τῆς σκηνῆς ἄλλως, ἢ ὡς ἀπέθανον ἐν τῷ ἀληθεῖ βίῳ.

» Δέξασθε, ἐρίτιμε συνάδελφε, μετὰ πάσης μου τῆς εὐγνωμοσύνης, τὴν ἔκφρασιν τῆς ἐξόχου ὑπολήψεως καὶ ἀμυδρῆς ἀφοσιώσεως.

» ΒΙΚΤΩΡΙΕΝ ΣΑΡΑΟΥ. »

Τὴν ἐπιστολὴν ταύτην ἀποταμιεύομεν ἐν τῷ «Ἡμερ. τῆς Ἀνατολῆς» θεωροῦντες αὐτὴν ὡς ἐν τῶν ἀραιφνεστέρων τεκμηρίων τῶν φιλολογικῶν θριάμβων τοῦ Κλ. Παγκαδῆ, ἐλπίζομεν δὲ εἶτι καὶ τὰ λοιπὰ αὐτοῦ ἔργα, περὶ ὧν ἀδυνατοῦμεν νὰ πραγματοποιῶμεν ἐνταῦθα, θὰ ἐπισύρωσι τὴν αὐτὴν ἐπιδοκιμασίαν κατὰ τὸ παρρησιασμένον κέμισμα, ἀμειβομένου οὕτω τοῦ ἀκαρτου ζήλου μεθ' οὗ ἐπεδέθη εἰς πλουτισμὸν τοῦ πενηνροῦ ἡμῶν πρωτοτύπου δραματολογίου. Ὁ συγγραφεὺς τῆς «Θεοδώρας», ἀντὶ τῶν συνήθως τὰ θέματα αὐτοῦ ἐκ τῆς μεσαιωνικῆς ἡμῶν ἱστορίας, ὑπέδειξε πλουσίαν καὶ ἀκένωτον πηγὴν ὕλης δραματικῆς εἰς τοὺς νεώτερους δραματογράφους, ἀρκεῖ νὰ ἔχωσιν οὗτοι, σὺν τῷ ταλάντῳ τῷ ποιητικῷ, τὴν ἀκαταγώνιστον ὑπομονὴν καὶ τὴν ὑπὲρ τῆς πατρῆου ἱστορίας ἀγάπην τοῦ Κλέωνος Παγκαδῆ.

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΕΥΛΟΓΙΟΥ ΚΟΥΡΙΑΑ
ΑΓΙΟΥ ΑΓΙΟΥ

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ.

Δίεξιν προλόγου	σελ. 5
Μηολόγιον	» 7
Έορτα τῶν δημοσίων γραφείων	» 19
Σεληνοδρόμιον καὶ ἐκλείψεις	» 20

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

Πολιτειογραφικά	σελ. 21
---------------------------	---------

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟΝ.

Καὶ πάλιν περὶ Κλυταίμ(ν)ήστρας	σελ. 1
Τὸ πνεῦμα τοῦ Ὁμήρου	» 15
Εὐριπίδου Μήδεια (παράφρασις ἐπιμετρος)	» 24
Μία φιλοσοφικὴ πρόφητια καὶ μία ἐπιστημ. ἀνακάλυψις	» 78
Βιζυηναὶ ἀναμνήσεις	» 88
Τὰ ἐν Γερμανίᾳ καὶ Αὐστρίᾳ Διδασκαλεῖα	» 120
Ἡ ἐπαρχία Δέρμων	» 185
Ἡ ἐπαρχία Σερρών	» 158
Τὰ ἐν Ἰωάννινοις ἐκπαίδ. καὶ φιλάνθρωπικὰ καθιδρύματα	» 167
Ἀνέκδοτα	» 171
Ὁ Βόσπορος κατ' Ἀριστοτέλη	» 188
Ὁ θρόνος τῆς Ἀντιοχείας	» 201
Τὸ ζήτημα τῶν ἀπαρεμφκ. τύπων ἐν τῇ καθωμιλημένῃ	» 207
Περιπέτεια Κινᾶζου πρεσβευτοῦ	» 216
Κηδεαὶ καὶ χορὸς (διήγημα πρωτότυπον)	» 225
Τὸ κάτοπτρον (διήγημα φανταστικόν)	» 228
Βιβλιοκρισίς τῆς Βιβλιογραφίας τῆς Ἑλλάδος	» 252

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
Μητροπολιτικῆ
ΕΥΛΟΓΙΟΥ ΚΟΥΡΙΑΑ